

Ἐπισκόπου Σεραφεῖμ, Μητροπολίτου Πειραιῶς

Κόσμος

Ἐξέλιξις ἢ δημιουργία;
Τυχαιότης ἢ ἀπερινόητος σκοπιμότης;
Φυσικὴ ἐπιλογή ἢ πάνσοφος Θεία Πρόνοια;

Πειραιεὺς 2012

Ἐπισκόπου Σεραφείμ
Μητροπολίτου Πειραιῶς

ΚΟΣΜΟΣ

«ΕΞΕΛΙΞΙΣ ἢ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ;»

«ΤΥΧΑΙΟΤΗΣ ἢ ΠΑΝΣΟΦΟΣ ΣΚΟΠΙΜΟΤΗΣ;»

«ΦΥΣΙΚΗ ΕΠΙΛΟΓΗ ἢ ΑΠΕΡΙΝΟΗΤΟΣ ΘΕΙΑ ΠΡΟΝΟΙΑ;»

Δίδεται τό δικαίωμα τῆς ἀναπαραγωγῆς ἢ δημοσιεύσεως
μέρους ἢ ὅλου τοῦ παρόντος μέ ἀπλή ἀναφορά τῆς προελεύσεως

ΠΕΙΡΑΙΕΥΣ 2012

ΑΝΤΙ ΠΡΟΛΟΓΟΥ

Τῷ Οἰκουμενικῷ Πατρὶ καὶ Ὑποφήτη τῶν Ἀρρήτων Ἀληθειῶν, τῷ Οὐρανοφάντορι Μύστη τῆς Καππαδόκων Χώρας, τῷ συγγράψαντι τὰς ὑπερόχους ὁμιλίας αὐτοῦ «Εἰς τὴν «Ἑξαήμερον» Μεγάλῳ καὶ Ἁγίῳ ΒΑΣΙΛΕΙῳ πάνυ εὐλαβῶς ἀνατίθεται τό παρόν.

Ὁ πονήσας

« Ἡ τεράστια πολυπλοκότητα τῶν ἐμβίων ὄντων καὶ τῆς ἰδίας τῆς ζωῆς δέν μπορεῖ νά ἐρμηνευθῆ μέ μηχανιστικό τρόπο, οὔτε καὶ ἔχει ἐντοπιστεῖ κάποιος φυσικός μηχανισμός αὐτο-οργάνωσης τῆς ὕλης πού μπορεῖ νά ὀδηγήσῃ σέ βιολογικές δομές τέτοιας πολυπλοκότητας, ἔστω καὶ μέσω ἐξελικτικῶν διαδικασιῶν καὶ σέ χρονικές κλίμακες πολλῶν ἑκατομμυρίων ἐτῶν».

Βασίλειος Τ. Γιούλτσης
Ὁμότιμος Καθηγητῆς ΑΠΘ
«Ὁ Θεολογικός λόγος
καὶ ὁ Λόγος τῶν Φυσικῶν Ἐπιστημῶν» (2012)

Η ΙΔΕΑ ΤΗΣ ΕΞΕΛΙΞΕΩΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΡΟΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟΝ

Αρχαιοτάτη είναι καί ἡ ἰδέα τῆς ἐξελιξεως τῶν ὄντων, ἐνοργάνων τε καί ἀνοργάνων. Οἱ Βαβυλώνιοι ἐπίστευον ὅτι, Οὐρανός, Γῆ, Θεοί, ἐγεννήθησαν ποτε ἐκ πρωταρχικοῦ τινος ὄντος. Εἰς τὴν **Βεδικὴν** θρησκείαν, τὴν ἀπὸ τῆς 4^{ης} περιόδου π.Χ. χιλιετηρίδος θρησκείαν τῶν Ἰνδῶν¹ καί εἰς τὰ ἀρχαιότερα Ἱερὰ ταύτης βιβλία, τὰς **Βέδας** (1500 - 1000 π.Χ.), ὅπως καί ἐκ τῶν μεταγενεστέρων βιβλίων τῆς εἰς τὰς **Οὐπανισάδας** (τὰς ἀρχαιοτάτας φιλοσοφικὰς πραγματείας τῶν Ἰνδῶν), ἐπίσης δέ καί εἰς τὸν Ταοϊσμόν ἡ ἰδέα αὐτὴ ἐμφανίζεται σαφέστερον, ἀποκρυσταλλωμένη εἰς τὴν Θεοσοφίαν, τὴν προελθοῦσαν ἐκ τῆς Βεδικῆς θρησκείας καί τοῦ Βουδδισμού². Ἡ ἐξέλιξις, κατὰ τὴν Θεοσοφίαν, εἶναι βασικὸς νόμος τῆς ἐκδηλώσεως τῆς πρώτης ἀρχῆς, αὐτὴ αὐτὴ ἡ αἰτία τῆς ὑπάρξεως καί τοῦ σκοποῦ τοῦ Σύμπαντος, ὅπερ οὐδὲν ἄλλο ἀποτελεῖ, εἰ μὴ ἐκδήλωσις τῆς ἐπιθυμίας τῆς Θεότητος ὅπως πολλαπλασιασθῆ. Ἡ Τσανανγκοπανισάντ λέγει: «Ἐκεῖνος ἠθέλησε. Θὰ πολλαπλασιασθῶ καί θὰ γεννηθῶ». «Ἡ θέλησις αὐτὴ γεννᾷ τὴν πλειονότητα ἐντὸς τοῦ ἑνός, γεννᾷ τοὺς ἀπείρους τούτους σπινθήρας ἐντὸς τῆς φλογός. Τὰ τμήματα ταῦτα τῆς θείας συνειδήσεως ἢ Θεοσοφία ὀνομάζει μονάδας. Ἡ μονὰς κατέχει τὰς δυνατότητας τοῦ γεννήσαντος ταύτην Λόγου εἰς λανθάνουσαν κατάστασιν καί ὅλον τό σύστημα δημιουργεῖται ὅπως αἱ κεκρυμμένοι αὐταὶ δυνατότητες τῆς μονάδος ἀναπτυχθῶν εἰς ἰκανότητας, ὥστε τό θεῖον τοῦτο σπέρμα νά ἀναπτυχθῆ εἰς ἓνα τέλειον Θεόν.».

Διὰ τοὺς φυσικοὺς - Οὐρανοὺς κόσμους, ἡ Θεοσοφία συγκλίνουσα πρὸς τὸν ἀρχαῖον γνωστικισμόν συμφωνεῖ καθ' ὅλα πρὸς τὰς ἀντιλήψεις τῆς «νεωτέρας ἐπιστήμης», πιστεύουσα εἰς τὴν ἐξελικτικὴν προέλευσιν τοῦ ἡλιακοῦ συστήματος ἐκ νεφελώματος. Διὰ τὰς διαφόρους δέ μορφὰς τῆς ζωῆς, ὅτι ἀνεπτύχθησαν καί αὐταὶ διὰ διαδοχικῶν ἐξελιξεων ἐκ τοῦ πρωτοπλάσματος, μὲ τὰσιν πάντοτε ἐξελιξεως ἐκ τοῦ ἀπλουστεροῦ εἰς τό σύνθετον καί ἐκ τοῦ χαώδους εἰς τό ὀργανωμένον. «Ἐξέλιξιν δηλ. τῶν ὄντων ὀφειλομένην εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ἐν αὐτοῖς **θείας οὐσίας**, τεινούσης εἰς **θέωσιν**. Ἐξ οὗ, καί προσδευτικῶς, αἱ τελειότεραι τῶν ὄντων ἐξωτερικαὶ μορφαί».

«Δημιουργήσας δέ ὁ Θεὸς - κατὰ τὴν «γνωστικὴν» Θεοσοφίαν πάντοτε - τὸν Κόσμον τοῦτον δι' ἑνὸς τμήματος τοῦ Ἐαυτοῦ του καί παραμένων ἐκτὸς τοῦ σύμπαντος, ὅπερ περιβάλλει, ἐνήργησε τὴν ἐκδήλωσίν Του - καί ἐνεργεῖ ταύτην - πάντοτε κατὰ τοὺς ἐξῆς διαφόρους τρόπους, οἱ ὅποιοι ἀποτελοῦσι τὰ τρία πρόσωπα, τὰς τρεῖς ὑποστάσεις τοῦ ἑνός καί **μόνου**: Κατὰ πρῶτον ἐνήργησε καί ἐνεργεῖ ὁ **Λόγος** διὰ τῆς τρίτης αὐτοῦ ὄψεως - τοῦ τρίτου Λόγου - ὅστις εἶναι δημιουργὸς τῆς ὕλης καί τῆς δυνάμεως. Ἀκολουθῶς ἐνήργησε ὁ δεύτερος Λόγος, ὁ χαρακτηριζόμενος διὰ τῆς δυνάμεως τὴν ὁποίαν ὀνομάζομεν **ζωὴν** (καί ἡ ὁποία δημιουργεῖ τὰς μορφὰς τῆς ὕλης καί μεταχειρίζεται ταύτας διὰ νά ἐκφρασθῆ). Καί τελευταῖος ἐνήργησε καί ἐνεργεῖ ὁ πρῶτος **Λόγος**, ὁ Πατὴρ τῶν πάντων, ὅστις καί ἐδημιούργησε τὸν ἄνθρωπον,

¹ Ὁ Βραχμανισμὸς εἶναι βαθμῆς ἐξελιξεως τῆς Βεδικῆς θρησκείας. Ἐπίσης ὁ κατὰ τὴν Στ' π.Χ. ἑκατονταετηρίδα καί ἐκ τῆς διδασκαλίας τοῦ Βούδδα ἀναπτυχθεὶς Βουδδισμὸς.

² Πρβλ. καί μακαριστοῦ Π. Τρεμπέλα: «Μασωνισμὸς καί Θεοσοφία», σελ. 190 - 198. Ἀθήναι.

παρασχών εις αὐτὸν τὴν ἰδιαίτεραν ἰδιότητα, τὴν ὁποίαν ὀνομάζομεν συνείδησιν³».

Ἡ πίστις αὐτὴ τῆς Θεοσοφίας εἰς **τρισυπόστατον Θεότητα**, ὑπάρχουσα οὐ μόνον εἰς τὸν Βεδισμόν - Βραχμανισμόν (τό Τριμουῖρι τοῦ Βραχμανισμοῦ) ἀλλὰ καὶ τὴν ἀρχαιοτάτην θρησκείαν τῶν Αἰγυπτίων (αἱ **τριαδες** τοῦ Αἰγυπτιακοῦ Πανθέου κατὰ τὴν Γ' καὶ Δ' π.Χ. χιλιετηρίδα), ἀποτελεῖ ἀναντιρρήτως σοβαρὰν ἔνδειξιν τῆς ἀπ' ἀρχῆς - ἀπὸ τῆς ἐμφανίσεως τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς σκηνῆς τῆς ζωῆς - γνώσεως τῆς ἀληθείας, εἰς ὅ,τι ἀφορᾷ τὴν **φύσιν** τοῦ ἐνὸς Θεοῦ, δι' ἀποκαλύψεως, προφανῶς, τοῦ Θεοῦ πρὸς τοὺς πρωτοπλάστους, μεταδοθείσης εἰς τοὺς μεταγενεστέρους διὰ τῆς παραδόσεως καὶ παραποιηθείσης πολυειδῶς καὶ πολυτρόπως ἐλλείψει γραφῆς.

Ὑπὸ τε τῆς Θεοσοφίας ὅμως, ὅσον καὶ εἰς τὰ νεώτερα καὶ συγγενῆ πρὸς ταύτην φιλοσοφικά συστήματα τοῦ Σπινόζα καὶ τοῦ Ἐγγέλου δέν κατενοήθη ὅτι: α) Ἡ ὑλικὴ δημιουργία (ὅπως καὶ ἡ ἀναμφισβητήτως ὑπάρχουσα πνευματικὴ τοιαύτη) δέν ἀποτελοῦσιν τμήματα ἢ ὑποδιαίρεσεις καὶ μεταμορφώσεις μέρους τῆς οὐσίας τοῦ Ἀπείρου Θεοῦ, ἀλλὰ πεπερασμένα δημιουργήματα Αὐτοῦ, δημιουργηθέντα ἐξ οὐκ ὄντων. Διότι, ἄλλως, θὰ ἦσαν καὶ ταῦτα **ἐνσυνείδητα** ἀπ' ἀρχῆς, ὡς οὐσία τῆς Θεότητος, **παντοδύναμα, πάνσοφα** κλπ., τοῦ ἀπείρου Θεοῦ μὴ μεταβαλλομένου οὔτε ἐπὶ τὰ **κρείττω**, οὔτε ἐπὶ τὰ **χειρῶ**, κατὰ τὸ ὑπέροχον ἀπόφθεγμα τοῦ Πλάτωνος, καὶ μὴ μεριζομένου ὡσαύτως⁴, β) Ὅτι καὶ ἡ ἐνσυνείδητος ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου δέν ἀποτελεῖ ὡσαύτως μέρος τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ δημιουργήμα ἐξ **οὐκ ὄντων**, διότι ἄλλως θὰ εἶχε καὶ αὐτὴ πάσας τὰς ἰδιότητας τοῦ ἀπείρου (παντοδυναμίαν, πανσοφίαν, παντογνωσίαν κλπ.), ὡσαύτως δέ καὶ τὸ ἀναμάρτητον καὶ τὸ ἄπτωτον. Καὶ γ) Ὅτι εἰς πάντα τὰ ἐπὶ τοῦ πλανήτου τούτου ὀργανικὰ ὄντα δέν ἐγένετο **ποτέ** ὀργανικὴ τις μεταμόρφωσις ἢ ἐξέλιξις, μεταφέρουσα ταῦτα ἀπὸ ἐνὸς εἴδους ἢ γένους εἰς ἕτερον, ἔστω καὶ συγγενές ἢ δέ προοδευτικὴ - ἐξελικτικὴ διαμόρφωσις τῶν Οὐρανίων σωμάτων καὶ συστημάτων ἐν γένει, ὅπως καὶ ἡ μέχρις ὠρισμένων καὶ **ἀναλλοιώτων** ὀρίων ἀπλῆ **ἀνάπτυξις τῶν ὀργανισμῶν** (σωμάτων, κορμῶν κ.λπ.) τῶν ἐπὶ τοῦ πλανήτου τούτου ἐνοργάνων ὄντων, τελοῦνται ὑπὸ τὸ κράτος ἀτέγκτων φυσικῶν νόμων, εἰς ἐκδήλωσιν ὅχι τῆς ἐν αὐτοῖς οὐσίας τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ τῆς βουλήσεως ἀπλῶς - τοῦ προστάγματος - καὶ τῆς ἀπείρου δυνάμεως τοῦ Δημιουργοῦ (Γενέσ. Α' 1-25).

***** **

Εἰς τὴν περὶ ἐξελίξεως τῶν ὄντων ἰδέαν ἐπίστευσαν δυστυχῶς καὶ τίνες τῶν ἀρχαίων προγόνων ἡμῶν. Οὕτως ὁ Ἀναξίμανδρος (610 - 546 π.Χ.) ἐφρόνει ὅτι ὁ ἄνθρωπος κατάγεται ἐξ εἴδους τινὸς ζώων, καὶ ὅτι χερσαία ζῶα καὶ ἄνθρωποι προέρχονται ἐκ τοῦ ὕδατος, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἔζων πρότερον ὡς ἰχθύες⁵. Ὁ Ἡράκλειτος (500 περίπου π. Χ.), ὅτι ἐκ τοῦ πυρὸς ἐγεννήθη τὸ ὕδωρ καὶ ἐκ τοῦ ὕδατος ἡ γῆ, εἶτα δέ

³ Μεγ. Ἑλλην. Ἐγκυκλοπ., Τομ. Ια' σελ. 258.

⁴ Ἡ ἔννοια τοῦ μέρους εἶναι συμφυῆς πρὸς τὴν ἔννοιαν τοῦ πεπερασμένου, τοῦ ἔχοντος πέρας, ὄριον.

⁵ Ἀριστοτ. φυσ. Ἀκρ. Αρ. 4, 187α, πρβλ. Πλουτάρχου Συμποσ. Α, 8. 49. «Ἐξ ἄλλοειδῶν ζώων ὁ ἄνθρωπος ἐγεννήθη». Καί... «ἐν ἰχθύσιν ἐγγενέσθαι τὸ πρῶτον ἄνθρώπου καὶ τραφέντας καὶ γενομένους ἱκανοὺς ἑαυτοὺς βοηθεῖν, ἐκβληθῆναι τῆνικαῦτα καὶ γῆς λαβέσθαι». Κατὰ τὴν Ἑλλην. Μυθολογίαν ὑπῆρξαν τρεῖς θεωρίαι «κοσμογονίας». Ἡ πρώτη, ὅτι ὁ ἄνθρωπος καὶ πάντα τὰ ἄλλα ὄντα παρήχθησαν ἐκ τῆς φύσεως. Ἡ δευτέρα, ὅτι τὸ ὕδωρ καὶ τὸ χῶμα συνέπραξαν πρὸς κατασκευὴν τοῦ πρώτου σώματος, ὅπερ ἀνεφύη ἀπὸ τοῦ ἐδάφους ὡς φυτὸν ἢ ὡς βλαστὸς δένδρου. Καὶ ἡ τρίτη ὅτι «θελήσει τῶν Θεῶν κατασκευάσθησαν οἱ πρῶτοι ἄνθρωποι». Πρβλ. Πάν. Παναγιωτάκου «Ἐκκλησία καὶ Πολιτεία», σελ. 21, ὑποσ. 1 καὶ βιβλ. αὐτόθι.

ὅτι μεταβάλλονται τὰ πάντα εἰς πῦρ, ἐπίσης ὅτι πρωταρχικός δημιουργικός παράγων εἶναι ὁ ἀγὼν τῆς ὑπάρξεως. «Πόλεμος πατήρ πάντων». Ὁ Ἐμπεδοκλής, ὅτι «κατ' ἀρχὴν ἐγεννήθησαν τὰ φυτά, δι' αὐτομάτου γενέσεως ἐκ τούτων δέ τὰ ζῶα ὄχι ὁμως ὀλόκληρα, ἀλλὰ κατὰ μέλη καὶ βαθμηδὸν ὅτι διὰ τυχαίων συνδέσεων συνεκροτήθησαν πολλοὶ ὀργανισμοὶ ὑποτυπώδεις, οἵτινες ἐξηφανίσθησαν, διετηρήθησαν δέ ἐν τῇ ζωῇ μόνον τὰ ὄντα ἐκεῖνα, ἅτινα ἀρτίως ὠργανωμένα, ἠδυνήθησαν νά ἀγωνισθοῦν ἀποτελεσματικῶς τὸν περὶ ὑπάρξεως ἀγῶνα καὶ νά διαιωίσωσι τό εἶδος»⁶. Ὁ Σπεύσιππος (395 - 334 π.Χ.), ἐθεώρει τό ἀγαθὸν καὶ τό τέλειον ὡς ἀποκορύφωμα τῆς ἐξελίξεως. Οἱ Στωϊκοὶ ἐδίδασκον συνεχῆ ἐξέλιξιν τοῦ κόσμου. Καί τέλος ὁ Λουκρήτιος (α' αἰὼν π.Χ.), ὀπαδὸς τῆς φιλοσοφίας τῶν Ἀτομικῶν (οἵτινες ἐπίστευον ὅτι ἐκ τῆς συνθέσεως τῶν ἀπειρῶν μορίων ἀτόμων τοῦ ὄντως ΟΝΤΟΣ προήλθον πάντα τὰ ἐπὶ μέρους ὄντα, ἀνόργανά τε καὶ ἐνόργανα, ἔμψυχα, λογικὰ καὶ Θεοὶ)⁷, ὅτι «διετηρήθησαν τὰ ζωϊκὰ εἶδη τὰ ἐφωδιασμένα μὲ λυσιτελεῖς ιδιότητας, ἐξαφανισθέντων τῶν λοιπῶν».

Οἱ λοιποὶ τῶν ἀρχαίων φιλοσόφων προγόνων ἡμῶν καὶ δὴ οἱ κορυφαῖοι τούτων Πυθαγόρας, Σωκράτης, Πλάτων καὶ Ἀριστοτέλης, δέν ἐπίστευσαν εἰς τὴν ψευδῆ καὶ μωρὰν ταύτην θεωρίαν. Διότι ὁ πρῶτος ἐφρόνει, ὡς γνωστόν, ὅτι οἱ ἀριθμοὶ εἶναι ἢ κατ' «εἶδος» ἀλλὰ καὶ ὑλικὴ ἀρχὴ τῶν ὄντων καὶ ἡ αἰτία πάντων τῶν ἐν τῷ Κόσμῳ συμβαινόντων, προϋπάρχοντες **αὐτοτελεῖς καὶ πραγματικαὶ οὐσίαι πάντων**. Ὁ Πλάτων (ἐξ ἐπιδράσεως ἀναντιρρήτως τοῦ κλεινοῦ διδασκάλου τοῦ Σωκράτους), ὅτι **αἱ ἰδέαι**⁸ εἶναι τὰ **ἀρχέτυπα**, τὰ ὑποδείγματα ὅλων τῶν πραγμάτων, τὰ δέ πράγματα εἶναι φαινόμενα καὶ ἀπομιμήσεις τῶν ιδεῶν, μετέχοντα ἀπλῶς αὐτῶν, ὅτι αἱ ἰδέαι οὐσαί ἀμετάβλητοι καὶ ἀφθαρτοί, χωρὶς τῶν αἰσθητῶν πραγμάτων καὶ ἔχουσαι ζῶην καὶ πνεῦμα (κίνησιν, ψυχὴν καὶ συνείδησιν) ὑπάρχουσιν αἰωνίως ἐν ἐπουρανίῳ τόπῳ, ἐξ οὗ καὶ κατῆλθον εἰς τὴν γῆν καὶ ὅτι, ὅπως αἱ **ιδέαι** εἶναι τό **αἰώνιον** ἐν τοῖς πράγμασιν, οὕτως ἐν τοῖς ἀνθρώποις τό αἰώνιον εἶναι αἱ προϋπάρχουσαι ἀφθαρτοὶ πνευματικαὶ καὶ ἐνσυνείδητοι αὐτῶν ψυχαί⁹. Ὁ δὲ Ἀριστοτέλης, ὅτι πᾶν ἐνόργανον ὄν, εἴτε ζῶον εἴτε φυτόν, ἔχει κινουσαν αἰτίαν καὶ σκοπόν, «ἐντελέχειαν», τὴν μετ' αὐτοῦ ἠνωμένην καὶ διαμορφοῦσαν αὐτὸ ψυχὴν ἐνῶ ὁ ἄνθρωπος προσέτι καὶ τὸν «ποιητικὸν νοῦν», οὐσίαν ἀθάνατον, θεῖαν, ἄυλον, ἀφθαρτον καὶ ἀνεξάρτητον τοῦ σώματος¹⁰.

Τοιοῦτοτρόπως αἱ μεγάλαι ἐκεῖναι διάνοιαι δέν παρεσύρθησαν μὲν εἰς τὴν πλάνην τῆς ἐξελικτικῆς ιδέας, δέν ἠδυνήθησαν ὁμως νά διακρίνωσιν ἐξ ὀλοκλήρου καὶ τὴν ἐν προκειμένῳ ἀπόλυτον ἀλήθειαν. Ὅτι δηλ., α): Ὅλα τὰ ἐνόργανα ὄντα δέν ἔχουν ψυχὰς (**ιδέας-ἀριθμούς**), β) Ὅτι ἐκ τῶν ἐμψύχων ὄντων μόνον ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ἰδιαίτερα πνευματικὴ, ἄρα δέ καὶ ἐνσυνείδητος ὑπόστασις. Καὶ γ) Ὅτι ὑπάρχουν μὲν ἐν τῷ ἀπειρῷ καὶ τρισυποστάτῳ Θεῷ αἱ ἰδέαι ὅλων τῶν κτισμάτων (ὅπως ἀκριβῶς ὑπάρχουσιν ἐν τῷ νοῖ ἐνὸς ἀρχιτέκτονος ἢ μηχανικοῦ κ.ἄ. πᾶσαι αἱ ψιλαὶ ἰδέαι τῶν διαφόρων μερῶν, τμημάτων, ὀργάνων κλπ. ἐνὸς ὑπὸ ἐκτέλεσιν πολυσυνθέτου ἔργου ἢ ἐργοστασίου..., ὡς καὶ ἡ ἀλληλεπίδρασις αὐτῶν τῶν τμημάτων ἢ ὀργάνων μετὰ τὴν

⁶ Πρβλ. καὶ ἀοιδίου Β. Ἀντωνιάδου Ἐγχειρ. Ἱστορίας καὶ Φιλοσ. σ. 116.

⁷ Ἀριστ. Φυσ. Ἀκρ. Α' 4, 187α, πρβλ. Πλουτάρχου Συμποσ. Α, 8, 49. 14 καὶ βιβλ. αὐτόθι.

⁸ Αἱ ἰδέαι τοῦ Πλάτωνος, καὶ οἱ ἀριθμοὶ τοῦ Πυθαγόρου οὐσιαστικῶς ταυτίζονται.

⁹ Πλάτ. «Συμποσ. 221, Σοφιστ. 248, Παρμενιδ. 162/ Τιμ. 32, 51, Φαιδρ. 247-251 κ.ἄ.

¹⁰ Ἀριστοτ. «Περὶ ψυχῆς». Πρβλ. ἀοιδίου Β. Ἀντωνιάδου, μν. ἔργ., τομ. Α', σελ. 236 καὶ 299 καὶ μακαριστοῦ Π. Τρεμπέλα μν. ἔργ. σελ. 12.

ἐκτέλεσιν τοῦ ἔργου, τὴν μορφοποίησιν διὰ τῆς ὑφেষτάσης ὕλης τῶν περὶ τοῦ ἔργου ἰδεῶν), αἱ ἰδέαι ὅμως αὐταί, περὶ ὅλων τῶν κτισμάτων, ἐν οἷς περιλαμβάνεται καὶ ἡ συμπαντικὴ ὕλη - ἐνέργεια, δὲν εἶναι ἐν τῷ Θεῷ ἐνυπόστατοι, ὄντοτικάι καὶ ἐνσυνεΐδητοι, ἀλλ' εἶναι ἀφηρημένοι, ἰδέαι ψιλαί, ὄντοποιούμεναι προοδευτικῶς ἐξ οὐκ ὄντων, τῇ βουλήσει τοῦ Θεοῦ, καὶ προσλαμβάνουσαι οὕτω διάφορα σχήματα καὶ μορφάς.

Τοιαύτη τις, ἐν ἄκρᾳ συνόψει, ὑπῆρξεν ἡ ἐπίδρασις τῆς ἰδέας τῆς ἐξελίξεως κατὰ τὴν προχριστιανικὴν ἐποχὴν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'

Ἡ ἰδέα τῆς ἐξελίξεως ἀπὸ τῆς διαδόσεως τοῦ Χριστιανισμοῦ μέχρι τῆς τελευτῆς τῆς μεσαιωνικῆς περιόδου

Ἐπελθούσης τῆς διαδόσεως καὶ ἐπικρατήσεως τοῦ Χριστιανισμοῦ ἐφ' ὀλοκλήρου σχεδόν τοῦ τότε γνωστοῦ κόσμου, ἐξέλιπε τελείως εἰς τὰ ἐκχριστιανισθέντα ἔθνη ἡ ἰδέα τῆς ἐξελίξεως. Ἡ πίστις εἰς τὴν θεϊστικὴν κοσμοθεωρίαν τῆς Χριστιανικῆς διδασκαλίας, καθ' ἣν τὰ πάντα ἐδημιουργήθησαν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, εἰς ἣν μορφήν ὑπάρχουσιν ἢ ἐνεφανίσθησαν ἐπὶ τῆς σκηνῆς τῆς ζωῆς, ἀπέκλεισε τὴν παραδοχὴν τῆς ἰδέας ταύτης.

Καὶ ἐπεχείρησαν μὲν τινὲς νὰ χαρακτηρίσωσι τὸν Ἰερὸν Αὐγουστίνον καὶ τὸν Θωμᾶν Ἀκινᾶτον ὡς προδρόμους τῆς Β', περὶ τὴν ἰδέαν τῆς ἐξελίξεως, φιλοσοφικῆς καὶ ἐπιστημονικῆς κινήσεως (τῆς ἀρξαμένης ἀπὸ τῶν ἀπαρχῶν τῆς Ἀναγεννήσεως, περὶ τὸ 1500 μ.Χ.), ὅμως, ὅπως διδάσκει καὶ ὁ μακαριστὸς καθηγητὴς Π. Τρεμπέλας, ἐν συμφωνίᾳ καὶ πρὸς ἄλλους διακεκριμένους συγγραφεῖς¹¹, τόσον ὁ Ἰερὸς Αὐγουστίνος, ὅσον καὶ ὁ Θωμᾶς Ἀκινᾶτος, ὁ ἀσπασθεὶς τὴν διδασκαλίαν του, οὐδόλως ὑπῆρξαν ὑποστηρικταὶ τῆς ἰδέας τῆς ἐξελίξεως τῶν εἰδῶν. Διότι ὁ μὲν πρῶτος ἐφρόνει ὅτι ὁ Θεὸς συγχρόνως ἐδημιούργησεν ἐν σπέρματι - καὶ δυνάμει - πάντα τὰ ἐνόργανα ὄντα καὶ ὅτι ἡ γῆ μετὰ τῆς θαλάσσης ἔλαβον παρὰ τοῦ Θεοῦ τὴν δύναμιν καὶ τὴν ιδιότητα νὰ παράγωσι ταῦτα προοδευτικῶς καὶ κατὰ διαφόρους ἐποχάς· ὁ δὲ δεύτερος, ὅτι τὸ σύνολον τῶν ὄντων ἐδημιουργήθη εὐθύς ἐξ ἀρχῆς ὑπὸ τοῦ Θεοῦ (κατὰ τὴν πρώτην ἡμέραν - περίοδον τῆς δημιουργίας) μόνον δυνάμει καὶ ὄχι ἐνεργείᾳ. Ἐν τῷ κόλπῳ, δὲ τῆς γῆς καὶ τῆς θαλάσσης παρήχθησαν ταῦτα αἰτιωδῶς, ἐμβληθεισῶν εἰς τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν τῶν δυνάμεων, ὅπως ἐν καιρῷ παράγωσιν αὐτά¹².

Εἶναι λοιπὸν προφανὲς ὅτι δι' ἀμφοτέρων τῶν ἀπόψεων τούτων περὶ τοῦ τρόπου τῆς ἀπ' εὐθείας ὑπὸ τοῦ Θεοῦ δημιουργίας τῶν ὄντων, ὅπως καὶ διὰ τῆς ἐτέρας γνώμης τοῦ Θωμᾶ Ἀκινάτου, περὶ διαδοχικῶν μεταμορφώσεων τοῦ ἐμβρύου, καθ' ἃς ἐκδηλοῦται πρῶτον ἡ θρηπτικὴ ψυχὴ, ἢ κοινὴ εἰς τὰ φυτὰ καὶ τὰ ζῶα, ἔπειτα ἡ αἰσθητικὴ, ἢ κοινὴ, μόνον εἰς τὰ ζῶα (τὰ στερούμενα λογικοῦ) καὶ τελευταῖον ἢ λογικὴ ψυχὴ, ἐφ' ὅσον πρόκειται περὶ τοῦ ἀνθρώπου¹³, οὐδόλως νοεῖται ἐξελίξις τῶν ὄντων, ἔστω καὶ θεϊστικῆς

¹¹ μακαριστοῦ Π. Τρεμπέλ. μν. ἔργ. σ. 17-18

¹² Ἰδίου μν. ἔργ. σ. 18

¹³ μακαριστοῦ Π. Τρεμπέλ. μν. ἔργ. σ. 17-18 καὶ βιβλ. αὐτόθι.

μορφῆς. Γίνεται ἀπλῶς φιλοσοφικὴ ἔρευνα πρὸς ἐξήγησιν τοῦ τρόπου, καθ' ὃν ταῦτα ἐδημιουργήθησαν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, ἐν ἀπολύτῳ συμφωνίᾳ πρὸς τὸ καθολικὸν πνεῦμα τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ καὶ τῆς Γραφῆς. Ὅτι δὲ τὸ καθολικὸν πνεῦμα τῆς Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας ἀπέκλεισεν ἀπ' ἀρχῆς πᾶσαν ἔννοιαν ἐξελίξεως ἢ μεταμορφώσεως τῶν ὄντων, βεβαιοῦται ἀπολύτως ἐκ τῆς διδασκαλίας τῶν ἁγ. Πατέρων. Οὕτως, ἐκτὸς τοῦ ἱεροῦ Αὐγουστίνου, ὡς ἀνωτέρω, ὁ Μ. Βασίλειος ἀναφέρει σχετικῶς τὰ ἐξῆς, ἐν ταῖς Ὁμιλίαις του εἰς τὴν «**Ἑξαήμερον**», ἅτινα παραθέτομεν ἐκ τῆς μεταφράσεως - ἐξηγήσεως - τῶν λόγων του ὑπὸ τοῦ ἁγίου ἐνδόξου Ἱερομάρτυρος Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Γρηγορίου τοῦ Ε', τῆς ἐκδοθείσης ὑπὸ τοῦ Μ. Σακορράφου κατὰ τὸ 1863.

Ὁμιλία Ε'. «**Περὶ βλαστήσεως τῆς γῆς**» (μνημ. ἔργ. σελ. 66). «Καί τοιουτοτρόπως, ὅσα κατ' ἀρχὰς ἡ γῆ ἐβλάστησε, **μέχρι τοῦδε διασώζονται ἀναλλοίωτα** μετὰ τὴν ἀκολουθίαν τῆς διαδοχῆς καὶ τῶν ὁμογενῶν τὴν διατήρησιν». Καὶ κατωτέρω, σελ. 71. «...Μετὰ τὴν δύναμιν τούτου τοῦ ρήματος (σ.σ. δηλ. τοῦ θείου προστάγματος) ὅλα εὐθὺς ἐκ τοῦ μὴ ὄντος ἐκβῆκαν εἰς τὸ εἶναι ἐπάνω εἰς τὴν γῆν, καθὲν μετὰ τὴν φυσικὴν **ιδιότητα διαφέροντα μὲν μεταξὺ των, γνωριζόμενα δὲ μετὰ ἓνα χωριστὸν χαρακτῆρα**».

Ὁμιλία Ζ'. «**Περὶ ἐρπετῶν**» (μν. ἔργ. σελ. 101).

«Καὶ εἶπεν ὁ Θεὸς ἐξαγαγέτω τὰ ὕδατα ἐρπετὰ ψυχῶν ζωσῶν κατὰ γένος. Ποῖον γένος ἀφίεται καὶ δὲν συμπεριλαμβάνεται κατὰ τὸ δημιουργικὸν πρόσταγμα;...». (Σελ. 102) «... μετὰ τὴν ἰδίαν δύναμιν τοῦ δημιουργικοῦ προστάγματος τότε καὶ τὰ μικρὰ καὶ τὰ μεγάλα ἔλαβον τὸ εἶναι των». (Σελ. 184). «Αἱ διαφοραὶ τῆς ζωῆς τῶν ἰχθύων καὶ αἱ διαφοραὶ παντὸς γένους εἶναι ἀναρίθμητοι...». «**Καὶ εἰς πᾶν γένος ἡ διαδοχὴ εἶναι ἀπαράλλακτος** καὶ δὲν γίνεται, καθὼς εἰς τὴν χέρσον τὰ ἡμιονάρια καὶ τίνων ὀρνίθων συμπλοκαί, τὰ ὅποια νοθεύουν τὰ γένη των».

Ὁμιλία Η'. «**Περὶ κτηνῶν καὶ ἐνύδρων**» (σελ. 114-115).

«... Φεῦγε τὰς φλυαρίας τῶν «σοβαρῶν»¹⁴ φιλοσόφων, οἱ ὅποιοι δὲν ἐντρέπονται νὰ βάλλωσι τὰς ψυχὰς των ὁμοειδεῖς μετὰ τὰς ψυχὰς σκύλων, λέγοντες ὅτι αὐτοὶ ἔγιναν ποτε καὶ γυναῖκες καὶ θάμνοι καὶ ἰχθεῖς θαλάσσιοι. Ἐγὼ ὅμως δὲν λέγω, ὅτι ἔγιναν ποτέ ἰχθύες, ἀλλὰ βεβαιῶνω τοὺς ἀκούσαντας, ὅτι ὅποτε ταῦτα ἐγγραφον ἦσαν καὶ ἀπὸ τούτων ἰχθύας ἀλογώτεροι...». Καὶ κατωτέρω (σελ. 122). «...Λοιπὸν ἔχομεν τὸν Οὐρανὸν κεκοσμημένον, τὴν γῆν κεκαλλωπισμένην, τὴν θάλασσαν εὐτυχισμένην ἀπὸ τὰ πολυποίκιλα ὀψάρια, τὸν ἀέρα γεμάτον ἀπὸ διάφορα πτηνά, τὰ ὅποια ὅλα ἐδημιουργήθησαν καὶ ἐκ τοῦ μὴ ὄντος εἰς τὸ εἶναι, μετὰ τὴν προσταγὴν τοῦ Θεοῦ παρήχθησαν...».

Ὁμιλία Θ'. «**Περὶ χερσαίων**» (μν. ἔργ. σελ. 129).

«... Τοιουτοτρόπως καὶ ἡ φύσις τῶν ὄντων ἐκινήθη ἀπὸ τὴν προσταγὴν τοῦ Θεοῦ κατ' ἀρχὰς καὶ τρέχει μετὰ τὴν γένεσιν καὶ φθορὰν καὶ διαφυλάττει τὰς διαδοχὰς καὶ ἀκολουθίας τῶν γενῶν ἀπαρασαλεύτως, ὅπως καταντήσῃ εἰς αὐτὸ τὸ τέλος τὸ ἐλπίζομενον. Ἡ φύσις κατὰ προσταγὴν τοῦ Θεοῦ κάμνει τὸν ἵππον ἵππου **διάδοχον**, καὶ τὸν λέοντα λέοντος, καὶ τὸν ἀετὸν ἀετοῦ καὶ πᾶν ζῶον συντηρεῖ μετὰ τὴν διαδοχὴν μέχρι συντελείας ἀπαρατρέπτου. Κανεὶς χρόνος δὲν ἀφανίζει τὰ ἰδιώματα τῶν ζώων...».

Ἐνῶ ὅμως τοιαύτη εἶναι ἡ ἀντίθεσις τῆς διδασκαλίας τῶν ἁγ. Πατέρων κατὰ τῆς

¹⁴ Ὁ ἅγιος Πατὴρ εἰρωνεύεται τοὺς φιλοσόφους τοὺς ὑποστηρίζοντας τὴν ἰδέαν τῆς ἐξελίξεως.

ἐν λόγῳ θεωρίας, ὅλως παραδόξως ὁ μακαριστός καθηγητής Π. Τρεμπέλας γράφει ἐν τῷ προμνησθέντι συγγράμματί του, σελ. 235- 237, καί τὰ ἐξῆς, ἐκτός τῶν ἐν τῷ προλόγῳ ἀναφερομένων. «Ἄλλως τε οἱ τῆς μεμετριασμένης θεωρίας τῆς ἐξελίξεως ἐχόμενοι ἀναζητοῦσιν ὑπὲρ τῆς θέσεως αὐτῶν ἐρείσματα καί ἐκ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς παραδόσεως εἰλημμένα, προβάλλοντες τὰς περὶ δημιουργίας τῶν φυτικῶν καί ζωϊκῶν εἰδῶν γνώμας τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας καί δὴ τοῦ Αὐγουστίνου, ἔπειτα δέ καί τοῦ κατὰ τὸν Μεσαίωνα ἀκμάσαντος Θωμᾶ Ἀκινάτου... Καί εἶναι μὲν ἀληθές ὅτι κατανοοῦν εἰς ὑπερβολὴν διατεινόμενοι, ὅτι ὁ Αὐγουστίνος προεμάντευσε τὴν θεωρίαν τῆς ἐξελίξεως καί ἐγένετο πρῶτος εἰσηγητὴς αὐτῆς παρὰ ταῦτα ὅμως εἶναι ἀδιάμφισβήτητον γεγονός, ὅτι δι' ἐκείνων τὰ ὁποῖα ὁ Μ. Βασιλείος καί ὁ Αὐγουστίνος λέγουν περὶ δημιουργίας τῶν φυτῶν καί ζώων, μάλιστα δέ ὁ Γρηγόριος ὁ Νύσσης περὶ δημιουργίας τῆς γῆς καί τῶν Οὐρανίων σωμάτων, ἀναγνωρίζεται ὅτι, περὶ τὸν τρόπον τῆς δημιουργίας καί τοῦ σχηματισμοῦ τῶν ὄντων ἔχει τις τὴν ἐλευθερίαν νὰ φιλοσοφῇ καί δέν δεσμεύεται πρὸς τοῦτο οὔτε ὑπὸ τοῦ γράμματος τῆς ἁγίας Γραφῆς, οὔτε ὑπὸ ἄλλου τινός στοιχείου τῆς κατὰ θεῖαν ἀποκάλυψιν ἀληθείας (!!!). Οὕτω λοιπόν ἡ μεμετριασμένη ἐξέλιξις δέν θά ἠδύνατο νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς ἀντιστρατευομένη πρὸς τὸ δόγμα τῆς δημιουργίας, διότι, οὐδέποτε προεβλήθη μετὰ ἀξιώσεως ὅπως ὑποκαταστήσῃ τὸν Θεόν, παρουσιαζομένη ὡς δύναμις δημιουργός, ἐμφυῆς ἐν τῇ ὕλῃ καί ἐξ ἴσου τυφλή, ὅσον ἀξιοθαύμαστος. Τούναντίον ἀπαιτεῖ ἐξ ἴσου πρὸς τὴν θεωρίαν τοῦ ἀμεταβλήτου τῶν εἰδῶν τὴν συνεχῆ ἐπέμβασιν τοῦ Θεοῦ. Εἶναι ἐξέλιξις, τὴν ὁποῖαν ἠθέλησεν, ἀπεφάσισεν, ἐπετήρησε καί διηύθυνεν αὐτός ὁ Θεός».

Καί πρὸς δικαιολογίαν τῆς πρὸς τὴν μεμετριασμένην ἐξέλιξιν, συμπαθείας ἐπανειλημμένως ἐν τῷ μνησθέντι συγγράμματί του ἐκδηλουμένης (σελ. 8, 9, 16, 43, 87 καί 241), ἐπικαλεῖται τὰ ὡς κατωτέρω δύο χωρία ἐκ τῆς διδασκαλίας τῶν Πατέρων: α) Τοῦ Μεγ. Βασιλείου ἐκ τῆς Ζ' ὁμιλίας του «εἰς τὴν Ἑξαήμερον», κεφ. 2, ἔχον οὕτως: «Ἐξαγαγέτω τὰ ὕδατα ἐρπετὰ ψυχῶν ζωσῶν, κατὰ γένος. Ἐκάστου γένους τὰς ἀπαρχὰς νῦν, οἰονεῖ, σπέρματα τίνα τῆς φύσεως προβληθῆναι κελεύει, τὸ δὲ πλῆθος αὐτῶν ἐν τῇ μετὰ ταῦτα διαδοχῇ ταμιεύεται, ὅταν ἀυξάνεσθαι αὐτὰ καί πληθύνεσθαι δέη¹⁵». Καί β) τοῦ ἁγ. Γρηγορίου, Νύσσης, ἐκ τοῦ «ἀπολογητικοῦ του περὶ τῆς ἕξαήμερου» (κεφ. 5 καί 8), ἔχον ὡς ἐξῆς: «Πάντων τῶν ὄντων τὰς ἀφορμὰς καί τὰς αἰτίας καί τὰς δυνάμεις συλλήβδην ὁ Θεός ἐν ἀκαρεῖ κατεβάλλετο καί ἐν τῇ πρώτῃ τοῦ θελήματος ὁρμῇ ἢ ἐκάστου τῶν ὄντων οὐσία συνέδραμεν οὐρανός, αἰθήρ, ἀστέρες, πῦρ, ἀήρ, θάλασσα, γῆ, ζῶα, φυτὰ ἄ, τῷ μὲν θείῳ ὀφθαλμῷ πάντα καθεωρᾶτο, τῷ τῆς δυνάμεως λόγῳ δεικνύμενα, τῷ καθὼς φησὶν ἢ προφητεία εἰδοῖτι πάντα πρό τῆς γενέσεως αὐτῶν. Τῇ δὲ συγκαταβληθείσῃ δυνάμει τε καί σοφίᾳ πρὸς τὴν τελείωσιν ἐκάστου τῶν μορίων τοῦ κόσμου, εἰρμός τις ἀναγκαῖος κατὰ τίνα τάξιν ἐπηκολούθησεν, ὥστε τὸ πῦρ προλαβεῖν μὲν καί προεκφανῆναι τῶν ἄλλων... καί τὰ λοιπὰ τῆς κατὰ τὰ ἐφεξῆς ἀκολουθίας, οὐκ αὐτομάτῳ τινὶ συντυχίᾳ, κατὰ τίνα ἄτακτον καί τυχαίαν φορᾶν, οὕτως ἀναφαινόμενα, ἀλλ' ὡς ἡ ἀναγκαῖα τῆς φύσεως τάξις ἐπιζητεῖ τὸ ἐν τοῖς γενομένοις ἀκόλουθον... **Ἡ γὰρ γῆ ἦν ἀόρατος καί ἀκατασκευάστος. Ὅπερ ἴσον ἐστὶ ὅτι ἦν καί**

¹⁵ μακαριστοῦ Π. Τρεμπέλ. Μν. ἔργ. σελ. 234, ὑποσ. 2. Εἶναι ὅλως πρόδηλον, ὅτι ὁ ἁγ. Πατὴρ νοεῖ καί διὰ τοῦ χωρίου τούτου τῆς ἐν λόγῳ «Ὀμιλίας» του τὴν διὰ τοῦ θείου προστάγματος δημιουργίαν ἐν ἀρχῇ ἐκάστου γένους τῶν κατωτέρων τοῦ ἀνθρώπου ἔμψυχων ὄντων, τῶν ζώων, οἰονεῖ σπερμάτων ἐν εἶδει δηλ. σπέρματος, τὴν δὲ αὐξήσιν καί τὸν πολλαπλασιασμόν αὐτῶν ὡς ταμιευθεῖσαν ἐν αὐτοῖς διὰ τῆς μετὰ ταῦτα διαδοχῆς - τῆς ἀναπαραγωγῆς.

οὐκ ἦν. Οὐ γάρ που συνδεδραμήκεσαν περὶ αὐτὴν αἱ ποιότητες. Απόδειξις δέ τῆς διανοίας ταύτης, ὅτι ἀόρατον αὐτὴν ὁ λόγος εἶναι φησί. Τό γάρ ἀόρατον χρῶμα οὐκ ἐστί. Τό δέ χρῶμα οἶόν τις ἀπορροή τοῦ κατ' ἐπιφάνειαν σχήματος γίνεται, τό δέ σχῆμα οὐκ ἄνευ σώματος. **Εἰ οὖν ἀόρατον ἦν καί ἀχρωμάτιστον πάντως. Τούτῳ δέ συνθεωρεῖται τό ἀσχημάτιστον, ἐκείνῳ δέ τό ἀσώματον.** Οὐκοῦν ἐν τῷ ἀθρώῳ τῆς τοῦ κόσμου καταβολῆς, ἦν μὲν ἐν τοῖς οὐσιν ἡ γῆ, ὡς καί τὰ ἄλλα πάντα. Ἀνέμενε δέ τό διά τῆς τῶν ποιότητων κατασκευῆς, ὅπερ ἐστί γίνεσθαι. Καί διά τοῦ ἀκατασκευάστου ὀνομάσαι νοεῖν δίδωσι τό μήπω πεπυκνώσθαι ταῖς σωματικαῖς ιδιότησι¹⁶».

Ἐρωτῶμεν: Ἐκ τῶν περικοπῶν τούτων τῶν Ὁμιλιῶν τῶν ἁγίων Πατέρων ἡμῶν Βασιλείου τοῦ Μεγάλου καί Γρηγορίου τοῦ Νύσσης, δικαιολογεῖται τό προμνησθέν συμπέρασμα περὶ τῆς δῆθεν γνώμης τούτων διά τὴν θεωρίαν τῆς ἐξελιξέως, ὅταν μάλιστα, ληφθῶν ὑπ' ὄψιν καί αἰ ὑφ' ἡμῶν προταχθεῖσαι περικοπαί τῶν εἰς τὴν Ἑξαήμερον καί πάλιν Ὁμιλιῶν τοῦ Ἁγ. Βασιλείου;

Εἰς τὰς περικοπὰς ὅμως τῶν Ὁμιλιῶν τοῦ Ἁγ. Βασιλείου, τὰς ὁποίας προανεφέραμεν, ἐθεωρήσαμεν καθῆκον νά παραθέσωμεν κατωτέρω καί ἐπεξηγηματικὰς περικοπὰς τῆς αὐτῆς Ὁμιλίας τοῦ Ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Νύσσης, ἥτοι τοῦ «Ἀπολογητικοῦ περὶ τῆς ἐξαήμερου», ἐχούσας οὕτω: α) Προοίμιον Κεφ. Α'.

«Ὅν γάρ ἔχει λόγον πρὸς τόν κόκκον ὁ ἄσταχυς καί ἐξ ἐκείνου ὦν, κἀκεῖνο μὴ ὦν, μᾶλλον δέ ἐκεῖνο μὲν ὦν τῇ δυνάμει, παρηλλαγμένος δέ μεγέθει καί κάλλει καί ποικιλίᾳ καί σχήματι τόν αὐτόν εἶποι τις ἂν ἐπέχειν λόγον πρὸς τὴν τοῦ μεγάλου Μωϋσέως φωνήν τὰ παρὰ τοῦ Μεγάλου Βασιλείου διά φιλοπονωτέρας θεωρίας ἐξεργασθέντα νοήματα. Ἄ γάρ ἐκεῖνος εἶπεν ἐν ὀλίγοις τε καί ἀπεριγράπτοις ρήμασι, ταῦτα διά τῆς ὑψηλῆς φιλοσοφίας ὁ διδάσκαλος ἡμῶν (ὁ Μ. Βασίλειος) αὐξήσας, ὄχι ἄσταχυν ἀλλὰ δένδρον ἐποίησε, κατὰ τόν ὁμοιωθέντα τῇ βασιλείᾳ τόν συνάπεως κόκκον, τόν ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ γεωργοῦντος αὐτοδενδρούμενον, ὥστε γενέσθαι πανταχόθεν αὐτόν ἀμφιλαφῆ τοῖς ποιήμασι καί διηπλωμένον ἀντὶ κλάδων τοῖς δόγμασι, καί τῷ σκοπῷ τῆς εὐσέβειας εἰς ὕψος ἀνατεινόμενον, ὡς καί τὰς ὑψηλὰς τε καί μετεωροπόρους ψυχάς, ἃς πετεινά τοῦ οὐρανοῦ τό Εὐαγγέλιον ὀνομάζει, δύνασθαι τῷ μεγέθει τῶν τοιούτων κλάδων ἐννοσεύειν».

Κεφ. Β... «Τοῦτο δέ καί πρό τῆς ἐγχειρήσεως διαμεμαρτυρήσθω, τό μηδέν ἡμᾶς ἀντιδογματίζειν τῷ ἁγίῳ Βασιλείῳ, περὶ τῶν κατὰ τὴν κοσμογονίαν αὐτῷ φιλοσοφηθέντων, μηδ' ἂν πρὸς ἑτέραν ἐξήγησιν ἐκ τίνος ἀκολουθίας ὁ λόγος ἔλθῃ...».

Καί κατωτέρω, σελ. 85.

«Ἐπεὶ οὖν ταῦτα (τά τῆς δευτέρας ἡμέρας) ἐγένετο, πάλιν ἡ φύσις τῶν ὄντων δι' ἀκολουθου βαδίζουσα, τό ἀναγκαίως τοῖς προγεγονόσι ἐπόμενον ἐξεργάζεται προηγεῖται δέ καί τούτου τοῦ ἔργου θεῖον ἐπίτευγμα, πανταχοῦ τοῦ Μωϋσέως ἀσφαλιζομένου ἡμῶν τὴν διάνοιαν τοῦ μηδέν ἀθεεῖ τι τῶν ὄντων συστήναι, ὡς ἂν τό περὶ ἐκάστου τῶν γεγονότων θαῦμα εἰς τόν πεποηκότα τὴν ἀναφορὰν ἔχειν».

Ἐπίσης, αὐτόθι σελ. 92.

«...Ὡς γάρ ἐν τῇ γενέσει τῶν ζώων μυρίας μὲν ἔστι διαφορὰς ἰδεῖν τῶν ἐν τούτοις γενῶν, τῷ δέ καθολικῷ λόγῳ τῆς τῶν ὄντων ἀποδοχῆς ἀρμόζει ἐφ' ἐκάστου φαμέν, κατὰ τό ἴσον τό καλόν εἶναι λίαν... Οὐ γάρ ἐν τῷ βῶν μὴ εἶναι τό ἵππον ἐστὶν εἶναι,

¹⁶ μακαριστοῦ Π. Τρεμπέλα μν. ἔργ., σελ. 235, ὑποσ. 1.

ἀλλ' ἐν ἐκάστῳ τούτων συντηρεῖ ἑαυτήν ἢ φύσις, ἰδίας ἀφορμᾶς πρὸς τὴν ἰδίαν διαμορφήν κεκτημένη, οὐκ ἐν φθορᾷ τῆς φύσεως, ἀλλ' εἰς τὴν τοῦ εἶναι δύναμιν ἔχουσα».

Ὡσαύτως, σελ. 96. «Κἂν τὰ φυτὰ εἴπῃς, κἂν τὰ βλαστήματα, πάντα τῷ αὐτῷ κύκλῳ συμπεριέρεται... ὅταν ξηρανθῇ τὸ ὑποκείμενον τὸ περιέχοντι πάλιν πρὸς τὸ ὁμόφυλον ἐξατμίζεται..., ὥστε πανταχοῦ τοῦ κόσμου τε στοιχειωδῶς ἐν τῷ παντί θεωρούμενα, ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ μέτρου φυλάττεσθαι, ὃ παρὰ τὴν πρώτην ὑφ' ἐκάστου τῶν ὄντων ἢ σοφία τοῦ δημιουργοῦ πρὸς τὴν εὐαρμοστίαν τοῦ παντός διετάξατο».

Εἶναι ἀληθές βεβαίως ὅτι ὁ ἄνθρωπος πλασθεὶς ἐλεύθερος, δύναται ἐλευθέρως νὰ ἐρευνᾷ τὰ πάντα καὶ νὰ φιλοσοφῇ, εἶναι ὅμως ἀναντίρρητον ἐξ ἴσου ὅτι τὰ ἐκ τῆς ὑγιούς φιλοσοφικῆς ἐρεύνης συμπεράσματα οὐδέποτε δύνανται νὰ εἶναι ἀντίθετα πρὸς τὴν ἐξ ἀποκαλύψεως ἀλήθειαν καὶ τὴν Γραφήν, ἐφόσον ἡ Γραφή εἶναι θεόπνευστος. Ἡ ἐπιστήμη καὶ ἡ φιλοσοφία, προορισμὸν ἔχουν τὴν πειραματικὴν βεβαίωσιν τῆς ἐξ ἀποκαλύψεως ἀληθείας, ἣτις ἐδόθη εἰς ἡμᾶς πρὸς διευκολύνσιν τῆς διαγνώσεως τοῦ σκοποῦ τῆς ζωῆς καὶ μέρους τοῦ περιβάλλοντος ἡμᾶς μυστηρίου. Οὐδέποτε εἶναι δυνατόν νὰ ἀποβοῦν πολέμια ταύτης. Θά κυροῦν ὅθεν ἀπλῶς αὐτὴν διὰ τῶν συνεχῶν προόδων, ἵνα ἀναδειχθῶν τελικῶς πρωτεύουσαι ἰέρειαι καὶ θεραπαινίδες αὐτῆς.

Οἱ μεγάλοι Πατέρες τῆς Ἁγίας ἡμῶν Ἐκκλησίας τόσον σαφῶς καὶ κατηγορηματικῶς ἀντετάχθησαν κατὰ τῆς ἐν λόγῳ «θεωρίας», τὸ ἀληθές, καὶ ἐν προκειμένῳ πνεῦμα τῆς Γραφῆς θεοπνεύστως ἀποδίδοντες, εἰς τοὺς ὑποστηρικτάς τῆς «δι' ἀλμάτων» θεϊστικῆς αὐτῆς «μορφῆς» (θεωρίας τοῦ... de Vries).

Εἰς ἐπίρρωσιν δὲ τῶν ἀνωτέρω προσθέτομεν ὅτι ἐν τῷ κεφ. Α' § 6 τῆς Γενέσεως, ὅτι κατὰ τὴν 2αν «ἡμέραν» (χρονικὴν περίοδον ἀκαθορίστου διαρκείας) τῆς Δημιουργίας, ἐγένετο ὑπὸ τοῦ Θεοῦ τὸ «στερέωμα» ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ὕδατος, ὅπερ κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς πρώτης «περιόδου - ἡμέρας» (αὐτόθι § 2) περιέβαλλε τὴν γῆν. Καὶ «...διεχώρισε δι' αὐτοῦ ὁ Θεὸς ἀναμέσον τοῦ ὕδατος τοῦ ἐπάνω τοῦ στερεώματος καὶ τοῦ ὕδατος τοῦ ὑποκάτω τοῦ στερεώματος. Καὶ ἐκάλεσε τὸ στερέωμα οὐρανόν» (αὐτ. § 6-8). Ἐχωρίσθη δηλ. ὑπὸ τοῦ Θεοῦ τὸ ὅλον ὕδωρ, ὅπερ εἰς πυκνοὺς ὑδρατμούς περιέβαλλεν ἀρχικῶς τὴν γῆν, εἰς δύο. Εἰς τὸ ὑποκάτω τοῦ «στερεώματος - τοῦ Οὐρανοῦ» τὸ «συναχθέν εἰς τὰς συναγωγὰς τὰς ἀποκληθείσας «θάλασσας» (αὐτ. 9-10) καὶ εἰς τὸ ὕδωρ τὸ «ἐπάνω τοῦ στερεώματος» ὅπερ ἀπεκλήθη «οὐρανός».

Ἐκ τῆς τόσον λεπτομεροῦς διατυπώσεως τῶν χωρίων τούτων σαφῶς, φρονοῦμεν, διευκρινίζεται ὅτι τὸ περὶ οὗ «στερέωμα - οὐρανός» εἶναι ἡ περιβάλλουσα τὴν γῆν «ἀτμόσφαιρα» - ὁ ἀήρ, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸν «οὐρανόν» τῆς 1^{ης} παραγράφου τοῦ αὐτοῦ κεφ. τῆς Γενέσεως, δι' οὗ νοεῖται τὸ «ὕλικόν σύμπαν». Τὴν αὐτὴν ἄλλως τε ἐρμηνείαν δίδει καὶ ὁ Μ. Βασίλειος εἰς τὴν 3^{ην} Ὁμιλίαν του εἰς τὴν «Ἐξαήμερον»¹⁷. Καὶ ἐν τῇ ἀτμοσφαίρᾳ (τῷ ἀέρι) διεχωρίσθη ὑπὸ τοῦ Θεοῦ - καὶ εἶναι - τὸ «ἐπάνω τοῦ

¹⁷ Ε. Π. Migne τ. 29, σ. 51. «Γενηθήτω στερέωμα... ἵνα διαχωρίξῃ φησὶν ἀνά μέσου ὕδατος καὶ ὕδατος...». Σελ. 64. «...Ἄπειρος μὲν ἦν.. τῶν ὑδάτων ἢ χύσις πανταχόθεν ἐπικυμαιομένων τῇ γῇ καὶ ἀπαιωρουμένων αὐτῆς ». Σελ. 72 -73. «... Ὅταν οὖν ἐκ τοῦ Οὐρανοῦ λέγει φέρεσθαι δρόσον ἢ ὑετόν, περὶ ὑδάτων νοοῦμεν ὅσα τὴν ἄνω κατέχειν διατέτακται χώραν. (σ.σ. δηλ. τὴν ἀτμόσφαιραν). Συναγομένων γάρ τῶν ἀναθυμιάσεων περὶ τὸ ὕψος καὶ κινουμένου τοῦ ἀέρος ταῖς τῶν πνευμάτων πλήσεσιν, ὅταν, μὲν αἱ τῶς ἀτμοειδῶς... ἐνεσπαρμέναι τῷ νέφει νοτίδες... σταγόνες γίνονται, τῷ βάρει φερόμεναι πρὸς τὰ κάτω». Σελ. 69. «... Ἀλλὰ διὰ τὴν φύσιν τῶν ὑπερκειμένων (σ.σ., τῆς γῆς ὑδάτων, δηλ. τῶν ὑδρατμῶν) λεπτὴν οὖσαν καὶ ἀραιάν... στερέωμα τοῦτο ὠνόμασε...». Καὶ ἐν σελ. 59 -60 ἐξ., διαστέλλων σαφῶς τὸν «οὐρανόν» τοῦ 1^{ου} ἐδ. τοῦ Α' κεφ. τῆς Γενέσεως ἀπὸ τὸν «οὐρανόν» τοῦ ἐδ. 3, τὸν μὲν πρῶτον νοεῖ ὡς τὸ «ὕλικόν Σύμπαν», ἐν τῷ συνόλῳ του, τὸν δὲ δεύτερον, ὡς τὴν περιβάλλουσαν τὴν γῆν «ἀτμόσφαιραν» - ἀέρα, ἐν ἣ τὸ ἐξατμιζόμενον ἐκ τῶν θαλασσῶν, λιμνῶν, ποταμῶν κλπ. ὕδωρ, εἰς ὑδρατμούς καὶ νέφη μεταβαλλόμενον, σχηματίζει, τὰς «ἐπάνω - ἐπὶ - τοῦ στερεώματος», ἥτοι τῇ ἀτμοσφαίρᾳ, «συναγωγὰς ὑδάτων», τὰς δι' αὐτοῦ διαχωρισθείσας ἀπὸ τοῦ ἐπὶ τῆς γῆς ὕδατος, ἥτοι τῶν θαλασσῶν, λιμνῶν, ποταμῶν καὶ πηγῶν (Γενεσ. Α' 6-8).

στερεώματος» (αὐτ. παρ. 7) δηλ. τό ἐπ' αὐτῆς - τῷ ἀέρι - ὕδωρ, τό διαχωριζόμενον δι' αὐτῆς ἀπό τοῦ ὕδατος τοῦ «ὑποκάτω» αὐτῆς, ἤτοι τοῦ συναχθέντος ἐπί τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς καί σχηματίσαντος θαλάσσης, λίμνας, ποταμούς καί πηγάς. Ἐχωρίσθη, τό ὅλον ὕδωρ, ὅπερ εἰς πυκνοῦς ὑδρατμούς περιέβαλλε ἀρχικῶς τήν γῆν, εἰς τό ἐπί τῆς γῆς (καί «ὑποκάτω τοῦ στερεώματος»...) καί εἰς τό ὑπεράνω αὐτῆς καί «ἐπάνω» - ἐπί τοῦ στερεώματος (δηλ. τῆ ἀτμόσφαιρα ἢ τῷ ἀέρι) τοιοῦτον, ὅπερ εὐρισκόμενον ἐν αὐτῇ εἰς ὑδρατμούς μεταβάλλεται, ψυχόμενον, εἰς νέφη, εἰς ἵπταμένας καί αἰωρουμένας ὑπεράνω τῆς γῆς «συναγωγάς ὑδάτων»... Καί εἰς ἀμφοτέρω τὰ ὕδατα, μετά τόν χωρισμόν αὐτῶν, ἀπευθύνεται τό θεῖον πρόσταγμα τοῦ ἐδ. 20 - 23 «ἐξαγαγέτω τά ὕδατα ἐρπετά ψυχῶν ζωσῶν καί πετεινά...». Εἶναι συνεπῶς ἀπολύτως πρόδηλον, κατόπιν τούτων, ὅτι διά τοῦ θείου προστάγματος τά μέν ὑδρόβια, ἐν γένει, ἐδημιουργήθησαν (αὐτήν τήν ἔννοιαν ἔχει τό πρόσταγμα «ἐξαγαγέτω») αὐτοστιγμεί ἐν τῷ «πρώτῳ ὕδατι - τῷ ἐπί τῆς γῆς, δηλ. εἰς τὰς θάλασσας, τὰς λίμνας, τοὺς ποταμούς... Τά δέ πτηνά, ἐν τῷ δευτέρῳ, τῷ ἐν τῇ ἀτμοσφαίρᾳ - τῷ ἀέρι. Ἄν ἐπρόκειτο περί ἐξελεγκτικῆς δημιουργίας καί τῶν πτηνῶν ἐν τῷ ἐπί τῆς γῆς ὕδατι, ἀναμφιβόλως ἡ Γραφή ὄχι μόνον θά ἐποιήτο χρῆσιν τοῦ ἐνικοῦ «...ἐξαγαγέτω τό ὕδωρ...» (ὡς τονίζει καί ἐν τῷ 9ῳ ἐδαφίῳ. «...Συναχθήτω τό ὕδωρ τό ὑποκάτω τοῦ οὐρανοῦ...»), ἀλλά θά προσέθετεν ἀσφαλῶς προσέτι καί τήν διάκρισιν «τό ὑποκάτω τοῦ στερεώματος» ἢ «τοῦ Οὐρανοῦ» διά νά ἀποφευχθῇ πᾶσα παρερμηνεία καί σύγχυσις, ἐφόσον ὁ χωρισμός τῶν ὑδάτων ἐγένετο πρό τῆς δημιουργίας τῶν ἐν αὐτοῖς δημιουργηθέντων ἐμψύχων ὄντων. Δέν πρόκειται ἄρα ποσῶς καί πάλιν περί ἐξελιξεως τῶν ἐνοργάνων καί ἐμψύχων ὄντων οἰασθήποτε μορφῆς... Πρός ἐπίρρωσιν δέ τῆς ἀληθείας ταύτης, τῆς καί ὑπό τῶν χωρίων τούτων πανηγυρικῶς, φρονοῦμεν, ἅπαξ ἔτι διακηρυσσομένης, καλόν ἔθεωρήσαμεν νά παραθέσωμεν καί ὀλίγας προσέτι περικοπὰς ἐκ τῶν αὐτῶν εἰς τήν «Ἐξαήμερον» Ὁμιλιῶν τοῦ Μεγ. Βασιλείου, ὡς αὐταί ἀναφέρονται ἐν τῇ Ε.Π. (Migne) καί αἵτινες ἔχουσιν ὡς ἑξῆς:

Τόμ. 29, σ. 97. Ὁμιλ. Ε' «Περί βλαστήσεως γῆς». «...Καί τοῦτό ἐστι τό κατά γένος. Οὐ γάρ ἡ προβολή τοῦ καλάμου ἐλαΐας ἐστί ποιητική, ἀλλά ἐκ καλάμου μέν ἕτερος κάλαμος, ἐκ δέ τῶν σπερμάτων τά συγγενῆ τοῖς καταβληθεῖσιν ἀποβλαστάνει. Καί οὕτω τό τῆ πρώτῃ γενέσει προβληθέν παρά τῆς γῆς μέχρι νῦν διασώζεται τῇ ἀκολουθίᾳ τῆς διαδοχῆς φυλασσομένου τοῦ γένους...» Αὐτ. σελ. 105. «...Καί ξύλον κάρπιμόν φησι, ποιοῦν καρπόν, οὗ τό σπέρμα αὐτοῦ κατά γένος καί καθ' ὁμοιότητα... Ἐπί τούτῳ τῷ ρήματι πᾶσαι μέν αἱ λόχμαι κατεπυκνοῦντο... πάντα ἐν μία καιροῦ ροπῇ, οὐκ ὄντα πρότερον, ὑπέρ τήν γῆν εἰς τό εἶναι παρήλαθε μετά τῆς οἰκείας ἐκάστου ιδιότητος, ἐναργεστάταις μέν διαφοραῖς ἀπό τῶν ἑτερογενῶν χωριζόμενα, οἰκείῳ δέ ἐκάστου γνωριζόμενον χαρακτήρι...».

Ὁμιλ. Ζ' «περί Ἐρπετῶν» (αὐτ. σ. 147 - 148). «...Μετά τήν τῶν φωστήρων δημιουργίαν καί τά ὕδατα λοιπόν πληροῦται ζῶων... Καί ὧν οὐδ' ἂν τά γένη τις ἀριθμήσασθαι δυνηθεῖν, τούτων τήν ζωὴν εὐθύς ἐνεργόν καί κινούμενην ἀπέδειξεν ἡ μεγάλη καί ἄφατος τοῦ Θεοῦ δύναμις, ὁμοῦ τῷ προστάγματι τῆς πρὸς τῷ ζωογονεῖν ἐπιτηδειότητος ἐγγενομένης τοῖς ὕδασι... Ἐκάστου γένους τὰς ἀπ' ἀρχᾶς νῦν, οἰονεῖ σπέρματά τινα τῆς φύσεως προβληθῆναι κελεύει... Πάντα μεγίσταις διαφοραῖς ἀλλήλων κεχωρισμένα, καί ἐν ἑτέροις καί ἑτέροις εἶδεσι καθεστῶτα... Πάντα δέ ὁμοίως τό πρῶτον ἐκεῖνο πρόσταγμα καί ἡ ἄφατος ἐκεῖνη παρήγαγε δύναμις. Πολλά τῶν βίων

παραλλαγαί· πολλαί αἰ περί τὰς διάδοχάς ἐκάστου γένους διαφοραί... Καί ἐκάστω γένει ἢ διαδοχή ἀπαράλλακτος καί ἀνεπίμικτος πρὸς ἑτέραν φύσιν...». Καί σελ, 157 αὐτ. «Ἄκουε τῶν Ἰχθύων μονονουχί φωνήν ἀφιέντων... ὅτι εἰς διαμονήν τοῦ γένους τήν μακράν ταύτην ἀποδημίαν στελλόμεθα». (σ.σ. Πρόκειται περί τῶν τακτικῶς ἀποδημούντων...).

Ὁμιλ. Η'. «Περί πτηνῶν καί ἐνύδρων» (αὐτ. σελ. 164 ἐξ.). «... Βλαστησάτω ἢ γῆ οὐχ ὅπερ ἔχει προβαλλέτω, ἀλλ' ὃ μὴ ἔχει κτησάσθω... Ἐξαγαγέτω ἢ γῆ ψυχὴν, οὐ τήν ἐναποκειμένην, ἀλλὰ τήν διδομένην αὐτῇ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ δι' ἐπιταγῆς...». (αὐτ. σ. 168 ἐξ.) «Ἐξαγαγέτω, φησί, τὰ ὕδατα... καί πετεινά πετάμενα ἐπὶ τῆς γῆς κατὰ τό στερέωμα τοῦ οὐρανοῦ κατὰ γένος. Διατί ἐξ ὑδάτων καί τοῖς πτηνοῖς τήν γένεσιν ἔδωκεν; Ὅτι ὡσπερ συγγένεια τίς ἐστι τοῖς πετομένοις πρὸς τὰ νηκτικά. Καί γάρ ὡσπερ οἱ ἰχθεῖς τό ὕδωρ τέμνουσιν, τῇ μὲν κινήσει τῶν πτερυγῶν εἰς τό πρόσω χωροῦντες, τῇ δέ τοῦ οὐραίου μεταβολή τὰς τε περιστροφάς καί τὰς εὐθείας ὁρμάς ἑαυτοῖς οἰακίζοντες οὕτω καί ἐπὶ τῶν πτηνῶν ἐστιν ἰδεῖν, διανηχομένων τόν ἀέρα τοῖς πτεροῖς κατὰ τόν ὅμοιον τρόπον. Ὡστε ἐπειδὴ ἐν ἰδιώμα ἑκατέρους τό νήχεσθαι, μία τις αὐτοῖς συγγένεια ἐκ τῆς τῶν ὑδάτων γενέσεως παρεσχέθη». Σελ. 169. «Εἰσὶ μέντοι γενῶν διαφοραὶ μυρίαί καί τοῖς ὄρνεσι... καί τούς βίους καί τὰς πράξεις καί τὰ ἦθη, ἀμύθητον οὖσαν αὐτοῖς τήν πρὸς ἄλληλα παραλλαγὴν». Σελ. 180. «Ἐξαγαγέτω τὰ ὕδατα... καί πετεινά πετάμενα ἐπὶ τῆς γῆς... Ἐπὶ μὲν τῆς γῆς ἐκελεύσθη πετᾶσθαι διὰ τό πᾶσι τήν τροφήν ἀπό τῆς γῆς ὑπάρχειν. Κατὰ δέ τό στερέωμα τοῦ οὐρανοῦ..., οὐρανοῦ ἐνταῦθα παρά τό ὀρεᾶσθαι τοῦ ἀέρος προσειρημένου· στερεώματος δέ, διὰ τό πυκνότερόν πως εἶναι, συγκρίσει τοῦ αἰθερίου σώματος, καί μᾶλλον πεπιλημένον ταῖς κάτωθεν ἀναφοραῖς τόν ὑπὲρ κεφαλῆς ἡμῶν ἀέρα. Ἐχεις οὖν οὐρανόν διακεκοσμημένον, γῆν κεκαλλωπισμένην, θάλασσαν εὐθνηομένην τοῖς οικείοις γεννήμασι ἀέρα πλήρη τῶν διίπταμένων αὐτόν ὀρνίθων». (σ.σ. δηλ. τῶν πτηνῶν, δι' ἃ προφανέστατα ὑπαινίσσεται ὁ ἀγ. πατήρ ὅτι ἐδημιουργήθησαν ἐν τῷ ἀέρι, ὅπως ἐν τῇ θαλάσῃ τὰ «οἰκεῖα αὐτῆς γεννήματα...» καί ἐν τῇ γῆ τὰ «...καλλωπίσματα» αὐτῆς... «Πάντα προστάγματι Θεοῦ ἐκ τοῦ μὴ ὄντος εἰς τό εἶναι παραχθέντα...»). (σ.σ. Καί ὄχι δι' ἐξελίξεως, οἰασδήποτε μορφῆς). Σελ. 184. «...Ἐξαγαγέτω τὰ ὕδατα πετεινά πετάμενα... Πόσας προείδετο διαφοράς πτηνῶν; ὅπως αὐτὰ κατὰ γένος διέστησεν ἀπ' ἀλλήλων; Πῶς ἕκαστον κεχωρισμένοις ἐχαρακτήρισεν ἰδιώμασι; Ἐπιλείπει μέ διηγούμενον ἢ ἡμέρα τὰ ἐναέρια ὑμῖν θαύματα διηγούμενον». (σ.σ. Καί πάλιν σαφῶς ὑπαινίσσεται ὁ ἀγ. πατήρ ὅτι ἡ δημιουργία τῶν πτηνῶν ἐγένετο ἐν τῷ ἀέρι - τῇ ἀτμοσφαίρᾳ - δηλ. ἐν τῷ «ὑδατι τῷ ἐπάνω τοῦ στερεώματος»). Καί σελ. 184. «... ἢ γῆ ἡμᾶς ταῖς οικείαις βλάσταις ἐδεξιώσατο. Ἡ θάλασσα τοῖς ἰχθύσιν, ὁ ἀήρ τοῖς πτηνοῖς...».

Ὁμιλ. Θ'. «Περί χερσαίων». Σελ. 189. «Ἐξαγαγέτω ἢ γῆ ψυχὴν ζῶσαν... ὡς γάρ ἢ σφαῖρα, ἐπειδάν ὑπὸ τίνος ἀπωσθῆ... φέρεται πρὸς τό κάταντες... οὕτω καί ἢ φύσις τῶν ὄντων, ἐνὶ προστάγματι κινηθεῖσα τήν ἐν τῇ γενέσει καί φθορᾷ (σ.σ. καί ὄχι ἐξελίξει...) κτίσιν ὁμαλῶς διεξέρχεται, τὰς τῶν γενῶν ἀκολουθίας δι' ὁμοιότητος διασώζουσα, ἕως ἂν πρὸς τό αὐτό καταντήσῃ τέλος. Ἴππον μὲν γάρ ἵππου ποιεῖται διάδοχον καί λέοντα λέοντος, καί ἀετόν ἀετοῦ. Καί ἕκαστον τῶν ζώων ταῖς ἐφεξῆς διαδοχαῖς συντηρούμενον μέχρι συντέλειας τοῦ παντός παραπέμπει. Οὐδεὶς χρόνος διεφθαρμένα ἢ ἐξίτηλα ποιεῖ τῶν ζώων τὰ ἰδιώματα, ἀλλ' ὡσπερ ἄρτι καθισταμένη ἢ φύσις αἰεὶ νεαρά τῷ χρόνῳ συμπαρατρέχει...». Σελ. 192 παρ. 3. «...Οὐ τοίνυν ἀποκειμένη τῇ γῆ ἢ ψυχῇ τῶν ἀλόγων

ἐξεφάνη, ἀλλ' ὁμοῦ τῷ προστάγματι συνυπέστη...».

Διά τῶν συμπληρωματικῶν τούτων περικοπῶν τῶν εἰς τήν «Ἑξαήμερον» Ὁμιλιῶν τοῦ Ἁγίου πατρός πανηγυρικῶς, φρονοῦμεν, ἐπιβεβαιουῖται, ὅτι τό πνεῦμα τῶν ἁγ. καί μεγ. Πατέρων τῆς Ἁγ. ἡμῶν Ἐκκλησίας, τό «πνεῦμα τῆς Ὁρθοδοξίας», τό ἀπολύτως σύμφωνον πρός τό ἀληθές πνεῦμα τῆς Γραφῆς, ὑπῆρξεν ἀπ' ἀρχῆς ἐναντίον πάσης ἐννοίας «ἐξελίξεως» τῶν ἐνοργάνων ὄντων ἀψύχων καί ἐμψύχων, εἴτε προοδευτικῆς, εἴτε ἀλματικῆς.

Ἀπαντῶντες οἱ ἐξελικτικοί εἰς τά ἀνωτέρω μέ τήν θεωρίαν τοῦ Le Vries ἰσχυρίζονται ὅτι: «...Ἀλλά ἡ ἐξέλιξις δέν ἀνέβηκε ἕνα ὁμαλό δρόμο, ἀλλά μία κλίμακα. Ἡ ἐξέλιξις ἔγινε μέ ἀπότομες κατευθυνόμενες ἀπό τή θεία ἐνέργεια ἀλλαγές μέσα στά χρωματοσώματα τῶν ἐμβίων ὄντων. Ἡ ἐξέλιξις ἔγινε κατά γένη. Στά τέλη τοῦ περασμένου αἰῶνος ἕνας Ὁλλανδός βοτανολόγος, ὁ Hugo de Vries διηρωτᾶτο πῶς εἶναι δυνατόν νά παράγονται αἱ τόσο μεγάλοι διαφορές μεταξύ τῶν εἰδῶν. Παρατήρησεν ὅτι συμβαίνει πολλές φορές ἕνας ἀπό τούς ἀπογόνους ἑνός σταθεροῦ εἴδους φυτῶν νά εἶναι τελείως διαφορετικός ἀπό τούς προγόνους του, σέ σημεῖο πού νά ἀποτελεῖ ἕνα καίνουργιο εἶδος. Οἱ ἀπόγονοι τοῦ καινούργιου αὐτοῦ εἴδους δέν ἐπανέρχονται στούς χαρακτήρας τῶν προγόνων, ἀλλά διατηροῦν τά καινούργια χαρακτηριστικά τοῦ εἴδους.. Ὁ de Vries ἐμελέτησε χιλιάδες φυτά. Ποτέ δέν εὔρισκε ἐνδιαμέσους κρίκους μεταξύ παλαιοῦ καί νέου εἴδους, ὅπως θά περίμενε κανεῖς σύμφωνα μέ τή θεωρία τοῦ Δαρβίνου. Ἡ ἐξέλιξις γινόταν πηδηχτά, κατά γένη, πού εἶχαν μάλιστα καί τό «σπέρμα αὐτῶν ἐν αὐτοῖς», ἐφόσον τό καινούργιο γένος ἔδινε ἀπογόνους ὁμοίους μέ αὐτό (σ.σ. ὡς νά μή ἡδύνατο ὁ Θεός νά δημιουργήσῃ καί τά νέα εἶδη ἢ γένη ἀπ' εὐθείας, ὅπως τά προηγούμενα, τά πρῶτα, καί ἀνατρέπων τήν τάξιν τῆς ἀρχικῆς δημιουργίας – καθ' ἣν ἐδημιουργήθησαν πρῶτον οἱ ὀργανισμοί τῶν ὄντων καί ἐκ παραλλήλου τά «σπέρματα» αὐτῶν «ἐν αὐτοῖς» - ἐπέτρεπεν ἤδη νά προέλθωσιν ἐκ τῶν ἀρχικῶς δημιουργηθέντων ἐνοργάνων ὄντων ἡλλοιωμένα καί παρηλλαγμένα σπέρματα!!!, διά νά παραχθοῦν νέα ὄντα, συγγενῆ πάντοτε πρός τά πρῶτα, ἀλλά μέ τά νέα πλέον καί παρηλλαγμένα σπέρματα «ἐν αὐτοῖς»...). Ὁ De Vries ὠνόμασε τό φαινόμενον αὐτό «**μεταλλαγή**» (**mutation**).

Ἐπ' αὐτῶν ἀπαντῶμεν ὅτι δέν ἐγένετο ποτέ ὑπό τοῦ Θεοῦ βασική παραβίασις εἰς τόν ἀρχικόν τρόπον τῆς Δημιουργίας τῶν ἐνοργάνων ὄντων, ἀψύχων καί ἐμψύχων, ὡς καί εἰς τόν τρόπον - νόμον τῆς ἀναπαραγωγῆς αὐτῶν καί τῆς διαιωνίσεως τῶν εἰδῶν καί τῶν γενῶν των διά τῶν «σπερμάτων» των. Τάς μερικάς, καί κατόπιν παρεμβάσεως τοῦ ἀνθρώπου – ὄχι δηλ. καί πάλιν αὐτομάτους ἢ δι' αὐτενέργειας τῶν ἰδίων ὄντων - παραβιάσεις τάς ὁποίας προδήλως ἐπίσης ἀπ' ἀρχῆς ἐπέτρεψε πρός ἐξυπηρέτησιν τῆς Δημιουργίας (ὅπως ἀπ' ἀρχῆς παρεβίασε διτῶς καί ἀντιστρόφως τόν γενικόν νόμον τῆς «διαστολῆς» τῶν θερμαινόμενων σωμάτων καί τῆς «συστολῆς» τῶν ψυχομένων ἐν τε τῷ ὕδατι, τῷ διαστελλομένῳ ὅταν ψύχεται εἰς ὠρισμένους βαθμούς, καί ἐν τῇ ἀργίλλῳ, τῇ συστελλομένῃ, ὅταν ἐπίσης θερμαίνεται εἰς ὠρισμένους βαθμούς), περιώρισε καί πάλιν αὐστηρῶς ἐντός τοῦ πλαισίου τοῦ αὐτοῦ «εἴδους» ἢ «γένους» διά τήν παραγωγήν ὠρισμένων μόνον καί ἀπολύτως συγγενῶν «ἐνδιαμέσων» - «μεσαζόντων» τύπων ἐκάστου «εἴδους» ἢ «γένους». Τά ὅρια τῶν «παραβιάσεων» τούτων ἀνεκάλυψεν ἐνωρίς ὁ ἄνθρωπος καί ἐπωφελήθη αὐτῶν. Ἀλλά διεπίστωσεν ὡσαύτως καί τήν ὑπαρξίν, ἐκ παραλλήλου, τῶν σχετικῶν καί δι' αὐτάς νόμων τῆς

«κληρονομικότητος» καί τῆς «παλινδρομήσεως» τῶν Queteller, Welmorin καί Joansen, ὡς καί τόν νόμον τῆς «ἀγονίας», περί ὧν γράφομεν καί ἐν τοῖς ἐπομένοις. Περί τῶν νόμων δέ τούτων καί ὁ Δρ. P. Patterson (Fable of infidelity, p. 81) τονίζει τά ἑξῆς: «**Ἀμέτρητοι προσπάθειαι ἐγένοντο μέ ἐξαπάτησι καί βία, διά νά παραγάγουν διασταυρώσεις εἰδῶν φυτῶν καί ζώων, ἀλλά πάντοτε προέκυψαν τά αὐτά ἀποτελέσματα. Ἀπόσβεσις τοῦ προϊόντος τῆς τοιαύτης συζεύξεως ἢ ἐπιστροφή εἰς τήν φύσιν.** Τοῦτο δεικνύει καθαρά ὅτι εἰς τήν φύσιν τά εἶδη ἔχουν ξεχωριστήν ὑπαρξιν καί τοῦτο εἶναι ἄρνησις τοῦ «μεταμορφισμοῦ». Εἰς ὁμοίας διαπιστώσεις καί διακηρύξεις προέβησαν καί πλῆθος ἄλλο διασῆμων ειδικῶν ἐπιστημόνων, ὧν τά ὀνόματα καί τάς γνώμας παραθέτομεν ἐν τῇ συνεχείᾳ.

Ὡς ἐκ τούτων ἀμφισβητοῦμεν, κατ' ἀρχήν, καί αὐτήν τήν ἀλήθειαν τῶν προμνησθειῶν δῆθεν παρατηρήσεων τοῦ De Vries, ἐφ' ὧν ἐστηρίχθη ὅλον τό οἰκοδόμημα τῆς «δί' ἀλμάτων» ἔστω καί θεϊστικῆς ἐξελίξεως τῶν ἐνοργάνων ὄντων, τήν ὁποίαν, ἐάν ἐγένετο ποτέ.., ἐξίσου βεβαίως θά ἠδύναντο νά ἐπικαλεσθοῦν καί οἱ ἄθεοι ἐξελικτικοί, ὑποστηρίζοντες ὅτι ἐγένετο (... χωρίς ἔκτοτε νά ἐπαναληφθῇ!!!) ὅπως αὐτομάτως καί τυχαίως καί ἄνευ οὐδεμιᾶς θείας παρεμβάσεως καί κατευθύνσεως... Εἶναι ἄλλως τε χαρακτηριστικόν ὅτι οὐδεὶς ἄλλος ειδικός ἐπιστήμων διεπίστωσε τάς παρατηρήσεις ταύτας. Καί διά τοῦτο δέν ἀποκλείομεν νά εἶναι καί αὐταὶ ὅμοιαι μέ τάς γνωστάς καί ἐκ προθέσεως παραποιήσεις τοῦ Χάϊκελ, ἃς ἀναφέρει καί ὁ ἀείμνηστος Ἰ. Σκαλτσούνης ἐν τῷ ἔργῳ του «Δημῶδης ἀπολογητικῆ τοῦ Χριστιανισμοῦ», σελ. 318 - 319 (ἐνθα καί σχετικαί γνώμαι τῶν Perrier, Αγαζίζ), ὅπως καί **τὴν ἀπάτην εἰς τὰ ὄστα τοῦ περίφημου ἀνθρώπου τοῦ Πελντάουν** διά τοῦ ὁποίου τρία τμήματα (σιαγῶν, κ.λπ.) ἀπεδείχθησαν ἐσκεμμένως πλαστά, ἀνήκοντα εἰς χιμπαντζῆ νεωτέρων χρόνων, εἶναι δέ ἐνδεικτικῆ τῆς νοσηρᾶς μανίας ἐξελικτικῶν μὴ ὀρθωδούντων πρό οὐδενός ἵνα ἐμφανίσωσιν ὡς ἐπιστημονικᾶς δῆθεν παλαιοντολογικᾶς ἀληθείας, τάς μωρὰς ὑποθέσεις των. Περί τῆς ἀπάτης ταύτης τῆς ὁποίας θύματα ὑπῆρξαν καί εἰδικοί Ἄγγλοι ἐπιστήμονες ἐπὶ μίαν τεσσαροκονταετίαν ἐδημοσιεύθησαν ἱκαναὶ λεπτομέρειαι εἰς τόν ἡμερήσιον καί περιοδικόν τύπον, τόν Νοέμβριον καί Δεκέμβριον τοῦ 1953.

Ἀλλά καί ἂν αἱ παρατηρήσεις τοῦ de Vries ὑπῆρξαν ἀληθεῖς, εἶναι ὅπως πρόδηλον ὅτι ἡ δῆθεν αὕτη «δί' ἀλμάτων ἐξέλιξις» διά διαφοροποιήσεως τῶν σπερμάτων καί τῆς παραγωγῆς νέων εἰδῶν - τῶν ὁποίων οἱ ἀπόγονοι διατηροῦσι τά αὐτά χαρακτηριστικά - ἐγένετο ποτε, ἂν ἐγένετο, καί συνεχίζεται (ἂν συνεχίζεται...) αὐστηρῶς ἐντός τοῦ πλαισίου τοῦ φυτικοῦ κόσμου καί προσθέτως ἐντός τοῦ πλαισίου τῶν ἰδιατέρων «εἰδῶν» μόνον τῶν φυτῶν, ἐφόσον αἱ παρατηρήσεις τοῦ ρηθέντος βοτανολόγου περιορίζονται μόνον εἰς αὐτά. Ἀφοῦ δηλ. ἡ αὐτόματος «μεταλλαγή» παρατηρήθη (...ἂν παρατηρήθη) μόνον εἰς «ὠρισμένα εἶδη» φυτῶν, δέν ἐξῆλθεν ἄρα αὕτη τοῦ πλαισίου τοῦ «εἶδους» ἢ τῆς ειδικῆς ἐκάστου φυτοῦ «συγγενείας», ὅπως διά τεχνητῶν διασταυρώσεων, δι' ἀνθρωπίνης δηλ. παρεμβάσεως, πραγματοποιεῖται αὕτη εἰς τε τά «συγγενῆ» φυτὰ, ἄλλα καί εἰς τὰ ζῶα, εἰς τόν ἡμίονον π.χ., τό λυκόσκυλον κ.ἄ. Δέν μεταλλάσσεται εἰς πάντα ταῦτα βασικῶς τό εἶδος καί τό γένος ὡς καί τό «ἐν αὐτοῖς σπέρμα». Φυτόν ὀλιγομήνου ζωῆς δέν ἐγένετο, καί δέν δύναται νά γίνῃ... ἔστω καί θάμνος, οἰοσδήποτε, ζωῆς πολυχρονίου, πολύ δέ περισσότερον δένδρον... Ἀναντιρρήτως, ἐπίσης, καί κατά μείζονα ἔτι λόγον, ἡ τοιαύτη τυχόν «μεταβολή» δέν ἐξῆλθε - καί δέν θά ἐξέλθῃ ποτέ - τῶν ὀρίων τοῦ Φυτικοῦ Κόσμου, ὥστε ἀπό σπέρμα

φυτοῦ ἢ δένδρου νά προέλθῃ ἔμψυχον ὄν, οἰονδήποτε. Τό χάσμα καί μεταξύ τῶν ἰδιαιτέρων «εἰδῶν καί γενῶν» τῶν ἐνοργάνων ὄντων, ὡς καί τό μεταξύ τοῦ Φυτικοῦ Κόσμου καί τῶν ἐμψύχων ὄντων ὑπῆρξεν, ἀπ' ἀρχῆς, τῇ βουλήσει τοῦ Δημιουργοῦ, παραμένει ἔκτοτε καί θά παραμείνῃ μέχρι συντελείας τοῦ Κόσμου ἀγεφύρωτον. Σχετικῶς γράφομεν πλείονα ἐν τῷ οἰκείῳ κεφαλαίῳ. Τά ἐνόργανα ὄντα, ἄψυχα τε καί ἔμψυχα, διατηροῦν καί θά διατηροῦν ἀναλλοίωτα μέχρι τέλους, ὡς τονίζει καί ὁ Μ. Βασίλειος, τά τε βασικά χαρακτηριστικά τοῦ «εἶδους» καί τοῦ «γένους», τά δοθέντα αὐτοῖς ὑπό τοῦ Δημιουργοῦ, ὅπως καί τά ἀρχικά καί βασικά «σπέρματα» αὐτῶν.

Διαφωνοῦμεν ὁμως προσέτι καί εἰς τό ὅτι «ἡ σταδιακή - προοδευτική δημιουργία τῶν ἐνοργάνων ὄντων», ὡς αὕτη θεοπνεύστως ἀναφέρεται ἐν τῇ Γραφῇ (καί ἐβεβαιώθη καί ὑπό τῆς Ἐπιστήμης) ἀποτελεῖ «ἐξέλιξιν»!!! Ὅχι. Εἶναι αὕτη ἀπλῶς τμηματική καί προοδευτική δημιουργία, ὅταν διμορφοῦντο δι' ἑκάστην κατηγορίαν ὄντων αἱ κατάλληλοι φυσικά συνθῆκαι διά τήν γένεσιν, τήν ζωήν καί τήν ἀναπαραγωγήν αὐτῶν. Δημιουργία γενομένη ἀκαριαίως πάντοτε δι' ἕκαστον «εἶδος» ἢ «γένος» ἅμα τῇ ἀναγγελίᾳ τῶν πανσθενῶν θείων προσταγμάτων, ὡς ρητῶς τονίζει καί ὁ Μ. Βασίλειος. Τά πανσθενῆ προστάγματα τοῦ Δημιουργοῦ εἶχον τήν δύναμιν τῆς ἀκαριαίας δημιουργίας τῶν ὄντων. Εἶχεν ὁ Θεός τελείας τάς περί αὐτῶν «ψιλᾶς» ιδέας ἐν τῷ Ἐαυτῷ Λόγῳ - Υἱῷ καί δέν εἶχεν ἀνάγκην προοδευτικῆς κυοφορίας διά τήν ἐν «καιροῖς ἰδίῳ» ὄντοποίησιν αὐτῶν.

Τέλος διαφωνοῦμεν ὅτι ἀποτελεῖ «ἐξέλιξιν» ἡ φυσική καί ἀναλλοίωτος ἀπ' ἀρχῆς ἀνάπτυξις τῶν σπερμάτων τῶν ὄντων εἰς τελείους ὀργανισμούς ὠρισμένων καί ἀμεταβλήτων «μορφῶν», διαστάσεων κλπ. Διότι εἰς τά σπέρματα τῶν ἐνοργάνων ὄντων ἐδόθη ἀπ' ἀρχῆς ἐπίσης ὑπό τοῦ Δημιουργοῦ ἡ δύναμις τῆς ὑπό τό κράτος ἀτέγκτων φυσικῶν νόμων ἀναλλοιώτου ἀναπτύξεως καί διαμορφώσεως τῶν ὀργανισμῶν, σωματῶν, ἐν οἷς ταῦτα γεννῶνται. Δέν ἀποτελεῖ ἄρα καί τοῦτο οὐδεμίαν ἐξέλιξιν. Εἶναι ἀπλή διαίωσις τοῦ τρόπου τῆς μετά τήν ὑπό τοῦ Θεοῦ δημιουργίαν τῶν πρώτων ὄντων, ἀναπαραγωγῆς αὐτῶν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'

Ἡ ἰδέα τῆς ἐξελίξεως ἀπὸ τοῦ τέλος τοῦ μεσαιῶνος καί μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων

Α. Οἱ ὑποστηρικταὶ τῆς θεωρίας.

Ἀποκλεισθεῖσα τελείως, ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας καί τῆς διδασκαλίας τῶν ἁγίων Πατέρων ἢ θεωρία τῆς ἐξελίξεως, ἐξέλιπε τελείως ἀπὸ τὰ χριστιανικά ἔθνη μέχρι τοῦ τέλους σχεδὸν τῆς Μεσαιωνικῆς περιόδου.

Ὑπὸ τὴν πνοήν ἐν τούτοις τῆς Ἀναγεννήσεως, ὁ Ἰατρός Παράκελσος (Θεόφραστος), κατ' ἀρχὴν (1493 - 1541), ὑπεστήριξεν ὅτι τὰ ἐνόργανα ὄντα ἐγεννήθησαν ἐκ τῆς ἀρχεγόνου πρωταρχικῆς ὕλης. Ὁ Βάκων ἀκολούθως (1561 -1630), παρεδέχθη τὴν ἐξέλιξιν τῶν ζωϊκῶν εἰδῶν, καί ὁ Vanin κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον, τὴν ἐκ πιθήκου καταγωγὴν τοῦ ἀνθρώπου¹⁸. Ὁ Καρτέσιος (1596 -1650) θεωρεῖ δυνατὴν τὴν γένεσιν

¹⁸ μακαριστοῦ Π. Τρεμπέλα, μν. ἔργ., σελ. 19 καί βιβλ. αὐτόθι.

τῶν πλανητῶν ἐξελικτικῶς ἐκ τοῦ πρωταρχικοῦ χάους¹⁹, πιθανωτέραν δέ τὴν δι' ἐξελίξεως παραγωγὴν τῆς ποικιλίας τῶν εἰδῶν τῆς ζωῆς, παρὰ τὴν δημιουργίαν ἐκάστου εἶδους δι' εἰδικῶν ἐπεμβάσεων τοῦ Δημιουργοῦ. Ὁ Λεϊβνίτιος (1646-1716), πιστεύει ὅτι ἡ δύναμις τοῦ Νόμου τῆς συνεχείας εἶναι τόσον ἰσχυρά, ὥστε οὐδόλως θὰ ἐξεπλήσσετο ἂν ἀνεκαλύπτοντο ἐνδιάμεσα ὄντα, ἅτινα θὰ ἠδύναντο νὰ ᾧσι μετὰ τοῦ αὐτοῦ δικαίωματος ζῶα ἢ φυτὰ· ὅτι τὰ πάντα εἶναι ἐξέλιξις, καὶ ὅτι δέν ὑπάρχει οὔτε γέννησις οὔτε θάνατος, ἄλλα μόνον ἐξέλιξις, αὐξήσεις καὶ μειώσεις ὀργανισμῶν ἤδη μεμορφωμένων.

Ὁ Συρανὼ ντε Μπερζεράκ (1610-1655) ἐφρόνει ἐπίσης, ὅτι πάντα τὰ ὄντα ἐν τῇ φύσει ρέπουν πρὸς μείζονα τελειότητα. Ὁ Ρομπινὲ (1735 - 1820), ὅτι ὑπάρχουν ὀργανικοὶ πυρῆνες ἐφοδιασμένοι μὲ ἐξελικτικὴν δύναμιν, ἐξελισσόμενοι βαθμηδὸν ὡς παραλλαγαὶ πρωταρχικοῦ τινος ὄντος. Ὁ Ντιντερῶ (1713-1784), ἐπίστευεν ὅτι ζωϊκὰ τινα εἶδη ἐξειλίχθησαν. Ὁ Κάντιος (1724-1804), παραδέχεται τὴν ἐξέλιξιν τῆς γῆς καὶ τῶν πλανητῶν ἐκ τοῦ πρωταρχικοῦ νεφελώματος, ὡς πρὸς δέ τὰ ζῶα, ὅτι ἡ φυσικὴ ἱστορία θὰ ἀποδείξῃ πιθανῶς τὴν προέλευσιν τῶν διαφόρων εἰδῶν ἐξ ἑνὸς κοινοῦ ἀρχετύπου, ὃχι τυχαίως διὰ τῆς ἐπιδράσεως τοῦ περιβάλλοντος, ἀλλὰ διότι αἱ ἐξελίξεις προϋπήρχον δυνάμει, εἰς τὸ πρῶτον ἀρχέτυπον δοθεῖσαι, ὑπὸ τοῦ Θεοῦ. Πρὸς τὴν γνώμην τοῦ Καντίου εἶναι συγγενῆς ἡ θεωρία τοῦ Λαπλάς. (1749 - 1827).

Ἐκ τῶν φυσιδιφῶν τοῦ ΙΗ' αἰῶνος πολλοί, ὡς οἱ Tourne, Fort Bonnet, de Maillet καὶ Robinet ἐπίστευον, ὅτι τὰ «διάφορα εἶδη κατάγονται ἀπὸ κοινούς προγόνους». Ὁ Λινναῖος (1707-1778), ὅτι «πάντα τὰ εἶδη ἐκάστου γένους ἀπετέλουν κατ' ἀρχὴν μοναδικὸν τι εἶδος, τὸ ὁποῖον διὰ τῆς γεννήσεως νόθων ἐκ τῆς διασταυρώσεως τῶν ἀρχηγόνων εἰδῶν ἀπεσχίσθη βαθμηδὸν εἰς τὸ σημερινὸν πλῆθος εἰδῶν». Ὁ Buffon (1707-1778), ὅτι τὰ διακόσια εἶδη, ἅτινα εἰς τὸ σύγγραμμά του «discour sur la degeneration des animaux» ἐξιστόρησε, δύνανται νὰ συσταλοῦν εἰς πολὺ μικρὸν ἀριθμὸν οἰκογενειῶν ἢ κυρίων στελεχῶν, ἐκ τῶν ὁποίων δέν εἶναι ἀδύνατον νὰ κατάγονται πάντα τὰ ἄλλα εἶδη²⁰.

Ὁ Γκαίτε, ἐν τέλει, πιστεύει εἰς τινα ζωϊκὸν μεταμορφισμόν, καθοριζόμενον ἀφ' ἑνὸς μὲν ὑπὸ τινος ἐσωτερικῆς ῥοῆς πρὸς τελειότεραν ὀργάνωσιν, ἀφ' ἑτέρου δέ ὑπὸ παραγόντων ἐξωτερικῶν. Ἐπίσης, ὅτι ἡ βάση τοῦ τελειότερου ζωϊκοῦ τύπου εἶναι ἀρχέτυπόν τι.

Εἰς τοὺς φιλοσόφους τούτους προσετέθη κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ ΙΘ' αἰῶνος (1744 - 1829) ὁ γάλλος Λαμάρκ. Ἀπὸ τοῦ 1801, ἰδίᾳ ὅμως ἀπὸ τοῦ 1809, ὑποστηρίζει οὗτος, διὰ τοῦ δημοσιευθέντος τότε ἔργου του, τὴν βαθμιαίαν ἐξέλιξιν τῶν εἰδῶν διὰ τῆς ἀμέσου ἐπιδράσεως τοῦ περιβάλλοντος ἢ τῶν ἐξωτερικῶν ὄρων. Ἀλλαγὴ, κατ' αὐτόν, τῶν ἐξωτερικῶν ὄρων ἀναγκάζει τὸ ζῶον εἰς μεταβολὴν τῶν συνθηκῶν τῆς ζωῆς αὐτοῦ καὶ τῶν βιωτικῶν του ἔξεων· ἐκεῖνα δέ μόνον τὰ ὄργανα τοῦ σώματος ἀναπτύσσονται καὶ αὐξάνονται, ὅσα συμμορφοῦνται πρὸς τὰς ἀλλαγὰς ταύτας καὶ χρησιμοποιοῦνται. Ἐπομένως: α) Ἄμεσος ἢ ἔμμεσος ἐπίδρασις τῶν ἐξωτερικῶν ὄρων γεννᾷ ἀνάγκας καὶ ἔξεις, ἐξ αἰτίας τῶν ὁποίων διαπλάσσονται ὄργανα προσαρμοζόμενα εἰς τὸ περιβάλλον καὶ ἀχρηστεύονται ἄλλα, ἀντικείμενα εἰς αὐτό, β) τὰ προσαρμοζόμενα ἰσχυροποιοῦνται

¹⁹ Ἡ γνώμη αὐτὴ τοῦ Καρτεσιού, περὶ γενέσεως τῶν πλανητῶν ἐκ τοῦ πρωταρχικοῦ χάους, οὐδόλως ἀντίκειται εἰς τὸ γράμμα, ἀλλὰ καὶ τὸ πνεῦμα τῆς Γραφῆς (Γεν. Α', 1-19).

²⁰ μακαριστοῦ Π. Τρεμπέλα, μν. ἔργ. σελ. 20 - 21 καὶ βιβλ. αὐτόθι

διά τῆς χρήσεως καί τῆς συνηθείας καί «αἱ νέα ἰδιότητες κληρονομοῦνται εἰς τοὺς ἀπογόνους, ὅταν μάλιστα εἶναι κοιναὶ εἰς τὰ δύο φύλα²¹».

Τὰς ἰδέας τοῦ Λαμάρκ ἀπεδέχθη κατὰ τὸ πλεῖστον ὁ Στέφανος Coffroy - saint - Hilaire (1772-1884). Παρεμφερεῖς ἰδέας ὑποστηρίζουν κατὰ τὸ μεταξὺ Λαμάρκ καί Δαρβίνου χρονικὸν διάστημα ὁ Ἑρασμος Δάρβιν (πάππος τοῦ Καρόλου Δάρβιν), οἱ βοτανολόγοι Herbert, Rafednesque, Naudin καί Hooker, οἱ ζωολόγοι Grant Sehaftansen καί Isidor ὁ φυσιολόγος Ἀλφρέδος Wallace καί οἱ γεωλόγοι D' Omali d'Alloy καί Keyserling²². **Καί μετ' αὐτοὺς ἐμφανίζεται, ὁ Κάρολος Δάρβιν (1809-1882),** προσκομίζων νέα δῆθεν ἢ συμπληρωματικὰ στοιχεῖα πρὸς ἀπόδειξιν ὅτι ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος θεωρία εἶναι ἀληθής.

Δέον ὅμως νὰ παρατηρηθῇ ὅτι τὰ ὑπὸ τοῦ Δαρβίνου προσκομισθέντα ὑπὲρ τῆς ἐξελικτικῆς θεωρίας στοιχεῖα δέν ἦσαν οὐσιωδῶς διάφορα τῶν προβληθέντων ὑπὸ τῶν προκατόχων του, ἀπετέλουν δέ μᾶλλον ἐπιμεμημένην συγκεφαλαίωσιν αὐτῶν. Διότι ὑπεστήριξε καί οὗτος, ὅτι πάντες οἱ ἐπὶ τῆς γῆς ὑπάρχοντες ἢ προϋπάρξαντες ὄργανισμοί, ζωϊκοὶ ἢ φυτικοί, μὴ ἐξαιρουμένου τοῦ ἀνθρώπου, παρήχθησαν ἐκ μιᾶς ἀρχηγόνου μορφῆς (πρωτοπλάσματος) δημιουργηθείσης ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, ἢ μικροῦ τίνος ἀριθμοῦ ἀρχηγόνων μορφῶν, ἀπλουστάτων, ἐξελιχθέντων βαθμηδὸν δι' ἀναπτύξεως εἰς τὴν σημερινὴν κατάστασιν διὰ τῆς **φυσικῆς καί τῆς γενετηρίου ἐπιλογῆς²³** καί τοῦ **μεταμορφισμοῦ**, ὃν, ὑπεστήριξε πρῶτος ὁ Λαμάρκ. Ὁ ἀγὼν περὶ ὑπάρξεως, ἢ ἐπίδρασις τοῦ ἐξωτερικοῦ περιβάλλοντος καί ἡ ἐξ αἰτίας τούτου μεταβολὴ τῶν ὄρων τῆς ζωῆς τῶν ἐμβίων ὄντων (ἢ προκαλοῦσα τὴν μεταβολὴν τῶν ὀργάνων τῶν ὀργανισμῶν, διὰ τοῦ νόμου τῆς συσχετίσεως) καί ἡ μεταβίβασις ἐν τέλει τῶν ἐπικτήτων μεταβολῶν εἰς τοὺς ἀπογόνους - συνεργούσης καί τῆς ἀπομονώσεως - ὑπῆρξαν, καί κατὰ τὸν Δαρβίνον, οἱ παράγοντες τῆς ἐξελίξεως. Παράγοντες ὅμως τυφλοί, ἀσυνείδητοι, μηχανικοί, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸν Λαμάρκ καί ἄλλους προγενεστέρους ἐξελικτικούς, οἵτινες ἐπίστευον ὅτι ἡ ἐξέλιξις τῶν ἐνοργάνων ὄντων πραγματοποιεῖται διὰ τῆς ἐνσυνειδήτου πῶς προσαρμογῆς αὐτῶν πρὸς τὸ περιβάλλον. Ὑπεστήριξεν ἐπίσης, ὅτι ἡ διατήρησις ὑποτυπωδῶν τινῶν ὀργάνων δέν δύναται νὰ ἐξηγηθῇ εἰμὴ διὰ τῆς παροδοχῆς τοῦ **μεταμορφισμοῦ**.

Περὶ τὸ τέλος τῆς ζωῆς τοῦ ὁ Δαρβίνος ἀπεκήρυξε μᾶλλον τὴν **φυσικὴν ἐπιλογὴν**, περιορισθεὶς ἐξ ὀλοκλήρου σχεδὸν εἰς τὴν μεταμορφωτικὴν ἐπίδρασιν τοῦ περιβάλλοντος, ἐν συνδυασμῶ πάντως πρὸς τὸ μεταβλητὸν τῶν ὀργάνων καί τὴν κληρονομικότητα τῶν ἐπικτήτων ἰδιοτήτων. Δέν ἠδυνήθη ὅμως νὰ διακρίνη ὅτι, ὅπως εἶναι **ἀνύπαρκτος ἡ φυσικὴ ἐπιλογή**, τοιουτοτρόπως καί ἡ προσαρμοστικὴ ἰκανότης τῶν ὀργανισμῶν τῶν ἐνοργάνων ὄντων πρὸς τὸ περιβάλλον εἶναι ἀπολύτως **ὠρισμένη** ὑπὸ τοῦ Δημιουργοῦ καί **περιορισμένη**, ὥστε οἰαδήποτε ἐξωτερικὴ ἐπίδρασις τοῦ

²¹ Πρβλ. Ἰδίου μν. ἔργ. σελ. 22 - 23 καί βιβλ. αὐτόθι.

²² μακαριστοῦ Π. Τρεμπέλα, μν. ἔργ., σελ. 25-27.

²³ Φυσικὴν ἐπιλογὴν ἀποκαλεῖ τὴν ὑπὸ τῆς φύσεως (κατὰ τὴν γνώμην του) τυφλὴν καί μηχανικὴν ἐκλογὴν τῶν δυναμικωτέρων ὀργανισμῶν, οἵτινες καί ἐπικρατοῦν τῶν ἀσθενεστέρων εἰς τὸν περὶ ὑπάρξεως ἀγῶνα. Γενετήριον δέ, τὴν ἐν τῷ αὐτῷ εἶδει προτίμησιν τῶν δυναμικωτέρων τοῦ εἶδους κ.λπ. Ἄλλ' ὅπως ἐκτενῶς ἀποδεικνύεται καί ὑπὸ τοῦ μακαριστοῦ καθ. Π. Τρεμπ. ἐν τῷ αὐτῷ ἔργῳ του σ. 170-186 διὰ τῆς παραθέσεως σχετικῶν γωνῶν καί ἄλλων διακεκριμένων εἰδικῶν συγγραφέων, ἡ μὲν φυσικὴ ἐπιλογή, ἀνύπαρκτος αὐτὴ καθ' ἑαυτήν, εἶναι ἀδύνατον ὅπως δήποτε νὰ διαμορφώσῃ νέα εἶδη, ἡ δὲ γενετήριος, ἀνύπαρκτος ἐπίσης παρὰ τοῖς φυτοῖς καί εἰς πλεῖστον μέρος τοῦ ζωϊκοῦ βασιλείου, δέν εἶναι δυνατὸν νὰ θεωρηθῇ ὑπάρχουσα εἰς μέρος τι μόνον τῶν σπονδυλωτῶν.

περιβάλλοντος **νά μη δύναται νά μεταβάλη** ούτε τούς οργανισμούς τῶν ὄντων, ὡς οὗτοι ἐδημιουργήθησαν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, ούτε τὰ ὄργανα αὐτῶν²⁴. Καί ὅτι προκαλεῖ αὕτη τὸν θάνατον τῶν ὄντων, ὡς αὐτὰ εἶναι ἀνωτέρα τῆς προσαρμοστικῆς ἰκανότητος αὐτῶν²⁵.

Εἰς τὴν τοιαύτην ὑπὸ τοῦ Δαρβίνου διεύρυνσιν τῆς θεωρίας τῆς Ἐξελίξεως, ὁ Νεῖσμαν προσέθεσεν ἀκολούθως τὴν βλαστικὴν ἐπιλογὴν τὴν ἐνεργοῦσαν εἰς τὰ γεννητικὰ κύτταρα, ἀρνηθεὶς ὅτι ἡ χρῆσις ἢ ἡ ἀχρηστία ὀργάνων καθὼς καὶ ἡ κληρονομικότης συνετέλεσαν εἰς τὴν μεταβολὴν τῶν εἰδῶν²⁶.

Ὁ Σπένσερ ἐπίσης (1820-1913) ἐφρόνει, ὅτι «ἡ ἐξέλιξις ἀποκαλύπτεται ἐν τῇ βλαστήσει τῶν φυτῶν!!! καὶ τῇ ἀναπτύξει τῶν ζώων, καὶ ὅτι ἡ βιολογικὴ ἐξέλιξις, ὅπως καὶ ἡ ψυχολογικὴ καὶ ἡ κοινωνικὴ, διέπονται ὑπὸ τοῦ Νόμου τῆς διατηρήσεως τῆς ὕλης καὶ τῆς δυνάμεως!!!». Ἐπίσης, ὅτι ὑπάρχει αἰώνιος νόμος ἐξελίξεως καὶ παλινδρομήσεως!!²⁷.

Ὁ Βούντ, 1842-1920, ὑπεστήριξεν ὅτι, ἡ ὀργανικὴ ἐξέλιξις εἶναι προῖον ἐξωτερικῶν καὶ ἐσωτερικῶν παραγόντων. Ὅτι μέγιστον ρόλον ἀσκεῖ ἡ αὐτενέργεια τῶν ὀργάνων, ἡ δὲ προσαρμογὴ γίνεται δι' ἐπανειλημμένης ἀσκήσεως τῶν λειτουργιῶν των, μεταβιβαζομένης κληρονομικῶς.

Ἐν ἀντιθέσει πρὸς τούς ἀνωτέρω, ἄλλοι ὑπεστήριξαν ὅτι οἱ ἐξωτερικοὶ ὄροι τῆς ὑπάρξεως δὲν ἔχουν ἄμεσον ἐπίδρασιν ἐπὶ τῆς μεταβλητότητος τοῦ εἴδους, ἥτις ἐπέρχεται ἐξ αὐτῆς ταύτης τῆς συστάσεως τοῦ ὄρου, ὑπάρχουσα δυνάμει ἐν αὐτῷ· ἡ ἐπίδρασις δὲ τοῦ περιβάλλοντος ἐξηγεῖ μόνον τὴν προσαρμογὴν τῶν ὀργανισμῶν καὶ σταθεροποιεῖ τὰς μεταμορφώσεις των, ἐνῶ ἡ ἐπιλογὴ ῥυθμίζει τὴν τύχην τῆς ζωῆς των διὰ τῆς διατηρήσεως τῶν καλλίτερον προσαρμοζομένων καὶ τῆς ἐξαφανίσεως τῶν ἀσθενεστέρων.

Ὁ Hugo de Vries προσέθεσε τὴν κατὰ προδιάθεσιν προσαρμογὴν, ὅτι δηλ. αἱ μεταμορφώσεις τῶν εἰδῶν δὲν ἐγένοντο προοδευτικῶς κατὰ σειρὰν ἐξελίξεως, ἀλλ' ἀποτόμως αἰφνιδίως καὶ δι' **ἀλμάτων**, ὡσεὶ δι' **ἐκρήξεως** τοῦ βλαστικοῦ πλάσματος, συνεπεῖα μεταβολῶν, αἱ ὁποῖαι ἐκ ποικίλων αἰτιῶν σημειοῦνται εἰς αὐτό²⁸ τοῦτο δὲ διότι δὲν εὐρέθησαν οἱ λεγόμενοι **διάμεσοι** τύποι, παρέμειναν δ' ἐπίσης ἀνεξήγητα τὰ ἔνστικτα τῶν διαφόρων ὄντων καὶ δὴ ἐκείνων, ἅτινα δὲν γνωρίζουν τούς γεννήτορας αὐτῶν.

Οἱ **Νεολαμαρκισταί**, διαιρεθέντες εἰς δύο ομάδας, τούς ὑποστηρικτὰς τοῦ **Μηχανοκρατικοῦ** Νεολαμαρκισμοῦ ἀφ' ἑνὸς (ἐν οἷς διακρίνονται αἱ Giard, Le Dansec, Caullery, Kaband, Einer, Cop, Von Mettstein, Lotze) καὶ τούς ὀπαδοὺς τοῦ **Ψυχοβιολογικοῦ** Νεολαμαρκισμοῦ ἀφ' ἑτέρου (ἐν οἷς πρωτεύουσιν θεσιν κατέχει ὁ Von Harmann), ὑπεστήριξαν, οἱ μὲν πρῶτοι ὅτι ἡ ἐξέλιξις τῶν εἰδῶν ὀφείλεται εἰς τὴν

²⁴ Ὁ Νόμος τῆς χρήσεως ἢ ἀχρηστίας τοῦ ὀργάνου, τὸν ὁποῖον ὑπερεξῆρε καὶ ὁ Λαμάρκ, ἰσχύων εἰς περιπτώσεις **ἀτροφίας** μᾶλλον ἢ **ἐξασθενήσεως** μὴ χρησιμοποιουμένων τυχόν ἐπὶ μακρὸν χρόνον ὀργάνων, οὐδόλως βεβαιοῖ τὴν πιθανότητα γενέσεως καὶ ἀναπτύξεως νέων ὀργάνων ὑπὸ τὸ κράτος οἰασθήποτε ἀνάγκης ἢ ἐπίδρασεως. Πρβλ. καὶ μακαριστοῦ Π. Τρεμπέλα μν. ἔργ. σελ. 191 -195.

²⁵ Πρβλ. ἰδίου μν. ἔργ., σελ. 171 (αὐτόθι Βιγκάν Τομ. Γ', σελ. 48, παρά Ἐβράρτ., σελ. 19 κ.ἄ.).

²⁶ Ἰδίου, μν. ἔργ., σελ. 32 - 36 καὶ βιβλ. αὐτόθι.

²⁷ Τὴν φυσιολογικὴν ἀνάπτυξιν τῶν ἐνοργάνων ὄντων, μέχρις ὠρισμένων καὶ ἀναλλοιώτων διὰ μέσου τῶν αἰώνων ὀρίων, ἀποκαλεῖ καὶ ὁ Σπένσερ ἐξέλιξιν.

²⁸ Πρβλ. μακαριστοῦ Π. Τρεμπέλα, μν. ἔργ., σελ. 34- 35 καὶ ἀοιδίου Ν. Σπηλιώτου, μν. ἔργ., σελ. 10.

ἐπίδρασιν τοῦ περιβάλλοντος καί τὴν κληρονομικότητα, μὲ διευθύνοντα παράγοντα τὴν τύχην, ἀντιτιθέμενοι πρὸς τοὺς Νεοδαρβινιστὰς μόνον ὡς πρὸς τὴν σπουδαιότητα τοῦ νόμου τῆς κληρονομικότητος καί τῆς ἐπιδράσεως τοῦ περιβάλλοντος· οἱ δὲ δεῦτεροι, ὅτι ἡ ζωτικὴ ἐνέργεια τῶν ὄντων εἶναι αὐτοτελολογικὴ, ὅτι δηλ. ἐν ἐνὶ ἐκάστω ὀργανισμῶ - καί ἐν τῇ ἀνοργάνῳ φύσει - ὑπάρχει διάνοια, ἐξηγοῦσα τὴν σκοπιμότητα αὐτῶν, οὕτω δὲ κατέληξαν πρὸς ἑναρμόνισιν τῶν ἀπόψεων των εἰς τὰς πανθειζούσας προϋποθέσεις τοῦ ἀφηρημένου ἐνισμοῦ²⁹.

Ὁ Μπέρξον, ἐκ παραλλήλου (1859-1941), ὑπεστήριξεν ὡσαύτως, ὅτι ὑπάρχει δημιουργικὴ ἐξέλιξις, ἥτις, ἐκ τίνος ζωϊκῆς ὀρμῆς ἐξορμωμένη, γίνεται ἐκάστοτε αἰτία γενέσεως νέων ὄντων, φυτικῶν ἢ ζωϊκῶν. Ἡ δημιουργικὴ αὕτη ἐξέλιξις τοῦ Μπέρξον, ἐπιδιώκουσα νὰ ἐμφανίσῃ ὑπὸ νέαν μορφήν τὸν ψυχοβιολογικὸν Νεολαμαρκισμὸν ἢ ἄλλως τὴν τελολογικὴν ἐξέλιξιν, ἔχει ἐκ πρώτης ὄψεως χαρακτηῖρα πανθειστικόν. Αἱ περὶ **Θεοῦ- Χρόνου** ἐν τούτοις, ἢ περὶ ζωτικῆς ὀρμῆς (ὡς αἰτίας τῆς ἐξελίξεως καί τῆς δημιουργίας) ἰδέαι του, ἐκτὸς τῶν ἀντιφάσεων των καί τῶν μεγάλων κενῶν τὰ ὅποια ἐμφανίζουσι, καθιστοῦν τὴν θεωρίαν αὐτοῦ καθαρῶς ὑλιστικὴν. Ἐφόσον ὡς **δημιουργικὸν πνεῦμα**, δημιουργικὴν δύναμιν ἢ ζωτικὴν ὀρμὴν παραδέχεται οὗτος μόνον τὴν ὕλην, οὐδεμίαν δὲ οὐσίαν ἢ δύναμιν ἄλλην ἐκτὸς αὐτῆς³⁰.

Σύγχρονοι τίνες, ἐν τέλει, προσέθεσαν, ὅτι δὲν ἐξελίχθησαν ἐκάστοτε ὅλα τὰ ὄντα ἐνὸς εἴδους, ἀλλὰ τινα μόνον ἐξ αὐτῶν, ἐκ τούτου δὲ πολλὰ πρωτόζωα ἢ πρῶτα εἶδη παραμένουν μέχρι σήμερον εἰς οἴαν κατάστασιν ἀπ' ἀρχῆς ἐνεφανίσθησαν ἐπὶ τῆς σκηνῆς τῆς ζωῆς. Ἡ τελευταία αὕτη ὑπόθεσις ἐφευρέθη, ἀναντιρρήτως, διότι πᾶσαι αἱ ἔρευναι τῆς παλαιοντολογίας ἀπέδειξαν πανηγυρικῶς, ὅτι τὰ λεγόμενα πρωτόζωα ἢ πρωτογενῆ ὄντα ὑπάρχουν καί σήμερον, ὅπως ἐνεφανίσθησαν ἀπ' ἀρχῆς. Ἐπεβάλλετο, λοιπόν, ἢ ἐφεύρεσις μιᾶς ὑποθέσεως προσέτι, ἵνα ὁ συντριπτικὸς οὗτος καταπέλτης κατὰ τῆς ὅλης φανταστικῆς θεωρίας παρακαμφθῇ.

* * *

Εἰς τοὺς ὑποστηρικτὰς ὅμως τῆς θεωρίας τῆς ἐξελίξεως δέον νὰ συγκαταριθμηθοῦν καί οἱ ὀπαδοὶ τῆς πνευματοκρατικῆς ἢ μεμετριασμένης ἐξελίξεως, ἐν οἷς, μετὰ τὸν Λαμάρκ, διακρίνονται οἱ Στέφανος Geoffroy-Saint-Hilaire, Ἀλμπέρτος Gaudry, γάλλος παλαιοντολόγος, D' Omalius D' Alloy, βέλγος γεωλόγος, οἱ Chanoine Hamard, Sinety κ.ἄ. Κατ' αὐτούς, συνεργούντων τῶν νόμων τῆς κληρονομικότητος καί τῆς μεταβλητότητος τῶν εἰδῶν, καθὼς καί τῆς φυσικῆς ἐπιλογῆς, δηλ. τῶν ἐννόμων ἐν γένει δυνάμεων τῶν ὑπὸ τοῦ Δημιουργοῦ τεταγμένων ἐν τῇ Δημιουργίᾳ, ἢ ἐξέλιξις τῶν ἐνοργάνων ὄντων ἐγένετο μᾶλλον ἀποτόμως καί δι' ἀλμάτων, κατὰ τὴν θεωρίαν τοῦ de Vries, ἀλλ' ὑπὸ τὴν ἐποπτεῖαν τοῦ Θεοῦ. Ἡ τοιαύτη ἔμμεσος δημιουργία τῶν ὄντων ἐμφανίζεται, κατὰ τοὺς ἐξελικτικούς τούτους, συμφωνοτέρᾳ πρὸς τὴν παντοδυναμίαν τοῦ Δημιουργοῦ, ἀποκαλύπτουσα Αὐτὸν ὡς πρώτην ὑψίστην αἰτίαν, δημιουργὸν πασῶν τῶν ἐπὶ μέρους δευτερευουσῶν αἰτιῶν, ἐκ τῶν ὁποίων ἀμέσως παρήχθησαν τὰ ὄντα. Ὡσαύτως δέ, δὲν ἀντίκειται, κατὰ τὴν γνώμην των, εἰς τό πνεῦμα τῆς Γραφῆς, ἀλλ' οὔτε καί πρὸς τὴν ἐν προκειμένῳ γνώμην τῶν Πατέρων - τό δόγμα τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν³¹.

²⁹ Ἰδίου μν. ἔργ., σ. 36 – 39 καί βιβλ. αὐτόθι.

³⁰ μακαριστοῦ Π. Τρεμπέλα μν. ἔργ., 39-43, 153 καί 203 - 222 καί βιβλ. αὐτόθι.

³¹ Ἰδίου, μν. ἔργ., σ. 6 - 7 καί 222 - 240 καί βιβλ. αὐτόθι.

Καί κατά πόσον μὲν καί ἡ **μορφή** αὕτη τῆς θεωρίας τῆς ἐξελίξεως εἶναι σύμφωνος ἢ οὐ πρὸς τὸ πνεῦμα τῆς Γραφῆς καί τὰς σχετικὰς γνώμας τῶν ἁγίων Πατέρων τῆς Ἁγίας ἡμῶν Ἐκκλησίας ἢ ἄλλως πρὸς τὸ περὶ δημιουργίας δόγμα αὐτῆς, νομίζομεν ὅτι εἶναι προφανῶς ἀρνητικὴ ἢ ἀπάντησις. Κατὰ πόσον ἐπίσης, ἡ ἐνδεχομένη ἀποδοχὴ τῆς τοιαύτης ἐκδοχῆς δίδει ἀφορμὴν, κατὰ τὸν Ζοφρού - Σαίντ - Γλαϊρ³² **νέου θαυμασμοῦ τῆς θείας παντοδυναμίας**, εἶναι ἐξεταστέον. Διότι, ἀσχέτως τῆς ἀδυναμίας ἡμῶν ὅπως διεισδύσωμεν εἰς τὰς μυστηριώδεις βουλὰς τοῦ Θεοῦ - καί διαγνώσωμεν τοὺς λόγους καί σκοποὺς τῶν πολυποικίλων ἔργων του (πρὸς Ρωμ. Ια' 34, Α' πρὸς Κορ. Ιγ' 9 κ.ἄ.), μήπως δὲν καταλαμβάνεται ὑπὸ δέους ἢ ἀνθρωπίνῃ ψυχῇ ἐπιγιγνώσκουσα ὅτι, ἔχων ἐν ὄψει Του ὁ Θεός, ἐν ἀπολύτῳ τῶν πάντων προοιωνίσει, ὅλας τὰς φάσεις τῆς ὑλικῆς Δημιουργίας, ἀπὸ τῆς ἐξ οὐκ ὄντων ὄντοποίησεως τῆς συμπαντικῆς ὕλης - ἐνεργείας, μέχρι τῆς ἀλλαγῆς αὐτῆς ἢ ἄλλως τῆς ἀποπνευματώσεώς της (Β' Πετρ. Γ' 10 καί 12 κ.ἄ.), δι' ἀπλῆς ἐκδηλώσεως τῆς Ἐαυτοῦ βουλῆς, ἥτοι τῶν κατὰ τὸν Μωϋσέα θείων προσταγμάτων, ὡντοποίησεν **ἐξ οὐκ ὄντων** «τέλεια» ἀπ' ἀρχῆς πάντα τὰ εἶδη καί γένη τῶν ἐνοργάνων ὄντων προοδευτικῶς, καί ἐν καιροῖς ἰδίους, οὓς Αὐτὸς προέγνω καί προώρισε, εἴτε πρὸς τὸ συμφέρον τῆς ὅλης δημιουργίας, ἢ καί πρὸς ἀπλὴν **διακόσμησιν** αὐτῆς;

Κατὰ πόσον, ἐν τέλει, αἱ ὑπὸ τοῦ Δημιουργοῦ καί πάλιν ταχθεῖσαι ἐν τῇ Δημιουργίᾳ **ἐννομοὶ** δυνάμεις (φυσικοὶ καί λοιποὶ νόμοι) ἐτάχθησαν ὅπως συνεργήσωσι διὰ τὴν ὀργανικὴν κλπ. ἐξέλιξιν τῶν ἐνοργάνων ὄντων, ἢ διὰ τὴν **αὐστηρὰν** διασφάλισιν τῆς **συντηρήσεως** καί τοῦ **ἀμεταβλήτου** αὐτῶν, θὰ ἀναπτύξωμεν ἐν τοῖς ἐπομένοις ἐκτενῶς.

B. ΟΙ ΠΟΛΕΜΙΟΙ ΤΗΣ ΘΕΩΡΙΑΣ ΤΗΣ ΕΞΕΛΙΞΕΩΣ

Πολυπληθῆς καί ἐπιβλητικὴ εἶναι ἡ παράταξις τῶν διασῆμων εἰδικῶν ἐπιστημόνων ὄλων τῶν σχετικῶν πρὸς τὴν περὶ ἧς θεωρίαν κλάδων τῆς Ἐπιστήμης (ἥτοι παλαιοντολόγων, ζωολόγων, βοτανολόγων, ἀνατόμων, φυσιολόγων, βιολόγων, γεωλόγων κλπ), οἵτινες ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ Λαμάρκ ἰδίως καί τοῦ Δαρβίνου, ἐν συνεχείᾳ δι' ἐπιχειρημάτων καί ἀποδείξεων ἀμαχήτων κατεπολέμησαν σφοδρῶς καί ἀπέδειξαν ἀναληθῆ, ἀβάσιμον καί φανταστικὴν ὅλως τὴν θεωρίαν τῆς ἐξελίξεως.

Εἰς τὴν πρώτην σειρὰν τῆς σεμνῆς ταύτης παρατάξεως διακρίνονται: Ὁ διάσημος Γάλλος Γεώργιος Cuvier, (1766 -1832), ἰδρυτῆς τῆς συγκριτικῆς ἀνατομικῆς. Ὁ Ἑλβετὸς παλαιοντολόγος Louis Agassiz (1807-1873), ὁ Γερμανὸς βοτανικὸς καί παλαιοντολόγος Ἑρρίκος Coppert (1800 -1884), ὁ Ἄγγλος γεωλόγος William Bukland (1784-1856), ὁ Ἑλβετὸς παλαιοντολόγος Dr. Oswalb Heer (1809 - 1883), ὁ Πρωσσοῦς Ἰατρὸς Rudolf Βίρχωβ (1821 - 1902), ὁ Ἄγγλος παλαιοντολόγος σερ Ριχάρδος Owen (1800-1892), ὁ Dr. D' Argyll, ὁ Ἄγγλος βοτανικὸς Willian Henry Harrey καθηγητῆς ἐν Δουβλίῳ (1811 - 1866), οἱ Γάλλοι φυσιολόγοι Marcel de Serres (1783 -1862), D' Orbigny (Alcide) 1802-1757) καί Charles, (1806 - 1876), ὁ Emil Blanchard (1819 - 1900), ὁ πολὺς Παστέρ, ὁ De Quatrefage (1810-1862), ὁ C. Bernard, ὁ Γάλλος φυσιολόγος Milne Edwards (1800 - 1892), ὁ παλαιοντολόγος Z. Barrande (1799 - 1883) καί ὁ Γερμανὸς ὀρυκτολόγος καί παλαιοντολόγος Φρειδερίκος

³² Ἰδίου, μν. ἔργ, σελ. 224

Αύγουστος Ouenstedt (1809 - 1899).

Διακρίνονται ώσαύτως έν τή αὐτῇ σεμνῇ παρατάξει: Ὁ Granh Enry ὁ Dom Codron, πρῦτανις τῆς Σχολῆς τῶν Ἐπιστημῶν τῆς Nancy, ὁ διάσημος σπερματολόγος Βιλμορίν Ἄντριέ, ὁ Ἐντμόν Περριέ, καθηγητῆς τοῦ έν Παρισίοις Μουσείου τῆς Φυσικῆς Ἱστορίας, μέλος τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας τῶν Ἐπιστημῶν (1844 -1921), ὁ διάσημος Γάλλος χημικὸς Μαρκελλίνος Berthelot, ὁ σοφὸς καθηγητῆς τῆς συγκριτικῆς Ἀνατομικῆς έν Σορβόνη Delages (1854 -1920), ὁ Θωμᾶς Huxley, Ἄγγλος φυσιοδίφης (1825-1895), ὁ Contejean, ὁ Ἄγγλος φυσιοδίφης William Thomas (Lord Kelvin) (1824-1907), ὁ Lord Salisbury, γραμματεὺς τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Ὁξφόρδης, ὁ διάσημος βιολόγος Hans Driesch, ὅστις, καίτοι διατελέσας μαθητῆς τοῦ Χάϊκελ, δέν ἐδυσκολεύθη νά διακηρύξη διά τῆς Revue des Questions, τεῦχος Α', τοῦ ἔτους 1900, ὅτι «διά τοὺς πεφωτισμένους ἀνθρώπους ὁ **Δαρβινισμὸς ἀπέθανεν**»³³. Ὁ Γερμανὸς καθηγητῆς τῆς ζωολογίας τοῦ έν Ἐρλάγγη Πανεπιστημίου **Fleischmann**, ὁ Γερμανὸς γεωλόγος καί παλαιοντολόγος Γουσταῦος Στάινμαν, καθηγητῆς έν Βόννη³⁴ (1856 - 1929), ὁ δρ. N. C. Paulesco, καθηγητῆς τῆς φυσιολογίας έν τῇ ἰατρικῇ Σχολῇ τοῦ Βουκουρεστίου, κατὰ τό ἔτος 1902, ὁ Elie de Cyon καθηγητῆς τῆς φυσιολογίας έν τῷ Πανεπιστημίῳ τῆς Πετροπόλεως κατὰ τό 1912, ὁ Γεώργιος Μιβάρτ, Ἄγγλος φυσιοδίφης, (1827-1900), ὁ καθηγητῆς Dr. O. Schultse ἀνατόμος έν Wurzburg κατὰ τό 1897, ὁ Ἐμίλ Ρισσάρ, μέλος τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας τῶν Ἐπιστημῶν (1856), ὁ φυσιολόγος Ἀλβέρτος Ναστρέ, μέλος ἐπίσης τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας τῶν Ἐπιστημῶν (1854-1917), ὁ Γερμανὸς γεωλόγος καί παλαιοντολόγος Κάρ φὸν Τσίπελ, (1839-1904), καθηγητῆς τοῦ έν Μοναχῷ Πανεπιστημίου, ὁ Γερμανὸς βοτανικὸς Ἀλβέρτος Wigand (1821-1886), ὁ ζωολόγος Dr. Cotte, καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Στρασβούργου κατὰ τό 1908, ὁ έν Τυβίγγη καθηγητῆς Θεοδ. Eimer (1843-1898), ὁ Karl von Baer, ὁ Γουσταῦος Βόλτς, βιολόγος (1865), ὁ βοτανικὸς Βίλχελμ Δρέφφερ, (1845 - 1920, ὁ ζωολόγος Γεώργιος Δρέφφερ (1854 - 1921), ὁ Ρῶσος γεωλόγος Κραπότκιν (1842 - 1921), ὁ βιολόγος Χριστόφορος Schroeder 1871, καθηγητῆς έν Σορβόνη κατὰ τό 1913, ὁ Ἰωάννης Henri Fabre, Γάλλος έντομολόγος (1822-1915), ὁ Γάλλος παλαιοντολόγος Κάρολος Ντεπερέ, μέλος τοῦ Γαλλικοῦ Ἰνστιτούτου καί Πρῦτανις τῆς Σχολῆς τῶν ἐπιστημῶν έν Λυῶν, (1854 -1929), ὁ Γερμανὸς ἀνθρωπολόγος Hermann Klautsch (1863 - 1916), καθηγητῆς τῶν Πανεπιστημίων τῆς Χαίντεμπερκ καί τοῦ Μπρεσλάου, ὁ Louis Vialleton, καθηγητῆς τῆς Ἱστολογίας καί ἐμβρυολογίας έν τῇ Ἰατρικῇ Σχολῇ οἱ Montpellier (1859 - 1929), κ.ἄ.

Πάντες οἱ ἐπιστήμονες οὔτοι, τό σύνολον τῶν κλάδων τῆς ἐπιστήμης τῶν σχετιζόμενων πρός τήν θεωρίαν τῆς ἐξελίξεως, ἀξίως ἐκπροσωποῦντες, ὁμοφώνως κατεδίκασαν τήν τε θεωρίαν τῆς ἐξελίξεως τῶν ὄντων, ὡς καί τήν θεωρίαν τῆς αὐτομάτου γενέσεως τῶν πρώτων ὀργανισμῶν καί πανηγυρικῶς ἐβεβαίωσαν, κατόπιν πολυετῶν σχετικῶν ἐρευνῶν ἐπὶ τοῦ ὅλου προβλήματος τῆς ἐπὶ τοῦ πλανήτου τούτου ἐμφανίσεως τῶν ἐνοργάνων καί ἐμβίων ὄντων, ὅτι:³⁵

³³ Πρβλ. μακαριστοῦ Ν. Σπηλιώτου μν. ἔργ., σελ. 23.

³⁴ Elie de Cyon, «Dieu ot Science» 2^e edition paris 1912 p. 408. «Ἡ ἰδέα ὅτι τὸ ἀνθρώπινον γένος κατάγεται ἀπὸ οἰονδήποτε πιθηκοειδῆς ζῶον εἶναι ἀναμφιβόλως ἡ πλέον βλακώδης ἐκ τῶν ἐξαγγελθέντων περὶ τῆς Ἱστορίας τοῦ ἀνθρώπου».

³⁵ Τὰς σχετικὰς έν κείμενοις γνώμας τοῦ συνόλου σχεδὸν τῶν προαναφερθέντων ἐπιστημόνων ἰδὲ εἰς τὸ μν. ἔργ. μακαριστοῦ Ν. Σπηλιώτου, σελ. 13 - 102. Ὡσαύτως έν σελ. 80, 83 - 85, 88, 89-94, 112-118, 122-127, 140 καί 148 τοῦ συγγράμματος τοῦ μακαριστοῦ Μητροπ. Κερκύρας Μεθοδίου ἀναφέρονται σχετικαὶ γνῶμαι καί ἄλλων διακεκριμένων ἐπιστημόνων, διακηρυσσόντων τὸ ἐπιστημονικῶς ἀβάσιμον τῆς θεωρίας τῆς «ἐξελίξεως» οἰασδήποτε μορφῆς, ὡς καί τῆς ἐξ ἴσου ψευδοῦς

«Ἐκ τῆς μελέτης τῶν ἀπολιθωμάτων ἐν γένει καί τῶν λιθανθρακοφόρων στρωμάτων βεβαιούται τό ἀμετάβλητον τῶν εἰδῶν, χερσαίων τε καί ἐναλίω ἢ ὑδροβίων, ἀπ' ἀρχῆς τῆς ἐμφανίσεως των, ὅπως καί τό ἀπότομον τῆς ἐμφανίσεως των μεταγενεστέρων, ἄνευ σχέσεως πρὸς τὰ προηγούμενα³⁶ ὅτι οὐδαμοῦ ὑπάρχει καί ἔνδειξις ἔστω μετασχηματισμοῦ ἢ μεταμορφώσεως οἰουδήποτε εἶδους εἰς ἕτερον· ὅτι ἡ σύζευξις καί ἡ γονιμότης μεταξὺ ζῶων ἀνηκόντων εἰς διαφόρους τάξεις ἢ οἰκογενείας εἶναι ἀδύνατος καί ὅτι αἱ διαφοραὶ κλίματος ἢ ἄλλαι μεταβολαὶ εἰς τοὺς ὅρους τῆς ὑπάρξεως τῶν φυτῶν καί τῶν ἀρχαιοτέρων ζῶων δέν θὰ ἠδύναντο νά παράσχωσιν εὐλογοφανῆ τίνα ἐξήγησιν τοῦ μετασχηματισμοῦ οἰουδήποτε εἶδους, τῆς μὲν προσαρμοστικῆς ἱκανότητος τῶν ὄντων οὐσης ἄκρως περιορισμένης καί μὴ δυναμένης νά μεταβάλη οὔτε τοὺς ὀργανισμοὺς τῶν ὄντων, οὔτε τὰ κατ' ἰδίαν ὄργανα αὐτῶν, τῆς δέ μονιμότητος καί τοῦ ἀμεταβλήτου αὐτῶν ὄντων ἐκδήλων ἐπίσης, ἀπ' ἀρχῆς τῆς ἐμφανίσεως των μέχρι σήμερον³⁷.

» Ὅτι τὰ ἐνόργανα ὄντα οὐδέποτε ὑπερβαίνουν τὰ χαρακτηριστικὰ ὅρια τοῦ εἶδους, τὰ χωρίζοντα αὐτὰ ἀπὸ τῶν γειτονικῶν τοιούτων, πᾶσαι δέ αἱ δοκιμαὶ τῶν βοτανικῶν καί ζωολόγων, ἐπὶ ἓνα περίπου αἰῶνα, ὅπως πραγματοποιήσουν τὸν μετασχηματισμὸν τῶν μορφῶν τῶν ἐνοργάνων ὄντων, ἀπέβησαν ἄνευ ἀποτελέσματος.

» Ὅτι τὰ πρότερον ἐμφανισθέντα ζῶα, οἰασδήποτε τάξεως, ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ δύνανται νά θεωρηθῶν ὡς ἀτελέστερα τῶν κατόπιν ἐμφανισθέντων ἐν τῇ αὐτῇ τάξει. Τό αὐτὸ δέ συμβαίνει καί εἰς τὰ φυτὰ, μὲ προφανῆ μάλιστα τὴν μείζονα τῶν πρώτων τελειότητα³⁸.

» Ὅτι ἐν τοῖς διαδοχικοῖς γεωλογικοῖς σχηματισμοῖς παρουσιάζονται σταθερῶς νέα εἶδη, ἄνευ οὐδεμιᾶς ἐνδείξεως ὑπάρξεως μεσαζουσῶν ἢ μεταβατικῶν μορφῶν³⁹,

» Ὅτι αἱ ἔννοιαι τῆς κληρονομικότητος καί τῆς μεταβλητότητος, ἐφ' ὧν ἐπεχειρήθη ἡ θεμελίωσις τῆς ἐξελικτικῆς θεωρίας ἀποκλείουν ἀλλήλας, ἐφ' ὅσον ἡ κληρονομικότης εἶναι δύναμις συντηρητικῆ, ἀποκλείουσα μεταβολὴν⁴⁰.

» Ὅτι ἡ συγκριτικὴ ἀνατομικὴ καί φυσιολογία διαπιστοῦσαι τὴν ὑφισταμένην ἀντιστοιχίαν ὀργάνων καί λειτουργιῶν μεταξὺ τῶν ὄντων ὁμοίας διαπλάσεως, ἀνηκόντων ὅμως εἰς διάφορα γένη καί εἶδη, οὐδαμῶς προάγουν εἰς τὴν ἀντίληψιν, ὅτι τὰ ὄντα προῆλθον ἀπ' ἀλλήλων. Βεβαιοῦν ἀπλῶς ὅτι, ἐν τῇ δημιουργίᾳ τῶν **συγγενῶν ὀργανισμῶν**, ἠκολουθήθη ἡ **ὁμοιότης σχεδίου**.

» Ὅτι αἱ ἔρευναι ἐπὶ τοῦ φαινομένου τῆς συγκλήσεως τῶν χαρακτήρων ἀπέδειξαν τὴν ἀτέλειαν τοῦ βιογονικοῦ Νόμου, δεδομένου ὅτι οὐδεμία ἐμβρυικὴ φάσις

τοιαύτης τῆς «αὐτομάτου γενέσεως».

³⁶ Πρβλ. μακαριστοῦ Π. Τρεμπέλα μν., ἔργ., σελ. 124 -132.

³⁷ Πρβλ. μακαριστοῦ Π. Τρεμπέλα, μν., ἔργ., σελ. 117 -124.

³⁸ Πρβλ. καί μακαριστοῦ Π. Τρεμπέλα, μν., ἔργ., σελ. 149-153 καί βιβλ. αὐτόθι.

³⁹ Ἰδίου μν. ἔργ., σελ. 120-140.

⁴⁰ Κατὰ τὴν ὠραίαν παρατήρησιν τοῦ Βιγκάν (Π. Τρεμπ., μν. ἔργ., σελ. 189), ὅταν ὁ Δαρβίνος χρειάζεται νά ἐξηγήσῃ τὴν ἐξέλιξιν τῶν μορφῶν καί τὴν παραγωγὴν νέων εἰδῶν, τονίζει ἐξόχως τὸ μεταβλητὸν τούτων καί θέτει εἰς τὴν ὑπηρεσίαν αὐτοῦ τὴν κληρονομικότητα. Ὅταν δὲ πάλιν θέλῃ νά ἐξηγήσῃ πῶς νέα μορφὰ καθίστανται μόνιμοι, ἐξαίρει τότε τὴν ὑπὸ τοῦ Νόμου τῆς κληρονομικότητος ἐξασφάλισιν τῆς μονιμότητος καί τοῦ ἀμεταβλήτου τοῦ χαρακτήρος. Τὰς ἀντιρρήσεις ταύτας προσπαθῶν νά καλύψῃ ὁ Χάικελ, διήρесе τὴν κληρονομικότητα εἰς συντηρητικὴν!!! καί προοδευτικὴν!!!, διακοπτομένην, φυλετικὴν κλπ. Ἀλλὰ πόσον αἱ ἔννοιαι αὗται ἀποκλείουν ἀλλήλας, παρέλκει νά τονίσωμεν. Πρβλ. καί μακαριστοῦ Π. Τρεμπ., μν. ἔργ., σελ. 186 - 189 καί βιβλ. αὐτόθι.

ἀνταποκρίνεται πλήρως πρὸς τὴν ὑπαρξιν πραγματικοῦ τινος προγονικοῦ τύπου⁴¹.

» Ὅτι οὐδ' ἀμυδρὸν φῶς λογικοῦ ὑπάρχει ἐν τῷ ἐνστίκτῳ, αἱ δέ ἐνστιγματικαὶ πράξεις δέν εἶναι δυνατὸν νὰ ἀπέκτησαν τὴν τελειότητα, ἣν παρουσιάζουν δι' ἀποπειρῶν, δοκιμῶν καὶ ἀναζητήσεων περὶ τοῦ προσφυστέρου τρόπου ἐνεργείας, δεδομένου ὅτι ὑπῆρξαν ἀνέκαθεν εἰς τὰ ζωϊκὰ εἶδη, ἀπαράλλακτα ὡς βλέπομεν αὐτὰ καὶ σήμερον.

» Ὅτι ὁ περὶ ὑπάρξεως ἀγῶν δέν διδάσκει τὰ ζῶα, εἶναι δέ ἀνύπαρκτος ἐν τῷ μιμητισμῷ. Αἱ δέ ἀνωμαλῖαι τῶν ὀργανισμῶν δέν εἶναι ἀπόδειξις μεταβολῶν ἐπελθουσῶν διὰ τῆς κληρονομικότητος.

» Ὅτι ὁ Δαρβινισμὸς εἶναι προϊὼν καθαρᾶς φαντασίας καὶ ἀνήκει εἰς τὴν ἱστορίαν, ὅπως καὶ τὸ ἕτερον περιεργὸν τοῦ παρελθόντος αἰῶνος, ἡ Ἐγελιανὴ Φιλοσοφία.

» Ὅτι ἡ ὑπόθεσις τῆς ἐξελίξεως τῶν ὄντων, ἐν γένει καὶ ἰδιαίτερος τῆς καταγωγῆς τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ ἄλλου ζῴου εἶναι χίμαιρα, ὑπόθεσις ΨΕΥΔΗΣ καὶ ΜΩΡΑ, μὴ ἔχουσα οὐδεμίαν ἐπιστημονικὴν ὑπόστασιν.

» Ὅτι, ἐν τέλει, ἡ ζωὴ εἶναι μέγα καὶ μοναδικὸν μυστήριον, τὸ δέ μεταξὺ ἀνόργανου φύσεως καὶ ὀργανικῶν ὄντων χάσμα οὔτε ἐγεφυρώθη, οὔτε θὰ γεφυρωθῆ ποτέ⁴²».

Εἰς τὰ πορίσματα ταῦτα τῶν προμνησθέντων ἐπιστημόνων, τὰ ὁποῖα καὶ ὑπὸ τῶν συγχρόνων ἐρευνῶν καὶ διὰ νεωτέρων καὶ τελειότερων ὀργάνων καὶ μέσων ἀπολύτως

⁴¹ Ἐγκυκλοπ. Λεξικὸν «Λαρούς», τοῦ 20^{ου} αἰῶνος, Τομ. 6 (ἔτος 1933, σ. 773), πρβλ. ἀοιδίμου Ν. Σπηλιότου μν. ἐργ. σ. 97. Τὸν δῆθεν βιογονικὸν - βιογενετικὸν νόμον τοῦ Χάϊκελ ἀπέδειξαν ἀνύπαρκτον οἱ διάσημοι ἐμβρυολόγοι καὶ ζωολόγοι L. Vialleton, Flisehman, Deperet κ.ό. (L. Vialleton, L' Origine des etres vit vants p. 372 - 373 καὶ Le probleme de Γ Evolution p. 230 - 232), Wigande (Der Darwinismus, 1874 - 1877 t. III, σελ. 272) Wasmann (La probite scientifique de Haeckel, σελ. 8) κ.ἄ. Ἐπίσης ὁ μακαριστὸς καθηγητὴς τῆς Ανατομικῆς τοῦ ἐν Αθήναις Πανεπιστημίου Γ. Σκλαβοῦνος, ἐν τῷ ἔργῳ αὐτοῦ ἡ «Ἀνατομικὴ τοῦ ἀνθρώπου», Τομ. Α', σελ. 2 καὶ 3 (ἔκδ. 1906 καὶ 1926), γράφει ἐπὶ τοῦ θέματος, ἐκτὸς ἄλλων καὶ τὰ ἐξῆς: «Ἀλλὰ πρὸς τὸν βιογονικὸν νόμον ἀντιφάσκουν πολλὰ γεγονότα τῆς ὄντογονίας. Οὕτω π.χ. ἐνῶ συμφώνως τῷ βιογονικῷ νόμῳ τὸ νευρικὸν σύστημα ἔδει νὰ διαπλάσσεται ἔσχατον πάντων - διότι ἡ νωτιαία χορδὴ παρουσιάζεται μόνον εἰς τὰ σπονδυλωτὰ - ἐξ ἐναντίας ἡ καταβολὴ αὐτοῦ τίθεται πρωϊαίτατα. Ἐνῶ τὸ ἔντερον ἐν τῇ ζωολογικῇ κλίμακι ἀνοίγεται εἰς στόμα καὶ εἰς πρωκτόν, κατὰ τὴν ὄντογονίαν διαπλάσσεται τυφλόν, καὶ εἶτα, προϊούσης τῆς διαπλάσεως, διανοίγεται. Ἐνῶ ὁ πρωκτὸς εἶναι ἐν τῶν παλαιότατων ὀργάνων - διότι καὶ εἰς αὐτὰ τὰ πρωτόζωα παρατηρεῖται τὸ σφυγμῶδες χάσματιον - ἡ καταβολὴ αὐτοῦ κατὰ τὴν ὄντογονίαν ἐπιβραδύνεται...». Πρβλ. καὶ μακαριστοῦ Π. Τρεμπ., μν. ἐργ., σ. 104 - 116 καὶ βιβλ. αὐτόθι, ὡς καὶ Ν. Σπηλ., μν. ἐργ., σ. 51.

⁴² Μετὰ τὴν τοιαύτην ὑπὸ τῆς Ἐπιστήμης καταδίκην τῆς αὐτομάτου γενέσεως τῆς ζωῆς καὶ τῆς ἐξελίξεως αὐτῆς, παρέλκει νὰ ἀσχοληθῶμεν περὶ τῆς συναφοῦς θεωρίας τοῦ Ἀρρένιους, καθ' ἣν ὁ πρῶτος ζῶν ἢ οἱ πρῶτοι ζῶντες μικροὶ ὀργανισμοὶ ἦλθον ἐξ ἄλλων πλανητῶν ἢ ἄλλων κόσμων. Διότι ἀποκλειόμενης τῆς «ἐξελίξεως», τὰ διάφορα ἐνόργανα ὄντα ἔδει νὰ ἐκτελέσουν τὰ διαπλανητικὰ ταξίδια καὶ νὰ ἔλθουν εἰς τὸν ἡμέτερον πλανήτην ὑφ' ἃς μορφᾶς καὶ σχήματα ἐνεφανίσθησαν καὶ εἶναι ἐπὶ τῆς σκηνῆς τῆς ζωῆς!!! Ἐπιπροσθέτως ὁμοῦ καὶ διὰ τὴν θεωρίαν ταύτην - ὅπως καὶ τὴν θεωρίαν τῆς «αὐτομάτου γενέσεως τῆς ζωῆς», ὁ καθηγητὴς τῆς Βιολογικῆς Χημείας ἐν τῷ Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ Αθηνῶν μακαριστὸς Αναστ. Χρηστομάνος, ἀποδείξας - εἰς σειρὰν ἐξ ἄρθρων του, ὑπὸ τὸν τίτλον «Περὶ τῆς γενέσεως τῆς ζωῆς ὕλης», δημοσιευθέντων ἐν τῇ στήλῃ τοῦ «Λαϊκοῦ Πανεπιστημίου» τῆς ἐφημερίδος «Βραδυνή», Αθηνῶν, κατὰ τὰ τέλη Νοεμβρίου 1950 - τὸ ἀγεφύρωτον χάσμα μεταξὺ ἀνόργανου καὶ ὀργανικῆς ἢ ζωῆς ὕλης, ὡς καὶ τὸ ἀδύνατον τῆς τεχνητῆς - παρασκευῆς ζωῆς ὕλης ἐν τοῖς χημικοῖς ἡμῶν ἐργαστηρίοις, καίτοι δυνάμεθα νὰ ἔχωμεν ἐν αὐτοῖς, τεχνητῶς, ὅλας τὰς φυσικὰς συνθήκας, ὑφ' ἃς διήλθεν ὁ πλανήτης ἡμῶν, ἀφ' ἧς ἐνεφανίσθη ἐπ' αὐτοῦ ἡ ζωὴ, ὅπως καὶ πρὸ ταύτης, γράφει ἐν κατακλείδι, εἰς τὸ τέλος τοῦ τελευταίου ἄρθρου του (τῆς 28ης Νοεμβρίου 1950), τὰ ἐξῆς: «Ὅλοι δὲ αἱ δοθεῖσαι μέχρι σήμερον ἐξηγήσεις (περὶ τοῦ τρόπου τῆς πρωταρχικῆς ἐμφανίσεως τῆς ζωῆς) βασιζόνται ἀπλῶς κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἦττον ἐπὶ ρωμαντικῶν ὑποθέσεων καὶ δέν δύνανται ποσῶς νὰ θεωρηθοῦν ὅτι ἀνταποκρίνονται καὶ κατὰ τὸ ἐλάχιστον εἰς τὴν πραγματικότητα. Ἐδῶ πάλιν συναντῶμεν τὸ περίφημον «ἀγνοοῦμεν», καὶ εἴτε τὸ θέλομεν, εἴτε ὄχι, ὁ νοῦς μας στρέφεται πρὸς μίαν ὑπερφυσικὴν δύναμιν, ἢ ὁποῖα ἔδωκε πνοὴν εἰς τὴν ἀνευ ζωῆς ἐκείνην πρωτόγονον ὀργανικὴν ὕλην. Πολλοὶ μεγάλοι φυσιοδίφαι, ὡς ὁ Ἀρρένιους, προσεπάθησαν νὰ ἐξηγήσουν τὴν ὑπαρξιν τῆς ζωῆς ὕλης ἐπὶ τῆς γῆς διὰ μεταφορᾶς ζώντων σπόρων μυκήτων καὶ διηθητῶν τῶν διὰ τοῦ ἀπείρου καὶ τῆς ἐνεργείας ἴσως τῶν φωτονίων. Ἐκτὸς τοῦ ὅτι ἡ θεωρία αὕτη ἀπεδείχθη ἀστήρικτος, οὐδόλως ἐπιλύει τὸ ζήτημα τοῦτο, ἀλλὰ μεταθέτει ἀπλῶς τὸ πρόβλημα τῆς ζωῆς ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς πρὸς ἄλλους μακρινούς κόσμους. Ὡς ἐκ τούτου ὀφείλομεν νὰ ὁμολογήσωμεν, ὅτι ἀγνοοῦμεν τελείως σήμερον τὸ πῶς ἐσηματίσθη ἡ ζωὴ ὕλη, πᾶσαι δὲ αἱ πληροφορίες καὶ σχετικαὶ εἰδήσεις δέν ἀνταποκρίνονται πρὸς τὴν ἀλήθειαν». Ἐννοεῖ βεβαίως ὁ μακαριστὸς μόνον τὰς πληροφορίας καὶ εἰδήσεις τῆς ἀθέρου, τῆς μὴ πιστευούσης εἰς Δημιουργὸν Θεὸν Ἐπιστήμης. Διότι ὑπὸ τῆς θεοπνεύστου Γραφῆς παρέχονται πᾶσαι αἱ πληροφορίες περὶ τοῦ τρόπου ἀλλὰ καὶ τοῦ χρόνου τῆς ἐπὶ τοῦ πλανήτην τούτου ἐμφανίσεως τοῦ φαινομένου τῆς ζωῆς, τὰς ὁποίας τόσον ἐβεβαίωσαν οὐ μόνον τὰ τελευταῖα πορίσματα τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν, ἀλλὰ καὶ αἱ ἀρχαιολογικαὶ σκαπάναι.

έβειβαιώθησαν, δέον νά προσθέσωμεν τὰς περὶ τῆς θεωρίας τῆς ἐξελίξεως - ὑφ' ὅλας αὐτῆς τὰς μορφὰς - συμφώνους κρίσεις τῶν εἰδικῶν κριτικῶν α) τοῦ μεγάλου Ἐγκυκλοπαιδικοῦ Λεξικοῦ «Larousse du XXe Siecle», Τομ. 6ος, σελ. 773, ἔτους 1923 καὶ β) τοῦ Meyers Lexikon (7ης ἐκδόσεως), τόμος 2ος, σελ. 310 - 111 καὶ 478 (ἔτους 1925).⁴³

Θὰ προσθέσωμεν ἐπίσης τὰς γνώμας διασήμων ἐπιστημόνων συμπαθῶς διατεθέντων κατ' ἀρχὴν πρὸς τὴν ῥηθεϊσαν θεωρίαν, σαφῶς ὅμως ὁμολογησάντων ἀκολούθως τὸ ἀναπόδεικτον, τὸ ἀβάσιμον καὶ τὸ ἀναληθές ταύτης. Μεταξὺ τῶν ἐπιστημόνων τούτων διακεκριμένην κατέχουσιν θέσιν ὁ Ἑσμόνδος Περριέ, ὁ Contegan, ὁ Huxley κ.ἄ.⁴⁴

Καὶ δὲν ἐδίστασεν ὁ Περριέ, παρὰ τὰς πρὸς τὴν θεωρίαν ἐξελίξεως συμπαθείας του, νά διακηρύξη ὅτι:

α) «Ἐφόσον ἡ φυσικὴ ἐπιλογή δὲν σταθεροποιεῖ εἰμὴ μόνον τὰς ὠφελίμους μεταβολάς, ἄρα δὲν δύναται νά ἐξηγήσῃ μέγα πλῆθος εἰδικῶν χαρακτήρων, οἵτινες διακρίνουν καὶ τὰ συγγενῆ εἶδη, χωρὶς νά ἔχωσι καμμίαν προφανῶς ὠφελιμότητα, ὡς π.χ. ὠρισμένα ποικιλία χρωμάτων, ὠρισμένα ὄργανα κλπ.

» β) Μεταβολὴ τις ὅπως ἔχη σπουδαιότητα εἰς τὸν ἀγῶνα τῆς ζωῆς, ὀφείλει νά παρουσιάζῃ βαθμὸν ἀναπτύξεως ἱκανῆς, προκεχωρημένον. Ὁ Δαρβῖνος, διὰ νά ἐξηγήσῃ τὰς μεμβράνας τῶν δακτύλων τῆς ἐνυδρίδος, παραδέχεται πρὸς τοῦτο ὅτι, τῶν σαρκοβόρων τινά, ὀλιγώτερον ἰσχυρὰ τῶν ὁμογενῶν αὐτῶν, ἠττηθέντα, κατέφυγον εἰς τὰς ὄχθας τῶν ὑδάτων καὶ ἐκεῖ ἀναγκασθέντα νά τρέφονται δι' ἰχθύων, μετεβλήθησαν εἰς νηκτικά. Ἡ φυσικὴ δὲ ἐπιλογή ἠνόνησεν ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα ἀπέκτησαν!!! μεμβρᾶναν μεταξὺ τῶν δακτύλων, διότι οὕτως ἠδύναντο νά κολυμβοῦν εὐκολώτερον. Οὕτως ἐγεννήθη ἡ μεμβρᾶνα!!! ἥτις προοδευτικῶς ἀναπτυχθεῖσα, ὑπὸ τὸ κράτος πάντοτε τῆς φυσικῆς ἐπιλογῆς, ἐδημιούργησε τὴν ἐνυδρίδα. Ἀλλὰ δὲν δύναται τις νά δεχθῆ, ὅτι μία μεμβρᾶνα ἐνὸς χιλιοστομέτρου (διότι αἱ ἀτομικαὶ μεταβολαὶ δὲν ὑπερβαίνουν συνήθως τὰς ἐλαχίστας ταύτας διαστάσεις) ἐπάγεται κολύμβησιν ἐναργεστέραν. Οὕτως ἡ φυσικὴ ἐπιλογή, θεωρούμενη ὡς μόνη δρῶσα, δὲν δύναται νά ἐξηγήσῃ τροποποιήσεις τόσον ἀσημάντους διὰ τὸν ἀγῶνα τῆς ζωῆς. Κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον ὁ μιμητισμὸς δὲν δύναται νά ἐξηγηθῆ διὰ τῆς φυσικῆς ἐπιλογῆς. Τὰ λευκὰ ζῶα τῶν πολικῶν χωρῶν, λόγῳ ὁμοιομορφίας αὐτῶν πρὸς τοὺς πάγους, προστατεύουν ἑαυτὰ ἀποτελεσματικώτερον. Ἀλλ' ἡ ὁμοιομορφία αὕτη τότε θὰ ἦτο προστατευτικὴ πράγματι, ἐὰν τὸ τρίχωμα ἐγένετο ἐφάπαξ καὶ ὀλόκληρον λευκόν, ὅχι δὲ δι' ἀνεπαισθήτων διαδοχικῶν καὶ μερικῶν μεταβολῶν.

» γ) Ἡ φυσικὴ ἐπιλογή δὲν ἐξηγεῖ, πῶς τὰ ὄργανα, ἀχρηστευόμενα συνεπεῖα μεταβολῆς εἰς τὸν τρόπον τοῦ ζῆν, δύναται νά ἐξαφανίζονται. Ἐπὶ παραδείγματι: ὁ ἀσπάλαξ καὶ τὰ περισσότερα τῶν ζώντων εἰς τὸ σκότος εἰδῶν δὲν ἔχουσιν ὀφθαλμοὺς. Ἀλλ' ἡ τελεία κατασκευὴ τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ ἀσπάλακος δὲν θὰ καθίστα τὸ ζῶον τοῦτο ὑποδεέστερον ἄλλου ἀσπάλακος ἔχοντος ὀφθαλμοὺς ἀτελεῖς.

» δ) Ἡ φυσικὴ ἐπιλογή δὲν δύναται νά ἐξηγήσῃ πῶς ὄργανά τινα ἐξελισσόμενα

⁴³ Πρβλ. μακαριστοῦ Ν. Σηπλιώτου, μν. ἔργ., σελ. 97 - 100, ἔνθα καὶ αἱ σχετικαὶ κριτικαὶ ἐν κειμένιοις. Ἐπίσης ἐν σελ. 100-101 τοῦ ἰδίου ἔργου δὲ περὶ τῶν κυριωτέρων συγγραμμάτων τῶν ἐκδοθέντων κατὰ τὸν παρελθόντα αἰῶνα ἐναντίον τῆς θεωρίας τῆς ἐξελίξεως, ἐν οἷς: Θεοδώρου Eimer «Die Entstehung der Arten», τρίτομον, 1881-1901. Φλάϊσμαν «Die Uarwinsche theorie» 1903. Wasmann «Die Moderne Biologie und die Entwicklungslehre», 3^η ἐκδοσις 1906. A. Schmitt «Das Zeugnis der Versteinerungen gegen den Darwinismus 1908. Ο Hertzwig «Allgemeine Biologie» 4^η ἐκδοσις 1912 κ.ἄ.

⁴⁴ μακαριστοῦ Π. Τρέμπ., μν. ἔργ., σελ. 116 καὶ 132-133.

σταθερῶς ὑπερτεροῦν τό ὄριον τῆς ὠφελιμότητος καί καταναντοῦν ἐπιβλαβῆ. Οὕτως οἱ συνεστραμμένοι χαυλιόδοντες τοῦ μαμμοῦθ δέν δύνανται πλέον νά χρησιμεύσωσιν ὡς ὄπλα. Τό αὐτό ρητέον καί περὶ τῶν τεραστίων κεράτων ἐλάφου τῆς μεγαλοπρεποῦς, ὡς καί περὶ τοῦ ὑπερβολικοῦ ὄγκου πολλῶν ἀπολιθωμένων ἐρπετῶν καί μαστοφόρων⁴⁵.

» ε) Αἱ ἀλληλοδιάδοχοι μεταβολαὶ γενεαλογικῆς τινος σειρᾶς, ἀποδεικνύουν ὅτι αὐταὶ κατευθύνονται σταθερῶς πρὸς ὠρισμένον τέρμα. Αὕτῃ εἶναι ἡ καλούμενη ὀρθογένεσις. Ἡ γενεαλογικὴ σειρὰ τοῦ ἵππου μαρτυρεῖ τάσιν πιστοποιουμένην καθ' ἐκάστην βαθμίδα ἐξελίξεως πρὸς ἀτροφίαν τῶν πλαγίων δακτύλων καί ἐνίσχυσιν τοῦ μέσου. Ἡ φυσικὴ ἐπιλογή, ἣτις ἐφαρμόζεται ἀποκλειστικῶς εἰς μεταβολὰς συμπτωματικὰς καί ἐκτάκτους, δέν λαμβάνει ὑπ' ὄψιν τὴν ὠρισμένην ταύτην κατεύθυνσιν, ἣν παρουσιάζει ἡ ἐξέλιξις. (σ.σ. προφανῶς τείνουσα - ἐὰν βεβαίως ἐλάμβανε χώραν τοιαύτη - εἰς ὠρισμένον ἐκ τῶν προτέρων σκοπὸν).

» στ) Σπανίως ἡ μεμονωμένη μεταβολὴ ὀργάνου τινὸς εἶναι ἡ συμφέρουσα εἰς τό ζῶον. Γενικῶς, ἡ τροποποιήσις ἣν ὑφίσταται ὄργανον τι, ἀπαιτεῖ παραλλήλως σχετικὰς τροποποιήσεις τῶν συνεργαζομένων μετ' αὐτοῦ ὀργάνων⁴⁶, ἄλλως αὕτῃ δέν εἶναι ἀποτελεσματικὴ. Ἡ πλάτυνσις τῆς οὐρᾶς τοῦ κάστορος δέν θὰ ὠφέλει αὐτὸν εἰς τὴν κολύμβησιν, ἐὰν οἱ γειτονικοὶ σπόνδυλοι, οἱ κινητήριοι μῦς τῆς οὐρᾶς, δέν ἐτροποποιοῦντο συγχρόνως. Ἡ ἐξέλιξις τοῦ ὀφθαλμοῦ τῶν σπονδυλωτῶν, ὀργάνου τύπου συνθέτου, δέν δύναται νά νοηθῆ ἄνευ συγχρόνου ἐξελίξεως πάντων τῶν μετ' αὐτοῦ συνδεομένων ὀργάνων. Ἡ φυσικὴ ἐπιλογή δέν δύναται νά ἐξηγήσῃ τό φαινόμενον τοῦτο».

Ἐπίσης ὁ Contejean γράφει τὰ ἐξῆς: «Τί τό γοητευτικώτερον καί σημαντικώτερον ἀπὸ τὰς ἀκαταπαύστους ταύτας ἀνακαλύψεις ἀπολελιθωμένων τύπων πραγματικῶς μεσαζόντων μεταξὺ τῶν σημερινῶν τύπων; Εὐρον ὄντα, τὰ ὁποῖα σημειώνουν τὴν μετάβασιν μεταξὺ τῶν πτηνῶν καί ἐρπετῶν, μεταξὺ τούτων καί τῶν θηλαστικῶν ἢ τῶν ἰχθύων; Δυστυχῶς αὐταὶ αἱ λαμπραὶ προσδοκίαι δέν εἶναι ἢ ἀπατηλὰ ὄνειρα. Αἱ ἀδιάκοποι ἀνακαλύψεις τῆς παλαιοντολογίας ἀποδεικνύουν μόνον ὅτι τὰ πλαίσια τοῦ ὀργανικοῦ κόσμου, θεωρουμένου ἐν τῷ συνόλῳ του, εἶναι πολὺ πληρέστερα ἢ ἐκεῖνα τῆς ζώσης φύσεως. Αἱ οἰκογένειαι, τὰ γένη καί τὰ εἶδη τὰ ἀπολιθωμένα ἔρχονται νά παρεμβληθοῦν μεταξὺ ἄλλων οἰκογενειῶν, ἄλλων γενῶν καί εἰδῶν, **χωρὶς ποτέ διὰ τοῦτο ἢ ἀπόστασις ἢ ὁποῖα χωρίζει τοὺς εἰδικοὺς τύπους νά μειωθῆ**. Θὰ συνέκρινον αὐτοπροαιρέτως τὰ εἶδη πρὸς τοὺς στρατιώτας ἐνὸς λόχου, ὅστις δέχεται νεοσυλλέκτους. Αἱ τάξεις πυκνοῦνται, ἀλλ' οἱ ἄνδρες δέν διακρίνονται διὰ τοῦτο ὀλιγώτερον ἀπ' ἀλλήλων. Θὰ ἦτο λοιπὸν μεγάλου ἐνδιαφέροντος νά ἀνακαλύψωμεν τὰ μεσάζοντα, ἀλλὰ δύναται τις νά βεβαιώσῃ μετὰ θάρρους, ὅτι τὰ μεσάζοντα ταῦτα δέν ὑφίστανται. Καί ἂν ἀκόμη ὑποθέσωμεν τό ὀλιγώτερον, ὅτι δηλαδὴ τὰ εἶδη μετεπήδησαν ἀπὸ τῆς μιᾶς μορφῆς εἰς τὴν ἄλλην δι' ἀποτόμων ἀλμάτων, τοῦθ' ὅπερ θὰ ἦτο ἐναντίον

⁴⁵ Εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν ἐπιβλαβῶν ὀργάνων κλπ. δέον ἀναντιρρήτως νά περιληφθῆ καί τό μεγαλοπρεπὲς πτέρωμα τῶν παραδεισίων πτηνῶν καί δὴ ἡ δύσχρηστος οὐρά τινῶν ἐξ αὐτῶν, ὡς τοῦ Ταῶ π.χ. ἢ παγωνιοῦ κ.ἄ., ἐξ αἰτίας τῶν ὁμοίων δυσκολώτερον ἐκφεύγουν τῶν ἐχθρῶν των. Ἐπίσης ἡ ὀργανικὴ ἀδυναμία - ἀτέλεια τοῦ λύκου, ὅπως στρέψη τὴν κεφαλὴν του δεξιὰ καί ἀριστερά, κατὰ τοὺς ποιμένας δέ, καί ὅπως ἀνοιξὴ εὐκόλως καί τας σιαγόννας του. Ἀτέλεια ὀργανικαί, δοθεῖσαι ὑπὸ τοῦ Δημιουργοῦ πρὸς προφανῆ περιορισμὸν τῶν ἐπιβλαβῶν ιδιοτήτων τοῦ θηρίου τούτου, καί ἀπὸ τῶν ὁμοίων, παρὰ τὰς προσπάθειάς του, ἀναμφιβόλως, ἀπὸ τῆς δημιουργίας του καί μέχρι σήμερον, δέν ἠδυνήθη νά ἀπαλλαγῆ.

⁴⁶ Περί τοῦ Νόμου «τῆς πρὸς ἄλληλα συσχετίσεως τῶν ὀργάνων» καί τῆς ἀντιθέσεως αὐτοῦ πρὸς πᾶσαν μορφήν ἐξελίξεως, πρβλ. καί μακαριστοῦ Π. Τρεμπ., μν. ἔργ., σελ. 195-198 καί βιβλ. αὐτόθι.

πρός τὴν θεωρίαν τῆς βαθμιαίας μεταμορφώσεως καὶ ἐξελίξεως καὶ πάλιν τότε θὰ ἔπρεπε νὰ ἀνεύρωμεν εἰς κατάστασιν ἀπολιθώσεως πολλοὺς μεσάζοντας τύπους. Αἱ μορφαὶ αὗται αἱ μεταβατικαὶ θὰ ἦσαν, λοιπόν, ἀναρίθμητοι καὶ ἐν πάσῃ περιπτώσει ἀπείρως πυκνότεραι παρ' ὅσον εἶναι αἱ μορφαὶ αἱ ἀντιπροσωπεύουσαι τὰ γνωστὰ εἶδη. Ἐξ ἄλλου, οἱ ἀποτελέσαντες ἰδία εἶδη τύποι, βεβυθισμένοι εἰς τὸ πλῆθος τοῦτο τῶν διαμέσων, δέν θὰ ἠδύναντο πλέον νὰ διακριθῶν ἀπ' ἀλλήλων καὶ, μὲ ἄλλας λέξεις, δέν θὰ ὑφίσταντο. Ἀλλ' ἤδη συνέβη τὸ ἀντίθετο»⁴⁷.

Τέλος ὁ Huxley (ἐπιφανῆς γάλλος φυσιολόγος), ἔγραψεν εἰς τὴν «Ἐπιθεώρησιν τῶν δύο Κόσμων» τῆς 13^{ης} Μαΐου 1895, περὶ μὲν τοῦ ἀνθρώπου ὅτι «δέν εἶναι τὸ τελευταῖον ἐξαγόμενον κοσμικῆς ἐξελίξεως, ἀλλ' ὑπόστασις ἠθικῆ ἀνεξάρτητος, ἔχουσα τὴν ἰκανότητα νὰ διευθύνῃ τὴν φυσικὴν ἐξέλιξιν». Περὶ δὲ τῶν λοιπῶν ἐνοργάνων ὄντων ὅτι, «ἐκ τῶν 26 χιλιάδων ζωϊκῶν εἰδῶν ἅτινα εὐρέθησαν κατακεχωρισμένα ἐν τῷ γῆϊνῳ φλοιῷ, ἕκαστον ἀποτελεῖ ἰδιότυπον εἶδος, οὐδεμία δὲ μορφή δύναται νὰ ἐρμηνευθῇ καὶ νὰ προταθῇ ὡς ἀπόδειξις μεταβάσεως ἀπὸ ἐνὸς συμπλέγματος εἰς ἄλλο»⁴⁸.

Τοιαῦτα ὑπῆρξαν, ἐν ἄκρῳ συνάψει, τὰ πορίσματα τῆς Ἐπιστήμης δι' ὅλας τὰς μορφὰς τῆς θεωρίας τῆς ἐξελίξεως. Διάσημοι ἐργάται καὶ σκαπανεῖς αὐτῆς, εἰς ὅλους τοὺς κλάδους αὐτῆς, τοὺς πρὸς τὴν θεωρίαν τῆς ἐξελίξεως σχετιζομένους, ἀξίως ἐκπροσωποῦντες, κατεδίκασαν, ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Λαμάρκ καὶ τοῦ Δαρβίνου, τὴν θεωρίαν ταῦτα ὡς μωρὰν καὶ ⁴⁹ψευδῆ. Εἰς τὰ πορίσματα ἐν τούτοις ταῦτα, τὰ ἀδιάσειστα καὶ ἀκαταμάχητα, θὰ ἐπιτραπῇ καὶ εἰς ἡμᾶς νὰ προσθέσωμεν τὰ κατωτέρω ἐρωτήματα διὰ τὴν μηχανοκρατικὴν βεβαίως ἢ ὑλιστικὴν μορφήν τῆς θεωρίας τῆς ἐξελίξεως, τόσον τὴν προοδευτικὴν, ὅσον καὶ τὴν δι' ἀλμάτων, τὴν ἀρνούμενην τὴν παρέμβασιν θεοῦ παράγοντος ἐν τῇ γενέσει ἢ διαμορφώσει τῶν ἐνοργάνων ὄντων.

α) Ἐὰν τυφλαὶ μηχανικαὶ ἐξωτερικαὶ ἢ καὶ ἐνδοοργανικαὶ ἐπιδράσεις ὑπῆρξαν οἱ παράγοντες τῆς ὠφελείας τοῦ πρώτου ἢ τῶν πρώτων μονοκυττάρων ὀργανισμῶν, ἀσχέτως τοῦ τρόπου τῆς ἀρχικῆς αὐτῶν γενέσεως (καίτοι, ὡς προείπομεν, ἀλλὰ καὶ θὰ ἀναπτύξωμεν ἐκτενεστέρον ἐν τοῖς ἐπομένοις, ἀπεκλείσθη ἀπολύτως ὑπὸ τῆς ἐπιστήμης ἡ **αὐτόματος γένεσις**), πῶς ἡ ὠφέλεια αὐτῆ δέν συνετέλεσεν εἰς τὴν **αὔξησιν** ἀπλῶς τοῦ ὄγκου καὶ τῶν διαστάσεων τῶν ὀργανισμῶν ἐκείνων - κατὰ τὸν ἀτεγκτον διὰ μέσου τῶν αἰώνων βιολογικὸν νόμον - ἀλλ' ἐπέφερε τὴν γένεσιν ὄντων

⁴⁷ Πρβλ. μακαριστοῦ Π. Τρεμπέλα, μν. ἔργ., σελ. 132 -134 καὶ βιβλ. αὐτόθι.

⁴⁸ Πρβλ. μακαριστοῦ Ν. Σπηλιώτου μν. ἔργ., σελ. 57 καὶ βιβλ. αὐτόθι.

⁴⁹ Κατὰ τὸ ἔτος 1913, ἐν ἔτος πρὸ τῆς ἐκρήξεως τοῦ παγκοσμίου πολέμου, ὁ ἄγνωστος φυσιολόγος Γεώργιος Μπῶν, καθηγητὴς ἐν Σορβόνῃ, ἐπεφορτίσθη ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως τῆς Γαλλίας τὴν εἰδικὴν ἀποστολὴν νὰ ἐπισκεφθῇ τὰ - πλέον δραστήρια κέντρα τῶν βιολογικῶν ἐρευνῶν ἐν Εὐρώπῃ, ἤτοι ἐν Αὐστρουγγαρία, ἐν Ρωσίᾳ καὶ ἐν Γερμανίᾳ, νὰ ἀποκομίσῃ ἐκεῖθεν τὰ τῆς κινήσεως τῶν βιολογικῶν προβλημάτων. Οἱ κύριοι αὐτοῦ σταθμοὶ κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἀνατεθείσης αὐτῷ ἐντολῆς ὑπῆρξαν τὸ Στρασβούργον, μετὰ τῶν μεγαλοπρεπῶν ἐργαστηρίων αὐτοῦ Χημείας, φυσιολογίας καὶ Ζωολογίας, ἡ Αἰδεδέργη (ὅπου ὁ βιολόγος Ντρίξ), τὸ Βουρσμουρκ καὶ τὸ Μόναχον, ὅπου ὁ Ριχάρδος Χέρτβεργ διηύθυνε ἔρευνας βιολογικῆς ζωολογίας, ἡ Βιέννη, ὅπου ὁ Prisdram ἴδρυσε περίφημον βιολογικὸν σταθμὸν διὰ τὴν μελέτην τῶν παραγόντων τῆς ἐξελίξεως, ἡ Κρακοβία, ἡ Μόσχα, ἡ Πετροῦπολις, τὸ Βερολίνον, ὅπου ἐβασίλευον ὡς διδάσκαλοι ὁ φυσιολόγος Ροῦμπνερ καὶ ὁ βιολόγος Ὀσκάρ Χέρτβιγκ. Τὰ πορίσματα λοιπὸν τῆς ἐπισήμου ταύτης ἀποστολῆς ἐκτιθέμενα ὑπ' αὐτοῦ ἐν βιβλίῳ ἐπιγραφομένῳ «Ἡ Βιολογικὴ Κίνησις ἐν Εὐρώπῃ, Παρίσιοι, Ἀρμάνδος Κολίν, 1921», ἔχουν ὡς ἐξῆς: «Σήμερον ἡ θεωρία τῆς ἐπιλογῆς ἔχει ὑποστῆ τὴν αὐτὴν τύχην, ἣν καὶ πολλὰ ἄλλα ἰδέαι, δέν ζῆ πλέον. Ὅσοι παρέστησαν κατὰ τὸ Ἰωβιλαῖον τοῦ Δαρβίνου, τὸ ἐπίσημος ἔορτασθὲν κατὰ τὸ 1909 ἐν Κανταβρυγίᾳ, ἔσχον τὴν ἐντύπωσιν ὅτι αἱ βιολογικαὶ ἐξοχότητες ὀλοκλήρου τοῦ κόσμου συνήλθον ἐκεῖ, ἵνα κηδεύσωσι τὸν Δαρβινισμόν ὡς οἶόν τε μεγαλοπρεπῶς. Οἱ ἐκφωνημένοι λόγοι ὁμοίωζον ὑπερβολικὰ πρὸς ἐπιταφίους... κλπ.». (Ν. Σπηλ., μν. ἔργ., σελ. 40 - 41). Τὰ αὐτὰ διεκήρυξεν ὁ πολὺς Χάνς Ντρίξ, ἀν καὶ διετέλεσε μαθητὴς τοῦ Χάϊκελ, πρὸ πεντηκονταετίας περίπου, τονίσας ὅτι «διὰ τοὺς πεφωτισμένους ἀνθρώπους ὁ Δαρβινισμὸς ἔχει ἀποθάνει πρὸ πολλοῦ». Biolog Gentrablatt 1896, σ. 353 καὶ Μάιος 1902.

πολυκυττάρων!!!...

β) Πώς, ενώ τυφλαί μηχανικαί δυνάμεις προεκάλεσαν την μεταβολήν ταύτην, παρετηρήθη απ' αρχῆς εἰς ὅλα τὰ ὄντα τὰ ἐξ αὐτῆς προελθόντα, τοιαύτη ἄρμονία, τάξις, σοφία, πρόνοια, σκοπιμότης κλπ., ἐν τῇ διαμορφώσει τῶν ὀργανισμῶν... Τοῦτο δὲ ἰσχύει καὶ δι' ὅλα τὰ ὄντα τὰ προοδευτικῶς ἐμφανισθέντα ἀργότερον ἐπὶ τῆς σκηνῆς τῆς ζωῆς.

γ) Πώς ἢ διὰ διχοτομήσεως ἀναπαραγωγή τοῦ πρώτου ἢ τῶν πρώτων μονοκυττάρων ὀργανισμῶν μετεβλήθη... καὶ διεμορφώθησαν, εἰς τὰ πολυκύτταρα ὄντα, ἴδια - ἰδιαίτερα συστήματα καὶ ὄργανα ζωῆς καὶ ἀναπαραγωγῆς πρὸς ἐξυπηρέτησιν τοῦ φαινομένου τῆς ζωῆς..., ἐν οἷς ἐξαστράπτει ἄπειρος σοφία, ἄρμονία, σκοπιμότης καὶ πρόνοια. Πώς ἐπίσης ὅλα τὰ ζῶα - καὶ ὁ ἄνθρωπος - ἐστερήθησαν τῆς εἰδικῆς ἰκανότητος τῆς μεταβολῆς ἀνοργάνων στοιχείων (ἄνθρακος, ὕδρογόνου, ἀζώτου κ.ἄ., ὅπως καὶ τῶν φωτονίων τῆς ἡλιακῆς κλπ ἀκτινοβολίας) εἰς ζῶντας ἰστούς καὶ ὀργανισμούς, τὴν ὁποίαν ἰκανότητα, ἄγνωστον πῶς!! ἀποκτηθεῖσαν, καὶ ἐκδηλουμένην ἴδια εἰς τό φαινόμενον τῆς φωτοσυνθέσεως ἔχουν τὰ φυτὰ καὶ τὰ δέντρα, καίτοι εἰς κατωτέραν ὄντολογικὴν βαθμίδα ἀνήκοντα.

δ) Πώς, ὑπὸ τὰς αὐτὰς συνθήκας καὶ κατὰ τὰς αὐτὰς γεωλογικὰς περιόδους, τινὰ μὲν τῶν ὄντων ἀνεπτύχθησαν εἰς κολοσσούς (δένδρα πανύψηλα, φάλαινα, ἐλέφας κ.ἄ.), ἄλλα δὲ παρέμειναν νᾶνοι...

ε) Πώς προῆλθεν ὁ απ' ἀρχῆς ἰσχύων Νόμος τῆς κληρονομικότητος καὶ πῶς ἢ δῆθεν ἐξέλιξις περιορίσθη εἰς ἀπαραβίαστα πλέον πλαίσια εἰδῶν καὶ γενῶν, μηδεμίαν ἔκτοτε μεταβολὴν ἐμφανίζουσα!!!

στ) Πώς, ἰσχύοντος απ' ἀρχῆς τῆς ἐμφανίσεως τῶν ἐνοργάνων ὄντων τοῦ Νόμου τῆς κληρονομικότητος, ἐχωρίσθησαν (ἐκτὸς τῶν ἄλλων μεταβολῶν) ὠρισμένα μὲν ὄντα τοῦ αὐτοῦ εἴδους ἢ γένους εἰς ἄρρενα, ἄλλα δὲ εἰς θήλεα, μὲ εἰδικὰ ἕκαστον, καὶ ἀναλλοιώτα, απ' ἀρχῆς, ὄργανα ἀναπαραγωγῆς, ἐν οἷς ἐπίσης ἐξαστράπτει καὶ διαδηλοῦται ἀσύλληπτος σκοπιμότης, σοφία καὶ πρόνοια, πρὸς ἀσφαλῆ διαιώνισιν τῶν φαινομένων τῆς ζωῆς

ζ) Πώς ἀνεπτύχθησαν εἰς ὠρισμένα πάλιν ἄρρενα καὶ θήλεα ὅλως ἰδιαίτερα διακριτικὰ καὶ χαρακτηριστικὰ γνωρίσματα;

η) Πώς οἱ χυμοὶ τῶν, κατὰ τοὺς ἐξελικτικούς, εἰς ἔμψυχα ὄντα ζῶα, ἐξελιχθέντων φυτῶν καί... δένδρων(!!) μετεβλήθησαν, εἰς τὰ ἐξ αὐτῶν αἱματοφόρα· εἰς αἷμα, πῶς ἢ χημικὴ σύστασις τοῦ αἵματος διηρέθη εἰς εἰδικὰ παραλλαγὰς δι' ἕκαστον γένος - συνομοταξίαν αὐτῶν, ἀποκλειούσας τὴν μετάγγισιν ἀπὸ ἐνὸς γένους εἰς ἄλλο· καὶ πῶς τό αἷμα τοῦ ἀνθρώπου ἐγένετο ὅλως διάφορον τοῦ αἵματος ὄλων τῶν ζῶων (μηδὲ τοῦ τόσο ὑμνηθέντος πιθήκου ἐξαιρουμένου), ὥστε νὰ ἀποκλειῆται ἢ εἰς τὸν ἄνθρωπον μετάγγισις αἵματος οἰοῦδήποτε ζῶου, ὡς ἐπιφέρουσα ἀμέσως τὸν θάνατον.

θ) Πώς ἀνεπτύχθησαν απ' ἀρχῆς τὰ ὑπέροχα ἔνστικτα ὠρισμένων ὄντων (ἐντόμων κλπ.) καὶ δὴ τὰ εἰς ἀπογόνους μὴ γνωρίζοντας τοὺς γεννήτορας αὐτῶν ἀπὸ τῆς πρώτης ἐμφανίσεως τῶν ἀναλλοιώτως⁵⁰ μεταβιβαζόμενα, δι' ὧν καὶ δι' ὑπερόχων,

⁵⁰ Εἶναι καταπληκτικὴ ἢ πρόνοια πρὸς διαιώνισιν τοῦ εἴδους, ἢ ἐκδηλουμένη κατὰ τὴν ἀναπαραγωγὴν ὠρισμένων ποικιλιῶν τοῦ μικροῦ ἐντόμου Ἴβις, «τῶν ψειρῶν τῶν φυτῶν», πολλῶν ποικιλιῶν τῶν κανθάρων, τῶν σφηκῶν καὶ δὴ τῆς κίτρινοπτέρου κ.ἄ. Ἡ σφήξ αὕτη, κεντῶσα μὲ τό κέντρον τῆς τόν τέττιγα εἰς ὠρισμένον σημεῖον τῆς κοιλίας του καὶ ἀνοίγουσα αὐτόθι (μικρὰν ὀπήν, τὸν ναρκώνει ἄπλῶς, χωρὶς νὰ τὸν φονεύῃ καὶ ἐναποθέτῃ ἐν τῇ ὀπῇ τὰ ὠά της, ἵνα ἐκκολληθοῦν ἐν καιρῷ καὶ εὔρωσιν οὕτω τό σῶμα τοῦ τέττιγος ὡς ἐτοίμην τροφήν. Ἐάν ὁ τέττιξ δὲν ἐναρκοῦτο, ἀλλ' ἐφρονεῦετο, τό σῶμα του θά ἀπεσυντίθετο

ὡς ἐπὶ τό πολὺ, ἀντιθέσεων ἀλλὰ καὶ προφανέστατης καὶ θαυμαστῆς σκοπιμότητος καὶ προνοίας, ἐξασφαλίζεται ἢ κατ' εἰδικούς τρόπους ζωὴ καὶ ἀναπαραγωγὴ αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ ἡ ἐξυτηρέτησις ὅπως καὶ ὁ στολισμὸς τῆς Δημιουργίας;

ι) Πῶς ἀνεπτύχθησαν οὐ μόνον οἱ αἰσθήσεις εἰς τὰ ἀνώτερα ὄντα (αἱ μὴ ὑπάρχουσαι εἰς τὰ μονοκύτταρα καὶ εἰς τὰ τόσα ἄλλα κατώτερα) μετὰ τῶν ὑπερόχων αὐτῶν συστημάτων καὶ ὀργάνων, ἐν τέλει δὲ τὰ συναισθήματα τῆς χαρᾶς, τῆς λύπης, τῆς ἀγάπης, τῆς ἔχθρας, τοῦ φόβου κλπ.

ια) Πῶς ὁ ἀτμοσφαιρικός ἀήρ ἔχει τὴν ἐκπληκτικὴν χημικὴν ποσοστοσίαν ἀερίων ἐξ 78% ἀζώτου, 20,9% ὀξυγόνου, 00,10% διοξειδίου τοῦ ἀνθρακός, 0,02% Νέου, 0,0053 ἡλίου καὶ 0,001% κρυπτοῦ. Ποία ἀρχή, ποία φυσικὴ ἐπιλογή, ποία διαδικασία ἐξελίξεως καθόρισε αὐτὴν τὴν ἐκπληκτικὴν χημικὴν ὀργάνωσιν τοῦ ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος, ὅστις ἐάν ἀπηρτίζετο ἐξ 100% Ὄξυγόνου θὰ ἀνεφλέγετο αὐθωρεῖ ὁ πλανήτης;

ιβ) Πῶς τὸ θαλάσσιον ὕδωρ πού καταλαμβάνει τὸ 71% τῆς γῆϊνης ἐπιφανείας, μὲ μέσην ἀλμυρότητα 35%, καὶ ὑπεροχικὴν σύνθεσιν διαλελυμένων ἀλάτων ἔχει τὴν μυστηριώδη χημικὴν ποσοστοσίαν εἰς ἓνα χιλιογραμμάριον ὕδατος νὰ περιέχεται χλωριούχον νάτριον (NaCl) 23,48 gr., χλωριούχον ἀσβέστιον (Mg Cl₂) 4,98 gr., Θεϊκόν νάτριον (Na₂ SO₄) 3,92 gr., χλωριούχον ἀσβέστιον (CaCl₂) 1,10 gr., χλωριούχον κάλιον (KCl) 0,66, δισανθρακικόν νάτριον (NaHCO₃) 0,19 gr., βρωμιούχον κάλιον (KBr) 0,10 gr., βορικόν ὀξύ (H₃BO₃) 0,03 gr., καὶ χλωριούχον σρόντιον (SrCl₂) 0,02 gr., συνολικῆς ἀλμυρότητος 34,48 gr. εἰς ἣν ὀφείλεται ἡ συντήρησις τῆς βιοποικιλότητος τῶν θαλασσῶν καὶ ἡ ζωὴ ἑκατομμυρίων εἰδῶν ζωῆς; Καί

ιγ) Πῶς καθορίσθησαν αἱ κινήσεις τῆς Γῆς:

α) ἡ περὶ τὸν ἄξονά της περιστροφὴ ἐντὸς 24 ὥρῶν, ἣτις προκαλεῖ τὴν φαινομένην ἀνατολήν καὶ δύσιν τοῦ Ἥλιου, τῆς Σελήνης καὶ τῶν ἀστέρων μετὰ τῶν συνοδευουσῶν μεταβολῶν, αἱ ὁποῖαι χαρακτηρίζουν τὴν ἡμέραν καὶ τὴν νύκταν, β) ἡ περὶ τὸν Ἥλιον ἄπαξ ἐντὸς ἑνὸς ἔτους ἐπὶ ἐλαφρᾶς ἐλλειπτικῆς τροχιᾶς τῆς ὁποίας ἡ ἐκκεντρότης εἶναι 0,01674. Ἐνεκεν τῆς ἐκκεντρότητος ταύτης ἡ ἀπόστασις τῆς Γῆς ἀπὸ τοῦ Ἥλιου μεταβάλλεται ἐκ τῆς μέσης τιμῆς τῶν 150.000.000 χιλιομέτρων κατὰ 5.000.000 περίπου χιλιόμετρα κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἔτους ὁ ἄξων περιστροφῆς της εἶναι κεκλιμένος κατὰ γωνίαν 66° 33' 01" ὡς πρὸς τὸ ἐπίπεδον τῆς τροχιᾶς της, εἶναι δὲ ὁ Βόρειος Πόλος περισσότερο κεκλιμένος πρὸς τὸν Ἥλιον κατὰ τὸν Ἰούνιον καὶ πλέον ἀπομακρυσμένος αὐτοῦ κατὰ τὸν Ἰανουάριον. Ἡ κλίσις αὕτη τοῦ ἄξονος τῆς Γῆς, συνδυαζομένη μετὰ τῆς περιφορᾶς της περὶ τὸν Ἥλιον προκαλεῖ τὴν μεγαλυτέραν ἡμέραν κατὰ τὸ θέρος καὶ τὴν βραχυτέραν κατὰ τοῦ χειμῶνα, πρωταρχικὴν αἰτίαν τῶν ἐποχῶν, γ) ἡ μετάπτωσις τοῦ ἄξονος τῆς Γῆς περὶ τὴν κάθετον ἐπὶ τὴν τροχιάν της καὶ

μέχρι τῆς ἐκκόλαψεως τῶν ὠδῶν καὶ ὁ σκοπὸς του νὰ χρησιμοποιηθῇ τοῦτο ὡς τροφή τῶν νέων σφηκῶν δὲν θὰ ἐπραγματωιῆτο. Εἶναι δὲ ὀρισμένον, τὸ σημεῖον τῆς κοιτίας τοῦ τέττιγος, εἰς ὃ ἦτο δυνατόν νὰ γίνῃ ἡ **ναρκωτικὴ ἔνεσις**. Πῶς πάντα ταῦτα ἀνεκάλυπεν ἡ σφήξ, καὶ πῶς μεταδίδεται ἡ ἀνακάλυψις εἰς τὰς νέας σφήκας, μὴ γνωρίζουσαι γονεῖς κατὰ τὴν **ἐκκόλαψιν**; Θαύματα πραγματικά ἀποτελοῦσιν πολλαὶ ἐνστιγματικαὶ ἐνέργειαι διαφόρων ἐντόμων καὶ ἄλλων ἐμψύχων ὄντων, δι' ὧν ἐκδηλοῦται προφανέστατη πάνσοφος πρόνοια, καὶ σκοπιμότης, ἀλλὰ καὶ γνῶσις φυσικῶν νόμων κλπ. Ὁ Γάλλος ἐντομολόγος Ἑρρίκος Φάμπρ (1823 -1915), ὁ κατὰ τὸν Δαρβῖνον «ἀμίμητος παρατηρητής», ἐν τῷ περισπουδάστῳ ἔργῳ του «Ἐντομολογικαὶ Ἀναμνήσεις», γράφει τὰ ἐξῆς περὶ τῶν ἐνστίκτων: 1) Ὅτι δὲν ὑπάρχει οὔτε ἀμυδρὸν φῶς λογικοῦ ἐν τῷ ἐνστίκτῳ. 2) ὅτι αἱ ἐνστιγματικαὶ πράξεις δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἀπέκτησαν τὴν τελειότητα, ἣν παρουσιάζουν δι' ἀποπειρῶν καὶ δοκιμῶν καὶ ἀναζητήσεων περὶ τοῦ προσφνεστέρου τρόπου ἐνεργείας κλπ. Αὐταὶ ὑπῆρξαν ἀνεκαθεν εἰς τὰ ζωϊκὰ εἶδη **ἀπαράλλακτοι**, οἷας βλέπομεν αὐτὰς σήμερον. 3) ὅτι ὁ περὶ ὑπάρξεως ἀγῶν δὲν διδάσκει τὰ ἔντομα, 4) ὅτι αἱ μεταλλαγαὶ τῶν περιστάσεων δὲν ἐπιφέρουν βαθείας μεταβολὰς ἐν τῇ ζωῇ τῶν ἐντόμων 5) ὅτι ὁ περὶ ὑπάρξεως ἀγῶν εἶναι ἀνύπαρκτος ἐν τῷ μιμητισμῷ, 6) ὅτι αἱ ἀνωμαλίας δὲν εἶναι ἀποδείξεις μεταβολῶν μονίμως ἐγκατασταθεισῶν διὰ τῆς κληρονομικότητος. (Πρβλ. καὶ μακαριστοῦ Ν. Σπηλ., μν. ἔργ., σελ. 44).

δ) ή κίνησις τοῦ ἄξονος περιστροφῆς τῆς Γῆς ὡς πρὸς τὸν γεωμετρικὸν ἄξονα τοῦ σχήματός της πού προκαλεῖ τὴν μετάθεσιν τῆς θέσεως τοῦ Βόρειου Πόλου τοῦ ἄξονος περιστροφῆς τῆς Γῆς ὡς πρὸς τὸν γῆϊνον φλοιὸν καὶ ἐπιφέρει μεταβολὴν εἰς τὰ γεωγραφικὰ πλάτη ὄλων τῶν σημείων, αἱ θέσεις τῶν ὁποίων ἔχουν καθορισθεῖ ὡς πρὸς τὸν Ἰσημερινὸν τῆς γῆς;

Αποροῦμεν τῇ ἀληθείᾳ πῶς **λογικοὶ ἄνθρωποι** καὶ μάλιστα εἰδικοὶ ἐπιστήμονες, καυχώμενοι καὶ ἐπὶ σοφία, **ἠδυνήθησαν νὰ πιστεύσωσιν** ὅτι: α) ὁ ἀπ' ἀρχῆς χωρισμὸς τῶν μικροβίων εἰς ὠφέλιμα καὶ ἐπιβλαβῆ, ὁ **ἔμφυτος μεταξὺ των πόλεμος**, ἀλλὰ καὶ ἡ μυστηριωδῶς διατηρουμένη μεταξὺ αὐτῶν ἰσορροπία, β) τὸ ὑπέροχον ἰστίον τοῦ σπόρου τῆς πεύκης καὶ ἡ μικρὰ πτέρυξ τοῦ σπόρου τοῦ σφενδάμου - ἡ ἀποτελοῦσα θαυμάσιον **αὐτόγυρον ἢ ἐλικόπτερον**, κατερχόμενον χωρὶς ἰδιαίτεραν κινητήριον δύναμιν, γ) τὰ εἰδικὰ περιβλήματα ὠρισμένων σπόρων (καρύου, ἀμυγδάλου κ.ἄ.) καὶ τὰ εἰδικὰ περιβλήματα τρίχες, πτερύγια κλπ καὶ σχήματα ὄλων τῶν σπόρων, διὰ τὴν εὐκόλον μεταφορὰν των ὑπὸ τοῦ ἀνέμου καὶ τῶν ὑδάτων, ὡς καὶ διὰ τὴν εἰς τὸ ἔδαφος διείσδυσιν, ἐπίσης δέ ἡ ἐκρηκτικὴ ἰκανότης - ιδιότης ὠρισμένων σπόρων ἢ καρπῶν, ἵνα τὸ σπέρμα ἐκτινάσσηται μακρὰν τοῦ χώρου του, ὑπὸ τῶν κλώνων ἢ φύλλων τῶν δένδρων ἢ τῶν φυτῶν καλυπτομένου, πρὸς διευκόλυνσιν πάντοτε καὶ ἐξυπηρέτησιν τῆς ἀναπαραγωγῆς· ὡσαύτως αἱ θαυμάσιοι κοτυληδόνες τῶν σπόρων, αἱ ὡς πρώτη τροφή τοῦ μεταξὺ αὐτῶν πυρήνος - ἔμβρύου - τῶν φυτῶν χρησιμεύουσαι, αἱ θαυμασταὶ συμμετρίαι καὶ τὰ ἰδιαίτερα συστατικὰ τῶν κορμῶν, τῶν φύλλων, τῶν ἀνθέων καὶ τῶν καρπῶν τῶν φυτῶν καὶ τῶν δένδρων, δ) ὁ **εἰς τὰ αὐτὰ ἐδάφη** χωρισμὸς τῶν δένδρων εἰς διαφόρων εἰδῶν καρποφόρα καὶ μὴ, οἱ ὑπέροχοι **ἰδιαίτεροι** τῶν ἀνθέων καὶ τῶν καρπῶν αὐτῶν χρωματισμοί, καὶ αἱ ἰδιαίτεροι εὐοσμοὶ ἢ κάκοσμοι ἀπόπνοιαὶ αὐτῶν, ε) οἱ σπόνδυλοι τῶν καλάμων τῶν σιτηρῶν κλπ. καὶ τὸ κοῖλον - κενόν τοῦ ἐσωτερικοῦ αὐτῶν, ἵνα ἀντέχωσι περισσότερον εἰς τὸ βᾶρος τῶν κορυφῶν καὶ τὰς ἐκ τοῦ ἀνέμου ταλαντεύσεις⁵¹, στ) ὁ ὑπὸ τοῦ ὀκτάποδος ἐκχυνόμενος **«θολός»** καὶ ἡ ὑπὸ τῆς σουπιᾶς ἐκχυνόμενη **«μελάνη»**, ζ) τὸ ὑπὸ διαφόρων φυτῶν, ἔρπετῶν καὶ ἐντόμων, δι' **ὠρισμένους** σκοποὺς καὶ διὰ θαυμασίων εἰδικῶν ὀδόντων, **ὀργάνων** καὶ **συστημάτων** ἐκχυνόμενον δηλητήριον, τὸ ὑπὸ τοῦ κώνωπος ἐκχυνόμενον καυστικὸν ὑγρὸν, ὅπερ, οὐ μόνον διατηρεῖ ὑγρὸν τὸ ἀπορροφώμενον αἷμα (ὅπερ ἄλλως θὰ ἐπήγνυτο), ἀλλὰ καὶ ἀναισθητεῖ τὸ δακνόμενον μέρος τοῦ σώματος, ὥστε νὰ μὴ γίνηται ἀμέσως αἰσθητὸν τὸ τσίμπημα, ὅπως καὶ τὸ θαυμάσιον ἀναισθητικὸν τῆς πυγολαμπίδος, η) ἡ πῆξις καὶ ἡ στερεοποίησις τοῦ σιέλου τῆς ἀράχνης ἀλλὰ καὶ ἡ ἰδιαίτερα κολλητικὴ οὐσία, ἡ ὑπ' εἰδικῶν ὀργάνων καὶ ἀδένων ἐν τῷ στόματι αὐτῆς ἐκχυνόμενη, δι' ἧς ἐπαλείφεται ὁ εἰς ἴστον μεταβαλλόμενος σιέλος διὰ νὰ συλλαμβάνωνται τὰ προσεγγίζοντα ἔντομα, ἐπίσης δέ τὸ δι' αὐτοῦ πλεκόμενον θαυμάσιον δίκτυον, θ) ἡ κοινωνικὴ κλπ ζωὴ τῶν μυρμηκῶν καὶ τῶν μελισσῶν καὶ τὸ ἐξάγωνον τῆς κηρήθρας τῶν τελευταίων⁵², ι) τὰ

⁵¹ Τὴν μηχανικὴν ταύτην ἀλήθειαν, τῆς ἀντοχῆς τῶν κίωνων εἰς μείζον βᾶρος, ὅταν τὸ ἐσωτερικὸν αὐτῶν εἶναι κοῖλον - κενόν, πολὺ ἀργὰ ἀνεκάλυπεν ὁ ἄνθρωπος. Τὴν ἐγνώριζον, ὅμως, προφανῶς, ἀπ' ἀρχῆς οἱ σπόροι τοῦ σίτου, τῆς κριθῆς, τῆς σικάλως κλπ.!!! Καὶ ἐν τῇ τάσει αὐτῶν, ὅπως ἀνυψώσωσι τὰς κορυφὰς τῶν κορμῶν αὐτῶν ὑψηλότερον καὶ εἰς αὐτάς σχηματίσωσι καὶ ἀναπαραγάγωσι τοὺς βαρεῖς καρπούς - στάχνας καὶ σπόρους αὐτῶν, ἐξελιεσόμενοι πάντοτε!!, ἔκαμον χρῆσιν θαυμαστῶς καὶ τοῦ μηχανικοῦ τούτου νόμου, κατὰ τὴν εἰς ὕψος ἐξελιετικὴν ἀνάπτυξιν τῶν κορμῶν!!! Θαυμάσατε λοιπὸν τὴν σοφίαν, ἀλλὰ καὶ τὴν πρόνοιαν τοῦ σίτου καὶ τῶν λοιπῶν δημητριακῶν καρπῶν, ὅπως καὶ τὴν τοιαύτην τῶν ἐξελιετικῶν!!!

⁵² Τὴν ὑπέροχον γεωμετρικὴν καὶ μηχανικὴν ὡσαύτως ἀλήθειαν τῆς διὰ τοῦ ἐξαγώνου ἐξοικονομήσεως μείζονος χώρου, μείζονος στερεότητος, ἀλλὰ καὶ ὀλιγωτέρων ὑλικῶν, πολὺ ἀργὰ ἀνεκάλυπεν ὁ ἄνθρωπος, ἐνῶ ἡ μέλισσα τὴν γνωρίζει ἀπ' ἀρχῆς τῆς ὑπάρξεώς της. Διότι ἡ μέλισσα κτίζει τὰ κελλία τῶν κηρήθρων εἰς κανονικὰ ἐξάγωνα -πρίσματα, τῶν ὁποίων αἱ βάσεις

υπέροχα ἀρχιτεκτονικὰ σχήματα καί οἱ ἐσωτερικοὶ ἰδία χρωματισμοὶ τῶν ὀστράκων⁵³, οἱ θαυμάσιοι χρωματισμοὶ τῶν δερμάτων καί τῶν τριχωμάτων τῶν χερσαίων καί τῶν ἐναλίων ζώων, οἱ ὑπέροχοι χρωματισμοὶ τῶν πτηνῶν καί δὴ τῶν παραδεισίων - καί τὰ ὑπέροχα λοφία κλπ. τινῶν ἐξ αὐτῶν, τὴν διάταξιν καί τὴν ἐναρμόνισιν τῶν χρωματισμῶν τῶν ὁποίων δέν ἦτο δυνατόν νά σκεφθῆ καί ὁ καλλίτερος καλλιτέχνης διακοσμητής· ια) αἱ ἰδιαίτεροι τῶν ζώων φωναὶ καί τὰ ἠδύμολλα ὠρισμένων πτηνῶν ἄσματα, ιβ) οἱ προστατευτικοὶ χρωματισμοὶ τῶν ὠν τῶν ἐν ἐλευθέρῳ καταστάσει βιούντων πτηνῶν καί οἱ εἰδικαὶ τοῦ κελύφους ἐκάστου γένους κηλίδες ἢ στίγματα, ιγ) τὸ ψυχρὸν φῶς ὠρισμένων φωτοβόλων ὀργανισμῶν φυτῶν, ἐντόμων, μαλακίων καί ἰχθύων, τό τόσον ἀπαραίτητον διὰ τὴν ζωὴν τῶν ὄντων τούτων ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ πλανήτου, καί ἰδία εἰς τοὺς σκοτεινοὺς βυθοὺς τῶν θαλασσῶν, ιδ) ἡ θαυμαστὴ ἀλληλεξάρτησις καί ἀλληλεξυπηρέτησις τῶν ἐνοργάνων ὄντων καί ἡ θαυμάσια ἀναλογία συστημάτων καί ὀργάνων ἀναπαραγωγῆς, ὅπως καί ὀργάνων καί συστημάτων ἀμύνης καί ἐπιθέσεως· ἡ συμμετρία τέλος τῶν διαστάσεων κλπ τῶν οἰκοσίων ζώων πρὸς τὰς διαστάσεις καί τὰς ψυχικὰς καί ὀργανικὰς ἀνάγκας τοῦ ἀνθρώπου, οὐ μόνον διὰ τὴν ὀργανικὴν ἀλλὰ καί τὴν ψυχικὴν ἡμῶν ἐξυπηρέτησιν καί οἱ ὑπέροχοι καί μυστηριώδεις ἐν πολλοῖς τρόποι ἀναπαραγωγῆς διαφόρων ὑδροβίων καί χερσαίων ὄντων (ὅπως τῶν χελιῶν κ.ἄ.), καί τόσαι ἄλλαι ὀργανικαὶ καί ψυχικαὶ λειτουργίαι καί ιδιότητες τῆς ἀσυλλήπτου ποικιλίας τῶν ἐνοργάνων ὄντων, ἀπὸ τῆς μονοκυττάρου ἀμοιβάδος καί μέχρι τοῦ νοοῦντος ἀνθρώπου, ὧν ἡ ἀπαρίθμησις καί ἡ φιλοσοφικὴ ἰδία ἀνάπτυξις διαφεύγουν τῶν στενῶν ὀρίων τῆς παρούσης πραγματείας, καί αἵτινες ὡς σάλπιγγες τυρρηνικαί, διὰ τῆς ἐκδηλουμένης δι' αὐτῶν ἀπείρου σοφίας, προνοίας καί σκοπιμότητος, τὴν ἄπειρον δύναμιν, ἀλλὰ καί τὴν πάνσοφον πρόνοιαν τοῦ Δημιουργοῦ πρὸς τὸν φιλοσοφοῦντα ἄνθρωπον διαγγέλλουν, ὑπῆρξαν **ἀποτελέσματα** τυφλῆς **μηχανικῆς** ἐξελίξεως, εἴτε προοδευτικῆς - βραδείας, εἴτε ἀλματικῆς!! Ἀλλὰ τὴν ἐξήγησιν τῆς ἀπορίας παρέχει ρητῶς ἡ Γραφή. Πάντες οὗτοι, μακρὰν τοῦ ἀποκαλυφθέντος θαυμαστῶς **ἀληθινοῦ Τρισυποστάτου Θεοῦ** εὐρισκόμενοι καί στερούμενοι, ὡς ἐκ τούτου, θείας χάριτος καί θείου φωτισμοῦ, «παρεδόθησαν εἰς ἀδόκιμον νοῦν. Καί φάσκοντες εἶναι σοφοί, ἐμωράνθησαν» (πρὸς Ρωμ. Α' 22 καί 28).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'

ΑΙ ΔΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΒΙΩΣΙΝ ΤΗΣ ΘΕΩΡΙΑΣ ΤΗΣ ΕΞΕΛΙΞΕΩΣ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΑΙ ΤΩΝ ΣΥΧΡΟΝΩΝ ΕΞΕΛΙΚΤΙΚΩΝ

Μολονότι ὅμως τόσον πανηγυρικὴ ὑπῆρξεν ἡ καταδίκη τῆς θεωρίας τῆς ἐξελίξεως τῶν ὄντων. Μολονότι διάχυτος εἶναι εἰς πολλὰς χώρας τῆς Οἰκουμένης ἡ

ἀντιτίθενται οὕτως, ὥστε τὸ κέντρον τῶν ἐξαγώνων τῆς μιᾶς ἐπιφανείας τῆς κηρήθρας νά συμπίπτουν μὲ τὰς γωνίας τῶν ἐξαγώνων τῆς ἄλλης ἐπιφανείας. Διὰ τοῦ συστήματος τούτου, πλὴν τῆς στερεότητος καί τοῦ ὀλιγωτέρου χώρου, ἐξοικονομεῖται καί τὸ ἡμισυ τοῦ κηροῦ τοῦ προοριζομένου διὰ τὴν κατασκευὴν τῶν βάσεων.

⁵³ Πρὸς δομὴν καί διαμόρφωσιν τῶν ὀστράκων τῶν διαφόρων ὀστρακοφόρων ὄντων (ἅτινα ἀποτελοῦν πραγματικὰς κατοικίας αὐτῶν) ἐφαρμόζονται ὑπέροχοι χημικοὶ, μηχανικοὶ, ἀλλὰ καί ἀρχιτεκτονικοὶ νόμοι, τοὺς ὁποίους πολὺ ἄργά ἐπίσης ἀνεκάλυψεν ὁ ἄνθρωπος διὰ τὰς διαφόρους χημικὰς συνθέσεις καί τὰς **θολωτάς** οἰκοδομάς. Τὰ ὀστρακοφόρα ὅμως ἐγνώριζον ἀπ' ἀρχῆς τοὺς νόμους τούτους. Καί τοὺς ἐφαρμόζον ἀπὸ τῆς πρώτης ἐμφανίσεως των ἐπὶ τῆς σκηνῆς τῆς ζωῆς, θαυμαστῶς!!!

θλιψις διά τας ἐξ αἰτίας ταύτης ἐπελθούσας κατὰ τὴν τελευταίαν ἰδίᾳ ἐποχὴν τρομερὰς πνευματικὰς - ψυχικὰς καὶ κοινωνικὰς καταστροφάς, δεδομένου ὅτι καὶ ὁ ἱστορικὸς ὑλισμὸς εἶναι καρπὸς τῆς θεωρίας ταύτης. Ἐν τούτοις ἐν τῇ ἐνδόξῳ ταύτῃ χώρᾳ, τῇ κοιτίδι τῆς ἀληθοῦς ἐπιστήμης καὶ φιλοσοφίας, συνεχίζεται μετὰ πείσματος - ἵνα μὴ χρησιμοποιήσωμεν ἄλλον χαρακτηρισμὸν -ὑπὸ τοῦ ἐντύπου καὶ ἠλεκτρονικοῦ τύπου, ἀλλὰ καὶ διά συγγραμμάτων, ἢ προσπάθεια ὠρισμένων ἐπιστημόνων ὅπως πείσωσιν ἡμᾶς ὅτι δι' ἐξελίξεως διεμορφώθησαν πάντα τὰ ἐνόργανα ὄντα, καὶ ἐκ πιθήκων καὶ ἄλλων κατωτέρων ζώων κλπ. ἐξελίχθημεν καὶ ἡμεῖς!!!

Καὶ εἶναι βεβαίως ἀληθὲς ὅτι, ὑπὸ τὴν πίεσιν νεωτέρων παρατηρήσεων, ἠναγκάσθησαν οἱ ὑποστηρικταὶ τῆς θεωρίας ταύτης νὰ ὁμολογήσωσιν ὅτι δέν εἶναι δυνατὸν ὁ ἄνθρωπος νὰ προέρχεται ἀπὸ τὰ ἀνώτερα εἶδη τῶν ὑπαρχόντων σήμερον πιθήκων (Χιμπατζή, Γίββωνος, Γορίλλα κ.λπ) ἢ θεωρία ὅμως τῆς ἐκ πιθήκων προελεύσεως ἡμῶν δέν ἐγκατελείφθη. Μετετέθη ἀπλῶς ὁ εἰς ζώωδη κατάστασιν πρόγονος ἡμῶν εἰς τὸν Δρυοπίθηκον τῆς τριτογενοῦς περιόδου. Ἐκ τοῦ πιθήκου τούτου (κατὰ τοὺς νεωτέρους ἐξελικτικούς) ἀπεσχίσθη τό πάλαι ποτέ ὁ ἄνθρωπος, ὅπως καὶ τὰ διάφορα εἶδη τῶν πιθήκων, ὧν τινὰ μὲν ἐξελίχθησαν εἰς ἀνώτερα..., ἀλλὰ δὲ παρέμειναν κατώτερα! Καὶ διά τῆς ὁδοῦ ταύτης τῆς ἐξελίξεως προῆλθον καὶ κατέλαβον θέσιν ἐπὶ τῆς σκηνῆς τοῦ κόσμου τούτου ὅλα τὰ ἐνόργανα ὄντα, ἔμψυχα τε καὶ ἄψυχα, ἅτινα ἐνεφανίσθησαν ἢ ὑπάρχουσιν ἐπὶ τοῦ θεάτρου τῆς ζωῆς.

Ὅτι δὲ ἡ θεωρία τῆς ἐξελίξεως εἶναι, κατὰ τοὺς συγχρόνους ἐξελικτικούς, ἀληθής, καὶ ὁ ἄνθρωπος ἐξελίχθη προοδευτικῶς ὄχι ἀπλῶς ἀπὸ τὸν πίθηκον ἀλλ' ἀπὸ ὃν τι τῆς θαλάσσης (τὸν περίφημον μονήρη, ψάρι ἀκολουθῶς κ.λπ) βεβαιοῦται δῆθεν ἐκ τῶν φάσεων τὰς ὁποίας ἐμφανίζονται ἀσθενεῖς θεραπευόμενοι δια «σόκ»⁵⁴, καὶ ἰδίᾳ δι' ἰνσουλίνης. Διότι κατὰ τὴν πρώτην περίοδον τῆς ἐξόδου των ἐκ τῆς κωματώδους καταστάσεως, εἰς ἣν συνεπεῖα τῆς ἰνσουλίνης περιέρχονται (καὶ ἦτις ἐπιτυγχάνεται δι' ἐνέσεως γλυκόζης εἰς τό αἷμα τοῦ πάσχοντος), αἱ κινήσεις τῶν χειρῶν καὶ τῶν ποδῶν των ὁμοιάζουν δῆθεν πρὸς τὰς ἀρρυθμοὺς κινήσεις τῆς κολυμβήσεως!!!, ἀντιστοιχοῦσαι πρὸς τὰς ἀρχικὰς κινήσεις, αἱ ὁποῖαι ἐγένοντο διά τῆς οὐρᾶς καὶ τῶν περυγῶν τῶν ψαριῶν καὶ ἀναλόγων τμημάτων τοῦ σώματος ἀμφιβίων τῆς ἰδίας ἐξελικτικῆς πορείας!!! Μετὰ τὰς κινήσεις ταύτας ἐκδηλοῦνται ἀρρυθμοὶ κινήσεις τῶν τεσσάρων ἄκρων, ὁμοιάζουσαι πρὸς τὰς κινήσεις πρωτογόνου ἔρπετοῦ... καὶ ἀντιστοιχοῦσαι πρὸς τὰς κινήσεις τῶν ἀνωτέρων ἀπὸ τὰ ἀμφίβια εἰδῶν ἢ χερσαίων ζώων τῆς κατωτέρας βαθμίδος!!! Ταύτας ἀκολουθοῦσι, κατὰ τὰς αὐτὰς πάντοτε ὑποθέσεις, κινήσεις πρωτογόνου συμπεριφορᾶς (κλείσιμον δακτύλων χειρῶν, ποδῶν κλπ.), ἀντιστοιχοῦσαι πρὸς τό φαινόμενον τῆς ἀρπαγῆς!!!, χαρακτηριστικὸν τῆς ζωῆς τῶν πιθήκων... Παράγονται, ἀκολουθῶς, ὑπὸ τῶν θεραπευομένων ὑπόκωφοι ἤχοι, λαρυγγισμοὶ ἀνθρώπινοι, φωνὰς ζώων προσομοιάζουσαι!!! Καὶ κατόπιν τούτων ἐπανέρχεται ἡ συνείδησις, αἱ κανονικαὶ κινήσεις καὶ ἡ ἀνθρωπίνη φωνή. Αἱ μεταβολαὶ λοιπὸν αὗται, κατὰ τοὺς αὐτοὺς ἐξελικτικούς, γινόμεναι διαδοχικῶς ἐντὸς μιᾶς ὥρας, ἀντιστοιχοῦσι πρὸς τοὺς ἀμετρήτους αἰῶνας τῆς ἐξελίξεως τῶν ἐνοργάνων ὄντων, ἀπὸ τοῦ πρώτου τοιούτου μέχρι τοῦ ἀνθρώπου!!! Καὶ ἀποκαλύπτουσιν εἰς ἡμᾶς ὅλα τὰ στάδια, τὰ ὁποῖα διήγνησεν ἐπὶ τοῦ πλανήτου τό φαινόμενον τῆς ζωῆς.

⁵⁴ «Ἀπότομος νευρικός κλονισμὸς ἢ νευροπληξία».

Τὴν φυσιολογικὴν, οὕτως, ἐπάνοδον τῶν αἰσθήσεων καὶ τῆς συνειδήσεως εἰς τοὺς ἐκ τῆς ἐπιδράσεως τῆς ἰνσουλίνης ἀπαλλασσομένους ἀσθενεῖς (λόγω τοῦ ὅτι τοιαύτη ὠρίσθη ὑπὸ τοῦ Δημιουργοῦ ἢ σειρὰ τῆς μετὰ τὸ «σοκ»... ἐπανόδου τῶν αἰσθήσεων καὶ τῆς ἀποκαταστάσεως τῶν ὀργανικῶν καὶ τῶν ψυχικῶν ἡμῶν λειτουργιῶν) ἀποδίδουσιν οἱ ἐξελικτικοὶ εἰς τὴν διατηρουμένην ἐν ἡμῖν ἐπίδρασιν τῶν διαφόρων σταδίων τῆς δῆθεν ἐξελίξεως τῶν ἐνοργάνων ὄντων. Ἀλλὰ καὶ ἂν ἐπρόκειτο περὶ ἐπαναλήψεως τῆς ἀρχικῆς σειρᾶς τῆς ἐμφάνισεως τῶν αἰσθήσεων, μήπως δὲν ἀποτελεῖ αὕτη τοὺς διαδοχικοὺς σταθμούς, τοὺς ὁποίους διήνυσεν ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς διαμορφώσεως τοῦ σώματος αὐτοῦ ἐν τῇ μήτρᾳ, μέχρις ἐκδηλώσεως τῆς συνειδήσεως; Διότι κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς περιόδου ταύτης, πράγματι ἐκολύμβησε, κατ' ἀρχὴν, ἐν τοῖς ὑγροῖς τῆς μήτρας· ἐκίνησεν ἀκολουθῶς μετὰ τὴν ἐκ τῆς μήτρας ἔξοδον, πρῶτον τὰ τέσσαρα ἄκρα, καὶ ἐτετραπόδισεν ἀργότερον ἐπ' ἀρκετοὺς μῆνας, ἐξεφώνησεν ἐν συνεχείᾳ ἀνάρθρους φωνὰς λόγω μὴ πλήρους ἀναπτύξεως τῶν φωνητικῶν ὀργάνων καὶ τέλος δὲν εἶχε συνείδησιν τῆς ὑπάρξεώς του - καίτοι ἔχων πνευματικὴν ψυχὴν - μέχρι πλήρους διαμορφώσεως τοῦ ἐγκεφάλου, πρὸς ἐκδήλωσιν τῆς νοήσεως καὶ συνειδήσεως. Τὴν φυσιολογικὴν, λοιπόν, ταύτην σειρὰν τῆς ἀποκτήσεως τῶν αἰσθήσεων καὶ τῆς ἐπανακτῆσεως αὐτῶν μετὰ τὸ «σόκ», ἀνήγαγον οἱ ἐξελικτικοὶ οὗτοι διὰ τῆς φαντασίας αὐτῶν εἰς ἔνδειξιν ἐπαναλήψεως λειτουργιῶν ὀργανικῶν κλπ. μακρῶν δῆθεν περιόδων ἐξελίξεως τῶν ἐμψύχων ἰδία ὄντων⁵⁵. Ἀλλὰ μήπως ἐπὶ τῆς φαντασίας καὶ μόνον, δὲν στηρίζεται τὸ ψευδὲς καὶ ἀβάσιμον οἰκοδόμημα τῆς θεωρίας ταύτης, ἣτις τόσας ψυχὰς ἐπλάνησε καὶ ἀπεμάκρυνε τῆς ἀληθείας κατὰ τοὺς τελευταίους αἰῶνας καὶ ἐγένετο πρόξενος τόσων καταστροφῶν;

Καὶ ἵνα βεβαιωθῇ τοῦτο ἰδοὺ καὶ ὑπόθεσις περὶ τῆς ἐν λόγω θεωρίας, ἀντιφάσκουσα αὐτῇ πρὸς ὅλας σχεδὸν τὰς προηγουμένας. Εἰς τὸ περιοδικὸν «Ἡλιος» τῆς 28ης-8-1953, ἐδημοσιεύθησαν τὰ ἑξῆς:

«Εἰς ἓν βιβλίον ἐκδοθὲν εἰς τὸ Λονδῖνον, ὁ Ἄγγλος ζωολόγος κ. Μπρούμ, τῆς Βασιλικῆς Ἑταιρίας τοῦ Λονδίνου, ἀποδεικνύει μὲ σειρὰν ἐπιχειρημάτων τὴν ἀνεπάρκειαν τῶν θεωριῶν περὶ τῆς ἐξελίξεως, τοῦ Δαρβίνου, ἀκόμη δὲ καὶ τῶν θεωριῶν τοῦ Λαμάρκ. Ὁ Ἄγγλος ἐπιστήμων μάλιστα διατυπώνει μίαν ἀρχὴν, ἢ ὁποῖα εἶναι ἀρκετὰ **πρωτότυπος**, ἀλλὰ καὶ δύσκολον νὰ ἀμφισβητηθῇ ἀπὸ ἐκείνους πού γνωρίζουν νὰ διαβάζουν τὸ μεγάλο βιβλίον τῆς προῖστορίας τῆς ζωῆς τοῦ πλανήτου. Καμμιά ὁμὰς ζῶων - λέγει ὁ κ. Μπρούμ - δὲν παρήγαγεν ἄλλην ἀνωτέραν ὁμάδα πλέον ἢ ἅπαξ. Θὰ ἐξηγήσωμεν τὴν ἀρχὴν ταύτην μὲ μερικὰ παραδείγματα. **Ἄν εἶναι ἀληθὲς** ὅτι ἀπὸ τὰ ψάρια παρήχθησαν τὰ ἀμφίβια, ἢ παλαιοντολογία ἀποδεικνύει ὅτι αὐτὸ συνέβη μίαν φορὰν μόνον, κατὰ τὴν Δεβόνιον λεγομένην περίοδον. **Εἶναι πιθανὸν** - λέγει ὁ κ. Μπρούμ - ἓνα καὶ μόνον εἶδος ψαριῶν νὰ ἐξελιχθῇ καὶ νὰ ἔδωκε τὸ πρῶτον εἶδος τῶν ἀμφιβίων, τὸ ὁποῖον ἐνεφανίσθη εἰς τὸν πλανήτην μας. Καὶ τὸ γεγονὸς αὐτὸ δὲν πρόκειται νὰ ἐπαναληφθῇ πλέον ποτέ, δὲν πρόκειται δηλαδὴ νὰ ἐξελιχθοῦν ποτέ ἄλλοτε τὰ ψάρια εἰς ἀμφίβια. Ἐπίσης μίαν μόνον φορὰν ἀπὸ ἓνα εἶδος ἀμφιβίων παρήχθησαν τὰ ἔρπετά, κατὰ τὴν γαιανθρακοφόρον περίοδον. Ἐπίσης ὅλα τὰ πτηνὰ (κατὰ τὴν Ἰουράσσιον κατωτέραν περίοδον) παρήχθησαν ἀπὸ ἓν εἶδος ἔρπετῶν καὶ

⁵⁵ Παράλληλον ὑπῆρξεν τὸ ἐκ τῆς ἐμβρυολογίας καὶ τοῦ Βιογονικοῦ Νόμου ἐπιχείρημα τῶν ἐξελικτικῶν, καθ' ὃ αἱ διάφοροι φάσεις τοῦ ἐμβρύου ἐν τῇ μήτρᾳ ἀντιπροσωπεύουν τὰ ἀντίστοιχα στάδια τῆς ἐξελίξεως ἐκάστου ὄντος. Ἀλλὰ καὶ τὸ ἐπιχείρημα ἐκεῖνο ἀπεδείχθη, ὡς ἀνωτέρω, ὅλως ἀβάσιμον.

ποτέ πλέον τὰ ἔρπετὰ δέν θὰ ἐξελιχθοῦν εἰς πτηνά. Ἡ θεωρία τῆς ἐξελίξεως - κατὰ τὸν ἀρθρογράφον τοῦ «Ἡλίου» πλέον περιέρχεται εἰς ἀδιέξοδον...». Καί συνεχίζεται ἡ ὑπόθεσις τοῦ Ἀγγλου ζωολόγου Μπρούμ. «Τέλος εἰς ὅτι ἀφορᾷ τό ἰδικὸν μας εἶδος, πρέπει νά δεχθῶμεν ὅτι, αἱ φυλαὶ τῶν ἀνθρώπων εἶναι ἀποτέλεσμα ἐξελίξεως ἐνὸς μόνου εἶδους ἀνθρωποειδῶν πιθήκων. Καί κανεὶς ἀπὸ τοὺς σήμερον ζῶντας πιθήκους δέν θὰ ἠμποροῦσε νά ἔχη ἀπόγονον ἕνα ἄνθρωπον»!!!

Καίτοι δέν ἔχομεν ὑπ' ὄψιν ἡμῶν τό σύγγραμμα τοῦ ρηθέντος Ἀγγλου ζωολόγου, ἵνα κρίνωμεν καί τήν ὑπόθεσιν ἐν τῷ συνόλῳ καί ἐν ταῖς λεπτομερείαις αὐτῆς, ὅμως τό ἀβάσιμον, τό φανταστικόν καί τό ἀντιφατικόν καί ταύτης εἶναι προφανές ἐκ τε τῶν ἀμφιβολιῶν αὐτοῦ τοῦ συγγραφέως, ἐκδηλουμένων ἐπανειλημμένως διά τῶν: «Ἄν εἶναι ἀληθές», καί «εἶναι πιθανόν...», ἄλλα καί ἐκ τοῦ ὅτι, οὐδόλως ἐξηγεῖται καί δι' αὐτῆς: α) **Πῶς ἐξ ἐνὸς εἶδους ψαριῶν προῆλθαν τόσα εἶδη ἀμφιβίων, ἐξ ἐνὸς εἶδους ἀμφιβίων τόσα εἶδη ἔρπετῶν, καί ἐξ ἐνὸς εἶδους ἔρπετῶν τόσα εἶδη πτηνῶν, πάντα δέ ταῦτα ἄνευ ἐτέρας ἐξελίξεως,** β) **Πῶς τὰ ψάρια, ἐξ ἀψύχων προγόνων - κατωτέρων ὄντων - προελθόντα, ἀπέκτησαν ψυχικὰς ιδιότητας, ἐνῶ οἱ πρόγονοι τῶν ὀργανισμοῦ ἐστεροῦντο τοιούτων...** Καί τέλος, διατί κανεὶς ἀπὸ τοὺς σήμερον ζῶντας πιθήκους δέν θὰ ἠδύνατο νά ἐξελιχθῆ εἰς ἄνθρωπον, ἐφ' ὅσον ἡ γεωλογικὴ περίοδος, καθ' ἣν, κατὰ τοὺς ἐξελικτικούς, ἐγένετο ἡ πρώτη ἐξέλιξις πιθήκου εἰς ἄνθρωπον, δέν ἀπέχει πολὺ ἀπὸ τήν ἰδικήν μας, οὐδ' εἶναι διάφορος αὐτῆς.

Ἄλλ' ἂς ἐξετάσωμεν ἤδη καί τὰς δύο **δῆθεν ἀποδείξεις!!!** περὶ τῆς ἐν λόγω θεωρίας, αἵτινες ἐχαρακτηρίσθησαν ὑπὸ τῶν ἐξελικτικῶν ὡς αἱ δύο **σημαντικώτεραι ἀνακαλύψεις τοῦ 20^{ου} αἰῶνος!!!**, ἦτοι: α) τὰς δύο σιαγόνας καί τὰ ὀλίγα ὀστάρια, τὰ εὑρεθέντα εἰς Σβάρτκρανς τοῦ Τράνσβααλ τῆς Ν. Ἀφρικῆς ὑπὸ τοῦ παλαιοντολόγου Τζῶν Ρόμπινσον, ἐντὸς θυλάκου αὐστραλοπιθήκου, καί τὰ ὁποῖα ἐχαρακτηρίσθησαν ὡς ἀνήκοντα εἰς τὸν διάμεσον κρίκον μεταξὺ ἀνθρώπου καί πιθήκου. Καί β) τὸν ἰχθὺν «**Κοιλάκανθον**», ὅστις ἐθεωρήθη ἐπίσης ὡς ἀναμφισβήτητος πλέον διάμεσος κρίκος μεταξὺ ἰχθύων καί ἀμφιβίων ἢ ἔρπετῶν, ὑπὸ τίνων δέ καί ὡς ἄμεσος!!! διάμεσος κρίκος μεταξὺ ἰχθύος καί ἀνθρώπου, διότι... ὁμοιάζει καί μὲ ἄνθρωπον!!! Πρὸς τοῦτο θὰ δώσωμεν τὸν λόγον εἰς τὸν μακαριστὸν καθηγητὴν τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν Ἰ. Κούμαρη, ὅστις, διά τὰ εὐρήματα τοῦ Ρόμπινσον, ἔγραψε 4 ἄρθρα, εἰς τό τέλος δέ τοῦ πρώτου τῶν ἄρθρων τούτων, ὑπὸ τὸν τίτλον «Τὰ νέα τοῦ τελανθρώπου», δημοσιευθὲν εἰς τό αὐτὸ περιοδικὸν Ἡλιος, τῆς 21ης-2-52, τονίζει ὡς ἐν συμπεράσματι, τὰ ἐξῆς:

« Ὅπως εἶναι ἐπόμενον τοὺς μεγάλους ἐνθουσιασμούς τῆς Ἐπιστήμης ἀκολουθοῦν καί τώρα οἱ ἐνδοιασμοί, αἱ μεταξὺ τῶν ἐπιστημόνων **ἀσυμφωνίαι**. Διότι ἐάν δέν ὑπάρχη ἀμφιβολία ὅτι τό νέον εὕρημα εὐρίσκεται εἰς κάποιαν σχέσιν πρὸς τήν ἐξέλιξιν τοῦ ἀνθρώπου, δέν ἔπεται ἀναγκαστικῶς ὅτι πρέπει νά θεωρηθῆ καί ὡς ὁ διάμεσος κρίκος μεταξὺ ἀνθρώπου καί πιθήκου. Διαμφισβητεῖται ἡ θέσις του ἐν τῇ κλίμακι». Εἰς 2^{ον} ἄρθρον του, ὑπὸ τὸν αὐτὸν τίτλον⁵⁶ συνεχίζει: «...Πρόκειται ἔστω περὶ διαμέσων χαρακτηριστικῶν μορφολογικῶς. Τοῦτο ὅμως δέν σημαίνει, ὅτι τό καθ' ἡμᾶς πιθήκειον μᾶλλον ὄν (ἐάν ἔχωμεν δικαίωμα νά ἔχωμεν γνώμην) εἶναι καί γενεαλογικῶς διάμεσον, ὅτι ἀνήκει δηλ. εἰς τήν σειρὰν τῆς ἐξελίξεως τοῦ ἀνθρώπου». Καί εἰς ἄλλα δύο ἄρθρα του ὑπὸ τὸν τίτλον «Τελεάνθρωπος»⁵⁷, γραφέντα προφανῶς

⁵⁶ Περιοδικόν «Ἡλιος», 28-2.53.

⁵⁷ Περιοδικόν «Ἡλιος», 7.3.53 καί 14.3.53

μετά τήν μεταξὺ αὐτοῦ καί τοῦ παλαιοντολόγου Ρόμπινσον διένεξιν διά τὸν ὀνοματολογικὸν ὄρον τελάνθρωπος ἢ τελεάνθρωπος... τοῦ εὐρεθέντος «μεσάζοντος τύπου» εἰς μὲν τό πρῶτον προσθέτει: «Καί ὠνομάσθη τέλειος ὁ ἀτελέστερος ἀκριβῶς, καί ἐπιεικῶς μόνον δυνάμενος νά θεωρηθῆ ὡς ἀληθῆς ἄνθρωπος ὑπὸ τῶν ἀνευρόντων τὰ σκελετικά λείψανα, δυνάμενος μάλιστα, ὡς εἶδομεν εἰς τὰ προηγούμενα ἄρθρα **νά μὴ ἀνήκη κἄν εἰς ἄνθρωπον...**»· εἰς δέ τό 2ον, ὅτι «...τὰ ὀστα τοῦ - περιφήμου μεσάζοντος - εὐρέθησαν μετὰ τῶν αὐστραλοπιθήκων... καί... εἶναι ἀβέβαιον ἂν εἶναι κἄν ἀληθῆς ἀνθρωπίνη μορφή καί ὄχι μᾶλλον πιθήκειος». Ταῦτα διά τὸν «τελειάνθρωπον» ἢ τελάνθρωπον τοῦ Ρόμπινσον.

Διά δέ τὸν ἰχθὺν κοιλάκανθον (διά τὸν ὁποῖον ἐπεκράτησε χαρακτηριστικὴ σιγὴ τῶν **ἐξελικτικῶν** μετὰ τήν ἐξέτασίν του ὑπὸ τῶν ἰχθυολόγων), ὅτι οἱ ἐξετάσαντες αὐτὸν ἰχθυολόγοι ἀπεφάνθησαν κατηγορηματικῶς ὅτι δέν πρόκειται εἰμὴ περὶ ἰδίου γένους ἰχθύος, μηδεμίαν σχέσιν ἔχοντος οὔτε μὲ τὰ ἀμφίβια ἢ τὰ θηλαστικά, μήτε κατὰ μείζονα λόγον, μὲ τὸν ἄνθρωπον. Αὐταῖ λοιπὸν εἶναι αἱ κατὰ τοὺς Ἐξελικτικοὺς δύο σημαντικώτεροι ἀνακαλύψεις τοῦ 20^{ου} αἰῶνος. Καί τοιαῦτα ὑπῆρξαν ὅλα τὰ εὐρήματά των καί ὅλαι αἱ ἀποδείξεις των διά τήν θεωρίαν τῆς ἐξελίξεως. Ἐν τούτοις ὑπάρχουσιν εἰσέτι ἐπιστήμονες, διεκδικοῦντες μάλιστα καί τὸν τίτλον τοῦ «εἰδικοῦ», ἐπιμένοντες παραδόξως εἰς τὴν ὑποστήριξιν αὐτῆς.

Τό ἐρώτημα, ὃ ἀδυνατοῦν ὅπως ἀπαντήσουν οἱ ἐξελικτικοὶ εἶναι πῶς ἐξηφανίσθησαν οἱ ἀρχικός καί ἐνδιάμεσος κρίκοι τῆς δῆθεν ἐξελίξεως «ὁ δρουπίθηκος καί ὁ πιθηκάνθρωπος» καί ἐπιβιώνει ὁ τρίτος κρίκος ὁ ἄνθρωπος ἀμετάβλητος ἐπὶ χιλιάδας ἔτη, καί διατί ἡ ἐξέλιξις τοῦ τρίτου κρίκου δέν συνεχίζεται; Διατί ἔπαυσεν καί ὁ ἄνθρωπος δέν ἐξελίσσεται εἰς ἕτερον εἶδος λ.χ. εἰς φανταστικόν «οὐρανάνθρωπον» τῆς ἐπιτυχοῦς ἐμπορικῆς κινηματογραφικῆς τριλογίας «Ἡ Αὐτοκρατορία ἐπιτίθεται» τοῦ Hollywood, ἐφ' ὅσον μύχιος πόθος τοῦ ἀνθρώπου ἀρχῆθεν, ἦτο νά δαμάσῃ καί τοὺς αἰθέρας, ὡς καταδεικνύει ὁ μῦθος τῶν Δαιδάλου καί Ἰκάρου. Καί τό καταλυτικότερον ἐρώτημα: Ποῖος εἶναι ὁ μηχανισμός ἢ ἡ ἀρχὴ πού κρίνει ἢ ἀποφασίζει ὅτι ἡ ἐξέλιξις ἑνός εἶδους ὀλοκληρώθηκε καί δέν συνεχίζεται;

Τό ἔτος 2009 ἐορτάσθησαν τὰ 200 ἔτη ἀπὸ τῆς γεννήσεως τοῦ Καρόλου Δαρβίνου. Ἀμεταμέλητοι οἱ ἐξελικτικοὶ ἐπαναλαμβάνουν πεισμόνως τὰς ἐώλους ἀπόψεις των. Ἀπόδειξις ὁ ἐξελικτικὸς κ. Κωνσταντῖνος Κριμπής, ὁ ὁποῖος ἐξέδωκε ὀγκῶδες ἔργον ἐκ 938 σελίδων μέ τίτλον «Δαρβινισμός καί ἡ ἱστορία του ἕως τίς μέρες μας».

Ἐνδεικτικὴ ἢ συνέντευξις τοῦ ἀνωτέρου εἰς τὸν δημοσιογράφον κ. Σπυρίδωνα Μανουσέλην τῆς «Ἐλευθεροτυπίας» τὴν 24-10-2009, ἣν παραθέτομεν εἰς ἐπίρρωσιν τῶν ἀνωτέρω:

«**Ἐρ.** Φέτος γιορτάζουμε τὰ 200 χρόνια ἀπὸ τὴ γέννηση τοῦ Κ. Δαρβίνου καί τὰ 150 χρόνια ἀπὸ τὴ δημοσίευση τοῦ βιβλίου του ἢ «Καταγωγή τῶν εἰδῶν». Ποιές ἀπὸ τίς ἐξελικτικὲς ιδέες τοῦ Δαρβίνου θεωρεῖτε ὅτι εἶναι ἀκόμη ἐπίκαιρες καί ποιούς τομεῖς τῆς βιολογικῆς ἔρευνας τὸν 21^ο αἰῶνα ἐπηρεάζουν περισσότερο;

Ἀπ. «Ὁ Δαρβίνος ἦταν πλουραλιστής. Ὡς ἐκ τούτου, ὀρισμένες ἀπὸ τίς προτάσεις του σήμερα δέν γίνονται ἀποδεκτές, ὅπως ἡ κληρονομικότητα τῶν ἐπίκτητων ἰδιοτήτων ἢ ἡ θεωρία του γιὰ τὴν κληρονομικότητα, δηλαδή ἡ ὑπόθεση τῆς «παγγένεσης». Ὅμως ἄλλες ἰσχύουν, ὅπως ἡ κοινὴ καταγωγή τῶν ζωντανῶν εἰδῶν, ἡ ἀποσπασματικότητα

πού παρουσιάζουν τά άπολιθώματα. Οί άπόψεις διίστανται κατά πόσον ή εξέλιξις είναι βαθμιαία, όπως ήθελε ο Δαρβίνος, ή άν διενεργείται με άλματα. Στους γενετιστές επικρατεί τό βαθμιαίο, ενώ οί παλαιοντολόγοι προτιμούν τά άλματα. Βέβαια, διαφέρουν οί κλίμακες του χρόνου στίς όποιες οί δύο αυτοί κλάδοι αναφέρονται: ό,τι οί γενετιστές θεωρούν ότι είναι μία μακρά χρονική περίοδος, οί παλαιοντολόγοι τό θεωρούν μία ελάχιστη στιγμή στό γεωλογικό χρόνο. Έκείνο όμως που κυρίως θά μάς μείνει από τον Δαρβίνο είναι ή φυσική επιλογή ως μηχανισμός προώθησης των εξελικτικών αλλαγών. Η πρότασίς του (καί του Άλφρεντ Ράσελ Ουάλας αλλά και μερικων άλλων) για τή δράση τής φυσικής επιλογής ήταν και εξακολουθεί νά είναι εξαιρετικά γόνιμη για τήν επίλυση διαφόρων προβλημάτων σε τομείς πού, εκ πρώτης όψεως, δέν συνδέονται εμφανώς με τήν οργανική εξέλιξη, όπως ο άνοσοποιητικός μηχανισμός και ο νευρωνικός δαρβινισμός».

Ερ. Ο ιστορικός τής επιστήμης Τόμας Κούν διέκρινε δύο τύπους επιστημονικής δραστηριότητας: τήν «επαναστατική» και τή «φυσιολογική» επιστήμη. Στην πρώτη εντάσσονται οί πιο σημαντικές και ανατρεπτικές θεωρίες, ενώ στή δεύτερη οί πιο προβλέψιμες και λιγότερο ανατρεπτικές ανακαλύψεις τής επιστημονικής έρευνας. Δεδομένης τής τεράστιας επιρροής των εξελικτικών ιδεών στή βιολογική, στή φιλοσοφική αλλά και εις τήν κοινωνιολογική σκέψη, πόσο νόμιμο θά ήταν νά μιλάμε σήμερα για μία «δαρβίνεια επανάσταση»;

Απ. «Έχω (και όχι μόνο έγώ) ένα πρόβλημα με τον Τόμας Κούν, θεωρώ δηλαδή ότι τό εξηγητικό του σχήμα αναφέρεται μόνον εις τήν επιστήμη τής Φυσικής. Τό ίδιο άλλωστε υποστηρίζει και ο μεγάλος βιολόγος Έρνοστ Μάιο. Στη Φυσική, οί επαναστάσεις του Κούν συνιστούν όντως μία ριζική αλλαγή του βασικού πλαισίου αναφοράς. Αυτό έγινε με τή μετάβαση από τον Άριστοτέλη στους Γαλιλαίο – Κοπέρνικο – Νεύτωνα, και αργότερα με τή μετάβαση από αυτούς στον Άϊνστάϊν. Η βιολογία (και όχι μόνο αυτή) δέν παρουσιάζει τέτοιες απότομες ρήξεις. Ένα ζήτημα βέβαια πού προκύπτει είναι πότε όρίζουμε τήν άπαρχή μιās επιστήμης. Παρότι υπάρχει κάποια συνέχεια, νομίζω φρόνιμο νά περιορίσουμε τήν εφαρμογή του όρου «επιστήμη» μόλις ένας κλάδος αρχίζει νά αποκτά μία σύγχρονη όντότητα. Για νά γίνω πιο σαφής, ή εξελικτική βιολογία ουσιαστικά αρχίζει με τον Δαρβίνο (και άς προϋπήρξαν ο Λαμάρκ και ο Ζοφρουά Σεντ Ιλίο), ή γενετική αρχίζει με τους Μέντελ και Μόργκαν (και όχι με τον Γκέρντνερ ή τον Νοντέν), ή μικροβιολογία με τον Παστέρ και τον Κόχ.

Ασφαλώς ο Δαρβίνος, σε μία θεώρηση τής επιστήμης χρονικά ευρύτερη από τή δική μου, αποτέλεσε μία τομή. Προϋπήρξαν και άλλες μεγάλες τομές στην ιστορία ή τήν προϊστορία τής εξελικτικής, όπως π.χ. εκείνη τής διατύπωσης τής κλίμακας των ειδων και εκείνη του Λαμάρκ. Η τομή του Δαρβίνου, χωρίς νά αλλάξει τό έννοιολογικό πλαίσιο, υπήρξε ή πιο δραστική και ή πιο γόνιμη».

Ερ. Από τήν εμφάνισή της μέχρι σήμερα, ή δαρβινική εξελικτική θεωρία δέν έμεινε άμετάβλητη. Όπως κάθε γόνιμη επιστημονική θεωρία, όφείλει νά διευρύνεται και νά αναπροσαρμόζεται συνεχώς ώστε νά εξηγει τά νέα έρευνητικά δεδομένα πού συνήθως ή ίδια έφερε στό φώς. Ποιές, κατά τή γνώμη σας, είναι οί δραστικότερες μεταβολές πού έχουν υποστεί οί εξελικτικές ιδέες πού διατύπωσε ο Δαρβίνος πριν από 150 χρόνια;

Απ. Αμέσως μετά τον θάνατο του Δαρβίνου, τήν επόμενη χρονιά, τό 1883, ο

Γερμανός βιολόγος Αύγουστος Βάϊσμαν τροποποίησε τόν δαρβινισμό μέ τόν αποκλεισμό τής κληρονομικότητας τών επίκτητων ιδιοτήτων (φαινόμενο στήν ύπαρξη τοῦ ὁποίου πίστευε ὁ Δαρβίνος καί οἱ περισσότεροι στήν ἐποχή του, καί πού ἐσφαλμένα ἀποδίδεται σήμερα μόνο στό ἔργο τοῦ Γάλλου βιολόγου Ἰωάννη Λαμάρκ). Μία δεύτερη οὐσιώδης μεταβολή ἔγινε μέ τή σύνθεση τοῦ δαρβινισμοῦ (κυρίως τής φυσικῆς ἐπιλογῆς) καί τής γενετικῆς, τοῦ μηχανισμοῦ κληρονομικότητας πού μελέτησε πρῶτος ὁ Μέντελ καί ἀργότερα ὁ Μόργκαν καί οἱ συνεργάτες του. Αὐτό ἔγινε πιό πρόσφατα, πρῖν ἀπό τόν Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, καί ἀποτελεῖ μία οὐσιώδη ἀλλαγῆ, μία πρόταση ἐξηγητική πού καί σήμερα κυριαρχεῖ. Μία σημαντική περαιτέρω διεύρυνση προτάθηκε τό 1975 μέ τήν ἐφαρμογή τοῦ δαρβινισμοῦ στήν κοινωνιολογία (ὄ,τι ἀποκαλοῦμε κοινωνιοβιολογία), μία ἐξαιρετικά γόνιμη ἐπέκταση. Τέλος, στίς μέρες μας διευκρινίστηκαν ὀρισμένες πλευρές τοῦ δαρβινικοῦ μηχανισμοῦ ἀπό τή σύγχρονη ἐμβρυολογία (μία σύνθεση δαρβινισμοῦ καί ἐμβρυολογίας, ἐνομαζόμενη «eno-deno»). Αὐτές ἀποτελοῦν κατά τή γνώμη μου τίς μεγάλες τομές. Βέβαια τό 1953 ἡ διαπίστωση τής μοριακῆς δομῆς τής κληρονομικῆς οὐσίας (τοῦ DNA) ἐνίσχυσε πάρα πολύ τήν ἐξελικτική καί τής ἀνοιξε νέους ορίζοντες. Ὁ δαρβινισμός ὁλοένα συμπληρώνεται, μεταβάλλεται, ἐπεκτείνεται, ἀποτελεῖ ἕναν γρήγορα ἐξελισσόμενο κλάδο, πυρῆνα τών βιολογικῶν ἐπιστημῶν».

Ἐρ.: Σέ ὅλα σας τά βιβλία ὑπερασπιζέστε τήν ἐξηγητική δύναμη καί τή μεγάλη γονιμότητα τών ἐξελικτικῶν μοντέλων καί εἰδικότερα τή δαρβινική ἰδέα τής «φυσικῆς ἐπιλογῆς» ὡς κυρίαρχου - ἀλλά ὄχι καί ἀποκλειστικοῦ - μηχανισμοῦ πραγματοποίησης τών ἐξελικτικῶν ἀλλαγῶν. Στό τελευταῖο σας ἐντυπωσιακό βιβλίο γιά τόν δαρβινισμό ὑποστηρίζετε, μάλιστα, τή δυνατότητα διεύρυνσης καί τή σχεδόν ὑποχρεωτική ἐφαρμογή αὐτοῦ τοῦ ἐξηγητικοῦ σχήματος ἀκόμη καί στά τυπικά ἀνθρώπινα νοητικά καί κοινωνικά χαρακτηριστικά, δηλαδή στή νευροεπιστήμη καί τήν κοινωνιοβιολογία. Ὑπάρχει ἄραγε κάποιο ὄριο στήν ἐξηγητική δύναμη καί στίς δυνατότητες ἐπέκτασης τής «φυσικῆς ἐπιλογῆς»;

Απ. «Ὄντως ἡ φυσική ἐπιλογή ἀποτελεῖ μηχανισμό παραγωγῆς τάξεως ἀπό ἀταξία μέ μηχανικό τρόπο. Ἐκτός τής ἐξελικτικῆς χρησιμοποίηθῆκε καί σέ πολλούς ἄλλους τομεῖς, ὅπως στήν ἐξελικτική ψυχολογία, στήν ἐξελικτική ἐπιστημολογία, τήν ἠθική, τήν αἰσθητική, τήν κοινωνιολογία, τή μελέτη τής οἰκονομικῆς συμπεριφορᾶς, καί, ὅπως ἐπισημαίνετε, τίς νευροεπιστήμες. Εἰδικότερα θέλω νά ὑπογραμμίσω τόν ρόλο πού διαδραματίζει ἡ φυσική ἐπιλογή στή μελέτη τής Λογικῆς καί στήν κατανόηση τής ἔλλογης σκέψης ἐν γένει, μέ τήν ἐπισήμανση τών ἀδυναμιῶν τοῦ λογικοῦ μας ὀργάνου, τών ἀσθενῶν του σημείων (ἐκείνων τών γνωστικῶν περιοχῶν γιά τίς ὁποῖες ἡ λογική μας δέν εἶναι κατάλληλα δομημένη, δηλαδή γιά τήν κατανόηση τών φαινομένων πού βρῖσκονται ἐκτός τής μεσοκλίμακος, τής μεσαίας κλίμακος φαινομένων καί ὄντων στήν ὁποία ζοῦμε, καί γιά τήν κατανόηση τών ὁποίων δομήθηκε διά τής φυσικῆς ἐπιλογῆς ἡ ἔλλογη σκέψη μας). Ἔτσι, ὅσα συμβαίνουν στή μικροκλίμακα, στό ὑποατομικό ἐπίπεδο ἢ στίς ὑψηλές ἐνέργειες, ἢ στή μεγαλοκλίμακα, συχνά φαίνεται νά ἀντιβαίνουν στόν κοινό νοῦ καί τήν κατανόησή του. Μία θεωρία πού ἐξηγεῖ τίς ἰδιαιτερότητες τής ἔλλογης σκέψης, τοῦ κατ' ἐξοχήν νοητικοῦ μας ὀργάνου, νομίζω ὅτι ἀποκτᾶ τήν ἐξηγητική ἰσχὺ καί τό status μιᾶς «γενικῆς θεωρίας», μιᾶς οἰονεῖ θεωρίας τών πάντων».

Ἐπομένως κατά τόν κ. Κριμπή, τό ἕν τρισεκατομμύριον νευρικῶν συνδέσεων τοῦ ἀνθρωπίνου θαυμαστοῦ ἐγκεφάλου εἶναι προϊόν ἀλόγου καί ἀσυνειδήτου τυχειότητος ἢ φυσικῆς ἐπιλογῆς!!!

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄

ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑΙ ΚΑΙ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΑΙ ΑΠΟΔΕΙΞΕΙΣ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΑΣΙΜΟΥ ΤΗΣ ΘΕΩΡΙΑΣ ΤΗΣ ΕΞΕΛΙΞΕΩΣ, ΤΗΣ ΤΥΧΑΙΟΤΗΤΟΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΦΥΣΙΚΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ

Ὅτι ἡ θεωρία τῆς ἐξελιξεως καί αἱ συνακούλουθοι τυχειότης καί φυσική ἐπιλογή εἶναι (ὡς καί ὑπὸ διασήμων εἰδικῶν ἐπιστημόνων ἀπολύτως ἐβεβαιώθη) προῖοντα δαιμονικῆς φαντασίας καί ἀθέου διαστροφῆς μόνον καί ὅλως ἀναληθεῖς καί ἀβάσιμοι, ἀποδεικνύεται κατ' ἀρχὴν ἐκ τοῦ ἀγεφύρωτου χάσματος μεταξὺ ἀνόργανου καί ὀργανικῆς ὕλης⁵⁸ περὶ τοῦ ὁποίου διαλαμβάνομεν ἐκτενές κεφάλαιον ἐκτός τῶν αὐτόθι ἀναφερομένων. Διότι ἀποτελούμενη καί σχηματιζόμενη ἡ ἀνόργανος μᾶζα - ὕλη - ἐνέργεια (ἀκτινώσεις, ἀέρια, ὑγρά, ὀρυκτά) ἐκ τῶν γνωστῶν 102 ἤδη χημικῶν στοιχείων καί τῶν ἰσοτόπων αὐτῶν, χαρακτηρίζεται δι' ἀπλῆς ψιλῆς κινήσεως, ἥτοι τῆς μηχανικῆς καί τυφλῆς κινήσεως, τῶν ἠλεκτρονίων περὶ τούς πυρῆνας (καί τῶν θετικονίων καί οὐδετερονίων, ὅταν διασπῶνται οἱ πυρῆνες) καί τῆς μηχανικῆς ἐπίσης **μεταστοιχειώσεως, μεταμορφώσεως** καί μεταβολῆς, ἀπασῶν τῶν κινήσεων καί μεταβολῶν τούτων τελουμένων ὑπὸ τό κράτος φυσικῶν νόμων - ἐννόμων δυνάμεων - ἀναλλοιώτων καί ἐκ πανσόφου διανοίας τεθέντων, πρὸς ἐπίτευξιν πάντοτε ὠρισμένων τελολογικῶν καί ἐξυπηρετούντων τὴν ὅλην δημιουργίαν σκοπῶν.

Ἀντιθέτως ἡ ἐνόργανος ὕλη, ἀπὸ τῶν ἰῶν⁵⁹ καί τῶν μονοκυττάρων ἀμοιβάδων κλπ. μέχρι τοῦ ἀνθρώπου, χαρακτηρίζεται καί διακρίνεται (ἀπὸ ἀπόψεως ὀργανικῆς κατ' ἀρχὴν) ὑπὸ κινήσεως δυνάμεως **ὄντοτικῆς** καί ὄντοποιητικῆς, κινήσεως δηλονότι ὀργανικῆς ζωϊκῆς⁶⁰ ἥτοι: α) κινήσεως ἀφομοιώσεως καί ἀνομοιώσεως ἢ ἀφετεροιώσεως καί καταλλαγῆς τῆς ὕλης (καί εἰς τούς μονοκυττάρους ὀργανισμούς), διὰ τῆς κατ' εἰδικούς τρόπους προσλήψεως ξένων καί νεκρῶν ἢ ἀνοργάνων οὐσιῶν καί μεταβολῆς αὐτῶν εἰς ἴδια ζῶντα κύτταρα καί ἰδίους -διαφόρους εἰς ἕκαστον εἶδος καί γένος - ἰστοὺς καί ὀργανισμούς, β) κινήσεως αὐξήσεως τῶν ὀργανισμῶν μέχρις ὠρισμένων πάντοτε καί ἀναλλοιώτων διὰ μέσου τῶν αἰώνων ὀρίων, γ) κινήσεως σκοπίμου καί ζωτικῆς, ὡς καί ἐπιδράσεως ἐπὶ τοῦ ἐν γένει περιβάλλοντος μέχρις ὠρισμένων καί πάλιν ὀρίων, με

⁵⁸ Κατὰ τὴν τελευταίαν ἐποχὴν γίνεται κατάχρησις τοῦ ὄρου «ἐνέργεια», ἀντὶ «ὕλη - μᾶζα». Ἡ ἐνέργεια ὅμως δέν εἶναι τί ἄλλο εἰμὴ ἡ κηνηκότης τῆς μάξης - ὕλης καί αἱ διὰ τῆς κηνησεως (καί ἐν τῇ κηνησει) ἐκδηλούμεναι ἰδιότητες αὐτῆς, ἥτοι φῶς, θερμότης, μαγνητισμός, ἠλεκτρισμός, κ.ἄ. Οὐδ' εἶναι δυνατόν νά νοηθῇ ἐνέργεια ἄνευ μάξης-ὕλης, ἄνευ μονάδων ἠλεκτρισμοῦ, κατὰ τὴν ὠραῖον χαρακτηρισμὸν τοῦ Ἀϊνστάιν, ὅτι ἡ «μᾶζα καί ἐνέργεια εἶναι ἐν καὶ τὸ αὐτὸ νόμισμα, ἢ ἄλλως αἱ δύο πλευραὶ τοῦ ἰδίου νομίσματος».

⁵⁹ Οἱ ἰοὶ (ὡς ἀπλῶς ἀποκαλοῦνται σήμερον διότι ἀνεκαλύφθησαν καί μὴ διηθητοὶ τοιοῦτοι) εἶναι αὐτοπαραγόμενα λευκώματα, πολὺ ἐπίπλοκα χημικῶς, περιέχοντα ὠρισμένας ὀμάδας πυρηνικῶν ὀξέων. Εἶναι νοσογόνα σωματίδια, μὴ ὑπάρχοντα αὐτοτελῶς, ἀλλὰ πολλαπλασιαζόμενα ἐννόμως ὡς τὰ ζῶντα κύτταρα, μόνον ἐντὸς ζῶντος κυττάρου ἢ ἐπὶ ζῶντος κυτταρικοῦ σώματος. Δέν ἀποτελοῦν ἄρα ζῶντα κύτταρα ἢ ζῶντας ὀργανισμοὺς, ἀλλὰ παράσιτα αὐτῶν, τὸ μεταίχιμιον μεταξὺ ἀνόργανου - νεκρᾶς, καί ὀργανικῆς-ζώσης ὕλης. Ἡ τεχνητὴ ὅμως καί τούτων παρασκευὴ ἐν τοῖς χημικοῖς ἡμῶν ἐργαστηρίοις ἀπεδείχθη ἀδύνατος.

⁶⁰ Τὴν ὄντοτικὴν ταύτην καί ὄντοποιητικὴν ἢ ἄλλως ζωϊκὴν κηνησιν ἄλλοι ἀπεκάλεσαν «ζωϊκὴν δρᾶσιν», ἄλλοι «ζωϊκὴν δύναμιν», ἄλλοι «διευθυντήριον καί δημιουργικὴν ἰδέαν», ἄλλοι «ζωϊκὴν ὀρμήν», ὁ δὲ Ἀριστοτέλης «Ἐντελέχειαν». Ἐν τῷ ὄρω «Ἐντελέχεια» περιλαμβάνοντο ἀναντιρρήτως καί αἱ ψυχικαὶ ἐκδηλώσεις τῶν ἐμψύχων ὄντων, πλὴν τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος.

ώρισμένας ώσαύτως καί αναλλοιώτους ικανότητας προσαρμογῆς καί ἐπιλογῆς, καί δ) κινήσεως ικανότητος αναπαραγωγῆς καί διαιωσίσεως τῶν ὀργανισμῶν, δι' ώρισμένων πάλιν καί αναλλοιώτων ὀργάνων, συστημάτων καί τρόπον αναπαραγωγῆς. Τάς ιδιότητας ἢ δυνάμεις ταύτας δέν ἔχει ἡ ἀνόργανος μάζα - ὕλη, καίτοι οἱ ὀργανισμοὶ τῶν ἐνοργάνων ὄντων σχηματίζονται ἐξ αὐτῆς. Καί τό χάσμα τοῦτο μεταξὺ αὐτῆς καί τῶν ὀργανικῶν ὄντων δέν θά γεφυρωθῆ ποτέ. Τυχαιώς ἢ τεχνητῶς δέν θά παραχθῆ ποτέ ἐκ τῆς ἀνοργάνου μάζης - ὕλης ζῶν ὀργανισμός. Ὁ δέ σταλακτίτης, τὸν ὁποῖον ἰδρυταί τίνες καί ὀπαδοὶ τῶν ὑλιστικῶν θεωριῶν ἐπεχείρησαν νά χαρακτηρίσωσιν ὡς συνδετικὸν κρίκον μεταξὺ ἀνόργανου καί ὀργανικῆς ὕλης, εἶναι ἀπλή φυσικὴ συσσωρευσις ἀλάτων, στερουμένη πάσης ιδιότητος ὀργανικῆς ζωῆς⁶¹.

Τό ἀδύνατον λοιπὸν τῆς αὐτομάτου γενέσεως καί τῆς παραγωγῆς τεχνητῆς ζωῆς ἐν τοῖς χημικοῖς ἡμῶν ἐργαστηρίοις (καίτοι ἔχομεν εἰς τὴν διάθεσιν ἡμῶν, διὰ τεχνικῶν μέσων, ὅλας τὰς φυσικὰς καταστάσεις, ὑφ' ἃς διετέλεσεν ὁ πλανήτης ἡμῶν ἀπὸ τῆς πυκνώσεως αὐτοῦ - καί ἰδίᾳ ἀπὸ τῆς ἐπ' αὐτοῦ ἐμφανίσεως τῶν πρώτων ζῶντων ὀργανισμῶν καί μέχρι σήμερον), βεβαιοῦν τό ἀγεφύρωτον χάσμα μεταξὺ ἀνόργανου καί ὀργανικῆς μάζης - ὕλης, διότι ἡ παραχθεῖσα ἐν τῷ ἐργαστηρίῳ ἐξ ἀμμωνίου οὐρία, δέν ἔχει τὰ ὡς ἄνω χαρακτηριστικὰ τῆς ὀργανικῆς μάζης - ὕλης, διαγγέλλει συνάμα πανηγυρικῶς: α) Ὅτι ὄχι μόνον οἱ σύνθετοι καί πολυκύτταροι ὀργανισμοὶ ἀλλὰ καί οἱ μονοκύτταροι τοιοῦτοι δέν ἐγένοντο αὐτομάτως ἐκ τῆς ἀνόργανου ὕλης· β) ὅτι αἱ ιδιότητες, τὰς ὁποίας ἐμφανίζουσιν οἱ Κόσμοι τῶν ἐνοργάνων ὄντων, ἀπὸ ἀπόψεως ὀργανικῆς κατ' ἀρχὴν, μὴ ὑπάρχουσαι εἰς τὴν ἀνόργανον μάζαν, ἐξ ἧς οἱ ὀργανισμοὶ τῶν ὄντων σχηματίζονται, εἶναι ιδιότητες θέσει καί ὄχι φύσει, ιδιότητες δηλ. πρόσθετοι δοταί, δοθεῖσαι προφανῶς, εἰς τὰ ὀργανικὰ ὄντα ἔξωθεν (δηλ. ὑπὸ Δοτῆρος ἐκτός τῆς μάζης), ἀφ' ἧς τὰ ὄντα ταῦτα ἐνεφανίσθησαν εἰς τό εἶναι, γ) ὅτι ἀποκλειόμενης τῆς προελεύσεως τῶν ιδιοτήτων τούτων ἐκ τοῦ μηδενός, ἀποδεικνύεται ὡσαύτως ὅτι Ὑπερφυλικὴ Ὀντότης ἐνσυνείδητος προσωπικὴ ὑπερεπέκεινα καί ἀνωτέρα τῆς μάζης - ὕλης, Ἄπειρος δηλονότι (πάνσοφος δέ καί παντοδύναμος, ἐφ' ὅσον ἐν πᾶσιν ἐκδηλοῦται πάνσοφος πρόνοια καί σκοπιμότης), παρέσχεν εἰς τὰ ὀργανικὰ ὄντα τὰς ιδιότητας ταύτας, ἵνα δι' αὐτῶν καί ὑπὸ τό κράτος πανσόφων καί πάλιν ἐννόμων δυνάμεων - φυσικῶν νόμων - ὑπ' αὐτῆς καί πάλιν τεθεισῶν, ἐπιτελοῦν ἕκαστον, κατ' ἰδίαν, καί ἐν ὑπερόχοις ἀλληλεπιδράσεσι κλπ. ὡρισμένους τελολογικοὺς σκοπούς· καί δ) ὅτι τὰ πρῶτα τῶν ἐνοργάνων ὄντων παντὸς εἶδους καί γένους ἐγένοντο δημιουργικῶς ὑπὸ τῆς αὐτῆς Ἀπίρου Ὀντότητος καί Δυνάμεως, ἣτις εἶναι ὁ ἀποκαλυφθεὶς Τρισυπόστατος

⁶¹ Κατὰ τὴν ὁμολογίαν διακεκριμένων χημικῶν, οἳ οἱ Γερμανὸς Λήντικ (1806 -1873), ὁ Γάλλος Σερβέλ (1786 -1889) καί οἱ Ἄγγλοι σερ Χάμφρεν Davy (1778 - 1828) καί σέρ Ἑρρίκος Ροσκὸλ (1833 -1915) «οὐδ' ἡ ἐλαχίστη ἐλπίς ὑπάρχει ὅτι θά δυνηθῆ ποτέ ὁ χημικὸς νά ὑπερπῆδησῃ τὸ μέγα χάσμα τὸ διαχωρίζον τὰ προϊόντα τῆς ἀνόργανου φύσεως ἀπὸ τῶν προϊόντων τῆς ἀνόργανου». Κατὰ τὸν μέγα βιολόγον Εὐτύχιον Χόππε Σέϋλε (1825 -1895), καθηγητὴν τῶν Πανεπιστημίων Βερολίνου, Τυβίγγης καί Στρασβούργου, «ἡ ζωὴ εἶναι μοναδικὸν καί μέγα μυστήριον». Καί κατὰ τὸν διάσημον ἐπίσης Γερμανὸν βοτανολόγον Φερδινάνδον Gohn (1828 - 1898), αἱ ἐν τοῖς ὀργανισμοῖς δυνάμεις δέν εἶναι δυνατὸν νά ἀναλυθοῦν εἰς τὰς γνωστὰς δυνάμεις τῶν ἀτόμων, τὸ δὲ μεταξὺ ὀργανικῆς καί ἀνόργανου φύσεως χάσμα οὔτε ἐγεφυρώθη, οὔτε θά γεφυρωθῆ ποτέ». Πρβλ. Ν. Σπηλ., μν. ἐργ., σελ. 81-87, ἐνθα σύμφωνοι γινώμαι καί ἄλλων διασήμων ἐιδικῶν ἐπιστημόνων. Ὡσαύτως ὁ καθηγητὴς τῆς «Βιολογικῆς Χημείας» τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν μακαριστὸς Ἀναστ. Χριστομάνος, ἐν τῇ αὐτῇ σειρᾷ τῶν διατριβῶν του ἐν τῇ ἐφημερίδι «Βραδυνῆ», «περὶ τῆς γενέσεως τῆς ζώσης ὕλης», γράφει, σὺν ἄλλοις, καί τὰ ἀκόλουθα: «...Δέν γεννᾶται ἀμφιβολία ὅτι καὶ ἂν ὑπερνηκῶμεν εἰς τὸ ἀπώτερον μέλλον τὰς τεχνικὰς δυσκολίας καί κατορθώσωμεν μίαν ἡμέραν νά συνθέσωμεν λεύκωμα τοῦ αὐτοῦ μοριακοῦ βάρους πρὸς τὰ ἐν τῇ φύσει εὕρισκόμενα, πάλιν νεκρὸν λεύκωμα θά ἔχωμεν πρὸ ἡμῶν...Νομίζω, ὅτι συμφώνως πρὸς τὸν μεγάλον φυσιολόγον καί φιλόσοφον τοῦ π. αἰῶνος Du Bois Raymond, δέν δυνάμεθα παρ' ὅλας τὰς προόδους τῆς ἐπιστήμης νά περιμένωμεν ὅτι θά κατορθώσωμεν νά ἐπιτύχωμεν ποτέ τὴν σύνθεσιν τοῦ ζῶντος λευκώματος».

Θεός. Διότι ἀποκλεισμένης τῆς αὐτομάτου γενέσεως, τῶν πρώτων ἐνοργάνων ὄντων δέν δύναται ἐπίσης λογικῶς νά γίνη δεκτὴ καί ἡ ἐκδοχὴ τῆς αὐτοαιτιότητος καί αὐτοδημιουργίας των, ὅτι δηλ. ταῦτα ἐδημιούργησαν αὐτὰ ἑαυτὰ.

A. ΤΑ ΑΓΕΦΥΡΩΤΑ ΟΡΓΑΝΙΚΑ ΧΑΣΜΑΤΑ ΜΕΤΑΞΥ ΟΛΩΝ ΤΩΝ ΕΝΟΡΓΑΝΩΝ ΟΝΤΩΝ

Δι' ὄν ὁμως λόγον ἀγεφύρωτον ἐτάχθη ὑπὸ τοῦ Δημιουργοῦ χάσμα μεταξὺ τῆς ἀνόργανου μάζης - ὕλης καί τῆς ὀργανικῆς (ἵνα ἡ δημιουργικὴ παρέμβασις Αὐτοῦ καθίσταται πασιδηλός), διὰ τὸν αὐτὸν λόγον ἀγεφύρωτα χάσματα ἐτάχθησαν ὑπὸ τοῦ ἰδίου καί ὑπάρχουν καί μεταξὺ τῶν διαφόρων εἰδῶν καί γενῶν τῶν ἐνοργάνων ὄντων, ἵνα ὄχι μόνον ἡ αὐτόματος αὐτῶν γένεσις, ἀλλὰ καί ἡ δι' ὁποιασδήποτε ἐξελίξεως, προοδευτικῆς ἢ ἀλματικῆς, διαμόρφωσις αὐτῶν καί ἐμφάνισις των ἐπὶ τῆς σκηνῆς τῆς ζωῆς ἀποκλείονται. Διότι ὑπάρχουν ἀγεφύρωτα χάσματα, α) μεταξὺ τοῦ φυτικοῦ κόσμου καί τῶν ἐμψύχων ὄντων, ἐν γένει, τῶν κατωτέρων τοῦ ἀνθρώπου, β) μεταξὺ τῶν διαφόρων εἰδῶν αὐτοῦ τοῦ φυτικοῦ κόσμου, τῶν φυτῶν δηλ. καί τῶν δένδρων γ) μεταξὺ τῶν διαφόρων ἐμψύχων ὄντων καί δ) μεταξὺ τοῦ ἀνθρώπου καί τοῦ συνόλου τῶν λοιπῶν ἐνοργάνων ὄντων, ἀψύχων τε καί ἐμψύχων, τόσον ἀπὸ ἀπόψεως ὀργανικῆς, ἰδία ὁμως ἀπὸ ἀπόψεως ψυχικῆς. Ἐχωρίσθησαν δηλ. ἀποτόμως καί πάντα τὰ ὀργανικὰ ὄντα εἰς εἰδικὰς γενικὰς κατηγορίας ἢ οἰκογενείας, ὁμάδας - εἶδη καί γένη. Καί ἡ διασταύρωσις μεταξὺ αὐτῶν δέν εἶναι δυνατὴ πέραν ὠρισμένων ὁρίων, ἀπολύτως συγγενῶν⁶².

Καί ἐδημιουργήθησαν ἄλλοι οἱ ὀργανισμοὶ τῶν φυτῶν καί τῶν δένδρων, ποικίλα καί ὠρισμένα κατ' εἶδη τὰ σπέρματα καί οἱ τρόποι ἀναπαραγωγῆς αὐτῶν. Ἄλλοια τὰ σώματα καί τὰ σπέρματα τῶν διαφόρων γενῶν τῶν ἐμψύχων ὄντων, **διάφορα πρὸς ἄλληλα**, ποικίλα, ἀλλὰ καί ἀναλλοίωτα, ὅπως καί τὰ κύτταρα τῆς ὀργανικῆς αὐτῶν συστάσεως, οἱ τρόποι καί τὰ συστήματα τῆς ἀναπαραγωγῆς αὐτῶν. Πολλὰ ἐξ αὐτῶν ἐμφανίζουν βεβαίως ὠρισμένας ὁμοιότητας μετ' ἄλλων, ὀργανικὰς ἢ ψυχικὰς, ἐντὸς τοῦ ἰδιαίτερου πλαισίου τῆς ἰδιαίτερας αὐτῶν ὁμάδος - οἰκογενείας καί τῆς ἰδιαίτερας των γενικῆς ὄντολογικῆς βαθμίδος (φυτικὸς κόσμος - ἔμψυχος κόσμος), **διότι ἐν τῷ αὐτῷ φυσικῷ περιβάλλοντι ὠρίσθη ὑπὸ τοῦ Δημιουργοῦ ἡ ζωὴ καί ἡ μέχρις ὠρισμένων, ἀπαραβίαστων ὁρίων ὀργανικὴ ἀνάπτυξις αὐτῶν.** Ὅμως αἱ ὁμοιότητες αὗται εἶναι ἀπολύτως **περιορισμέναι**, μὴ ἐπηρεάζουσαι τὰς διακρίσεις τῶν εἰδῶν καί γενῶν, οὐδὲ τὰ μεταξὺ τῶν ὄντων **βασικὰ χάσματα**, ἅτινα δέν θὰ ὑπερπηδηθοῦν ποτέ. Φυτὸν δηλ. δέν θὰ γίνη ποτὲ δένδρον ἢ ἀντιστρόφως, φυτὰ καί δένδρα δέν θὰ μεταβληθοῦν ποτέ εἰς ἔμψυχα ὄντα. Μονοκύτταροι ὀργανισμοὶ δέν θὰ γίνουν ποτέ πολυκύτταροι. Μικρόβια δέν θὰ μεταβληθοῦν εἰς ἔντομα, ἔστω... Ἐρπετὰ δέν θὰ γίνουν ἰπτάμενα, δίποδα δέν θὰ γίνουν τετράποδα, μὴ μαστοφόρα, δέν θὰ γίνουν μαστοφόρα, ἐνάλια δέν θὰ γίνουν, χερσαῖα κ.ο.κ. Εἰς, τὰς διαφόρους παλαιοντολογικὰς ἔρευνας εὐρίσκομεν ἀπολιθωμένους μικρο-ὀργανισμούς, ὡς καί ἔντομα κ.ἄ. τῆς πρωτογενοῦς περιόδου τῆς ἐμφάνισεως τῆς ζωῆς ἐπὶ τοῦ πλανήτου (τῆς προτεροζωϊκῆς καί

⁶²Πρβλ. καί μακαριστοῦ Π. Τρεμπ., μν. ἔργ., σελ. 142-147.

παλαιοζωϊκῆς, τῆς ὁποίας προηγήθη ἡ ἀζωϊκὴ περίοδος), ἀπολύτως ὁμοίους μὲ τὰ ὑπάρχοντα καὶ σήμερον ὅμοια εἶδη καὶ γένη⁶³. Οὐδεμία μεταξὺ τούτων καὶ ἐκείνων παρατηρήθη ποτὲ διαφορὰ ἢ ὀργανικὴ παραλλαγή. Τό αὐτὸ ἰσχύει καὶ διὰ τοὺς ἀπολιθωμένους ὀργανισμοὺς ὅλων τῶν ὄντων, τὰ ὁποῖα ἀργότερον ἐμφανισθέντα διαδοχικῶς ἐπὶ τῆς σκηνῆς τῆς ζωῆς ὑπάρχουν μέχρι τῆς καθ' ἡμᾶς ἐποχῆς.

Υπάρχουν λοιπὸν ἀγεφύρωτα ὀργανικὰ χάσματα μεταξὺ τῶν ὄντων τῶν αὐτῶν βαθμίδων τῆς ὄντολογικῆς κλίμακος εἰς τοὺς τρόπους τῆς ἀναπαραγωγῆς (διχοτόμησις, παρθενογένεσις, ὠτοκία, γέννησις ὁμοίων), εἰς τὰ κύτταρα, τὰ σπέρματα, τὰ λευκώματα, τὰ ὄργανα, τὰ μέσα καὶ τὰ συστήματα ἀναπαραγωγῆς. Ἄλλοι οἱ ὀργανισμοὶ τῶν μονοκυττάρων, ἄλλοι τῶν διαφόρων πολυκυττάρων μικροβίων καὶ λοιπῶν μικροοργανισμῶν, ἄλλοι οἱ τῶν ἐντόμων κλπ. κλπ. Ἄλλαι αἱ **σάρκες** καὶ τὰ **αἵματα** τῶν ἐναλίων, τῶν αἱματοφόρων. Ἄλλοι οἱ ὀργανισμοὶ τῶν μαλακίων καὶ τῶν ὀστράκων, κ.λπ. κ.λπ. Ἄλλαι αἱ σάρκες καὶ τὰ αἵματα⁶⁴ τῶν ἐρπετῶν, τῶν πτηνῶν, τῶν μαστοφόρων, διάφορον ὅλων τὸ σῶμα - ἢ σὰρξ - τοῦ ἀνθρώπου, τὸ αἷμα του, τὸ λεύκωμά του, τὰ κύτταρα τῆς ἀρχικῆς συστάσεώς του, ὁ ἀριθμὸς τῶν χρωματοσωμάτων του (ὡς καὶ τῶν κατὰ μῆκος τούτων γονιδίων), ἐκ τούτων δὲ καὶ τὸ ἀδύνατον τῆς μεταγγίσεως εἰς τὸν ἄνθρωπον αἵματος οἰουδήποτε ἄλλου ζώου.

Εἶναι ἄπορον, πῶς παρεκάμφθησαν πάντα ταῦτα, καὶ ἐπιστεύθη ἡ μωρὰ θεωρία τῆς ἐξελίξεως. Καὶ ὠνομάσθη **ἐξέλιξις** ἢ ἀναλλοίωτος διὰ μέσου τῶν αἰώνων (ἀπὸ τῆς ἐμφάνισεως ἐπὶ τοῦ πλανήτου τοῦ φαινομένου τῆς ζωῆς) ἀπλὴ **ἀνάπτυξις** τῶν ὀργανισμῶν τῶν ἐνοργάνων ὄντων μέχρις **ὠρισμένων** καὶ **ἀπαραβιάστων** πάντοτε ὀρίων, πέραν τῶν ὁποίων ἐπέρχεται ὁ μαρασμός, ὁ θάνατος... Καὶ ἐχαρακτηρίσθησαν **ἀποδείξεις** τῆς ἐξελίξεως αἱ ὁμοιότητες ὠρισμένων **ὁμολόγων** ὀργάνων, μελῶν ἢ συστημάτων τῶν ὀργανισμῶν (ἐνῶ ἐσκεμμένως παρωράθησαν βασικαὶ μεταξὺ τῶν εἰδῶν καὶ ὀργανικαὶ ἔτι, κατὰ μείζονα δὲ λόγον ψυχικαὶ **διαφοραὶ**), ὁμοιότητες ἀναπόφευκτοὶ φύσει, ἐφ' ὅσον ἐν τῇ δημιουργίᾳ ἠκολουθήθη ὁμοιόμορφον σχέδιον, οἱ δὲ ὀργανισμοὶ ἐδημιουργήθησαν ὅπως ἀναπτυχθῶν, ζήσουν καὶ ἀναπαραχθῶν, ὡς ἐργαστάσια καύσεως καὶ **καταλλαγῆς** τῆς ὕλης, ἐν ταυτῷ **φυσικῷ περιβάλλοντι**. Καὶ ἐθεωρήθη ὡς βεβαίωσις τῆς προελεύσεως τῶν τελειότερων – πολυσυνθετωτέρων ἐνοργάνων ὄντων ἀπὸ τὰ ἀπλούστερα ἢ ἀτελέστερα, ἢ **προοδευτικῆ** καὶ **διαδοχικῆ** ἐμφάνις αὐτῶν ἐπὶ τῆς σκηνῆς τῆς ζωῆς, διότι οὕτως ἔδοξε τῷ Δημιουργῷ, πρὸς πρόδηλον καὶ πάνσοφον ἐν πολλοῖς ἐξυτηρέτησιν καὶ διακόσμησιν τῆς Δημιουργίας. Ἐν τούτοις πάντα τὰ ἐνόργανα ὄντα, ἄψυχα τε καὶ ἔμψυχα, θὰ διακηρύττουν πάντοτε

⁶³ Κατὰ νεωτέραν, ἐπιπόνησιν τῶν ἐξελικτικῶν, ὑπάρχουν εἰσέτι ὀργανισμοὶ ὅμοιοι μὲ τοὺς πρωταρχικοὺς τοιοῦτους, διότι δὲν ἐξελίχθησαν πάντες αἱ πρωταρχικοὶ ὀργανισμοὶ, ἀλλὰ μέρος τούτων εὗρεθὲν ὑπὸ ὠρισμένας εὐνοϊκὰς συνθήκας κλπ. Καὶ ἡ φανταστικὴ ὅμως αὕτη ἐπιπόνησις καταπίπτει ἀφ' ἑαυτῆς, διότι: α) Ἐλλείπουν ἀπολύτως ἀτελεῖς μεσάζοντες τύποι μεταξὺ τῶν προηγούμενων καὶ τῶν μεταγενεστέρων ὀργανισμῶν, οἱ δὲ μεταγενέστεροι, προοδευτικῶς ἐμφανιζόμενοι, εἶναι ἀπ' ἀρχῆς τέλειοι. Καὶ β) οἱ νεώτεροι ὀργανισμοὶ ἐμφανίζονται ἀπ' ἀρχῆς τῆς ἐμφάνισεως τῶν ἰδιαίτερας νέας ὀργανικῆς καὶ ψυχικῆς - τὰ ἔμψυχα ὄντα ἰδιότητος, ἅτινες προφανῶς δὲν εἶναι ἀποτέλεσμα πείρας τῶν προηγούμενων. Αποκλείεται ἐξ ἄλλου ἡ ἀπόκτησις ἐξελικτικῆς πείρας εἰς ὅλους τοὺς πρώτους ὀργανισμοὺς, εἰς τὸ σύνολον τοῦ φυτικῆς κόσμου, καὶ εἰς τὰ πλεῖστα τῶν κατωτέρων ἐμψύχων ὄντων, ἀσχετῶς τοῦ ὅτι προσκρούει αὕτη καὶ εἰς τὸν ἄτεγκτον νόμον τῆς κληρονομικότητος, ὅστις περιορίζει εἰς ὠρισμένα ἀπαραβίαστα πλαίσια τὴν γένεσιν, ἀνάπτυξιν καὶ ζωὴν τῶν ὀργανισμῶν.

⁶⁴ Τὸ σχῆμα τῶν αἰμοσφαιρίων ποικίλλει εἰς τὰ διάφορα ζῶα, ἐπίσης δὲ καὶ αἱ διαστάσεις τῶν αἰμοσφαιρίων. Ὅσῳ δὲ μείζων εἶναι ἡ ἀπόστασις τῶν εἰδῶν τῶν ζῶων ἀπ' ἀλλήλων ἐν τῇ ζωολογικῇ κλίμακι, τόσον περισσότερο καταστρεπτικὴ ἢ ἐπίδρασις τῶν ἐρυθρῶν αἰμοσφαιρίων ὑπὸ τοῦ ὄρου ἄλλου τινὸς ζῶου. Χαρακτηριστικὴ τυγχάνει ἡ αὐτόματος γένεσις εἰδικῶν ἀμυντικῶν ἀντισωμάτων εἰς τὸ αἷμα τοῦ αἱμοδέκτου, ἅμα τῇ μεταγγίσει ξένου αἵματος. Δι' ὅλων τούτων διασφαλίζεται ἡ αὐτοτέλεια τῶν ὄντων. Καὶ διακηρύσσεται τὸ ἀσύγχυτον αὐτῶν.

διά τῆς ὑπερόχου ὀργανικῆς **διαπλάσεως** των καὶ τῶν ἰδιαιτέρων ὀργανικῶν καὶ ψυχικῶν ἰδιοτήτων αὐτῶν τὸ ψευδές καὶ μωρὸν τῆς ἐξελικτικῆς κοσμοθεωρίας. Ὅπως καὶ τὴν ὑπαρξιν τοῦ πανσόφου καὶ παντοδυνάμου Δημιουργοῦ των, ὅστις, ἀληθῶς, «πάντα ὅσα ἠθέλησεν ἐποίησεν».

Ὅχι δέ μόνον ἡ ὀργανικὴ διάπλασις τῶν ἐνοργάνων ὄντων - ἡ τὸ μέτρον ἐν πᾶσι τοῦ Αἰωνίου Λόγου καὶ τὴν ἄπειρον πρόνοιαν, σοφίαν καὶ δύναμιν τοῦ Θεοῦ διαγγέλλουσα - εἶναι ἡ τρανοτέρα ζῶσα ἀπόδειξις τοῦ ἀβασίμου καὶ τοῦ ἀναληθοῦς τῆς θεωρίας τῆς ἐξελίξεως καὶ τῆς φαιδρᾶς καὶ ἀποκρουστικῆς τυχειότητος καὶ τῆς ἀσυνειδήτου καὶ ἀλόγου φυσικῆς ἐπιλογῆς, ἀλλὰ καὶ ἡ ὑπέροχος ἐκ παραλλήλου, ὅπως καὶ, διάφορος κατ' εἶδος καὶ γένος σύστασις καὶ ΔΟΜΗ τῶν κυττάρων τῶν ὀργανισμῶν των, ἡ θαυμαστὴ αὐτῶν - τῶν κυττάρων - βιοτικὴ ἢ ζωϊκὴ λειτουργία καὶ ἡ ἀναλλοιώτως τάξις τῆς ἀναπαραγωγῆς καὶ τοῦ πολλαπλασιασμοῦ αὐτῶν (πρὸς ἐπιτέλεσιν πάντοτε ὠρισμένων καὶ ἀμεταβλήτων σκοπῶν - ἔργων) εἶναι ἀψευδεῖς ἐπίσης μάρτυρες ὄχι τυφλῆς καὶ ἀλόγου ἐξελίξεως ἢ τυχειότητος καὶ ἀλόγου πραγματικότητος, ἀλλὰ πανσόφου δημιουργίας, διῶφαινούσης καὶ πραγματοποιοῦσης ὠρισμένα καὶ προδήλως προμελετημένα ἔργα - σχέδια, δι' ἀπολύτως πειθαρχούντων ἐργατῶν, τῶν κυττάρων.⁶⁵

Εἶναι δέ ποικιλωτάτη ἡ μορφή τῶν κυττάρων (σφαιρικὴ, κυλινδρική, πρισματικὴ, πολυεδρική, ἰνώδης, πεπλατυσμένη κλπ.), ἐξαρτώμενη ἐκ τοῦ εἶδους τοῦ φυτοῦ ἢ τοῦ ζώου, ἀλλὰ καὶ τοῦ ἴστοῦ, ἐξ οὗ τὸ κύτταρον προέρχεται, καὶ ποικιλώτατον ἐπίσης τὸ μέγεθος αὐτῶν. Πολλὰς ὡσαύτως διαφορὰς ἔχουν εἰς τὸν ἀριθμὸν τῶν πυρήνων των, εἰς τὰ βασικὰ συστατικὰ τῆς συστάσεως των, πρωτομερίδια κ.ἄ., τὰ ἐντὸς τοῦ πυρήνος καὶ τοῦ πρωτοπλάσματος, ὅπως καὶ εἰς τὴν ὀργανικὴν σύστασιν αὐτῶν, τοῦ πολλαπλασιασμοῦ των - γενέσεως νέων κυττάρων - τελουμένου πάντοτε καθ' ὠρισμένον ἴδιον τρόπον διὰ τούς διαφόρους ὀργανισμοὺς ἢ διὰ γενικὰς ομάδας ὀργανισμῶν συγγενῶν. Ὁ ἀριθμὸς τῶν χρωματοσωμάτων ἢ ἰδιοχρωματοσωμάτων⁶⁶ τῶν πυρήνων των, τὸ μέγεθος καὶ ἡ μορφή αὐτῶν εἶναι **σταθερὰ** καὶ **χαρακτηριστικὰ** ἐπίσης δι' ἕκαστον εἶδος ὀργανισμοῦ, παραμένουν δέ **σταθερὰ** καὶ κατὰ τὴν παραγωγὴν κυττάρων διὰ συζεύξεως καὶ ἐνώσεως δύο πυρήνων (δι' ὑπερόχων αὐτομάτων περιορισμῶν καὶ συνδυασμῶν, **ἀναλλοιώτων** κατ' εἶδος), ὥστε νὰ ἐκλάμπη καὶ ἐν προκειμένῳ ἡ θεία πρόνοια, ἀλλὰ καὶ ἡ βούλησις τοῦ Δημιουργοῦ πρὸς κατασφάλισιν τοῦ **αὐτοτελοῦς** καὶ τοῦ **ἀσυγχύτου** τῶν εἰδῶν.

Ποικιλωτάτη, τέλος, καὶ **ἀναλλοιώτως** ἀπ' ἀρχῆς εἶναι ἡ μορφή καὶ τῶν μονοκυττάρων ὀργανισμῶν. Ὡσαύτως, οἱ διάφοροι καὶ ὑπέροχοι **εἰδικοί τρόποι**

⁶⁵ Τὴν διχοτόμησιν τοῦ πρώτου γεννητικοῦ ἀναπαραγωγικοῦ κυττάρου τοῦ ἀνθρώπου (ὅπερ σχηματίζεται διὰ τῆς ἐνώσεως τοῦ σπερματοζωαρίου τοῦ ἀνδρὸς μετὰ τοῦ ὠαρίου τῆς γυναίκος) ἐπακολουθοῦν μηχανικῶς ἕτεραι 3 τοιαῦται, καθ' ἃς τὰ δύο κύτταρα γίνονται 8, τὰ 8 γίνονται 16 καὶ τὰ 16 διπλασιάζονται εἰς 32. Εἰς τὸν ἀριθμὸν τοῦτον τερματίζεται ὁ διπλασιασμὸς καὶ τὰ 32 κύτταρα, εἰς ἰδιαίτερας ομάδας πλέον χωριζόμενα, σχηματίζουν, διὰ πολλαπλασιασμοῦ, διὰ ἐκάστην ὁμάδα συστήματα, τμήματα καὶ μέλη τοῦ ὀργανισμοῦ. Ἡ ἐπιβολὴ τοῦ βιολογικοῦ τούτου νόμου, τοῦ διέποντος καὶ ἰθύνοντος τὰς διχοτομήσεις ταύτας καὶ τὰς λειτουργίας κλπ. τῶν πολλαπλασιαζόμενων κυττάρων, εἶναι τοιαύτη, ὥστε ἕκαστη ὁμάς ἀποκτῶσα μετὰ τὸν ἀποχωρισμὸν αὐτῆς ἀπὸ τὰς ἄλλας ἴδιον προορισμὸν καὶ «σχῆμα» (πρὸς διάπλασιν εἰδικῶν ὀργάνων κλπ.) νὰ συμβάλῃ εἰς τὴν διαμόρφωσιν τοῦ ὅλου σώματος.

⁶⁶ Πιστεύεται γενικῶς ὅτι ὁλόκληρος ἡ κληρονομικότης στηρίζεται ἐπὶ τῆς χρωμοσωμικῆς συλλήψεως, μεταδιδόμενη διὰ τῶν γονιδίων, τὰ ὁποῖα εὐρίσκονται κατατεταγμένα κατὰ σειρὰν καὶ κατὰ μῆκος τοῦ χρωμοσώματος παρασυρόμενα κατὰ τὴν κυτταρικὴν σχάσιν καὶ ἀνασυνδυαζόμενα ἐντὸς τοῦ νέου κυττάρου. Ἐπὶ πλέον ὑπάρχει καὶ μία ἄλλη κληρονομικότης, ὀνομαζόμενη ἐξωχρωματικὴ ἢ πρωτοπλασματικὴ. Διότι καὶ αὐτὸ τοῦτο τὸ πρωτόπλασμα διαιρεῖται κατὰ τὴν σχάσιν τοῦ κυττάρου, καὶ εἶναι βέβαιον ὅτι τὰ συστατικὰ του στοιχεῖα εἶναι ὡσαύτως φορεῖς μεταδοσίμων ἰδιοτήτων.

ἀναπαραγωγῆς τῶν ἐνοργάνων ὄντων, ἐν συνδυασμῶ πρός τὴν διάπλασιν εἰδικῶν γεννητικῶν ὀργάνων καὶ συστημάτων ἀναπαραγωγικῶν εἰς τοὺς πολυκυττάρους ὀργανισμούς, εἶναι ἀποδείξεις περιφανεῖς τῆς **προϋπάρξεως** τῶν ὀργανισμῶν καὶ ὄχι τῶν γεννητικῶν κυττάρων, ῥαρίων ἢ σπερμάτων, ὡς καὶ τῶν ἀντιστοιχῶν ὀργάνων, ἐφ' ὅσον ἡ διαμόρφωσις τῶν τελευταίων (τῶν γεννητικῶν δηλ. κυττάρων, σπερμάτων κλπ.) προϋποθέτει τὴν προϋπαρξιν τῶν ὀργανισμῶν καὶ τῶν εἰδικῶν δι' αὐτὰ συστημάτων καὶ ὀργάνων ἀναπαραγωγῆς. Ἐκδηλοῦται δ' ἐπαναλαμβάνομεν καὶ ἐν πᾶσι τούτοις ἡ ἀσύλληπτος δύναμις, σοφία, ἀλλὰ καὶ πρόνοια τοῦ Δημιουργοῦ ὄχι μόνον διὰ τὴν διασφάλισιν ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν διαιώνισιν τοῦ ποικίλου φαινομένου τῆς ὑπ' Αὐτοῦ δημιουργηθείσης ζωῆς, περὶ τῆς ὁποίας, ὡς καὶ τῶν φορέων αὐτῆς, τῶν «κυττάρων», ταπεινός ἐπιστήμων στοχαστῆς ἔγραψε τὰ ἑξῆς:

«...Ὁ ὄρος «κύτταρον» παρενέβη ἐν τῇ ἐπιστημονικῇ ὀνοματολογίᾳ διὰ τὴν κατὰ βάθος ὁμοιότητα τῆς ὑφῆς τῶν ζώντων ἰστῶν πρός τὸ περίτεχνον ἐξαγωνικὸν τῶν μελισσῶν παρασκεύασμα...

»Εἶναι ἤδη ἀπολύτως βέβαιον ὅτι σύστημα χώρων μικροτάτων, χωρὶς μικροσκοπίου μὴ ὁρατῶν, ἀποτελεῖ τὴν ζῶσαν φυτικὴν μάζαν, ἀνομοιογενῆ οὖσαν. Τὰ τοιχώματα τοῦ κυττάρου εἶναι πλήρη οὐσίας ὑγρᾶς, ῥευστῆς, ἀλλὰ πυκνῆς, περιεχούσης ἀέρα, ἣτις καλεῖται πρωτόπλασμα. Μὴ λησμονῶμεν ὅτι καὶ, ἐν τῷ φυτῷ καὶ τῷ ζῳῷ ἡ ἀρχὴ τῆς ζωῆς γίνεται διὰ λευκώματος, ὅπως δέ διαμορφωθῆ τὸ κύτταρον προηγεῖται γονιμοποιὸς ἔνωσις τοῦ σπερματοζωαρίου τοῦ ἄρρενος μετὰ τοῦ ῥαρίου τῆς θηλείας, ἐκατέρου ἀποθνήσκοντος χωρὶς τοῦ ἑτέρου, γεγονός, ἐφ' οὗ ἀμέριστον ἐφιστῶμεν τὴν προσοχὴν τῶν ἡμετέρων ἀναγνωστῶν, διότι ἐπ' αὐτοῦ ἀκριβῶς θὰ ἐπιφέρωμεν τὰς ἡμετέρας παρατηρήσεις. Ἐν τοῖς φυτοῖς τὸ ἐκπροσωποῦν τὸ θῆλυ ὄργανον ἔχει τοιοῦτον σχηματισμόν, ὥστε ν' ἀποκλείηται ὀλοσχερῶς ἡ ἐκφυγὴ τοῦ σπέρματος τοῦ ἑτέρου ὀργάνου, τοῦ ἐκπροσωποῦντος τὸ ἄρρεν, ἐντελῶς ὠρισμένην θέσιν ἔχοντος. Ἡ θάλασσα εἶναι ἀπέραντος νυμφικὸς θάλαμος, τοῦ θήλεος καταλείποντος τὰ δυσαρίθμητα ῥὰ αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ φυτοῦ ἢ πέτρας, ἐφ' ὧν κατόπιν τὸ ἄρρεν ἐναποτίθησιν ἐν σπουδῇ τὸ ἑαυτοῦ σπέρμα, θανάτου ἐπαπειλοῦντος ἀμφότερα χωρὶς τῆς ἐνώσεως ἢ κυτταροποιήσεως. Ὑπάρχει δέ τοιαύτη ἐξειδικιασμένη πρόνοια περὶ τῶν ὀργάνων τῆς ζωῆς, ὥστε τὸ ἀνδρικὸν σπέρμα μένει ζῶν ἐπ' οὐκ ὀλίγας ὥρας καὶ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἀνδρός.

» Προκειμένου περὶ νεαρῶν ἰστῶν, τὰ περὶ ὧν ὠμιλήσαμεν ἀνωτέρω συστήματα μικροτάτων χώρων... εἶναι πλήρη τοῦ πρωτοπλάσματος, ἐνῶ ἐν παλαιότεροις κυττάροις ὑπάρχουν κενὰ ἐντὸς τοῦ πρωτοπλάσματος, ὄχι δέ ἅπαξ εὐρίσκεται ἐν κενὸν ἐν τῷ κέντρῳ, περιβαλλόμενον ὑπὸ τοῦ πρωτοπλάσματος. Ἐν τῷ κυττάρῳ διακρίνονται οἱ πυρῆνες καὶ οἱ **χρωματοφορεῖς**. Ὡστε τὸ ἀπὸ τῆς ἐνώσεως τοῦ σπέρματος τοῦ ἄρρενος καὶ τοῦ ῥαρίου τῆς θηλείας διαμορφούμενον κύτταρον σχηματίζεται ἐκ τοῦ περιβλήματος τοῦ νεκροῦ κυτταροειδοῦς τοιχώματος καὶ τοῦ ἐν αὐτῷ ζῶντος **πρωτοπλάσματος**.

» Σημειωτέον ὅτι τὸ ὑγρὸν, τὸ πληροῦν τὰ κενὰ, δέν εἶναι καθαρὸν ὕδωρ... ἀλλὰ διάλυμα χρωστικῶν οὐσιῶν, σακχάρου, ἀλάτων, ὀξέων. Πρὸς δέ αἰ ἐν τῷ κυτταρικῷ χυμῷ διαλελυμέναι οὐσίαι δέν δύνανται νὰ διαπεράσωσι τὸ στρώμα τοῦ πρωτοπλάσματος καὶ τὸ τοίχωμα τοῦ κυττάρου, εἰμὴ ὅταν νεκρωθῆ τὸ πρωτόπλασμα καθόσον ἐν ζωῇ τοῦ ἰστοῦ ὄντος, τεταμένον μὲν τέλει τὸ κυτταρικὸν τοίχωμα,

ἀδιαπέραστον δ' εἶναι τό πρωτόπλασμα. Ἐννοεῖται ὅτι τοῦ κυτταρικοῦ χυμοῦ αἱ οὐσίαι πιέζουν τό τε πρωτόπλασμα καί τό τοίχωμα, ἀλλ' ἐτέρωθεν καί τό πρωτόπλασμα, ἐφ' ὅσον εἶναι ζῶν, δέν ἐπιτρέπει νά εἰσέρχωνται οὐσίαι διαλελυμένα ἐν τῷ κυτταρικῷ χυμῷ. Ἐντεῦθεν ἡ διάτασις.

» Ζῶντος κυττάρου ἐμβαπτιζομένου ἐντὸς καθαροῦ ὕδατος τό πρωτόπλασμα μένει προσηρμοσμένον ἐπὶ τοῦ κυτταρικοῦ τοιχώματος. Ἀλλ' ἂν αὐξήσωμεν τὴν πυκνότητα καί ἐπομένως τὴν πίεσιν τοῦ ὕδατος προστιθέμενοι εἰς αὐτὸ σάκχαρον ἢ ἄλας, ἀκολουθεῖ τό τῆς πλασμολύσεως φαινόμενον, ἀποσπωμένου τοῦ πλάσματος ἀπὸ τοῦ κυτταρικοῦ τοιχώματος. Ἄρα τό μὲν τοίχωμα εἶναι διαπεραστόν, τό δέ πρωτόπλασμα ἀδιαπέραστον, ἀφ' ἑνός, ἐτέρωθεν δέ, ἡ ὁσμωτικὴ πίεσις τοῦ κυτταρικοῦ ὑγροῦ ἰσοῦται πρὸς τὴν ὑπὸ τοῦ διαλύματος τοῦ ἀπεργαζομένου τὴν πλασμόλυσιν ἀσκουμένην πίεσιν τῆς ὁσμωτικῆς πιέσεως διενεργούμενης διὰ τῆς προοιούσης κινήσεως τῶν μορίων καί ἰόντων τῶν ἐν τῷ ὕδατι διαλελυμένων οὐσιῶν, ὅταν ἰσχυροτέρα ᾖ.

» Τό ἐξιδιασμένον τοῦτο σημεῖον ἐν τῷ φαινομένῳ τῆς ζωῆς εἶναι σπουδαιοτάτης σημασίας, καθόσον ἡ ὡς εἴρηται πίεσις ἐπιτελεῖ ἔργον «ιδίου σκελετοῦ». Κυττάρου ζῶντος ἐμβαπτιζομένου ἐν σακχαροῦχῳ διαλύματι, ἀναπτύσσονται δύο ἐνάντια ρεύματα, τό ἐν ἐκ τῶν ἔσωθεν, τοῦ κυτταρικοῦ χυμοῦ τείνοντος πρὸς τὰ ἔξω, τό δ' ἕτερον ἀπὸ τοῦ ἐξωτερικοῦ διαλύματος τείνον πρὸς τὰ ἔσω. Ἀδιαπεράστου δ' ὄντος τοῦ ζῶντος πρωτοπλάσματος, ἀσκοῦνται ἄρα ἐπ' αὐτοῦ δύο πιέσεις ἐνάντια, ἡ μία ἔξωθεν, ἡ δ' ἕτερα ἔσωθεν, ὧν ἡ ἰσχυρότερα φύσει κατισχύει τῆς ἄλλης. Ἀκολουθεῖ ἐκ τούτου ὅτι δυνάμεθα νά ἔχωμεν τό μέτρον τῆς ἔσωθεν ἀσκουμένης πιέσεως μετροῦν τὴν ἐξωτερικὴν. Καί ἀναβαίνει αὐτὴ 5-10-20-30 ἀτμοσφαίρας.

» Ἐκ τῆς βαθείας ταύτης καί λεπτομεροῦς ἐπιστημονικῆς σπουδῆς τοῦ φαινομένου τῆς ζωῆς δέν δύναται νά προκύψῃ εἰμὴ ἀνέκφραστος θαυμασμός πρὸς τὴν ἀπειρον Σοφίαν, ἣτις ἀναντιρρήτως ἐν λόγῳ ἀπολύτῳ τὰ πάντα διέταξε, τοιαύτης λελογισμένης καί ἐνσυνειδήτου ὀργανώσεως ἀποκλεισμένης ὀλοσχερῶς ἀπὸ τῆς ὕλης, ἣτις ἐδημιουργήθη οὐσία παθητὴ, ὅπως ὠρισμένας ιδέας ὁ Δημιουργὸς ἐκφράσῃ δι' αὐτῆς, καί ἡ ὁποία ἂν εἶχεν ἔστω καί πόρρωθεν συνείδησιν τῆς ὡς εἴρηται διατάξεως, ἔδει ἄρα οὐ μόνον πᾶς ἄνθρωπος νά ἔχη τούτων γνῶσιν, ἀλλὰ καί πᾶν ὑλικὸν στοιχεῖον.

» Πρὸς τούτοις παρατηρήσατε:

» Εἶπομεν ὅτι τό πρωτόπλασμα εἶναι ἀδιαπέραστον, ἀλλ' ἡ τέφρα, ἣν καταλείπει τό φυτὸν καιόμενον, δέν εἶναι εἰμὴ ἄλατα, ἀπερ διὰ τῶν ριζιδίων τό φυτὸν προσελάβετο ἀπὸ τῆς γῆς καί ὧν χρήζει διὰ τὴν ζωὴν αὐτοῦ. Ἀληθῶς δ' ἐν τῷ κυτταρικῷ χυμῷ εὐρίσκονται διαλελυμένα ἄλατα εἰς τὴν θρέψιν τοῦ φυτοῦ ἀναγκαιοῦντα, καί τὰ ὁποία ἐπομένως ἔξωθεν προσληφθέντα διεπέρασαν οὐ μόνον τό τοίχωμα, ἀλλὰ καί τό πρωτόπλασμα, διότι ἄλλως δέν ἐξηγεῖται ἡ παρουσία τούτων ἐκεῖ.

» Καί ἐνταῦθα ὁ ὀξὺς τοῦ ἀληθοῦς ἐπιστήμονος τοῦ διερευνῶντος τό θαυμάσιον τῆς ζωῆς φαινόμενον ὀφθαλμός, δέν δύναται εἰμὴ νά διασταλῆ εὐρέως ἐκ τοῦ μυχίου θαυμασμοῦ πρὸς τὴν ἄφατον τοῦ Αἰωνίου Πνεύματος Σοφίαν καί Δύναμιν, τὰ πάντα ἀρρήτως οἰκονομοῦντος.

» Τό πρωτόπλασμα περιβάλλεται ὑπὸ μεμβράνης ἰδία διαπεποτισμένης διὰ **λιποειδῶν**, ἣτις δι' ὠρισμένας οὐσίας καθιστᾷ αὐτὸ διαπεραστόν!. Εἶναι δέ γνωστὸν ὅτι ὠρισμέναι λιποειδεῖς οὐσίαι, οἷον ἡ χοληστερίνη καί ἡ λεκιθίνη ἀπ' οὐδενὸς ἐλλείπουν

φυτού. Ωρισμένα χρώματα ανιλίνης ή γλυκερίνη, τό ούρικόν όξύ, διεισδύουν επίσης εἰς τό πρωτόπλασμα. Οὐσίαι τίνες μάλιστα διεισδύουν τόσῳ ταχέως, ὥστε εἶναι ὅλως ἀδύνατον νά φέρουν **πλασμόλυσιν**. Ἄρα ἡ περιῆς μεμβράνη τέτακται ἐκεῖ ὑπό τοῦ πανσόφου καί παντοδυνάμου Δημιουργοῦ, ὅπως ἐπιτελῆ, ἐν κρισιμωτάτῳ διά τό φαινόμενον τῆς ζωῆς σημείῳ, «χρέη πολυτιμότητος ἐξειδιασμένου θυρωροῦ», ἄλλους μὲν εἰσάγοντος εἰς τήν αἶθουσαν τῆς ζωῆς, ἄλλους δ' ὀλοσχερῶς ἀποκλείοντος, θυρωροῦ, ὑπό τοῦ ὁποίου ἡ μὴ ἀσφαλῆς τῆς λεπτεπιλέπτου ταύτης λειτουργίας ἐπιτέλεσις θά ἐπέφερε θάνατον!...

» Ἀλλά τό θαυμάσιον τῆς μεμβράνης τοῦ πρωτοπλάσματος ἔργον ὅσῳ μᾶλλον διερευνᾶται, τόσῳ περισσότερον ἐξαγγέλλει τήν ὑπερτάτην πρόνοιαν, τήν μέχρι τῶν ἀπειροελαχίστων τὰ πάντα ἐν λόγῳ διαθεμένην. Τό ὅτι αὕτη εἶναι διαποτισμένη διά λιποειδῶν ἐξηγεῖ ἐντελῶς τήν ἐπὶ παντὶ ἀνεξαιρέτως φυτῷ διείσδυσιν τῆς χοληστερίνης καί τῆς λεκιθίνης... πλὴν τὰ ἄλατα χωρὶς τῶν ὁποίων τό φυτὸν δέν νοεῖται, ἀπόλυτον ἀνάγκην ἔχον τούτων εἶναι εἰς τὰ λιποειδῆ ἀδιάλυτα, καί ἐπομένως ἂν ἡ μεμβράνη ἦτο διαπεποτισμένη μόνον ὑπό λιποειδῶν, θά ἦτο ἀδιαπέραστος ὑπό τῶν ἀλάτων, ὧν ὅμως ὑπάρχει ἀπόλυτος ἀνάγκη ἐν τῷ φυτῷ. Ἐκτὸς λοιπὸν τῶν λιποειδῶν ὑπάρχουσιν ἐν τῇ μεμβράνῃ τοῦ πρωτοπλάσματος, δι' ἧς ἡ ἐπικοινωνία τοῦ ἔσω ἐξελισσομένου μυστηρίου τῆς ζωῆς μετὰ τοῦ ἔξω ἐπιτελεῖται κόσμου, καί μόρια λευκώματος, κατορθωτῆς οὕτω ἀποβαιούσης τῆς τῶν ἀλάτων ἀπορροφήσεως, ἀπολύτως ἐν τῷ φυτῷ ἀναγκαίων.

» Ἐρωτῶμεν ἤδη: Ἐν τῷ ἀπολύτως λελογισμένῳ καί ὀλοσχερῶς ἐξηκριβωμένῳ συνδυασμῷ τόσων ποικίλων **ἀντιθέσεων** καί **ἐναντιοτήτων**, τίς δύναται νά ἀρνηθῆ, ἐξαιρέσει παραφροσύνης, τῆς ὑπέρτατης Προνοίας τήν ἀστραπήν, δι' ὠρισμένων μετὰ λόγου ἐκλελεγμένων μέσων ὠρισμένον μετὰ λόγου ὡσαύτως ἐπιδιωκόμενον σκοπὸν ἐπιτελοῦσαν;

» Ἡ ὑπό τοῦ πρωτοπλάσματος δέ (οὐ ἡ μεμβράνη τόσῳ σκοπίμως εἶναι ὠπλισμένη διά τε τοῦ λευκώματος καί τῶν λιποειδῶν) ἀπορρόφησης τῶν **ἀλάτων**, χωρὶς τῶν ὁποίων τό φυτὸν δέν νοεῖται, διενεργεῖται ἔτι μᾶλλον ἰσχυρότερα τῇ ἐπιδράσει τοῦ **φωτός**, ὑπό τῆς ἀκτινοβολίας τοῦ ὁποίου ζωογονούμενον τό πρωτόπλασμα δρᾷ ἐντονώτερον, ἀποτελεσματικωτέρας οὕτω ἀποβαιούσης τῆς τῶν ἀντιθέσεων καί ἐναντιοτήτων συνδυαστικῆς ἰκανότητος... Ἄλλ' ἐν τῇ μεμβράνῃ ἐνυπάρχουν προσέτι καί ὀξέα, ἐπὶ τῷ ἐντελῶς ὠρισμένῳ σκοπῷ τῆς ἀποσυνθέσεως, τοῦ διχασμοῦ τῶν ἀλάτων ἵνα διευκολύνουν τήν μετὰ τοῦ ζῶντος πρωτοπλάσματος ἐπικοινωνίαν τούτων, ἀπολύτως εἰς τήν θρέψιν καί αὔξησιν τοῦ φυτοῦ ἀναγκαίων, συντελούσης ἐννοεῖται, ἐπὶ τῷ αὐτῷ τέλει, καί τῆς ἀνίσου τῶν ἰόντων ἀπορροφήσεως. Καί ὅσῳ περισσότερον ἐμβαθύνομεν ἐν τῇ λεπτομερεῖ σπουδῇ τῆς ἐναλλαγῆς τῆς ὕλης, κυριωδεστάτου φαινομένου τῆς ζωῆς, αἰσθανόμεθα ἐπὶ μᾶλλον καί μᾶλλον βαθύτερον τὸν θαυμασμὸν πρὸς τήν προδήλως... ἐξωτερικευομένην τῆς Θείας Προνοίας ἐνεργεῖαν δι' **ὠρισμένων** μέσων **ὠρισμένους** σκοποὺς ἐπιτελοῦσαν, θεία δ' ἀληθῶς ἐνεργεῖα τὰς ἀντιφάσεις, αἴρουνσαν, τὰς ἐναντιότητας ἀφράστως ἐναρμονίζουσαν! Παρατηρήσατε:

» Εἶναι γνωστὸν ὅτι ἐν τε τῇ γῆ καί τῷ κυτταρικῷ χυμῷ δέν ὑπάρχουν διαλύματα καθαρὰ, ἀμιγῆ, ἀλλὰ τούναντίον μίγματα διαλυμάτων. Αὐτὰ ὅμως τὰ θρεπτικὰ - διαλύματα, οἷον τό νιτρικὸν κάλιον, τό θεϊκὸν μαγνήσιον, δηλητηριάζουν τό κύτταρον, ἐν περιπτώσει μακρᾶς ἐπιδράσεως, ὅταν ὦσι καθαρᾶ, ἀμιγῆ. Ἐπομένως θά ἔχωμεν δηλητηρίασιν, θάνατον τοῦ πρωτοπλάσματος, ἀναίρεσιν τούτέστι τῆς ζωῆς, ἄνευ

έτέρας πανσόφου αὔθις καί πανσθενοῦς προνοίας, αἰρούσης καί τήν ἀντίφασιν ταύτην, ἥτις μόνη ἤρκει νά ἀνατρέψη ἐκ θεμελίων ὀλόκληρον τό ὑπό τῶν ἄλλων θετικῶν λειτουργιῶν οἰκοδόμημα. Καί ἡ τρομερὰ αὐτή ἀντίφασις, ἡ πανασφαλῶς θανατηφόρος (ἀφοῦ ἐπιτελεῖται δηλητηρίασις τοῦ ζῶντος πρωτοπλάσματος δι' αὐτῶν τούτων τῶν θρεπτικῶν ἀλάτων, τῆς διαρκείας παρατεινομένης) αἴρεται διά παρεμβολῆς τοῦ ἄλατος τοῦ ἀσβεστίου, ἀποκλείοντος τό ἀποτέλεσμα ἧς ἀνασφαλῶς ἀπειλουμένης δηλητηριάσεως!⁶⁷ Αὕτη εἶναι ἡ ἀληθῆς ἐπιστημονική σπουδή τοῦ φαινόμενου τῆς ζωῆς..., τιθεμένη ἀδυσωπήτως τό ἐξῆς δίλημμα: Ἦ θὰ παραδεχθῶμεν ὅτι τὰ στοιχεῖα ὀξυγόνον, ὕδρογόνον, ἄνθραξ, ἀσβέστιον κλπ., ἀπόλυτον συνείδησιν ἔχοντα, συνελθόντα διεμόρφωσαν τήν ζωὴν τόσον θαυμασίως, ὥστε ἐν βήματι πρὸς βῆμα διαδηλοῦται ἄκρως λελογισμένη ἐνέργεια, δι' ὠρισμένων μέσων ὠρισμένους ἐπιδιώκουσα σκοπούς, τερατώδους συνόλου ἀντιφάσεων ἀφράστως ἐναρμονιζομένου...» ἡ τοιαύτης συνειδήσεως ὀλοσχερῶς ἀποκλειόμενης ἀπὸ τοῦ θείου, τοῦ ὀξυγόνου κλπ.⁶⁸, δέν δυνάμεθα εἰμὴ νά προσκυνήσωμεν ἐκ βάθους καρδίας... Ἐκεῖνον, Ὅστις τοσοῦτω θαυμαστῶς καί τό φαινόμενον τῆς ζωῆς διῶφανε...

» Σπουδάσαντες βαθύτατα... τὸν θεσπέσιον ἀληθῶς τρόπον, καθ' ὃν ἐπιτελεῖται ἡ πολύτιμος λειτουργία τῆς ἐναλλαγῆς τῆς ὕλης, κυριώδους συντελεστοῦ τῆς ἐκφάνσεως τῆς ζωῆς..., θὰ σταθῶμεν ἤδη πρὸ ἐνὸς τῶν κυριωδεστάτων τῆς ζωῆς χαρακτήρων, ἄριστα ἐμφαινομένου ἐν ταῖς ἐντελεστέροις ὀργανώσεσι τῆς ζωῆς φυτικῆς τε καί ζωϊκῆς, ἦτοι τοῦ διχασμὸν τῶν γενῶν. Διατὶ ἡ **σταθερὰ** διάκρισις - ἀπολύτως σταθερὰ, τῶν ἐντελεστέρων ὀργανισμῶν, ἐντελῶς διακεκριμένα ἔχουσῶν τὰ θήλεα μόρια τῶν ἀρρένων; Διατὶ διακρίνονται οἱ **στήμονες** τοῦ ὑπέρου, διατὶ ἐνοῦνται διά τῆς γύρεως, διατὶ ἡ ὅλως ἐξειδιασμένη ἐκείνη διαμόρφωσις τῆς κορυφῆς τοῦ ὑπέρου, τῆς γνωστῆς ὑπὸ τό ὄνομα «σῖγμα», ποία δέ θαυμάσια δύναμις ἐνοῖ ἢ κυτταροποιεῖ τὰ ὠάρια ἢ τὰς σπερματικὰς βλάστας τῆς βάσεως τοῦ ὑπέρου τῆς ὠοθήκης, διά τῆς γύρεως τῶν ἀνθηρῶν;... Τίς ὁ λόγος τοῦ διχασμοῦ τῶν γενῶν, τί τό βαθύ αἴτιον τῆς διακρίσεως τοῦ ἄρρενος ἀπὸ τοῦ θήλεος, ἐν τῇ θεσπεσίῳ τῶν ὁποίων ἐνότητι τελεσιουργεῖται τό

⁶⁷ Πλὴν τῶν σοφῶν τούτων φιλοσοφικῶν παρατηρήσεων καί ὁ μακαριστὸς καθηγητὴς Διομ. Παπαβασιλόπουλος, ἐν τῷ συγγράμματι αὐτοῦ «Σύνθεσις καί διάλυσις τῆς ζώσης ὕλης» γράφει, σὺν ἄλλοις, καί τὰ ἐξῆς: «... Ἡ ἐκλεκτικὴ ἰδιοφυΐα τῶν κυττάρων καί ἡ τάσις αὐτῶν πρὸς ἀποβολὴν πάσης βλαπτικῆς ἢ ἀχρήστου οὐσίας εἶναι βεβαίως αἰνιγμα, ὡς αἰνιγμα εἶναι καί ὅλη ἡ ζωὴ αὐτῶν, καί δέν ἐξηγεῖται οὐδέ κατ' ἐλάχιστον, οὔτε διά τῶν νόμων τῆς διαπιδύσεως διά νεκρῶν ζωϊκῶν μεμβρανῶν, οὔτε δι' οὐδεμιᾶς ἄλλης ἀρχῆς στηριζομένης ἐπὶ χημικῶν καί μηχανικῶν φαινομένων. Ἡ ἐκλεκτικὴ αὕτη τῆς ζώσης πρωτοπλασματικῆς ὕλης ἰδιοφυΐα καί ἡ τάσις αὐτῆς πρὸς ἀποβολὴν παντός βλαβεροῦ καί ἀχρήστου, ἀνατρέπει ἄρδην τὰς θεωρίας τῶν βιολόγων καί χημικῶν, οἵτινες τὰ συμπεράσματα τὰ ὁποία ἐξήγαγον ἐκ τῶν φαινομένων τῆς ἀνοργάνου φύσεως καί τῆς νεκρᾶς ὀργανικῆς ὕλης, ἠθέλησαν νά ἐπεκτείνουν καί ἐπὶ τῆς ζώσης καί νά ἐξηγήσουν τήν ζωὴν διά μηχανικῶν καί χημικῶν νόμων».

⁶⁸ σ.σ. Βασικὴ σύστασις τῶν στοιχείων τούτων, ὡς καί πάντων τῶν στοιχείων ἐξ ὧν σχηματίζεται ἡ συμπαντικὴ ὕλη, εἶναι μονάδες ἠλεκτρισμοῦ (ἠλεκτρόνια, θετικόνια, οὐδετερόνια, κλπ.) ἄλογοι, στερούμενοι δηλ. νοήσεως καί εἰδέναι καί μὴ ἔχουσαι μηδέ συνοχήν... Τό δέ προσφάτως φερόμενον ὑπὸ τοῦ πειράματος CERN ἐν Ἑλβετίᾳ ὡς προσδίδον μᾶζα εἰς τὰ στοιχειώδη σωματίδια μποζόνιο τοῦ Higgs (πρβλ. κατωτέρω εἰς σελ. 69-75) ἀντιστοιχοῦν εἰς τό πεδῖον τοῦ Higgs ὡς συμπληροῦν τήν θεωρίαν τῆς ἠλεκτρασθενοῦς ἐνοποιήσεως τῶν Glashow - Weinberg- Salam τοῦ 1960, καί τοῦ ὁποίου ἡ πιθανὴ του μᾶζα ἐκτιμᾶται εἰς ἰσοδύναμον ἐνέργειαν πού ἐγγίζει εἰς τὰ 125 GEV (γίγαηλεκτρονιοβόλτ), δηλ. 130 φορές μεγαλυτέρα τῆς μᾶζης τοῦ πρωτονίου δέν εἶναι καί αὐτὴ παρά ἄλογη καί ἀσυνεῖδητη μονάδα ἐνεργείας. Τὰ ἄλογα ὅθεν ταῦτα στοιχεῖα τῆς ὕλης καί αἱ στερούμεναι νοήσεως καί συνειδήσεως, μονάδες τοῦ ἠλεκτρισμοῦ, ἐξ ὧν ἀποτελοῦνται, ἦτο παντελῶς ἀδύνατον νά διαμορφώσουν οἰονδήποτε ζῶντα ὀργανισμὸν αὐτομάτως, διὰ τῆς τυχαίας συναναστάσεως τῶν. Ὡσαύτως δὲ καί νά διαχωρίσωσι τὰ εἶδη, τῶν γεννητικῶν κυττάρων τῶν ἐνόργανων ὄντων ἢ καί κατὰ μείζονα λόγον, τοὺς ἀψύχους ἢ ἐμψύχους ὀργανισμοὺς αὐτῶν. Τί θὰ ἐσκέπτετο τις, δι' ἕναν ἰσχυριζόμενον ὅτι ρίπτων τις εἰς τὸν ἀέρα, πέτρας, δομικὰ ὑλικά, σίδηρον, ὕλους, ἄσβεστον, χρώματα, ξύλα, αὐτομάτως θὰ ἐνεφανίζετο ἐν πολυφόρον οἰκοδόμημα, εἰς οὐρανοξύστης;

μυστήριοι τῆς γονιμοποιήσεως ἢ κυτταροποιήσεως καί συνεχείας τῆς ζωῆς;

» Εἶναι φανερόν ὅμως ὅτι ἂν ἡ ζωὴ ἦτο αὐτόματος, κατὰ τὴν φαντασιόπληκτον θεωρίαν τῶν ὑλιστῶν..., οὐδεμία ἀνάγκη ὑπῆρχε νὰ ὑποταχθῇ ὑπὸ τὸν ζυγὸν τῆς ἐνώσεως τῶν δύο διχασμένων γενῶν, τοῦ ἄρρενος καὶ τοῦ θήλεος. Ἡ διαμόρφωσις δρᾷ τούτων, ἢ ὅλως ἐξειδιασμένη καὶ λελογισμένη ἐκ προτέρου διὰ τὴν ἔνωσιν... καὶ ἡ ἐξάρτησις τῆς γονιμοποιήσεως ἢ τῆς κυτταρώσεως (ἦτοι αὐτῆς τῆς συνεχείας τῆς ζωῆς τῶν ἀνωτέρων ὀργανισμῶν) ἐκ τοῦ νόμου τῆς ἐνότητος τῶν δύο διχασμένων γενῶν, ἐκ προτέρου πρὸς τὴν ἔνωσιν ταύτην διαμορφουμένων..., ἀναγγέλλει οὐσιωδέστατον τῆς νοητικῆς δυνάμεως (σ.σ. τοῦ Δημιουργοῦ) τὸν χαρακτήρα..., ὃν Αὕτη ν' ἀπεικονίσῃ ἠθέλησε καὶ ἐν τῷ ὑπερόχῳ αὐτῆς ἔργῳ τῆς ζωῆς...».

B. ΤΟ ΑΓΕΦΥΡΩΤΟΝ ΧΑΣΜΑ ΜΕΤΑΞΥ ΤΟΥ ΦΥΤΙΚΟΥ ΚΟΣΜΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΜΨΥΧΩΝ ΟΝΤΩΝ

Εἰς τὰς ἀμαχήτους ταύτας ἀποδείξεις τὰς ἀποκλειούσας τὴν αὐτόματον γένεσιν, τυχαιότητα καὶ φυσικὴν ἐπιλογήν, ἀλλὰ καὶ πᾶσαν μορφὴν ἐξελίξεως τῶν ἐνοργάνων ὄντων, προστίθενται αἱ βιολογικαὶ, καὶ αἱ ψυχικαὶ ιδιότητες τῶν ἐμψύχων ὄντων, ἦτοι αἱ αἰσθήσεις αὐτῶν, τὰ αἰσθήματα, τὰ συναισθήματα, τὰ ἔνστικτα καὶ αἱ φωναὶ τῶν, αἴτινες - βιοψυχικαὶ ιδιότητες - δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ θεωρηθοῦν ἀποτέλεσμα πείρας, πρὸς ἀπόκτησιν τῆς ὁποίας δέον νὰ ὑπάρχη νόησις⁶⁹. Ἀποτελοῦν δὲ αἱ ιδιότητες αὗται τὸ 2ον γενικὸν καὶ ἀπολύτως ἐπίσης ἀγεφύρωτον χάσμα μεταξὺ τῶν ἐμψύχων ὄντων καὶ τῶν ἀψύχων ἐνοργάνων τοιούτων, ἦτοι τῶν φυτῶν καὶ τῶν δένδρων. Καὶ διακηρύττουν ὁμοίως, ὅτι εἶναι καὶ αὗται **ιδιότητες** θέσει καὶ **ὄχι φύσει**, ιδιότητες δηλ. **δοταί** ἔξωθεν, ἦτοι ἐκτὸς τῆς μάζης - ὕλης, εἰς τὰ ἐμψυχα ὄντα, ὅπως εἶναι ἔξωθεν δοταὶ ὡσαύτως πᾶσαι αἱ ὀργανικαὶ ιδιότητες πάντων τῶν ὀργανισμῶν τῶν ἐνοργάνων ὄντων, ἐφόσον δὲν ὑπάρχουν οὔτε εἰς τὸν φυτικὸν κόσμον (ὅστις ἐδημιουργήθη πρὸ τῆς δημιουργίας τῶν ἐμψύχων ὄντων, ἀλλὰ δὲν ἐπροκίσθη μὲ ψυχικὰς ιδιότητας), μήτε εἰς τὴν ἀνόργανον μάζαν - ὕλην. Οἱ ὀργανισμοὶ δὲ καὶ τῶν ἐμψύχων ὄντων, ὅπως καὶ τῶν ἀψύχων ἐνοργάνων τοιούτων σχηματίζονται ἐπίσης ἐξ ὠρισμένων χημικῶν στοιχείων αὐτῆς. Πάντως θὰ παρατηρήσωμεν ὅτι καὶ αἱ βιοψυχικαὶ αὗται ιδιότητες τῶν ζώων, ὡς καὶ τὰ εἰς ἕκαστον γένος αὐτῶν - καὶ δὴ εἰς τὰ ἀνώτερα - δοθέντα ὑπὸ τοῦ Δημιουργοῦ ἰδιαίτερα ψυχικὰ χαρακτηριστικά, καίτοι ἀποτελοῦν χάσμα ἀγεφύρωτον μεταξὺ τῶν ἐμψύχων ὄντων καὶ τοῦ φυτικοῦ κόσμου, δὲν καθιστοῦν ἐν τούτοις καὶ τὰς ψυχὰς τῶν ζώων ἰδιαιτέρας, πνευματικὰς, ἄρα δὲ καὶ ἐνσυνείδητους ὑποστάσεις, ὥστε νὰ ἐπιζοῦν αὗται μετὰ τὴν θανάτην αὐτῶν. Αἱ ἐκδηλώσεις, αἱ κινήσεις, αἱ ἐνέργειαι καὶ ἡ ζωὴ, ἐν γένει, τῶν ζώων διαφέρουν βεβαίως τῶν ἀπλῶν μηχανοφυσικῶν - ἀνακλαστικῶν ἀντιστοιχῶν τοιούτων τοῦ φυτικοῦ κόσμου, δὲν εἶναι ὅμως ἐνσυνείδητοι, λογικαὶ - πνευματικοί. Εἶναι ἐκδηλώσεις - ἐνέργειαι ἀπλῶς **ἐνστικτοὶ** ἐν αἷς δὲν ὑπάρχει οὐδ' ἄκτις λογικοῦ, τοῦτο δὲ ἀποδεικνύεται: α) Ἐκ τοῦ ὅτι ὅλα τὰ ζῶα εἶναι ἀδίδακτα ἀπὸ γενετῆς, πολλὰ δὲ γένη ἐντόμων καὶ ἐναλίων - ὑδροβίων δὲν γνωρίζουν κἄν τοὺς

⁶⁹ Ὅτι καὶ οἱ βιοψυχικαὶ ιδιότητες τῶν ἐμψύχων ὄντων δὲν εἶναι ἀποτέλεσμα πείρας ἀτελέστερων ὀργανισμῶν, βεβαιοῦται, ἐκ τοῦ ὅτι οἱ προηγηθέντες ἀτελέστεροι ὀργανισμοὶ δὲν εἶχον τὴν ἰκανότητα τῆς ἀποκτήσεως οἰασθήποτε πείρας, ὡς στερούμενοι νοήσεως. Ἐξ ἄλλου ἀποκλείεται ἡ ἀπόκτησις πείρας ἰκανῆς ὅπως μεταβάλλῃ οἰονδήποτε ὀργανισμὸν ἐκ τῆς ἀπαραβιάστου ἐν πᾶσιν, ἐπιβολῆς τοῦ νόμου τῆς κληρονομικότητος, τοῦ περιορίζοντος, κατὰ τὰ προεκτεθέντα, τὴν ζωὴν καὶ τὴν ἀνάπτυξιν τῶν ἐνοργάνων ὄντων εἰς ὠρισμένα καὶ ἀπαραβίαστα πλαίσια.

γεννήτορας αὐτῶν, β) Ἐκ τοῦ ὅτι πάντα τὰ ζῶα ἐκάστης συνομοταξίας ὁμοιομόρφως πάντοτε ἐκτελοῦν τό αὐτὸ ἔργον - πρόγραμμα. Καί γ) Ἐκ τοῦ ὅτι πάντοτε ἐπίσης ἐπιδεικνύουν τὴν αὐτὴν γνῶσιν καὶ σοφίαν, δι' ὃ καὶ μία ὁλόκληρος συνομοταξία δύναται νά θεωρηθῆ ὡς ἓν ζεῦγος, τοῦτο δέ πάλιν εἶναι ἀπολύτως πανομοιότυπον πρὸς τοὺς πρωταρχικούς προγόνους του, κατ' οὐδὲν διαφέρον κατὰ τὴν γνῶσιν, τὴν σοφίαν, τὴν ἐπιστήμην. Πάντα λοιπὸν ταῦτα ἐπιβάλλουν νά δεχθῶμεν ὅτι τὰ ζῶα ἔχουν εἰς τὴν ζωὴν των συμφυές τι **ἐνστικτον** πρόγραμμα, ἀνάλογον καὶ σύμφωνον πρὸς τὰς ἰδίας ἐκάστου γένους ἀνάγκας. Καί τοῦτο εἶναι ἡ συντηρητικὴ καὶ διαγωνιστικὴ δύναμις των, ἡ δοθεῖσα εἰς αὐτὰ ὑπὸ τοῦ Δημιουργοῦ, ἣτις τὰ βοηθεῖ πρὸς ἐπιτέλεσιν τοῦ προορισμοῦ των, ἀλλὰ καὶ τὰ προφυλάσσει ἀπὸ τοῦ ἀφανισμοῦ.

Καί ὅπως παρατηρεῖ καὶ ὁ Cuvier (Dictionair theolog Dogmatig, τ. 1. p. 623 ἐξ.), τὰ ζῶα λαμβάνουν διὰ τῶν αἰσθήσεων ἐντυπώσεις, ὧν διατηροῦν τὰ ἴχνη ὄχι μόνον διὰ τοῦ ἐνστίκτου ἀλλὰ καὶ διὰ τῆς μνήμης, τὰ ἀνώτερα βεβαίως ἐξ αὐτῶν. Αἱ ἐντυπώσεις δ' αὐταί, διὰ συνδυασμῶν παράγουν ποικίλας ἐνώσεις καὶ συνδέσμους, ἐξ ὧν σχηματίζουν σκέψεις πρὸς ἐκτέλεσιν ἐνεργειῶν ἀποβλεπουσῶν εἰς τὴν ἱκανοποίησιν τῶν ἀναγκῶν ἢ τῶν ἐπιθυμιῶν των. Ἄλλ' ἡ τοιαύτη διανοητικότης τῶν ζῶων μέχρι τούτου ἐξικνεῖται. Δέν ὑψοῦται μέχρι τῆς λογικῆς σκέψεως. Τοιουτοτρόπως τὰ ζῶα, διὰ τῶν βιοψυχικῶν ἰδιοτήτων των, χωρίζονται ἀποτόμως ἀπὸ τοῦ συνόλου τοῦ Φυτικοῦ Κόσμου, μηδὲ τῶν **ζωοφύτων** ἐξαιρουμένων καὶ τῶν σαρκοφάγων φυτῶν καὶ δένδρων, ὧν αἱ κινήσεις καὶ αἱ ὀργανικαὶ ἐνέργειαι εἶναι ἀπλῶς ἀνακλαστικά. Καὶ διακηρύσσουν καὶ οὕτως ὅτι δέν ἐξειλίχθησαν ποτέ ἐκ τοῦ φυτικοῦ κόσμου, δεδομένου μάλιστα ὅτι καὶ αἱ ψυχικοὶ αὐτῶν ἰδιότητες ὅπως καὶ αἱ ὀργανικαί, οὐσιώδεις παραλλαγὰς ἔχουσαι εἰς ἕκαστον γένος ἢ συνομοταξίαν γενῶν, δέν εἶναι δυνατόν νά ὀφείλωνται εἰς πείραν. Ἀλλὰ χωρίζονται ἀποτόμως ἐπίσης τὰ ζῶα καὶ ἀπὸ τὸν ἀνθρώπου δι' ἀγεφύρωτου ὁμοίως χάσματος τόσον ὀργανικοῦ, ὅσον καὶ ψυχικοῦ - πνευματικοῦ.

Ὅτι δέ τὰ ζῶα - καὶ τὰ ἀνώτερα - χωρίζονται ἀποτόμως ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου καὶ ὅτι πᾶσαι, αἱ ἐνέργειαι αὐτῶν, καὶ αἱ σοφώτεραι, ἀποτελοῦν ἀπλὴν ἐκτέλεσιν ἐπιταγῶν τῶν ἐνστίκτων, μαρτυρεῖ, σὺν ἄλλοις, καὶ ἡ πρόσκαιρος καὶ βραχεῖα διάρκεια τῆς αὐτομάτως ἐμφανιζόμενης ἐνστίκτου συζυγικῆς ἀρετῆς καὶ ἀγάπης εἰς τίνα ἐξ αὐτῶν, ὡς καὶ τῆς ἐντόνου μητρικῆς στοργῆς εἰς τὰ πλεῖστα τῶν ἀνωτέρων. Διότι πρὸ τοῦ συζυγικοῦ βίου των γνωρίζουν μόνον τὰ εἰς τό πρῶτον στάδιον τῆς ζωῆς των ἀναγκαῖα. Ὀλίγον ὅμως πρὸ αὐτοῦ, καὶ κατὰ τὴν διάρκειάν του, ἀναπτύσσονται ὅλαι αἱ προμνησθεῖσαι ἀρεταὶ διὰ τὰς νέας πλέον ἀνάγκας, ἀλλ' ἀφανίζονται αὐταὶ πάλιν μετ' ὀλίγον, μόλις ὡς ἐκπληρωθῆ ὁ δι' αὐτῶν ἐξυπηρετούμενος σκοπός.

Καὶ ὅτι τέλος τὰ ζῶα στεροῦνται λογικῆς ψυχῆς - καὶ λογικῆς σκέψεως - ἀποδεικνύεται ἐπίσης καὶ ἐκ τῆς ὑπ' αὐτῶν ἀναλλοιώτου συνεχῶς ἐπιτελέσεως τῶν ὑπὸ τῶν ἐνστίκτων των ἐπιβαλλομένων ἔργων, καὶ ὅταν αἱ συνθῆκαι, δι' ἃς ταῦτα ὑπὸ τοῦ Δημιουργοῦ ὠρίσθησαν, δέν ὑφίστανται. Οὕτως ὁ κάστωρ, προορισθεὶς νά ζῆ παρά τὰς ὄχθας ποταμῶν καὶ προικισθεὶς μέ τὴν ἱκανότητα νά ἐγείρη φράγματα πρὸς ἀναχαίτισιν τῆς ὀρμῆς τοῦ ρεύματος, διὰ νά κατασκευάζῃ ἀσφαλῆ τὴν κατοικίαν του, συνεχίζει τὴν κατασκευὴν φραγμάτων καὶ ὅταν εὕρισκεται ἐγκλειστος εἰς ζωολογικούς κήπους, ἔνθα οὔτε ρεύματα, μήτε σχετικοὶ κίνδυνοι διὰ τὴν κατοικίαν του ὑπάρχουν. Ὅλα ἐπίσης τὰ ζῶα, περιοριζόμενα ἢ γεννώμενα εἰς ζωολογικούς κήπους ἢ πτηνοτροφεία, συνεχίζουν ἀναλλοιώτως ζῶντα τὴν ἐλευθέραν τοῦ γένους των φυσικὴν

ζωήν.

Τοιουτοτρόπως καί τὰ σοφώτερα καί τὰ τελειότερα τῶν ἔργων ὠρισμένων ζῶων καί δὴ τῶν ἐντόμων, ἤτοι ἡ ἰδιόρρυθμος ἀλλ' ὁμοίομορφος πάντοτε κατασκευὴ τῶν φωλεῶν καί τῶν κατοικιῶν αὐτῶν, χωρὶς νά προηγήται οὐδεμία σχετικὴ διδασκαλία ἢ πείρα· ἡ πρόνοια διὰ τὴν διατροφήν καί τὴν προφύλαξιν αὐτῶν καί τῶν τέκνων των (τὰ ὅποια **πολλάκις οὐδὲ κἄν γνωρίζουν**) ἀπὸ τῶν ἐχθρῶν των καί ἀπὸ ἄλλων κινδύνων, τοὺς ὁποίους μέχρι τῆς ἐνηλικιώσεώς των διατρέχουν· ἡ ἐξεύρεσις πάντοτε τῶν αὐτῶν τόπων καί μέσων, δι' ὧν διευκολύνεται ἡ διαίωσις τοῦ γένους των, ἡ γνῶσις ὑπερόχων λεπτομερειῶν τῶν φυσικῶν νόμων τῆς βαρύτητος, ἔλξεως, ὡς καί τῆς μηχανικῆς καί τῆς χημείας, ἡ ὑπὸ τῶν μελισσῶν, ἰδίᾳ, τοῦ μεταξοσκώληκος, πολλῶν ὄστρακοδέρμων, ἀραχνῶν καί ἄλλων ζῶων ἐκδηλουμένη ἡ διατροφή ἐκάστου γένους δι' ὠρισμένων μόνον τροφῶν καί ἢ δι' ὑπερόχων τρόπων καί μέσων ἀνεύρεσις καί ἐναποθήκευσις πολλάκις αὐτῶν· ἡ ἐν ὑπερόχῳ κοινωνικῇ ὀργανώσει ζωὴ τῶν ὀμαδικῶς ζώντων, ἥτις, ἐν τίσι (ὡς ἡ τῆς μελίσης καί τῶν τερμιτῶν) ἀποτελεῖ ἀναντιρρήτως καταισχύνην... διὰ τὴν κοινωνικὴν ζωὴν τοῦ λογικοῦ ἀνθρώπου...· ἡ ἀμετάβλητος διὰ μέσου τῶν αἰῶνων καί ἐξ ἐπιδράσεως ἐξωτερικῶν ἀλλὰ καί ἐσωτερικῶν αἰτίων μετανάστευσις καθ' ὠρισμένας ἐποχὰς ὠρισμένων ζῶων χειραίων τε καί ἐναλίω, καί τόσα ἄλλα ἔργα αὐτῶν, προκαλοῦντα ἐνίοτε τὸν θαυμασμὸν τοῦ λογικοῦ ἀνθρώπου, δέν ἀποτελοῦν εἰμὴ ἐνεργείας καί πράξεις «ἐνστικτοῦς», οἷονεὶ τυφλὰς μηχανικάς, ἀλόγους καί ἀσυνειδήτους, τῶν ὁποίων τό γενεσιουργὸν αἷτιον καί τὸν σκοπὸν οὐδέποτε τὰ ζῶα ἐγνώρισαν, οὐδὲ θὰ γνωρίσουν. Διότι ἂν εἶχον ἔστω καί ἀμυδρὸν φῶς λογικοῦ, θὰ προσηρμόζοντο ἐκάστοτε πρὸς τὰς νέας συνθήκας τῆς ζωῆς των. Θὰ ἐδιδάσκοντο ἐκ τῆς πείρας των καί ἐκ τῆς σοφίας καί τῶν γνώσεων ἄλλων ζῶων. Θὰ ἀπεμιμοῦντο τὰ τυχόν καλλίτερα ἔργα ἄλλων ζῶων. Θὰ προήγαγον, τέλος, καί θὰ ἀνέπτυσσον ἐπὶ τό τελειότερον τὴν ἐν γένει ζωὴν των. Ἀλλ' οὐδὲν πάντων τούτων. Ἐκαστον ζῶον ἔχει ἰδίαν ἐνστιγματικὴν σοφίαν καί σύνεσιν ἰδιάζοντος χαρακτήρος, μηδεμίαν σχέσιν ἔχουσιν μὲ τὰς ἀντιστοιχοῦς ἄλλων ζῶων καί δὴ διαφόρου γένους. Ὁ πίθηκος δύναται νά βλέπη τὸν κάστορα ἐπὶ αἰῶνας νά οἰκοδομῇ, ἀλλ' οὐδέποτε θὰ μιμηθῇ τὴν τέχνην ἐκείνου... Οὐτε ὁ κύων, οὔτε ἄλλο ζῶον ἢ πτηνὸν ἐκ τῶν σοφωτέρων θὰ μιμηθοῦν ποτέ τὰ ἔργα ἄλλων ζῶων, θὰ προσοικειωθοῦν τὰς φυσικὰς ἰδιοτήτας αὐτῶν, θὰ δυνηθοῦν νά ἐκμάθουν τὰς γλώσσας των.

Ἐπομένως πᾶσαι αἱ ψυχικαὶ ιδιότητες ὅλων τῶν ζῶων εἶναι ιδιότητες καί ἐκδηλώσεις ἄλογοι, τυφλαί, ἀνακλαστικοί, ἐνστικτώδεις, οἷονεὶ μηχανικάι. Εἶναι βεβαίως μορφῆς ἀνωτέρας ἀπὸ τῶν ὀργανικῶν τοιούτων τῶν φυτῶν καί τῶν δένδρων. Συνυφασμέναι ὅμως ἀπολύτως μετὰ τῶν σωμάτων - ὀργανισμῶν τῶν ζῶων, δέν ἀποτελοῦν, ὡς ἐκ τούτου, ἰδιαιτέρας πνευματικὰς ψυχὰς ἐν ἐκάστῳ ζῳῷ. Διὰ τοῦτο δὲ καίτοι μεταβιβάζονται πᾶσαι ἀναλλοιώτως εἰς τὰ νεογεννώμενα, διὰ τοῦ ὑπὸ τοῦ Δημιουργοῦ καί πάλιν τεθέντος ἀτέγκτου νόμου τῆς κληρονομικότητος, συναφανίζονται ἐν τούτοις τελείως κατὰ τὴν θανὴν ἐκάστου ζῳοῦ, ὅπως συναφανίζονται κατὰ τὴν κοπὴν, καῦσιν, ἢ διάλυσιν, ὅπως δήποτε, τῶν κορμῶν τῶν φυτῶν καί τῶν δένδρων πᾶσαι αἱ ὀργανικαὶ ιδιότητες αὐτῶν. Διότι οὕτως ἔδοξε τῷ Δημιουργῷ.

Πρόσθετον δέ, βεβαίωσιν καί τῆς ἐν προκειμένῳ ἀληθείας ἀποτελεῖ καί ἡ

ἐπιστημονική πλέον διαπίστωση, ἡ γενομένη ἀρχικῶς ὑπὸ τῶν Cuvier, Flurens κ.ἄ.⁷⁰, ὅτι τὰ ἀνώτερα τῶν μαστοφόρων ὡς ὁ οὐραγγοτάγκος - Γορίλλας, ἀναπτύσσουν τὴν μεγίστην αὐτῶν διανοητικότητα μέχρι τῆς νεανικῆς ἡλικίας, μεθ' ἣν αὐτὴ προοδευτικῶς ἐλαττοῦται, ἀξανόμενων τῶν διαστάσεων καὶ τῶν δυνάμεων τοῦ σώματος. Ἀποτελεῖ καὶ τοῦτο ἀπόδειξιν τῆς μὴ ὑπάρξεως ἐν τοῖς ζῴοις ἰδιαιτέρας πνευματικῆς ὑποστάσεως, ἐνσυνειδήτου δηλ. καὶ λογικῆς ψυχῆς, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸν ἄνθρωπον οὐτινος ἢ ψυχῆ, συναναπτυσσομένη μετὰ τοῦ σώματος, ὄχι μόνον δὲν ὑφίσταται μείωσιν τίνα τῶν ἀρχικῶν αὐτῆς δυνάμεων, ἀλλ' ἀντιθέτως φθάνει εἰς τὴν ἀνωτάτην ἐκδήλωσιν αὐτῶν ὅταν ἀκριβῶς τὸ σῶμα - σκηνωμὰ της εἰσέρχεται καὶ διανύει τὴν περίοδον τῆς παρακμῆς. Καὶ ἀνυψοῦται εἰς τελείαν κυριαρχίαν ἐπὶ τοῦ σώματος. Χωρίζονται ὡς ἐκ τούτου ὅλα τὰ ζῶα καὶ ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου δι' ἀγεφύρωτου χάσματος. Καὶ τὸ χάσμα τοῦτο εἶναι ὄχι μόνον ψυχικὸν ἀλλὰ καὶ ὄργανικόν.

Γ. ΤΟ ΑΓΕΦΥΡΩΤΟΝ ΧΑΣΜΑ ΜΕΤΑΞΥ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ ΚΑΙ ΟΛΩΝ ΤΩΝ ΕΝΟΡΓΑΝΩΝ ΚΑΙ ΕΜΨΥΧΩΝ ΟΝΤΩΝ

Πάσας τὰς ἀποδείξεις περὶ τοῦ ἀδυνατοῦ τῆς ἐξελίξεως τῶν ἐνοργάνων ὄντων, ἀψύχων καὶ ἐμψύχων, ἐπισφραγίζει τὸ γενικόν, ὡσαύτως καὶ ἀπολύτως **ἀγεφύρωτον**, χάσμα μετὰ τοῦ ἀνθρώπου καὶ πάντων τῶν λοιπῶν ἐνοργάνων ὄντων, δι' οὗ ἐχωρίσθη ἀποτόμως ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ πάντων τῶν ἐνοργάνων ὄντων, ἀψύχων καὶ ἐμψύχων, καὶ τὸ ὅποῖον εἶναι ὄχι μόνον πνευματικόν-ψυχικόν, ἀλλὰ καὶ ὄργανικόν. Διότι ἔχει ὁ ἄνθρωπος καὶ βασικὰς ὄργανικὰς-ἀνατομικὰς διαφορὰς, ὡς καὶ βιολογικὰς τοιαύτας, ἀπὸ ὅλα τὰ εἶδη τῶν τόσον ὑμνηθέντων πιθήκων (ὅπως βεβαίως, καὶ κατὰ μείζονα λόγον, ἀπὸ ὅλα τὰ λοιπὰ ἐνόργανα ὄντα) χωριζόμενος οὕτως - καὶ κατὰ πάντα - ἀπολύτως ἀπ' αὐτῶν. Ὁ Ἄγγλος ἀνατόμος Κέηβ, συγκρίνας, κατὰ τὸν Ζώρζ Γκραναί 1965 ἀνατομικούς χαρακτῆρας τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῶν ἀνθρωποειδῶν πιθήκων, κατήρτισε τὸν ἀκόλουθον πίνακα: Ὅτι 312 χαρακτηριστικὰ ἀπαντῶνται μόνον εἰς τὸν ἄνθρωπον, 396 χαρακτηριστικὰ εἶναι κοινὰ τόσον εἰς τὸν ἄνθρωπον ὅσον καὶ εἰς τὸν Γορίλλαν, 354 χαρακτηριστικὰ εἶναι κοινὰ εἰς τὸν ἄνθρωπον καὶ εἰς τὸν Ὀραγγοτάγκον, 117 χαρακτηριστικὰ εἶναι κοινὰ μετὰ τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ Γίββωνος καὶ 313 χαρακτηριστικὰ εἶναι κοινὰ μετὰ τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῶν κατωτέρων πιθήκων. Διακρίνεται λοιπὸν ὁ ἄνθρωπος ὅλων τῶν πιθήκων κλπ. - τῶν ὡς προγόνων του ἢ ἄλλως ὡς ἀνταδέλφων ἢ ἐξαδέλφων του!!! φερομένων -βιολογικῶς τε καὶ ἀνατομικῶς, διὰ 312 χαρακτηριστικῶν, ἅτινα ἀπαντῶνται **μόνον εἰς αὐτόν**.

Πῶς ἀνεπτύχθησαν εἰς τὸν ἄνθρωπον τὰ ἰδιαιτέρα ταῦτα χαρακτηριστικὰ, ἐν οἷς διακρίνεται ὡσαύτως ἰδιαιτέρα δι' ἕκαστον σκοπιμότης καὶ πρόνοια; Θὰ ἀπαντήσουν ἀναμφιβόλως πάλιν οἱ ἐξελικτικοί, ὅτι ἀνεπτύχθησαν διὰ τῆς ἐξελίξεως, τῆς πραγματοποιουμένης διὰ τῆς φυσικῆς ἐπιλογῆς καὶ τῆς προσαρμογῆς, προηγηθείσης ἴσως καὶ ἀποτόμου τινὸς ἐξελίξεως ἀπὸ εἶδους εἰς εἶδος. Ἐν τούτοις αὕτη εἶναι ἡ βασικὴ των πλάνη. Ἡ ψευδὴς βᾶσις, ἐπὶ τῆς ὁποίας καὶ ἐν τῇ προθέσει των, οἱ ὑλισταὶ ἐξελικτικοί, νὰ ἀρνηθοῦν τὴν ὑπαρξιν Δημιουργοῦ καὶ τὴν ὑπ' Αὐτοῦ δημιουργίαν τῶν ὄντων, ἐν γένει, ἀνήγειραν ὅλον τὸ φανταστικὸν καὶ ψευδὲς οἰκοδόμημα τῆς θεωρίας

⁷⁰ Πρβλ. Κ. Νεστορίδου «Περὶ ψυχῆς», σελ. 32 καὶ βιβλ. αὐτ.

τῆς ἐξελίξεως. Ἀποδεικνυομένης λοιπὸν ἀναληθοῦς καὶ ἀνυπάρκτου τῆς βάσεως ταύτης, ὀλόκληρον τὸ πομφολυγῶδες τοῦτο οἰκοδόμημα διαλύεται καὶ ἀφανίζεται παταγωδῶς.

Καὶ εἶναι ἀνύπαρκτος καὶ ὅλως φανταστικὴ ἢ ὑπὸ τῶν ἐξελικτικῶν τιθεμένη, ὡς ἀνωτέρω, βᾶσις, διότι ἡ ἰκανότης τῶν ἐνοργάνων καὶ ἐμφύχων ἐν γένει ὄντων πρὸς προσαρμογὴν εἰς τὸ περιβάλλον ἢ ἐπιλογὴν εἶναι ἀπολύτως ὠρισμένη καὶ περιορισμένη δι' ἕκαστον εἶδος καὶ γένος, μὴ δυναμένη νὰ ὑπερβῆ τὰ ἐξυπηρετοῦντα μόνον τὴν εἰδικὴν ἐκάστου εἶδους ἢ γένους ζωὴν **πλαίσια**. Ὅταν τὰ πλαίσια ταῦτα δι' οἰονδήποτε λόγον διαταραχθοῦν ἢ παραβιασθοῦν, ἐπακολουθεῖ ὄχι τοῦ εἶδους ἢ γένους ἢ ἐξέλιξις κ.λπ., ἀλλ' ὁ **θάνατος**, ὁ **ἀφανισμός** αὐτῶν. Τοῦτο διδάσκει ἡ πείρα τῶν αἰώνων ἂν ἡ ρηθεῖσα ἄποψις ἦτο ἀληθής, τότε τὰ ὑπάρχοντα σήμερον ἀνώτερα ἔμψυχα ὄντα, καὶ δὴ ὁ ἄνθρωπος, θά ἠδύναντο - ὡς ὀργανισμοὶ ἀνωτέρων ἐξελικτικῶν ἀναμορφώσεων καὶ μεταβολῶν - νὰ ὑπερπηδήσουν τὰ ὅρια ταῦτα. Δέν συνέβη ὅμως τοιοῦτον τι μέχρι σήμερον καὶ δέν θά συμβῆ ποτέ. Οὐδεμία ὀργανικὴ μεταμόρφωσις ἢ μετάμειψις εἶδους ἢ γένους θά ἐπιτευχθῆ. Αἱ διασταυρώσεις, αἱ τεχνητῶς ὑπὸ τοῦ ἀνθρώπου γενόμεναι (διότι, κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Dufrenoy, τὰ ἔμψυχα ὄντα τὰ ἀνήκοντα εἰς διάφορα γένη ἐξ ἐνστίκτου ἀποφεύγουν τὰς μεταξὺ των ἐπιμιξίας)⁷¹ εἶναι περιορισμένα μεταξὺ ἀπολύτως συγγενῶν πάντοτε εἰδῶν καὶ γενῶν, καὶ δέν θά ὑπερβοῦν ποτέ τὰ ὑπὸ τοῦ Δημιουργοῦ, πρὸς ἐξυπηρετήσιν τῆς δημιουργίας καὶ πάλιν τεθέντα ὅρια, ἅτινα καὶ περιορίσθησαν ὑπὸ τοῦ ἰδίου κατὰ τοιοῦτον τρόπον ὥστε, πᾶσαι αἱ διασταυρώσεις νὰ διέπονται ὑπὸ τῶν τριῶν μορφῶν τοῦ παγκρατοῦς νόμου τῆς κληρονομικότητος (Μεντελισμοῦ), ἤτοι τῆς Μέσης, τῆς Μωσαϊκῆς καὶ τῆς Ἐναλλασσομένης, καθ' ἃς, ὠρισμένος ἀριθμὸς ἀπογόνων τῆς πρώτης μορφῆς ἐν σταθερῇ ἀναλογίᾳ 1 : 2 : 1, ἐπανέρχεται εἰς τὸν καθαρὸν τύπον τῶν ἀρχικῶν προγόνων. Ὄρισμένοι δέ τεχνητοὶ μεσάζοντες, ὡς ὁ ἡμίονος κ.λπ., εἶναι στεῖροι ἢ ἄγονοι, μὴ ἔχοντες, κατὰ τὸν νόμον τῆς «ἀγονίας», τὴν ἰκανότητα ἀναπαραγωγῆς⁷².

Ὅταν δέ οὐδεμία **τεχνητὴ** παραλλαγή ἢ μεταλλαγή συγγενῶν πάντοτε καὶ ἀνηκόντων εἰς τὸ αὐτὸ εἶδος ἢ γένος ὄντων, δύναται νὰ ἐκφύγη τοῦ πλαισίου τῶν Νόμων τούτων τῆς κληρονομικότητος (ἢ τῶν νόμων τῆς ἐπικρατήσεως, τῆς ἀποσχίσεως ἢ διασπάσεως καὶ τῆς καθαρότητος τῶν γαμετῶν) ὅπως καὶ τῶν συναφῶν Νόμων: α) τοῦ Quetelep, καθ' ὃν πάντα τὰ πρὸς ἕνα οἰονδήποτε χαρακτηῖρα παραλλάσσοντα εἶδους τινὸς κατατάσσονται περὶ μέσον τινὰ τύπον καὶ αἱ διαφοραὶ ἀπὸ τοῦ μέσου τούτου τύπου εἶναι τοσοῦτω σπανιώτεροι, ὅσω περισσότερον μεμακρυσμένοι ἀπ' αὐτοῦ τυγχάνουν· καὶ β) τῶν Welmorin καὶ Johansen, περὶ «παλινδρομήσεως», καθ' ὃν οἱ ἀπόγονοι τείνουν νὰ ἐπανέλθουν πρὸς τὸν μέσον τύπον, ἀπὸ τοῦ ὁποῖου οὕτω παρουσιάζονται μεμακρυσμένοι ὀλιγώτερον ἢ οἱ γονεῖς των⁷³. Ὅταν φύσει τὰ ἔμψυχα

⁷¹ μακαριστοῦ Π. Τρεμπ., μν. ἔργ., σελ. 59 καὶ βιβλ. αὐτόθι.

⁷² Εἰς τὰς σπανιωτάτας διαμέσου τῶν αἰώνων περιπτώσεις τῆς γονιμότητος μιᾶς ἡμίονου ἐν τῷ κήπῳ τῆς ἐγκληματίσεως τῶν Παρισίων καὶ ἐνὸς νόθου ἀπογόνου κονίκλου καὶ λαγωῦ, τὸν ὁποῖον διεφήμισαν Ca καὶ οἱ περὶ αὐτόν, οἱ ἀπόγονοι τῆς μὲν πρώτης ἀπὸ τῆς δευτέρας γενεᾶς, τοῦ δὲ δευτέρου ἀπὸ τῆς τρίτης, ἐπανῆλθον εἰς τὰ ἐπικρατέστερα ἀρχικὰ γένη τοῦ ἵππου καὶ τοῦ λαγωῦ, κατὰ τὸν αὐτὸν νόμον τοῦ Μέντελ. Πρβλ. καὶ μακαριστοῦ Π. Τρεμπ. μν. ἔργ., σελ. 60-63 καὶ βιβλ., αὐτόθι.

⁷³ μακαριστοῦ Π. Τρεμπ., μν. ἔργ., σελ. 82-95 καὶ βιβλ. αὐτόθι.

ὄντα ἀποφεύγουν τὰς μεταξὺ των ἐπιμιξίας, εἰς δὲ τὰ ἄψυχα -φυτὰ δένδρα - δέν εἶναι δυνατὸν νὰ νοηθῆ κἄν τοιαύτη τάσις, πῶς θὰ γίνῃ ἀποδεκτὴ τυχαία μεταλλαγή οἰοῦδήποτε εἶδους ἢ γένους καὶ μετατροπὴ αὐτοῦ εἰς ἕτερον;

Μήπως ὅμως οἱ προμνησθέντες νόμοι, οἱ πρὸς φρούρησιν προφανῶς τοῦ ἀμεταβλήτου τῶν εἰδῶν ὑπὸ τοῦ Δημιουργοῦ ταχθέντες, ἐν συνδυασμῶ καὶ μετὰ τῶν λοιπῶν τοιούτων, διὰ τὴν συντήρησιν, γενικώτερον, τοῦ φαινομένου τῆς ζωῆς, δέν στρέφονται ἐξ ἴσου καὶ κατὰ τῶν ὁπαδῶν τῆς τελολογικῆς ἢ θεϊστικῆς ἐξελίξεως, κατὰ τοὺς ὁποίους ἡ ἐξέλιξις τῶν ὄντων ἐγένετο τῇ συνεργείᾳ φυσικῶν δυνάμεων, ἀλλ' ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν τοῦ Θεοῦ;

Μυωπάζοντες, ἐν τούτοις, ἵνα μὴ εἴπωμεν τυφλώποντες οἱ ὑποστηρικταὶ τῆς ἐξελικτικῆς Κοσμοθεωρίας πρὸ τῶν ἀμαχήτων τούτων ἀληθειῶν, τὰς ὁποίας πᾶσαι αἱ πρόοδοι τῆς Ἐπιστήμης, ἀλλὰ καὶ αἱ παλαιοντολογικαὶ ἔρευναι βεβαιοῦν πανηγυρικῶς (κυροῦσαι τὸ ἐπιστημονικὸν ἀπόφθεγμα «πᾶν ζῶν ὄν, μόνον ἐξ ὁμοίου ὄντος γεννᾶται καὶ ἀναπαράγεται») ὁμιλοῦν - ἰδίᾳ οἱ ὑλισταὶ ἐξελικτικοὶ - περὶ **δημιουργικῆς ἱκανότητος** τῆς Φύσεως, χωρὶς εἰς τὸν ὅρον τοῦτον νὰ δύνανται νὰ δώσουν οὐδένα συγκεκριμένον χαρακτηρισμόν.

Ἀλλ' ἡ λεγομένη **Φῦσις** δέν εἶναι τὶ ἄλλο εἰμὴ ἡ συμπαντικὴ μᾶζα-ἐνέργεια, ἡ ἀπαρτιζόμενη καὶ σχηματιζόμενη, ἐκ τῶν γνωστῶν 102 ἤδη χημικῶν στοιχείων -καὶ τῶν ἰσοτόπων αὐτῶν, καὶ συγκειμένη ... ὡς ἐκ τούτου, ἐκ μονάδων σταθερῶν ἠλεκτρικῶν πεπερασμένων (τῶν θετικονίων, καὶ οὐδετερονίων τῶν πυρῆνων, τῶν ἠλεκτρονίων περὶ τοὺς πυρῆνας κ.ἄ.) ἢ καὶ τοῦ πολυδιαφημισθέντος μποζονίου τοῦ Χίγγς πού ὀνομάζουν φύσιν, μὴ ἔχουσῶν πρὸς ἀλλήλας οὐδὲ συνοχήν!!! ἐκ μονάδων ἠλεκτρισμοῦ, στερουμένων νοήσεως καὶ εἰδένας, συνειδήσεως τῆς ἑαυτῶν ὑπάρξεως ὅπως καὶ ἐλευθερίας, καὶ ὑποτεταγμένων εἰς ἀτέγκτους ἐννόμους δυνάμεις (φυσικοὺς Νόμους), ὑπὸ τὸ κράτος τῶν ὁποίων ἐπιτελοῦν μηχανικῶς, τυφλῶς καὶ ἀναλλοιώτως ὠρισμένας κινήσεις, μεταμορφώσεις καὶ μεταβολὰς⁷⁴.

Παραθέτομεν σχετικῶς πρὸς τὸ μποζόνιον τοῦ Χίγγς τὸ ἄρθρον τοῦ Ὁμοτίμου Καθηγητοῦ τοῦ Ἐθνικοῦ Μετσοβείου Πολυτεχνείου Ἡλία Κατσούρα (περιοδικό ΠΑΡΕΜΒΟΛΗ ΙΟΥΛΙΟΣ -ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 2012) ὃ καὶ διαφωτίζει ἱκανῶς διὰ τὰς ἀπόψεις συγχρόνων ἐπιστημόνων.

«Εἰσαγωγικά, θὰ ἤθελα νὰ ὑπενθυμίσω τὰ ἐξῆς: Στίς 4 Ἰουλίου, οἱ ἐπικεφαλῆς τῶν ἐπιστημονικῶν Συνεργασιῶν C.M.S. καὶ A.T.L.A.S. ἀνακοίνωσαν στό Εὐρωπαϊκὸ Ἐργαστήριον Σωματιδιακῆς Φυσικῆς, C.E.R.N., στή Γενεύη, ἀποτελέσματα τῆς ἀνάλυσης τῶν μέχρι σήμερα πειραματικῶν δεδομένων, πού ἐλήφθησαν μὲ τοὺς ὁμωνύμους πολυσύνθετους ἀνιχνευτές τους. Οἱ ἀνιχνευτές αὐτοὶ εἶναι ἐγκατεστημένοι σὲ χώρους περὶ τὰ 100 μέτρα κάτω ἀπὸ τὴν ἐπιφάνεια τῆς Γῆς, ὅπου φέρονται ἐπανειλημμένα σὲ

⁷⁴ Ὅτι καὶ αἱ ἔννομοι δυνάμεις οἱ φυσικοὶ Νόμοι, αἱ διέπουσαι τὰς κινήσεις, μεταμορφώσεις κλπ., τῆς Συμπαντικῆς μάζης, εἶναι δυνάμεις «θέσει» καὶ ὄχι «φύσει», δυνάμεις δηλονότι δοθεῖσαι τῇ ὕλῃ ἐξῶθεν, ἤτοι ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, ἀποδεικνύεται: α) ἐκ τοῦ ὅτι αἱ δυνάμεις αὐταὶ διέπουν τὰς κινήσεις καὶ μεταβολὰς τῆς ὕλης - Μάζης καὶ ἰθύνουν ταύτας πρὸς ὠρισμένον πάντοτε τέλος - σκοπὸν β) ἐκ τοῦ ὅτι ὠρισμένοι ἰδιότητες καὶ δυνάμεις τῆς ὕλης (μαγνητισμός, φῶς, θερμότης κλπ.) ἐμφανίζονται εἰς ὠρισμένας μόνον μορφὰς καὶ πυκνώσεις αὐτῆς· καὶ γ) ἐκ τοῦ ὅτι ὠρισμένοι δυνάμεις (Νόμοι χημικοὶ, βιολογικοὶ κλπ) καὶ δὴ οἱ ἐξυπηρετοῦντες τὸ φαινόμενον τῆς ζωῆς ἐμφανίζονται ὄχι ἀπ' ἀρχῆς τῆς ὑπάρξεως τῆς ὕλης - ἐνεργείας, ἀλλὰ ἀπὸ τῆς ἐμφανίσεως τῆς ζωῆς καὶ κατὰ τὰ διάφορα αὐτῆς στάδια, προοδευτικῶς. Ἡ θεωρία δὲ τῆς «Σχετικότητος», οὐδόλως θίγει τὰς ἀληθείας ταύτας. Διότι ἀληθῶς αἱ ἔννομοι δυνάμεις, αἱ ἰθύνουσαι τὸ ὕλικόν Σύμπαν, εἶναι ἀνάλογοι καὶ σχετικαὶ πρὸς τοὺς σκοποὺς τοὺς ὁποίους ὁ Δημιουργὸς ἔταξε δι' ἕκαστον τῶν μερῶν καὶ τῶν μορφῶν αὐτοῦ.

σύγκρουση κυκλικά και αντίθετα κινούμενοι συρμοί δεσμίδων πρωτονίων. Αυτά κινούνται επί ώρες σε σωλήνες ύψηλου κενού καμπτόμενα και έστιαζόμενα από τους μαγνήτες του νέου κυκλικού Μεγάλου Έπιταχυντή Αδρονίων, L.H.C., μήκους 27 χιλιομ., άφου έχουν έπιταχυνθεί τελικά από αυτόν σε πολύ ύψηλές ένεργειες και ταχύτητες 99,999% τής ταχύτητος του φωτός.

»Μεταξύ τών προϊόντων που προκύπτουν κατά τις συγκρούσεις κάποιων ζευγών πρωτονίων, παρατηρείται, με τήν άπαιτούμενη στατιστική βεβαιότητα, και ή παραγωγή ενός πολύ σπανίου νέου βαρυού και άσταθούς σωματιδίου που διασπάται κυρίως σε δύο πολύ ένεργητικά φωτόνια («άκτινες» ήλεκτρομαγνητικής ένεργείας). Τό σωματίδιο αυτό ανήκει στην κατηγορία τών μποζονίων, δηλαδή τών σωματιδίων που έχουν άκέραιο ή μηδενικό σπιν («συστροφή»), σε αντίθεση με τήν άλλη κατηγορία τών γνωστών θεμελιωδών σωματιδίων ύλης (π.χ. ήλεκτρόνιο, κουάρκ, κ.λπ.), που έχουν σπιν 1/2.. Τό θεωρητικό σχήμα τό όποιο περιγράφει τις θεμελιώδεις άλληλεπιδράσεις (δυνάμεις μεταξύ) τών θεμελιωδών σωματιδίων (έκτός τής βαρύτητας) και έχει έπαληθευθεί πειραματικά με έξαιρετική άκρίβεια, ονομάζεται **Καθιερωμένο Πρότυπο** τής Σωματιδιακής Φυσικής.

» Τό σωματίδιο που ανακαλύφθηκε είναι πολύ πιθανόν νά είναι τό λεγόμενο σωματίδιο του Higgs (Χίγγς), από τό όνομα του έρευνητή Peter Higgs, ό όποιος συνέβαλε με άλλους, ανεξάρτητα και σχεδόν ταυτόχρονα, στη διατύπωση ενός μηχανισμού με τόν όποιο εξηγείται ή έξαιρετική διαφορετικότητα δύο από τις θεμελιώδεις δυνάμεις, τής ήλεκτρομαγνητικής (με τήν όποία π.χ. δομούνται τά άτομα) και τής άσθενούς πυρηνικής (ή όποία π.χ. έλέγχει κρίσιμα τόν άργό ρυθμό παραγωγής ένεργείας στον Ήλιο). Οί δυνάμεις αυτές σε πολύ ύψηλές ένεργειες έχει άποδειχθεί πειραματικά ότι συγκλίνουν (είναι «συμμετρικές») και «ένοποιούνται» στη μαθηματική περιγραφή τους, ενώ στην καθημερινότητά μας έμφανίζονται έξαιρετικά διαφορετικές σε ισχύ και έμβέλεια!

» Ο μηχανισμός αυτός των F.Englert, R.Brout και P.Higgs παράγει θεωρητικά τό ανωτέρω «σπάσιμο» τής συμμετρίας, και εξηγεί γιατί τά φωτόνια (φορείς - μεσολαβητές τής ήλεκτρομαγνητικής δύναμης) είναι άμαζα και ή αντίστοιχη δύναμη έχει άπειρη θεωρητικά έμβέλεια, ενώ οί φορείς τής άσθενούς πυρηνικής δύναμης, W και Z, έχουν μάζα (και μάλιστα όση 80-90 πρωτόνια!) με άποτέλεσμα ή δύναμη αυτή νά έχει πολύ μικρή έμβέλεια. Επιπλέον δίνει και μία εξήγηση για τό πώς αποκτούν τή μάζα που έχουν τά θεμελιώδη σωματίδια. Τέλος, προβλέπει και τήν ύπαρξη ενός σωματιδίου, τό όποιο έχει έπικρατήσει έπιστημονικά νά αναφέρεται με τό όνομα του Higgs, ενός από τους έρευνητές, γιατί μόνον αυτός τό πρόβλεψε και ύπολόγισε μερικές από τις ιδιότητές του.

» Χρειάζονται περαιτέρω μελέτες τών ιδιοτήτων του νέου σωματιδίου και τών τρόπων διάσπασής του με μεγαλύτερα δείγματα δεδομένων, που θά ληφθούν μέχρι τό τέλος του έτους και μετά, για νά δείξουν αν είναι αυτές που αναμένονται, στα πλαίσια του Καθιερωμένου Προτύπου, για τό θεμελιώδες σωματίδιο Χίγγς, όποτε θά έχει δοθεί μία έπιστημονική άπάντηση στα σημαντικά έρωτήματα «γιατί έχουν μάζα τά θεμελιώδη σωματίδια;» και «γιατί προκαλείται ή άσυμμετρία τών δύο θεμελιωδών δυνάμεων, δηλαδή τής ήλεκτρομαγνητικής και τής άσθενούς πυρηνικής;» που αναφέρθηκαν.

»Θά μπορούσε, όμως, νά πρόκειται για ένα σύνθετο σωματίδιο, στα πλαίσια άλλων θεωρητικών μοντέλων, ή τό έλαφρότερο από μία σειρά από σωματίδια «τύπου Χίγγς», που προβλέπεται από τό θεωρητικό σχήμα τής λεγόμενης **ύπερσυμμετρίας**. Αυτό εντάσσει όλα τά θεμελιώδη σωματίδια ύλης και δυνάμεων σε μία μαθηματική συμμετρία, με

αποτέλεσμα να λύνει ένα θεωρητικό πρόβλημα σχετικά με το ίδιο το χίγγς του Κ.Π. και να προβλέπει την ύπαρξη πολλών νέων σωματιδίων, που όμως δεν έχουν παρατηρηθεί ακόμα στο L.H.C. Αυτά (και άλλα θεωρητικά σχήματα, όπως της ύπαρξης π.χ. μικροσκοπικών χωρικών διαστάσεων επιπλέον των γνωστών μας τριών!) θα αποσαφηνιστούν με τη λήψη πολύ περισσότερων δεδομένων, αφού ο επιταχυντής και οι ανιχνευτές αναβαθμιστούν κατά το 2013-14, ώστε να λειτουργήσουν από το 2015 και έξης στην ενέργεια των 14 τρισεκατομμυρίων ηλεκτρονιοβόλτ, για την οποία και σχεδιάστηκαν.

» Σέ ένα άπειροστό χρονικό διάστημα από την αρχή της Δημιουργίας με τη Μεγάλη Έκρηξη, ενέργεια μετατράπηκε σε πολλών ειδών ενεργητικά σωματίδια. Ο μικρότατος σε διαστάσεις χώρος του Σύμπαντος ήταν γεμάτος από ένα πεδίο (των Englert-Brout-Higgs, EBH), μιά ιδιότητα δηλαδή του χώρου με την οποία αυτό αλληλεπιδράσε με τα κινούμενα στο χώρο σωματίδια, προσδίδοντας σε αυτά μάζα, ανάλογη με το βαθμό σύζευξής του με αυτά. Το πεδίο αυτό υποτίθεται ότι συνεχίζει να γεμίζει το Σύμπαν και επειδή είναι κβαντικό, έχει την ιδιότητα να γεννώνται από αυτό και να εξαφανίζονται σωματίδια, τα λεγόμενα κβάντα (ή με ισοδύναμη εικόνα, «κυματικές» διεγέρσεις) του πεδίου. Αυτά τα σωματίδια ονομάζονται δυνητικά σωματίδια χίγγς, επειδή μπορούν να υπάρξουν για πολύ μικρό χρονικό διάστημα, σύμφωνα με την ποσοτική διατύπωση της αρχής της απροσδιοριστίας, έστω και αν παραβιάζουν την αρχή διατήρησης της ενέργειας για το διάστημα αυτό.

» Κατά τις αλληλεπιδράσεις («συγκρούσεις») μεταξύ δύο πολύ ενεργητικών πρωτονίων στα πειράματα στο C.E.R.N., αλληλεπιδρούν τα συστατικά τους κουάρκ και γλοιόνια και, όταν αυτά έχουν αρκετή ενέργεια, διεγείρεται το πεδίο EBH και συντονίζεται σε μιά ενέργεια που αντιστοιχεί στη μάζα του σωματιδίου Χίγγς. Όταν «είσαχθει» αρκετή ενέργεια τοπικά στο πεδίο EBH, ένα δυνητικό σωματίδιο χίγγς γίνεται «όρατό», δηλαδή πραγματικό σωματίδιο χίγγς, σύμφωνα και με τη σχέση ισοδυναμίας μάζας M και ενέργειας E , του Αϊνστάϊν, $E = MC^2$, όπου C είναι η ταχύτητα του φωτός. Όσο μεγαλύτερη είναι η ενέργεια των συγκρουόμενων πρωτονίων, τόσο μεγαλύτερη είναι η πιθανότητα παραγωγής ενός πραγματικού Χίγγς. Αυτό όμως διασπάζεται σχεδόν άκαριαία με ποικίλους τρόπους, δίνοντας διάφορα σωματίδια ως προϊόντα. Με την ανίχνευση αυτών των σωματιδίων από τους εξειδικευμένους ανιχνευτές του C.M.S. και A.T.L.A.S. - δηλαδή τη μέτρηση της ενέργειας ή όρμης τους και της τροχιάς κίνησής τους, είναι δυνατόν να υπολογιστεί ή μάζα του αρχικού σωματιδίου που διασπάστηκε.

»Οί διάφορες ονομασίες που του δόθηκαν είναι δημοσιογραφικές, - μάλλον, παρά επιστημονικές. Επειδή η πειραματική επιβεβαίωση του σωματιδίου χίγγς έχει μακρά ιστορία δεκαετιών ανεπιτυχοῦς αναζήτησης (λόγω της άγνωστης θεωρητικά, αλλά μεγάλης (τελικά;) τιμής της μάζας του), ο βραβευθείς με Νομπέλ φυσικός Lederman ήθελε να τιτλοφορήσει σχετικό βιβλίο του ως «The God-damned particle» (Τό Θεο-κατάρατο σωματίδιο!). Ο εκδότης προτίμησε όμως τον τίτλο «Τό σωματίδιο του Θεού». Ένας συμβολικός λόγος, που θα μπορούσα να δώσω για την ονομασία αυτή είναι ότι μέσω του πεδίου του σωματιδίου αυτού ο Δημιουργός προσέδωσε υλική υπόσταση λίγο μετά τη Μεγάλη Έκρηξη, στα διάφορα θεμελιώδη και άλλα σωματίδια. Άλλοι αναφέρονται σε αυτό ως god particle (σωματίδιο θεός), για ανάλογο λόγο, ο δέ γνωστός για τον αθεϊσμό του έκλαϊκευτής (και προπαγανδιστής) Lawrence Krauss τό αποκαλεί «The Godless particle» (τό άθεο σωματίδιο) στο τελευταίο τεύχος του περιοδικού Newsweek (16.7.12)! Η δημοσιογραφική

χρήση τῶν διαφόρων ὀνομάτων, πιθανόν νά ἐκφράζει τίς μεταφυσικές προτιμήσεις τῶν ἀρθρογράφων καί τίποτε ἄλλο.

»Αὐτές οἱ ὀνομασίες δέν ὑπονοοῦν ὅτι πρόκειται γιά μία ἀνακάλυψη τῆς ἐπιστήμης ὅτι ὑπάρχει ἢ ὅτι δέν ὑπάρχει Θεός, ἀφοῦ ὁ Ἄκτιστος Θεός εἶναι «ἐπέκεινα» τῆς φύσεως τοῦ κτιστοῦ κόσμου, πού μπορεῖ νά ἐρευνᾷ καί νά μελετᾷ ὁ ἄνθρωπος μέ τήν ἐπιστήμη. Ἀπλᾶ, πρόκειται γιά ἄλλη μία ἀνακάλυψη τοῦ «πῶς», στά σημαντικά ἐρωτήματα πού ἀναφέρθηκαν παραπάνω, σχετικά μέ τίς ιδιότητες τῶν θεμελιωδῶν σωματιδίων καί θεμελιωδῶν δυνάμεων πού λειτουργοῦν στό Σύμπαν. Οἱ ἐπιστήμονες καί ὄλοι μας, γενικά, γοητευόμαστε ἀπό τόν καταπληκτικό πλοῦτο τῶν ὄντων καί τή νομοτέλεια τῆς φύσεως, ἀπό τό βάθος τοῦ μικροκόσμου τῶν στοιχειωδῶν σωματιδίων, τῶν ἀτόμων - μορίων, τοῦ DNA, μέχρι τά κύτταρα καί τούς πολύπλοκους ζῶντες ὀργανισμούς, τό γήινο περιβάλλον καί ὑπόβαθρο, τόν ἄνθρωπο, τό ἡλιακό σύστημα, τόν γαλαξία μας, τά δισεκατομμύρια τῶν γαλαξιών στό Σύμπαν. Οἱ ἐπιστήμονες, ἀνάλογα μέ τήν ιδιαίτερη ἔλξη ἀπό κάποια ἀπό αὐτές τίς περιοχές προσπαθοῦν νά ἐμβαθύνουν στίς λεπτομέρειές τους, νά βροῦν σχέσεις τῶν μερῶν, νά περιγράψουν φυσικούς μηχανισμούς, νά διατυπώσουν κανόνες καί νόμους πού διέπουν τή λειτουργία τους σέ μαθηματική γλῶσσα. Προχωροῦν λογικά μέ τήν παρατήρηση, τό πείραμα, τίς θεωρητικές ὑποθέσεις - προβλέψεις, τίς ἀπαιτούμενες πειραματικές ἐπιβεβαιώσεις, προσπαθῶντας νά δώσουν φυσικές ἐξηγήσεις. Αὐτή εἶναι ἡ καθιερωμένη καί ἐπιβεβαιωμένη ἐπιστημονική διαδικασία αἰῶνες τώρα γιά τή μελέτη καί γνώση τοῦ φυσικοῦ κόσμου.

» Στήν πορεία αὐτή τοῦ ἐρευνητικοῦ ζήλου ἢ καί τῆς συνεχοῦς ἐμβριθοῦς ἐνημέρωσης, οἱ ἐπιστήμονες δέν μποροῦν νά ἀγνοήσουν θεμελιώδη ἐρωτήματα, ὅπως «γιατί ὑπάρχει ὁ κόσμος;», «γιατί ὑπάρχουν οἱ φυσικοί νόμοι;», «γιατί μπορούμε καί γνωρίζουμε βαθύτερα καί πληρέστερα;», «ὑπάρχει ἀρχή τῶν πάντων;» καί ἄλλα. Ἐξάλλου, ἐπιστημονικά ἔχουν διαπιστωθεῖ πάρα πολλές καταπληκτικές ἰδιαιτερότητες («συμπτώσεις;») στήν ἰσχὺ τῶν θεμελιωδῶν δυνάμεων, κάποιων φυσικῶν μεγεθῶν, ὅπως μάζες τῶν κουάρκ, κ.λπ., κ.λπ., οἱ ὁποῖες ἂν ἦσαν λίγο διαφορετικές δέν θά μπορούσαν νά δημιουργηθοῦν ἀστέρες-ἥλιοι, ἄτομα, δευτέριο καί βαρύτεροι πυρῆνες, ὅπως ἄνθρακας, (πού εἶναι βασικό στοιχεῖο τῆς ὀργανικῆς ὕλης), ζωή, ὁ ἄνθρωπος.

» Εἶναι φυσικό οἱ ἐρευνητές, λόγω τῆς ἐπιστημονικῆς μεθόδου, νά ἀναζητοῦν συνεχῶς περαιτέρω φυσικές ἐξηγήσεις, ἔστω καί μέ ἀπίθανες εἰκασίες, τῶν ὁποίων οἱ προβλέψεις θά πρέπει, φυσικά, νά ἐπαληθεύονται πειραματικά. Αὐτό, ὅμως, μπορεῖ νά μὴν εἶναι ἐφικτό. Ἡ συνέχιση αὐτῆς τῆς μεθοδολογίας, ἐπίσης, προϋποθέτει ἓνα εἶδος ἐπιστημονικοῦ «δόγματος», ὅτι ὁ ἄνθρωπος θά μπορεῖ ἐσαεὶ νά ἐξηγεῖ καί νά κατανοεῖ μέ μόνη τή λογική του, χωρίς ὄρια. Ἀντίθετα, ἡ ἴδια ἡ φύση καί ἡ ἐπιστήμη μᾶς βάζουν ὄρια! (θεώρημα τοῦ Goedel, θεώρημα τοῦ Turing, ἀρχή τῆς ἀπροσδιοριστίας τοῦ Heisenberg, κ.λπ.).

» Ἀρκετοὶ ἐπιστήμονες, ἐξαιτίας καί τῶν παραπάνω καταπληκτικῶν «συμπτώσεων», ἀναγνωρίζουν σκοπιμότητα καί σχεδιασμό στό Σύμπαν ἀπό τόν Θεό, καί λόγω τῶν πνευματικῶν βιωμάτων καί ἐμπειριῶν τους, βλέπουν νά ἐπαληθεύεται ἡ ρήση τοῦ Ἀπ. Παύλου, ὅτι «τὰ γάρ ὄρατὰ αὐτοῦ (τοῦ Θεοῦ) ἀπό κτίσεως κόσμου τοῖς ποιήμασι νοούμενα καθορᾶται, ἢ τέ αἴδιος (αἰώνια) αὐτοῦ δύναμις καί θειότης, εἰς τό εἶναι αὐτοῦς ἀναπολογήτους (Ρωμ. Α', 20) καί ὅτι ὁ Θεός θέλησε νά ὑπάρξουμε καί μᾶς καλεῖ ἐλεύθερα σέ μία σχέση φιλίας μαζί Του. Μέσα ἀπό τίς ἐξαιρετικές ἐπιστημονικές διαπιστώσεις τοῦ

«πῶς», διακρίνουν τό «ποῖος», «δι' ἐσόπτρου (θαμπὸ καθρέφτη) ἐν αἰνίγματι (ἀσαφῶς)» (Α' Κορ. Ιγ 12).

» Ἄλλοι ἐπιστήμονες, δέν τὰ βλέπουν αὐτά, εἴτε γιατί δέν ἔχουν προβληματιστεῖ ἀρκετά, ἀπορροφημένοι ἀπὸ καυτὰ ἐπιστημονικὰ ἐρωτήματα, εἴτε γιατί θαμπώνονται ἀπὸ τίς ἐπιτυχίες τους, εἴτε γιατί θέλουν νά ἐντυπωσιάσουν διαφημιζοντας τόν ἑαυτό τους μέ τήν ἀμφισβήτησιν τοῦ Θεοῦ, («πουλᾶνε» τὰ βιβλία τους, ἔστω καί ἂν εἶναι ρηχά, ἢ περιέχουν ἀναπόδεικτες εἰκασίες), εἴτε καί λόγω τῆς ἀνεπάρκειας τῆς πνευματικῆς τους παράδοσης».

Εὐλόγως ἐρωτᾶται ὅθεν εἶναι λογικόν τό «πῶς» νά ἀνάγεται εἰς «ποῖος» καί νά θεοποιεῖται καί μάλιστα ὅταν τό «πῶς» εἶναι ἄλογον καί ἀσυνείδητον;

Εἰς τὴν ἄνουν λοιπὸν ταύτην καί ἄνευ συνοχῆς ἠλεκτρικὴν μᾶζαν - ἐνέργειαν ἀπέδωκαν καί δυστυχῶς ἀποδίδουν ἀντιθέως καί σατανικῶς τὴν δημιουργικὴν ἱκανότητα τῆς διαμορφώσεως τοῦ τόσον ἐκπάγλου ὑλικοῦ Σύμπαντος, τοῦ βροντοφωνοῦντος τὴν ὑπαρξιν τοῦ Ἀπεῖρου Δημιουργοῦ του. Ναί. Διότι τό ἐκπαγλον τοῦτο ὑλικὸν Σύμπαν, μὲ τοὺς ἀναριθμήτους εἰσέτι Γαλαξίας ὕλης καί ἀντιῦλης καί τὰ ἀναρίθμητα ὡσαύτως εἰσέτι εἶδη καί γένη τῶν ἐπὶ τοῦ ἡμετέρου πλανήτου πολυειδῶν καί πολυμόρφων ἐνοργάνων ὄντων, ἐν οἷς ἀπὸ τῶν φωσφοριζόντων βυθῶν τῶν ἀβύσσων μέχρι τῶν ἀπροσπελάστων οὐρανίων ἐκτάσεων ἐξαστράπτει ἢ ὑπερκόσμιος σφραγὶς μιᾶς ὑπερόχου «σκοπιμότητος» καί ἀπεῖρου προνοίας, σοφίας καί δυνάμεως, εἶναι ἢ τρανότερα καί μεγαλειωδέστερα, ἀναντιρρήτως ἀπόδειξις τῆς ὑπάρξεως τοῦ Ἀπεῖρου Δημιουργοῦ Τρισυποστάτου Θεοῦ.

Εἶναι ἄκρως λυπηρόν, ὅτι οἱ ὑποστηρικταὶ τῆς ὑλιστικῆς θεωρίας ὑπάρξεως τοῦ κόσμου (τινὲς τῶν ὁποίων διεκδικοῦν καί τὸν θριγκὸν τῆς Ἐπιστήμης) παρέμειναν ἀδιάφοροι πρὸ τοσοῦτων ἐκδηλώσεων τῆς θείας Σοφίας καί παντοδυναμίας καί προνοίας, τῶν ἐμφαινομένων σαφῶς εἰς τε τὰ ἐλάχιστα τῆς παρούσης ὑλικῆς Δημιουργίας (χημικὰ στοιχεῖα, κύτταρα κλπ.), ὅπως καί εἰς τὰ μέγιστα αὐτῆς, ἥτοι εἰς τὰς ομάδας καί τὰς συστροφὰς τῶν γαλαξιδῶν⁷⁵.

Καί δέν συνεκινήθησαν ἀπὸ τὴν ὑπέροχον διάπλασιν καί ζωὴν τῶν ἀπλῶν μὲν, ἀλλ' ἰδιαίτερον κατ' εἶδος καί μὲ διάφορον μορφήν, μέγεθος καί περιεχόμενον ἀρχικῶν γεννητικῶν κυττάρων τῶν ὀργανισμῶν τῶν ἐνοργάνων ὄντων, ἐν οἷς διακρίνεται εἰδική

⁷⁵ Τὰς συγχρόνους θεωρίας τῆς «κβαντομηχανικῆς» πού ἐπὶ ἕναν αἰῶνα περίπου διατυπώνει νόμους πού διέπουν τὰ φυσικὰ φαινόμενα σὲ ἀτομικὴ καί ὑποατομικὴ κλίμακα καί προβλέπουν μόνον τὴν πιθανότητα τό σωματίδιο αὐτό νά εὑρίσκειται εἰς μίαν ὀρισμένην περιοχὴν τοῦ χώρου, τῆς «ἀπροσδιοριστίας» τοῦ Heisenberg δυνάμει τῆς ὁποίας δέν εἶναι δυνατόν νά προσδιορισθῇ μετ' ἀκριβείας ἢ θέσις καί ἢ ταχύτητα ἐνός ὑποατομικοῦ σωματιδίου, τῆς «σχετικότητος» τοῦ Einstein «εἰδικῆ» πού μελετᾷ τὴν κινητικὴν συμπεριφορὰν ἐνός σώματος πού κινεῖται μέ πολύ ψηλὴ ταχύτητα ὡς τοῦ φωτός καί «γενικῆ» πού ἐπιχειρῇ ἐρμηνεῖα τῶν φαινομένων τῆς καμπυλώσεως τοῦ χωροχρόνου ὡς ἀπορροίας τῆς ὑπάρξεως βαρυτικῶν πεδίων, τῶν «χορδῶν» πού ἀποπειρᾶται νά ἐξηγήσῃ τὴν δομὴν τοῦ σύμπαντος καί εἰς ὑποατομικὸν ἐπίπεδον θεωροῦσα καί τὴν ἐπίδρασιν τῆς βαρυτικῆς δυνάμεως μέ τὴν βοήθειαν ὄχι σωματιδίων, ἀλλὰ δομῶν μέ διαστάσεις τῶν λεγομένων χορδῶν, τῆς «Θεωρίας του Χάους», πού ἀσχολεῖται μέ τὴν συμπεριφορὰν ὀρισμένων μὴ γραμμικῶν δυναμικῶν συστημάτων, πού χαρακτηρίζονται κυρίως ἀπὸ εὐαίσθητον ἐξάρτησι ἐκ τῶν ἀρχικῶν συνθηκῶν καί ἐν συνεχείᾳ ἐκ τῆς ἀπουσίας περιοδικότητος, θεωροῦμεν ὡς προσπάθειαν τοῦ ἀνθρώπινου πνεύματος νά κατανοήσῃ τὸν ὑπέροχον μακρόκοσμον καί τὸν ἐκπληκτικὸν μικρόκοσμον, ἢ ὑπέροχος ἁρμονία καί τάξις, αἱ διέπουνσαι ἀρχαὶ τὰς κινήσεις τῶν πλανητῶν τοῦ ἡλιακοῦ ἡμῶν συστήματος (ὅπως καί τοῦ συνόλου τῶν οὐρανίων σωμάτων ἐκ τῶν ὁποίων ἀπαρτίζεται ὁ ἡμέτερος Γαλαξίας) καί τὰ δισεκατομμύρια τῶν ἄλλων Γαλαξιδῶν ἢ ἀσύλληπτος πρόνοια ἢ ἰθύνουσα τὴν ζωὴν, ἀλλὰ καί τὴν ἀλληλεπίδρασιν ὅλων τῶν ἐπὶ τοῦ πλανήτου τούτου ἐμβίων ὄντων, εἰς τὴν «μεταφυσικὴν, ὑπαρξιακὴν καί ὄντολογικὴν ἐρμηνείαν των» ἀποδεικνύουν ὡς ἀβασίμους. Δέν ἀποτελοῦν δὲ καί αἱ θεωρίαι αὐταὶ εἰμὴ ἐκδήλωσιν τῆς ἀδυναμίας τοῦ ἀνθρώπινου νοῦ, ὅπως διακρίνη τοὺς πανσόφους νόμους τοὺς ἰθύνοντας τὸ σύνολον τῆς παρούσης δημιουργίας, ἀπὸ τῶν κινήσεων τῶν ἠλεκτρονίων κλπ. περὶ τοὺς πυρῆνας τῶν στοιχείων μέχρι τῶν κινήσεων τῶν Γαλαξιδῶν, ἀλλὰ καί τὴν παντελοπτεῖαν ὡσαύτως τοῦ Ἀπεῖρου Νοῦ Δημιουργοῦ, τοῦ Τρισυπόστατου Θεοῦ, τοῦ ἐφορῶντος καί ἰθύνοντος τὰ πάντα, ἐφόσον ἐν Αὐτῷ ζῶσι, κινοῦνται καί εἰσὶ. (Πράξ. ΙΖ' 28).

καί θαυμαστή βιολογική - ζωϊκή μηχανοχημική λειτουργία, διαγγέλλουσα ειδικὸν ἐκάστου γεννητικοῦ κυττάρου προορισμόν, πρὸς πραγμάτων ὀριζόμενου ἔργου - σκοποῦ ἐν ὀρισμένῳ περιβάλλοντι καί ἐν ὀρισμένῳ χρόνῳ.

Δέν ἐπηρεάσθησαν ἀπὸ τὴν θαυμασίαν ἐπίσης καί μυστηριώδη ἀληθῶς τάξιν καί ἀρμονίαν, ἀλλὰ καί τὴν ἀπαραβίαστον καί ἀναλλοίωτον ἀκρίβειαν μεθ' ὧν διαπλάσσονται οἱ πολυκύτταροι ὀργανισμοὶ ἐξ ἑνὸς ἀρχικῶς κυττάρου, διὰ διχοτομήσεως μὲν, μέχρις ὀρισμένων ὀρίων, πολλαπλασιασμοῦ δέ ἀκολουθῶς, πάλιν μέχρις ὀρισμένων ἐπίσης ὀρίων, ὑπὸ τὸ κράτος ὅμως νόμου τοιαύτης ἐπιβολῆς, ὥστε, ἐξ ὀρισμένων μόνον, μετὰ τὴν τοιαύτην διχοτόμησιν, κυττάρων νὰ διαπλάσσωνται τὰ καθ' ἕκαστα συστήματα ἢ ὄργανα τοῦ ὀργανισμοῦ.

Ἐπικαλοῦνται ὡς ἀπόδειξιν τῆς ἐξελίξεως τῶν ἐμβίων ὄντων τὴν ὁμοιότητα ὀρισμένων ὀργάνων ἢ μελῶν τῶν ὀργανισμῶν τῶν συγγενῶν πάντοτε εἰδῶν καί γενῶν⁷⁶, ὅπως καί τὴν ἐν τοῖς ὀργανισμοῖς των ὑπαρξιν εἰδικῶν τίνων ὀργάνων, τὰ ὅποια ἀπεκλήθησαν ὑποτυπώδη. Ἀλλ' ἡ μὲν ὁμοιότης ὀργάνων τινῶν ἢ συστημάτων τῶν ὄντων τούτων ἦτο ἀναπόφευκτος φύσει, ἐφόσον πρόκειται περὶ ἐργοστασίων καύσεως καί καταλλαγῆς τῆς ὑλῆς, ἐργοστασίων κινήσεως καί ἀναπαραγωγῆς, προωρισμένων ὅπως διαμορφωθῶν καί ἀναπτυχθῶν - μέχρις ὀρισμένων ὀρίων ὀργανικῆς ἀναπτύξεως - ζήσουν καί ἀναπαραχθῶν ἐν τῷ αὐτῷ φυσικῷ περιβάλλοντι καί ὑπὸ τὸ κράτος τῶν αὐτῶν φυσικῶν νόμων. Τῶν δέ ὑποτυπωδῶν ὀργάνων, ἄλλων μὲν ἀγνοεῖται εἰσέτι ὁ σκοπὸς καί ὁ προορισμός, ἄλλων δέ ἡ δῆθεν κατὰ τὸ φαινόμενον ἀτροφία ἢ ἀχρήστευσις εἶναι ἀπόδειξις ὅχι ἐξελικτικῆς ἰκανότητος τῶν ὄντων καί δημιουργίας νέων ὀργάνων εἰς τοὺς ὀργανισμοὺς αὐτῶν, ἀλλὰ παλινδρομήσεως καί ἐκφυλισμοῦ τούτων, μερικοῦ ἢ καθολικοῦ, ὅταν ὑπέρεται τῆς προσαρμοστικῆς ἰκανότητος αὐτῶν συνθῆκαι ἐπὶ τῆς ζωῆς των ἐπιδράσων⁷⁷.

Καί προκειμένου περὶ τοῦ ἀνθρώπου, προέβαλον μέχρι τῆς τελευταίας μεγάλης!! ἐν Ἀφρικῇ ἀνακαλύψεως των ὡς διάμεσους τύπους - κρίκους μεταξὺ ἀνθρώπου καί πιθήκου, τὸν ἀνθρώπον τῆς Ἰάβας, τοῦ Νεάντερταλ, τῆς Γερμανίας, τοῦ Πεκίνου ἢ ἄλλως τὸν «Σινάνθρωπον», τὸν ἀνθρώπον τῆς Μοραβίας, τῆς Αἰδελβέργης, τῆς Σαπέλ - ὦ - Σαὶν κ.ἄ.

Ἀλλὰ περὶ μὲν τοῦ ἀνθρώπου τῆς Ἰάβας, ἡ μεγάλη ἀποστολή Σελένκα, ἐκδώσασα κατὰ τὸ ἔτος 1912 τὰ πορίσματα αὐτῆς, ἀπεφάνθη ὅτι «δέν ἀνήκει οὗτος εἰς τὴν πλειόκαινον διάπλασιν τῆς **τριτογενοῦς** περιόδου, ὡς ὁ εὐρέτης αὐτοῦ καθηγητῆς Ντυμποῦ ἀπεστήριξεν, ἀλλ' εἰς τὴν τῶν καθολικῶν προσχώσεων, ἦτοι τὴν **τεταρτογενῆ** περίοδον, καθ' ἣν πλεῖστα ὅσα λείψανα τοῦ λογικοῦ ἀνθρώπου ἀνευρίσκονται»⁷⁸. Περὶ τοῦ ἀνθρώπου τοῦ Νεάντερταλ, διακεκριμένοι εἰδικοί ἐπιστήμονες, ὡς ὁ ἐν Βόνῃ καθηγητῆς Mayer, ὁ καθηγητῆς Rudolf Wagrner, ὁ Dr Piunner Rey, ὁ καθηγητῆς Birchow κ.ἄ. ἀπεφάνθησαν ὡσαύτως ὅτι «πρόκειται περὶ ἀνθρώπου». Περὶ δέ τῶν λοιπῶν, καί συγκεκριμένως περὶ τοῦ «ὀρθοῦ πιθηκανθρώπου», ὁ γάλλος φυσιολόγος Charles Richet, γράφων εἰς τὴν γενικὴν Ἐπιθεώρησιν τῶν Ἐπιστημῶν, τῆς

⁷⁶ Εἶναι ἀπολύτως πεπλανημένον τὸ ἀρχαῖον ἀπόφθεγμα, ὅτι ἡ ἀνάγκη διαπλάσσει τὸ ὄργανον. Τὸ ἀληθές εἶναι ὅτι, τὰ ὄργανα διαπλάσσονται ἀνάλογα μετὰ τὰς μελλούσας ἀνάγκας τῶν ὀργανισμῶν, καί ἔχουν ὀρισμένην μόνον ἰκανότητα προσαρμογῆς.

⁷⁷ Πρβλ. καί μακαριστοῦ Π. Τρεμπ. Μν. ἔργ. σελ. 95-103 καί βιβλ. αὐτ.

⁷⁸ Πρβλ. Ν. Σπηλ. μν. ἔργ. σελ. 58 καί βιβλ. αὐτόθι.

30ης Ὀκτωβρίου 1905, ἀποφαίνεται ὅτι: «Εἶναι τίς κατηναγκασμένος νά ὁμολογήσῃ ὅτι ἄβυσσος βαθεῖα ὑφίσταται μεταξύ τοῦ πρώτου τῶν πιθήκων καί τοῦ τελευταίου τῶν ἀνθρώπων οὐδὲ θὰ δυνηθοῦν τὰ πενιχρὰ λείψανα τοῦ ὀνομασθέντος ὀρθοῦ πιθηκανθρώπου νά μεταβάλουν τήν ὁμόφωνον ταύτην γνώμην».⁷⁹

Τὰ αὐτὰ περὶ τοῦ πιθηκανθρώπου κλπ., ἐπαναλαμβάνουν, ἐκτὸς ἄλλων: 1) ὁ ὀρθοεὶς Elie de Cyon, 2) ὁ Γερμανὸς ἀνθρωπολόγος Hermann Claatsel, καθηγητῆς τῶν Πανεπιστημίων τῆς Χάϊντεμπερκ καί τοῦ Μπρεσλάου (1863 - 1916) καί 3) ὁ πολὺς Wirchow τονίζοντες, χαρακτηριστικῶς, ὁ μὲν πρῶτος, ὅτι «ἡ Ἰδέα ὅτι τό ἀνθρώπινον γένος κατάγεται ἐκ τίνος οἰουδήποτε πιθηκοειδοῦς εἶνε ἀναμφισβητήτως ἢ πλεόν ΜΩΡΑ ἐκ τῶν ἐξαγγελθεισῶν περὶ τῆς ἱστορίας τοῦ ἀνθρώπου» ὁ δεῦτερος, ὅτι «ἔχει τίς τό δικαίωμα νά ἐξαλείψῃ ὀριστικῶς τὸν ἀνθρωποειδῆ πίθηκον ἐκ τοῦ καταλόγου τῶν προγόνων τοῦ ἀνθρώπου, ὡς καί τὸν περιφήμον πιθηκάνθρωπον» καί ὁ τρίτος ὅτι «ματαίως ἀναζητεῖται τό διάμεσον, ὅπερ θὰ ἦναι δῆθεν τὸν ἀνθρωπον πρὸς τὸν πίθηκον ἢ πρὸς ἄλλο ζωϊκὸν εἶδος... ὅτι πᾶσαι αἱ ἐπιχειρηθεῖσαι ἔρευναι ἀπέμειναν ἄνευ ἀποτελέσματος ὅτι δέν ὑπάρχει προάνθρωπος, δέν ὑπάρχει πιθηκάνθρωπος (ἀνθρωποπίθηκος)· καί ὅτι ὁ μεσάζων κρίκος παραμένει φάντασμα, ἀποκύημα φαντασίας»⁸⁰.

Εἰς ὅμοιον σχεδὸν συμπέρασμα, διὰ τοὺς αὐτοὺς δῆθεν μεσάζοντας μεταξύ ἀνθρώπου καί πιθήκου τύπους, καταλήγει ὁ ἀρθρογράφος Ζώρζ Κραναί εἰς τό δεύτερον ἄρθρον του, ἐν τῷ περιοδικῷ Ἡλιος τῆς 15.3.52, διατυπώνων τό ἐξῆς περὶ αὐτῶν ἐρώτημα, ὡς καί τῶν περιφήμων νέων εὐρημάτων: «Πρόκειται περὶ πιθήκων ἢ περὶ ἀνθρώπων; Θὰ ἦτο δύσκολον νά διακρίνη κανεῖς... ἀντιπροσωπεύουν ἄραγε οὗτοι ἀμέσους προγόνους μεταγενεστέρων ἐποχῶν; Νά βεβαιώσῃ κανεῖς κάτι τέτοιο, θὰ ἦτο πολὺ παρακινδυνευμένον»⁸¹.

Ναί, ἀληθῶς. Δέν πρόκειται περὶ διαμέσων τύπων μεταξύ ἀνθρώπου καί πιθήκου, ἀλλὰ περὶ ἀνθρώπων ἀφ' ἑνὸς καί πιθήκων ἢ πιθηκοειδῶν ἀφ' ἑτέρου, ἀπὸ τῶν ὁποίων ὅμως, ὅλως διάφορος ἐπλάσθη ὁ ἀνθρωπος καί ἀπὸ ἀπόψεως ὀργανικῆς, ἐκ τούτου δέ καί ἡ ὅλως διάφορος σύστασις τοῦ αἵματος καί τοῦ λευκώματός του, ὅπως καί τὰ 312 ἰδιαίτερα ἀνατομικὰ χαρακτηριστικά, ἅτινα ἀπαντῶνται μόνον εἰς αὐτόν. Ἐχωρίσθη δέ ἀπολύτως ὁ ἀνθρωπος ἀπὸ πάντων τῶν πιθήκων ἢ πιθηκοειδῶν ὅπως καί ἀπὸ πάντων τῶν λοιπῶν ἐμψύχων ὄντων, οὐ μόνον διὰ τῆς διαφόρου συστάσεως καί διαπλάσεως τοῦ σώματος του, ἀλλὰ, καί κυρίως διὰ τῆς πνευματικῆς αὐτοῦ ψυχῆς, ἣτις, ὡς ἰδιαίτερα ἐν αὐτῷ πνευματικῆ - ἄρα δέ καί ἐνσυνείδητος καί ἐλευθέρα ὑπόστασις, ἀποτελεῖ, ἀναντιρρητῶς, τὴν κορωνίδα τῶν ἀποδείξεων (προκειμένου ἰδία περὶ τοῦ

⁷⁹ Ἰδίου, αὐτόθι, σελ. 56-58

⁸⁰ Ἰδίου, αὐτόθι, σελ. 39-61

⁸¹ Καθ' ὁμολογίαν τῆς ἐπιστήμης ὁ πραγματικὸς ἀνθρωπος (Homo sapiens) ἐνεφανίσθη ἐπὶ τοῦ πλανήτου πρὸ δέκα (ἀριθ. 10) περίπου χιλιάδων ἐτῶν. (Πρβλ. διατριβὴν Γ. Γουέλεις ἐν τῷ περιοδικῷ «Ἡλιος» τῆς 20ης Μαρτίου 1954, ὑπὸ τὸν τίτλον: «Οἱ πρῶτοι πραγματικοὶ ἄνθρωποι...»). Ὡσαύτως εἰς τό αὐτὸ περιοδικὸν «Ἡλιος», τῆς 25ης Αὐγούστου 1954, ἐδημοσιεύθησαν τὰ ἀκόλουθα: «Χάρις εἰς τὰ ραδιενεργὰ ἰσότοπα G 14 τοῦ ἄνθρακος, ποὺ περιέχεται εἰς τὰς ὀργανικὰς ὕλας, καταρθώθη ἡ διαπίστωσις τῆς ἡλικίας ὀρισμένων ἀντικειμένων τῆς προϊστορίας καί τῆς προϊστορικῆς ἐποχῆς, ὅπως συμβαίνει μὲ τὰ ὀρυκτά... Μία ὁμὰς Ἀμερικανῶν ἐπιστημόνων, διευθυνομένη ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ Γ. Φ. Λέιμπυ εἰδικεύθη εἰς τοιαύτης φύσεως ἐρεῦνας καί δημοσιεύει ἐτησίως πολυάριθμα δείγματα ἀνευρεθέντα κυρίως εἰς τὴν Ἀμερικὴν καί τὴν ἐγγὺς Ἀνατολίην. Αἱ γενόμεναι ἔρευναι εἰς τὴν Ἀμερικὴν δέν ἔδωκαν ἵχνη ποὺ νά μαρτυροῦν τὴν παρουσίαν τοῦ ἀνθρώπου πρὸ τῶν 10.000 χιλιάδων ἐτῶν». Κατόπιν καί τῶν ὁμολογιῶν τούτων τῆς ἐπιστήμης καί τῆς τελείας ἄρα ἀποδείξεως ὅτι τὰ «περὶ προανθρώπων καί πρωτανθρώπων» εἶναι προϊόντα ἀτελῶν φαντασιῶν, καθίσταται προφανές πόσον ἀληθῆς τυγχάνει καί ἡ περὶ τοῦ χρόνου τῆς ὑπὸ τοῦ Θεοῦ δημιουργίας τῶν πρωτοπλάστων πληροφορία τῆς Γραφῆς.

άνθρώπου) έναντίον τῆς «Θεωρίας τῆς ἐξελίξεως» καί καθιστᾶ τό μεταξύ τοῦ ανθρώπου καί πάντων τῶν λοιπῶν ἐμψύχων ὄντων χάσμα ἀπολύτως ἀγεφύρωτον. Πρωτίστη δέ ἀπόδειξις τῆς ἰδιαίτερας καί ἐνσυνειδήτου ὑποστάσεως τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς εἶναι ἡ ὑλική σύστασις τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος.

Ἐπιθυμοῦντες ὅπως ἀνυψωθῶμεν εἰς τὴν κατανόησιν τῆς φύσεως, τῆς γενέσεως, ἀλλά καί τοῦ προορισμοῦ τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς (τῆς ὁποίας, ὡς διεκήρυξεν ὁ Κύριος - Ματθ. ΙΣΤ' 26 - «οὐδέν ἰσάξιον ἀντάλλαγμα ὑπάρχει ἐν τῷ Κόσμῳ»), καλὸν ἐθεωρήσαμεν νά προτάξωμεν περὶ τῆς ὑλικῆς συστάσεως καί τοῦ τρόπου τῆς, ὑπὸ τοῦ Θεοῦ κατὰ τὴν δημιουργίαν τῶν πρωτοπλάστων, διαπλάσεως καί διαμορφώσεως τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος (ὅπερ προωρίσθη ὡς σκῆνωμα τῆς ἐν τῇ παρούσῃ παρεπιδημία - Α' Πέτρ. Β' 11 καί Β' Πέτρ. Α' 13 κ.ἄ. - ἀλλὰ καί ὡς μέσον ἢ ὄργανον ἀθλήσεως καί τελειώσεως τῆς ψυχῆς ἢ, ἄλλως, τῆς «κατὰ χάριν» θεώσεως αὐτῆς - Ἰωάν. Ι' 44 κ.ἄ.), διὰ τῆς ὑλικῆς δέ συστάσεως τοῦ ἀποτελεῖ τὴν πρωταρχικὴν ἀπόδειξιν τῆς ἰδιαίτερας ἐν αὐτῷ, ἀλλὰ καί πνευματικῆς ὑποστάσεως τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς. Καί εἶναι βεβαίως ἀληθές ὅτι καί εἰς τὰ σώματα - ὁργανισμοὺς ὅλων τῶν λοιπῶν ἐνοργάνων ὄντων ἰδία δέ τῶν ἐμψύχων, ἐκδηλοῦται ἡ πανσοφία καί ἡ παντοδυναμία τοῦ Δημιουργοῦ, ὅπως ἕκαστον ἐξυπηρετῆ διὰ πολυμόρφων ὁργάνων καί μελῶν τὸν σκοπὸν δι' ὃν ἐδημιουργήθη, ἀλλὰ διὰ τὸν ἄνθρωπον ἐπεδείχθη ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἰδιαίτερα ὅλως πρόνοια καί εὐνοια καί εἰς αὐτὴν τὴν διάπλασιν τοῦ σώματός του, ὡς ρητῶς τονίζει τοῦτο καί ἡ Γραφή (Γένεσ. Α' 27 καί Β' 7). Ἐκτὸς τούτου (καί ἄλλων βεβαίως πλεονεκτημάτων) ἐπλάσθη μόνον τοῦτο, μεταξύ ὅλων τῶν ἐμψύχων, μὲ τὴν κεφαλὴν πρὸς τὰ ἄνω, δυναμένην εὐχερῶς νά στρέφηται πρὸς πάσας τὰς κατευθύνσεις. Ὅχι διὰ νά ἐνθυμῆται ὁ ἄνθρωπος τὴν ἄνωθεν καταγωγὴν του, ὡς πεπλανημένως ἐπίστευσαν πολλοὶ τῶν ἀρχαίων φιλοσόφων ἐν οἷς καί ὁ Σωκράτης καί ὁ Πλάτων. Ἀλλὰ διὰ νά διερευνᾷ, φιλοσοφικῶς, τὸν περιβάλλοντα ἡμᾶς Κόσμον πρὸς ὅλας τὰς κατευθύνσεις καί ἐξευρίσκων οὕτω τὸν ἄπειρον, πάνσοφον καί παντοδύναμον Δημιουργὸν του (Πραξ. ΙΖ' 27-28 κ.ἄ.) νά κατανοῆ καί τὸν πρὸς τὰ ἄνω - τοὺς οὐρανούς - πνευματικὸν καί αἰώνιον αὐτοῦ προορισμὸν «ἄνω θρώσκων», ὡς ἄνθρωπος ὅπως ἐκπληκτικῶς ἢ εὐστοχος ἑλληνικὴ γλῶσσα καταδεικνύει.

Μετὰ τὴν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ λοιπὸν δημιουργίαν τῶν πρωτοπλάστων, καθ' ἣν (καί ὅπως τονίζει καί ὁ Ἅγιος Γρηγόριος ὁ Νύσσης) τό τε σῶμα ἀλλὰ καί ἡ ψυχὴ αὐτῶν ἐδημιουργήθησαν ταυτοχρόνως⁸², ἡ διάπλασις τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος ἐν τῇ μήτρᾳ τῆς μητρὸς γίνεται, ἐν συνόψει, ὡς ἐξῆς, ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῶν ἀτέγκτων καί ἐν προκειμένῳ καί ὑπὸ τοῦ Δημιουργοῦ καί πάλιν τεθέντων φυσικῶν νόμων τῆς κληρονομικότητος καί τῆς ἀναπαραγωγῆς. Ἐνοῦται ἀρχικῶς ἐν τῇ μήτρᾳ τῆς μητρὸς τό πρῶτον καταφθάνον - τό δυναμικώτερον⁸³ (ἢ τὰ πρῶτα, ἐὰν πρόκειται περὶ διδύμων,

⁸² «Περὶ κατασκευῆς τοῦ ἀνθρώπου», Ε. Π. Αfigne, τ. 44, σελ. 233... «Ἐν δὲ τῇ καθ' ἕκαστον δημιουργίᾳ μὴ προτιθέναι τοῦ ἑτέρου ἕτερον, μὴ τε πρὸ τοῦ σώματος τὴν ψυχὴν, μήτε τὸ ἔμπαλιν».

⁸³ Πάνσοφος πρόνοια ἐκδηλοῦται καί ἐν προκειμένῳ διὰ τῆς χρησιμοποίησεως τῶν δυναμικότερων σπερμάτων πρὸς ἀναπαραγωγὴν τῶν ἐνοργάνων ὄντων καὶ δὴ τῶν ἐμψύχων. Εἰς τοῦτο ἀποβλέπει καί τὸ ὑπέροχον γαμήλιον πτερύγισμα τῆς βασιλίσσης τῶν μελισσῶν εἰς μέγα ὕψος, ἵνα συζευχθῇ μετ' αὐτῆς ὁ δυναμικότερος κηφὴν, ἐπίσης δὲ καί ἄλλαι παράλληλοι ἐνέργειαι διαφόρων ἄλλων ζώων χειρσαίων τε καὶ ἐναλίων.

τριδύμων κ.ό.κ.) ἀνδρικόν σπερματοζώαριον μετὰ τοῦ ἀναμένοντος ἐν τῇ μήτρα γυναικείου ὠαρίου (ἢ τῶν περισσοτέρων τοιούτων ἐὰν πρόκειται περὶ διδύμων, τριδύμων κ.ό.κ.) καὶ ἐκ τῆς ἐνώσεως ταύτης διαμορφοῦται τό ἐνιαῖον πλέον ἀρχικόν κύτταρον τό γονιμοποιηθὲν ὠάριον, ἐξ οὗ θὰ προέλθῃ, διὰ τοῦ ἐννόμου καὶ μυστηριώδους μέχρις ὠρισμένου ἀριθμοῦ πολλαπλασιασμοῦ, ὁλόκληρος ὁ ἀνθρώπινος ὄργανισμός. Τό ἀρχικόν δηλ. ἐκεῖνο κύτταρον διαιρεῖται ἀκολουθῶς εἰς δύο, τὰ δύο εἰς 4, τὰ 4 εἰς 8, τὰ 8 εἰς 16 καὶ τὰ 16 εἰς 32 κύτταρα. Ἐνῶ δέ ἡ εἰδικὴ αὕτη καὶ μυστηριώδης διχοτόμησις τερματίζεται, ἄρχεται ἡ διαμόρφωσις τῆς λεγομένης μορούλας, τῆς πρωταρχικῆς ἐν τῇ μήτρα μορφῆς τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος⁸⁴.

Καθ' ὃν ὅμως χρόνον, καὶ κατὰ τὸν προεκτεθέντα τρόπον, διαμορφοῦται ἡ πρώτη ἐν τῇ μήτρα μορφῇ τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος, τὰ 32 πλέον κύτταρα, χωριζόμενα μυστηριωδῶς καὶ πάλιν εἰς ἰδιαίτερας ομάδας καὶ προσλαμβάνοντα ἰδιαίτερον σχῆμα καὶ ἰδιαίτερας διαστάσεις, διαμορφώνουν διὰ διαιρέσεως ἐκ νέου, ἀλλὰ καὶ μέχρις ὠρισμένων αὐθις ὁρίων πολλαπλασιασμοῦ, τὰ ἰδιαίτερα μέλη, ὄργανα καὶ συστήματα τοῦ σώματος μὲ τοιαύτην ἄτεγκτον ἀποκλειστικότητα, ὥστε ὠρισμένα μὲν σχηματίζουν μόνον τὴν κεφαλὴν, ἄλλα τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας, ἄλλα τὴν καρδίαν καὶ τὰ ἀναπνευστικὰ ὄργανα κ.ο.κ. Τὰ πρωταρχικὰ δηλ. 32 κύτταρα, ἅμα ὡς συμπληρώνουν τὸν ἀριθμὸν τοῦτον, ἀναλαμβάνουν μυστηριωδῶς, μεμονωμένως ἕκαστον, ἢ καθ' ὠρισμένας ομάδας τὴν ἐπιτέλεσιν ὠρισμένου μόνον ἔργου ἐν τῇ δομῇ τοῦ ὅλου σώματος, τὴν διάπλασιν δηλ. ἢ διαμόρφουν ὠρισμένων μόνον ὀργάνων ἢ μελῶν αὐτοῦ. Τόση δέ εἶναι ἡ ἀποκλειστικότης τοῦ ἔργου των τούτου, ὥστε ἐὰν τὰ κύτταρα τὰ προσωρισμένα διὰ τὴν διάπλασιν τῆς κεφαλῆς τὰ μεταθέσωμεν, δι' ἐγχειρίσεως, εἰς τὴν θέσιν τῶν κυττάρων ἅτινα θὰ σχηματίσουν τοὺς πόδας εἰς τὴν θέσιν ἐκείνην θὰ διαπλασθῇ ὑπὸ τῶν πρώτων ἢ κεφαλῆ. Ὁμοίᾳ ἄτεγκτος ἀποκλειστικότης χαρακτηρίζει καὶ τὰ κύτταρα ἐξ ὧν διαμορφοῦνται καὶ, τὰ λοιπὰ ὄργανικὰ συστήματα ἢ μέλη. Ἐπίσης δέ καὶ τὰ ὄργανα τῆς ἀναπαραγωγῆς δι' ἃ ὑποστηρίζεται ὅτι χρησιμοποιεῖται μέγα μέρος (τό 1/2 περίπου) τοῦ πρωταρχικοῦ κυττάρου (τῆς ὅλης δηλ. πρωτοπλασματικῆς μάζης τοῦ σώματος), ἐξ οὗ καὶ εἶναι τόσον ἔντονος ἡ γενετήσιος ὁρμῆ⁸⁵.

Διὰ τὸν λόγον δέ τοῦτον εἶναι τόσον σκληρὰ καὶ ἡ πρὸς τὴν σάρκα καὶ τὰς ὁρμὰς αὐτῆς πάλιν τῆς πνευματικῆς ἡμῶν ψυχῆς (πρὸς Γαλατ. Ε' 17 κ.ἄ.), προκειμένου νὰ νικηθῇ – νεκρωθῇ, σταυρωθῇ (πρὸς Γαλ. Ε' 24. πρὸς Κολασ. Γ' 5 κ.ἄ.), διὰ τῆς προοδευτικῆς ἐπιβολῆς καὶ τῆς κυριαρχίας τῆς ψυχῆς ἐπὶ τοῦ σώματος, μέγα μέρος τοῦ ὅλου ὄργανικοῦ δυναμισμοῦ, ὅστις ἐδόθη σκοπίμως βεβαίως ὑπὸ τοῦ Δημιουργοῦ εἰς τὰ γενετήσια ὄργανα διὰ τὴν ἐξυπηρέτησιν τοῦ πολλαπλασιασμοῦ τοῦ ἀνθρωπίνου γένους. Ἐν τούτοις ἡ ψυχὴ δύναται νὰ τὸν κατανίκησῃ καὶ νὰ τὸν νεκρώσῃ, ὅταν μάλιστα ἀναπτύσσεται πνευματικῶς ἀπὸ παιδικῆς ἡλικίας καὶ χρῆται, ἐκάστοτε καταλλήλως, καὶ τὰ πάντοτε ἀπαραίτητα βοηθητικὰ μέσα, ἦτοι τὴν ἐγκράτειαν εἰς τὰς

⁸⁴ Πρβλ. Γ. Σκλαβούνου, «Ἀνατομικῆς», Α' τομ., σελ. 62 ἐξ.

⁸⁵ Καὶ μόνη, ἐπίσης, ἡ μυστηριώδης αὐτῆ, σταθερὰ καὶ ἀναλλοίωτος τάξις τῆς σχάσεως καὶ τοῦ μέχρις ὠρισμένου ἀριθμοῦ πολλαπλασιασμοῦ τοῦ ἀρχικοῦ γεννητικοῦ κυττάρου ἕκαστου ὄργανισμοῦ σώματος, καὶ ἡ ὑπὸ ὠρισμένων, ἐν συνεχείᾳ, κυττάρων, ἢ ὁμάδων ἐξ αὐτῶν, μυστηριώδης καὶ πάλιν διαμόρφωσις τῶν κατ' ἰδίαν μελῶν ὀργάνων καὶ συστημάτων αὐτοῦ μέχρις ὠρισμένων ἐπίσης καὶ ἀναλλοιώτων διαστάσεων, σχημάτων καὶ μορφῶν, εἶναι ἀρκετὰ ὡσαύτως ἀποδείξει διὰ τὸν ἀποκλεισμὸν καὶ τὴν καταδίκην πάσης «μορφῆς» ἢ ἐννοίας ἐξελίξεως καὶ μεταμορφώσεως τῶν ἐνόργανων ὄντων, τόσον τῆς προοδευτικῆς - βραδείας, ὅσον καὶ τῆς ἀποτόμου - τῆς ἄλματικῆς. Διότι οἱ διέποντες ταύτας νόμοι εἶναι ἀπαραβίαστοι.

λαμβανομένας τροφάς (νηστείαν), τὴν ἐργασίαν - ὑποπίασιν, τοῦ σώματος (Α' πρὸς Κορ. Α' 27) καὶ τὴν προσευχὴν καὶ κυρίως τὴν Θεῖαν διὰ τῶν μυστηρίων τῆς Ἐκκλησίας Χάριν, ὅτε ἔχει κληθεῖ δι' αὐτό ὑπὸ τοῦ Θεοῦ (Ματθ. ΙΘ' 11-12).

Ἡ τοιαύτη δὲ κυριαρχία τῆς ψυχῆς ἐπὶ τοῦ σώματος καὶ ἡ νέκρωσις τῆς γενετησίου ὁρμῆς καὶ κατὰ τὴν ἀναπαραγωγικὴν περίοδον, οὐδόλως εἶναι ἐπιβλαβῆς, ὀργανικῶς τε καὶ ψυχικῶς. Οὐδ' ἔχει ὡς ἀναπόφευκτα ἐπακόλουθα ψυχικὰς νευρώσεις, ὡς ὑποστηρίζουν οἱ ἀγνοοῦντες τὸ μυστήριον τῆς ὑποστάσεως τοῦ ἀνθρώπου καὶ δὴ οἱ ὑλισταί. Ἀντιθέτως, καθίσταται αὐτὴ καὶ λίαν ὠφέλιμος, ψυχικῶς καὶ σωματικῶς, ὡς ἔχομεν πλεῖστα παραδείγματα ἀγαθῶν καὶ ἄλλων πνευματικῶν ἀνθρώπων. Εἰς δὲ τοὺς χωροῦντας πρὸς τὸ γῆρας ἐξασφαλίζει, προσέτι μακροβιότητα ἀσφαλῆ, ἀκμαίας τὰς σωματικὰς καὶ τὰς ψυχικὰς δυνάμεις καὶ διαύγειαν πνεύματος ἀξιοθαύμαστον μέχρι τέλους τῆς παρουσίας ζωῆς.

Τοιοτοτρόπως λοιπὸν σχηματιζόμενοι ἐκ τοῦ πρώτου κυττάρου (τοῦ γονιμοποιούμενου ὠαρίου) ἐν τῇ μήτρᾳ τῆς μητρὸς καὶ διαμορφουμένου, ἐν ὠρισμένῳ χρόνῳ, τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος, ἀπορροφᾶται ὑπ' αὐτοῦ ἢ ἐν τῇ μήτρᾳ καὶ πάλιν, καὶ ἐν εἶδει ἀκτινοβολίας ὅλων τῶν ἐν τῷ μεταξὺ πολλαπλασιαζομένων, διὰ τῆς διαιρέσεως, κυττάρων, ἐμφανιζόμενη χρωματίνη, ἣτις, ὡς πιστεύεται, ἐνέχει πάσας τὰς ἐκ τῶν γονέων μεταδιδόμενας εἰς τὰ τέκνα κατωτέρας ψυχικὰς ιδιότητος. Τῶν ιδιοτήτων τούτων ἢ ἐπίδρασις εἶναι ἄμεσος μὲν μέχρι τριῶν γενεῶν, ἔμμεσος δὲ μέχρις ἑπτὰ ἢ καὶ περισσοτέρων κατὰ τὰς νέας ἐκδοχάς, διὰ τὸν λόγον δὲ τοῦτον κληρονομοῦνται ὑπὸ τῶν τέκνων ψυχικαὶ ιδιότητες καὶ ὀργανικὰ στίγματα (φυσιογνωμικὴ ὁμοιότης κ.ἄ.) ὄχι μόνον τῶν γονέων ἢ τῶν ἀμέσων προγόνων μέχρι τριῶν γενεῶν, ἀλλὰ καὶ ἀπωτέρων τοιούτων μέχρις ἀκαθορίστου ἀριθμοῦ. Ἐκ παραλλήλου, προσλαμβάνει εἰδικὴν φυσικοχημικὴν σύνθεσιν τὸ ἀνθρώπινον αἷμα, **βασικῶς** διαφέρον ἀπὸ τοῦ αἵματος ὅλων τῶν αἱματοφόρων ζώων (καὶ τοῦ τόσον ὑμνηθέντος πιθήκου, ὡς καὶ ὅλων τῶν πιθηκοειδῶν), ἐκ τούτου δὲ καὶ ἡ μετάγγις αἵματος οἰουδήποτε ζώου εἰς τὸν ἀνθρώπον εἶναι ἀδύνατος ἐπιφέρουσα ἀμέσως τὸν θάνατον. Καί, τέλος, διαμορφοῦται ὁ ἐγκέφαλος τοῦ ἀνθρώπου, διάφορος ἐπίσης ἀπὸ τοῦ ἐγκεφάλου ὅλων τῶν ζώων. Τὸν ἐγκέφαλον δηλ. ὅλων τῶν ἐχόντων τοιοῦτον ζώων περιέβαλεν ἐξ ὀλοκλήρου ὁ Δημιουργὸς διὰ νεύρων, ἐξ οὗ καὶ δέν δύνανται ταῦτα νὰ ἀντιδράσουν εἰς τὰς ἐξωτερικὰς ἀντανακλαστικὰς ἐπιδράσεις, ὅπως καὶ εἰς τὰς ἐνδοοργανικὰς λειτουργίας καὶ ἐκκρίσεις τῶν διαφόρων ὀργάνων καὶ ἀδένων των. Τὸν ἐγκέφαλον ὅμως τοῦ ἀνθρώπου διέπλασεν ὄχι μόνον διὰ τὴν ἐξυπηρέτησιν τῶν αἰσθήσεων κλπ. ἀλλὰ καὶ τῶν πνευματικῶν του ἐφέσεων. Καὶ οὕτω παρεσχέθησαν εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ ἀνθρώπου καὶ τὰ μηχανικὰ ὀργανικὰ πλεόν μέσα, ἵνα δεσπόζη πνευματικῶς (διὰ τοῦ ἐγκεφάλου) ἐφ' ὅλων τῶν λειτουργιῶν τοῦ σώματος, τῶν ἐκ τῶν ἐξωτερικῶν ἐπιδράσεων ἀλλὰ καὶ τῶν ἐσωτερικῶν ἐκκρίσεων κλπ. τῶν ἐνδοκρινῶν καὶ μὴ ἀδένων προκαλουμένων, καὶ καθιστᾷ οὕτω τοῦτο - ὅταν θέλη - ἀπλοῦν ὀργανόν της πρὸς ἐκπλήρωσιν τοῦ θείου της προορισμοῦ.

Τοιαύτη, ἐν συνόψει, ἡ μυστηριώδης ἔννομος φυσικὴ τάξις, ὑπὸ τὴν ἀτεγκτον ἐπίδρασιν καὶ ἐπιβολὴν τῆς ὁποίας τελεῖται ἡ ἀρχικὴ σύλληψις, ὁ προοδευτικὸς σχηματισμὸς καὶ ἡ τελικὴ διάπλασις καὶ διαμόρφωσις τοῦ ὑπεροχωτέρου ἀληθῶς ἀνθους τῆς παρουσίας δημιουργίας, τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος, ὡς ἐργοστασίου κινήσεως καὶ καύσεως - καταλλαγῆς τῆς ὕλης καὶ ἀναπαραγωγῆς, ἀφθάστου

τελειότητας καί σοφίας, ὅπως καί ἀσυλλήπτων ἐν πολλοῖς, φυσικοχημικῶν καί μηχανικῶν λειτουργιῶν, ἐξυπηρετουμένων διά τῶν λεπτοτάτων καί θαυμασίων ὀργάνων καί συστημάτων τῆς ἀναπνοῆς, τῆς πέψεως, τῆς ἀφομοιώσεως καί τῆς ἀφετεριώσεως, τῆς ἀφῆς, τῆς δράσεως, τῆς γεύσεως, τῆς ὄσφρησεως, τῆς ἀκοῆς κλπ.

Διαφεύγει βεβαίως τοῦ πλαισίου τῆς παρούσης ἡ λεπτομερῆς περιγραφή ὄλων τῶν ὑπερόχων καί αὐτομάτως, λειτουργούντων ἐνδοκρινῶν καί μὴ ἀδένων, ὡς καί ὄλων τῶν συστημάτων καί ὀργάνων τοῦ σώματος ἡμῶν δι' ὧν, καί ἐν ἐκδηλώσει ἀσυλλήπτου σοφίας, δυνάμεως καί προνοίας, ἐξυπηρετοῦνται εἰδικοί σκοποί, πᾶσαι δηλ. αἱ ὀργανικαὶ ἀνάγκαι καί αἱ ψυχικαὶ ἐφέσεις καί ἐπιθυμίαι ἡμῶν. Ἐρευνῶμεν ἱκανῶς ἐν τῷ Ζ' τμήματι τοῦ παρόντος Κεφαλαίου, μερικά ἐκ τῶν θαυμασίων ὀργανικῶν συστημάτων. Διάσημοι καί σύγχρονοι εἰδικοί ἐπιστήμονες διεκήρυξαν τὴν ἀπόλυτον πίστιν των εἰς τὴν ὑπαρξίν τοῦ ἀληθῶς **ἐξωκοσμίου** καί **ὑπερκοσμίου**, ἀλλὰ καί «προσωπικοῦ» Τρισυποστάτου πανσόφου καί παντοδυνάμου Δημιουργοῦ καί εἰς τὴν ὑπ' Αὐτοῦ δημιουργίαν καί ἡμῶν μόνον ἐκ τῆς διαπλάσεως καί διασκευῆς τῶν ὀφθαλμῶν ἡμῶν, τῶν ἀπαρτιζόντων τελειότατον ὀπτικόν, φωτογραφικόν ἀλλὰ καί κινηματογραφικόν συνάμα σύστημα, διά τὴν κατὰ διαλείμματα πρόσληψιν καί μεταβίβασιν εἰς τὸν ἐγκέφαλον τῶν ἐξωτερικῶν εἰκόνων. Ἐκ τῆς διαπλάσεως καί διασκευῆς ἐπίσης τῶν ὠτων, τῶν ἀποτελούντων ὑπέροχον ἀκουστικόν σύστημα ἐνέχον καί τὴν περίφημον κιθάραν τοῦ Κοτύ μέ τὰς 6000 χορδὰς τῆς!!! Ἐκ τῆς μυστηριωδεστερας, τέλος, διαπλάσεως τοῦ ἐγκεφάλου (ὅστις, κατὰ τὸ πλεῖστον μέρος, εἶναι εἰσέτι χώρα ἄγνωστος διά τὴν Ἐπιστήμην), ἐν ᾧ μυριάδες νευριδίων καί ἑκατομμύρια κυττάρων συλλειτουργοῦν μυστηριωδῶς πρὸς ἐπιτέλεσιν **ὠρισμένων** ἔργων καί ἐξυπηρετήσιν **ὠρισμένων** σκοπῶν ἐκδηλοῦται ἡ ἄπειρος σοφία τοῦ Πλάστου. Διότι εἶναι ἀδύνατον νὰ γίνῃ δεκτόν ὅτι τὰ ὄργανα καί τὰ συστήματα ταῦτα (ὅπως καί πάντα βεβαίως, τὰ λοιπὰ συστήματα καί ὄργανα τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος), ἐν οἷς καί δι' ὧν ἐξαστράπτει καί διακηρύσσεται ὡσεὶ διά τυρηνικῶν σαλπίγγων ἀσύλληπτος πανσοφία, σκοπιμότης, παντοδυναμία καί πρόνοια, εἶναι ἀποτελέσματα – ἔργα οἰασδήποτε μορφῆς ἐξελίξεως, ὑπὸ τὸ κράτος οἰωνδήποτε ἐπιδράσεων φυσικῶν – τυφλῶν πάντοτε καί μηχανικῶν ἐπιλογῶν - καί **οἰασδήποτε** ἐπίσης προσαρμοστικῆς ἱκανότητος τοῦ σώματος ἡμῶν, ἐφόσον τὸ σῶμα ἡμῶν εἶναι ἀπολύτως **ὕλικόν!!!** Σύγκειται δηλ. ἐξ ὠρισμένων καί ἀπολύτως γνωστῶν πλέον εἰς ἡμᾶς **χημικῶν στοιχείων**, ὧν ἡ βασικὴ σύστασις εἶναι ἀπλαῖ, πεπερασμένα καί σταθεραὶ μονάδες ἠλεκτρισμοῦ. Ναί. Μονάδες ἠλεκτρισμοῦ..., ὄχι μόνον ἄλογοι - στερούμενοι δηλ. νοήσεως καί συνειδήσεως (αὐτονοήσεως) καί ἱκανότητος ἄρα τοῦ εἰδέναι - ἀλλὰ μὴ ἔχουσαι πρὸς ἀλλήλας μηδὲ συνοχήν!!

Εἶναι δὲ ἀπολύτως γνωστὴ ἡ ἀλήθεια αὐτή. Ὅτι δηλ. τὰ 99935 ἐκ. χιλιοστὰ τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος ἀποτελοῦνται ἀπὸ ὀξυγόνον, ἄνθρακα, ὕδρογόνον, ἄζωτον, ἀσβέστιον, θεῖον, φωσφόρον, νάτριον, κάλιον, χλώριον, μαγνήσιον καί σίδηρον τὸ δὲ ὑπόλοιπον μέρος, ἐξ 20 περίπου ἄλλων χημικῶν στοιχείων. Γνωρίζομεν ἀπολύτως ἐπίσης (μετὰ τὴν ἐπιτευχθεῖσαν διάσπασιν τοῦ πυρῆνος τοῦ ἀτόμου), ὅτι ἡ βασικὴ σύστασις ὄλων τῶν χημικῶν τούτων στοιχείων, ὅπως καί τῶν λοιπῶν ἐξ ὧν σύγκειται ἡ συμπαντικὴ ὕλη, εἶναι ὠρισμένα, δι' ἕκαστον στοιχεῖον, καί σταθεραὶ, πεπερασμένα μονάδες ἠλεκτρισμοῦ, πρωτόνια δηλ. ἠλεκτρόνια, ποζυτρόνια κ.ἄ. ὅτι αἱ ἠλεκτρικαὶ αὗται μονάδες ἀποτελοῦν, δι' ἕκαστον στοιχεῖον, ἠλιακὰ συστήματα ἐν μικρογραφίᾳ

καί τέλος ὅτι ὄχι μόνον στεροῦνται νοήσεως καί εἰδέναι ἀλλά καί ἀπλῆς συνοχῆς. Εἶναι τυφλαί, ἄλογοι μονάδες ἠλεκτρισμοῦ.

Ἐνῶ ὅμως τοιαύτη εἶναι ἡ οὐσία, ἡ ζύμη ἐξ ἧς τό σῶμα ἡμῶν ἀποτελεῖται, διακηρύσσουσα καί αὐτή, τό ἀδύνατον τῆς ὑπ' αὐτῆς τυχαίας, ἡ δι' οἰωνδήποτε τυφλῶν μηχανικῶν ἐξελίξεων, διαμορφώσεώς του (ἐφόσον διά τῶν διαφόρων ὀργάνων καί συστημάτων του - ἐν οἷς ἐκδηλοῦται ἀσύλληπτος σοφία καί πρόνοια - ἀποτελεῖ, ἐν τῷ συνόλῳ του, ἐν ὑπέροχον ἐργαστάσιον καταλλαγῆς τῆς ὕλης, κινήσεως κ.λπ.)⁸⁶, παρατηροῦμεν προσέτι ἐν ἡμῖν ἐκδηλώσεις πνευματικῶν δυνάμεων καί ιδιοτήτων μηδόλως ὑπαρχουσῶν ὄχι μόνον εἰς τήν ἀνόργανον ὕλην γενικῶς, ἀλλά καί εἰς πάντα τά κατώτερα ἡμῶν ἐνόργανα ὄντα, ἄψυχα τε καί ἔμψυχα. Αἱ πνευματικά δ' αὐταί ιδιότητες καί δυνάμεις εἶναι, ἀναντιρρήτως, ἐκδηλώσεις τῆς πνευματικῆς ἄρα δέ καί ἐνσυνειδήτου ἡμῶν ψυχῆς, ἐδρευούσης ἐφ' ὀλοκλήρου του σώματος τήν ὁποίαν ἐκάστην φοράν δημιουργεῖ ἄφθαρτον καί αἰωνίαν ἐξ ἄκρας ἐνώσεως σπεραματοζωαρίου καί ὠαρίου, ὁ Αἰώνιος Θεός ἐκ τοῦ μηδενός. Καί αὐτό εἶναι ἐν ἐπίσης ὑπέροχον καί ἐξαίρετον θαῦμα, τῆς διαρκείας τῆς προσωπικῆς Θείας δημιουργίας καί παρεμβάσεως καί τῆς ἀτευλευτήτου Θείας Προνοίας.

Εἶναι ἀληθές ὅτι καί εἰς τὰ φυτά, κατ' ἀρχήν, καί τὰ δένδρα (τὰ ἄψυχα ἐνόργανα ὄντα) ἐκδηλοῦνται ὀργανικαί δυνάμεις καί ιδιότητες μὴ ὑπάρχουσαι εἰς τήν ἀνόργανον ὕλην ἐξ ἧς καί οἱ ὀργανισμοί-κορμοὶ αὐτῶν σχηματίζονται. Εἰς τὰ κατώτερα ἡμῶν ἔμψυχα ὄντα ἐκδηλοῦνται ψυχικαί ιδιότητες, ὧν στεροῦνται τελείως τὰ φυτά καί τὰ δένδρα, ἀλλά καί ὀργανικαί τοιαῦται ἀνώτεροι (κινήσεως κ.ἄ.) μὴ ὑπάρχουσαι οὐδόλως ὄχι μόνον εἰς τήν ἀνόργανον ὕλην ἀλλά καί εἰς τό σύνολον τοῦ φυτικοῦ κόσμου. Πᾶσαι ὅμως αἱ ιδιότητες αὐταί καί αἱ δυνάμεις οὔσαι ἐπίσης, ιδιότητες καί δυνάμεις «θέσει» καί ὄχι «φύσει» (δοθεῖσαι δηλ. εἰς πάντα τὰ κατώτερα τοῦ ἀνθρώπου ὄντα ὑπὸ τοῦ πανσόφου καί παντοδυνάμου Δημιουργοῦ) δέν ἀποτελοῦν, ἐν τούτοις, καί ἰδιαίτερας ὑποστάσεις ψυχῶν ἐν τοῖς ὀργανισμοῖς - σώμασι τῶν κατωτέρων τοῦ ἀνθρώπου ἔμψυχων ὄντων. Ἐκ τούτου δέ καί ἀφανίζονται ἅμα τῇ θανῇ αὐτῶν. Ἀντιθέτως ὅλως αἱ πνευματικά δυνάμεις καί ἐκδηλώσεις τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς ἀποδεικνύουν ταύτην ὑπόστασιν ἰδιαίτεραν ἐν τῷ σώματι ἡμῶν, ὑπόστασιν ὑπερυλικήν - πνευματικήν, ἄρα δέ ἐνσυνειδήτου καί ἐλευθέραν καί ὡς τοιαύτην, ἀναντιρρήτως δημιουργηθεῖσαν ὑπὸ τοῦ

⁸⁶ Ὅπως ὁ Ἀριστοτέλης παρεσύρθη εἰς τὴν πλάνην ὅτι ἔχουν ψυχὰς τὰ φυτά καί τὰ δένδρα, περιλαμβάνων ἐν τῷ ὄρω «ἐντελέχεια» πάσας τὰς ὀργανικὰς αὐτῶν ιδιότητας καί λειτουργίας, ὡς ἐπίσης καί τὰς ὀργανικὰς ἀλλὰ καί τὰς ψυχικὰς ιδιότητας καί ἐκδηλώσεις ὄλων τῶν ἔμψυχων ὄντων περιλαμβανομένου καί τοῦ ἀνθρώπου, δι' ὃν μόνον ἐφρόνει ὅτι ἔχει καί «νοῦν» ἐκ τῆς οὐσίας τοῦ Θεοῦ, οὕτως καί πολλοὶ τῶν συγχρόνων φιλοσόφων καί συγγραφέων, τῶν ἀσχοληθέντων μὲ τὸ θέμα τῆς «Ψυχῆς», ἐχαρακτήρισαν καί τὰς αὐτομάτους - ἀσυνειδήτους ὀργανικὰς λειτουργίας καί ιδιότητας τῶν ὀργανισμῶν ὄλων τῶν ἔμψυχων ὄντων (καί τοῦ ἀνθρώπου) ὡς ψυχικὰς τοιαύτας, ἄλλοι δέ καί ὅτι ἡ τοιαύτη ψυχή - ἐντελέχεια «κατασκευάζει αὐτὴ τὸ σῶμα, προσλαμβάνουσα κατάλληλον ὕλην, καί φροντίζει περὶ τῆς διατηρήσεως καί λειτουργίας αὐτοῦ, ἐπινοοῦσα πολλοὺς καί ποικίλους τρόπους ἐπανορθώσεως τῶν βλαβῶν τῶν διαφόρων ὀργάνων τοῦ κ.ο.κ. (Πρβλ. Σπ. Καλλιὰφα «Τὸ περὶ ψυχῆς πρόβλημα», σελ. 26 κ.ἄ.). Ὅτι ὅμως πᾶσαι αἱ ἰδέαι αὐταί εἶναι σφοδρὰ πεπλανημένοι, παρέλκει φρονοῦμεν νά τονίσωμεν μετὰ τὰ προαναπτυχθέντα. Διότι οἱ ὀργανισμοὶ ὄλων τῶν ἐνόργανων ὄντων ἐπροικίσθησαν βεβαίως ὑπὸ τοῦ Δημιουργοῦ δι' ὀρισμένων ἐμφύτων φυσικῶν ιδιοτήτων καί αὐτομάτων ὀργανικῶν καί φυσικοχημικῶν λειτουργιῶν (αὐξήσεως, θρέψεως - ἀναπτύξεως, μέχρις ὀρισμένων ὀρίων, αὐτοαμύνης αὐτοθεραπείας κ.ἄ.), πλὴν αἱ ιδιότητες αὐταί οὐδόλως εἶναι ψυχικαί, ἀλλὰ ὀργανικαί, ὡς ψυχικῶν ιδιοτήτων νοουμένων μόνον τῶν αἰσθημάτων, τῶν συναισθημάτων καί τῶν ἐνστικτῶν ἐν γένει, προκειμένου δέ περὶ τοῦ ἀνθρώπου καί τῶν πνευματικῶν ἐκδηλώσεων αὐτοῦ. Δέν ἔχουν, ἐπομένως, ψυχὰς τὰ φυτά καί τὰ δένδρα. Ἀλλὰ καί τῶν ζῴων αἱ ψυχικαί ιδιότητες καί ἐκδηλώσεις, δέν συνιστοῦν ἐν τοῖς σώμασιν αὐτῶν ἰδιαίτερας ὑποστάσεις ψυχῶν. «Ψυχή», ἐν τῇ κυριολεξίᾳ, εἶναι μόνον ἡ ἀνθρωπίνη, ἀλλὰ καί αὐτὴ δέν κατασκευάζει τὸ σῶμα τοῦ ἀνθρώπου - τὸ σκῆνωμά της... Συνδημιουργεῖται ἀπλῶς μετ' αὐτοῦ καί συναναπτυσσομένη, ἔχει τὴν ἰκανότητα νά κυριαρχήσῃ ἐφ' ὄλων τῶν λειτουργιῶν του - καί τῶν αὐτομάτων, καταλλήλως δέ ἀσκούμενη καί ἀνδρουμένη, - τελειομένη πνευματικῶς (πρὸς Ἐφεσ. Δ' 13) καί νά ἀναστέλλῃ ἢ καί νά ἐκμηδενίσῃ ταύτας.

Θεοῦ «κτισθεῖσαν» ἐπαναλαμβάνομεν ἄφθαρτον-ἀθάνατον, ἐπιζῶσαν δηλ. καί ἔχουσαν συνείδησιν τῆς ὑποστάσεως τῆς καί μετὰ τὸν λεγόμενον θάνατον, ὅπως καί τὴν ἐπακολουθοῦσαν, συνεπεία τούτου, διάλυσιν τοῦ ὑλικοῦ σώματος αὐτῆς. Αἱ πνευματικαὶ δὲ αὐταὶ ἐκδηλώσεις καὶ δυνάμεις τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς εἶναι, ἐν συνόψει αἱ ἑξῆς:

α) Τό ἐνσυνείδητον πνεῦμα ἡμῶν (ὁ ἐνσυνείδητος ἡμῶν νοῦς), τό χαρακτηριζόμενον διὰ τῆς ἐλευθερίας τῆς βουλήσεως- θελήσεως, τῆς λογικῆς καί τῆς κρίσεως, δι' οὗ νοοῦμεν ἡμᾶς αὐτοὺς ὑπάρχοντας κεχωρισμένως ἀπὸ τοῦ λοιποῦ περὶ ἡμᾶς κόσμου, κατὰ τό ὠραῖον ἀπόφθεγμα τοῦ Καρτεσίου «νοῶ ἄρα ὑπάρχω...» νοοῦμεν συνειδητῶς ὡς ὑπάρχοντα πάντα τὰ ὄντα - φαινόμενα τοῦ Κόσμου τούτου, ὅπως καί τοὺς λόγους τῆς ὑπάρξεως αὐτῶν, καί, ἐξαντικειμενεύοντες τό ἴδιον ἡμῶν σῶμα ἐλέγχομεν καί κρίνομεν αὐτὰ τὰ αἰσθήματα καί συναισθήματα ἡμῶν καί τὰς ἰδίας ἡμῶν σκέψεις - ἰδέας καί πράξεις⁸⁷. Ἐν τῷ πνεύματι δέ - νοῖ ἡμῶν τούτῳ διαμορφοῦται, ἀπὸ νηπιακῆς ἡλικίας, καί ἡ περὶ ἡμῶν αὐτῶν ἰδέα, τό προσωπικὸν ἀτομικόν, ἐνσυνείδητον καί ἀναλλοιώτον ἐγὼ ἡμῶν, ὅπερ ἀπομονούμενον ὄχι μόνον ἐξαντικειμενεύει τό ἴδιον ἡμῶν σῶμα, ἀλλὰ καί καθίσταται κριτὴς καί αὐτῶν τῶν συναισθημάτων του, αὐτοῦ τοῦ ἑαυτοῦ του.⁸⁸

β) Ἡ συνείδησις ἡμῶν καί ἡ συνειδητὴ ἀντίληψις τῶν ἐννοιῶν τοῦ ἀγαθοῦ, τοῦ καθήκοντος, τοῦ ἠθικοῦ νόμου, τοῦ δικαίου, τοῦ τελείου, τοῦ ἀρτίου καί τοῦ ὠραίου, ἐπίσης δὲ καί τῶν ἀντιστρόφων τῶν ἐννοιῶν τούτων (ἦτοι τοῦ κακοῦ, τοῦ ἀνήθικου, τοῦ ἀτελοῦς κλπ.), διὰ τῆς λογικῆς συγκρίσεως τῶν ὁποίων συνετελέσθη - καί συντελεῖται ἡ ἀνθρωπίνη πρόοδος καί Πνευματικὴ ἀνύψωσις. Τὴν ἐξ ἀντικειμένου ὑπαρξίν τῶν ἐννοιῶν τούτων ἀπέδειξεν πρῶτος ὁ Σωκράτης. Καί ὡς συμβατικαὶ ὅμως καί μεταβληταὶ αὐταὶ νοοῦμεναι προϋποθέτουν - καί μαρτυροῦν - τὴν ἐν ἡμῖν ὑπαρξίν νοούσης ἐνσυνειδήτου ὑποστάσεως καί δυνάμεως, δι' ἧς, κατὰ καιροὺς ἢ κατὰ τόπους, γίνεται ἡ σύλληψις καί ἡ διαμόρφωσις αὐτῶν ὡς καί τῶν ἀφηρημένων ἐν γένει οὐσιαστικῶν, ὧν ὁ ἀριθμὸς εἶναι ἀνάλογος πρὸς τὸν πολιτισμὸν καί τὴν πρόοδον τῆς Ἀνθρωπότητος.

⁸⁷ Ἡ νοητικὴ ἐνέργεια νοεῖται καί ἀποδεικνύεται οὐ μόνον ἐν τῇ ἐλευθέρῳ ἐνσυνειδήτῳ βουλήσει, ἀλλὰ καί ἐν τῇ διπλότῃ, τουλάχιστον τῆς νοητικῆς ἀκτίνος. Διακρίνεται δὲ οὕτω τῆς τε τυφλῆς μηχανικῆς κινήσεως τῆς ἀνόργανου ὕλης, ἀλλὰ καί τῆς ὀργανικῆς ἐνεργείας ἢ κινήσεως πάντων τῶν ἐνόργανων ὄντων, (ὡς καί τῆς ἐνστίκτου τῶν ἐμψύχων), ὑπεικουσῶν ἐπίσης εἰς ὀρισμένους φυσικοὺς νόμους.

⁸⁸ Τό ἐνσυνείδητον ἐγὼ τῆς προσωπικῆς ὑποστάσεως ἡμῶν, δ' οὗ νοοῦμεν ἡμᾶς αὐτοὺς ὑπάρχοντας κεχωρισμένως ἀπὸ τῶν λοιπῶν ἀνθρώπων καί τοῦ ὅλου Κόσμου, μένει, ὡς γνωστόν, ἀναλλοιώτον καί ἐνιαῖον ἐφ' ὅρου ζωῆς, ἐν μέσῳ συνεχῶν καί ἀδιακόπων ἀλλοιώσεων τοῦ σώματος ἡμῶν, ἀνανεουμένου ἐξ ὀλοκλήρου, καθ' ὀρισμένα χρονικὰ διαστήματα, ὡσαύτως δὲ καί ἐν τοσοῦτῳ πλήθει ἐξωτερικῶν ἐπιδράσεων, ἐναλλασσομένων διηνεκῶς. Διατηρεῖται ὡσαύτως κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ φυσιολογικοῦ ὕπνου καί δὴ ἐν τοῖς διαφόροις ἐνυπνίοις καί ὀράσεσιν, ὅπως καί κατὰ τὰς ἐκτάκτους ψυχοοργανικὰς διαταραχὰς (λιποθυμίας κ.ά.), ἐκδηλούμενον πάλιν αὐτομάτως ἅμα τῷ πέρατι αὐτῶν. Ἐξαίρεσιν ἀποτελοῦσιν οἱ ὑπνωτιζόμενοι, κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ὑπνωτισμοῦ, οἱ ὑφιστάμενοι τὴν ἐπίδρασιν ὀρισμένων ναρκοτικῶν, κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἐπιδράσεως αὐτῶν καί οἱ παράφρονες. Ἀλλ' εἰς μὲν τὰς περιπτώσεις τοῦ ὑπνωτισμοῦ, ὑποτασσομένη ἢ ὑπνωτισμένη ψυχὴ εἰς τὴν δυναμικωτέραν ψυχὴν τοῦ ὑπνωτιστοῦ ἢ εἰς ξένον πνεῦμα, πονηρὸν πάντοτε δαιμόνιον, παραδίδει τὴν θέλησιν βούλησιν τῆς, τὴν κρίσιν καί τὴν διεύθυνσιν τοῦ σώματος ἢ σκηνώματός τῆς εἰς τὴν βούλησιν τοῦ ὑπνωτιστοῦ ἢ τοῦ δαιμονίου, καί σκέπτεται καί ἐνεργεῖ μηχανικῶς, ὡς παρ' αὐτῶν διατάσσεται. Εἰς τὰς περιπτώσεις χρήσεως ἀναισθητικῶν, ἐφόσον ταῦτα ἐπιδρῶν ἐφ' ὀρισμένων κέντρων τοῦ ἐγκεφάλου (ἀναστέλλοντα, πρὸς καιρὸν, τὴν φυσιολογικὴν αὐτῶν λειτουργίαν), προκαλοῦν τὴν ἀναισθησίαν ἀντιστοίχων μελῶν ἢ καί ὅλου τοῦ σώματος, ὡς καί τὴν τεχνητὴν ὑπνωσίν του. Ὡς ἐκ τούτου δὲ, στερεῖται ἡ ψυχὴ τῶν ἀπαραιτήτων σωματικῶν ὀργάνων, δι' ὧν συνήθως ἐκδηλοῦται, δυναμένη βεβαίως νὰ ἐκδηλωθῇ καί ἄνευ αὐτῶν, ὡς παρατηρεῖται εἰς τὰς βλάβας καί ἐγχειρήσεις τοῦ ἐγκεφάλου. Τέλος, εἰς τὰς περιπτώσεις τῆς τελείας παραφροσύνης, καθ' ἃς μειοῦται ἢ ἐκλείπει τελείως ἡ συνείδησις τῆς ἀτομικότητος, παρεμβαιῶν πονηρὰ ἐπίσης πνεύματα, δαιμόνια. Ὅσον δ' ἀφορᾷ εἰς τὰς ἐλαφροτέρας μορφῆς σχιζοφρενείας ψυχοπαθείας, οἱ γενεσιουργοὶ λόγοι αὐτῶν δύνανται νὰ εἶναι συμμιγεῖς, ψυχικοί, δηλονότι καί σωματικοί. Διὰ τοῦτο δὲ καί θεραπεύονται αὐτὰ διὰ φαρμάκων καί φυσιοθεραπειῶν, ὑποβοηθούμενης τῆς φυσιολογικῆς λειτουργίας τοῦ ἐγκεφάλου, ἢν ἐπακολουθεῖ ἡ ὁμαλὴ ἐκδήλωσις τῆς ψυχῆς.

γ) Ἡ μεταβολὴ εἰς **ιδέας** πασῶν τῶν ἐπὶ τοῦ σώματος ἡμῶν ὑλικῶν ἐπιδράσεων - ἐντυπώσεων, ἐσωτερικῶν (ἐνδοοργανικῶν) καὶ ἐξωτερικῶν, καὶ ἡ γέννησις ιδεῶν - σκέψεων καὶ συλλογισμῶν ἄνευ οὐδὲ μιᾶς σχετικῆς ἐξωτερικῆς ἀνακλαστικῆς ἐπιδράσεως ἢ αἰτίας. Ὡσαύτως τὰ συναισθήματα τῆς συνειδητῆς χαρᾶς καὶ λύπης, τῆς ἐλπίδος καὶ τοῦ φόβου, ὅπως καὶ τὰ θρησκευτικὰ, ἠθικὰ, διανοητικὰ, ἐν γένει καὶ καλλιτεχνικὰ τοιαῦτα.

δ) Ἡ δυνατότης τῆς μὴ **ικανοποιήσεως**, διὰ τῆς βουλήσεως καὶ τῆς θελήσεως (ὅταν μάλιστα καταλλήλως αὐταὶ ἀσκηθοῦν καὶ ἀναπτυχθοῦν), ὅπως καὶ διὰ τῆς λογικῆς βεβαίως καὶ τῆς κρίσεως, πασῶν τῶν ἐπὶ τοῦ σώματος ἡμῶν ἐξωτερικῶν ἐπιδράσεων καὶ τῶν ἀνακλαστικῶν, ἐκ τούτων, ἀντιδράσεων καὶ ἐρεθισμῶν καὶ ἡ ἐκμηδένισις τούτων. Ἡ δυνατότης ἐπίσης τῆς μὴ ικανοποιήσεως ἐκζητήσεων τοῦ σώματος προκαλουμένων ἐξ ἐνδοοργανικῶν λειτουργιῶν καὶ ἐκκρίσεων τῶν διαφόρων ἀδένων καὶ ὁ ἐξαναγκασμὸς του νὰ πράξῃ ἀντιθέτως ὅλως ἀφ' ὅ,τι αἰ αἰσθήσεις καὶ αἰ ἐνδοκρινικαὶ λειτουργίαι καὶ ἀνάγκαι ἀπαιτοῦν ἰδία αἰ γενετήσια. Ἡ συνειδητὴ προσφορὰ τοῦ σώματος εἰς θυσίαν καὶ θάνατον διὰ πνευματικῶν λόγους ἢ ὑπὲρ ιδεῶν τινός, ὁ ἀλτροῦισμὸς καὶ ἡ αὐτοθυσία. Καὶ τέλος ἡ δυνατότης τῆς μεταβολῆς καὶ τῆς ἀπαρνήσεως προηγουμένων συνηθειῶν ὡς καὶ πνευματικῶν ιδεῶν καὶ ἀρχῶν, καὶ τῆς προσοικειώσεως πρὸς νέας καὶ ἀντιθέτους ἐνίστε τῶν προηγουμένων, διὰ τῆς μετανοίας.

ε) Ἡ **συνειδητὴ** καὶ δυναμικὴ ἐπίδρασις - τόσον ἐπωφελῶς ὅσον καὶ ἐπιβλαβῶς - τῆς **πνευματοβολίας** τῆς ψυχῆς ἡμῶν ὄχι μόνον ἐπὶ τοῦ ἰδίου ἡμῶν σώματος, ἐνδοστρεφῶς (αὐθυποβολὴ κ.ἄ.), ἀλλὰ καὶ ἐπὶ ἄλλων ὄντων καὶ ἀντικειμένων, ἐμψύχων τε καὶ ἀψύχων, ἐξωστρεφῶς (βασκανία, τηλεπάθεια, ὑπνωτισμὸς κ.ἄ.) καὶ ἡ συνειδητὴ ἄσκησις - γυμναστικὴ τοῦ σώματος κατὰ βούλησιν, ἢ ἐξικνουμένη μέχρι τοῦ σημείου τῆς ἐξασκήσεως ὠρισμένων μελῶν τοῦ σώματος ὅπως ἐκτελοῦν λειτουργίας μὴ περιλαμβανομένας ἐν τῷ πλαισίῳ τοῦ φυσικοῦ αὐτῶν προορισμοῦ. Ἡ «αἰώρησις» τοῦ σώματος καὶ ἡ «ἀκαΐα» εἶναι ἐκδηλώσεις κατοχῆς τοῦ ἀνθρώπου ὑπὸ δαιμονικῶν δυνάμεων ὡς σύν Θεῷ θά ἀποδείξωμεν ἐν ἑτέρᾳ ἐργασίᾳ ἡμῶν περὶ τῶν ψυχικῶν φαινομένων καὶ τῆς ἀθανασίας τῆς ψυχῆς.

στ) Ὁ προφορικὸς λόγος ἀλλὰ καὶ ἡ «νοερὰ ὁμιλία», ἄνευ χρήσεως τῆς γλώσσης («... λογισμοὶ κατηγοροῦντες ἢ ἀπολογούμενοι» - πρὸς Ρωμ. Β' 15), ἢ νοερὰ ἐπεξεργασία ιδεῶν καὶ σχεδίων, ἐν γένει.

ζ) Ἡ συνειδητὴ μνήμη, ἀνάπλασις καὶ ἀναγνώρισις, ἢ συνειδητὴ προσοχή, γνῶσις, ἐπιστήμη καὶ φαντασία καὶ ἡ συνειδητὴ ἐπίσης ἀντίληψις τῆς ἐννοίας τοῦ «ἀπειροῦ».

η) Ἡ πνευματικὴ ικανότης - ἰδιοφυΐα καὶ μεγαλοφυΐα, ἀσχέτως τῶν διαστάσεων, τοῦ βάρους καὶ τῆς ὑγιεινῆς καταστάσεως τοῦ σώματος καὶ τοῦ ἐγκεφάλου, ὡς καὶ τῆς ποσότητος ἢ ποιότητος τῶν λαμβανομένων τροφῶν, καὶ ἡ διατήρησις τῆς λογικότητος καὶ μετὰ βαρυτάτας ἐγκεφαλικάς νόσους. Ὡσαύτως αἱ ὁμαλαὶ ψυχικαὶ ἐκδηλώσεις καὶ μετὰ τὴν βλάβην ἢ καὶ τὴν τελείαν ἀφαίρεσιν ἀντιστοίχων ἐγκεφαλικῶν κέντρων⁸⁹, ὡς

⁸⁹ Πρβλ. καὶ περιοδικὸν «Ἡλιος», Ἀθηνῶν, 8.3.1953, σελ. 93. Ὡσαύτως ἐν τῇ ἐφημερίδι «Μακεδονία» τῆς 20.1.1959 καὶ ἐν τῇ στήλῃ «ἡ Θεσ/νίκη καὶ ὁ Κόσμος» ἐδημοσιεύθησαν τὰ ἀκόλουθα; «Υπάρχει καμμιά σχέσις μεταξὺ ἐγκεφάλου καὶ διανοητικῶν λειτουργιῶν;» ἐρωτᾷ ξένος ἐπιστήμων. Πρὸ ὀλίγων ἐτῶν ἡ ἐρώτησις αὐτὴ δὲν θά εἶχεν ἀσφαλῶς κανὲν νόημα. Ἡ ὑπαρξις αὐτῆς τῆς σχέσεως ἐθεωρεῖτο ἀυταπόδεικτος. Αἱ νεώτεροι ὅμως ἐρευνᾶν τῆς Ἐπιστήμης, ἴσως νὰ μὴ κατέρριψαν ἐντελῶς, μὲ πολλὰς ἄλλας καὶ τὴν δοξασίαν ταύτην, ἐδημιούργησαν ὅμως πολλὰς

καί ἡ ἀναμφισβήτητος συνέχεια τῆς ψυχικῆς ζωῆς των συνεπεῖα εἰσπνοῆς ἀτμῶν αἰθέρος ἢ χλωροφορμίου εἰς ὀλικὴν ἀναισθησίαν περιερχομένων.

θ) Ἡ ὄρασις ἄνευ φυσιολογικῆς λειτουργίας τῶν ὀφθαλμῶν καί ἡ ἀκοή ἄνευ φυσιολογικῆς λειτουργίας τῶν ὠτῶν καί ἀντιστρόφως, ἡ ἀδυναμία ὀράσεως ἢ ἀκοῆς ἐν ἐγρηγόρσει, καίτοι τὰ ἀντίστοιχα αἰσθητήρια ὄργανα εὐρίσκονται ἐν καλῇ καταστάσει.

ι) Τὰ ὄνειρα, καί ἰδίως τὰ προγνωστικά καί προφητικά ὄραματα.

ια) Αἰ ἐν ἐκστάσει ἢ ἐν ἡμιεγρηγόρσει ὀπτασίαι.

ιβ) Αἰ συναισθηματικά καί αἰ ἠθικά ἀτέλεια καί ἀνεπάρκεια τῆς παρουσίας ζωῆς πού μαστίζεται ἀπό τὴν σχετικότητα, τὴν ἔλλειψιν καί τὸ ὄριον συνεπεῖα τῆς πτώσεως τῶν πρωτοπλάστων καί τῆς ἐκ τοῦ Δημιουργοῦ σχάσεως καί δὴ ἡ ἔντονος ἐν ἡμῖν ἰδέα περὶ ἀθανασίας καί αἰωνιότητος καί ὁ πόθος ἡμῶν δι' ἀτέρμονα ζωὴν. Ὁ ἔμφυτος ἀποτροπιασμός τοῦ θανάτου, ἐνῶ πρόκειται περὶ τόσον φυσικοῦ φαινομένου. Ἡ ἄσβεστος καί μέχρι τέλους τῆς ζωῆς ἡμῶν ἀκόρεστος δίψα - ἔρως τῆς μαθήσεως καί τῆς γνώσεως. Ἡ πρὸς ὠρισμένας προσφιλεῖς ὑπάρξεις διατηρούμενη ἐφ' ὄρου ζωῆς συνειδητὴ ἀγάπη καί ἀφοσίωσις. Ὁ ἱερός πόθος τῆς πραγματικῆς ἐλευθερίας, ὅστις διὰ τοὺς περισσοτέρους ἀνθρώπους μένει μέχρι τοῦ θανάτου των ἀνεκπλήρωτος. Ἡ ἐπιθυμία τοῦ ἄκρου ἀγαθοῦ, ἣτις οὐδέποτε σχεδὸν πληροῦται ἐν τῷ παρόντι βίῳ. Ἡ ἐν τῷ παρόντι βίῳ μὴ ἀπόδοσις, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τῆς ἀπολύτου δικαιοσύνης, ἐνίοτε δέ μηδὲ σχετικῆς. Ἡ ἐπιθυμία τοῦ καλοῦ, τοῦ ἀγαθοῦ, τοῦ τελείου, τοῦ ὠραίου, τοῦ δικαίου ἣτις ἐπίσης οὐδέποτε σχεδὸν πληροῦται ἐν τῷ παρόντι βίῳ. Ἡ συμμαρτυρία τῆς συνειδήσεως τῶν πνευματικῶς ἀναγεγεννημένων ὅτι «εἴμεθα τέκνα Θεοῦ», προωρισμένα διὰ τὴν αἰωνιότητα (πρὸς Ρωμ. Η' 16). Ἡ ἔννοια τοῦ «ὀσίου βίου» καί ἡ ὑπὸ πολλῶν διαβίωσις του. Ὁ κοινωνικὸς βίος τοῦ ἀνθρώπου καί ἡ συνυφασμένη μετ' αὐτοῦ ἔννοια τοῦ ἠθικοῦ νόμου (τῆς ἠθικῆς καί τῆς ἀρετῆς). Καί τέλος ὁ προορισμὸς ὑπὸ τῆς θείας προνοίας (πρὸς Ρωμ. Η' 18, Πράξ. ΙΖ' 26 κ.ἀ.), ἵνα ἐν τῇ Βασιλείᾳ τῶν Οὐρανῶν πάντα τὰ ἔθνη τὰ πιστεύοντα εἰς τὸν ἀληθινὸν Θεὸν καί τηροῦντα τὰς ἐντολάς του, γίνουσι «συμμέτοχα καί συγκληρονόμα» τῆς αἰωνίας δόξης τοῦ Θεοανθρώπου παμβασιλέως Κ.ή.Ι. Χριστοῦ (πρὸς Ἐφ. Γ' 6).

Πᾶσαι λοιπὸν αἰ ῥηθεῖσαι πνευματικά ἐκδηλώσεις καί δυνάμεις τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς (καί αἰ λοιπαί, σχετικά πρὸς αὐτάς, φιλοσοφικά καί Γραφικά προσμαρτυρία) διακηρύσσουσι πανηγυρικῶς τὴν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ ὑπαρξίν αὐτῆς, ὡς ἰδιαίτερας πνευματικῆς ὑποστάσεως, ὑποστάσεως ἐλευθέρως, λογικῆς καί ἐνσυνειδήτου, ἐπιζώσης, μετὰ τὸν θάνατον. Ὡς πνευματικὴ ὅμως ὑπόστασις, ἐνσυνειδήτος, λογικὴ καί ἐλευθέρως ἢ ἀνθρωπίνως ψυχὴ δὲν ἦτο δυνατόν νά προέλθῃ ἐξ οἰασδῆποτε μορφῆς

ἀμφιβολίας ὡς πρὸς τὴν ὑπαρξίν αὐτῆς τῆς σχέσεως. Πρὸ ὀλίγων ἐτῶν ὁ Ἀμερικανὸς καθηγητὴς Χάρβλεν κατῶρθωσε νά ἀφαίρησι ὀλόκληρον τὸ ἕνα ἡμισφαίριον ἀπὸ τὸν ἐγκέφαλον ἑνὸς πιθήκου. Τὸ ζῷον ἐξηκολούθησε νά ζῆ, χωρὶς νά παρουσιάσῃ οὐδεμίαν μεταβολὴν τῶν διανοητικῶν του λειτουργιῶν. Ἐνας ἄλλος ἐπιστήμων, ὁ Λάρτιγκ, ἀναφέρει περὶ πτωσιν ἑνὸς παιδίου, ποὺ εἰς ἡλικίαν 5 ἐτῶν ἔχασε μέγα μέρος τῆς ἐγκεφαλικῆς οὐσίας, κατόπιν ἑνὸς αὐτοκινητικοῦ δυστυχήματος, καί ὅταν ἐμεγάλωσεν, ὄχι μόνον δὲν ἦτο ἡλίθιον ἢ διανοητικῶς ἀνώμαλον, ἀλλὰ καί ἔγινεν εὐφυέστατος νέος μὲ τετράγωνον κυριολεκτικῶς νοῦν. Ὁ ἴδιος ἐπιστήμων ἀναφέρει πολλὰς περιπτώσεις νεκροψιῶν εἰς ἀνθρώπους οἱ ὅποιοι πρὶν ἀποθάνουσι ἐθεωροῦντο λογικοὶ καί ἔξυπνοι. Καί ὅμως ἡ ἐγκεφαλικὴ τους οὐσία ἀπετελεῖτο ἀπὸ ὀλίγας μεμβράνας καί ὀλίγον νερό. Κατὰ τοὺς Α' καί Β' Παγκοσμίους Πολέμους ἔγιναν ἄπειραι ἐγχειρήσεις στρατιωτῶν, κατὰ τὰς ὁποίας ἀφῆρέθησαν σημαντικὰ τμήματα τοῦ ἐγκεφάλου των, χωρὶς ἡ ἀφαίρεσις αὐτῆς νά φέρῃ ἀλλοίωσιν εἰς τὰς ἐγκεφαλικάς πνευματικὰς λειτουργίας. Τὸ μόνον ποὺ κατῶρθωσεν ἡ σημερινὴ ἐπιστήμη εἶναι νά καθορίσῃ τὴν ἔδραν μερικῶν κέντρων... εἰς τὸν ἐγκέφαλον, ποὺ φαίνεται νά ἐφορεῦνται ἐπὶ τῶν διαφόρων λειτουργιῶν τοῦ σώματος. Καμμίαν ἐν τοσοῦτῳ δὲν ἔχομεν ἰδέαν περὶ τοῦ μέρους εἰς ὃ ἐδρεῦται ἡ διάνοια, ἡ θέλησις καί πολὺ ἀκόμη ὀλιγώτερον ἡ συνείδησις καί ἡ ψυχὴ. Πρέπει ἄραγε νά ὑποθέσωμεν ὅτι αἱ ἐγκεφαλικά λειτουργία εὐρίσκονται ἔξω ἀπὸ ἐκεῖνο ποὺ ὀνομάζομεν ὕλικὸν σῶμα μας, εἰς κάτι ἐντελῶς ἄϋλον, ἀόρατον».

ἐξελίξεως τῶν κατωτέρων τοῦ ἀνθρώπου ὄντων ἀψύχων τε καί ἐμψύχων, ἐφόσον ταῦτα ἀναντιρρήτως, εἶναι ἐξ ὀλοκλήρου ἄλογα - ὑλικά, στερούμενα νοήσεως καί συνειδήσεως, ἄρα δέ καί ἐλευθερίας. Δέν ἀποτελεῖ ἐπίσης, ἐξ ἴσου, ἡ ἀνθρωπίνη ψυχὴ οἰαδήποτε μορφῆς ἀπόρροια ἢ συνισταμένη τῶν διαφόρων φυσικοχημικῶν λειτουργιῶν, κινήσεων καί ἐκκρίσεων κλπ. τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος. Διότι καί αὐταὶ εἶναι καθαρῶς μηχανικαὶ ὑλικά. Ἡ νόησις - τό πνεῦμα, δέν εἶναι δυνατόν νά ἔχη πηγὴν τὴν ἄνοιαν, ἡ λογικὴ τὴν ἀλογία, ἡ ἐλευθερία τὴν ἀνάγκην..., ἐνστικτώδη ἢ μηχανικὴν... Τὴν ἀλήθειαν δέ ταύτην διεκήρυξαν πάντες οἱ ἀληθεῖς ἐπιστήμονες διὰ μέσου τῶν αἰώνων.

Οἱ ἰατροὶ οἱ μετὰσχοντες εἰς τό 2^{ον} διεθνές ἰατρικὸν συνέδριον τοῦ Bossoy (22-29 Αὐγούστου 1948), ἀπεφάνθησαν ὅτι, «ἡ ἰατρικὴ Ἐπιστήμη ὀφείλει νά ἐλευθερωθῆ ἀπὸ τὰ δεσμὰ τῆς ὑλιστικῆς μηχανικῆς σκέψεως. Μὲ τὴν κατάχρησιν τῆς ἀναλύσεως ἔχασε τὴν ἔννοιαν τοῦ ἀνθρώπου. Αἱ κατακτήσεις τῆς συγχρόνου φυσικῆς, ὅσον ἀφορᾷ εἰς τό «κοσμοεἶδωλον» τό ὅποῖον εἶναι μηχανιστικὸν - ντετερμινιστικόν, αἱ πρόοδοι τῆς βιολογίας, τόσον ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν ζωὴν, ἡ ὅποια δέν εἶναι ἀπλῶς ἐν φυσικοχημικὸν σύστημα, ὅσον καί εἰς ὅτι ἀφορᾷ τὴν θέσιν τοῦ ἀνθρώπου ἔναντι τῶν ἄλλων ἐμβίων ὄντων, αἱ πρόοδοι, τέλος, τῆς ψυχολογίας ἐπὶ τῆς προσωπικότητος δέν ἐπιτρέπουν πλέον εἰς τὴν ἰατρικὴν νά ἀκολουθῆ ὑλιστικὰς ἀντιλήψεις...».

Τέλος, ἐπεβεβαίωσαν τό ἀνωτέρω σχετικὸν πόρισμα ἐπιστημονικοῦ συνεδρίου Βρετανῶν εἰδικῶν ἐπιστημόνων (ἀνατόμων, φυσιολόγων, ψυχολόγων, φιλοσόφων κ.ἄ.) ἔχον ὡς ἐξῆς:⁹⁰ «Δέν ὑπάρχει κανεὶς δυνάμενος νά ἐξηγήσῃ πῶς ἐν φυσικοχημικὸν φαινόμενον ἢμπορεῖ νά μεταμορφωθῆ εἰς φαινόμενον πνευματικόν... Τό νευρικὸν ἡμῶν σύστημα εἶναι ἀνάλογον μὲ τοὺς δευτερεύοντας ἐκείνους μηχανισμούς, εἰς τοὺς ὁποίους μία παλινδρομικὴ ἐνέργεια χρησιμεύει εἰς τό νά διευθύνῃ καί νά ῥυθμίζῃ τὴν διεύθυνσιν τῆς κινήσεως..., ἀλλὰ δέν ὑπάρχει μηχανήμα, ὅσον δήποτε λεπτεπίλεπτον καί ἂν εἶνε, τό ὅποῖον νά ἐξηγῆ τό παίξιμον τοῦ πιανίστα πού παίζει μίαν φαντασίαν τοῦ Λίστ καί τοῦ Σοπέν. Ὁ ἐγκέφαλος ἢμπορεῖ νά εἶναι ἓνα θαυμαστὸν σύστημα μεταλλακτῶν, ἀλλὰ πρέπει νά ὑπάρχῃ καί ἓνας χειριστὴς εἰς τό ταμπλώ, **χειριστὴς ἐνσυνείδητος...** Ὁ ἐγκέφαλος εἶναι ἀπείρως περίπλοκον σύστημα ἀνακλαστικῶν μηχανισμῶν, πού ἀνταποκρίνεται μὲ μικρὰν ἢ μεγάλην ἐπιβράδυνσιν εἰς τοὺς ἐρεθισμούς τοῦ ἐξωτερικοῦ Κόσμου (σ.σ. καί τῶν ἐνδοοργανικῶν λειτουργιῶν καί ἐκκρίσεων), τὴν συνείδησιν δέ ἢ τό πνεῦμα δέον νά τοποθετήσωμεν καθ' ὅλον τὸν ἐγκέφαλον, χωρὶς νά τοῦ προσδιορίσωμεν ἀκριβεστέραν θέσιν... Ὁ ἐγκέφαλος παίζει ἀπλῶς τὸν ῥόλον τοῦ νωτιαίου μυελοῦ, ὅταν οὗτος προκαλῆ μίαν ἀνακλαστικὴν κίνησιν... καί δέν εἶνε ὄργανον παραστάσεων, ἀλλὰ μᾶλλον ἐνεργείας»⁹¹.

⁹⁰ Τὰ πορίσματα τοῦ συνεδρίου τούτου ἐδημοσιεύθησαν ὑπὸ τοῦ Rene Sudr ἐν τῷ περιοδικῷ «Ἡλιος», Ἀθηνῶν, τῆς 16ης Μαρτίου 1952, σελ. 136.

⁹¹ Ὀλίγον χρόνον μετὰ τό συνέδριον τῶν Ἀγγλων εἰδικῶν, συνήλθεν ὁμοιον συνέδριον καί ἐν Παρισίοις. Ὁ ἐξέχων δὲ Γάλλος νευροψυχίατρος καθηγητὴς Λερμίτ, μετασχὼν τοῦ συνεδρίου, ἐξέδωκεν ἀκολούθως ἀξιόλογον σύγγραμμα, εἰς τό ὅποῖον ἀναπτύσσει τὰς ἐπὶ τοῦ θέματος ἀπόψεις τοῦ συνοψιζομένου εἰς τὰ ἐξῆς: «Ἐπὶ τὴν ἀνθρώπου καὶ πέραν τοῦ ψυχολογικοῦ ὑπάρχει ἡ αὐτοσυνείδησις, ἡ ὅποια δέν εἶναι ἐπιφανόμενον ἢ ἐγκεφαλικὸς φωσφορισμός. Οὐδέποτε τό «νωῶ, ἄρα ὑπάρχω» τοῦ Καρτεσιῦ ἦτο πληρέστερον νοήματος ἀπὸ σήμερον... Σχετικὸν ἐπίσης πρὸς τ' ἀνωτέρω εἶναι καί τό ἐξῆς δημοσίευμα εἰς τὴν ἐφημερίδα «Μακεδονία», τῆς 7^{ης} Νοεμβρίου 1953. «Θά ἔπρεπε νά προσέξουν ὅλοι κάπως καλύτερα τὰ συμπεράσματα τοῦ ἐν Βιέννῃ συνελθόντος συνεδρίου ψυχολόγων, ψυχιάτρων καί νευρολόγων. Ἀπὸ τὴν Βιέννην, ἀπὸ τὴν ὅποιαν διεσάλπισεν ὁ Φρόντ τὴν περίφημον θεωρίαν του, πού φέρει σήμερον τὸν τίτλον «Φροῦδισμός», ἀπὸ τὴν ἰδίαν αὐτὴν Βιέννην διεσαλίπισθη καί πάλιν ὅτι εἶναι καιρὸς νά ἀναθεωρηθῆ ἡ κρατοῦσα γνώμη, σύμφωνα μὲ τὴν θεωρίαν ταύτην, ὅτι ὅλοι οἱ ἄνθρωποι εἶναι κτηνώδεις εἰς τό ὑποσυνείδητον των, ὅτι ὅλοι αἱ

Εἶναι ἄλλως τε σύμφωνα πρὸς τὰς διαπιστώσεις τῆς χειρουργικῆς καὶ τῶν τελευταίων δεκαετιῶν, καθ' ἃς, γενομένων, ἐγχειρήσεων εἰς ὅλα τὰ σημεῖα τοῦ ἐγκεφάλου, μέχρις ἀφαιρέσεως ἐξ αὐτοῦ καὶ ὀλοκλήρου ἡμισφαιρίου (εἰς μίαν περίπτωσιν τοῦ δεξιοῦ καὶ εἰς τὴν ἄλλην τοῦ ἀριστεροῦ), δέν ὑπέστη μείωσιν ἢ πνευματικότης τῶν ἐγχειρηθέντων, οὐδ' ἐξέλιπεν ἢ συνείδησις αὐτῶν. Ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ θέματος καὶ ὑπὸ τοῦ ἀειμνήστου Ι. Σκαλτσούνη ἀναφέρονται ἐν τῷ μνησθέντι συγγράμματι αὐτοῦ «Δημῶδης ἀπολογητικὴ τοῦ Χριστιανισμοῦ» (σελ. 82 - 83), ὅπως καὶ εἰς τὰς Φιλοσοφικὰς αὐτοῦ Μελέτας σελ. 236 (ἐνθα παραπέμπει καὶ εἰς ἀριθ. 95 Literaturblatt, 1868) τὰ ἐξῆς: «Ἀνοιχθέντος κρανίου νέου τινός, ἀποθανόντος ἐξ ἐγκεφαλικῆς νόσου, δέν εὐρέθη ἐν αὐτῷ ἐγκεφαλικὴ ὕλη, ἀλλ' ὀλίγον αἱματῶδες ῥευστόν. Ἐν τούτοις ὁ ἀσθενὴς διετήρει σώας τὰς διανοητικὰς του δυνάμεις (κρίσιν, λογικὴν, μνήμην) μέχρι τοῦ θανάτου του». Ὑπὸ τοῦ ἰδίου δέ προστίθενται ἐν ταῖς «Φιλοσ. Μελέταις» του (σελ. 246 καὶ 237), ὅτι οἱ Νόϊμαν, Χούφελαντ καὶ Ἐνεμόζερ, ἀναφέρουν πληθὺν περιπτώσεων, καθ' ἃς, ἐν τελικῇ σχεδὸν καταστροφῇ τοῦ ἐγκεφάλου διετηρήθησαν ἀναλλοιώτοι καὶ ἡ συνείδησις καὶ ἡ μνήμη καὶ ἡ γνωστικὴ δύναμις (Σχαιϊδερχμάχερ, Μελέται περὶ Ὑλισμοῦ, τελ. κεφ.).

Καθορίζεται οὕτω κατόπιν τῶν ἀνωτέρω, ἢ ἀκριβῆς - θέσις τοῦ ἐγκεφάλου ἐν τῷ ἀνθρωπίνῳ σώματι καὶ βεβαιοῦται ὅτι οὐδὲν ἄλλο ἀποτελεῖ οὗτος, εἰμὴ ἀπλοῦν ἀνακλαστικὸν ὄργανον, πολύπλοκον μὲν καὶ ὑπέροχον ἀπὸ ἀπόψεως δομῆς καὶ συνθέσεως, ὑλικὸν ὅμως καὶ ἄμοιρον νοήσεως καὶ εἰδέναί... Διότι τὰ γνωστὰ χημικὰ στοιχεῖα ἐκ τῶν ὁποίων οὗτος (ὅπως καὶ ὀλόκληρον τὸ σῶμα ἡμῶν) σχηματίζεται, δέν ἔχουν οὐδὲ δύνανται νὰ παράγουν ΝΟΗΣΙΝ - ΠΝΕΥΜΑ, ἐφ' ὅσον, ὡς γνωστόν, σύγκεινται κατὰ βάθος ἀπὸ πεπερασμένας ἠλεκτρικὰς μονάδας (θετικόνια, ἠλεκτρονία κλπ.) μὴ ἐχούσας πρὸς ἀλλήλας οὔτε συνοχήν!!

Καὶ προβάλλει περιφανῆς ἢ ἰδιαίτερα πνευματικὴ ὑπόστασις τῆς ἡμετέρας ψυχῆς, ὑπόστασις καὶ οὐσία ὑπερφυλικὴ - πνευματικὴ, ἐδρεύουσα καὶ ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ (τὸν ὁποῖον χρησιμοποιοῖ ὡς ὄργανον αὐτῆς) καὶ ἐν ὅλῳ τῷ σώματι, μὴ ἀπορρέουσα ὅμως ἐκ τῆς φυσικοχημικῆς ἢ τῆς μηχανικῆς λειτουργίας αὐτοῦ καὶ τοῦ ὅλου ὀργανισμοῦ. Διότι, ἀσχέτως τῶν προεκτεθέντων, ἂν ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου ἦτο ἀπόρροια τῆς φυσικοχημικῆς λειτουργίας τοῦ ἐγκεφάλου ἢ τοῦ σώματος, οὐ μόνον αἱ ψυχικαὶ ἡμῶν ἐκδηλώσεις καὶ αἱ πνευματικαὶ ἡμῶν ἰκανότητες θὰ ἔδει νὰ εἶναι ἀνάλογοι καὶ πρὸς τὸ βάρος τοῦ ἐγκεφάλου καὶ τοῦ σώματος, ὅπως καὶ πρὸς τὴν ὑγιεινὴν κατάστασιν αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ πᾶσαι αἱ σκέψεις καὶ ἐνέργειαι ἡμῶν θὰ ἔδει νὰ εἶναι ἀπλαῖ συνέπειαι τῶν

πράξεις ὑπαγορεύονται ἀπὸ ἔνστικτα ἀπωθημένα. Ἀπεκρούσθη ἐπίσης, ἀπὸ κορυφαίους ἐπιστήμονας, ἢ γνώμη ὅτι ἡ τέχνη, ὁ πολιτισμὸς καὶ ἡ θρησκεία ἀκόμη εἶναι ἀπόρροια τῶν ἀπωθημένων αὐτῶν ἐνστικτῶν καὶ ὅτι αἱ πράξεις τῶν μεγάλων ἀνδρῶν ἐξηγοῦνται καὶ ἐρμηνεύονται ἀπὸ τὰ κρυφὰ μόνον σεξουαλικά ἐνστικτα. Εἰς τὸ συνέδριον ἠκούσθησαν καὶ ἄλλα πολλὰ ἐνδιαφέροντα πράγματα, τὰ ὁποῖα ὁ χῶρος δέν ἐπιτρέπει νὰ ἀναπτυχθοῦν εὐρύτερον. Ὅλα ὅμως μαζὶ ἀποδεικνύουν ὅτι ἡ ἐπιστήμη, ἀφοῦ ἐπελαγοδράμησεν ἐπ' ἄρκετὸν διάστημα χρόνου ὑπὸ τὴν ἐπήρειαν τῶν καινοτόμων θεωριῶν τοῦ Δ/ρος Φρόντ, ἐπανέρχεται καὶ πάλιν εἰς τὰς ὑγιεῖς καὶ λογικὰς τῆς βάσεις». Τέλος, εἰς τὴν αὐτὴν Ἐφημερίδα τῆς 10.2.1959 ἐδημοσιεύθη ἐπιστολὴ τοῦ Ἰατροῦ Ἐμμ. Περὶ ἔχουσα ὡς ἐξῆς: «Ἀξιότιμε κ. διευθυντά. Στὸ 112 συνέδριον τῆς ἀμερικανικῆς ψυχιατρικῆς ἐταιρίας πού συνήλθε τὸν Μάϊον τοῦ 1956 στὸ Σικάγο, τὶς ἐργασίες τοῦ ὁποίου παρηκολούθησαν 4.600 περίπου ψυχίατροι καὶ ψυχαναλυτές, μὲ σκοπὸν νὰ ἐγκωμιάσουν τὴν προσωπικότητα τοῦ Φρόντ μὲ τὴν εὐκαιρία τῆς ἐκατοστῆς ἐπετείου ἀπὸ τῆς γεννήσεώς του, ὁ σύνοδος Δρ. Περσεβάλ Μπέιλο, πού εἶναι διευθυντὴς τοῦ ψυχοπαθολογικοῦ ἰνστιτούτου Ἰλλινόις κ' ἕνας ἐπιστήμων διεθνοῦς κύρους, ἐξεφώνησε ἕνα φιλιππικὸν κατὰ τοῦ πατρὸς τῆς ψυχανάλυσεως καὶ τῆς θεωρίας του, πού οὔτε λίγο, οὔτε πολὺ, τὴν ἐχαρακτήρισε σὰν κοινὴ ἀπάτη, τὸν δὲ Φρόντ «ψευδἐπιστήμονα» γιὰ τὰ ἔργα δὲ τοῦ δασκάλου τῆς Βιέννης, εἶπε πὼς κανένα ἀπ' αὐτὰ δέν δικαιούται νὰ χαρακτηρισθῇ ἐπιστημονικόν... Πρόκειται γιὰ ἐξεζητημένους θεωρίες ἐνὸς χειρομάντεως πού κυριαρχοῦνται ἀπὸ τὶς σεξουαλικὰς ἀντιλήψεις».

ἐξωτερικῶν καί ἐσωτερικῶν - ἐνδοοργανικῶν ἐπιδράσεων ἐπὶ τοῦ ἐγκεφάλου ὡς καί τῶν ἀνακλαστικῶν ἀντιδράσεων αὐτοῦ..., ὅπως ἀκριβῶς συμβαίνει μὲ τούς τεχνητούς - μηχανικούς ἐγκεφάλους, τούς ὁποίους κατεσκευάσαμεν. Πῶς ἐρμηνεύονται ἄλλως τὰ συναισθήματα, ἢ ἠθικὴ ἀντίληψις τοῦ δικαίου, ἢ αὐτοθυσία καί ὁ ἀλτροῦισμός, ἢ ἀνάσχεσις τῆς γενετησίου ὁρμῆς, πού ὑπερνικούν, τὴν αὐτοσυντήρησιν καί τὴν διαιώνισιν τοῦ εἴδους, τό συμφέρον καί τὴν ἡδονικὴν συμφόρησιν.

Μόνη δέ ἡ ἔλλειψις νοήσεως καί εἰδέναι εἰς τὰ χημικὰ στοιχεῖα ἐξ ὧν ὁ ἐγκέφαλος ἀλλὰ καί ὅλον τό σῶμα ἡμῶν σχηματίζονται, ὅπως καί τό ἀναντίρρητον γεγονός ὅτι διὰ τῆς νοήσεως, οὐ μόνον ἀντιδρῶμεν, κατὰ τῶν ἐξωτερικῶν ἐπιδράσεων καί τῶν ἐνδοοργανικῶν ἐκκρίσεων καί λειτουργιῶν ἐπὶ τοῦ ἐγκεφάλου καί τοῦ σώματος, ἀλλὰ καί ὑποχρεοῦμεν δι' αὐτῆς τό σῶμα (τοῦ ἐγκεφάλου χρησιμοποιοῦμένου ὡς ὄργάνου) νά πράξῃ ἀντιθέτως ὅπως ἀπὸ ὅ,τι αἱ ἐξωτερικαὶ ἐπιδράσεις καί αἰσθήσεις, ἀλλὰ καί αἱ ἐνδοοργανικαὶ λειτουργίαι καί ἐκκρίσεις μηχανοχημικῶς μᾶς ἐπιβάλλουν, εἶναι ἀμάχητοι ἀποδείξεις τῆς ὑπάρξεως ἐν ἡμῖν τοῦ πνευματικοῦ καί ἐνσυνειδήτου κυβερνήτου τοῦ σώματος ἡμῶν, ἢτοι τῆς πνευματικῆς ἡμῶν ψυχῆς, τῆς ὁποίας ὄργανα εἶναι ὁ τε ἐγκέφαλος ἀλλὰ καί ὁλόκληρον τό σῶμα ἡμῶν.

Δ. ΤΟ ΠΕΠΕΡΑΣΜΕΝΟΝ ΤΟΥ ΥΛΙΚΟΥ ΣΥΜΠΑΝΤΟΣ

Ἐτέρα ἀπόδειξις τῆς δημιουργίας τοῦ κόσμου ὑπὸ τοῦ πανσόφου Θεοῦ εἶναι τό πεπερασμένον τοῦ ὑλικοῦ Σύμπαντος.

Σήμερον ἀποδεικνύεται ὅτι τό ὑλικόν Σύμπαν εἶναι πεπερασμένον. Οἱ θεωρίαι πού κάμνουν λόγον διὰ «ἀνοικτόν» ἢ «ἄπειρον σύμπαν» καί σχετίζονται μὲ τὴν «γεωμετρικὴν δομὴν» τοῦ Σύμπαντος εἶναι ἀβάσιμοι καί ἀνεπέρεστοι διότι ἡ ἐσχάτως ἐπιτευχθεῖσα διάσπασις τοῦ πυρῆνος τοῦ ἀτόμου διακηρύσσει τοῦτο πανηγυρικῶς. Διότι τό ἄτομον, τό θεωρούμενον μέχρι τινός ὡς ἡ ἐσχάτη καί ἄτμητος μονάς τῆς συμπαντικῆς ὕλης (ἐξ οὗ καί ἀπεκλήθη ἄτομον ὑπὸ τῶν ἡμετέρων ἀρχαίων προγόνων Λευκίππου καί Δημοκρίτου)⁹², ἀποτελεῖ, ὡς ἀπεδείχθη ἤδη ἐκ τῶν τελευταίων προόδων τῆς ἐπιστήμης, ὑπέροχον ἠλιακόν σύστημα ἐν μικρογραφίᾳ. Σχηματίζεται δηλαδή ἐκ τοῦ κεντρικοῦ πυρῆνος - ἡλίου καί τῶν περὶ τόν πυρῆνα, δίκην πλανητῶν οὐρανίων σωμάτων, περιφερομένων ἠλεκτρονίων. Καί τὰ μὲν ἠλεκτρόνια εἶναι σωματίδια ὠρισμένης μάζης, ἀληθῶς ἄτμητα πλέον, φορτισμένα μὲ ἀρνητικόν ἠλεκτροισμόν, ταῦτα δέ (ὅπως καί τὰ ἴσης μάζης σωματίδια, τὰ φορτισμένα μὲ θετικόν ἠλεκτροισμόν, ἅτινα ἀπεκλήθησαν ποζιτρόνια) θεωροῦνται ἤδη ὡς τὰ ἔσχατα συστατικά τῆς ὕλης⁹³. Ὁ δέ πυρῆν, σχηματίζεται ὡσαύτως ἐκ πρωτονίων, ἢτοι ὁμοίων σωματιδίων φορτισμένων μὲ θετικόν ἠλεκτροισμόν ὡς καί τῶν νετρονίων ἢ οὐδετερονίων, σωματιδίων ἴσης μάζης μὲ τὰ πρωτόνια, ἀλλὰ μὴ φερόντων φορτίον ἠλεκτρικόν⁹⁴.

Τὰ σωματίδια λοιπόν ταῦτα, ἢτοι τό ἠλεκτρόνιον καί τό ποζιτρόνιον, τό πρωτόνιον καί τό νετρόνιον, εἶναι τὰ βασικά συστατικά, αἱ θεμελιώδεις μονάδες ὕλης, ἐξ ὧν σχηματίζεται ἢ συμπαντικὴ ὕλη. Εἰς τὰ σωματίδια ταῦτα αἱ ἐπιστημονικαὶ πρόοδοι

⁹² Προβλ. καί Samuel Glasstone, συμβούλου τῆς Ἀμερικανικῆς Ε.Α. Ἐνεργείας «Ἡ ἀτομικὴ ἐνέργεια», (μετάφρ. Δ. Κρέμου), σελ. 9.

⁹³ Ἰδίου, αὐτόθι, σελ. 41-46, 53, 54 καί 93.

⁹⁴ Ἰδίου, αὐτόθι, σελ. 119, 121, 247 καί 394.

τῶν τελευταίων δεκαετιῶν προσέθεσαν καί τὰ σωματίδια: α) τοῦ ἀντιπρωτονίου, ἤτοι σωματίου ἴσης μάζης μέ τό πρωτόνιον, φορτισμένου ὅμως μέ ἀρνητικόν ἤλεκτρισμόν· β) τοῦ ἀντινετρονίου, διαφέροντος τοῦ νετρονίου μόνον διότι παρουσιάζει ιδιότητας μικροῦ μαγνήτου (συνδεδεμένου μέ τήν περιστροφήν ἑνός μαγνητικοῦ φορτίου)· γ) τῶν μεσονίων (πιονιῶν, μιονίων καί ὑπερονίων), μάζης διαφόρου, ἀλλά διαμέσου μεταξὺ ἤλεκτρονίου καί ποζιτρονίου ἀφενός, καί πρωτονίου καί ἀντιπρωτονίου ἀφ' ἑτέρου· καί, τέλος, τῶν νετρίνων καί ἀντινετρίνων, μάζης ἐλαχιστοτάτης, μικροτέρας τῶν μεσονίων, καί στερουμένων ἐπίσης φορτίου ἤλεκτρικοῦ⁹⁵.

Ἐξ ὠρισμένου ὅθεν ἀριθμοῦ τῶν πεπερασμένων τούτων σωματιδίων ἀποτελουμένη ἡ συμπαντική ὕλη εἶναι ἀναντιρρήτως πεπερασμένη. Ἐφόσον δηλαδή τὰ ἐλάχιστα συστατικά της εἶναι σωματῖα πεπερασμένα, μή ἔχοντα συνοχήν, πεπερασμένον ἄρα καί ὠρισμένον, ἀναντιρρήτως, δεόν νά εἶναι καί τό ἄθροισμα τῶν σωματίων τούτων, ὅσον μέγα καί ἂν εὔρεθῆ, δεδομένου μάλιστα ἤδη, κατά τὰς τελευταίας διαπιστώσεις τῆς Ἐπιστήμης, ὅτι δέν ὑπάρχει πέραν τῶν σωματίων τούτων ἄλλη μορφή ὕλης, ὁ αἰθήρ, ὡς πλανηθέντες ἐπίστευσαν τινές τῶν ἀρχαίων ἀλλά καί τῶν μεταγενεστέρων φιλοσόφων, ὅπως καί ὁ πνευματισμός, φρονοῦντες ὅτι αἱ βασικαί αὐταὶ μονάδες τῆς ὕλης εἶναι ἡ πρώτη μορφή συμπυκνώσεως τοῦ αἰθέρος. (Πρβλ. Β.Γ. Τσινούκα, «Δέν ὑπάρχει θάνατος», σελ. 13, 15, 18-20 καί 23). Κατά τήν νεωτέραν θεωρίαν τῆς περιορισμένης ἀλλά καί τῆς γενικῆς σχετικότητος (Ἄϊνσταϊν, Maxwell - Lorenz) δέν ὑπάρχει αἰθήρ, ἀλλά μόνον ὕλη - ἐνέργεια, τῆς ὁποίας μορφαί εἶναι αἱ διάφοροι ἀκτινοβολαί, καί ἀφ' ἑτέρου ἤλεκτρομαγνητικά πεδία, διαμορφούμενα ἀναλόγως τοῦ χωροχρόνου. Μεταξὺ τῶν πυρήνων τῶν διαφόρων στοιχείων καί τῶν πέριξ αὐτῶν περιφερομένων ἤλεκτροφόρων ἢ μή σωματίων ὕλης ὑπάρχει πράγματι ἀπόλυτον κενόν. Ὁ ἐν καταπληκτικῇ δ' ἀκριβείᾳ καθορισμός τῆς ἐκ τῆς διασπάσεως τοῦ ἀτομικοῦ πυρήνος ἐκλυομένης ἐνεργείας, καί τῆς ἐν τῷ χώρῳ - διαστήματι οὕτω κινήσεως πυραύλων, διαστημοπλοίων κ.ἄ. μεθ' ὑπερμαθηματικῆς ἀκριβείας, ὑφ' ἡμῶν προκαθοριζομένης καί κατευθυνομένης, ἀποτελοῦν ἀναντιρρήτως ἀπόλυτον ἐπαλήθευσιν τῆς νεωτέρας ταύτης θεωρίας εἰς τόν χώρον τῆς φυσικῆς ἐπιστήμης καί μόνον καί ὄχι εἰς τόν χώρον τῆς ὑπερλόγου καί ὑπερβατικῆς ἐρμηνείας τοῦ φαινομένου τῆς ζωῆς καί τήν βεβαίωσιν ὅτι ἐκτός τῶν θεμελιωδῶν τούτων σωματίων δέν ὑπάρχει οὐδεμία ἄλλη μορφή ὕλης καί δῆ ὁ ἀποκληθεῖς αἰθήρ.

Ἐκ τῶν σωματίων δέ τούτων τοῦ ἀρνητικοῦ καί τοῦ θετικοῦ ἤλεκτρισμοῦ, ὡς καί τῶν προμνησθέντων λοιπῶν σωματίων τῶν μή φερόντων ἤλεκτρικόν φορτίον, σχηματίζονται ὅλα τὰ ἄτομα, κατ' ἀρχήν, καί τὰ στοιχεῖα⁹⁶, ἐν συνεχείᾳ, ἐξ ὧν σχηματίζεται ἡ συμπαντική ὕλη. Τά ἄτομα - στοιχεῖα ταῦτα ὑπετίθετο μέχρις ἐσχάτων ὅτι ἀνήρχοντο εἰς 92, ἐξ ὧν τὰ 90 εἶναι βέβαιον ὅτι ὑπάρχουν εἰς τήν Γῆν. Ἦδη ἀνεπιβάσθησαν εἰς 102, προστεθέντων ἑτέρων 10 τεχνητῶς. Πιστεύεται ὅτι θά παρασκευασθοῦν τεχνητῶς καί ἄλλα στοιχεῖα καί πέραν τοῦ ἀτομικοῦ τούτου

⁹⁵ Samuel Glasstone, μνημ. ἔργ. σελ. 54-61 ἐξ., 73-77, 110-119, 212- 217, 275, 355, ἐξ. καί 631-637.

⁹⁶ Ὡς ἄτομον δύναται νά ὀρισθῆ τό μικρότερον σωματίδιον ἑνός στοιχείου, τό ἀποτελούμενον ἐκ τοῦ εἰδικοῦ πυρήνος καί τῶν περὶ αὐτόν περιφερόμενων ὠρισμένων, δι' ἕκαστον πυρήνα, ἤλεκτρονίων. Ὡς στοιχεῖον, δέ, δύναται νά χαρακτηρισθῆ τό σωματίδιον τό συγκείμενον ἐκ περισσοτέρων ὁμοίων ἀτόμων. Καί ὁ ὅρος «στοιχεῖον» ἀνήκει ἀρχικῶς εἰς τόν ἐξ Ἀκράγαντος Ἑλληνα φιλόσοφον Ἐμπεδοκλήν. Τήν ἐξ ἀτόμων, δέ σύνθεσιν τῆς ὕλης ἐδίδαξαν κατ' ἀρχήν οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες, ἐπίσης, φιλόσοφοι Λεύκιππος καί Δημόκριτος, ὅστις, κατά τούς ἀρχαίους συγγραφεῖς, ἐνεπνεύσθη τήν ἀτομικὴν θεωρίαν ἀπό τόν Πυθαγόραν.

ἀριθμοῦ⁹⁷.

Καί ἔχουν πάντα τὰ ἄτομα ὅλων τῶν στοιχείων, ἐξ ὧν σχηματίζεται ἡ συμπαντική ὕλη, ἴδιον, ἕκαστον ἀτομικόν πυρῆνα σχηματιζόμενον ἐξ ὠρισμένου ἀριθμοῦ πρωτονίων καί νετρονίων καί περιβαλλόμενον ὑφ' ὠρισμένου ἐπίσης ἀριθμοῦ ἠλεκτρονίων, μέ τήν ταχύτητα τοῦ φωτός, ὡς ἐπὶ τό πολύ, περιφερομένων περὶ αὐτόν. Ἀποτελοῦν οὕτω πάντα ἠλιακά συστήματα ἐν μικρογραφία, δεδομένου ὅτι μεταξὺ πυρῆνος καί ἠλεκτρονίων ὑπάρχει χῶρος, κενός. Ὑφ' ὠρισμένας δέ, καί ἐννόμους πάλιν, ὡς θά ἀποδείξωμεν ἐν τῇ συνεχείᾳ, πυκνώσεις καί ἐνώσεις, σχηματίζουν τὰ χημικά στοιχεῖα τῆς συμπαντικῆς ὕλης, ὑπὸ τήν συνήθη αὐτῶν σύστασιν καί μορφήν. Ἐάν π.χ. ἔχωμεν πυρῆνα σχηματιζόμενον ἐξ ἑνός μόνον πρωτονίου, πέριξ δ' αὐτοῦ περιφερόμενον ἐν μόνον ἠλεκτρονίον, ἔχομεν τό ἄτομον – στοιχεῖον τοῦ ὕδρογονου, ὅπερ θεωρεῖται τό ἐλαφρότερον τῶν στοιχείων. Ἐάν ἔχωμεν πυρῆνα ἀποτελούμενον ἐκ δύο πρωτονίων, πέριξ δέ αὐτοῦ περιφερόμενα δύο ἠλεκτρόνια, ἔχομεν τό ἄτομον τοῦ ἡλίου, ὅπερ ἔρχεται δεύτερον εἰς τήν κλίμακα τῶν στοιχείων. Ὁ πυρῆν τοῦ λιθίου, ἐν συνεχείᾳ, τοῦ ἔχοντος τόν ἀριθμόν 3, φέρει τρία θετικά πρωτόνια καί ἰσάριθμα πλανητικά ἠλεκτρόνια κ.ο.κ. Τό βαρύτερον ἐν τῇ φύσει ὑπάρχον στοιχεῖον, τό οὐράνιον, ἔχει ἀτομικόν ἀριθμόν 92. Τό ἰδιαίτερον δηλαδή ἄτομον τοῦ στοιχείου τούτου ἀποτελεῖται ἐκ πυρῆνος μέ 92 θετικά πρωτόνια καί ἐξ ἰσαριθμῶν πλανητικῶν ἠλεκτρονίων ἐξωπυρηνικῶν...⁹⁸.

Ὁ ἀριθμός λοιπόν τῶν πρωτονίων καί τῶν νετρονίων τῶν σχηματιζόντων τόν πυρῆνα (ἅτινα ὁμοῦ ὠνομάσθησαν νουκλεόνια) καί ὁ ἀριθμός τῶν περὶ τόν πυρῆνα πλανητικῶς περιφερομένων ἠλεκτρονίων, προκαλοῦν τὰς διαφοράς τοῦ βάρους καί τῶν διαφόρων ιδιοτήτων - τοῦ εἴδους τῶν στοιχείων τῆς συμπαντικῆς ὕλης⁹⁹. Τά λοιπά σωματίδια, ἀντιπρωτόνια καί ἀντινετρόνια, μεσόνια καί νετρίνα, δέν ἀποτελοῦν, ὡς ἐπὶ τό πολύ, οὐσιώδη συστατικά τῶν στοιχείων. Συντελοῦν μᾶλλον εἰς τήν ἐξυπηρέτησιν τῶν ἐλκτικῶν καί μαγνητικῶν ιδιοτήτων τῶν σωματίων τῶν ἀποτελούντων τὰ ἄτομα ἢ τούς πυρῆνας. Τά στερούμενα δέ ἠλεκτρικοῦ φορτίου (ἀντινετρόνια καί νετρίνα) καί εἰς τήν διάσπασιν ἢ καί ἀνασύστασιν αὐτῶν¹⁰⁰.

Πρόκειται, κατὰ ταῦτα, περὶ πεπερασμένων καί ὠρισμένων, πάντοτε, εἰς μέγεθος καί βάρος - μονάδων ἠλεκτρισμοῦ, αἵτινες, ὅταν σχηματίζουν ἠλιακά συστήματα ἐν μικρογραφία, συνέχονται ὑπὸ ὠρισμένης ἐπίσης ἔλξεως, ὅπως ἀκριβῶς οἱ πλανῆται περὶ τόν ἥλιον. Ἡ ἀπόσπασις δέ ἑνός ἢ καί περισσοτέρων ἰόντων (πλανητῶν) ἐκ τῶν κεντρικῶν πυρῆνων- ἡλίων ἐπιφέρει τοιαύτην διαταραχήν εἰς τήν σύστασιν τοῦ στοιχείου, ὥστε ἐπακολουθεῖ ἡ καθολική αὐτοῦ μεταβολή. Τοῦτο ἐπιτελεῖται φυσιολογικῶς εἰς τὰ διάφορα ραδιενεργά σώματα. Μεταστοιχειοῦνται ταῦτα αὐτομάτως συνεπείᾳ τῆς ἐκπεμπομένης ὑπ' αὐτῶν ἀκτινοβολίας καί μετατρέπονται τόσον εἰς ἀπλῆν ἀκτινοβολίαν, ὅσον καί, τελικῶς, εἰς στοιχεῖα μικροτέρας μάζης καί βάρους, ὅπως π.χ. τό ράδιον μεταβάλλεται τελικῶς εἰς μόλυβδον. Πραγματοποιεῖται ὁμως ἤδη ἡ μεταστοιχείωσις αὐτή καί τεχνητῶς διά βομβαρδισμοῦ, δι' ἀκτινοβολιῶν

⁹⁷ Samuel Glasstone μνημ. ἐργ. σελ. 12, 17, 27, 102, 334 καί 553.

⁹⁸ Ἰδίου, αὐτόθι, σελ. 119.

⁹⁹ Ἰδίου, αὐτόθι, σελ. 119, 121, 247, καί 394.

¹⁰⁰ Ἰδίου, αὐτόθι, σελ. 54, 61, 63, 73, 75, 78, 212- 217 καί 630- 647

μεγάλης έντασεως, καί αποσπάσεως ούτως εκ του πυρήνος - ήλιου πλανητών (ιόντων), επίσης δέ διά της διασπάσεως αυτού του πυρήνος. Αί διασπάσεις αὗται ἐθεωροῦντο ἄλλοτε ἀδύνατοι. Ὁ Λόρδος ὅμως Ράδερφορντ ἐπέτυχεν πρῶτος τήν διάσπασιν τοῦ στοιχείου καί οὕτως ἀπεδείχθη ὅτι ἡ οὐσία τῆς συστάσεως ὄλων τῶν στοιχείων εἶναι πεπερασμένα σταθεραὶ πλέον μονάδες καθαρῶς ἠλεκτρικαί¹⁰¹.

Ἐνῶ ὅμως τοιαῦτα καί τόσον σαφῆ εἶναι σήμερον τά πορίσματα τῆς Ἐπιστήμης διά τά βασικά συστατικά ἐξ ὧν ἡ συμπαντική ὕλη σχηματίζεται, ἐβεβαιώθησαν δέ τά πορίσματα ταῦτα πειραματικῶς μέχρι καί τῶν ἐλαχίστων λεπτομερειῶν, διῴσχυρίσθησαν τινες ὅτι ὕλη δέν ὑπάρχει ἄλλα μόνον ἐνέργεια. Ἡ γνώμη αὕτη εἶναι ἀπολύτως πεπλανημένη καί ἐπιστημονικῶς ἀστήρικτος. Ὁ Αἰνστάϊν πρῶτος ὀρθῶς περί αὐτῆς ἀπεφάνθη, εἰπὼν ὅτι ὕλη - μᾶζα καί ἐνέργεια εἶναι ἓν καί τό αὐτό νόμισμα, ἢ ἄλλως αἱ δύο πλευραὶ τοῦ αὐτοῦ νομίσματος. Ὁ μαθηματικός τύπος του περί ἐνεργείας: $E = Mc^2$ (ἦτοι ἡ ἐνέργεια ἰσοῦται πρὸς τό γινόμενον τῆς μάζης ἐπὶ τό τετράγωνον τῆς ταχύτητος τοῦ φωτός) τήν ἀλήθειαν ταύτην ἀκριβῶς βεβαιοῖ¹⁰². Τά αὐτά ἐπανελάβεν ὁ Νόρδμαν, γράφων ὅτι «ἡ ἐνέργεια δέ νοεῖται ἄνευ ἀτόμων ἠλεκτρισμοῦ» (σωματιδίων ὕλης)¹⁰³. Τέλος τά αὐτά ἐπὶ λέξει τονίζει καί ὁ συγγραφεὺς τοῦ μνημονευθέντος συγγράμματος «ἡ Ἀτομικὴ Ἐνέργεια», σελ. 104. Ὅτι δηλαδή «ἡ μᾶζα - ἐνέργεια εἶναι δύο διαφορετικαὶ ἐκδηλώσεις μιᾶς θεμελιώδους ιδιότητος τῆς ὕλης. Εἰς πᾶν δέ φαινόμενον ἢ πᾶσαν μεταβολήν, τό ποσόν τό ὁποῖον διατηρεῖται ἀμετάβλητον εἶναι ὁ συνδυασμός μάζης-ἐνεργείας».

Ὅτι δέ ἡ ἀποκληθεῖσα ἐνέργεια εἶναι ἀπλῶς ὠρισμένοι ιδιότητες τῆς ὕλης, διαφόρων μάλιστα μορφῶν, μόλις παρίσταται ἀνάγκη σήμερον νά ὑποστηρίξωμεν. Διότι ἡ ἐνέργεια εἶναι κινητικὴ (μηχανική), ἠλεκτρικὴ, φωτιστικὴ, θερμικὴ καί μαγνητικὴ (ἐλκτική). Ἡ «ἀτομικὴ ἐνέργεια» εἶναι μορφή ἐνεργείας μὴ διαφέρουσα ὡς ἀνωτέρω, ὡσαύτως δέ καί ἡ ραδιενέργεια. Πᾶσαι ὅμως αἱ μορφαὶ αὗται τῆς ἐνεργείας δέν εἶναι δυνατόν νά νοηθοῦν ἄνευ σωματιδίων ὕλης, σωματίων, φορτισμένων με θετικόν ἢ ἀρνητικόν ἠλεκτρισμόν, ἢ καί οὐδετέρων. Ἡ κινητικότης τῶν σωματίων τούτων καί ἡ ταχύτης τοῦ φωτός, μεθ' ἧς, ὡς ἐπὶ τό πολύ, κινοῦνται, προκαλεῖ τήν κινητικὴν - μηχανικὴν ἐνέργειαν, ἀλλά καί τήν φωτιστικὴν, τήν ἠλεκτρικὴν, τήν θερμικὴν, ὡς καί τήν ραδιενέργειαν. Ἰδιότητας ὡσαύτως ὠρισμένων σωματιδίων, μεμονωμένων ἢ ἠνωμένων εἰς ομάδας (πυρῆνας, ἄτομα-στοιχεῖα) ἀποτελοῦν ἢ ἔλξις καί ὁ μαγνητισμός.

Καί εἶναι πᾶσαι αἱ «ιδιότητες» αὗται τῆς ὕλης (αἱ ἀποκληθεῖσαι «ἐνέργειαι» διότι ἐπιτελοῦν ἢ προκαλοῦν ὠρισμένον ἔργον¹⁰⁴) ιδιότητες θέσει καί ὄχι φύσει¹⁰⁵. Ἐδόθησαν

¹⁰¹ Ὡς ἀπέδειξεν ὁ Blank, καὶ παρεδέχθη ἡ νεωτέρα Φυσικὴ, τὸ φῶς καὶ ἡ θερμότης ἐκπέμπονται κατ' αὐτοτελεῖς μονάδας. Ἡ θεωρία δὲ τοῦ Blank, βελτιωθείσα ὑπὸ Bohr καὶ Sommerfeld, παρέσχεν εἰς τὴν Φυσικὴν τὰ μέσα διὰ τὴν ἐπίλυσιν τοῦ πλείστου μέρους τῶν προβλημάτων τῆς Φυσικῆς τοῦ ἀτόμου, ἐπιτευχθείσης ἤδη καθολικῆς συμφωνίας μεταξύ θεωρίας καὶ παρατηρήσεως.

¹⁰² Πρβλ. Samuel Glasstone, μνημ. ἔργ. σελ. 102-103 καὶ 105-107, ἐνθα καὶ ἄλλαι μαθηματικαὶ ἐξισώσεις μάζης καὶ ἐνεργείας.

¹⁰³ Νόρδμαν. «Ὁ Αἰνστάϊν καὶ τό Σύμπαν», σελ. 102.

¹⁰⁴ Πρβλ. Samuel Glasstone, μνημ. ἔργ. σελ. 79

¹⁰⁵ Ὅτι πᾶσαι αἱ ιδιότητες τῆς ὕλης, αἱ ἀποκληθεῖσαι «ἐνέργειαι», εἶναι ιδιότητες ἀπλαῖ, καὶ ιδιότητες θέσει, τῶν θεμελιωδῶν σωματιδίων ἐξ ὧν αὕτη σχηματίζεται, ἀποδεικνύεται πανηγυρικῶς ἐκ τῆς ἀδρανείας τῶν ιδιοτήτων τούτων ἐφ' ὠρισμένον χρόνον, ἢ καὶ ἐκ τοῦ παντελοῦς ἀφανισμοῦ των, ὅταν οἱ φορεῖς των, ἦτοι τὰ περι ὧν βασικά καὶ θεμελιώδη σωματίδια τῆς ὕλης, εὐρεθοῦν ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν ὠρισμένων εἰδικῶν συνθηκῶν. Οὕτως ἓν σωματίδιον κινούμενον με τὴν ταχύτητα τοῦ φωτός, καὶ ἀκτινοβολοῦν, ὡς ἐκ τούτου, ὅταν προσπέσῃ ἐπὶ πυρῆνος ἀτομοῦ καὶ αἰχμαλωτισθῇ ὑπ' αὐτοῦ, χάνει οὐ μόνον τὴν ταχύτητά

δηλαδή εις τὰ βασικά συστατικά τῆς ὕλης, εις τὰ θεμελιώδη, σωματίδια, ἐξ ὧν αὐτὴ σύγκειται, προδήλως ὑπὸ ἐξωκοσμίου, πανσόφου καὶ παντοδυνάμου δοτῆρος - τοῦ Θεοῦ, ἵνα δι' αὐτῶν καὶ ὑπὸ τό κράτος ἀτέγκτων καὶ ἀναλλοιώτων φυσικῶν νόμων, τοὺς ὁποίους Αὐτός πάλιν ἔθεσε (καὶ περὶ τῶν ὁποίων θὰ ἀσχοληθῶμεν ἐν τῇ συνεχείᾳ) σχηματίζουν, ὑπὸ διαφόρους πῆξεις-πυκνώσεις ἢ θερμοκρασίας, ἐνώσεις καὶ μορφάς, τὰ διάφορα φαινόμενα τῆς δημιουργίας, ἅτινα ἀντιμετωπίζομεν διὰ τῶν αἰσθήσεων. Οὕτω σχηματίζονται τὰ 102 χημικά στοιχεῖα τῆς συμπαντικῆς ὕλης, ἅτινα εὐρίσκονται ἐν τῇ φύσει, ὡς καὶ τὰ 10 ἅτινα μέχρι σήμερον παρεσκευάσαμεν τεχνητῶς.

Ἐκ τῆς ἐνώσεως δὲ τῶν στοιχείων τούτων μεταξὺ των, εις ὠρισμένας πάντοτε ἀναλογίας καὶ μίξεις, ὑπὸ τό κράτος, ἐπαναλαμβανομένων, φυσικῶν νόμων (ἐννόμων δυναμικῶν νομοτελειῶν) ἀτέγκτων καὶ ἀναλλοιώτων, σχηματίζονται καὶ διαμορφοῦνται ὅλα τὰ φαινόμενα τοῦ ὑλικοῦ Σύμπαντος, ὡς καὶ ὀργανισμοὶ τῶν ἐπὶ τοῦ πλανῆτου τούτου ἐνοργάνων ὄντων. Ἐνώσις δηλαδή ὀξυγόνου καὶ ὕδρογόνου, εις ὠρισμένας ἀναλογίας καὶ πῆξεις-θερμοκρασίας, σχηματίζει τό ὕδωρ ἐνώσις ὀξυγόνου, ἀζώτου καὶ ἄνθρακος, εις ὠρισμένας ἀναλογίας καὶ πῆξιν - θερμοκρασίαν, σχηματίζει τὸν ἀέρα ἐνώσις χλωρίου καὶ νατρίου, εις ὠρισμένας ἀναλογίας καὶ πῆξεις, σχηματίζει τό ἄλας κ.ο.κ. Ἡ οὐσία, ἢ ὕλη, ἐξ ἧς σχηματίζονται πάντα τὰ φαινόμενα - ὄντα, ἢ κυριολεκτικώτερον τὰ κτίσματα - γεγονότα τοῦ ὑλικοῦ Σύμπαντος εἶναι τὰ 92 ἢ 102 χημικά στοιχεῖα τῆς συμπαντικῆς ὕλης. Βαθύτερον δὲ καὶ γενικώτερον, τὰ προμνημονευθέντα βασικά σωματίδια, αἱ θεμελιώδεις μονάδες ὕλης, ἐξ ὧν καὶ τὰ στοιχεῖα ταῦτα σχηματίζονται, ἢτοι σωματίδια θετικοῦ καὶ ἀρνητικοῦ ἠλεκτρισμοῦ, ἢ καὶ οὐδέτερα, οὐ μόνον στερούμενα νοήσεως καὶ εἰδένας, ἀλλὰ μὴ ἔχοντα πρὸς ἄλληλα μήτε συνοχήν!!! τῆς περιωνύμου Θεωρίας τοῦ Peter Higgs καὶ τῶν ἐτέρων δύο καθηγητῶν, μὴ ἀποδειχθείσης εἰσέτι πλήρως, ἀλλὰ καὶ τυχόν ἀποδεικνυμένης οὐδόλως ἐξηγεῖται δι' αὐτῆς ἢ τελονομία, ἢ πολυπλοκότης, ἢ ἀρμονία, ἢ σκοπιμότης, ἢ πολυπλοκότης, ἢ ἀρμονία, ἢ Νόησις πού διέπει τό Σύμπαν διότι τὰ σωματῖα εἶναι ἄλογα καὶ ἀσυνείδητα!!

Ἐφόσον λοιπόν ἢ συμπαντικὴ ὕλη σχηματίζεται, ἐν τῷ συνόλῳ τῆς, ἐκ τῶν χημικῶν τούτων στοιχείων, τὰ δὲ βασικά συστατικά τῶν στοιχείων τούτων εἶναι μονάδες σταθεραὶ, σωματίδια πεπερασμένα ἠλεκτρισμοῦ, ἄρα, τό σύνολον τῆς συμπαντικῆς ὕλης- ἐνεργείας εἶναι πεπερασμένον. Εἶναι ἄθροισμα - ἀσύλληπτον βεβαίως ἄχρι τοῦ νῦν - πεπερασμένων ὁμως καὶ σταθερῶν ἠλεκτρικῶν σωματίων ὠρισμένης μάζης. Ἐχει ὄθεν, ὡς ἐκ τούτου, τέρμα - ὄρια, ὡς ἄλλως τε βεβαιοῖ καὶ ἢ σύγχρονος ἀστροφυσική. Καὶ εἶναι σφαιρικόν - κυρτόν κατὰ τὴν θεωρίαν τῆς Σχετικότητος τοῦ Αἰνστάϊν, τὴν ὁποίαν παρεδέχθη ὁ Ἐντιγκτον κ.ἄ.¹⁰⁶ θὰ ἔλθῃ ἀσφαλῶς ἢ ἡμέρα καθ' ἣν,

του καὶ τὴν ἀκτινοβολίαν του, ἀλλὰ καὶ τὸ ἠλεκτρικὸν φορτίον του ἀκόμη, μετατρεπόμενον πολλάκις ἀπὸ οὐδέτερον εἰς θετικὸν κ.ο.κ. (προβλ. Samuel Glasstone μνημ. ἔργ. σελ. 355-357 ἐξ.). Μὴ δυνάμενοι νὰ ἐπεκταθῶμεν εἰς πλείονας σχετικὰς λεπτομερείας, λόγῳ τοῦ ἐιδικοῦ σκοποῦ τῆς παρούσης, θὰ θέσωμεν ὑπ' ὄψιν τῶν ἐρευνητῶν τῆς ἀληθείας τὰς μεταμορφώσεις κλπ., ἃς ὑφίσταται ἢ ἠλιακὴ ἀκτινοβολία- ἐξ ἠλεκτρικῶν καὶ φωτιστικῶν σωματίων ἀποτελουμένη - ὅταν προσπίπτῃ ἐπὶ τῶν διαφόρων ἐνοργάνων ἀλλὰ καὶ τῶν ἀνοργάνων ὄντων τοῦ ἡμετέρου πλανῆτου καὶ ἀπορροφᾶται ὑπ' αὐτῶν. Τὰ ἠλεκτρικὰ καὶ φωτιστικὰ σωματῖα χάνουν τὰς κινητικὰς, φωτιστικὰς κλπ... ιδιότητάς των καὶ μεταμορφοῦνται εἰς ἄλλας μορφάς ὕλης, ἐνούμενα μετ' ἄλλων τοιούτων. Πολλὰ δὲ σχηματίζουν καὶ ζῶντας ἰστούς καὶ ὀργανισμούς...

¹⁰⁶ Ὁ διακεκριμένος ἀστρονόμος μακαριστός Κ. Χασάπης, εις ἄρθρον του δημοσιευθὲν ἐν τῷ περιοδικῷ «Ἡλιος» τῆς 16ης-2-1952, ἔγραψε σχετικῶς, σὺν ἄλλοις καὶ τὰ ἐξῆς: «...Ὡς πρώτης τάξεως «σύστημα» δύναται νὰ λογισθῇ αὐτὸ τοῦτο τὸ Σύμπαν ἐν τῷ συνόλῳ του (σ.σ. Ὡς δευτέρας τάξεως θεωροῦνται αἱ «συστροφαί» τῶν Γαλαξιδῶν, ὡς τρίτης, οἱ Γαλαξίαι κ.ο.κ.). Ἐὰν θεωρηθῇ ὡς ἐνιαῖον σύνολον, πρέπει νὰ εἶναι «κλειστόν», πεπερασμένον... Κατὰ τὸν Γκάμοβ δὲ (1946), ὀλόκληρον τὸ Σύμπαν δυνατὸν νὰ περιστρέφεται, (σ.σ. ὅπως δηλαδὴ καὶ ὅλα τὰ μικρότερα ἐν αὐτῷ «σύστηματα»), περὶ ὠρισμένον ἄξονα».

γνωρίζοντες, ἐν πάσῃ ἀκριβείᾳ, τὴν μᾶζαν καὶ τὸ βάρος τῶν ἀποτελούντων τὴν συμπαντικὴν ὕλην βασικῶν καὶ θεμελιωδῶν σωματιδίων καὶ στοιχείων, θὰ ὑπολογίσωμεν, ἔστω καὶ κατὰ προσέγγισιν, καὶ τὸ ὅλον βάρος τοῦ ὑλικοῦ Σύμπαντος, ὡς ὑπελογίσασαμεν ἤδη καὶ τὴν διάμετρον αὐτοῦ ὡς ἔχουσιν μῆκος 10 περίπου δισεκατομμυρίων ἐτῶν φωτός... Ἡ καμπυλότης τοῦ χώρου - χρόνου, ἢ βεβαιωθεῖσα ἤδη, καὶ διὰ τῆς θεωρίας τῆς Σχετικότητος, μαρτυρεῖ καὶ τὴν ἀλήθειαν ταύτην.

Ἐνταῦθα ἐπαναλαμβάνομεν ὅτι ἀρνούμεθα ὄχι τὰς ἐπιστημονικὰς προσεγγίσεις τῆς πραγματικότητος ὄντως ἐπαινετάς, διότι ἡ Ἐπιστήμη ἐδόθη ὑπὸ τοῦ αἰωνίου Θεοῦ, ἀλλὰ τὴν «θεοποίησιν» καὶ στρεβλὴν μεταφυσικὴν καὶ ὑπαρξιακὴν ἐρμηνείαν τῶν ὑπὸ τῆς ἀθεϊστικῆς προπαγάνδας.

Ἀποδεικνυομένου ὅμως ἀπολύτως πλέον ὅτι τὸ ὑλικὸν Σύμπαν εἶναι «πεπερασμένον», ἀκολουθοῦν, ἀναντιρρήτως, αἱ ἐξῆς ἀλήθειαι:

α) Ὅτι εἶναι τοῦτο γεγονός - δημιουργία, γενόμενον ἐξ οὐκ ὄντων. Ὅτι εἶναι ἀποτέλεσμα - αἰτιατόν, καί, ὡς τοιοῦτον, δέν εἶναι ἀναρχόν, ἔχει ἀρχήν. Αὐτό δέ ἀποδέχεται καὶ ἡ θεωρία τῆς μεγάλης ἐκρήξεως (Big Bang). Ὡσαύτως δέ, ὅτι ἐδημιουργήθη παρ' ἄλλης τίνος οὐσίας ἢ αἰτίας ἀνωτέρας αὐτοῦ, ἀνάρχου ταύτης καὶ ἀναιτίου, ἐφόσον, ὡς πεπερασμένον, δέν δύναται νά ἔχη τὴν αἰτίαν τῆς ὑπάρξεώς του ἐν ἑαυτῷ, καὶ ἀποκλείεται ἐπίσης νά προῆλθεν ἐκ τοῦ μηδενός (-0-), πολὺ δέ περισσότερον ὅτι εἶναι αὐταπάτη (!!).

β) Ὅτι «χώρος» καὶ «χρόνος» (χωρὶς οὐδὲν νά ἀποτελοῦν «τετάρτην διάστασιν») δέον νά νοηθοῦν μόνον ἀφ' ἧς τὸ ὑλικὸν Σύμπαν ἐδημιουργήθη ἐξ οὐκ ὄντων. Ἡ μὲν ἔννοια τοῦ χώρου, ὡς ἔκτασις- θέσις, ἦν κατέλαβεν ἡ συμπαντικὴ ὕλη ἀπὸ τῆς ἐξ οὐκ ὄντων ὀντοποιήσεώς της ἐν τῷ ἀπείρῳ Θεῷ (Πραξ. ΙΖ' 28) ἢ δέ τοιαύτη τοῦ χρόνου-διαμορφουμένη ἐν τῇ συνειδήσει ἡμῶν ἐκ τῆς ἀλληλοδιαδοχῆς τῶν γινομένων - ὡς ἔναρξις καὶ διάρκεια τῆς ἐν τῷ χώρῳ κινήσεως, ἀλλοιώσεως, μεταμορφώσεως κ.λπ. αὐτῆς. Ἡ θεωρία τοῦ Ρενάν ὅτι ὁ «χρόνος» εἶναι δημιουργός τῆς ὕλης (!!!) εἶναι ὅλως μωρὰ καὶ ἀναξία ἀνασκευῆς. Διότι χρόνος ἄνευ - περιεχομένου ὑλικοῦ ἀποτελεῖ ἀφηρημένην ἔννοιαν, ἀνυπαρξίαν καὶ ἰσοῦται τῷ μηδενί. Τό δέ -0- μηδέν, δέν δύναται νά παραγάγῃ ὄντοσύνην. Καὶ διὰ τοῦτο ρητῶς τονίζει ἡ Γραφή ὅτι, μετὰ τὴν διάλυσιν καὶ ἀποπνευμάτωσιν τοῦ ὑλικοῦ Σύμπαντος καὶ τὴν δημιουργίαν καινῶν οὐρανῶν καὶ καινῆς γῆς -τῶν πάντων καινῶν (Β' Πέτρ. Γ' 13, Ἀποκ. ΚΑ' Ι κ.ἄ.) χρόνος, ἡμέρα καὶ νύξ ἡλιακὴ καὶ φῶς ἡλιακόν δέν θὰ ὑπάρχουν πλέον. (Ἀποκ. Ι' 6 καὶ ΚΒ' 5). Θὰ εἶναι διηνεκὲς παρόν, αἰωνιότης καὶ ὑπερκόσμιον- θεῖον φῶς. Ἀλλὰ τὴν ἔννοιαν τῆς μεταβολῆς ταύτης μόνον ὡς ἐν «ἐσόπτρῳ καὶ αἰνίγματι» (Α' Κορινθ. ΙΓ' 12) δυνάμεθα ἀπὸ τοῦδε νά νοήσωμεν. Καί

γ) Ὅτι καθ' ὃ πεπερασμένον τὸ ὑλικὸν Σύμπαν, οὐ μόνον εἶναι δημιουργία ἄλλης οὐσίας, ἀλλὰ καὶ ὑπάρχει που. Διότι ὅπως δέν εἶναι δυνατόν νά δεχθῶμεν λογικῶς ὅτι τὸ ὑλικὸν Σύμπαν προῆλθεν ἐκ τῆς ἀνυπαρξίας, ἐκ τοῦ μηδενός -0- τοῦ ἀπαισίως χαίνοντος ὡς ἀνοήτως ἰσχυρίζονται οἱ ὑλισταί, καὶ ὅτι τὸ μηδέν, ἤτοι τὸ μὴ ὄν, εἶναι ἡ αἰτία, ἡ οὐσία καὶ ἡ δύναμις ἢ δημιουργήσασα τὸ ἀσυλλήπτου κάλλους, ἀρμονίας καὶ τάξεως κλπ ὑλικὸν Σύμπαν, οὕτως ἀποκλείεται ἀπολύτως νά νοήσωμεν, ὅτι ἐν τῷ -0- μηδενί ἴσταται τοῦτο καὶ ὑπάρχει, νοουμένης ἀνυπαρξίας- μηδενός πέραν τῶν ὁρίων αὐτοῦ. Τό μηδέν -0-, κατὰ τε τὴν λογικὴν καὶ τὴν ἐπιστήμην, εἶναι ἄρνησις ὑπάρξεως. Ὡς ἐκ τούτου λοιπόν δέν δύναται ποτέ νά ἐκληφθῇ ὡς ἀρχή - αἰτία

δημιουργική ὄντοτήτων καί ὡς ἐνέχον ὄντότητας (ὡς εἶναι ἀπό τῆς ὀντοποιήσεώς της ἡ συμπαντική ὕλη) ἐν ἑαυτῷ.

Τό ὑλικόν λοιπόν Σύμπαν, κατ' ἀρχήν, ἀποτελεῖ τήν μεγαλειωδεστέραν ἀληθῶς ἀπόδειξιν τοῦ Δημιουργοῦ τοῦ ἀπείρου Θεοῦ καί ὄχι τῆς ἀλόγου ἐξελίξεως, τυχειότητος ἢ φυσικῆς ἐπιλογῆς. Διότι ὡς πεπερασμένον τοῦτο διακηρύσσει:

α) Ὅτι ὑπάρχει ἐτέρα Οὐσία ἄπειρος μή ὕλη - ἀκατάληπτος καί ἀπερινόητος εἰς ὅτι ἀφορᾷ εἰς τήν οὐσίαν αὐτῆς καί τήν φύσιν- ἥτις τό ἔφευγεν ἐξ οὐκ ὄντων εἰς τό εἶναι δημιουργικῶς.

β) Ὅτι ἡ ἄπειρος αὐτή μή ὕλη- Οὐσία εἶναι ἀναίτιος καί ἀναρχος διότι ἄλλως θά ἦτο καί αὐτή πεπερασμένη.

γ) Ὅτι ἀποκλειομένης ἀπολύτως τῆς ἐννοίας τῆς ἀνυπαρξίας-τοῦ μηδενός -0- πέραν τῶν ὁρίων τοῦ ὑλικοῦ Σύμπαντος, ἡ ἄπειρος αὐτή μή ὕλη καί δημιουργός τοῦ Σύμπαντος Οὐσία ἐνέχει προδήλως τό ὑλικόν Σύμπαν ἐν ἑαυτῇ¹⁰⁷, ἐφόσον δέν εἶναι δυνατόν νά νοηθῇ ὑπάρχον τοῦτο ἐκτός τοῦ Ἀπείρου. Καί

δ) Ὅτι πρὸς τήν ἄπειρον ταύτην καί μή ὕλην - Οὐσίαν, τό ὑλικόν Σύμπαν ἔχει σχέσιν αἰτιατοῦ πρὸς αἴτιον, ἀποτελέσματος πρὸς αἰτίαν καί ἀρχήν.

Ἡ ἄπειρος λοιπόν αὕτη «μή ὕλη» - Οὐσία, τήν ὁποίαν Πνεῦμα τά μεμρωμένα χεῖλη τοῦ Κ.ἡ.Ἰ. Χριστοῦ ἀπεκάλεσαν (Ἰωαν. Δ' 24), εἶναι ἡ Οὐσία, ἡ δύναμις τήν ὁποίαν ἀποκαλοῦμεν Θεόν. Τό ἐρώτημα «ποῖος ἐδημιούργησε τόν Θεόν» εἶναι ἀφελές, ἀντιεπιστημονικόν, παράλογον. Τό Ἄπειρον ἐνέχει τόν λόγον, τήν αἰτίαν τοῦ ἑαυτοῦ εἶναι ἐν ἑαυτῷ. Εἶναι ἀναίτιον. Ἐτερον Ἄπειρον εἶναι ἀδύνατον νά νοηθῇ, νά ὑπάρξῃ, διότι δύο ἄπειρα θά ἀντανήρουν ἄλληλα. Θά ἀπετέλουν τό ἕν πέρασ διά τό ἄλλο. Καί τοῦτο ἀντιβαίνει εἰς τήν στοιχειώδη λογικήν.

Καταφαίνεται δέ ἐκ τῶν προεκτεθέντων - ὅπως καί τῶν ἐν συνεχείᾳ ἀναπτυχθησομένων - πόσον «ἀναγκαία» εἶναι ἡ παραδοχή τῆς «ὑπάρξεως» - τοῦ ἀναιτίου, ἀδημιουργήτου καί ἀνάρχου Θεοῦ, ἐφόσον πάντα τά ἐν τῷ ὑλικῷ Σύμπαντι φαινόμενα, καί τό Σύμπαν ἐν τῷ συνόλῳ του, ἀποδεικνύονται ὡς «αἰτιατά», δημιουργήματα, ὡς «ἔχοντα ἀρχήν», ὡς «ἐνδεχόμενα». Ἡ πανηγυρική ἐπιστημονική καί φιλοσοφική ἀπόδειξις ὅτι τά πάντα εἶναι «κτίσματα», ἐπιβάλλει λογικῶς τήν ὑποχρέωσιν τῆς παραδοχῆς τῆς ὑπάρξεως τῆς ἀδημιουργήτου ἀνάρχου, καί ἀναιτίου Οὐσίας, ὡς «ἀρχῆς» καί «αἰτίας» πάντων τούτων. Θεοπνεύστως δέ καί ὡς πρὸς τοῦτο ὁ Ἁγ. Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός γράφει (Ἐκθ. Ὁρθοδ. Πιστ.) «Κτιστά ὄντα τά πάντα, πάντως ὑπό τίνος ἐδημιουργήθησαν. Δεῖ δέ τόν δημιουργόν ἄκτιστον εἶναι· εἰ γάρ κακεῖνος ἐκτίσθη, πάντως ὑπό τίνος ἐκτίσθη, ἕως ἄν ἔλθωμεν εἰς τό ἄκτιστον». Διά τοῦτο καί ἡ λέξις «Θεός» ἐρμηνεύεται, κατ' ἀρχήν ὡς «γεννήτωρ»- Πατήρ, ἥτοι ἀναρχος καί ἀναίτιος Οὐσία, ἐξ ἧς τά πάντα ἔλαβον ἀρχήν δημιουργικῶς, ἐξ «οὐκ ὄντων». Καί ἐν τῇ θεοπνεύστῳ Γραφῇ, ὅπως καί ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ Φιλοσοφίᾳ, νοεῖται ὡς

¹⁰⁷ Πρβλ. Ἰωάν. ΙΖ' 21. «...ἵνα καί αὐτοὶ ἐν ἡμῖν ἐν ὄσι». Πραξ. ΙΖ' 28. «...ἐν αὐτῷ -τῷ Θεῷ -γάρ ζῶμεν, κινούμεθα καί ἐσμέν». Πρὸς Κολασ. Α' 16-17, «...Ὅτι ἐν αὐτῷ- (τῷ Κ.ἡ.Ἰ. Χριστῷ, ὡς Αἰωνίῳ Λόγῳ-Υἱῷ) ἐκτίσθη τά πάντα τά ἐν τοῖς οὐρανοῖς καί τά ἐπὶ τῆς γῆς, τά ὄρατά, καί τά ἀόρατά... καί ἐν αὐτῷ τά πάντα συνέστηκε». Καί πρὸς Ἐφεσ. Α' 10 «...ἀνακεφαλαιωθήσονται τά πάντα ἐν αὐτῷ (τῷ Κ.ἡ.Ἰ. Χριστῷ, ὡς Αἰωνίῳ Λόγῳ-Υἱῷ) τά ἐν τοῖς οὐρανοῖς καί τά ἐπὶ τῆς Γῆς». Διά τῶν δύο τελευταίων τούτων χωρίων τῆς Γραφῆς διακηρύσσεται πανηγυρικῶς καί τό ἄπειρον τοῦ Αἰωνίου Λόγου- Υἱοῦ. Διότι ἐάν ὁ Αἰώνιος Λόγος - Υἱός ἦτο κτίσμα- πεπερασμένος, ἀναντιρρήτως δέν ἦτο δυνατόν νά κτισθῶν, νά ὑπάρχῃ καί νά ἀνακεφαλαιωθῶν ἐν αὐτῷ τά πάντα, ἀόρατα καί ὄρατά. Ἡ βεβαίωσις δέ αὐτῆς τῆς Γραφῆς ὅτι ἡ ὑλική δημιουργία, ἀλλά καί τά πνευματικά δημιουργήματα τοῦ Θεοῦ (πρὸς Κολασ. Α' 16 κ.ἄ.) ὑπάρχουν, ζοῦν, κλπ. ἐν τῷ ἀπείρῳ Θεῷ, οὐδεμίαν σχέσιν ἔχει μέ τήν νέαν θεωρίαν τοῦ Πανενθεϊσμοῦ, ἥτις ἀποτελεῖ κακοδοξίαν καί τρομακτικὴν αἵρεσιν, «γνωστικοῦ περιεχομένου», τῆς Νέας Ἐποχῆς.

ἀγέννητος, ἀδημιούργητος, ἀναρχος, ἀναίτιος, ἄπειρος, παντοδύναμος, πανάγαθος, ἀπολύτως θαυμαστός, ἀπολύτως λαμπρός, ἀπολύτως ἀπαθής, ἔχων ἄπειρον ἀγάπην (αὐτή αὕτη ἢ ἐνυπόστατος ἀγάπη- Ἰωάν. Α' Καθολ. Δ' 8), ἀπείρως μακάριος καί εὐδαίμων, ἀεὶ θέλων τό ἀγαθόν καί πρὸς αὐτό συνεργῶν, πανταχοῦ παρῶν καί τά πάντα πληρῶν, Δημιουργός τοῦ ὄρατοῦ καί τοῦ ἀοράτου Κόσμου, κυβερνήτης καί τροφεὺς τοῦ παντός¹⁰⁸, Ὁ ἐν Τριάδι εἷς καί μόνος ἀληθῆς Θεός.

Ε. Η ΑΕΝΑΟΣ ΚΙΝΗΣΙΣ ΤΗΣ ΣΥΜΠΑΝΤΙΚΗΣ ὙΛΗΣ-ΜΑΖΗΣ

...καὶ αὐτὴ ἢ κτίσις ἐλευθερωθήσεται ἀπὸ τῆς δουλείας τῆς φθορᾶς.. (Πρὸς Ρωμ. Η' 21)

Ἐτέραν ἀπόδειξιν τῆς δημιουργίας ὑπὸ τοῦ Θεοῦ τοῦ κόσμου καί τοῦ ἀναληθοῦς τῶν θεωριῶν τῆς ἐξελίξεως, τῆς τυχειότητος, καί τῆς φυσικῆς ἐπιλογῆς ἀποτελεῖ ἡ διηλεκτικὴ κίνησις, ἀλλοίωσις, μεταμόρφωσις κλπ. τῆς συμπαντικῆς ὕλης- μάζης. Διότι ἐβεβαιώθη ἀπολύτως ὑπὸ τῆς ἐπιστήμης καί πάλιν, ὅτι ἡ Συμπαντικὴ ὕλη ἀενάως κινεῖται, ἀλλοιοῦται, μετασηματίζεται, μεταμορφοῦται κλπ, ὑπὸ τό κράτος ἀτέγκτων φυσικῶν νόμων περὶ τῶν ὁποίων, θά ἀσχοληθῶμεν ἐν τῇ συνεχείᾳ, πρὸς ἐπιτέλεσιν καί πραγμάτων πάντοτε ὠρισμένων σκοπῶν. Τό ὑπέροχον φιλοσοφικόν ἀπόφθεγμα τοῦ Ἡρακλείτου «τά πάντα ρεῖ», προσεπεκύρωσεν ἡ σύγχρονος ἐπιστήμη διὰ τῆς θαυμασίας ἐπίσης διακηρύξεως ὅτι, «ἡ φύσις ἐπεκρέμασε τὴν ἑαυτῆς κατάραν κατὰ τῆς ἡρεμίας».

Ἡ διηλεκτικὴ ὁμως αὐτὴ κίνησις τῆς συμπαντικῆς ὕλης (καὶ αἱ ἐπακολουθοῦσαι τροπαί, ἀλλοιώσεις καί μεταμορφώσεις αὐτῆς) τόσον εἰς τά ἐλάχιστα συστατικά της- τά ἄτομα, στοιχεῖα κ.ἄ. - ὅσον καί εἰς τά μέγιστα, ἦτοι τοὺς ἀστέρας, τοὺς Γαλαξίας, τὰς ομάδας καί τὰς συστροφὰς τῶν Γαλαξιῶν, ἐπίσης δέ καί εἰς πάσας τὰς μορφὰς καί πυκνώσεις αὐτῆς, εἶναι ἀψευδεῖς ὡσαύτως μαρτυρίαι, ὅτι εἶναι αὐτὴ γεγονός, ἐν τῷ συνόλω της, δημιουργημά, ἐφόσον πάντα τά ὡς ἀνωτέρω κατηγοροῦνται μόνον ἐπὶ τοῦ γεγονότος, καί ὄχι ἐπὶ τοῦ ὄντως ὄντος, τοῦ ἀναιτίου, ἢ ἄλλως τοῦ ἔχοντος τὴν αἰτίαν τοῦ ἑαυτοῦ εἶναι ἐν ἑαυτῷ, ὅπερ εἶναι αἰδίων, ἀτρεπτον, ἀναλλοιώτον, κ.λπ., κατὰ τε τὸν Πλάτωνα, ἀλλά, καί ἰδίᾳ, κατὰ τὴν ἀψευδῆ βεβαίωσιν τῆς Γραφῆς (Ἐξοδ. Γ' 14, Ἰακώβου Καθ. Α' 17).

Δόγμα δέ τῆς ἐπιστήμης εἶναι ὅτι «πᾶν κινούμενον ἔχει τὴν αἰτίαν τῆς κινήσεώς του ἐκτός ἑαυτοῦ». Κινουμένη συνεπῶς ἡ ὕλη ἀενάως καί τρεπομένη, ἀλλοιουμένη, μετασηματιζομένη κλπ. διηλεκτικῶς ἐξαγγέλει καί διὰ μόνης τῆς ἀπαύστου κινήσεως καί τῶν μεταβολῶν της, ὅτι τὴν αἰτίαν τῆς τε κινήσεως καί τῶν τροπῶν καί μεταμορφώσεώς της, ἀλλά καί τοῦ ἑαυτῆς εἶναι, ἔχει ἐκτός ἑαυτῆς. Ὅχι βεβαίως ἐν τῷ μηδενί -0-. Ἀλλ' ἀναμφιβόλως καί ἀντιρρητικῶς ἐν τῷ ἀπείρῳ παντοδυνάμῳ καί πανσόφῳ Θεῷ, τῷ ὑποτάξαντι αὐτήν, κατὰ τὸν ἀπόστ. Παῦλον (πρὸς Ρωμ. Η' 20), εἰς τὴν δουλείαν τῆς διηλεκτικῆς κινήσεως καί τῶν πολυειδῶν τροπῶν, ἀλλοιώσεων, μεταστοιχειώσεων, μετασηματισμῶν κλπ., ἵνα δι' αὐτῶν καί ὑπὸ τό κράτος πανσόφων, ἀτέγκτων καί ἀναλλοιώτων νόμων, ἐπιτελῆ αὕτη ὠρισμένους σκοπούς. Ὁ Ἀριστοτέλης ὀρθῶς, ἐφρόνει περὶ τοῦ Θεοῦ, ὅτι εἶναι «τό τά πάντα κινοῦν ἀκίνητον».

¹⁰⁸ Πρβλ. καί μακαριστοῦ Ἀρχιμ. Ἰωακείμ Σπετσέρη «Θεός» σελ. 14-15 ἐξ. καί βιβλ. αὐτ.

Ἐβεβαιώθη προσέτι ὑπό τῆς ἐπιστήμης, ὅτι ἐν τῷ συνόλω τῆς ἡ συμπαντικῆς ὕλης εὐρίσκειτο κατ' ἀρχὴν εἰς κατάστασιν ἠλεκτρισμοῦ, πυκνωθεῖσα δέ περιήλθεν διαδοχικῶς εἰς τὴν ἀερῶδη, τὴν ὑγρὰν καὶ τὴν στερεὰν τοιαύτην. Τοιουτοτρόπως, οὐ μόνον ἐπεκυρώθη πάλιν ἡ σχετικὴ ἀψευδὴς μαρτυρία τῆς Γραφῆς ὅτι «ἡ Γῆ» ἦν ἀόρατος καὶ ἀκατασκεύαστος (Γενεσ. Α' 2), ἀλλὰ καὶ πανηγυρικῶς ἀπεδείχθη ὅτι, «τραπεῖσα» ἡ συμπαντικὴ ὕλη, ἵνα προσλάβῃ διαδοχικῶς τὰς προμνησθείσας μορφὰς καὶ πῆξις-πυκνώσεις, ἀναμφιβόλως ἔπραξε τοῦτο ὄχι ἀφ' ἑαυτῆς, ἀλλ' ἐξ ἐπιδράσεως ἐξωτερικῆς καὶ παντοδυνάμου, ἐκδηλωθείσης προοδευτικῶς, ἐν «καιροῖς ἰδίοις» (Πραξ. Α' 7) καὶ πρὸς πραγμάτων ὠρισμένων τελολογικῶν σκοπῶν. Τό ὅτι καὶ ἡ δύναμις αὕτη τῆς «τροπῆς» τῆς συμπαντικῆς ὕλης δὲν ἐμφανίζεται ἀπ' ἀρχῆς τῆς ὄντοποιήσεως τῆς ὕλης, ἀλλ' ἐκδηλοῦται προοδευτικῶς καὶ πρὸς πραγμάτων ἰδίων τελολογικῶν πάντοτε καὶ πανσόφων σκοπῶν, ἀποτελεῖ πρόσθετον μαρτυρίαν ὅτι ἡ αἰτία καὶ ἡ πηγή καὶ τῆς δυνάμεως ταύτης εὐρίσκεται ἐκτός τῆς ὕλης.

Ὅσον δ' ἀφορᾷ εἰς τὴν τελείαν ἀνοίαν- τὴν ἔλλειψιν νοήσεως, τὴν χαρακτηρίζουσιν τὴν ὕλην ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς ὄντοποιήσεώς της, ἐπάναγκες κρίνομεν νά διευκρινίσωμεν, ὅτι ἡ ἐν τῷ ἀνθρώπῳ, καὶ μόνον, ἀπὸ τῆς δημιουργίας του καὶ ἐντεῦθεν ἐκδηλουμένη «νόησις» οὐδόλως ἀποτελεῖ τροπὴν ἢ ἀνέλξιον τῆς ὕλης, ἔστω καὶ ἐξ ἐπιδράσεως τῆς δυνάμεως τοῦ Θεοῦ. Ἡ ἀνθρωπίνη νόησις ἀποτελεῖ ἰδιαίτεράν ὄλως δύναμιν τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς, ἣτις «ἐκτίσθη» καὶ «κτίζεται» εἰς ἕκαστον ἀνθρώπον νοοῦσα, ἐνσυνείδητος, ἄρα δέ καὶ ἐλευθέρα πνευματικὴ ὑπόστασις, δι' ἰδιαίτερας δημιουργικῆς παρεμβάσεως τοῦ Θεοῦ δημιουργηθεῖσα κατ' εἰκόνα Αὐτοῦ καὶ προορισθεῖσα νά φθάσῃ εἰς τό καθ' ὁμοίωσιν πρὸς Αὐτόν, κατὰ χάριν Θεουμένη καὶ ἀποκτῶσα τὴν πρὸς Αὐτόν «ὁμοίθειαν».

ΣΤ. ΟΙ ΦΥΣΙΚΟΙ ΝΟΜΟΙ

«Ἡ κτίσις ὑπετάγη οὐχ ἔκουσα ἀλλὰ διὰ τὸν ὑποτάξαντα...»

(Πρὸς Ρωμ. Η' 20)

Ἄλλη ἀπόδειξις τῆς δημιουργίας ὑπὸ τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ ψεύδους τῶν θεωριῶν τῆς ἐξελίξεως, τῆς τυχαιότητος καὶ τῆς φυσικῆς ἐπιλογῆς, ἴσης δυνάμεως, εἶναι οἱ αἰώνιοι, αἰῖδιοι, ἀναλλοίωτοι ἀλλὰ καὶ πάνσοφοι φυσικοὶ νόμοι, (αἱ πάνσοφοι ἔννομοι δυνάμεις)¹⁰⁹, ὑφ' οἷς εἶναι ὑποτεταγμένη ἡ συμπαντικὴ ὕλη, ἵνα ὑπὸ τὴν ἀτεγκτον αὐτῶν δεσποτείαν ἐπιτελῇ ὠρισμένους πάντοτε σκοπούς. Διότι τίθεται καὶ πάλιν τό ἐρώτημα: Πόθεν προήλθον οἱ φυσικοὶ λεγόμενοι νόμοι, αἱ πάνσοφοι αὗται καὶ ἔννομοι δυνάμεις, ὑφ' ἧς ὑποτεταγμένη καὶ δουλεύουσα ἡ συμπαντικὴ ὕλη, ἀενάως, ἀλλὰ καὶ μετὰ προδήλου πάντοτε «σκοποῦ», κινεῖται, τρέπεται, ἀλλοιοῦται, μετασχηματίζεται καὶ μεταμορφοῦται, ἵνα διὰ τῶν ἀπαύστων κινήσεων, τροπῶν, ἀλλοιώσεών της κλπ. πραγματοποιιοῦνται πάντοτε ὠρισμένοι τελολογικοὶ σκοποὶ; Ἡ διηνεκῶς δηλαδὴ κινουμένη, τρεπομένη, ἀλλοιουμένη κλπ. ὕλη, ἡ ἐξ ἀλόγων σωματίων μάξης ἠλεκτρικῆς ἀποτελούμενη, ἦτο δυνατόν νά ἐκπορεύσῃ δυνάμεις ἐννόμους, σταθεράς

¹⁰⁹ Νόμοι παγκοσμίου ἔλξεως καὶ βαρύτητος, νόμοι χημικοὶ, βιολογικοὶ, κλπ. ἐξ ὧν οἱ ἀναφερόμενοι εἰς τὴν ἐνόργανον ὕλην - τὰ ὀργανικὰ ὄντα, ἄψυχά τε καὶ ἐμψυχα - ἐμφανίζονται πολὺ μετὰ τὴν διαμόρφωσιν τοῦ ἡμετέρου πλανητικοῦ συστήματος (καὶ δὴ κατὰ τὴν προοδευτικὴν ἐμφάνισιν ἐπὶ τῆς Γῆς τοῦ φαινομένου τῆς ζωῆς), ἀλλὰ καὶ δεσπάζουν ἐπὶ τῶν προηγουμένων γενικῶν νόμων τῆς κινήσεως, ἔλξεως κλπ.

καί ἀτρέπτους (ὧν μάλιστα αἱ νεώτεραι δεσπόζουν καί ἐπί τῶν προηγουμένων) καί νά ὑποταγῇ συνάμα εἰς αὐτάς; Ἀναντιρρήτως ὄχι. Διότι ἐκ πηγῆς - μάζης ἀλόγου, στερουμένης νοήσεως, εἰδέναι καί συνοχῆς..., δέν εἶναι, δυνατόν, κατ' ἀρχήν, νά προέλθουν δυνάμεις, δι' ὧν ἐκδηλοῦται ἄπειρος σκοπιμότης, σοφία καί πρόνοια. Οὐδέποτε ἐπίσης ἀποτέλεσμα, προϊόν τι ἢ παράγωγον προερχόμενον ἐξ οἰασθήποτε πηγῆς, δύναται νά ἦ ἀνώτερον τῆς πηγῆς ἐξ ἧς πηγάζει ἢ προέρχεται.. Ἡ ἐκδοχή ὅτι ἡ ἐξ ἀλόγων καί πεπερασμένων μονάδων ἠλεκτροισμοῦ ἀποτελουμένη συμπαντική ὕλη-ἐνέργεια, ἐνέχουσα ἐν ἑαυτῇ, ἄγνωστον πως, τήν ἰκανότητα τῆς ἐκπορεύσεως ἐννόμων δυνάμεων, ἐξεπόρευσε ταύτας μυστηριωδῶς!!!, καί ὑπετάγη εἰς ταύτας ἀκολούθως καθ' ὃν τρόπον ὁ ἄνθρωπος ὑποβάλλεται ἐκουσίως εἰς αὐτοπεριορισμόν, εἶναι ἐκδήλως παράλογος, ἀβάσιμος καί ἀστήρικτος. Κατ' ἀρχήν μὲν, διότι πηγή (ἢ συμπαντική ὕλη-ἐνέργεια) ἄλογος, στερουμένη δηλαδή νοήσεως καί συνειδέναι, δέν ἦτο δυνατόν νά παραγάγη δυνάμεις, δι' ὧν ἐκδηλοῦται ἄπειρος σοφία καί πρόνοια. Ὁ ἔλλογος δέ καί σκόπιμος αὐτοπεριορισμός, εἰς ὃν ἐξ ὅλων τῶν κτισμάτων τῆς παρούσης δημιουργίας μόνον ὁ ἄνθρωπος συνειδητῶς ὑποβάλλεται, τελεῖται δι' ἐλλόγου πνευματικῆς δυνάμεως, ἣτις δέν προέρχεται ἐκ τοῦ ὕλικου σώματος ἡμῶν. Εἶναι ἀπόρροια καί ἀποτέλεσμα ἐκδηλώσεως τῆς βουλήσεως τῆς ψυχῆς ἡμῶν, ἧς τήν ἰδιαιτέραν πνευματικὴν, ἐν ἡμῖν, καί ἐνσυνειδητον ἄρα ὑπόστασιν ἀποδεικνύομεν ἀρκούντως καί ἐν τῷ παρόντι. Ἡ πνευματικὴ δέ καί ἐνσυνειδητος ψυχὴ ἡμῶν ἔχει βεβαίως τήν ἰκανότητα τῆς τελείας κυριαρχίας ἐπὶ τοῦ σώματος ἡμῶν (καί τῆς ὅλης ὑποστάσεώς μας) καί τοῦ ἐκουσίου ἐπομένως καί συνειδητοῦ ἡμῶν αὐτοπεριορισμοῦ. Στερουμένη ὅμως ἡ συμπαντικὴ ὕλη-ἐνέργεια, εἰς τὰ βασικά αὐτῆς συστατικά, νοήσεως καί συνειδέναι, ἦτοι πνευματικῆς ὑποστάσεως ἢ ψυχῆς, δέν ἦτο δυνατόν ἄρα οὔτε τοὺς φυσικούς νόμους (δι' ὧν ἐκδηλοῦται ἄπειρος σοφία κ.λπ.) νά παραγάγη, μήτε, καί ἀκολούθως, αὐτοπεριοριζομένη, νά ὑποταγῇ σκοπίμως εἰς αὐτούς.

Εἶναι ἐπομένως ὅλως πρόδηλον, ὅτι οἱ ἀρχικοί, οἱ καθολικοὶ καί παγκρατεῖς φυσικοὶ νόμοι, οἱ ἀπ' ἀρχῆς τῆς ὄντοποίησεως - ὑπάρξεως τῆς ὕλης ἐκδηλούμενοι, ἦτοι ὁ νόμος τῆς ἀενάου, καί μέ ὠρισμένας ταχύτητας, κινήσεως τῶν θεμελιωδῶν συστατικῶν σωματίων- μονάδων τῆς ὕλης (ἠλεκτρονίων, ποζιτρονίων, πρωτονίων κ.ἄ.) καί ὁ νόμος τῆς ἔλξεως ἢ βαρύτητος, οἱ ἰθύνοντες τὰς κινήσεις, τὰς ἔλξεις καί τὰς ἐπακολουθούσας ἐνώσεις, πυκνώσεις - πήξεις, ἀλλοιώσεις καί μεταμορφώσεις τῆς συμπαντικῆς ὕλης, ὡς ἄτεγκτοι δυναμικαὶ νομοτέλειαι, πρὸς ἐπιτέλεσιν πάντοτε ὠρισμένων τελολογικῶν σκοπῶν, δέν ἐξεπορεύθησαν ἐκ τῆς ὕλης, δέν προῆλθον ἐξ αὐτῆς. Διότι ἄλλως δέν θά ἦτο δυνατόν καί νά ὑποτάξουν αὐτήν, νά δεσπόσουν ἐπ' αὐτῆς. Τό αὐτό δέ ἰσχύει καί διὰ τοὺς μεταγενεστέρους, τοὺς νεωτέρους φυσικούς νόμους (χημικούς, βιολογικούς κ.λπ.), οἵτινες ἀπὸ τῆς ἐκδηλώσεώς των καί ἐντεῦθεν κυριαρχοῦν οὐ μόνον ἐπὶ τῆς ὕλης ἀλλὰ καί ἐπὶ τῶν προηγουμένων καί παγκρατῶν τοιούτων τῆς διηνεκοῦς κινήσεως καί ἔλξεως καί ἀφαιροῦν, οὕτως εἰπεῖν, μέρος τῆς ἐπὶ τῆς ὕλης προηγουμένης παγκυριαρχίας αὐτῶν.

Ἐνέχει δέ ὑψίστην σημασίαν καί τό ὅτι οἱ νεώτεροι φυσικοὶ νόμοι, οἱ ἐμφανιζόμενοι καί ἐκδηλούμενοι μετὰ τήν πήξιν - πύκνωσιν τῆς συμπαντικῆς ὕλης καί τήν περιέλευσίν της, διαδοχικῶς, εἰς τὰς καταστάσεις τῶν ἀερίων, τῶν ὑγρῶν καί τῶν στερεῶν, ἦτοι οἱ χημικοὶ καί οἱ βιολογικοὶ κ.λπ. νόμοι (ἐξ ὧν οἱ τελευταῖοι ἐκδηλοῦνται μόνον μετὰ τήν ἐμφάνισιν ἐπὶ τῆς Γῆς τοῦ φαινομένου τῆς ζωῆς) δεσπόζουν οὐ μόνον

ἐπὶ τῆς ὕλης, ἀλλὰ καὶ τῶν παγκρατῶν προηγουμένων τοιούτων, τῆς κινήσεως καὶ τῆς ἔλξεως, καὶ ἀφαιροῦν, τρόπον τινά, μέρος τῆς ἐπὶ τῆς συμπαντικῆς ὕλης καθολικῆς κυριαρχίας αὐτῶν. Διότι πῶς εἶναι δυνατόν νά δεχθῶμεν ὅτι καὶ οἱ νεώτεροι οὗτοι φυσικοὶ νόμοι προῆλθον εἴτε ἐκ τῆς ὕλης, εἴτε ἐκ τῶν πρωταρχικῶν καὶ γενικωτέρων τοιούτων, τῆς κινήσεως καὶ τῆς ἔλξεως ἢ βαρύτητος; Ἄν ἐξεπορεύοντο ἐκ τῆς ὕλης, δέν ἦτο δυνατόν νά κυριαρχήσουν ἐπ' αὐτῆς. Ἄν προήρχοντο ἐκ τῶν προηγουμένων καὶ πρωταρχικῶν τοιούτων, ἀναντιρρήτως ἐπίσης ἔδει νά εἶναι ὑποτεταγμένοι εἰς αὐτούς.

Περὶ τῶν ἐννόμων τούτων δυνάμεων, αἴτινες διέπουν καὶ ἰθύνουν πάσας τὰς κινήσεις κλπ. τῆς συμπαντικῆς ὕλης-ἐνεργεία, ταπεινός στοχαστής ἔγραψεν, σὺν ἄλλοις, καὶ τὰ ἑξῆς:...

«...Θά ἦτο ἀληθῶς ἄπειρος ἡ ὕλη, ἂν κατηγοροῦντο ἐπὶ ταύτης ἡ αἰδιότης, τό πρῶταρχον, τό πάμπρωτον... Ἄν ἀποδώσωμεν εἰς τὴν ὕλην αἰδιότητα ὑπάρξεως, ὀφείλομεν ἄρα νά συμπαραδεχθῶμεν ὅτι ἀναγκαίως «αἱ δυνάμεις τῆς δράσεως ἐκπορεύονται ἐξ αὐτῆς...». Φύσει δ' ἐνταῦθα τό ἑξῆς ἀνακύπτει ζήτημα: Πότερον αἱ ὡς εἴρηται δυνάμεις... ἔδρων ἀνάρχως, ἢ ἦν ποτε ὅτε οὐκ ἔδρων, ἐν λανθανούσῃ τελοῦσαι καταστάσεις (σ.σ. ὅπως π.χ. ἰδία οἱ χημικοὶ καὶ βιολογικοὶ νόμοι οἱ ἐκδηλούμενοι μετὰ τὴν δημιουργίαν τῶν ἐνοργάνων ὄντων), τῆς δράσεως τούτων ἐντεῦθεν ὀρίου τινός ἀρξαμένης, καὶ ἄρα ἐγχρόνου οὔσης, τοῦ ὀρίου τῆς ἐνάρξεως τῆς δράσεως, τοῦ χωρίζοντος ταύτην ἐκ τῆς ἀδρανείας, ἀναγκαίως τὴν ἐννοίαν τοῦ χρόνου καθορίζοντος.

» Ἄλλ' ἐάν ὑπῆρχε περίοδος ἀδρανείας τῶν δυνάμεων..., τότε δέον ἀναγκαίως νά ζητηθῆ τῆς ἀδρανείας ὁ λόγος, τῆς λανθανούσης αὐτῶν καταστάσεως ἢ αἰτία ἐντός αὐτῆς τῆς ὕλης, διότι ἂν ἐκζητήσωμεν ἀλλαχοῦ τόν λόγον τόν τηρήσαντα ταύτας ἐν ἀδρανείᾳ, τότε ἀναγκαίως παραδεχόμεθα οὐσίαν ἐτέραν, ἐκτός τῆς ὕλης, συνύπαρξιν δηλαδή δύο ἀπειρών, ὅπερ ἀποκλείεται ἀπολύτως....

» Ἄλλ' ἂν παραδεχθῶμεν ὅτι ἐν αὐτῇ τῇ ἐστίᾳ, ἀφ' ἧς ἐκπορεύονται αἱ δυνάμεις τῆς δράσεως, ἐνοικεῖ ὁ λόγος τῆς μεταβολῆς, ὅτε μὲν ἐν ἀδρανείᾳ τὰς δυνάμεις τηρῶν, ὅτε δὲ δραῖσιν τούτων ἐπιτρέπων, αἴρομεν διὰ τῆς παραδοχῆς ταύτης τὴν ἀναιτιότητα τῆς ὕλης, ἀφοῦ οὐσιωδῶς τὰς δυνάμεις ταύτας χαρακτηρίζει ἡ τροπή, ἢ ἀλλοιώσις, ἢ μεταβολή. Διότι τροπή καὶ αἰδιότης αἴρουσιν ἄλληλα. Οὐδέν δύναται νά νοηθῆ ὡς ὄν ἀεὶ ἴδιον ἑαυτῶ καὶ πάλιν τρεπόμενον, μεταβαλλόμενον, ἀλλοιούμενον....

» Ἐπομένως ἐπὶ τῆς ὕλης, οὐσιωδῶς διὰ τῆς τροπῆς χαρακτηριζομένης, δέν δύναται ἄρα νά κατηγορηθῆ τό «εἶναι» ἐν τῇ φιλοσοφικῇ αὐτοῦ σημασίᾳ (τό ὅποῖον ἀποκλείει ἀδυσωπήτως ἀφ' ἑαυτοῦ τὴν τροπήν) ἀλλὰ τό «γίγνεσθαι»...

» Ὅπως ἀποφευχθῆ τοῦτο, τό ὅποῖον αἶρει ἄρδην τὴν αἰδιότητα... τῆς ὕλης, ὀφείλομεν νά δεχθῶμεν ὅτι αἱ δυνάμεις, ἀπὸ ταύτης ἐκπορευόμεναι, εἶναι τῆς τροπῆς ἀνώτεραι... καὶ ἀνάρχως δροῦν... Ἔχομεν ἄρα: Ὑλὴν, οὐσίαν πρῶταρχον, ἐστίαν ἐκπορευούσαν δυνάμεις, ἢ δραῖσις τῶν ὁποίων ἔχει ἀντικείμενον τὴν ὕλην, ἀπὸ τῆς ὁποίας ἐκπορεύονται. Ἀλλὰ τοῦτο εἶναι ἄντικρυς παραλογισμός..., διότι: Ἡ ὕλη ἐκπορεύουσα τὰς δυνάμεις τῆς δράσεως, πῶς, ἀφοῦ εἶναι αἰτία τούτων, δύναται ἐν ταυτῶ νά μεταπίπτῃ εἰς τὴν ἡσσοῖα τοῦ «αἰτιατοῦ θέσιν» μεταβολᾶς πάσχουσα ὑπὸ τῶν δυνάμεων, ἃς αὕτη ἐκπορεύει, καὶ αἴτινες ὀφείλουν νά εἶναι αἰδιοί..., αἰδιοὶ δὲ οὔσαι, πῶς ἀπὸ τρεπτοῦ ἐκπορεύονται, πῶς τρεπτόν ἐργάζονται... καὶ καθιστοῦν ὅτι, ἐξ ἀρχῆς (ὑποθετικῶς) αἰδιον παρεδεξάμεθα, πρῶταρχον αἰτιότητα τὴν ὕλην ὁμολογήσαντες;

» Η χαώδης αὕτη ἀντίφασις, εἰς ἣν κατελήξαμεν παραδεξάμενοι τὴν ὕλην ὡς πρῶταρχον οὐσίαν, ἀναγκάζει ἡμᾶς νὰ ἀπορρίψωμεν... τὴν περί ἀϊδιότητος κλπ. τῆς ὕλης ὑπόθεσιν καὶ νὰ κηρύξωμεν ταύτην αἰτιατόν, ἀποτέλεσμα, γεγονός.

» Ἄλλ' ἐκτός τοῦ ἀνωτέρω συμπεράσματος... ἀνακύπτει καὶ τὸ ἐξῆς ἄκαμπτον ἐρώτημα: Αἰ ὡς εἴρηται δυνάμεις... ἐργάζονται μετὰ σκοποῦ ἢ χωρὶς τούτου, ὅλως ἀσκόπως; Ἴδου ζήτημα πανυπέριτον, λεπτεπίλεπτον... Ἐάν ἡ ἀϊδιος τῶν δυνάμεων δρᾶσις φέρη ὡς χαρακτῆρα τὴν ἐρημίαν τοῦ σκοποῦ τότε ἅπασα ἡ φύσις... οὐδέν ἄλλο δύναται νὰ εἶναι εἰμὴ τυφλὸς τις μηχανισμός, ἐξελισσομένων τῶν ὑπὸ ἀσυνειδήτων... δυνάμεων καθοριζομένων φαινομένων εἰς τρεῖς ἀναβαθμούς, οἷον τόν «χημικόν ἐξελιγμόν», τόν ἠλεκτρισμόν καὶ τόν καθολικόν μαγνητισμόν. Ἀλλά τίς, ἐξαιρέσει παραφροσύνης, νὰ δεχθῆ τοῦτο δύναται, ἀφοῦ ἀπὸ τῶν φωσφορίζοντων βυθῶν τῶν ἀβύσσων μέχρι τῶν ἀτερμόνων οὐρανίων ἐκτάσεων μία ἀκούεται φωνή, ὡσεὶ φωνὴ βροντῆς, ἀσυλλήπτω ὅλως δυνάμει ἐξαγγέλλουσα ὅτι ἀπανταχοῦ σελαγίζει τῆς σκοπιμότητος ἢ ὑπέροχος σφραγίς;....»

Πάντες ἐπομένως οἱ φυσικοὶ νόμοι, αἱ πάνσοφοι καὶ ἔννομοι δυνάμεις αἱ διέπουσιν καὶ ἰθύνουσιν τὰς κινήσεις, τὰς μεταβολάς, τὰς μεταμορφώσεις κλπ τῆς συμπαντικῆς ὕλης, ὑφ' ὅλας αὐτῆς τὰς πυκνώσεις καὶ μορφάς, εἶναι δυνάμεις θέσει καὶ ὄχι φύσει, δυνάμεις δηλαδή δοταὶ ταχθεῖσαι τῇ ὕλῃ ἔξωθεν, ἵνα ὑπὸ τὸ κράτος καὶ τὴν ἐπιβολὴν αὐτῶν ἐπιτελῆ αὕτη ὠρισμένους πάντοτε σκοπούς. Τούτους νόμους δέ τούτους ἐχρησιμοποίησαμεν διὰ τὴν τεχνητὴν μεταστοιχείωσιν τῆς ὕλης, ἥτοι διὰ τὴν μεταβολὴν βαρυτέρων στοιχείων εἰς ἐλαφρότερα, ἢ ἀντιστρόφως, ὡς ἐπίσης καὶ διὰ τὴν τεχνητὴν μετουσίωσιν φυσικῶν τίνων προϊόντων.

Καὶ ἐπειδὴ ἡ στοιχειώδης λογικὴ, ἀλλὰ καὶ ἡ ὑγίης ἐπιστήμη καὶ φιλοσοφία ἀποκλείουν ἀπολύτως νὰ δεχθῶμεν, ὅτι αἱ ἔννομοι αὗται δυνάμεις, αἱ δεσπόζουσαι ἐπὶ τῆς συμπαντικῆς ὕλης, δι' ὧν ἐκδηλοῦται ἀσύλληπτος παντοδυναμία, πανσοφία, σκοπιμότης καὶ πρόνοια, μὴ προερχόμενα προδήλως ἐκ τῆς ὕλης, ἦτο δυνατό νὰ προέλθουν ἐκ τοῦ μηδενός (-0-), ἄρα καὶ αἱ δυνάμεις αὗται ἀποτελοῦν ὑπερόχους καὶ ἀμαχήτους μαρτυρίας τῆς δημιουργίας ὑπὸ τοῦ ὑπερκοσμίου, παντοδυνάμου καὶ πανσόφου νομοθέτου καὶ δοτῆρος των, ἥτοι τοῦ ἀπείρου Θεοῦ.

Δὲν ἀποτελοῦν ὅμως ἀμαχήτους μαρτυρίας τῆς δημιουργίας τοῦ κόσμου ὑπὸ τοῦ ἀπείρου, πανσόφου καὶ παντοδυνάμου Δημιουργοῦ οἱ φυσικοὶ νόμοι μόνον διὰ τῆς ἐπιβολῆς των ἐπὶ τῆς συμπαντικῆς ὕλης. Ἀποτελοῦν ὡσαύτως καὶ διὰ τῆς σκοπίμου ἐντίσει παραβιάσεως των, πρὸς τελειότεραν ἐξυτηρέτησιν τῆς δημιουργίας. Τοιαύτη παραβίασις τοῦ γενικοῦ φυσικοῦ νόμου, καθ' ὃν «πᾶν σῶμα θερμαινόμενον διαστέλλεται, πηγνύμενον δέ συστέλλεται» (παραβίασις ἐξυτηρετοῦσα τόν σκοπὸν τῆς δημιουργίας) παρατηρεῖται εἰς τὴν διαστολὴν τοῦ ὕδατος- ἐν ὠρισμένου βαθμοῦ ψύξει καὶ πήξει καὶ εἰς τὴν συστολὴν, ἀντιθέτως, τῆς ἀργίλου κατὰ τὴν μέχρι ὠρισμένων ἐπίσης βαθμῶν θέρμανσιν. Διὰ τῆς παραβιάσεως ταύτης ἐξυτηρετεῖται ἡ δημιουργία πολλαπλῶς. Διαστελλόμενον τὸ ὕδωρ, εἰς ὠρισμένον βαθμόν ψύξεως καὶ πήξεως, καθίσταται ἐλαφρότερον, ὡς ἐκ τούτου δέ οἱ ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας του σχηματιζόμενοι πάγοι ἐπιπλέουν εἰς τοὺς πόλους καὶ εἰς τὰς λίμνας τῶν πλησίον αὐτῶν περιοχῶν καὶ δὲν βυθίζονται εἰς τοὺς βυθοὺς. Αποφεύγεται οὕτως ἡ σὺν τῷ χρόνῳ αὐξήσις αὐτῶν καὶ ἡ ἀναπόφευκτος, ὡς ἐκ τούτου, βλάβη τῆς ζωῆς τόσο ἐν ταῖς λίμναις, ταῖς θαλάσσαις

καί ταῖς περιοχαῖς αὐτῶν, ὅπως καί γενικώτερον ἐφ' ὅλης τῆς ἐπιφανείας τῆς Γῆς. Ὡσαύτως ὁμως καί ἄλλως ἡ ὠφελιμότης τῶν πάγων εἶναι πολλαπλή. Πολύτιμος π.χ. εἶναι ἡ συμβολή των εἰς τήν διάσπασιν τῶν πετρωμάτων τῶν ὀρέων καί τῶν λόφων (τά ὅποια θρυμματιζόμενα οὕτως γίνονται χῶμα ἀνανεῶνον τό ἔδαφος τῶν πεδιάδων), διά τήν διατήρησιν ἀσήπτων τῶν τροφίμων κ.ἄ.

Ἡ ἄργιλλος, ἀντιθέτως, θερμαινομένη συστέλλεται, ἵνα ἐμποδίζηται ἡ προσέγγις τῶν ὑποχθονίων ὑδάτων εἰς τό περίκεντρον τοῦ πλανήτου καί ἡ μεταβολή αὐτῶν εἰς ἀτμούς, λόγω τῆς ἐπικρατούσης ἐκεῖ μεγάλης θερμοκρασίας. Διά τοῦτο τό περίκεντρον τοῦ πλανήτου περιβάλλουν παχύτατα στρώματα ἀργίλλου. Ἄλλως μεγάλα τμήματα τῆς ἐπιφανείας τῆς Γῆς θά ἀνετινάσσοντο συχνάκις εἰς τό κενόν ὑπό τῶν ὑποχθονίων μεγάλων ποσοτήτων ἀτμῶν, οἵτινες θά ἐσχηματίζοντο ἐκ τῆς ἐξατμίσεως τῶν ὑπογείων ὑδάτων, ἐάν ταῦτα, διά τῆς διακρινούσης τό ὕδωρ διεισδυτικῆς καί διαβρωτικῆς ιδιότητος, ἔφθανον μέχρι τοῦ κέντρου τοῦ πλανήτου.

Παραβίασιν ἐπίσης ἐτέρου φυσικοῦ νόμου, διακοσμητικῆν προφανῶς τῆς δημιουργίας, ἀποτελοῦν αἱ ἀνάδρομοι κινήσεις τριῶν ἐκ τῶν 11 δορυφόρων τοῦ πλανήτου Διός, τῶν δορυφόρων τοῦ Οὐρανοῦ, ἑνός ἐκ τῶν 10 δορυφόρων τοῦ Κρόνου, ὡς καί τῶν δορυφόρων τοῦ Ποσειδῶνος, κινουμένων κατ' ἀντίθετον φοράν πρὸς τήν κίνησιν τῶν ἐν λόγω πλανητῶν, ὡσαύτως δέ καί αἱ δυσεξηγήτοι κινήσεις ὠρισμένων ἄλλων ἀπλανῶν ἀστέρων, περὶ τῶν ὁποίων θά ἀσχοληθῶμεν καί ἐν τοῖς ἐπομένοις. Προσμαρτυροῦν καί πᾶσαι αἱ παραβιάσεις καί κινήσεις αὗται τήν ἄπειρον δύναμιν σοφίαν καί πρόνοιαν τοῦ παντοδυνάμου καί πανσόφου Νομοθέτου τῶν φυσικῶν νόμων, προσέτι δέ καί τό ὅτι πάντες οἱ φυσικοὶ νόμοι εἶναι δυνάμεις θέσει καί ὄχι φύσει, διότι ἄλλως θά ἦτο ἀδύνατος ἡ παραβίασις αὐτῶν.

Ὅτι δέ πάντες οἱ φυσικοὶ νόμοι, οἱ διέποντες καί ἰθυνοντες τὰς κινήσεις κλπ. τῆς συμπαντικῆς ὕλης, εἶναι δυνάμεις θέσει καί ὄχι φύσει, δυνάμεις δηλαδή δοταί τῇ ὕλῃ ἔξωθεν καί ὄχι πηγαῖαι, ἐκ τῆς ὕλης δηλονότι προερχόμεναι, πανηγυρικῶς διακηρύσσεται ὄχι μόνον ἐκ τῶν ὡς ἀνωτέρω ἀμαχήτων ἐπιχειρημάτων, ἀλλά καί ἐκ τῆς ἐπιτευχθείσης ἐσχάτως διασπάσεως τοῦ ἀτομικοῦ πυρῆνος. Διότι ἂν αἱ δυνάμεις αἱ ἐκλυόμεναι ἐκ τῆς διασπάσεως τῶν ἀτόμων (καί τῶν ἀτομικῶν πυρήνων) ἦσαν πηγαῖαι, δυνάμεις δηλαδή φύσει, οὐδέποτε θά ἦτο δυνατόν νά διασπασθοῦν καί νά ἐκλυθοῦν. Εἶναι ἀδύνατον νά ἀφαιρεθῇ ἢ νά ἐλλατωθῇ ἢ ἔστω, ἀπό σῶμά τι δύναμις φύσει ἐν αὐτῷ ὑπάρχουσα, ἄρα δέ καί πηγαίως, ἀτρέπτως καί ἀναποσπᾶστως συνυφασμένη μετ' αὐτοῦ.

Ἀλλά ἐκ τῆς διασπάσεως τοῦ ἀτομικοῦ πυρῆνος δέν ἐβεβαιώθησαν μόνον αἱ ὡς ἀνωτέρω ἀλήθειαι. Διεκηρύχθη, προσέτι, ἅπαξ ἔτι, ἡ πανσοφία, ἡ παντοδυναμία καί ἡ ἀσύλληπτος ἐν πολλοῖς πρόνοια τοῦ ἀπειρου Δημιουργοῦ. Διότι ἀπεδείχθη πανηγυρικῶς, σὺν τοῖς ἄλλοις, ὅτι ὠρισμένη ἀπολύτως εἶναι ἡ ἐλκτική δύναμις, ἡ συνέχουσα καί συγκρατοῦσα πρὸς ἄλληλα τά σωματίδια τῶν πρωτονίων καί τῶν νετρονίων, τά σχηματίζοντα ἕκαστον ἀτομικόν πυρῆνα, ὅτι ὠρισμένος ἀπολύτως εἶναι, ὁ ἀριθμός τῶν πρωτονίων κλπ., ἐξ ὧν ἕκαστος τῶν ἀτομικῶν πυρήνων σχηματίζεται, καί ὠρισμένος, ὡσαύτως, ὁ ἀριθμός τῶν ἠλεκτρονίων, ἅτινα πλανητικῶς περιφέρονται περὶ αὐτόν. Ὅτι ὠρισμένη ἀπολύτως εἶναι ἐπίσης καί ἡ ἐλκτική δύναμις ἡ συγκρατοῦσα τά ἠλεκτρόνια ὡς πλανήτας πέριξ τῶν πυρήνων¹¹⁰.

¹¹⁰ Προβλ. Samuel Glasstone, μνημ. ἔργ. σελ. 392-496.

Καί γνωσθείσης ἐπακριβῶς, ὡσαύτως, τῆς μάζης καί τῆς ταχύτητος, ἦν ἀναπτύσσουν ἐν τῷ χώρῳ τὰ ἐλευθερούμενα μετὰ τὴν διάσπασιν σωματῖα (πρωτόνια καί νετρόνια), τὰ σχηματίζοντα ἕκαστον πυρῆνα, ὅπως καί τὰ ἠλεκτρόνια τὰ περιφερόμενα πλανητικῶς περὶ αὐτόν, ὑπελογίσθη, ἐν πάσῃ ἀκριβείᾳ, ἡ ἐκ τῆς διασπάσεως ἑνὸς ἀτόμου, ὡς συνόλου (πυρῆνος καί ἠλεκτρονίων) ἐκλυομένη δύναμις - ἐνέργεια, τόσον ἢ κινητική, ὅσον καί ἢ φωτιστική, ἢ θερμική, ἀλλὰ καί ἢ ραδιενεργός (προερχομένη, ἢ τελευταία, ἐξ ὠρισμένων μόνον στοιχείων, ὡς τὸ ῥάδιον, τὸ οὐράνιον κ.λπ.¹¹¹), ἣτις, καί ὑφ' ὅλας αὐτῆς τὰς μορφάς, εἶναι πολύμορφοι ἀπλαῖ ιδιότητες τῶν ἐλευθερουμένων σωματίων, ἐκδηλούμεναι ὅταν κινουῦνται ταῦτα ἐν τῷ χώρῳ μέ τὴν ταχύτητα τοῦ φωτός. Ἐκ παραλλήλου ἐγένετο γνωστόν ὡσαύτως, ὅτι καί τὸ βάρος τῆς μάζης ὅλων τῶν σωματίων τῶν ἀπαρτιζόντων ἕκαστον ἄτομον (πυρῆνα καί ἠλεκτρόνια ὁμοῦ) εἶναι ἐπίσης ἀπολύτως ὠρισμένον. Δι' ἀπλοῦ ὅθεν μαθηματικοῦ ὑπολογισμοῦ εὐρέθη εὐκόλως ἡ ποσότης τῶν ὁμοίων ἀτόμων- στοιχείων, ἣτις ἀπητεῖτο διὰ τὴν ἐκλυσιν ὠρισμένης μεγάλης ποσότητος δυνάμεως, κινητικῆς, φωτιστικῆς, θερμικῆς κλπ, πρὸς πραγμάτων ὠρισμένου ἔργου - σκοποῦ. Ἡ ἀτομικὴ ἐνέργεια - δύναμις ἐτέθη τοιοῦτοτρόπως εἰς τὴν διάθεσιν τῆς ἐπιστήμης. Ἡ ἀνακάλυψις τῆς καί ἢ εἰρηλικὴ χρησιμοποίησις τῆς εἶναι ἀναντιρρήτως μία εἰσέτι διακήρυξις τῆς ἀπείρου σοφίας, οἰκονομίας καί προνοίας τοῦ Θεοῦ.

Αἰσθάνεται, κατόπιν τούτων, ὄχι ἀπλοῦν θαυμασμόν, ἀλλὰ πραγματικόν δέος ἢ «ἐν πνεύματι ἀληθείας» φιλοσοφοῦσα ψυχὴ, διαβλέπουσα, ὑπὲρ πότε ἄλλοτε σήμερον, τὴν ἄπειρον ταύτην δύναμιν, σοφίαν καί πρόνοιαν τοῦ Θεοῦ, τὴν ἐκδηλουμένην καί εἰς τὰ ἐλάχιστα - τὰ ἔσχατα συστατικά τῆς ἐκπάγλου ταύτης δημιουργίας, ὅπως βεβαίως καί εἰς τὰ μέγιστα, ἦτοι εἰς τοὺς ἀστέρας, τὰ νεφελώματα καί τοὺς Γαλαξίας, τὰς ομάδας καί τὰς συστροφάς τῶν Γαλαξιῶν. Προβάλλει δέ περιφανῆς καί περίλαμπρος ἢ ἄπειρος αὐτὴ δύναμις, σοφία, ἀλλὰ καί πρόνοια τοῦ πανσόφου καί παντοδυνάμου Δημιουργοῦ διὰ τῶν θαυμασίων ἀληθῶς λεπτομερειῶν καί τῶν μαθηματικῶν ἀναλύσεων καί ἐξισώσεων, τῆς ἐπιστήμης πού διευρευνᾷ τὸ «πῶς» τῆς δημιουργίας.

Διότι, ἐβεβαιώθη ἀπολύτως πλέον ὑπὸ τῆς ἐπιστήμης, ὅτι ἐξ ἀλόγων καί ἐλαχιστωτάτων σωματίων μάζης θετικοῦ καί ἀρνητικοῦ ἠλεκτρισμοῦ, ὡς καί οὐδετέρων (μὴ ἐχόντων πρὸς ἄλληλα συνοχήν), σχηματίζεται καί ἀποτελεῖται ἡ συμπαντικὴ ὕλη. Τὰ σωματῖα ταῦτα ἔχοντα ἕκαστον ὠρισμένην μάζαν καί ὠρισμένον βάρος, ἐνοῦνται εἰς ὠρισμένας ἀναλογίας θετικοῦ καί ἀρνητικοῦ ἠλεκτρισμοῦ, καί ὑπὸ τὸ κράτος ἀτέγκτων ἐννόμων δυνάμεων κινήσεως καί ἔλξεως σχηματίζουν τὰ 102 ἄτομα - στοιχεῖα, ἐξ ὧν τὸ σύνολον τῆς συμπαντικῆς ὕλης ἀποτελεῖται καί ὧν τὸ εἰδικόν βάρος εἶναι κατόπιν τούτου ἀπολύτως ἐπίσης ὠρισμένον. Τὰ ἄτομα - στοιχεῖα ταῦτα ἐνούμενα, ὑπὸ τὸ κράτος πάλιν εἰδικῶν νόμων θερμοκρασίας καί πίεσεως, σχηματίζουν, εἰς ὠρισμένας πυκνώσεις, τὰ μόρια τῶν στοιχείων ἔχοντα ὡσαύτως ἕκαστον εἰδικόν βάρος, διαιροῦνται δέ εἰς ομάδας καί ὑποομάδας, μέ ἰδίας ἐκάστη ὁμάς ιδιότητος περιοδικῶς ἐκδηλουμένας, ὥστε ἡ ἔνωσις τῶν μετ' ἄλλων νά γίνεται μόνον καθ' ὠρισμένην ἀπαραβίαστον ἔννομον τάξιν, ἐνῶ τινὰ ἐξ αὐτῶν (ὡς τὸ ἥλιον, τὸ ἀργόν, τὸ κρυπτόν κ.ἄ.), οὐδόλως ἐνοῦνται μετ' ἄλλων καί διὰ τοῦτο ἀπεκλήθησαν εὐγενῆ ἢ μονοατομικά.

¹¹¹ Προβλ. αὐτόθι, σελ. 81 -106 καί 141-162

Ὁ ἠλεκτρισμός εἶναι ροή-ρεῦμα τῶν θεμελιωδῶν τούτων συστατικῶν σωματίων τῆς ὕλης, ρεόντων- κινουμένων τό ἕν μετά τό ἄλλο ἐννόμως πρός ὠρισμένην πάντοτε κατεύθυνσιν, ἀναλόγως τοῦ εἶδους τοῦ ἠλεκτρικοῦ φορτίου, καί μέ ὠρισμένην ταχύτητα, κυματοειδοῦς, ἤτοι εἰς κύματα ὠρισμένου μήκους, βραχέα ἢ μακρά, ἀνάλογα μέ τήν μᾶζαν τῶν σωματίων, σταθερά πάντως, ὠρισμένα, ἀμετάβλητα (αὐτόθι, σελ. 35-78). Τό φῶς καί ἡ θερμότης, ὡς ιδιότητες ἢ δυνάμεις ὠρισμένων στοιχείων τῆς ὕλης, εἶναι ὡσαύτως ἀποτελέσματα τῆς ἐλευθέρας ἐν τῷ χώρῳ κινήσεως τῶν αὐτῶν σωματίων, μέ ὠρισμένην ταχύτητα, πᾶσαι δέ αἱ ἀκτινοβολαί ἔχουν ἐκάστη ὠρισμένην ἔντασιν, ὅπως καί οἱ βαθμοί τῆς θερμότητος, ἀλλά καί τοῦ «μαγνητισμοῦ», ὅστις ἐκδηλοῦται ἐπίσης μόνον δι' ὠρισμένων στοιχείων¹¹².

Ἡ δομή ἐκάστου ἀτόμου (πυρῆνος καί ἠλεκτρονίων) εἶναι σταθερά καί ὠρισμένη καί ὠρισμένα ὡσαύτως καί αἱ εἰδικαί ιδιότητες τῶν ἠλεκτρονίων καί τῶν ποζιτρονίων, τῶν πρωτονίων καί τῶν ἀντιπρωτονίων, τῶν νετρονίων καί τῶν ἀντινετρονίων, τῶν νετρίνων καί τῶν ἀντινετρίνων, ἵνα πραγματοποιοῦνται διά τῶν ἐκδηλώσεων των, καί ὑπό ὠρισμένας ἐννόμους πάντοτε συνθήκας, ὠρισμένα ἐνώσεις, διασπάσεις, μεταβολαί¹¹³, μεταστοιχειώσεις, πυκνώσεις κλπ. Ὄρισμένα ὡσαύτως εἶναι τά ραδιενεργά στοιχεῖα- περί τά 40, μέ ἰδιαίτερας ἕκαστον ιδιότητας, καί εἰδικοί τέλος νόμοι ἰθύνουν τάς σχέσεις τῶν ἰσοτόπων στοιχείων, φυσικῶν τε καί τεχνητῶν, πρός τὸ ἐν τῇ φύσει ὑπάρχοντα 92 στοιχεῖα, ὅσον καί πρός ἄλληλα. Διά τῆς χρησιμοποίησεως δέ ὑφ' ἡμῶν πασῶν τῶν ἐννόμων τούτων δυνάμεων ἐπετεύχθη καί ἡ τεχνητή μεταστοιχειώσις, ἡ τεχνητή παρασκευὴ τῶν δέκα ὑπερουρανίων στοιχείων καί ὁ τεχνητός σχηματισμός συνθέτων πυρῆνων.

Καί ἐρωτᾶται καί πάλιν, μετά τάς τοιαύτας διαπιστώσεις τῆς ἐπιστήμης. Ὑπό τίνος ἐτάχθησαν αἱ ἐννομοὶ αὗται δυνάμεις, ἵνα ὑπό τό κράτος αὐτῶν καί ὑπό τήν ἀτεγκτον αὐτῶν ἐπιβολήν καί δεσποτείαν κινουμένη ἢ συμπαντική ὕλη, τρεπομένη, πυκνουμένη, μετασχηματιζομένη κλπ., καί διαφόρους, ἀλλ' ὠρισμένας πάντοτε μορφάς προσλαμβάνουσα, ἐμφανίζῃ τήν ὑπέροχον καί τόσον ἐναρμόνιον ποικιλίαν τῶν φαινομένων τοῦ Κόσμου τούτου, τόσον εἰς τά ἐλάχιστα ὅσον καί εἰς τά μέγιστα; Ποῖος ἔταξε τοὺς πρωταρχικούς νόμους τῆς κινήσεως καί τῆς ἔλξεως ἢ βαρύτητος τῆς συμπαντικῆς ὕλης, ποῖος ἐχώρησε τριαδικῶς τά θεμελιώδη συστατικά τῆς σωματίδια εἰς φορεῖς θετικοῦ καί ἀρνητικοῦ ἠλεκτρισμοῦ, ὡς καί εἰς οὐδέτερα, καί ποῖος διήρесе τά σωματίδια μέ εἰδικήν καί ὠρισμένην δι' ἕκαστον μᾶζαν; Ποῖος ἔταξεν ἀκολούθως καί τοὺς νεωτέρους φυσικούς νόμους - τοὺς χημικούς, βιολογικούς κλπ. - τοὺς δεσπύζοντας καί ἐπὶ τῶν πρωταρχικῶν καί παγκρατῶν τοιούτων, τῆς κινήσεως καί τῆς ἔλξεως, καί ποῖος τέλος ἐνηρμόνισε πάσας τάς ἐννόμους ταύτας δυνάμεις, οὐ μόνον διά νά

¹¹² Ὅτι πᾶσαι αἱ ιδιότητες τῆς ἀνοργάνου ὕλης (ἀκτινοβολαί, θερμότης, μαγνητισμός κ.ἄ.) εἶναι, ιδιότητες «θέσει» καί ὄχι «φύσει», ιδιότητες δηλ. ὄχι «πηγαῖοι», ἀλλά δοταί τῇ ὕλῃ ἐξωθεν, ἀποδεικνύεται καί ἐκ τοῦ ὅτι τά διάφορα ἀκτινοβολοῦντα σώματα, ὑπό ὠρισμένας ἐπιδράσεις, χάνουν ἐν μέρει, ἢ ἐν ὅλῳ τήν ἀκτινοβολίαν αὐτῶν, ἢ θερμότης τῶν σωμάτων ὑποβαθμίζεται ἢ καί ἐκλείπει τελείως· μαγνήται ἐπὶ μακρόν ἀνεπηρέαστοι ἀφηνόμενοι χάνουν μέρος τῆς μαγνητικῆς τῶν δυνάμεως· τεμάχιον χρυσοῦ, 22 π. καρατίων, ὑποβαθμίζεται μετά ἀπόδοτον ὠρισμένου χρόνου κατά τινα καράτια κ.ο.κ.

¹¹³ Τήν ἐνωσιν ζεύγους ποζιτρονίου καί ἠλεκτρονίου καί τήν συνεπεία ταύτης μετατροπῆν ἀμφοτέρων εἰς ἀκτίνα καί δὴ ἀκτίνα γ' ἀπεκάλεσαν τίνες ἐξαυλώσιν!!! Ἀλλ' ὅτι οὐδόλως πρόκειται περί ἐξαυλώσεως, ἤτοι ἀφανισμοῦ τῆς ὕλης, ἀλλά μόνον περί ἀπλῆς μεταβολῆς ἢ μετατροπῆς τῶν σωματίδιων τούτων, μόλις, μετά τά προεκτεθέντα, παρίσταται ἀνάγκη νά εἰπωμεν. Διότι ἐν τῇ ἀκτίνι εἰς ἣν μετατρέπονται τά σωματίδια αὐτά, ὑφίσταται τό βάρος τῆς μάζης των καί αὐτή αὐτή ἢ μᾶζα των, ὅπως συνυπάρχει εἰς πᾶσαν ἀκτινοβολίαν ἢ μᾶζα ὅλων τῶν προκαλούντων ταύτην σωματίων, ἅτινα ἀπό τῆς καταστάσεως τῆς ἀκτινοβολίας μετατρέπονται πάλιν εἰς σωματίδια μὴ φωτεινά, μόλις προσπέσουν εἰς μὴ φωτεινόν τι σῶμα ἢ ὑποστοῦν τήν ἐπίδρασιν ὠρισμένων παραγόντων ἐξωτερικῶν. Πρβλ. Samuel Glasstone, μνημ. ἔργ. σελ. 106-109.

πραγματοποιῆται ἡ ἀσύλληπτος ἐν πολλοῖς τάξις καὶ ἁρμονία ἐν τῇ ὑλικῇ ταύτῃ δημιουργίᾳ (καὶ ἐξυπηρετῆται ἡ ἀνάπτυξις καὶ ἡ διαίωσις ἐπὶ τοῦ πλανήτου τούτου τοῦ φαινομένου τῆς ζωῆς), ἀλλὰ καὶ ἵνα τὰς χρησιμοποῖ καὶ ὁ λογικὸς ἄνθρωπος (ὅπως, ἐνστικτωδῶς, καὶ τινὰ ἄλλα ἐμψυχα ὄντα) διὰ τὴν ἐξυπηρέτησιν τῶν ἀναγκῶν αὐτῶν; Ὡς ὕψος καὶ βάθος δυνάμεως καὶ σοφίας Θεοῦ!!! Καὶ ὅμως τὴν ἄπειρον ταύτην δύναμιν, σοφίαν καὶ πρόνοιαν τοῦ πανσόφου καὶ παντοδυνάμου Δημιουργοῦ ἀπέδωκαν οἱ ὑλισταὶ εἰς τὰ ἄβουλα, ἄλογα, ἀσυνείδητα, ἄψυχα σωματίδια τοῦ ἠλεκτρισμοῦ τὰ σχηματίζοντα ἐν τῷ συνόλῳ τὴν συμπαντικὴν ὕλην, καὶ μὴ ἔχοντα πρὸς ἄλληλα μῆτε συνοχήν !!!

Z. ΤΟ ΑΓΕΦΥΡΩΤΟΝ ΧΑΣΜΑ ΜΕΤΑΞΥ ΑΝΟΡΓΑΝΟΥ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΙΚΗΣ ΥΛΗΣ

Ἄλλη ἀπόδειξις τῆς δημιουργίας τοῦ κόσμου ὑπὸ τοῦ Θεοῦ εἶναι ὁ δι' ἀγεφυρώτου χάσματος χωρισμὸς τῆς συμπαντικῆς ὕλης εἰς δύο βαθμίδας, ἥτοι, α) τὴν ἀνόργανον (ἠλεκτρόνια καὶ λοιπὰ σωματίδια, ἄτομα, στοιχεῖα, ἀέρια, ὑγρά, ὀρυκτά) καὶ β) τὴν ἐνόργανον, ἢ ἄλλως τὴν ζῶσαν, ἐν ἣ αἱ μυριάδες τῶν εἰδῶν καὶ γενῶν ὄλων τῶν ἐνοργάνων ὄντων, ἀψύχων τε (φυτῶν-δένδρων) καὶ ἐμψύχων, ἀπὸ ἀπόψεως βεβαίως μόνον ὀργανικῆς.

Καὶ εἶναι ὄντως ἀγεφύρωτον τὸ χάσμα μεταξὺ ἀνοργάνου καὶ ἐνοργάνου ὕλης. Διότι ἡ μὲν πρώτη - ὑπέικουσα, ὡς ὄγκος, ὑπὸ τὸν παγκρατῆ νόμον τῆς βαρύτητος - χαρακτηρίζεται διὰ τῆς ψιλῆς μόνον κινήσεως, ἥτοι τῆς μηχανικῆς καὶ τυφλῆς (ἀλόγου) κινήσεως τῶν ἠλεκτρονίων περὶ τοὺς πυρῆνας, τῶν πρωτονίων καὶ νετρονίων, ὅταν διασπῶνται οἱ πυρῆνες, καὶ τῶν λοιπῶν θεμελιωδῶν σωματίων τῆς ὕλης, ἐπίσης δὲ καὶ διὰ τῆς μηχανικῆς ὡσαύτως μεταστοιχειώσεως, μεταμορφώσεως καὶ μεταβολῆς, ἀπασῶν τῶν κινήσεων καὶ μεταβολῶν τούτων τελουμένων, ὑπὸ τὸ κράτος αἰώνιων φυσικῶν νόμων - ἐννόμων δυνάμεων- πανσόφων καὶ ἀναλλοιώτων, πρὸς ἐπίτευξιν πάντοτε ὀρισμένων τελολογικῶν σκοπῶν. Ἡ δὲ δευτέρα, ἡ ἐνόργανος ἢ ζῶσα, χαρακτηρίζεται καὶ διακρίνεται, ἀπὸ ἀπόψεως ὀργανικῆς κατ' ἀρχὴν, α) ὑπὸ κινήσεως ὄντοτικῆς καὶ ὄντοποιητικῆς, κινήσεως δηλαδὴ ὀργανικῆς - ζωϊκῆς, κινήσεως θρέψεως, ἀφομοιώσεως καὶ ἀνομοιώσεως, ἢ ἀφετεροιώσεως καὶ καταλλαγῆς τῆς ὕλης, κινήσεως, τέλος, πάντοτε σκοπίμου (ἢν ἄλλοι ἀπεκάλεσαν «ζωϊκὴν δρᾶσιν», ἄλλοι «ζωϊκὴν δύναμιν», ἄλλοι «διευθυντήριον καὶ δημιουργικὴν ιδέαν», ἄλλοι «ζωϊκὴν ὀρμὴν», ὁ δὲ Ἀριστοτέλης «ἐντελέχειαν»)¹¹⁴ διὰ τῆς κατ' εἰδικούς τρόπους προσλήψεως ξένων καὶ νεκρῶν - ἀνοργάνων οὐσιῶν καὶ μεταβολῆς αὐτῶν εἰς ἴδια ζῶντα κύτταρα καὶ ἰδίους, διαφόρους εἰς ἕκαστον εἶδος καὶ γένος, ἰστοὺς καὶ ὀργανισμοὺς· β) ὑπὸ σκοπίμου ἐπίσης (ἐλλόγου) κινήσεως ἀναπτύξεως - αὐξήσεως τῶν ὀργανισμῶν μέχρις ὀρισμένων καὶ ἀναλλοιώτων πάντοτε ὀρίων γ) ὑπὸ κινήσεως σκοπίμου ζωῆς καὶ ἐπιδράσεως ἐπὶ τοῦ ἐν γένει περιβάλλοντος, μέχρις ὀρισμένων πάλιν ὀρίων καὶ μέ ὀρισμένας καὶ ἀναλλοιώτους ἰκανότητας προσαρμογῆς καὶ ἐπιλογῆς, καὶ δ) ὑπὸ κινήσεως- ἰκανότητος σκοπίμου ὡσαύτως καὶ ἐλλόγου ἀναπαραγωγῆς καὶ διαίωσισεως τῶν ὀργανισμῶν δι' ὀρισμένων πάντοτε καὶ ἀναλλοιώτων ὀργάνων, συστημάτων καὶ τρόπων ἀναπαραγωγῆς. Τὰς ιδιότητας ταύτας δὲν ἔχει ἡ ἀνόργανος ὕλη, καίτοι οἱ ὀργανισμοὶ τῶν

¹¹⁴ Ἐν τῷ ὄρῳ «ἐντελέχεια» περιλαμβάνοντο ἀναντιρρήτως καὶ αἱ ψυχικαὶ ἐκδηλώσεις τῶν ἐμψύχων ὄντων, ἐξαιρουμένου τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος

ένοργάνων όντων σχηματίζονται έξ αὐτῆς. Καί τό χάσμα τοῦτο μεταξὺ αὐτῆς καί τῶν ένοργάνων όντων δέν θά γεφυρωθῆ ποτέ. Τυχαίως ἢ τεχνητῶς δέν θά παραχθῆ ποτέ έξ τῆς άνοργάνου ὕλης ζῶν όργανισμός¹¹⁵.

Εἶναι δέ άνόητος καί έπιστημονικῶς άβάσιμος ὡς προαναπτύξαμεν καί αὐθις έπαναλαμβάνομεν ἢ άπόπειρα τῶν ίδρυτῶν καί τῶν όπαδῶν τῶν ὕλιστικῶν θεωριῶν, όπως χαρακτηρισθῆ ό σταλακτίτης ὡς συνδετικός κρικός μεταξὺ άνοργάνου καί ένοργάνου ὕλης ἢ ἢ τεχνητῶς παρασκευασθεῖσα έξ άμμωνίου οὐρία διότι ό σταλακτίτης εἶναι άπλή φυσική- μηχανική συσσώρευσις άλάτων. Όσον άφορᾷ δέ εις τήν οὐρίαν οὔτε ζωϊκήν- ζωτικήν κίνησιν (έντελέχειαν) ἔχει, μήτε θρέψιν άποκτᾷ, διά καταλλαγῆς άλλης ὕλης (άφομοιώσεως καί άνομοιώσεως), οὔτε ίκανότητα άναπαραγωγῆς κέκτηται!!!

Αλλά καί οἱ ίοι (οἴτινες δέν άποκαλοῦνται πλέον «διηθητοί», διότι άπεκαλύφθησαν καί μή «διηθητοί» τοιοῦτοι) οὐδόλως δύνανται νά πληρώσουν τό προμνησθέν χάσμα μεταξὺ άνοργάνου καί όργανικῆς ὕλης. Διότι ὡς έβεβαιώθη άπολύτως διά τῶν νεωτάτων έπιτεύξεων τῆς έπιστήμης, εἶναι καί οὔτοι άπλῶς αὐτοπαραγόμενα λευκώματα, πολὺ επίπλοκα χημικῶς, περιέχοντα ὠρισμένας ομάδας πυρηνικῶν όξέων. Εἶναι νοσογόνα σωματίδια, μή ὕπαρχοντα αὐτοτελῶς, αλλά πολλαπλασιαζόμενα έννόμως, ὡς ζῶντα κύτταρα, μόνον έντός ζῶντος κυττάρου ἢ έπιζῶντος κυτταρικοῦ σώματος. Δέν άποτελοῦν ἄρα ζῶντα κύτταρα ἢ ζῶντας όργανισμούς, αλλά παράσιτα αὐτῶν, άποτελοῦντα τό μεταίχιμιον μεταξὺ άνοργάνου - νεκρᾷς, καί όργανικῆς - ζωῆς ὕλης· ἢ δέ τεχνητή παρασκευή των έν τοῖς χημικοῖς ἡμῶν έργαστηρίοις άπεδείχθη αδύνατος, καίτοι διαθέτομεν ὅλας τάς φυσικάς συνθήκας καί θερμοκρασίας, ὕφ' ἃς εύρίσκετο ἢ Γῆ, όταν έπ' αὐτῆς ένεφανίσθη τό φαινόμενον τῆς ζωῆς. Διά τοῦτο, δέν εἶναι δυνατόν νά ὕποστηριχθῆ ότι έγένοντο πότε καί οὔτοι αὐτομάτως, διά τυχαίας συναναμίξεως τῶν χημικῶν στοιχείων, έξ ὧν σχηματίζονται. Οὔτε, έπίσης, ότι έξ αὐτῶν προῆλθον προοδευτικῶς διά τῆς έξελίξεως άλλοι πολυσύνθετοι καί πολुकύτταροι όργανισμοί, ὕπό τήν έπίδρασιν οἰωνδήποτε φυσικῶν συνθηκῶν ἢ παραγόντων, διότι οὐδέποτε έγένετο, οὔτε θά γίνη ποτέ, οἰαδήποτε έξελίξις ἢ μεταμόρφωσις ένοργάνου τινός όντος εις έτερον. Έφόσον δέ καί διά τῶν ἰῶν έπεδιώχθησαν προφανέστατα, καί προκαλοῦνται έννόμως, καί ὕφ' ὠρισμένας προϋποθέσεις, ὠρισμένα καί πάλιν άποτελέσματα καί ὠρισμένοι ειδικοί έκάστοτε

¹¹⁵ Κατά τήν όμολογίαν διακεκριμένων χημικῶν, οἱοι ό Γερμανός Λίντικ (1806-1873), ό Γάλλος Σερβέλ, (1786-1889) καί οἱ Άγγλοι Σέρ Χάμφρεϋ Δαϋγ (1778- 1828) καί Σέρ Έρρίκος Ροσκόλ (1833-1915), οὐδ' έλαχίστη έλπίς ὕπάρχει ότι θά δυνηθῆ ποτέ ό χημικός νά ὕπερπηδήσῃ τό μέγα χάσμα, τό διαχωρίζον τά προϊόντα τῆς άνοργάνου φύσεως άπό τά ένόργανα όντα. Κατά τόν μέγαν έπίσης βιολόγον Εὐτύχιον Χόππε Σέϋλε (1825-1898), καθηγητῆν τῶν Πανεπιστημίων Βερολίνου, Τυβίγγης καί Στρασβούργου, ἢ «ζωή εἶναι μοναδικόν καί μέγα μυστήριον». Κατά τόν διάσημον ὠσαύτως Γερμανόν βοτανικόν Φερδινάνδον Cohn (1828-1898) «αἱ έν τοῖς όργανισμοῖς δυνάμεις δέν εἶναι δυνατόν νά αναλθοῦν εις τάς γνωστάς δυνάμεις τῶν ατόμων, τό δέ μεταξὺ όργανικῆς καί άνοργάνου φύσεως χάσμα οὔτε έγεφυρώθη, οὔτε θά γεφυρωθῆ ποτέ». Τάς αὐτάς γνώμας διεκήρυξαν καί πολλοί άλλοι διακεκριμένοι σύγχρονοι ειδικοί έπιστήμονες. Ὄσαύτως, ό καθηγητῆς τῆς βιολογικῆς χημείας τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν μακαριστός Ἀναστ. Χρηστομάνος, έν σειρᾷ σχετικῶν διατριβῶν έν τῇ έφημερίδι «Βραδυνή» Ἀθηνῶν, έγραψε, σύν άλλοις, καί τά ακόλουθα: «Δέν γεννᾶται άμφιβολία ότι, καί ἂν ὕπερνηκίσωμεν εις τό άπώτερον μέλλον τάς τεχνικάς δυσκολίας καί κατορθώσωμεν μίαν ἡμέραν νά συνθέσωμεν λευκωμα τοῦ αὐτοῦ μοριακοῦ βάρους πρός τά έν τῇ φύσει εύρισκόμενα, πάλιν νεκρόν λευκωμα θά ἔχωμεν... νομίζω ότι συμφώνως πρός τόν μέγαν φυσιολόγον καί φιλόσοφον τοῦ π. αἰῶνος Du Bois Raymond, δέν δύναμεθα παρ' ὅλας τάς προόδους τῆς έπιστήμης, νά περιμένωμεν ότι θά κατορθώσωμεν νά επιτύχωμεν ποτέ τήν σύνθεσιν τοῦ ζῶντος λευκώματος». Καί άλλῶς. Διότι ἡ ζωή, άσχετῶς τοῦ ότι θά δύναται νά περιορισθῆ εις τήν σύστασιν τοῦ «ζῶντος λευκώματος», δέν εἶναι άποτελεσμα οἰωνδήποτε χημικῶν ένώσεων ἢ φυσικῶν παραγόντων, μηχανικῶν καί τυφλῶν. Προῆλθεν, ὕφ' ὅλας αὐτῆς τάς μορφάς, διά τῆς δημιουργικῆς παρεμβάσεως τοῦ παντοδυνάμου Θεοῦ, καί μόνον επί τῆς Γῆς, άποδειχθέντος άπολύτως, διά τῆς ανάλυσεως τοῦ φωτός διά τοῦ φασματοσκοπίου, ότι εις οὐδέν άλλο οὐράνιον σῶμα ὕπαρχον φυσικά συνθήκαι, έπιτρέπουσαι τήν έπ' αὐτοῦ ὕπαρξιν ζωῆς, μορφῆς όμοίας μέ τάς επί τοῦ πλανήτου τούτου ἢ καί παρεμφερούς.

σκοποί, βεβαιούμεθα ἀπλῶς καί δι' αὐτῶν περί τῆς παντοδυναμίας καί τῆς πανσοφίας τοῦ Δημιουργοῦ. Καί πειθόμεθα, ἅπαξ ἔτι, ὅτι ἀληθῶς «πάντα ὅσα ἠθέλησεν ἐποίησεν».

Τό ἀδύνατον λοιπόν τῆς αὐτομάτου γενέσεως καί τῆς παραγωγῆς τεχνητῆς ζωῆς ἐν τοῖς χημικοῖς ἡμῶν ἐργαστηρίοις (καίτοι ἔχομεν εἰς τήν διάθεσιν ἡμῶν, διά τεχνητῶν μέσων, ὅλας τὰς φυσικάς καταστάσεις, ὑφ' ἃς διετέλεσεν ὁ πλανήτης ἡμῶν ἀπό τῆς πυκνώσεως αὐτοῦ, καί ἴδια ἀπό τῆς ἐπ' αὐτοῦ ἐμφανίσεως τῶν πρώτων ζώντων ὀργανισμῶν, μέχρι σήμερον) βεβαιοῦν τό ἀγεφύρωτον χάσμα μεταξὺ ἀνοργάνου καί ὀργανικῆς ὕλης, διαγγέλλει συνάμα πανηγυρικῶς ὅτι: α) Καί οἱ μονοκύτταροι ἀκόμη ὀργανισμοὶ δέν ἐγένοντο αὐτομάτως ἐκ τῆς ἀνοργάνου ὕλης, πολὺ δέ περισσότερον οἱ λοιποί, οἱ πολυκύτταροι, οἵτινες ὡσαύτως δέν προῆλθον ἐπὶ τῆς σκηνῆς τῆς ζωῆς οὔτε διά τῆς ἐξελίξεως, β) ὅτι ἀποκλειομένης τῆς αὐτομάτου γενέσεως τῶν πρώτων ἐνοργάνων ὄντων, δέν δύναται, λογικῶς ἐπίσης, νά γίνῃ δεκτὴ ἐκδοχὴ τῆς αὐταιτιότητος ἢ τῆς αὐτοδημιουργίας αὐτῶν, ὅτι δηλαδή ἐδημιούργησαν αὐτὰ ἑαυτά, γ) ὅτι αἱ ιδιότητες τὰς ὁποίας ἐμφανίζουν οἱ Κόσμοι τῶν ἐνοργάνων ὄντων, ἀπό ἀπόψεως ὀργανικῆς κατ' ἀρχήν (καί τὰς ὁποίας ἐμνημονεύσαμεν), μὴ ὑπάρχουσαι προηγουμένως εἰς τήν ἀνόργανον ὕλην, ἐξ ἧς οἱ ὀργανισμοὶ τῶν σχηματίζονται, εἶναι ἀναμφιβόλως ιδιότητες θέσει καί ὄχι φύσει, ιδιότητες δηλαδή δοταί, δοθεῖσαι προφανῶς εἰς τὰ ὀργανικά ὄντα ἕξωθεν (ὑπὸ δοτῆρος δηλαδή ἐκτός τῆς ὕλης), ἀφ' ἧς τὰ ὄντα ταῦτα ἐνεφανίσθησαν εἰς τό εἶναι δημιουργικῶς, καί δ) ὅτι, ἀποκλειομένης τῆς προελεύσεως καί τῶν ιδιοτήτων τούτων ἐκ τοῦ μηδενός, ἀποδεικνύεται καί πάλιν ὅτι, Οὐσία καί δύναμις, ὑπερεπέκεινα καί ἀνωτέρα τῆς ὕλης, παντοδύναμος καί πάνσοφος, παρέσχε καί εἰς τὰ ὀργανικά ὄντα τὰς ιδιότητας ταύτας (ἀφοῦ τὰ ἔφερεν εἰς τό εἶναι δημιουργικῶς), ἵνα δι' αὐτῶν καί ὑπὸ τό κράτος εἰδικῶν καί πανσόφων ἐννόμων δυνάμεων - ἤτοι τῶν εἰδικῶν βιολογικῶν κ.λπ. νόμων - ὑπ' Αὐτῆς καί πάλιν τεθεισῶν, ἐπιτελοῦν ἕν ἕκαστον, κατ' ἴδιαν, καί ἐν ὑπερόχοις σχέσεσι καί ἀλληλεπιδράσεσιν, ὠρισμένους πάντοτε σκοπούς.

Εἶναι δέ ὅλως ἀβάσιμος ἐπίσης καί ὁ ἰσχυρισμὸς τινῶν, ὅτι ἰδιαίτεροι χρωματισμοὶ τῶν ἐνοργάνων ὄντων δέν ὑπάρχουν οὐσιαστικῶς, καθ' ἑαυτούς, ἄτε προερχόμενοι ἐκ τῆς ἐξειδιασμένης διατάξεως τῶν στοιχείων τῆς ἐξωτερικῆς ἐπιφανείας (ἐπίδερμίδος, τριχώματος, φλοιοῦ κ.λπ.) τῶν ἐνοργάνων ὄντων, καί τῆς εἰδικῆς ἐπίσης ἐξ αὐτῶν κυματοειδοῦς ἐκπομπῆς μονάδων ὕλης, ὧν οἱ κραδασμοί, ἐρεθίζοντες τὸν ἀμφιβληστροειδῆ τῶν ὀφθαλμῶν, προκαλοῦν τὸν σχηματισμὸν τῆς ἐντυπώσεως τῶν χρωμάτων, σχετικῶν πάντοτε πρὸς τήν ἔντασιν καί τήν πυκνότητα τῶν κραδασμῶν. Διότι καί ἡ ἐπιστημονικὴ αὕτη διαπίστωσις δέν αἴρει ποσῶς τὴν ἀλήθειαν ὅτι πρόκειται πάλιν περί ιδιοτήτων θέσει, δοθεισῶν εἰς τὰ ἐνόργανα ὄντα ἕξωθεν, πρὸς ἐξυπηρέτησιν ὠρισμένων σκοπῶν. Ἡ γενεσιουργὸς δηλονότι αἰτία καί τῆς ἐξειδιασμένης ταύτης διατάξεως τῶν στοιχείων τῆς ἐξωτερικῆς ἐπιφανείας τῶν ὀργανισμῶν κ.λπ. τῶν ἐνοργάνων ὄντων (δερμάτων, τριχωμάτων, ὀστέων, κ.ἄ.) καί ἡ δύναμις τῆς ἐννόμου ἐκπομπῆς εἰδικῶν σωματίων ἐξ αὐτῶν, πρὸς παραγωγὴν τοῦ φαινομένου τῶν εἰδικῶν χρωματισμῶν, εὐρίσκεται μὲν εἰς τὰ ὄντα, ἐκδηλοῦται ὅμως ἀφ' ἧς ταῦτα ἐμφανίζονται εἰς τό εἶναι ὡς ἐνόργανα τοιαῦτα, καί εἶναι διάφορος εἰς τε τὰ ποικίλα εἶδη καί γένη, ὡς καί κατὰ τὰς περιόδους τῆς ἀναπτύξεως καί τῆς παρακμῆς τῶν ὀργανισμῶν. Δι' ἀναλόγου δέ καί εἰδικῆς πάλιν μηχανοχημικῆς ἀλλά καί ψυχικῆς λειτουργίας ἐπροικίσθησαν τὰ ὄρῳντα ὄντα, ὥστε νά ἐπέρχηται, διά τῆς ἐπιδράσεως τῶν

κραδασμῶν ἐπὶ τῶν ὀργάνων τῆς ὄρασεως αὐτῶν, τό εἰδικόν πάντοτε ἀποτέλεσμα τῆς ὄρασεως ὠρισμένων χρωμάτων. Τό αὐτό ἰσχύει καί διὰ τὰς γεύσεις καί τὰς ὀσμάς, δι' ἃς ὡσαύτως προϋποτίθενται εἰδικαί πάντοτε ἐκπομπαί σωματίων ὕλης, ὠρισμένης πυκνότητος καί ἀναλογιῶν, ὅπως καί εἰδικά ὄργανα αἰσθήσεων, διὰ τὴν αἴσθησιν αὐτῶν.

Ἐπομένως οὐδεμία δύναται νά ὑπάρξῃ ἀντίρρησης, ὅτι καί αἱ προμνησθεῖσαι ιδιότητες τῶν ἐνοργάνων ὄντων εἶναι ιδιότητες θέσει καί ὄχι φύσει, ἐφόσον δέν ὑπάρχουν εἰς τὴν ἀνόργανον ὕλην, ἐξ ἧς καί οἱ ὀργανισμοὶ τῶν ὄντων σχηματίζονται. Ἐδόθησαν δέ καί αὐταὶ ὑπὸ τοῦ πανσόφου καί παντοδυνάμου Δημιουργοῦ, ἵνα διὰ τῆς ἀλληλεπιδράσεως αὐτῶν ἐπέρχηται ὠρισμένον πάντοτε καί ἀναλλοίωτον διὰ μέσου τῶν αἰώνων ἀποτέλεσμα. Ἡ πολλαπλῆ δηλαδή ἐξυπηρέτησις τῆς ζωῆς τῶν ἐνοργάνων ὄντων, ὀργανικῆ τε καί ψυχικῆ.

Ὅτι δέ ὑπάρχει ἀγεφύρωτον χάσμα μεταξὺ τῆς ἀνοργάνου καί τῆς ὀργανικῆς ὕλης, ἐγένετο ὁμοφώνως σχεδόν δεκτόν ἤδη ὑπὸ τῶν κορυφῶν τῆς ἐπιστήμης τόσον τοῦ παρελθόντος αἰῶνος ὅσον καί τῆς καθ' ἡμᾶς ἐποχῆς. Ἐγένετο δεκτόν ὡσαύτως ὅτι ὑπάρχουν ἀγεφύρωτα ἐπίσης χάσματα καί μεταξὺ τῶν διαφόρων ἐνοργάνων ὄντων, ἦτοι μεταξὺ φυτῶν καί δένδρων, μεταξὺ τῶν ἐρπόντων ἐπὶ τῆς Γῆς καί τῶν σχιζόντων τὸν ἀέρα, μεταξὺ πάντων τῶν ζώων, καί, τέλος, μεταξύ τῶν ζώων καί τοῦ ἀνθρώπου. Διότι καί τὰ σπέρματα τῶν διαφόρων εἰδῶν καί γενῶν εἶναι βασικῶς διάφορα, ἐξ οὗ καί αἱ διασταυρώσεις περιορίζονται εἰς ὠρισμένα μόνον εἶδη καί γένη στενῶς συγγενῆ, μὴ δυνάμενα νά ὑπερβοῦν τὰ ὑπὸ τοῦ Δημιουργοῦ τεθέντα ὄρια. Ἀλλά καί αἱ σάρκες καί τὰ αἵματα τῶν διαφόρων ἐμψύχων ὄντων ἔχουν ὡσαύτως βασικὰς διαφοράς, ὅπως παρατηρεῖ καί ὁ θεῖος Παῦλος (Α' πρὸς Κορ. ΙΕ' 39). Τό αἷμα δέ τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ὅλως διάφορον ἀπὸ τοῦ αἵματος ὄλων τῶν αἱματοφόρων ζώων, ἀλλά καί τοῦ τόσον ὑμνηθέντος πιθήκου, ἐξ οὗ τινες τῶν συνανθρώπων μας ἐπιθυμοῦν εἰσεῖτι νά κατάγωνται. Ἐπεκυρώθη οὕτω, ἐπαναλαμβάνομεν, κατόπιν τῶν ὡς ἀνωτέρω, τό ἀπόφθεγμα «πᾶν ὄν, μόνον ἐξ ὁμοίου ὄντος γεννᾶται καί ἀναπαράγεται». Καί κατεδικάσθησαν ὀριστικῶς αἱ θεωρίαι τόσον τῆς αὐτομάτου γενέσεως τῶν ἐνοργάνων ὄντων, ὅσον καί τῆς ἐξελίξεως αὐτῶν, ὑφ' ὅλας αὐτῆς τὰς μορφάς¹¹⁶.

Η. Η ΟΡΓΑΝΙΚΗ ΔΙΑΠΛΑΣΙΣ ΚΑΙ Η ΖΩΗ ΤΩΝ ΕΝΟΡΓΑΝΩΝ ΟΝΤΩΝ

Ἐτέρα ἀπόδειξις τῆς δημιουργίας ὑπὸ τοῦ Θεοῦ τοῦ κόσμου καί τοῦ ἔωλου καί ἀβασίμου καί ἀνεπερείστου τῶν θεωριῶν τῆς ἐξελίξεως, τῆς τυχειότητος καί τῆς φυσικῆς ἐπιλογῆς εἶναι οἱ ὀργανισμοὶ τῶν πολυποικίλων καί πολυμόρφων ἐνοργάνων ὄντων τῶν διακοσμούντων, τόσον θαυμαστῶς, τό ἐπὶ τοῦ πλανήτου τούτου ὑπέροχον φαινόμενον τῆς ζωῆς. Διότι μετὰ τὴν ἀπόδειξιν τοῦ ἀναληθοῦς καί ἀβασίμου τῆς θεωρίας τῆς ἐξελίξεως τῶν ἐνοργάνων ὄντων ἐκ τῶν ἀπλουστερῶν εἰς τὰ ἀνώτερα, ὡς καί τῆς θεωρίας τῆς αὐτομάτου γενέσεως καί τῶν μονοκυττάρων ἔστω ὀργανισμῶν ἐκ τῆς ἐνοργάνου ὕλης, δύο ἄλλαι ἐκδοχαὶ ἀπομένουν πρὸς ἐξήγησιν τοῦ φαινομένου τῆς ὑπάρξεως καί τῆς ζωῆς ἐν γένει τῶν διαφόρων ἐνοργάνων ὄντων, ἀπὸ ἀπόψεως, κατ'

¹¹⁶ μακαριστοῦ Δ. Σπηλιώτου, χημικοῦ καί διδάκτορος φυσικῶν ἐπιστημῶν «Ἡ Θεωρία τῆς καταγωγῆς ἐν τῇ σφαίρα τοῦ ἐπιστητοῦ», ἐκδοσ. 1938, ἔνθα παρατίθενται ἐν περιλήψει καί αἱ ἐναντίον τῶν θεωριῶν τῆς «αὐτομάτου γενέσεως» καί τῆς «ἐξελίξεως» γνῶμαι πολλῶν καί διεθνῶς φήμης ἐπιστημόνων.

ἀρχήν, μόνον ὀργανικῆς. α) Ἡ ἐκδοχή τῆς αὐτομάτου καί τυχαίας γενέσεως τῶν πρώτων εἰδῶν καί γενῶν ὄλων τῶν ἐνοργάνων ὄντων, ἅτινα ὑπάρχουν σήμερον, ὡς ἀπ' ἀρχῆς ἐνεφανίσθησαν ταῦτα καί εἶναι εἰσέτι ἐπὶ τῆς σκηνηῆς τῆς ζωῆς- ἐπίσης δέ καί τῶν ἐν τῷ μεταξὺ ἐξαφανισθέντων. Καί β) Ἡ ἐκδοχή τῆς αὐτοαιτιότητος, ἢ ἄλλως τῆς αὐτοδημιουργίας αὐτῶν.

Καί ὅσον μὲν ἀφορᾷ εἰς τὴν πρώτην ἐκδοχὴν, προβάλλει ἐνώπιον τῆς ἡμετέρας συνειδήσεως τό ἐρώτημα: Εἶναι δυνατόν νά δεχθῶμεν ὅτι οἱ ὀργανισμοὶ τῶν διαφόρων ἐνοργάνων ὄντων, οἱ ἀποτελοῦντες ὑπέροχα ἐργοστάσια καταλλαγῆς τῆς ὕλης, ἀσυλλήπτων καί αὐτομάτων φυσικοχημικῶν καί μηχανικῶν λειτουργιῶν, ἐν τῇ διαπλάσει τῶν ὁποίων ἐκδηλοῦνται σοφία, πρόνοια καί σκοπιμότης ἐκδήλως ἄπειροι, (διὰ τὴν ἐξυπηρέτησιν τόσον τῆς ἰδίας ἐκάστου ὄντος ζωῆς, ὅσον καί ἄλλων ὄντων τοῦ αὐτοῦ εἴδους, ἢ καί συγγενῶν καί μὴ εἰδῶν καί γενῶν) ἐγένοντό ποτε αὐτομάτως, οἷοι εἶναι σήμερον, διὰ τῆς τυχαίας συναναμίξεως τῶν σχηματιζόντων αὐτοὺς χημικῶν στοιχείων, ὧν ἡ βασικὴ σύστασις δέν εἶναι τι ἄλλο εἰμὴ ἄλογοι μονάδες ἠλεκτρισμοῦ; Ἀναντιρρήτως ὄχι.

Ἐρχόμεθα εἰς τὴν δευτέραν ἐκδοχὴν. Ἐρωτῶμεν πάλιν καί ὡς πρὸς ταύτην τὸν ἄνθρωπον, τὴν κορωνίδα τῶν ἐνοργάνων ὄντων, τὸν ἄνθρωπον, γενικῶς, ἀσχέτως τόπου καί χρόνου. Ποία ἡ μαρτυρία τῆς συνειδήσεως σου; Μήπως ἐδημιούργησες σέ - αὐτόν; Ἡ ἀπάντησις ἦν θά λάβωμεν, ἐξαιρέσει παραφροσύνης, θά εἶναι αὕτη: Δύο μαρτυρίαὶ προβάλλουν ἐν τῇ συνειδήσει μου· α) «ὅτι εἶμαι γεγονός, γενόμενον ἐν χρόνῳ»· καί β) «ὅτι δέν ἐδημιούργησα ἐμαυτόν». Ἡ ἐνδεχομένη ἀντίρρησις ὅτι ἔχομεν καί τρίτην μαρτυρίαν, ὅτι δηλαδή ἐγεννήθημεν ἀπὸ τούς γονεῖς ἡμῶν, εἶναι ἄνευ οὐσιαστικοῦ περιεχομένου ἀπλῶς λογικοφανῆς. Δέν μεταβάλλει τὴν πραγματικότητα. Διότι ἡ κυρία ἀπάντησις τὴν ὁποίαν ὑποχρεοῦται νά δώσῃ πᾶς ἄνθρωπος (καί οἱ γονεῖς ἡμῶν καί οἱ πρόγονοι μέχρι τῶν πρώτων ἀνθρώπων) εἰς τό ρηθὲν ἐρώτημα, εἶναι ὅτι: «εἶναι γεγονότα καί ὅτι δέν ἐδημιούργησαν αὐτοὶ ἑαυτούς».

Ἐάν ὅμως τὴν μαρτυρίαν ταύτην τῆς συνειδήσεώς του ἔχει ὁ ἄνθρωπος, ὁ βασιλεὺς τῶν ἐνοργάνων ὄντων, πόσον μᾶλλον τὰ ὑπὸ τὸν ἄνθρωπον, ζῶα, τὰ δένδρα καί τὰ φυτά; Θά ἦτο δυνατόν ποτὲ νά ὑποστηριχθῇ λογικῶς, ὅτι ταῦτα δέν εἶναι γεγονότα καί ὅτι ἐδημιούργησαν αὐτά, ἑαυτά; Ὁχι ἀσφαλῶς.

Εἶναι συνεπῶς τόσον ὁ ἄνθρωπος ὅσον καί τὰ λοιπὰ ἐνόργανα ὄντα, ἔμψυχά τε καί ἄψυχα, δημιουργήματα- γεγονότα, γενόμενα εἰς ὠρισμένους καιροὺς, τὴν ἀλήθειαν δέ ταύτην οὐδαμῶς μεταβάλλει οὐδ' αὐτὴ ἡ παραδοχὴ τῆς θεωρίας τῆς ἐξελίξεως. Διότι ἡ ἐπιστήμη παρεδέχθη ἀπολύτως, ὅτι ὑπῆρξεν ἐποχὴ ὄλως ἀζωϊκῆ. Ἐποχὴ δηλαδή καθ' ἣν δέν ὑπῆρχεν ἐπὶ τοῦ πλανήτου οὐδέ ἴχνος ζωῆς. Ἡ μαρτυρία λοιπόν αὕτη τῆς ἀνθρωπίνης συνειδήσεως «ὅτι εἶναι γεγονός», ἐπεκτεινομένη οὐ μόνον ἐπὶ τοῦ συνόλου τῶν ἐνοργάνων ὄντων, ἀλλὰ καί ἐπὶ τοῦ ὕλικου Σύμπαντος καθόλου¹¹⁷, διακηρύσσει καί πάλιν, ὅτι τὰ πάντα εἶναι γεγονότα, δημιουργήματα τοῦ πανσόφου καί παντοδυνάμου Δημιουργοῦ. Διότι ἀποκλειομένων: α) τῆς ἐκδοχῆς τῆς αὐτομάτου γενέσεως

¹¹⁷ Ἰστάμεθα νοερῶς ἐπὶ τῶν ὀρίων τοῦ ὕλικου Σύμπαντος, τοῦ ἀποτελοῦντος μίαν τεραστίαν σφαίραν ὠρισμένου ὄγκου, περιεχομένου καί βάρους καί λέγομεν πρὸς αὐτό: Ἐγώ, τό μόνον ἐν σοί ὄν τό ἔχον συνειδήσιν τῆς ὑπάρξεώς μου, ἔχω μαρτυρίαν τῆς συνειδήσεώς μου ὅτι δέν εἶμαι αὐτοαίτιος, δέν ἐδημιούργησα ἐμαυτόν καί ἄρα εἶμαι δημιούργημα, γεγονός. Σὺ, ἐν τῷ συνόλῳ σου, ἀπαρτιζόμενον ἐξ ἀλόγων πεπερασμένων σωματίων ἠλεκτρισμοῦ, μὴ ἐχόντων οὐδέ συνοχήν, εἶναι δυνατόν νά εἶσαι αὐτοαίτιος; Ἀναμφιβόλως ὄχι.

μονοκυττάρων οργανισμῶν, ὡς καί τῆς ἐξελιξέως αὐτῶν εἰς τελειότερους· β) τῆς ἐκδοχῆς τῆς τυχαίας αὐτομάτου γενέσεως τῶν πρώτων εἰδῶν καί γενῶν, ὅπως ταῦτα ἐνεφανίσθησαν καί ὑπάρχουν ἐπὶ τῆς σκηνῆς τῆς ζωῆς, καί γ) τῆς ἐκδοχῆς τῆς αὐτοδημιουργίας τῶν πρώτων ὄντων καί τῆς αὐτοαιτιότητος αὐτῶν, ὑποχρεούμεθα νά δεχθῶμεν ὡς ἀληθῆ τὴν μαρτυρίαν τῆς Γραφῆς, ὅτι πάντα τὰ ἐνόργανα ὄντα ἐδημιουργήθησαν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ. (Γενεσ. Α' καί Β'). Καί εἶναι ὑπέροχοι ἀληθῶς μάρτυρες τῆς ὑπάρξεως, τῆς σοφίας καί τῆς παντοδυναμίας Αὐτοῦ.

Ἐκδηλοῦται δέ ἡ ἀσύλληπτος, κατ' ἀρχήν, πρόνοια καί ἡ πάνσοφος παντοδυναμία τοῦ Θεοῦ καί ἐν τῇ ὀργανικῇ διαπλάσει καί ζωῇ ὄλων τῶν ἐνοργάνων ὄντων, ἀψύχων τε καί ἐμψύχων (περιλαμβανομένου καί τοῦ ἀνθρώπου), διότι πάντα τὰ εἶδη καί γένη αὐτῶν ἐπλάσθησαν μέ ὀργανισμούς καταλλήλους καί μέ εἰδικά - καί ἀναλλοίωτα ἀπ' ἀρχῆς καί μέχρι σήμερον- ὄργανα ἀναπαραγωγῆς, ἵνα πανσόφως διαιωνίζηται τό «εἶδος» ἢ τό «γένος» ἐκάστου καί ἀσφαλῶς ἐπιτελῆ ἕκαστον τόν ἑαυτοῦ προορισμόν. Οἱ ὀργανισμοὶ καί τὰ ἰδιαίτερα αἰσθητήρια ὄργανα ἀπάντων ἐδημιουργήθησαν ἀνάλογα μέ τὰς φυσικὰς συνθήκας καί τό φυσικόν περιβάλλον ἐν ᾧ προωρίσθησαν νά ζήσουν, τῶν μὲν ὑδροβίων ἀνάλογα πρὸς τὴν πυκνότητα καί τὴν πίεσιν τοῦ ὕδατος, τῶν δέ χερσαίων καί τῶν πετεινῶν κατάλληλα διὰ τὴν πυκνότητα, τὴν θερμότητα καί τὴν πίεσιν τῆς ἀτμοσφαιρας, τὴν ἀκτινοβολίαν τοῦ ἡλίου, ἀλλὰ καί πλείστων ἄλλων γνωστῶν ἢ καί ἀγνώστων ἴσως ἔτι εἰς ἡμᾶς φυσικῶν συντελεστῶν, ἐπωφελῶν τε καί ἐπιβλαβῶν, ὡς αἱ κοσμικαὶ ἀκτῖνες κ.ἄ. Καί ὡς κορωνίς καί τῆς ὀργανικῆς δημιουργίας ἐτέθη πάλιν ὁ ἀνθρώπος. Διότι καί ἡ ὀργανικὴ καί μηχανοχημικὴ διάπλασις καί λειτουργία καί τοῦ σώματός του ὑπερέχει πάντων τῶν λοιπῶν.

Θὰ παρατηρήσουν ἴσως τινὲς ὅτι ὁ ὀργανισμὸς τοῦ ἀνθρώπου οὔτε τὴν ἱκανότητα τῆς ἐπὶ μακρόν παραμονῆς ἐν τῷ ὕδατι ἔχει, μήτε καί πτητικὰ ὄργανα διὰ νά ἵπταται ἐν τῷ ἀέρι. Ἐπίσης, ὅτι καί ὁ ὀφθαλμὸς τοῦ ἀνθρώπου δέν φθάνει τὴν ὀξύτητα τῆς δράσεως τοῦ ἀετοῦ, ὡς καί τῶν ὀφθαλμῶν τῆς γαλῆς κ.ἄ. Πλὴν πάντα ταῦτα ἀνεπλήρωσεν ὁ δημιουργὸς διὰ τοῦ εἰς τόν ἀνθρώπον μόνον δοθέντος λογικοῦ καί ἐνσυνειδήτου πνεύματος, ὅπερ, οὐδόλως προέρχεται ἐκ τῆς φυσικοχημικῆς λειτουργίας τοῦ σώματος ἡμῶν. Καί διὰ τῶν κατακτήσεων τοῦ πνεύματος, διασχίζομεν σήμερον ὄχι μόνον τὰ ὑψηλότερα στρώματα τῆς ἀτμοσφαιρας, ἀλλὰ καί αὐτό τό διάστημα μέ ὑπερηχητικὴν ταχύτητα, βλέπομεν, καλλίτερον τοῦ ἀετοῦ, εἰς μακροτάτας ἀποστάσεις καί πλέομεν ἀνέτως, ἐν τέλει, καί ἐπὶ μακρόν καί εἰς τοὺς βυθοὺς τῶν θαλασσῶν. Πλασθεὶς ὁ ἀνθρώπος διὰ νά κυριαρχήσῃ καί βασιλεύσῃ ἐφ' ὄλων τῶν λοιπῶν ἐνοργάνων ὄντων, ἐμψύχων καί ἀψύχων (Γενεσ. Α' 26-31 κ.ἄ.), τινὰ τῶν ὁποίων εἶναι ἀσυγκρίτως ὑπέρτερα αὐτοῦ εἰς ὀργανικὰς διαστάσεις καί δύναμιν, ἐπροικίσθη ὑπὸ τοῦ Θεοῦ διὰ τῆς ἀνεκτιμήτου δωρεᾶς τοῦ λογικοῦ καί ἐνσυνειδήτου πνεύματός του, δι' οὗ ἀνεπλήρωσε πάσας τὰς ἔναντι τῶν λοιπῶν ἐνοργάνων ὄντων ὀργανικὰς ἀτελείας ἢ ἐλλείψεις του καί ἐν πολλοῖς ὑπερέβαλε καί τὰ εἰδικὰ τούτων προσόντα ἢ πλεονεκτήματα, τὰ ὑπὸ τοῦ δημιουργοῦ καί πάλιν εἰς αὐτὰ δοθέντα πρὸς ἐπιτέλεσιν τοῦ εἰδικοῦ αὐτῶν προορισμοῦ. Ἀνεξαρτήτως ὅμως τοῦ ἀνεκτίμητου τούτου θείου δώρου καί τό σῶμα τοῦ ἀνθρώπου ἐπλάσθη γενικῶς, κατὰ τρόπον ὅπωςδήποτε πληρέστερον καί πολυπλοκώτερον πάντων τῶν ὀργανισμῶν τῶν λοιπῶν ἐνοργάνων ὄντων. Καί ὡς ἐκ τούτου ἀπαρτίζει ἕν ὑπέροχον μηχανοχημικόν ἐργοστάσιον, κινήσεως, καύσεως καί καταλλαγῆς τῆς ὕλης, ἀσύλληπτου, ἐν πολλοῖς, φυσικοχημικῆς καί μηχανικῆς

λειτουργίας, ἐν τῇ φιλοσοφικῇ διερευνήσει τοῦ ὁποίου ἰλιγγιᾶ κυριολεκτικῶς ὁ ἀνθρώπινος νοῦς.

Ἐξετάζοντες λοιπόν φιλοσοφικῶς, ἐν γενικωτάτῃ πάντως φιλοσοφικῇ διερευνήσει, τόν τρόπον τῆς διαπλάσεως, τῆς λειτουργίας καί ἀλληλεπιδράσεως καί ἀλληλεξαρτήσεως τῶν διαφόρων ὀργάνων καί συστημάτων τοῦ ἀνθρώπινου σώματος, διαπιστοῦμεν εὐκόλως τήν ἐν αὐτοῖς - καί δι' αὐτῶν- ἐκδηλουμένην ὑπέροχον σκοπιμότητα καί τήν ἀπειρον καί ἀσύλληπτον σοφίαν, δύναμιν καί πρόνοιαν τοῦ Θεοῦ, ἐκδηλουμένας βεβαίως ἀναλόγως καί ἐν τῇ διαπλάσει καί τῇ ὀργανικῇ ζωῇ καί πάντων τῶν κατωτέρων τοῦ ἀνθρώπου ἐνοργάνων ὄντων, ἅτινα, ὅπως καί ὁ ἀνθρώπος, οὔτε αὐτομάτως, μήτε δι' αὐτοδημιουργίας, ἀλλ' οὔτε καί διά τῆς ἐξελίξεως κατέλαβον τήν ἦν ἀπ' ἀρχῆς κατέχουν θέσιν ἐν τῷ θεάτρῳ τῆς ζωῆς.

Οὕτως οἱ ὀφθαλμοὶ ἡμῶν, κατ' ἀρχήν (ὁμοίους σχεδόν τῶν ὁποίων ἔχουν καί τὰ πλεῖστα τῶν λοιπῶν ἐμψύχων ὄντων, ἐνῶ τὰ ἔντομα καί πολλά τῶν ἐναλίων καί ὑδροβίων ἐν γένει ἔχουν διάφορα καί πολυποίκιλα ἀλλ' ὑπέροχα ἐπίσης συστήματα ὀράσεως) ἀποτελοῦν τό τελειότερον ὀπτικόν, φωτογραφικόν ἀλλά καί κινηματογραφικόν συνάμα σύστημα. Τοῦτο ἔχοντες ὡς πρότυπον κατεσκευάσαμεν τήν φωτογραφικήν ἀλλά καί τήν κινηματογραφικήν μηχανήν, ἀναμφιβόλως ὅμως αὐταὶ οὐδέποτε θά φθάσουν τήν τελειότητα τῆς ἀνθρωπίνης ὀράσεως. Τά βλέφαρα, π.χ., ἀνοίγουν καί κλείουν αὐτομάτως διά νά ἐπιτρέψουν ἢ ἀποκλείσουν τήν δρᾶσιν εἴτε συνεπείᾳ ἐπιταγῆς τοῦ πνεύματος, τῆς ψυχῆς, ἢ καί λόγῳ ἄμεσου ἢ ἐμμέσου ἐπιδράσεως τῶν γενικωτέρων σχετικῶν ἀναγκῶν τοῦ ὀργανισμοῦ, τοῦ ὕπνου π.χ. τῆς ἀφυπνίσεως κ.ο.κ. Αἱ βλεφαρίδες, ἐκφυόμεναι εἰς τὰ ἄκρα τῶν βλεφάρων, προφυλάσσουν τόν βολβόν ἀπό τοῦ κονιορτοῦ ὡς καί ἄλλων μικροοργανισμῶν ἢ σωματιδίων μεταφερομένων ὑπό τοῦ ἀέρος, ἐνῶ αἱ ὀφρύες, ἄνωθεν τῶν βλεφάρων τοποθετημέναι, ἀπομακρύνουν τόν ἐκ τοῦ μετώπου κατερχόμενον - καί ἐπιβλαβῆ εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς - ἰδρῶτα, κοσμοῦσαι, συνάμα, καί τό πρόσωπον. Διά τήν ἀέναον δέ σχεδόν, κατά τήν διάρκειαν τῆς ἐγρηγόρσεως, κίνησιν τῶν βλεφάρων ἐγχύνεται αὐτομάτως ἐπίσης ἀπό εἰδικῶν ἀδένων τό πολύτιμον, καί ἀπό ψυχικῆς ἀπόψεως, δάκρυ, ἢ ποσότης τοῦ ὁποίου αὐξάνει μόλις παραστῆ ἕκτακτος τίς ἀνάγκη ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ βολβοῦ, ὡς ἢ εἰσβολή ξένου σώματος ἢ ἄλλη ἐξωτερικὴ προσβολή.

Δέν θά περιγράψωμεν βεβαίως λεπτομερῶς τόν ὑπέροχον μηχανισμόν καί τήν ἐν γένει διάπλασιν τῶν διαφόρων μερῶν τοῦ βολβοῦ, ὡς καί τόν θαυμάσιον τρόπον τῆς δι' αἵματος τροφοδοτήσεώς του, ἐφόσον ἐκφεύγει τοῦτο τοῦ πλαισίου τῆς παρούσης, εἶναι δ' ἐξ ἄλλου ἔργον τῶν ὀφθαλμολόγων, οἱ πλεῖστοι τῶν ὁποίων, καί οἱ πλέον διακεκριμένοι, κατεδίκασαν τὰς μωρὰς θεωρίας τῆς «αὐτομάτου γενέσεως» καί τῆς «ἐξελίξεως» μόνον ἐκ τῆς ὑπερόχου σκοπιμότητος καί τῆς θείας ἀληθῶς προνοίας καί σοφίας, αἵτινες ἐκδηλοῦνται εἰς τόν τρόπον τῆς διαπλάσεως καί τῆς λειτουργίας τῶν ὀφθαλμῶν. Θά περιορισθῶμεν εἰς τὰς πολυτίμους μηχανοχημικὰς ιδιότητας καί λειτουργίας τοῦ φακοῦ του, προσαρμοζομένου ἐκάστοτε, αὐτομάτως καί ταχύτατα, μέ τὰς ἀποστάσεις τῶν ἐξωτερικῶν εἰκόνων δι' ἀναλόγων, καί αὐτομάτων ἐπίσης, συστολῶν καί διαστολῶν τῆς κόρης, δι' ὧν ἰδίᾳ καθορίζεται ἢ ποσότης τοῦ ἀναγκαιοῦντος φωτός πρὸς φωτογράφησιν τῆς ἔξωθεν λαμβανομένης, ἀνακλαστικῶς, εἰκόνης καί τόν σχηματισμόν ταύτης ἀνεστραμμένης ἐπὶ τοῦ ἀμφιβληστροειδοῦς, ὅπως ἀκριβῶς ἐπιτελεῖται εἰς τὰς φωτογραφικὰς μηχανάς. Ἐνῶ ὅμως ἡμεῖς ἐκ τοῦ κλειστοῦ

θαλάμου τῆς φωτογραφικῆς μηχανῆς λαμβάνομεν ἀνεστραμμένην τὴν ἀποτυπωθεῖσαν φωτογραφίαν καὶ ἐνεργοῦμεν δευτέραν φωτογράφησιν ταύτης, διὰ νὰ ἔχωμεν τὴν ὀρθὴν εἰκόνα τοῦ φωτογραφηθέντος ἀντικειμένου, ἐν τῷ ὀφθαλμῷ ἡμῶν ἐπιτελεῖται καὶ πάλιν αὐτόματος πρὸς τοῦτο μηχανικὴ λειτουργία, ὥστε διὰ μεταφορᾶς τῆς ἀνεστραμμένης εἰκόνος εἰς ἰδιαίτερον ἐσωτερικὸν κέντρον (διὰ δευτέρας οὕτως εἰπεῖν φωτογραφήσεως) διαμορφοῦται ἡ φυσιολογικὴ τοῦ δρωμένου ἀντικειμένου εἰκὼν. Τό ὅτι εἰδικοὶ ἀδένες ἐκκύνουν ἰδιαίτερον ὑγρὸν διὰ τὸν καθαρισμὸν τῆς οὕτω σχηματιζομένης εἰκόνος, ὅπως ἀκριβῶς καθαρίζονται αἱ φωτογραφίαι εἰς τὰς φωτογραφικὰς ἡμῶν μηχανάς, δίδει μικρὰν ἰδέαν τῆς λεπτοτάτης καὶ πολυποίκιλης μηχανοχημικῆς λειτουργίας τῶν ὀφθαλμῶν ἡμῶν, αὐτομάτως εἰς ἐνέργειαν τιθεμένης, εἴτε, τῇ ἐπιβολῇ τοῦ πνεύματος - τῆς ψυχῆς, εἴτε ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῶν εἰδικῶν ἐνδοοργανικῶν ἢ ἐξωτερικῶν συντελεστῶν.

Ἐπὶ πλέον ὅμως τῆς ὑπερόχου ταύτης λειτουργίας, οἱ ὀφθαλμοὶ ἡμῶν ἔχουν πλεονεκτήματα, τὰ ὁποῖα δὲν θὰ δυνηθῶμεν ἀσφαλῶς νὰ προσθέσωμεν ποτέ εἰς τὰς φωτογραφικὰς ἡμῶν μηχανάς. Διότι αἱ δύο κεχωρισμέναι εἰκόνες τῶν δύο ὀφθαλμῶν ἐνοῦνται ἀκολουθῶς εἰς μίαν, αὐτὴ δὲ διὰ βραχυτάτων διαλειμμάτων εἰς τὸν ἐγκέφαλον μεταφερομένη (ὅπως ἀκριβῶς εἰς τὸν κινηματογράφον) καὶ ἀπὸ τῶν λοιπῶν συμβλεπομένων τυχόν εἰκόνων διαχωριζομένη, χωρὶς νὰ γίνῃ οὐδεμία σύγχυσις ἢ ἀλλαγὴ, μεταβάλλεται ἀκαριαίως ὑπὸ τῆς ψυχῆς ἡμῶν εἰς ἰδέαν, περιέχουσαν ὄχι μόνον καὶ τὰς ἐλαχίστας λεπτομερείας τῆς μορφῆς τῶν διαφόρων ἀντικειμένων ἀλλὰ καὶ τοὺς ἰδιαιτέρους αὐτῶν χρωματισμούς. Ταυτοχρόνως ἡ ἐπιλεγείσα ὑπὸ τῆς ψυχῆς καὶ εἰς ἰδέαν μετατραπεῖσα εἰκὼν ἀποταμιεύεται εἰς τὴν ἀποθήκην τῆς «μνήμης», διὰ νὰ ἀνασύρηται ἐκεῖθεν ἐκάστοτε, καὶ ἐφ' ὅρου ζωῆς, κατὰ τὴν βούλησιν ἡμῶν. Εἶναι ἀναμφισβήτητον ὅτι ὅσον δήποτε καὶ ἂν προχωρήσωμεν εἰς ἐπιστημονικὰς κατακτήσεις, οὐδέποτε θὰ δυνηθῶμεν νὰ κατασκευάσωμεν ὀπτικὸν μηχανοχημικὸν σύστημα τόσον τέλειον καὶ τόσον πλήρες (καὶ ἐν τῷ ὅσῳ μάλιστα περιορισμένῳ χώρῳ) ὅσον εἶναι τὸ σύστημα τῆς δράσεως τοῦ σώματος ἡμῶν¹¹⁸.

Παράλληλον, καὶ ἴσης λεπτότητος ἀλλὰ καὶ μηχανοχημικῆς ὅπως καὶ τεχνικῆς διαπλάσεως καὶ λειτουργίας ὄργανον τοῦ ἡμετέρου σώματος ἀποτελεῖ τὸ οὖς. Ἡ ἐξωτερικὴ διασκευή του, σχηματίζουσα λεπτοτάτην, ἀπὸ ἀπόψεως τεχνικῆς καὶ μηχανικῆς, χοάνην (βάσει δὲ τῶν ἀναλογιῶν τοῦ σώματος, καὶ δὴ τῆς κεφαλῆς, ὠραιότατην καὶ ἀπολύτως συμμετρικὴν) συγκεντρώνει τὰ κύματα τῶν παλμικῶν δονήσεων τῶν ἐξωτερικῶν ἤχων καὶ μεταφέρει ταῦτα ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ

¹¹⁸ Ἡ θεία παντοδυναμία, πανσοφία καὶ πρόνοια ἐκδηλοῦνται βεβαίως, ὡς προείπομεν, πολυειδῶς μάλιστα καὶ πολυτρόπως, καὶ εἰς πάντα τὰ συστήματα ὀράσεως τῶν λοιπῶν ἐμψύχων ὄντων. Οὕτω π.χ. τὰ κῆτη, ζῶντα εἰς τὰ μεγάλα βάθη τῶν βυθῶν τῶν ὠκεανῶν, ὅπου ἐπικρατεῖ ἀπόλυτον σκότος, ἐκτὸς τῆς ὑπερόχου ἐσωτερικῆς διαπλάσεως τοῦ σώματος αὐτῶν, δι' ἧς ἐξουδετερώνεται ἢ εἰς τὰ βάθη ἐκεῖνα μεγάλη πίεσις τοῦ ὕδατος, ἔχουν ἀντὶ ὀφθαλμῶν πραγματικούς ἠλεκτρικούς προβολεῖς, ἐνίοι μάλιστα τῶν ὁποίων εὐρίσκονται καὶ εἰς τὰ πλευρὰ αὐτῶν ἐν εἶδει ἠλεκτρικῶν πλακῶν. Ἡ φωτιστικὴ ἔντασις τῶν προβολέων τούτων ὑπερβαίνει πολλὰκις καὶ τὰ 15 μέτρα, ἢ δὲ μηχανικὴ διάταξις αὐτῶν εἶναι ἀσυγκρίτως πληρεστέρα τῶν ὑφ' ἡμῶν κατασκευασθέντων τοιούτων, τόσον διὰ τὴν παραγωγὴν τοῦ ἠλεκτρικοῦ φωτός, ὅσον καὶ διὰ τὴν αὔξησιν τῆς ἐντάσεώς του διὰ καταλλήλων πρισμάτων, ἀνακλαστικῶν φακῶν κ.ἄ. Οὕτω τὰ κῆτη ταῦτα, ἀνάπτοντα τοὺς ἠλεκτρικοὺς αὐτῶν προβολεῖς κατὰ βούλησιν, οὐ μόνον ρυθμίζουν τὰς κινήσεις αὐτῶν κατὰ τὰς ἐκάστοτε ἀνάγκας των, ἀλλὰ φωτίζουν συνάμα καὶ τὰ ἐρεβώδη βάθη τῶν βυθῶν, διευκολύνοντα τὴν κίνησιν καὶ τὴν ζωὴν καὶ ἄλλων ὄντων στερουμένων τοῦ ὀπτικοῦ καὶ φωτιστικοῦ τούτου συστήματος. Πολλῶν ἐπίσης ἐντόμων οἱ ὀφθαλμοὶ ἀποτελοῦν πολυεδρικοὺς φακοὺς ὑπερόχου τέχνης!!! Τοῦ δὲ ἀετοῦ οἱ ὀφθαλμοὶ εἶναι κατὰ τοιοῦτον τρόπον διαπεπλασμένοι, ὥστε οἱ βολβοὶ αὐτῶν νὰ μεταβάλλουν θέσιν, ὅταν ἀπὸ μεγάλου ὕψους κατέρχεται ὡς ἀστραπή, διὰ νὰ ἐπιτεθῇ κατὰ τῆς λείας του. Ἄν ὑστεροῦντο τοῦ πλεονεκτήματος τούτου, θὰ ἐτυφλοῦντο ταχέως λόγῳ τῆς ἀποτόμου μεταβολῆς τῆς ἀποστάσεως. Ἀλλὰ καὶ πρὸ τῆς τυφλώσεως, δὲν θὰ ἠδύνατο ὁ ἀετὸς νὰ διακρίνῃ τὸ θῦμα τοῦ κατερχόμενος ἀποτόμως πλησίον αὐτοῦ.

λεπτοτάτου ἀκουστικοῦ τυμπάνου, ὅπερ κλείει τό κάτω μέρος τοῦ στομίου τῆς τελειοτάτης ταύτης ἀκουστικῆς καί τεχνικῆς συσκευῆς. Ὁ εἰς τήν μεμβράνην οὕτω φθάνων ἤχος πολλαπλασιάζεται διά τῶν 6.000 χορδῶν (τῆς ἀποκληθείσης κιθάρας τοῦ Κοτύ), ἐξ ὧν ἀποτελεῖται ἡ μεμβράνη, ἀλλά καί τονοῦται, προσέτι, ὑπό τῶν τριῶν ὄσταριῶν, τῶν εὐρισκομένων ὀπισθεν αὐτῆς, ἥτοι τοῦ ἀναβολέως, τῆς σφύρας καί τοῦ ἄκμονος, κατά τόν ἐσχάτως μόλις γνωσθέντα φυσικόν νόμον τῆς μείζονος μεταδόσεως τοῦ ἤχου διά τῶν στερεῶν. Ἐκείθεν ὁ ἤχος μεταφέρεται, αὐτομάτως καί πάλιν, καί δι' ὑπερόχων ἐπίσης ἀλλά καί λεπτοτάτων ἀγωγῶν, εἰς τό εἰδικόν κέντρον τοῦ ἐγκεφάλου, διά νά μεταβληθῆ καί οὗτος εἰς ἰδέαν ἅμα τῆ ἐπαφῆ μετά τῆς ψυχῆς. Τό γεγονός ὅτι πλὴν τῆς ὑπερόχου διαπλάσεως τοῦ ἀκουστικοῦ τυμπάνου, ἐτοποθετήθησαν ὀπισθεν αὐτοῦ καί στερεά σώματα, ἵνα μεταφέρηται εὐχερέστερον ὁ ἤχος, δίδει καί αὐθις μικράν εἰκόνα τῆς παγγνωσίας ἀλλά καί τῆς ἀπειρου προνοίας, ἥτις προῦπελόγησε καί συνεδύασε τά πάντα τόσον εἰς τόν ἄνθρωπον, ὅσον καί εἰς τά λοιπά ἔμψυχα ὄντα, πρὸς τελείαν (ἀναλόγως πάντοτε τοῦ εἰδικοῦ ἐκάστου προορισμοῦ) ἐξυτηρέτησιν καί τῆς ἀκοῆς.

Ἡ ρίς, ἐν συνεχείᾳ ἀποτελεῖ ἐπίσης λεπτοτάτην καί πληρεστάτην μηχανοχημικήν συσκευήν, ἐξυπηρετοῦσαν - πλὴν τῆς διακοσμῆσεως τοῦ προσώπου- τόσον τήν ἀναπνοήν ὅσον καί τήν ὄσφρησιν. Εἰς τὰς καλλιτεχνικάς αὐτῆς εἰσόδους ἐτέθη πάλιν ὑπό τοῦ δημιουργοῦ πολύτιμον τρίχωμα, παρεμποδίζον τήν εἰσβολήν μικροοργανισμῶν ἢ μικροσωμάτων, τόσον δέ τοῦτο, ὅσον καί εἰδικοί, ἐν συνεχείᾳ, θάλαμοι, διά καταλλήλων ὑγρῶν αὐτομάτως περιβρεχόμενοι, διῦλίζουν καί θερμαίνουν συνάμα τόν εἰσπνεόμενον ἀέρα, ἵνα μή φθάσῃ ψυχρός καί ἀκάθαρος εἰς τούς πνεύμονας. Λεπτότατοι, ἐκ παραλλήλου, εἰδικοί ἀδένες, ἡ λειτουργία τῶν ὁποίων μέχρι σήμερον δέν εἶναι πλήρως γνωστή, ἐξυπηρετοῦν τήν αἴσθησιν τῆς ὄσφρήσεως, μεταφερομένης ἐπίσης ἀκαριαίως δι' ὑπερόχων ἀγωγῶν εἰς τόν ἐγκέφαλον. Καί μεταβαλλομένης ὁμοίως εἰς ἰδέαν, ἅμα τῆ ἐπαφῆ αὐτῆς μετά τῆς ψυχῆς.

Ὅμοίαν πολλαπλὴν λειτουργίαν καί συλλειτουργίαν, ὡς ἐπὶ τό πλεῖστον, ἐπιτελοῦν τό στόμα, τά χεῖλη, ἡ γλῶσσα, ὁ λάρυγξ καί ὁ φάρυγξ. Καλλιτεχνικώτατα ὄργανα καί εἰδικοί ἀδένες, μέ θαυμασίας ιδιότητας, ἐξυπηρετοῦν τήν πολλαπλὴν ταύτην λειτουργίαν, ἐν ἣ περιλαμβάνεται, σὺν ἄλλοις, καί ἡ αἴσθησις τῆς γεύσεως, δι' ἧς διαχωρίζομεν τό γλυκὺ ἀπὸ τό πικρὸν, τό ἀλμυρὸν, τό ὄξινον κ.ο.κ. Τὰς ιδιότητας ταύτας δέν θά δυνηθῶμέν ποτέ νά προσδώσωμεν εἰς τούς μηχανικούς ἀνθρώπους τούς ὁποίους κατεσκευάσαμεν. Ἐξ ἄλλου, δέν γνωρίζει εἰσέτι ἡ Ἐπιστήμη, διατὶ τό α' εἶδος τό αἰσθανόμεθα γλυκὺ καί τό ἄλλο πικρὸν. κλπ., ἐνῶ πρόκειται, κατά βάθος, περί τῶν αὐτῶν χημικῶν στοιχείων μέ ἐλαχίστας διαφορὰς ἀναλογιῶν. Ὁσαύτως ἐν τῇ αὐτῇ «συλλειτουργίᾳ» περιλαμβάνεται ὁ «ἐνάρθρος λόγος». Καί ὡς ἀπεδείχθη, διά προσφάτων σχετικῶν ἐπιστημονικῶν ἐρευνῶν ἐν Ἀμερικῇ, ἡ φωνή τοῦ ἀνθρώπου εἶναι «ἐγγενής» καί ὄχι «ἐπίκτητος». Ὁ ἄνθρωπος μόνον ἐξ ὅλων τῶν ἐμψύχων ὄντων κατέχει σύστημα παραγωγῆς ἤχων ἀπολύτως μοναδικόν, δημιουργηθέν, προδήλως, διά τήν παραγωγήν τοῦ ἐνάρθρου λόγου. Ὁ φάρυγξ τοῦ ἀνθρώπου δέν ἔχει προηγούμενον ἢ παράλληλον φαινόμενον εἰς τό ζωϊκόν βασίλειον. Ὁ τρόπος μέ τόν ὁποῖον ὁμιλεῖ καί ὁ τρόπος μέ τόν ὁποῖον ἀκούει τούς ἤχους αὐτοῦ εἶναι ἀπολύτως ἀλληλένδετοι. Ἡ ἀντίληψις δέ τῆς ἐπενεργείας ταύτης γίνεται εἰς τόν ἐγκέφαλον.

Εἰς τόν ἐγκέφαλον (τοῦ ὁποίου αἱ ἀπό μέρους ἴνες συνδέονται διά πολυπλόκων

διακλαδώσεων κατά τρόπον κυριολεκτικῶς ἀφάνταστον - μυστηριώδη) καταλήγουν, δι' ὑπερόχων ἀγωγῶν, πᾶσαι αἱ ἐξωτερικαὶ ἀνακλαστικαὶ ἐπιδράσεις ἐπὶ τοῦ σώματος ἡμῶν, ὅπως καὶ αἱ ἐνδοοργονικαὶ λειτουργίαι ἢ ἐκκρίσεις τῶν διαφόρων ἀδένων, καὶ ἐνήμερον, οὕτως εἰπεῖν, αὐτῶν καθιστῶσαι τοῦτον, προκαλοῦν τὴν δι' αὐτοῦ αὐτόματον ἀνακλαστικὴν κίνησιν ἀντιστοίχων τοῦ σώματος ὀργάνων ἢ συστημάτων, πρὸς ἐξυπηρέτησιν τῶν ἐκ τῶν ἐξωτερικῶν ἢ τῶν ἐνδοοργανικῶν ἐπιδράσεων προκαλουμένων ἀναγκῶν. Πρὸς τοῦτο συλλειτουργοῦν ἓν τρισεκατομμύριον περίπου λεπτοτάτων νευριδίων καὶ κυττάρων, σχηματιζόντων πολυειδεῖς μηχανοχημικὰς ομάδας καὶ ἀναλόγους ἀλληλεξαρτωμένους συνδυασμοὺς¹¹⁹. Ἡ ἐκάστοτε παρέμβασις τῆς ψυχῆς εἶναι ὅλως ἄσχετος. Δύναται βεβαίως ἡ ψυχὴ, καταλλήλως μάλιστα ἀσκουμένη, νὰ ἀντιδρᾷ ἐναντίον πασῶν τῶν ἐπὶ τοῦ ἐγκεφάλου ἐπιδράσεων, διατάσσουσα μάλιστα καὶ ὑποχρεοῦσα αὐτόν νὰ ἐνεργήσῃ ἀντιθέτως ὅλως ἀπ' ὅτι αὐταὶ ἐπιβάλλουν. Ὅπως δὴποτε ὅμως εἶναι τόσον λεπτὴ καὶ τόσον πολύπλοκος ἡ λειτουργία τοῦ ἐγκεφάλου, ὥστε προκαλεῖ τὸν θαυμασμόν. Εἰδικὰ π.χ. «κέντρα» καὶ ὄργανα προκαλοῦν τοὺς ἐρεθισμοὺς καὶ τὴν κίνησιν τῶν ἀντιστοίχων συστημάτων καὶ ὀργάνων τοῦ ὅλου σώματος. Εἰδικόν ὄργανον, αὐτομάτως λειτουργοῦν, προκαλεῖ τὸν ὕπνον καὶ τὴν ἐκ τοῦ ὕπνου διεγερσιν, ὅταν μολυνθῇ ἡ ἀτμόσφαιρα ὑπερμέτρως καὶ ἐπίκειται ὁ ἐξ ἀσφυξίας θάνατος. Πῶς, πράγματι, λογικοὶ ἄνθρωποι - καὶ μάλιστα ἐπιστήμονες! - ἠδυνήθησαν νὰ φαντασθῶν ὅτι πάντα ταῦτα, ἀλλὰ καὶ ἡ ὅλη διάπλασις τῶν διαφόρων συστημάτων καὶ ὀργάνων τοῦ σώματος ἡμῶν, διεμορφώθησαν αὐτομάτως καὶ τυχαίως!!!, ἢ συνεπεῖα οἰωνδήποτε ἐξελίξεων καὶ ἐπιδράσεων τυφλῶν καὶ μηχανικῶν, φυσικῶν ἐπιλογῶν;

Καὶ μόνον ὅμως τό γεγονός ὅτι ὁ ἐγκέφαλος τοῦ ἀνθρώπου, ἐγκεκλεισμένος, πρὸς μεγαλυτέραν προφύλαξιν, ὄχι μόνον ἐντὸς τῆς ὀστεΐνης θήκης τοῦ κρανίου, ἀλλὰ καὶ εἰς τό ὑπέροχον καὶ τριπλοῦν περιτύλιγμα τῶν τριῶν μεμβρανῶν τῶν μηνίγγων, ἤτοι τῆς σκληρᾶς, τῆς ἀραχνοειδοῦς καὶ τῆς μαλακῆς (διὰ τὴν ἀποφυγὴν προσκρούσεων ἢ τριβῆς ἐπὶ τῶν κρανιακῶν ὀστέων κατὰ τὰς διαφόρους κινήσεις, καὶ δὴ τὰς ἀποτόμους, τῆς κεφαλῆς καὶ τοῦ σώματος) ἐπιπλέει προσέτι, τρόπον τινά, καὶ ἐπὶ πυκνοτάτου ὑγροῦ, ὥστε κατὰ τὰς διαφόρους καὶ βιαίας πολλάκις κινήσεις τοῦ σώματος νὰ μὴ ὑφίσταται οὐδεμίαν ἐπιβλαβὴ ἐπίδρασιν, δέν ἀποκλείει καὶ δέν καταδικάζει πᾶσαν ἐξελεγκτικὴν ὑπόθεσιν οἰασδήποτε μορφῆς; Διότι ἐάν καὶ τό σῶμα τοῦ ἀνθρώπου διεμορφοῦτο, ὡς πιστεύουν οἱ διάφοροι... «ἐξελεγκτικοί», ἀπὸ ἐρπόντων, ἀρχικῶς, καὶ τετραποδιζόντων ἀκολουθῶς ὀργανισμῶν, φυσιολογικὴ συνέπεια θὰ ἦτο ἡ βαθμιαία μετατόπισις, ἐλάττωσις καὶ ἐξαφάνισις τοῦ ὑγροῦ τούτου εἰς τὴν βάσιν τοῦ ἐγκεφάλου (ἐφ' οὗ ἐπιπλέει κυριολεκτικῶς ὁ ἐγκέφαλος) πιεζομένου ὑπὸ τοῦ βαρυτάτου ὄγκου τοῦ ἐγκεφάλου, μόλις ὡς ὁ ἄνθρωπος θὰ ἴστατο ὄρθιος. Οὕτως ἡ ἐξέλιξις!!! καὶ ἡ ὀρθὴ στάσις τοῦ ἀνθρώπου θὰ ἔβλαπτε καιρίως τό σπουδαιότερον ὄργανον τοῦ σώματος αὐτοῦ.

¹¹⁹ Διεπιστώθη ἐσχάτως ὑπὸ τῆς Ἐπιστήμης ὅτι οἱ πυρηνικοὶ σχηματισμοὶ εἰς τὸν πυθμένα καὶ τὰ τοιχώματα τῆς 3^{ης} κοιλίας τοῦ ἐγκεφάλου λειτουργοῦν ὡς «κέντρα», ἐφορευόντα ἐπὶ τῆς ὕλανταλλαγῆς τῶν θρεπτικῶν οὐσιῶν, δηλαδὴ τῶν ὕδατανθράκων, τῶν λιπῶν καὶ τῶν λευκωμάτων, ἐπὶ τῆς οἰκονομίας τοῦ ὕδατος εἰς τὸν ὄργανισμόν, ἐπὶ τῆς θερμοκρασίας καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν νευροφυτικῶν ἢ ἀπλῶς φυτικῶν λειτουργιῶν. Ὅλοι αὐτοὶ οἱ πυρῆνες, συνδέονται, κατὰ διαφόρους τρόπους, διὰ νευρικῶν δεσμίδων ἢ συρμῶν μεταξὺ τῶν καὶ μετὰ τοῦ τελικοῦ ἐγκεφάλου, ἰδίᾳ τοῦ ρινεγκεφάλου (ὁσφρητικῆς περιοχῆς), μετὰ τοῦ ὀπτικοῦ θαλάμου κ.ἄ. Ἐκπέμπουν δὲ κατιόσας φυτικὰς ἴνας πρὸς τοὺς πυρῆνας τοῦ προμήκου καὶ, διὰ μέσου τοῦ μυελοῦ τοῦ ἀχένου, πρὸς τὸ πάγκρεας, τὰ ἐπινεφρίδια καὶ ἄλλους ἐνδοκρινεῖς ἀδένας.

Ἄλλ' ἄς κατέλθωμεν ἀπό τῆς κεφαλῆς εἰς τόν λαιμόν καί τά λοιπά συστήματα καί ὄργανα τοῦ σώματος ἡμῶν, ἵνα ἴδωμεν κατά πόσον θά ἦτο δυνατόν νά διαμορφωθοῦν καί ταῦτα αὐτομάτως καί τυχαίως ἢ καί δι' ἐξελίξεως οἰασθήποτε «μορφῆς»... Ὁ λαιμός ἡμῶν, θαυμασῶς ἐπίσης ἐξυπηρετῶν πολλάς ἀνάγκας καί λειτουργίας τοῦ σώματος, ἀποτελεῖ συνάμα καί τό στερεόν βάθρον τῆς βαρυτάτης κεφαλῆς μέ ἰδιαίτερον καί μοναδικόν ἐν τῷ ἀνθρωπίνῳ ὀργανισμῷ ὄργανον, τήν εἰδικήν κορυφήν τῆς σπονδυλικῆς στήλης, τόν ἄτλαντα, ἵνα στρέφηται ἡ κεφαλή ἡμῶν εὐχερῶς πρὸς πάσας τὰς κατευθύνσεις. Ἐάν ἦτο δυνατή ἡ τοιαύτη πρὸς τὰ ἄνω διάταξις τῆς σπονδυλικῆς ἡμῶν στήλης δι' ἐξελίξεως (ἐν ἀντιθέσει πρὸς πάντα τά λοιπά ἔμψυχα ὄντα, ὧν ἡ κεφαλή κλίνει πρὸς τὰ κάτω) πῶς θά ἐξηγηθῆ ἡ ἐλαττωματικότης τοῦ ἐλέφαντος, στερουμένου τελείως λαιμοῦ, ἀλλά καί τοῦ λύκου, μή δυναμένου νά στρέψη τήν κεφαλὴν τοῦ δεξιά καί ἀριστερά;!¹²⁰ Διατί τά ζῶα ταῦτα δέν ἠδυνήθησαν νά ἀπαλλαγοῦν τῶν ρηθεισῶν ἀτελειῶν των, ἐπίσης δέ καί τόσα ἄλλα, μέ ἀνωτέρας ὡσαύτως ψυχικᾶς ιδιότητος (ὡς ὁ κύων, ἡ γαλῆ, ἡ ἀλώπηξ κ.ἄ.) δέν ἠδυνήθησαν ὁμοίως νά ἀποκτήσουν τήν ἰκανότητα τῆς στροφῆς τῆς κεφαλῆς αὐτῶν καί πρὸς τὰ ἄνω, παρά τήν ἀναμφισβήτητον προσπάθειαν, τήν ὁποίαν ἀπ' ἀρχῆς προδήλως καταβάλλουν; Μόνον λοιπόν εἰς τόν λαιμόν τοῦ ἀνθρώπου συνεδυσάσθησαν ὑπέροχα ὄργανα καί συστήματα, ὥστε, σὺν τοῖς ἄλλοις, νά δύναται οὗτος νά στρέψη τήν κεφαλὴν του κατά βούλησιν πρὸς ὅλα τά σημεία τοῦ ὀρίζοντος. Καί ἐν αὐτῷ ἐπίσης ἐτοποθετήθησαν θαυμασίοι ἐνδοκρινεῖς ἀδένες (ὁ θυρεοειδῆς μετὰ τῶν παραθυρεοειδῶν) δι' ὧν ρυθμίζεται ἡ θρέψις τοῦ σώματος, καθαρίζεται τό αἷμα κ.ἄ. Εἰς κατάλληλον δέ θέσιν αὐτοῦ, παρά τήν «παρεγκεφαλίδα» ἐτοποθετήθη ὁ μυστηριώδης ἀδὴν τῆς «ὑποφύσεως», ὅστις καί ἀπεκλήθη «δεύτερος ἐγκέφαλος» διὰ τήν ἄκρως πολύτιμον ἀλλά καί πολύμορφον ὑπηρεσίαν, τήν ὁποίαν προσφέρει εἰς τόν ὅλον ὀργανισμόν μέ τήν αὐξητικὴν σωματοτρόπον ὁρμόνην, τὰς γοναδοτροπῖνας ὁρμόνας καί τήν θυρεοτρόπον, ἄστινας ἐκ τῶν τριῶν λοβῶν αὐτοῦ ἐκρίνει.

Τοιοῦτοτρόπως δι' ἐνός ὀργάνου- καί ἐν ἐλαχίστῳ καί πάλιν χώρῳ - συνεδυσάσθησαν αὐθις ὑπέροχοι, πολλαπλαῖ καί πολυειδεῖς μηχανοχημικαὶ λειτουργίαι καί ἐξυπηρετήσεις τοῦ ὅλου σώματος, δεδομένου μάλιστα ὅτι ἐν τῷ λαιμῷ ὑπάρχουν καί ὁ λάρυγξ ἀλλά καί ὁ φάρυγξ, ὡσαύτως δ' ἐξ αὐτοῦ διέρχονται τόσοι ἀγωγοὶ τοῦ αἵματος καί τῶν νεύρων, συνδέοντες τήν κεφαλὴν μετὰ τοῦ λοιποῦ σώματος. Τό πλεῖστον δέ καί τῶν προμνησθέντων ὀργάνων καί συστημάτων λειτουργοῦν αὐτομάτως, ὅπως καί τό ἀναπνευστικόν ἡμῶν σύστημα, τοῦ ὁποίου τά κύρια ὄργανα ἀποτελοῦν, ὡς γνωστόν, οἱ πνεύμονες ἡμῶν.

Διὰ τούς πνεύμονας, ἀρκεῖ φρονουῦμεν νά σημειωθῆ ὅτι ἡ ἐξωτερικὴ αὐτῶν ἐπιφάνεια καταλαμβάνει ἕκτασιν (80) ὀγδοήκοντα!! περίπου τετραγωνικῶν μέτρων. Καί εἶναι ὅλως πρόδηλον ὅτι οὔτε τυχαίως, μήτε ἐξελικτικῶς..., συνεπτύχθησαν καί οὔτοι εἰς τόσον ἐλάχιστον χώρον, ἵνα διαμορφωθῆ οὕτως ὁ τόσον λεπτὸς καί τόσον ὑπέροχος αὐτῶν μηχανισμός, ὥστε, χωρὶς κἄν νά λαμβάνωμεν ἡμεῖς γνῶσιν τῆς πολυτίμου

¹²⁰ Κατὰ τήν βεβαίωσιν τῶν ποιμένων, ὁ λύκος δέν δύναται ὄχι μόνον νά στρέψη τήν κεφαλὴν του δεξιά καί ἀριστερά, ἀλλ' οὐδέ νά ἀνοίξῃ εὐκόλως καί τὰς σιαγόνας του. Διὰ τοῦτο δέ καί ἐπιτίθεται κατὰ τῶν ποιμνίων μέ ἀνοικτόν στόμα. Αἱ ἀτέλειαι αὐταὶ ἐδόθησαν προδήλως εἰς αὐτόν ὑπὸ τοῦ Δημιουργοῦ πρὸς περιορισμόν τῶν ἐπιβλαβῶν ιδιοτήτων του. Ἐπίσης ὁ ἐλέφας σκοπίμως ἐστερήθη λαιμοῦ καί τραχήλου διότι, λόγῳ τοῦ μεγάλου ὄγκου καί βάρους τῆς κεφαλῆς του, θά ἐκινδύνευεν ὡσάκις θά ἐκλινε τήν κεφαλὴν πρὸς τὰ κάτω διὰ νά φάγῃ ἢ νά πῖν, ἔχων λαιμόν καί τράχηλον ἀνάλογον τοῦ ὕψους του. Ἄλλ' ἀντὶ τούτων ἐδόθη εἰς τόν ἐλέφαντα ἡ προβοσκίς, ἐξυπηρετοῦσα πλήρως πάσας τὰς σχετικὰς ἀνάγκας του.

λειτουργίας του, ὁ δὲ διὰ τοῦ στόματος ἢ τῆς ρινός εἰσπνεόμενος ἀήρ (ὁ τόσο ἀπαραίτητος διὰ τὴν ζωὴν) νὰ συντελῆ καὶ εἰς τὸν καθαρισμὸν ὡς καὶ τὴν ὀξυγόνωσιν τοῦ αἵματος, ὅπως καὶ εἰς τὴν καῦσιν τῶν τοξινῶν κ.λπ., τὰς ὁποίας συναποφέρει τοῦτο κατὰ τὴν ἀέναον διαδρομὴν τοῦ πρὸς τροφοδότησιν τῶν διαφόρων μερῶν τοῦ ὄργανισμοῦ. Πρὸς τούτοις καὶ ἡ θαυμασία αὕτη ἀλλὰ καὶ τόσο πολὺπλοκος μηχανοχημικὴ λειτουργία (καθ' ἣν εἰσπνέονται καθ' ἑκάστην καὶ ἀποπνέονται ἑκατοντάδες κυβικῶν μέτρων ἀέρος) ἐπιτελεῖται, μηχανικῶς καὶ ὅλως αὐτομάτως τόσο ἐν ὑπνώσει ὅσον καὶ ἐν ἐγρηγόρσει. Αὐτομάτως δ' ἐπίσης προσαρμόζεται, μέχρι ὠρισμένων ὁρίων, καὶ κατὰ τὰς διαφόρους ἐκτάκτους ἀνάγκας τοῦ ὄργανισμοῦ.

Ἀλλὰ καὶ ἡ λειτουργία τῆς καρδίας δέν εἶναι ὀλιγώτερον θαυμαστή. Απαρτίζει καὶ αὕτη λεπτοτάτην καὶ τελειοτάτην ἀντλίαν ἀπορροφητικὴν καὶ καταθλιπτικὴν, ὅχι μόνον αὐτομάτως ἐπίσης λειτουργοῦσαν ἄνευ διακοπῆς ἐφ' ὅρου ζωῆς, ἀλλὰ καὶ αὐτομάτως ὡσαύτως διανέμουσαν τὸ αἷμα μετὰ ὑπερμαθηματικῆς ἀκριβείας καὶ ὑπερόχου ἀρμονίας κατὰ τὰς ἑκάστοτε ἀνάγκας τῶν διαφόρων μερῶν τοῦ ὄργανισμοῦ. Διότι δέν συγκεντρώνει αὐτὴ μόνον τὸ πολὺτιμον διὰ τὸ σῶμα αἷμα ἐκ τῆς ἐπεξεργασίας τῶν τροφῶν ὑπὸ τοῦ στομάχου. Ἐν συνεργασίᾳ μετ' ἄλλων ἐπίσης πολυτίμων ὀργάνων, μεριμνᾷ, οὕτως εἰπεῖν, προσέτι, διὰ τοῦ θαυμασίου ἐπίσης συστήματος τῶν ἀρτηριῶν καὶ τῶν φλεβῶν, καὶ διὰ τὴν δικαίαν διανομὴν τούτου εἰς τὰ διάφορα μέρη τοῦ σώματος, αὐτομάτως αὐξάνουσα ἑκάστοτε τὴν ποσότητα αὐτοῦ- δι' ἀναλόγου ἐλαττώσεως ἐξ ἄλλων μερῶν - ὅταν ἑκτακτος τις ἀνάγκη (τραῦμα π.χ.) ὠρισμένου μέρους ἢ μέλους ἐπιβάλλει τὴν τοιαύτην αὐξήσιν. Ληγούσης δὲ τῆς ἐκτάκτου ἀνάγκης, ἐπαναλαμβάνεται ἡ προτέρα τάξις καὶ ἡ κανονικὴ διανομὴ τοῦ αἵματος, ἐπανερχομένης τῆς σχετικῆς λειτουργίας εἰς τὸν κανονικὸν αὐτῆς ρυθμὸν. Εἰδικαὶ καὶ θαυμάσιαι ἐπίσης βαλβίδες συντελοῦν ὥστε νὰ εἰσέρχηται τὸ αἷμα εἰς τοὺς κόλπους τῆς καρδίας μετ' ἀφάνταστου ἀκριβείας. Ἐπειδὴ δὲ προωρίσθη νὰ πάλληται διηνεκῶς, διῶφάνθη προσέτι αὐτὴ, ὑπὸ τοῦ πανσόφου δημιουργοῦ, δι' ὅλως ἐξαιρετικῶν ἰνῶν γραμμωτῶν καὶ σταυρωτῶν, ἀλλὰ καὶ ἐλαστικωτάτων πρὸς πρόληψιν τῆς συγκοπῆς εἴτε ἐκ μεγάλης χαρᾶς ἢ καὶ ἐν ἰσχυρῷ θυμῷ, ἐν ὑπερεντάσει σωματικῶν δυνάμεων κ.ο.κ.

Ὁ στόμαχος, ὡσαύτως, ἀποτελεῖ θαυμάσιον μηχανοχημικὸν σύστημα, μὲ εἰδικὸν τρόπον λειτουργίας καὶ εἰδικὰ ἐπίσης ὑποβοηθητικὰ ὄργανα. Ἄμα τῇ γενέσει τῆς ἀνάγκης τῆς τροφῆς (ἰδίᾳ δὲ ἄμα τῇ λήψει τῆς), εἰδικοὶ ἀδένες ἐκχύνουν αὐτομάτως τὸ πολὺτιμον γαστρικὸν ὑγρὸν, ἐνῶ ἐκ παραλλήλου, καὶ δὴ κατὰ τὴν λήψιν τῆς τροφῆς, οἱ σιελογόνοι ἀδένες προσθέτουν τὸν σίελον πρὸς πληρεστέραν ἐξυπηρέτησιν τῆς πέψεως. Αἱ τροφαὶ πολτοποιοῦνται ἀρχικῶς δι' αὐτομάτων παλμικῶν κινήσεων καὶ μεταβάλλονται ἐν συνεχείᾳ εἰς αἷμα καὶ οὐσίας περιττᾶς..., ἢ ... ἀπόρριψις τῶν ὁποίων γίνεται διὰ τῶν γνωστῶν καὶ ὑπερόχων ἐπίσης ἀποχετευτικῶν ἀγωγῶν¹²¹. Τὴν ὑπὸ τοῦ στομάχου δὲ γινομένην ἐπεξεργασίαν τῶν τροφῶν διῶλίζουν καὶ συμπληροῦν προσθέτως, ἀλλὰ καὶ αὐτομάτως ἐπίσης, αἱ ὑπέροχοι καὶ σπουδαιόταται ὡσαύτως συνέργειαι καὶ λειτουργίαι τοῦ σπληνός, τοῦ ἥπατος, τοῦ παγκρέατος, τῆς σκωληκοειδοῦς ἀποφύσεως καὶ τῶν νεφρῶν, τῶν τελευταίων ἰδίᾳ χρησιμευόντων καὶ ὡς τιμαλφῶν ἡθμῶν πρὸς ἀπαλλαγὴν τοῦ σώματος ἀπὸ ἐπιβλαβεστάτων οὐσιῶν

¹²¹ Ὁ στόμαχος τῆς ἀγελάδος ἔχει τρεῖς θυλάκους διὰ τὴν διαδοχικὴν ἐπεξεργασίαν τῶν τροφῶν. Ἐκ τούτων δὲ τὸ γάλα τῆς ἀγελάδος εἶναι λεπτότερον.

ένιοτε καί θανατηφόρων. Τοιουτοτρόπως ὄχι μόνον συμπληροῦται ἡ ὑπό τοῦ στομάχου γενομένη ἐπεξεργασία τῶν τροφῶν ἀλλά καί ρυθμίζονται, ἀνάλογως τῶν ἀναγκῶν τοῦ ὄργανισμοῦ, αἱ ποσότητες διαφόρων πολυτίμων οὐσιῶν (ἀλάτων, ζακχάρου κ.ἄ.), δι' ὧν οὗτος τροφοδοτεῖται. Εἰς πάντα δέ τὰ θαυμάσια ταῦτα ὑποβοηθικά τοῦ στομάχου ὄργανα προσετέθησαν καί οἱ πολυτιμότετοι ἐπίσης ἔνδοκρινεῖς ἀδένες τῶν ἐπινεφριδίων, εὐρισκόμενοι ἐπὶ τοῦ ἥπατος καί δὴ ἐπὶ τῶν ἀποκληθειῶν νησίδων τοῦ Λάγκεραντ, ἡ βλάβη τῶν ὁποίων προκαλεῖ τὸν ζαχαροδιαβήτην. Ὡσαύτως πολύτιμος εἶναι ἡ λειτουργία τοῦ ἔνδοκρινουῦς ἐπίσης ἀδένος «Θύμος», εὐρισκόμενου ὀπισθεν τῆς λαβῆς τοῦ «στέρνου», διὰ τὴν κανονικὴν ἀνάπτυξιν τοῦ ὄργανισμοῦ. Ἐξαφανίζεται δέ ὁ ἀδὴν οὗτος μετὰ τὴν ἐφηβικὴν ἡλικίαν, ἤτοι μετὰ τὴν ὀλοκλήρωσιν τοῦ εἰδικοῦ αὐτοῦ προορισμοῦ. Τί νὰ εἴπη τις διὰ τὸν γενετικὸν κώδικα, τὸ περίφημον DNA. Ἔχει ἀποκρυπτογραφηθῆ ὅτι περιέχονται ἐγγεγραμμένα ἐν αὐτῷ πληροφορίαί ζωῆς ἀντιστοιχοῦσαι εἰς 10.000 τόμους βιβλίων!!!

Δὲν ὑπάρχει ἀσφαλῶς τεχνητὸν μηχανοχημικὸν συγκρότημα τόσον πλήρες, τέλειον, ἀρμονικὸν ἀλλά καί πολυσύνθετον, καί ἐν τόσῳ μάλιστα μικρῷ χώρῳ, δυνάμενον νὰ παραβληθῆ μὲ τὸ ἀνθρώπιον σῶμα. Ἡ ζωτικὴ καί μηχανοχημικὴ κίνησις καί λειτουργία τῶν κυττάρων εἶναι ὅλως ἰδιαίτερα καί διάφορος τῆς ἀντιστοιχοῦσας τοιαύτης τῶν ἐξ ὠρισμένου πάντοτε ἀριθμοῦ κυττάρων σχηματιζομένων διαφόρων ὀργάνων, συστημάτων καί μελῶν τοῦ σώματος. Ἐκαστὸν κύτταρον (καί ἐν τῷ συνόλῳ τοῦ τῷ σώμα ἀποτελεῖ «συννομοσπονδίαν» κυττάρων) τρέφεται καί συντηρεῖται ἰδιαίτερος, ἔχει ζωὴν ἰδιαίτεραν. Ὁρισμένα κύτταρα διατηροῦνται ἐν ζωῇ ἐπ' ἀρκετὸν καί μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἀνθρώπου, ἔχοντα καί τὴν ἰκανότητα τῆς καταλλαγῆς τῆς ὕλης, τὴν αὐτὴν δὲ ἰκανότητα ἔχουν καί ὠρισμένα ἐπίσης ὄργανα τοῦ σώματος (ὡς ἡ καρδιά, τὰ νεφρά κ.ἄ.) τροφοδοτούμενα καί συντηρούμενα καταλλήλως¹²². Διὰ τοῦτο δὲ καί ἐπετεύχθη ἐσχάτως καί ἡ ἀντικατάστασις αὐτῶν. Δι' ὠρισμένα μάλιστα ἐκ τῶν ὀργάνων τούτων, προορισθέντα δι' ἐπαχθεῖς ἢ ἐξαιρετικῶς λεπτὰς λειτουργίας, ὑπάρχουν καί ὑποβοηθητικά τοιαῦτα, ἄλλα δὲ ἐπλάσθησαν διπλᾶ (ὡς τὰ νεφρά, οἱ ὀφθαλμοὶ κ.ἄ.), ὥστε βλαπτομένου τοῦ ἑνός νὰ ἐξυπηρετῆται ἡ σχετικὴ ἀνάγκη ἢ αἰσθησις διὰ τοῦ ἄλλου.

Καί δὲν ὑπάρχει σημεῖον τοῦ σώματος ἐξ οὗ νὰ μὴ ἐκδηλοῦται μία πάνσοφος σκέψις, σκοπιμότης καί πρόνοια, προβλέψασα καί συνδυάσασα τὰ πάντα καί διὰ τὰς πλέον ἀπιθάνους ἐκδοχάς. Διὰ τοὺς πόδας ἡμῶν ἀναπτύσσονται καί διαμορφοῦνται, ἐκ τῶν αὐτῶν γενετικῶν κυττάρων, ὠρισμένα ὀστά, ὠρισμένων καί πάλιν σχημάτων, ἵνα βαδίζωμεν, τρέχωμεν, ἰστάμεθα ὀρθιοὶ ἢ καθήμεθα καθ' ὅλους τοὺς τρόπους εὐχερῶς. Ἄλλων διαστάσεων ὀστά διαμορφοῦν καί σχηματίζουν τὴν σπονδυλικὴν στήλην, τὸν θώρακα, τὸ κρανίον, τὰ βραχιόνια ὀστά κ.ο.κ., ὑπερόχως ἐξυπηρετοῦντα τὸν ἴδιον ἕκαστον προορισμόν. Καλλιτεχνικώτατοι καί αὐτομάτως ἐπίσης συστελλόμενοι καί διαστελλόμενοι μῦς (ἀνάλογως τῶν ἑκάστοτε ἀναγκῶν τοῦ σώματος) εἶναι τοποθετημένοι εἰς καταλλήλους θέσεις, ὥστε πᾶσαι αἱ κινήσεις ἡμῶν νὰ γίνωνται

¹²² Κατὰ τὴν ὁμολογίαν διασήμων συγχρόνων βιολόγων, ὡς ὁ Σπράγκερ κ.ἄ., πᾶν τὸ ὄργανικὸν κυριαρχεῖται ἀπὸ μίαν ἐσωτερικὴν πλαστοργὸν ὀρμὴν πρὸς ὠρισμένην λειτουργίαν καί διαμόρφωσιν, ἢ ὁποία δρᾷ μὲ τόσον ἰσχυρὰν ἐγγενῆ τελεολογίαν, ὡς ἂν ἐνέχει ἰδίαν ψυχὴν. Ἡ λειτουργία δ' αὕτη συντελεῖται μὲ ἓνα πολὺπλοκον μηχανισμόν, εἰς τὸν ὁποῖον συνεργάζονται φυσικοχημικοὶ, ὁρμονικοὶ καί νευροφυτικοὶ παράγοντες, ἀκολουθοῦντες προδιαγεγραμμένον σχέδιον ὀλοκληρωτικοῦ τρόπου διαμορφώσεως καί λειτουργίας τῶν καθέκαστα ὀργάνων τοῦ σώματος, τὰ ὁποῖα πάλιν, ἀναλόγως τῆς λειτουργίας των, τείνουν πρὸς ὠρισμένον σκοπὸν.

ἀνέτως καί εὐκόλως. Καί, τέλος, τελειότατον καί πληρέστατον ἐξωτερικόν περίβλημα, τό δέρμα, καλύπτει τό σῶμα διά τῶν τριῶν στοιβάδων του (ἤτοι τῆς ἐπιδερμίδος, τοῦ χορίου καί τοῦ ὑποδερματίου ἢ ὑποδορίου πετάλου), προασπίζον τά εὐπαθέστατα ἐσωτερικά μέρη καί ὄργανα ἐκ τῶν ἐξωτερικῶν ἐπιδράσεων καί μεταβολῶν, παραλλήλως πρός τάς λοιπὰς ὑπηρεσίας του ὡς αἰσθητήριον ὄργανον τοῦ ψύχους, τῆς θερμότητος, τῆς ἐξωτερικῆς πιέσεως, τοῦ πόνου κ.ἄ. Διά τοῦ δέρματος προσέτι ἐξασφαλίζεται ἡ κανονική θερμοκρασία τοῦ σώματος δι' αὐτομάτου συρρικνώσεως μέχρι ὠρισμένων βεβαίως ὀρίων, καί ἐξυπηρετεῖται ἐπίσης ἡ ἄδηλος ἀναπνοή, ἡ ἀποβολή ἐπιβλαβῶν ἀλάτων διά τοῦ ἰδρώτος κ.ἄ.

Ὁ διάσημος βιολόγος Καρέλ, ἐν τῷ πολυκρότῳ συγγράμματί του «Ὁ ἄνθρωπος, αὐτό τό μυστήριον», ὁμολογεῖ, ἐκτός ἄλλων, ὅτι ἡ ὑπαρξίς τῆς σκοπιμότητος εἰς τά ὄργανα τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος εἶναι ἀναντίρρητος. Ὅλα τά μέρη τῶν ὀργάνων φαίνονται κατασκευασμένα δι' ἓνα σκοπόν..... Ὡς ἐπὶ τό πλεῖστον, θά προσθέσωμεν, ὄχι μόνον ἓνα, ἀλλά πολλούς....

Τοιαύτη, ἐν ἄκρῳ συνόψει, ἡ πρόνοια, ἡ σκοπιμότης, ἡ σοφία, αἱ ἐκδηλούμεναι ἐν τῇ διαπλάσει καί λειτουργίᾳ τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος. Αἱ ἐπιστημονικά κατακτήσεις τῆς τελευταίας ἐποχῆς συνεχῶς ἀποκαλύπτουν καί νέας, ἀγνώστους μέχρι τοῦδε, ὑπερόχους μηχανοχημικάς λειτουργίας καί ἀλληλεπιδράσεις τῶν διαφόρων συστημάτων καί ὀργάνων του. Γνωρίζομεν ἤδη ὅτι ὠρισμένα ἀποκρώσεις τῆς ἐξωτερικῆς ἐπιφανείας τῶν βολβῶν τῶν ὀφθαλμῶν καί τῆς γλώσσης ἐκδηλοῦν ἀντιστοιχοῦς ὀμαλάς ἢ ἀνωμάλους καταστάσεις ὠρισμένων ἐσωτερικῶν ὀργάνων ἢ συστημάτων τοῦ σώματος. Ὁ χρωματισμός ἐπίσης τῶν ὀνύχων τῶν δακτύλων, ἡ στερεότης, ὁ βαθμός τῆς ἀυξήσεως αὐτῶν καί αἱ καλλιτεχνικά, τέλος, λευκαί στεφάναι αἱ ἐμφανιζόμεναι ἀλλά καί ἐξαφανιζόμεναι εἰς τάς βάσεις τῶν ὀνύχων, ἰδία τῶν χειρῶν, εἶναι ἀψευδεῖς μάρτυρες τῆς καταστάσεως τοῦ αἵματος καί τοῦ βαθμοῦ τῆς εὐεξίας τῆς καρδίας καί τῆς ζωτικότητος τοῦ ὅλου σώματος. Τάς αὐτάς μαρτυρίας παρέχουν ὁ χρωματισμός τῶν χειλέων, ἡ στιλπνότης καί τό χρῶμα τοῦ δέρματος, ἐπίσης δέ ἡ στιλπνότης τῆς κόμης, ἀλλά καί τῆς γενειάδος καί τοῦ μύστακος, προκειμένου περί τῶν ἀνδρῶν.

Εἰς τάς πολυειδεῖς μηχανάς τῶν διαφόρων ἐργοστασίων καί ἄλλων πολυσυνθέτων μηχανισμῶν τάς ὁποίας καί ἡμεῖς ἐσχάτως ἰδία κατεσκευάσαμεν, ἔχομεν παραπλησίας μηχανικάς συσκευάς (μανόμετρα, βολτόμετρα, ὠρολόγια - μετρητάς ταχυτήτων, καύσεων, θερμάνσεων, δυναμικότητος κινητήρων κ.ἄ.), δι' ὧν δυνάμεθα, κατά τήν διάρκειαν τῆς λειτουργίας τοῦ ἐργοστασίου, νά ἔχωμεν τελείαν γνῶσιν τῆς ἐσωτερικῆς καταστάσεως καί λειτουργίας τῶν διαφόρων ὀργάνων ἢ τμημάτων αὐτῶν. Τά προμνησθέντα λοιπόν ὄργανα τοῦ σώματος ἡμῶν (ὅπως καί ἄλλαι βεβαίως ἐνδείξεις πολλῶν ἄλλων) ἀποτελοῦν, ἀναντιρρήτως, πλὴν τοῦ εἰδικοῦ προορισμοῦ των, καί θαυμασίους προσέτι δείκτας, δι' ὧν αὐτομάτως ἐκδηλοῦται καί ἀπεικονίζεται ἡ εἰδική ἢ γενική ἐσωτερική κατάστασις καί λειτουργία τῶν διαφόρων ὀργάνων ἢ συστημάτων αὐτοῦ.

Οὕτω τό σῶμα ἡμῶν (καί ἐν σχετικῷ παραλληλισμῷ τά σώματα πάντων τῶν ἐνοργάνων ὄντων, ἐμψύχων τε καί ἀψύχων) ἀπαρτίζει, ἐξ ἐπόψεως ὀργανικῆς, ἐν ἀσύλληπτον καί ἀνεξερεύνητον εἰσέτι, ἐν πολλοῖς, μηχανοχημικόν ἐργοστάσιον καύσεως, πρωτίστως καί καταλλαγῆς τῆς ὕλης (ἀφομοιώσεως καί ἀφετεροιώσεως),

ἔχον μηχανισμούς καί μηχανοχημικά ἐν γένει ὄργανα καί συστήματα ἀσυγκρίτως λεπτότερα καί πολυπλοκώτερα ὄλων – καί τῶν προσφάτων ἔτι - τεχνητῶν τοιούτων. Εἰς τό ἐργοστάσιον ὁμως τοῦτο ἐνυπάρχει καί ἡ πνευματική ἡμῶν ψυχή, ἣτις ἀποτελοῦσα ἰδιαιτέραν πνευματικήν ὑπόστασιν, ἐνσυνείδητον καί ἐλευθέραν ἐποπτεύει, ἰδία ἐν ἐγρηγόρσει, ἐπὶ πασῶν τῶν λειτουργιῶν του, ἀλλά καί τό διευθύνει κυριαρχικῶς, καί κατὰ βούλησιν, ὡς κυβερνήτης, ἀσχέτως τῶν αὐτομάτων μηχανικῶν καί φυσικοχημικῶν αὐτοῦ λειτουργιῶν.

Παράλληλος δ' ὡς εἶπομεν, εἶναι καί ἡ σύνθεσις ὡς καί ἡ μηχανοχημική, ὅπως καί ἡ ζωτική βεβαίως κίνησις καί λειτουργία ὄλων τῶν ὁργανισμῶν τῶν διαφόρων καί πολυποικίλων ἐνοργάνων ὄντων, ἐμψύχων τε καί ἀψύχων. Τά πάντα καί ἐν τοῖς ὁργανισμοῖς τῶν θαυμασιῶν καί πολυμόρφων τούτων ζώντων ἐργοστασίων καύσεως καί τῆς καταλλαγῆς τῆς ὕλης (καί κινήσεως, βεβαίως, τῶν ἐμψύχων), ἀναπαραγωγῆς ὁμοίων κλπ., εἶναι συνδεδυασμένα μέ ὑπερμαθηματικήν τάξιν, ἀφθαστον ἀρμονίαν, ἀλλά καί ἀσύλληπτον σοφίαν καί πρόνοιαν, ὥστε, λεπτότατα ὄργανα καί πολυπλοκώτατοι μηχανοχημικοὶ συνδυασμοί, ἐξυπηρετούμενοι δι' ἀναλόγων ἀπλῶν ἢ συνθέτων ὁργάνων, αὐτομάτως, ὡς ἐπὶ τό πολύ, λειτουργούντων, ἀπαρτίζουν, ἐν τῷ συνόλῳ των, ἐνιαῖον - ἕκαστον - μηχανοχημικόν συγκρότημα- ὁργανισμόν- δι' ὠρισμένην πάντοτε ζωὴν (κίνησιν καί δρᾶσιν), εἰδικόν τρόπον διαιωνίσεως τοῦ εἶδους ἢ γένους καί ἴδιον ἐπίσης τρόπον φθορᾶς-θανάτου. Μιμούμενοι δέ τά ἐργοστάσια ταῦτα, ἠδυνήθημεν ἐσχάτως νά κατασκευάσωμεν καί ἡμεῖς τεχνητά τοιαῦτα σχεδόν ὅμοια, ὑπερβάντες ἐν τίσιν, εἰς τό μέγεθος κυρίως ἀλλά καί εἰς ἄλλας λειτουργίας, καί τά πρότυπα. Τό αὐτοκίνητον π.χ. εἶναι ἀπλή ἀπομίμησις τοῦ σώματος ἐνός τετραπόδου ζώου. Τό ἀεροπλάνον, ἐνός μεγάλου πτηνοῦ. Τό ὑποβρύχιον, ἐνός μεγάλου κήτους κ.ο.κ.

Τούτων ὁμως δεδομένων, προβάλλει ἀφ' ἑαυτοῦ τό ἐρώτημα: Εἶναι δυνατόν νά δεχθῶμεν ὅτι τά γνωστά ἤδη χημικά στοιχεῖα τῆς ὕλης (ὧν ἡ βασική σύστασις εἶναι ἀπλαῖ, πεπερασμένα μονάδες ἠλεκτρισμοῦ ἄλογοι, στερούμεναι δηλαδή νοήσεως καί εἰδένας), ἐξ ὧν εἶναι κατασκευασμένα τά διάφορα ἐργοστάσια καί μηχανήματα ἡμῶν, θά ἠδύναντο ποτέ, ὑφ' οἰασδήποτε φυσικᾶς συνθήκας, μίξεις καί ἀλληλεπιδράσεις, αὐτομάτως καί τυχαίως ἢ καί δι' οἰωνδήποτε ἐξελίξεων ἀναμιγνύόμενα νά σχηματίσουν τά ἐργοστάσια καί τά μηχανήματα ταῦτα; Ἀναντιρρήτως ὄχι. Ἄλλ' ἐάν, προδήλως, ἦτο ἀδύνατον νά σχηματισθῆ εἴτε αὐτομάτως ἢ δι' οἰασδήποτε ἐξελίξεως καί προσαρμογῆς ὁ μηχανισμός καί τοῦ πλέον ἀπλοῦ μηχανήματος ἡμῶν, πῶς δέον νά χαρακτηρισθοῦν οἱ διανοηθέντες καί ὑποστηρίζαντες (...καί ὑπάρχουν, δυστυχῶς τόσο ἀκόμη καί ἐν Ἑλλάδι,... μάλιστα καί καθηγηταὶ Πανεπιστημίων ἀκόμη καί ἀκαδημαϊκοὶ οἱ λεγόμενοι «ἀθάνατοι»...) ὅτι τά αὐτά σχεδόν πτωχά, κατὰ τόν ὑπέροχον ὀρισμόν τοῦ ἀποστόλου Παύλου (πρὸς Γαλατ. Δ' 9), ὡς ἄμοιρα νοήσεως καί «εἰδένας», στοιχεῖα, ἐξ ὧν ἀπαρτίζονται καί οἱ ὁργανισμοὶ ὄλων τῶν ἐνοργάνων ὄντων, ἐμψύχων τε καί ἀψύχων¹²³, εἰς ἀκαθόριστον ἐποχὴν καί ὑφ' οἰασδήποτε φυσικᾶς συνθήκας ἢ ἐπιδράσεις,

¹²³ Τὸ σῶμα τοῦ ἀνθρώπου ἀπαρτίζεται ἐκ τῶν ἐξῆς κυρίως χημικῶν στοιχείων, α) Ὁξυγόνον, 62,81%, β) ἄνθραξ, 19,37%, γ) ὕδρογόνον, 9,31%, δ) ἄζωτον, 5,14%, ε) ἀσβέστιον, 1,38%, στ) θεῖον, 0,64%, ζ) φωσφόρος, 0,63, η) νάτριον, 0,26, θ) κάλλιον, 0,22, ι) χλώριον 0,18, ια) μαγνήσιον, 0,04, ιβ) σίδηρος 0,005. Ἦτοι ἐν ὅλῳ 99.895 τοῦ ὅλου σώματος. Τὰ ὑπόλοιπα 15/100.000 εἶναι ἄλλα 24 χημικὰ στοιχεῖα εἰς ἐλαχίστας ποσότητας. Οὕτω τὸ πλεῖστον μέρος τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος (τὰ 60%, κατὰ μέσον ὄρον) εἶναι κοινὸν ὕδωρ. Ἐκ τῶν αὐτῶν δὲ χημικῶν στοιχείων, μέ ἐλαχίστας παραλλαγὰς εἰς τὰς ἀναλογίας, ἀπαρτίζονται καί οἱ ὁργανισμοὶ ὄλων τῶν ἐμψύχων ἰδία ὄντων. Καί ἡ βασική σύστασις καί τῶν χημικῶν τούτων στοιχείων εἶναι μονάδες ἠλεκτρισμοῦ ἄλογοι!!!

υπερπηδήσαντα θαυμαστῶς, κατ' ἀρχήν, τό ἀγεφύρωτον, ὡς ἀπεδείξαμεν, χάσμα μεταξὺ ἀνοργάνου καί ὀργανικῆς ὕλης, συνανεμίχθησαν τυχαίως, συνεδύασθησαν ὁμοίως καί ἐσχημάτισαν ἀκολουθῶς εἴτε ἀποτόμως, ἢ καί ἐξελικτικῶς, τὰ ὑπέροχα ἐργαστάσια τῶν σωμάτων καί ὀργανισμῶν ὅλων τῶν ἐνοργάνων ὄντων, ἐν τῇ διαπλάσει καί τῇ καθόλου λειτουργίᾳ (ζωῇ) τῶν ὁποίων ἐξαστράπτει πάνσοφος πρόνοια καί σκοπιμότης εἰς τε τὰ κατ' ἰδίαν ὄργανα αὐτῶν, ὅπως καί, συνολικῶς εἰς τόν ὅλον ὀργανισμόν των;

Καί ὑπεστήριξαν βεβαίως τινές, ὡς ὁ Arrenius κ.ἄ., (περὶ ὧν ἤδη ἀναφέρθημεν ἐν τοῖς πρόσθεν) ὅτι τό φαινόμενον τῆς ζωῆς ἦλθεν ἐπὶ τῆς Γῆς ἐξ ἄλλου πλανήτου, ὡς μονοκύτταρος ὀργανισμός ἢ πολλοὶ τοιοῦτοι, ὡς βάσιν ὅμως καί τῆς ὑποθέσεως-θεωρίας ταύτης ἔθεσαν καί πάλιν τὴν τυχαίαν καί αὐτόματον γένεσιν καί, ἀκολουθῶς, τὴν προοδευτικὴν ἢ καί δι' ἀλμάτων ἐξέλιξίν του ἢ τῶν ὀργανισμῶν ἐκείνων ἐπὶ τῆς Γῆς. Ἐν τούτοις καί ἡ θεωρία αὐτὴ εἶναι προδήλως ἀπολύτως ἀναληθῆς καί ἀστήρικτος. Ὅχι μόνον διότι- καθά σήμερον ἐβεβαιώθημεν ἐκ τῆς ἀναλύσεως τοῦ φωτός διὰ τοῦ φασματοσκοπίου- οὐδαμοῦ τοῦ Σύμπαντος ὑπάρχουν κατάλληλοι φυσικαί συνθήκαι διὰ τὴν ὑπαρξίν καί τὴν διατήρησιν ζωῆς οἰασθήποτε μορφῆς· ἀλλὰ, καί προσθέτως, διότι ἀποδεικνυομένων ἤδη ἀπολύτως ἐπίσης ἀβασίμων καί ἀστηρίκτων ἀμφοτέρων τῶν ἐπικουρικῶν καί τῆς ὑποθέσεως... ταύτης θεωριῶν, ἤτοι τῶν θεωριῶν τῆς αὐτομάτου γενέσεως καί τῆς ἐξελίξεως, καθίσταται πασίδηλον πόσον παράλογος καί ἀντιεπιστημονικὴ εἶναι καί αὐτὴ, μεταθέτουσαι ἀπλῶς τό πρόβλημα τοῦ τρόπου τῆς ἀρχικῆς γενέσεως τῆς ζωῆς εἰς ἄλλους πλανήτας χωρὶς νὰ τό ἐπιλύη, καί προὑποθέτουσα- μετὰ τὴν ἀπόδειξιν τοῦ ἀβασίμου τῆς «Θεωρίας τῆς ἐξελίξεως» - τὴν διὰ διαστημοπλοίων, πυραύλων ἢ... ἵπταμένων δίσκων!!! μεταφορὰν ἐπὶ τῆς γῆς πάντων τῶν πρώτων ἐνοργάνων ὄντων, τόσον τῶν ἤδη ὑπαρχόντων, ὅσον καί τῶν πρό πολλοῦ ἐκλιπόντων. (Τυχάνει δέ τόσον γελοία καί ἀσφαλῶς σκόπιμος ὅλη ἡ παραφιλολογία περὶ δῆθεν U.F.O. διότι πᾶς ἐχέφρων ἀντιλαμβάνεται ὅτι ἐάν ὑφίσταντο πολιτισμοὶ μέ τοιαύτην τεχνολογίαν πού νὰ ὑπερβαίνη τὴν ταχύτητα τοῦ φωτός, ἀσφαλῶς δέν θά ἔπαιζαν τό «κρυφτούλι» μέ ὄνειροπαρμένους ἐραστάς τοῦ ἀπείρου!!!, ἀλλὰ θά εἶχον ἤδη ἐμφανισθῆ ἐνώπιον τῆς ἀνθρωπότητος). Οὕτως ἀπομένει (διὰ τοὺς μὴ πιστεύοντας βεβαίως ὅτι καί πάντα τὰ ἐνόργανα ὄντα ἐδημιουργήθησαν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, ὡς ταῦτα ἔχουν - τὰ ὑπάρχοντα - ἢ εἶχον, τὰ ἤδη ἐξαφανισθέντα) ἡ ἐκδοχὴ τῆς αὐτοδημιουργίας τῶν πρώτων ἐνοργάνων ὄντων. Ἀλλὰ συνειδήσιν αὐτοαιτιότητος καί αὐτοδημιουργίας δέν ἔχει οὔτε ὁ ἄνθρωπος, ἢ κορωνὶς τῶν ἐνοργάνων καί ἐμψύχων ὄντων, ἀσχέτως τόπου καί χρόνου. Αποκλείεται ὅθεν ἀπολύτως τοιαύτη ἀφ' ὅλων τῶν κατωτέρων αὐτοῦ ὄντων, διὰ τό προδήλως ἄλλως τε ἀντιεπιστημονικόν καί παράλογον αὐτῆς.

Ἐπὶ τοῦ ὠραίου συνεπῶς τούτου πλανήτου ἐνεφανίσθησαν προοδευτικῶς πάντα τὰ ἐπ' αὐτοῦ ὑπάρχοντα σήμερον ἀλλὰ καί τὰ ἐξαφανισθέντα ἤδη ἐνόργανα ὄντα, οἱ ὀργανισμοὶ τῶν ὁποίων, ἀπαρτίζοντες ὑπέροχα ἐργαστάσια καύσεως καί καταλλαγῆς τῆς ὕλης (τὰ δέ ἔμψυχα καί κινήσεως κλπ.), μέ τὴν θαυμαστὴν ἐπίσης «ζωτικὴν» ἰκανότητα τῆς κατ' ἰδίους τρόπους καί δι' ἰδίων ἐπίσης ὀργάνων καί συστημάτων ἀναπαραγωγῆς, οὐδεμίαν ὑπέστησαν διὰ μέσου τῶν αἰώνων μεταμόρφωσιν ἢ μεταβολήν. Καί ἐφόσον οἱ ὀργανισμοὶ πάντων τῶν πρώτων ὄντων (διὰ τῆς ἀναπαραγωγῆς τῶν ὁποίων ἐπολλαπλασιάσθησαν ταῦτα ἐπὶ τῆς γῆς) δέν ἦλθον ἐξ

ἄλλων πλανητῶν..., δέν ἐγένοντο ὑπό τῶν ἰδίων, δέν προῆλθον τυχαίως καί αὐτομάτως εἰς τό «εἶναι» καί δέν διεμορφώθησαν ἐπίσης δι' «ἐξελίξεως» οἰασθήποτε μορφῆς, εἶναι ὅλως πρόδηλον ὅτι, ὅπως τά ἡμέτερα ἀπλᾶ ἢ σύνθετα μηχανήματα (ἐργοστάσια, μηχανικά συσκευαί, αὐτοκίνητα κ.ἄ.) ἐπενεώθησαν, ἐσχεδιάσθησαν καί κατεσκευάσθησαν, διά τῆς ὑφειστώσεως ὕλης, ὑπό τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος, τοῦ ἀνθρωπίνου νοός, τοῦ μή προερχομένου βεβαίως ἐκ τῆς ζωτικῆς καί μηχανοχημικῆς λειτουργίας τοῦ σώματος ἡμῶν, οὕτω, καί ἐν ἀντιπαραβολῇ, τό ἄπειρον Πνεῦμα, ὁ Θεός, εἶχεν, ἀρχικῶς, ἐν ψιλαῖς ἰδέαις τά μή ὑπάρχοντα προηγουμένως σχέδια ὅλων τῶν ἐνοργάνων ὄντων, καί, ἐν τῇ παντοδυναμίᾳ Του, διά τῶν πανσθενῶν προσταγμάτων Του (Γενεσ. Α'), ἔφερε ταῦτα εἰς τό εἶναι ἐξ οὐκ ὄντων δημιουργικῶς. Τοῦτο, ὑποχρεούμεθα νά δεχθῶμεν, κατόπιν καί τῶν προαναπτυχθέντων, ὡς ἄτεγκτον πλέον καί ἀμάχητον ἐπιταγήν τῆς στοιχειώδους λογικῆς ἀλλά καί τῶν πορισμάτων τῆς συγχρόνου Ἐπιστήμης. Ἄλλως ἀπομένει ἡ ἐκδοχή ὅτι τά πάντα προῆλθον ἐξ οὐκ ὄντων εἰς τό εἶναι ἐκ τοῦ ἀπαισιῶς χαινόντος μηδενός (-0-)¹²⁴.

Κατά τόν αὐτόν δέ τρόπον ἔφευρεν ὁ Θεός εἰς τό εἶναι ἐξ οὐκ ὄντων καί τό σύνολον τῆς συμπαντικῆς ὕλης, καί διεμόρφωσεν αὐτήν εἰς τήν ἔκπαυλον ταύτην ὕλικήν κτίσιν - δημιουργίαν. Καί ὅπως ὑπό τοῦ πεπερασμένου ἀνθρωπίνου πνεύματος ἡ νοός προκαθορίσθησαν νοερῶς, ἐν σχεδίῳ, πᾶσαι αἱ λεπτομέρειαι τῆς μηχανοχημικῆς λειτουργίας πάντων τῶν πολυποικίλων ἀπλῶν ἢ συνθέτων ἀνθρωπίνων μηχανημάτων, πρὶν ταῦτα δημιουργηθῶν, ληφθείσης προνοίας ὥστε νά προεξασφαλισθῶν ἅπαντες οἱ τεχνικοὶ καί «φυσικοὶ» ὄροι τῆς ὁμαλῆς λειτουργίας ἢ ἀλληλεπιδράσεως καί ἀλληλεξαρτήτως αὐτῶν, οὕτω καί ὑπό τοῦ ἀπείρου Πνεύματος-τοῦ Θεοῦ - προεγνώσθησαν καί προκαθορίσθησαν πᾶσαι αἱ λεπτομέρειαι τῆς ζωῆς, κινήσεως κλπ. ἐνός ἐκάστου ἐνοργάνου ὄντος, ὡς καί αἱ σχέσεις καί ἀλληλεπιδράσεις αὐτῶν ἐν τῇ ὁμαδικῇ ἢ συλλογικῇ αὐτῶν ζωῇ, ὡς εἰδῶν καί γενῶν, ὡς ὁμάδων καί ὡς συνόλου. Ἐν τῇ ἀπείρῳ ταύτῃ προγνώσει τοῦ Θεοῦ προωράθη, ἀναντιρρήτως, καί ἡ ἐπὶ τῶν ἐνοργάνων ὄντων ἐπίδρασις πάντων τῶν λοιπῶν κτισμάτων τῆς ὕλικῆς Δημιουργίας, καί δὴ τῶν ἀκτινοβολιῶν, τῆς ἀτμοσφαιράς, τοῦ ὕδατος κ.ο.κ., ὥστε τά πάντα ὡς σάλπιγγες τυρονηνικά νά διαγγέλλουν τήν ὑπαρξιν τοῦ πανσόφου Δημιουργοῦ των. Οἱ δέ ὄργανισμοὶ τῶν ἐνοργάνων ὄντων, ἐμψύχων τε καί ἀψύχων, προσθέτως καί διά τῆς ὑπερόχου καί πανσόφου διαπλάσεως, τῆς ζωτικῆς καί μηχανοχημικῆς των λειτουργίας ὡς καί τῆς ἀλληλεπιδράσεως αὐτῶν.

Θ. ΑΙ ΨΥΧΙΚΑΙ ΙΔΙΟΤΗΤΕΣ ΤΩΝ ΚΑΤΩΤΕΡΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ ΕΜΨΥΧΩΝ ΟΝΤΩΝ ΚΑΙ Η ΑΝΘΡΩΠΙΝΗ ΨΥΧΗ

Ἐτέρα ἀπόδειξις τῆς δημιουργίας τοῦ κόσμου ὑπό τοῦ Θεοῦ εἶναι αἱ πολυποίκιλαι ψυχικά ἰδιότητες καί δυνάμεις (ἐνστικτα- ὀρμέμφυτα κ.ἄ.), αἱ ἐμφανιζόμεναι εἰς τά

¹²⁴ Τήν «Θεωρίαν» τῆς Θεοσοφίας, «ὅτι πάντα τά «φαινόμενα» τῆς ὕλικῆς δημιουργίας εἶναι «μονάδες» τοῦ ἐνός τμήματος τῆς «Θείας οὐσίας καί συνειδήσεως ἀποβαλοῦσης, ἐκουσίως, τήν ἐαυτῆς ἀϊδιότητα καί μακαριότητα καί σκοπούσης νά ἐπανακτήσῃ ταύτην διά συνεχῶν ἐξελικτικῶν μεταμορφώσεων» καθὼς καί αἱ νεώτεραι «Πανθεϊστικά» ἢ «πανενθεϊστικά» θεωρία τοῦ Σπινόζα κ.ἄ..., κατὰ τὰς ὁποίας ὄχι μόνον οἱ ὄργανισμοὶ τῶν ἐνοργάνων ὄντων, ἀλλά καί τά... ἀπορρίματα αὐτῶν!!! δέον νά θεωρηθῶν μέρη τῆς... «θείας οὐσίας»!!! ἐφόσον πᾶσα ἡ συμπαντικὴ ὕλη εἶναι «τμήμα» αὐτῆς, εἶναι φαιδραὶ καί ἔωλαι διότι περιορίζουν τόν ἄκτιστον Θεόν ἐντός τῆς κτιστῆς δημιουργίας, πού μάλιστα μαστίζεται ἐκ τῆςσχάσεως ἐξ Αὐτοῦ ἐκ τοῦ ὀρίου, τῆς σχετικότητος καί τῆς ἐλλείψεως, τοῦ ἀνευχαρίστου καί τοῦ ἀνικανοποιήτου.

κατώτερα τοῦ ἀνθρώπου ἔμψυχα ὄντα. Πᾶσαι αἱ ιδιότητες αὐταὶ καὶ δυνάμεις, μὴ προϋπάρχουσαι, ὡς ἀνεπτύξαμεν, εἰς τὴν ἀνόργανον ὕλην, ἐξ ἧς οἱ ὀργανισμοὶ τῶν ὄντων, ἀψύχων τε καὶ ἐμψύχων, σχηματίζονται, ὡσαύτως δὲ εἰς τὰ ἔμψυχα μόνον ὄντα ἐκδηλούμεναι τό πρῶτον, καίτοι ταῦτα ἐμφανίζονται εἰς τό εἶναι πολὺ μετὰ τὰ φυτὰ καὶ τὰ δένδρα, ἐδόθησαν προδήλως ἔξωθεν - ὑπὸ τοῦ Θεοῦ καὶ πάλιν- εἰς τὰ ἔμψυχα ὄντα κατὰ τὴν δημιουργίαν αὐτῶν. Ὁμοία δὲ ἀποδείξεις εἶναι ἢ ἐν τῷ ἀνθρώπῳ μόνον ἐμφαινομένη καὶ διὰ τοῦ ἀνθρώπου μόνον ἀμέσως ἐκδηλουμένη ἐνσυνείδητος νόησις, δι' ἧς νοοῦμεν ἡμᾶς αὐτοὺς ὑπάρχοντας (ὅπως καὶ τὸν περιβάλλοντα ἡμᾶς κόσμον), τῶν πρὸ τῆς ἐμφανίσεώς τοῦ ἀνθρώπου ὄντων, ἐμψύχων τε καὶ ἀψύχων, χαρακτηριζομένων ὑπὸ τῆς τελείας ἀνοίας. Εἶναι ὅθεν καὶ ἡ ἀνθρωπίνη ἐνσυνείδητος νόησις πνευματικὴ δύναμις τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς δοτὴ ἔξωθεν. Ἐδόθη δηλαδή-καὶ δίδεται-δημιουργικῶς μόνον εἰς τὸν ἄνθρωπον, ἐξ οὗ καὶ μόνον ἡ ἀνθρωπίνη ψυχὴ εἶναι ἐνσυνείδητος πνευματικὴ, ἄρα δὲ καὶ ἐλευθέρη ὑπόστασις, κατ' εἰκόνα τοῦ Θεοῦ (Γενεσ. Α' 26).

Διὰ τῆς πνευματικῆς του δὲ ψυχῆς ἐχωρίσθη ὁ ἄνθρωπος ἀποτόμως ἀπὸ τοῦ συνόλου τῶν ἐμψύχων ὄντων, ὅπως καὶ ἀπὸ τῆς λοιπῆς δημιουργίας καθόλου¹²⁵. Ἐνῶ δηλαδή σύμπασα ἡ ἀνόργανος ὕλη καὶ τό σύνολον τῶν ἐνοργάνων ὄντων, τῶν κατωτέρων τοῦ ἀνθρώπου, ἀψύχων τε καὶ ἐμψύχων, στεροῦνται τελείως νοήσεως, ἄρα δὲ καὶ συνειδέναί, ἢ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου μόνον, ἐμφανιζομένου ἐπὶ τῆς σκηνῆς τῆς ζωῆς μετὰ τὴν ἐμφάνισιν ὅλων τῶν ἐνοργάνων ὄντων, φέρει τὴν δύναμιν τῆς ἐνσυνειδήτου νοήσεως. Πόθεν λοιπόν καὶ ἡ δύναμις αὕτη, ἢ μὴ ὑπάρχουσα εἰς τό σύνολον τῆς συμπαντικῆς ὕλης (ἐξ ὠρισμένων στοιχείων τῆς ὁποίας καὶ τό σῶμα ἡμῶν σχηματίζεται) ἀλλά καὶ εἰς πάντα τὰ κατώτερα καὶ πρὸ τοῦ ἀνθρώπου ἐμφανισθέντα ἐπὶ τῆς σκηνῆς τῆς ζωῆς ἐνόργανα ὄντα; Ἀναντιρρήτως καὶ πάλιν ἐκ τῆς δημιουργικῆς ἐνεργείας τοῦ Θεοῦ.

Καὶ αἱ ψυχικαὶ συνεπῶς ιδιότητες ὅλων τῶν κατωτέρων τοῦ ἀνθρώπου ἐμψύχων ὄντων, ὅπως καὶ ἡ ἐν τῷ ἀνθρώπῳ μόνον ἐμφαινομένη καὶ δι' αὐτοῦ ἀμέσως ἐκδηλουμένη ἐνσυνείδητος νόησις εἶναι περιφανεῖς ἐπίσης ἀποδείξεις τῆς δημιουργίας τῆς συμπαντικῆς ὕλης ὑπὸ τοῦ δοτῆρος καὶ τούτων, ἦτοι τοῦ πανσόφου καὶ παντοδυνάμου Θεοῦ. Ἀλλά καὶ περὶ τῆς ἐν τῷ ἀνθρώπῳ μόνον- καὶ διὰ τοῦ ἀνθρώπου- ἀμέσως ἐκδηλουμένης νοήσεως, καλὸν ἐθεωρήσαμεν νὰ καταθέσωμεν τὰς σκέψεις ταπεινοῦ στοχαστοῦ:

«...Ἡ ἔκφανσις τῆς νοήσεως ὑπῆρξεν ἐν χρόνῳ ἢ εἶναι ἄχρονος; Ἴδου ἐν δίλημμα, μετὰ τῶν δύο θέσεων τοῦ ὁποίου συντρίβεται ἀφράστως ὁ ὕλισμός... Καὶ ἐνταῦθα, ὡς καὶ ἐν τῷ προηγουμένῳ διλήμματι (σ.σ. τῆς προελεύσεως δηλαδή τῶν Φυσικῶν νόμων, περὶ ὧν ἠσχολήθημεν ἐν τοῖς προηγουμένοις) δύο θέσεις μόνον ὑπάρχουν... Ἡ ἢ ἔκφανσις τῆς νοήσεως ὑπῆρξεν ἐν χρόνῳ ἢ εἶναι ἄχρονος. Πάντως δὲ ἡ μία ἐκ τῶν δύο τούτων θέσεων ἀληθεύει, τῆς ἐτέρας ἀναγκαίως ψευδομένης διὰ τὴν ἄκραν πρὸς τὴν ἄλλην ἀντίφασιν. Φέρε λοιπόν διερευνησώμεν ἐν ἐσχάτῃ ἀκριβείᾳ τὴν πρῶτην... Ἴδου αὐτῆ: Ἡ ἔκφανσις τῆς νοήσεως ὑπῆρξεν ἐν χρόνῳ. Ἀλλ' ἡ ἔννοια τοῦ χρόνου περιέχει ἐν αὐτῇ φύσει τὴν ἔννοιαν τοῦ ὀρίου. Πᾶν τό γενόμενον ἐν χρόνῳ ἔχει ἀναγκαίως ὀριον, ἐντεῦθεν

¹²⁵ Σχετικῶς, ὁ πολὺς Πασκάλ γράφει τὰ ἐξῆς: «Ἐναντι τοῦ μεγαλείου τοῦ κόσμου ἐγὼ εἰμι... σκιά καὶ κάλαμος. Ναί,... ἀλλὰ κάλαμος σκεπτόμενος..., προικισμένος διὰ τῶν ἀπεράντων τοῦ γνωστικοῦ δυνάμεων, ὧν στεροῦνται οἱ πλανῆται καὶ ἡ κτίσις».

τοῦ ὁποίου ἄρχεται, ἐπέκεινα τούτου ἐπομένως μὴ ὄν. Ἄρα, ἐάν ἡ ἔκφανσις τῆς νοήσεως ὑπῆρξεν ἐν χρόνῳ, ἐπεται ἀναγκαίως ἐντεῦθεν ὅτι πρό τῆς χρονικῆς ἐκείνης στιγμῆς... νοοῦν δὲν ὑπῆρχεν...

» Ἀλλ' ἂν ἡ θέσις αὐτῆ ἀληθεύη, ἂν δηλονότι ἐν χρόνῳ ἡ νόησις ὑπῆρξεν, ἀκολουθεῖ ἄρα ἐκ τούτου ὅτι ἡ ἔγχρονος ἔκφανσις τῆς νοήσεως, χωριζομένη δι' ἀποτόμου γραμμῆς, ὅλως ἀποκλειστικοῦ ὁρίου, ἀπὸ τοῦ πρό ταύτης κρατοῦντος ἀπολύτου κυριολεκτικῶς ἐρέβους, προέκυψεν ἐκ τῆς ἀνοίας, ἀνοίας ἀπολύτου.

» Ἐν ἄλλαις λέξεσιν οἱ ἀριθμοὶ ἓν, δύο, τρία... ἑκατόν... χίλια... προέκυψαν ἐκ τοῦ μηδενός, ὅπερ ἀποτελεῖ πλήρη τῆς μονάδος ἄρνησιν... Τό μηδέν, καθ' οἷονδήποτε τρόπον καὶ ἂν ἐπαναληφθῆ... εἶναι ἀνίκανον νά δώση ἀριθμόν... Ἡ ἔννοια τοῦ ἀριθμοῦ καὶ ἡ ἔννοια τοῦ μηδενός ἀποκλείονται.

» Οἱ ὑλισταὶ ἐνόμισαν ὅτι, ἂν παρεμβάλουν ἀπὸ τῆς χρονικῆς στιγμῆς τῆς ἐπὶ τῆς γῆς ἐμφάνειας τοῦ ἀνθρώπου 250.000 ἐτῶν μέχρι σήμερον, θά κατάρθουν, διὰ τοῦ ὄγκου τῶν χιλιάδων τούτων, νά ἐξηγήσουν τό θαυμασίον φαινόμενον τῆς ἐλλόγου νοήσεως, τοῦ μυστηριώδους τούτου ὄντος, ὅπερ ὁ Ἰσοκράτης ὠρίζεν ὡς μέγιστον ἐν ἐλαχίστῳ. Ἀλλ' ἐκτός τοῦ ὅτι εἶναι ψευδέστατος ὁ χρονικός οὗτος ὄγκος, δὲν ἠδυνήθησαν νά ἐννοήσουν ὅτι ὄχι διὰ 250.000, ὄχι διὰ 250.000.000 ἐτῶν, ἀλλ' οὐδέ δι' οἷονδήποτε ἀφαντάστου ὄγκου χρόνου εἶναι δυνατὴ ἡ γεφύρωσις τοῦ χάσματος ἀναμέσου τῆς πλήρους καὶ ὀλοσχεροῦς ἀνοίας ἀφ' ἑνός καὶ τῶν θεσπεσίων τῆς νοήσεως ἀστραπῶν ἀφ' ἑτέρου...

» Ἡ νόησις - καὶ εἶναι τοῦτο πάσης ἀμφιβολίας ἐκτός -ἐξαστράπτει ἐν ὀργανισμοῖς. Ἀλλ' ἡ διαμόρφωσις τούτων προϋποθέτει ἤδη νόησιν, τόσῳ θαυμασίως τὰ ὄργανα τούτων νοήσασαν καὶ διαπλάσασαν, τόσον ὑπερφυῶς πρὸς ἄλληλα προσαρμόσασαν. Οἱ ὑλισταὶ εἶναι ἀνίκανοι νά ἐννοήσουν τὸν φαῦλον κύκλον εἰς ὃν ἀνεπιστημόνως ἐμπίπτουσιν, ὡς ἐν κλοιῷ... Ἡ νόησις ἐμφαίνεται ἡμῖν ἐν ὀργανισμοῖς, ἀλλ' ἡ διαμόρφωσις τοῦ ὀργανισμοῦ καὶ συλλήβδην καὶ ἐν τοῖς μέρεσι, προϋποτίθησιν ἀναγκαίως νόησιν, διότι ταύτης εἶναι ἔργον.

» Ἐάν εἶναι ἀνάγκη νά προηγηθῶν τεράστια... προπαρασκευαστικαὶ ἐργασίαι ὅπως μεταβληθῆ ἡ ἀπόλυτος ἀνοία εἰς νόησιν, δι' ἀνατολῆς ὀργανισμοῦ καταλλήλου ἀρχομένου ἐξ ἀτελεστάτης τινός κυτταρώδους ὑφῆς, ὄχι, ἐπαναλαμβάνομεν, 250.000 ἐτῶν ἂν παρεμβάλωμεν ἀπὸ τῆς ἐμφάνειας τοῦ ἀνθρώπου μέχρι σήμερον, ἄλλα 250 δισεκατομ. ἢ τρισεκ. κ.ο.κ., τό ζήτημα θά ὑπολείπηται πάλιν ἄλυτον, τῆς ἀνοίας μενούσης τοιαύτης, διότι ἡ διαμόρφωσις τῆς κυτταρώδους ἐκείνης ὑφῆς θά εἶναι ἀναγκαίως ἔργον νοῦ, ὡς ἐμφαίνεται ἐκ τῆς λελογισμένης ἔννοιας τῶν μελῶν ἀποδιδόντων ὠρισμένην ἰδέαν, ἐκάστου ἐπιτελοῦντος ἰδίαν ἐργασίαν, θαυμασίως πρὸς τὰς τῶν ἄλλων ἐναρμονιζομένην, πρὸς πραγμάτωσιν διὰ τε τῶν ἐπὶ μέρους ἐργασιῶν ἀλλά καὶ τῆς συλλογικῆς τοιαύτης ὠρισμένων σκοπῶν.

» Οἱ ὑλισταὶ εἰσὶν ἀνίκανοι νά ἐννοήσουν ὅτι τό ἄπειρον δὲν εἶναι ἐν ταυτῷ καὶ πεπερασμένον. Ἡ ἔγχρονος δ' ἀνατολή τῆς νοήσεως παρεμβάλλει, παρά τὴν ἀδυναμίαν τῶν ὑλιστῶν ὅπως νοήσουν τοῦτο, τὴν ἔννοιαν τοῦ ἀπείρου – πεπερασμένου¹²⁶, ἔννοιαν ἀπολύτως ἀντιστρατευομένην εἰς ὑπατον τῆς λογικῆς νοήσεως νόμον. Διότι ἡ ἀνοία, ἂν εἶναι ἔγχρονος ἡ ἔκφανσις τῆς νοήσεως, τερματιζομένη ἐν τῷ ὁρίῳ τῆς ἐπαφῆς τῆς ἐν ὠρισμένη χρονικῇ στιγμῇ ἀνατελλούσης νοήσεως θά ἦτο οὕτως ἄπειρος μὲν ἄνωθεν, πεπερασμένη, δ' ἐν τῷ ὁρίῳ τούτῳ (σ.σ. καὶ διότι ὑπέστη τροπὴν...), ὅπερ ἀπολύτως

¹²⁶ σ.σ. Ἐφόσον βεβαίως οἱ ὑλισταὶ δὲν παραδέχονται τὴν ὑπαρξίν ἄλλης πηγῆς καὶ αἰτίας τῆς νοήσεως, ἐκτός τῆς ὕλης κειμένης.

ἀδύνατον. Διότι τό ἄπειρον εἶναι ἀπείρως ἄπειρον καί ὄχι ἄπειρόν τε καί πεπερασμένον.

» Ἄρα τῆς ἐγχρόνου νοήσεως ἀποκλειομένης, ἡ νόησις εἶναι ἄχρονος, ἄναρχος, ἐπομένως παντός ὀρίου ἐλευθέρα. Ἐπειδή δέ δύο ἀρχαί ἀπόλυτοι ἀποκλείουν ἀλλήλας, ἄρα εἶναι αὐτή καί μόνη ἡ ἀρχή ἀπαξαπάντων τῶν πραγματικῶς ὑπαρχόντων (σ.σ. δηλαδή τῶν κτισμάτων ἢ δημιουργημάτων) καί τῶν ἐν αὐτοῖς λειτουργουσῶν δυνάμεων).

Ἀλλά καί εἰς τούς ὑπερόχους καί ἀμαχήτους τούτους φιλοσοφικούς συλλογισμούς καλόν θεωροῦμεν νά προσθέσωμεν ὅτι, τό «ἄναρχον» τῆς νοήσεως καί ἡ ὑπ' αὐτῆς, ἡ δι' αὐτῆς, διαμόρφωσις τῶν διαφόρων φαινομένων τῆς Συμπαντικῆς ὕλης - ἐνεργείας δέν ἀποδεικνύεται μόνον ἐκ τοῦ ὅτι αὐτή ἐξαστράπτει - ἐμμέσως - ἐν ὀργανισμοῖς, ἡ σκόπιμος καί ἔλλογος διαμόρφωσις ἢ διάπλασις, ζωή, κίνησις, ἀναπαραγωγή καί ἀλληλεπίδρασις τῶν ὁποίων προϋποθέτουν ἀναντιρρήτως νόησιν. Ἡ προϋπαρξίς καί τό ἄναρχον, ἄρα δέ καί ἄχρονον τῆς νοήσεως ἀποδεικνύεται ἐπίσης ἐμμέσως ἀλλ' ἐξ ἴσου, ἵνα μὴ εἴπωμεν καί περισσότερον πανηγυρικῶς, καί ἐκ τῆς ὅλης διαμορφώσεως καί διατάξεως τῆς συμπαντικῆς ὕλης ἐν τῷ χώρῳ, τόσον εἰς τὰ ἐλάχιστα αὐτῆς (ἤτοι εἰς τὰ ἠλεκτρόνια κλπ. καί τὰ ὑπ' αὐτῶν σχηματιζόμενα στοιχεῖα καί μόρια), ὅσον καί εἰς τὰ μέγιστα, τούς ἀστέρας δηλαδή καί τās διαφόρους ἀστερισμούς, τούς Γαλαξίας, τās ομάδας καί τās συστροφάς τῶν Γαλαξιῶν. Ἡ ὅλη διαμόρφωσις τῆς μάζης καί τοῦ βάρους τῶν ἠλεκτρονίων κ.λπ. ὡς ἀπλῶν μονάδων, ὅπως καί ἡ ἀλληλεπίδρασις αὐτῶν ἢ διαμόρφωσις, ἀκολουθῶς, τῶν ἐξ αὐτῶν σχηματιζομένων στοιχείων καί μορίων καί τῶν ἐκ τούτων, ἐν συνεχείᾳ, ἀποτελουμένων μεγαλυτέρων «φαινομένων» τῆς ὕλικῆς δημιουργίας ἢ ἀναντίρρητος ἔννομος κίνησις, ἔλξις καί ἀλληλεπίδρασις πάντων, ὑπό τό κράτος πανσόφων Φυσικῶν νόμων (ἐννόμων δυνάμεων) ἀτέγκτων καί ἀναλλοιώτων καί ἡ ὑπέροχος, τέλος, συμπαντική τάξις καί ἀρμονία, ὑφ' ἧς ἀναντιρρήτως συνέχεται ἡ κτίσις, ἀπ' ἀρχῆς τῆς «ἐξ οὐκ ὄντων» ὄντοποιήσεώς της - πολύ δηλαδή πρό τῆς ἐμφάνισεως ἐπὶ τοῦ πλανήτου τούτου τῶν διαφόρων ἐνοργάνων ὄντων, ἀψύχων τε καί ἐμψύχων - ὡσεὶ τυρρηνικαί σάλπιγγες ἐμμέσως ἐπίσης διαγγέλλουν, ὅτι προὔπηρξε πάντων «ΝΟΗΣΙΣ» - Νοῦς ἄπειρος, πάνσοφος καί παντοδύναμος, καί ὑπ' Αὐτοῦ ἐγένετο ἡ τόσον ἑναρμόνιος, περικαλλής καί θαυμαστή, ἐν κυριολεξία, διαμόρφωσις, συσχέτισις καί ἀλληλεπίδρασις ὅλων των κτισμάτων, διὰ νά ἀποτελοῦν ταῦτα καί κατ' ἰδίαν ἕκαστον, ἀλλά καί καθ' ομάδας, ὅπως καί ὡς σύνολον, τὰ θαυμάσια «φαινόμενα» τῆς ὕλικῆς δημιουργίας. Ἡ ἄχρονος δέ καί ἄναρχος, ἄρα δέ καί ἄπειρος αὕτη ΝΟΗΣΙΣ - ὁ Θεός - δέν ὑπῆρξε ἀπλῶς ὁ διακοσμητής τοῦ ὕλικου σύμπαντος, ὅπως πλανηθεῖσα ἐπίστευσε καί ἡ ἀρχαία Ἑλληνική Φιλοσοφία. Εἶναι ὁ «ἐξ οὐκ ὄντων» καλέσας τὴν συμπαντικὴν ὕλην εἰς τό «εἶναι» διὰ τῶν πανσθενῶν προσταγμάτων Του (Γενεσ. Α'), ὁ παντοδύναμος καί πάνσοφος δημιουργός αὐτῆς.

I. Η ΑΡΜΟΝΙΑ ΤΟΥ ΥΛΙΚΟΥ ΣΥΜΠΑΝΤΟΣ

Ἐπιστέγασμα πασῶν τῶν προαναπτυχθεισῶν ἀποδείξεων τῆς δημιουργίας τοῦ Σύμπαντος ὑπὸ τοῦ Θεοῦ καί τοῦ φαιδρουῦ τῶν θεωριῶν τῆς ἐξελίξεως, τῆς τυχειότητος καί τῆς φυσικῆς ἐπιλογῆς, λαμπρότητος δέ καί κάλλους ἀληθῶς ὑπερκοσμίου, καί κρηπίδωμα αὐτῶν ὁμολογουμένως Θεῖον εἶναι ἡ ὑπερκοσμία ἀρμονία τοῦ ὕλικου Σύμπαντος καί ἡ ἀσύλληπτος μαθηματική τάξις ἀλλά καί σκοπιμότης αὐτῆς ἐκδηλούμεναι

ἐν αὐτῷ. Δικαίως ὁ Πλάτων διεκήρυξεν ὅτι οἱ σοφοὶ τοῦ Κόσμου (... οἱ ἀληθῶς σοφοί) «ἐναβρύνονται πιστεῦσαι Θεῷ», ἀρνούμενοι δέξασθαι ὅτι τό περικαλλές τοῦτο Σύμπαν εἶναι ἀποτέλεσμα «τοῦ εἰκῆ καὶ ὡς ἔτυχε». Τά ἐξοχώτερα πνεύματα τῆς οἰκουμένης, διά μέσου τῶν αἰώνων, μετ' ἀληθῶς θρησκευτικοῦ δέους- φόβου ἐπίστευσαν καὶ πολυτρόπως διεκήρυξαν τὴν πίστιν των πρὸς τον Τρισάγιον καὶ Πανυπερτέλειον Θεόν. Ὁ Ἀναξαγόρας, ὁ Σωκράτης, ὁ Πυθαγόρας, ὁ Πλάτων, ὁ Ἀριστοτέλης, ὁ Γαλιλαῖος, ὁ Κοπέρνικος, ὁ Νεύτων, ὁ Κέπλερ, ὁ Λαβουαζιέ, ὁ Πικάρ, ὁ Ρισέ, ὁ Οὐώλλας, ὁ Λινναῖος, ὁ Ἀμπέρ, ὁ Παστέρ, ὁ Ντρίς, ὁ Μαρκόνι, ὁ Βόλτα, ὁ Καρέλ, ὁ Φλέμινγκ, ὁ R. Millikan, ἐκ τῶν κορυφαίων συγχρόνων φυσικῶν, ὁ Arthur Compton, ὁ Max Plank, δημιουργός τῆς Φυσικῆς τοῦ 20^{ου} αἰῶνος, καὶ πλῆθος ἄλλο διασήμων ἐδικῶν ἐπιστημόνων ὄλων τῶν ἐποχῶν ὑπῆρξαν - ἢ καὶ εἶναι, οἱ σύγχρονοι - εὐλαβέστατοι προσκυνηταὶ τῆς θείας δυνάμεως καὶ σοφίας, αἵτινες ἐκδηλοῦνται εἰς τε τὰ ἐλάχιστα (ἄτομα, στοιχεῖα, κύτταρα...) τῆς παρούσης ὑλικῆς δημιουργίας, ὅπως καὶ τὰ μέγιστα, ἦτοι τοὺς Γαλαξίας, τὰς «ὀμάδας» τῶν Γαλαξιῶν ὡς καὶ τὰς συστροφάς αὐτῶν¹²⁷.

Καὶ ἀποδεικνύεται περιφανῶς ἤδη πόσον δικαίως αἱ ὑπέροχοι αὐταὶ φιλοσοφικαὶ ἀλλὰ καὶ ἐπιστημονικαὶ διάνοιαι ὄλων τῶν ἐποχῶν ἐπίστευσαν εἰς πάνσοφον καὶ παντοδύναμον δημιουργόν Θεόν. Διότι, ὅπως εἰς τὰ ἐλάχιστα συστατικά τῆς συμπαντικῆς ὕλης (ἐν συνεχείᾳ δέ καὶ εἰς τοὺς ὀργανισμοὺς πάντων τῶν ἐνοργάνων ὄντων, εἰς τὰς ψυχικὰς ἐκδηλώσεις τῶν ἐμψύχων τοιούτων, καὶ, ἰδιαίτερος, εἰς τὰς πνευματικὰς τοιαύτας τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς), οὕτω καὶ εἰς τὰς κινήσεις καὶ ἀλληλεπιδράσεις τῶν ἀφαντάστων, ἐν πολλοῖς, ὑλικῶν ὄγκων τῶν ἀμετρήτων ἔτι οὐρανίων σωμάτων, τὰ ὅποια μετ' ἰλιγγιωδῶν ταχυτήτων διατρέχουν τό χάος τοῦ Ὑλικοῦ Σύμπαντος - ἔχοντος διάμετρον, κατὰ τίνας ὑπολογισμοὺς ἐδικῶν, 10 δισεκατομμυρίων ἐτῶν φωτός περίπου - ἐκδηλοῦται ἡ ἀσύλληπτος δύναμις, σοφία ἀλλὰ καὶ πρόνοια ἐνός ἀναμφισβητήτως ἐξωκοσμίου καὶ ὑπερυλικοῦ Δημιουργοῦ- Θεοῦ. Οἱ ὄγκοι καὶ τὰ βάρη τῶν οὐρανίων σφαιρῶν, συστημάτων ἢ συγκροτημάτων, αἱ ἀποστάσεις μεταξὺ αὐτῶν, ὡς μονάδων καὶ ὡς ὀμάδων, αἱ ἔλξεις καὶ αἱ ἀπώσεις των, αἱ ταχύτητες καὶ αἱ ἀκτινοβολαὶ ἢ ἀλληλεπιδράσεις αὐτῶν εἶναι προδήλως ἀπολύτως ὠρισμένα... καὶ προὑπολογισμένα μεθ' ὑπερμαθηματικῆς ἀκριβείας. Ὡς ἐκ τούτου δέ, καίτοι ἀενάως καὶ ἰλιγγιωδῶς περιφέρονται, ὡς μονάδες, ὀμάδες ἢ εὐρύτερα συγκροτήματα, πέριξ ὠρισμένων πάντοτε κέντρων, οὐδεμία παρουσιάζεται διαμέσου τῶν αἰώνων διαταραχή.

Τοιαύτη εἶναι ἡ μαθηματικὴ τάξις καὶ ἀκρίβεια, αἵτινες διέπουν τὰς κινήσεις τῶν οὐρανίων σωμάτων, ὥστε δυνάμεθα μέ μαθηματικούς ὑπολογισμοὺς νά προκαθορίσωμεν πρὸ ἑκατοντάδων ἐτῶν πότε θά γίνῃ μία ἔκλειψις (ἀπόκρυψις...) ἡλίου ἢ σελήνης, εἰς ποῖον σημεῖον τῆς γῆς θά παρατηρηθῇ καὶ πόσον θά διαρκέσῃ. Ὁμοίως τὰς περιοδικὰς ἐμφάνσεις κομητῶν κ.ο.κ. Ὁ πλανήτης Ποσειδῶν κατ' αὐτόν τόν τρόπον ἀνεκαλύφθη ὑπὸ τῶν ἀστρονόμων La Verriez, Γάλλου καὶ Galle, Γερμανοῦ, ἐπίσης δέ ὁ Οὐρανός, ὁ Πλούτων καὶ ἡ Δήμητρα. Ὑπὸ πραγματικοῦ δέους συνέχονται οἱ ἀληθῶς σοφοί, διεισδύοντες εἰς τὰς λεπτομερεῖας τῶν πανσόφων μαθηματικῶν νόμων οἵτινες διέπουν τὰς μεγαλειώδεις καὶ τόσον ἑναρμονίους κινήσεις τῶν ἀναριθμῶν εἰσέτι

¹²⁷ Πρβλ. μακαριστοῦ καθηγητοῦ Νικ. Νησιώτη «...ὕπὸ πάντων γίνεται παραδεκτὸν ὅτι ὁ δημιουργηθεὶς κόσμος ἀποτελεῖ τὸ πρῶτον αἴτιον ἀναγωγῆς εἰς τὴν ιδέαν τοῦ δημιουργοῦ». Καὶ Μεγ. Βασιλ. «Ὁμιλ. εἰς ἑξαήμερον» 1, 6 Ἐ.Π. Migne τ. 29, 16. «Ἡ δημιουργία εἶναι διδασκαλεῖον καὶ θεογνωσίας παιδευτήριον».

κόσμων τοῦ Σύμπαντος¹²⁸.

Καί ὑπεστηρίχθη βεβαίως ὑπό πολλῶν ἐπιστημόνων ἢ ὑλιστική θεωρία τοῦ Λαπλάς περί τοῦ τυχαίου καί συμπτωματικοῦ σχηματισμοῦ τοῦ ἡμετέρου πλανητικοῦ συστήματος (ἐν γενικωτέρα δ' ἐπεκτάσει καί τῶν λοιπῶν ἐν τῷ Σύμπαντι ἀστερισμῶν) συνεπεία τυχαίας συμπυκνώσεως τοῦ ἀρχικοῦ νεφελώματος - ἐξ οὗ διεμορφώθη - πέριξ ἐνός τυχαίου καί πάλιν πεπηγμένου κέντρου, προελθόντος ἐξ ἄλλου νεφελώματος ἢ προγενεστέρου ἀστρικοῦ συστήματος· ὅτι δηλαδή ὁ ἐξ ἄλλου νεφελώματος ἢ πλανητικοῦ συστήματος πεσὼν εἰς τό κέντρον τοῦ ἡμετέρου τοιούτου ἀερόλιθος ἐχρησιμοποιήθη ὡς πυρήν -κέντρον -διά τήν ἐπ' αὐτοῦ προσκόλλησιν τῶν ὀγκωδεστέρων, ἀρχικῶς, ἐν συνεχείᾳ δέ τῶν λεπτοτέρων μορίων τοῦ νεφελώματος, ὁ πυρήν δ' οὗτος κατέστη ἀκολούθως ὀγκώδης μᾶζα, ἥτις, διά τῆς προστριβῆς τῶν διαφόρων μορίων τῆς, ἐγένετο ὀλίγον κατ' ὀλίγον θερμότερα καί ἐν τέλει πυρίκαυστος!!! Ὅτι ἡ μᾶζα αὕτη, συνεπεία τῶν ἀναπτυχθέντων ρευμάτων ἀέρος εἰς τήν ἐπιφάνειαν αὐτῆς, ἤρξατο κινουμένη, προσλαβοῦσα δέ τελικῶς περιστροφικήν κίνησιν ἰλιγγιώδη (χωρίς νά ἐξηγητῆται βεβαίως ὁ λόγος τῆς προοδευτικῆς ἐπιταχύνσεως τῆς κινήσεως, οὔτε τῆς μετατροπῆς αὐτῆς εἰς περιστροφικήν) κατέστη ἡ ἀρχική ζύμη τοῦ πλανητικοῦ ἡμῶν συστήματος, ὁ ἀρχικός καί μοναδικός, κατ' ἀρχήν, ἥλιος, ἐκ τοῦ ἡλίου δέ τούτου, λόγω τῆς περὶ τόν ἄξονα περιστροφῆς του καί τῆς περὶ τούς πόλους συμπίεσεως, ἀπεκόπησαν διαδοχικῶς διάφορα τμήματα τοῦ διογκωθέντος Ἰσημερινοῦ, σχηματίσαντα τούς πλανήτας. Καί ὅτι τό αὐτό ἐπανελήφθη κατὰ τόν σχηματισμόν τῶν δορυφόρων τῶν πλανητῶν, ἀποκοπέντων ἐκ τῆς ἀρχικῆς αὐτῶν μάζης.

Δέν παρήλθε βεβαίως πολὺς χρόνος ἀπὸ τῆς διατυπώσεως τῆς θεωρίας ταύτης καί ὑπό τήν ἐπιβολήν νεωτέρων ἀστρονομικῶν παρατηρήσεων καί ἀνακαλύψεων ἤρξατο καί αὕτη πολεμουμένη βασικῶς, ἐπεκράτησε δέ σχεδόν ἢ καί σήμερον ἰσχύουσα γνώμη, καθ' ἣν τό πλανητικόν ἡμῶν σύστημα δέν ἐγένετο μὲν ἐκ τῆς αὐτομάτου, περιοδικῆς, ἀποσπάσεως τῶν πλανητῶν ἐκ τοῦ διογκωθέντος, προοδευτικῶς, Ἰσημερινοῦ τοῦ ἡλίου, προῆλθεν ὅμως εἴτε συνεπεία συγκρούσεως τοῦ ἡλίου πρὸς ἄλλον ἥλιον ἢ καί συνεπεία ἐπιδράσεως ἐπ' αὐτοῦ μεγαλυτέρου τινός ἡλίου, ὅστις διά τῆς ἑλκτικῆς του δυνάμεως, διελθὼν πολὺ πλησίον του, ἀπέσπασεν ἐκ τῆς μάζης του ἓν μέγα τμήμα ἐπίμηκες. Τό οὕτως ἀποσπασθὲν ἐκ τοῦ ἡλίου τμήμα, τεμαχισθὲν ἀργότερον εἰς μικρότερα τεμάχια, λόγω τῆς συμπυκνώσεως καί πάλιν τῆς ἀρχικῆς μάζης του, ἐσχημάτισε τούς πλανήτας. Καί κατὰ τόν ἴδιον τρόπον ἀπεκόπησαν ἐκ τῶν πλανητῶν καί οἱ δορυφόροι των, ἐνῶ συντελεῖτο ἡ πύκνωσις τῆς ἀρχικῆς μάζης αὐτῶν.

Αἱ δύο αὗται θεωρίαι διετυπώθησαν κατὰ τήν τελευταίαν ἐποχὴν περὶ τοῦ τρόπου

¹²⁸ Εἰς τὴν ἐφημερίδα «Τὰ Νέα», Ἀθηνῶν, τῆς 27^{ης}-1 -1968, ἐδημοσιεύθη ὅτι, εἰς πρόσφατον τότε διάλεξίν του ἐν τῇ αἰθούσῃ τῶν «φίλων τοῦ Λαοῦ» ὁ διακεκριμένος ἀστρονόμος Χασάπης ἐτόνισε, σὺν ἄλλοις, ὅτι «τὸ Σύμπαν εἶναι μία μονὰς μὲ ἀρμονικὴν διάταξιν ὄλων τῶν ἐπὶ μέρους στοιχείων του... Πρέπει δὲ νά ὑπακούῃ εἰς μίαν μαθηματικὴν ἔκφρασιν, εἰς τὴν μονάδα, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἀπορρέει πᾶς ἀριθμός, ὅπως εἶπεν ὁ Πυθαγόρας. Ἡ νεώτερα ἐπιστήμη, μὲ τὸν νόμον τοῦ Ντίλιους - Ντόττε, διετύπωσε μὲ μαθηματικὰ τὴν καθαρῶς γεωμετρικὴν κλίμακα εἰς τὴν ὁποίαν εἶναι τοποθετημένοι οἱ πλανῆται τοῦ ἡλιακοῦ μας συστήματος εἰς τὴν τροχίαν των περὶ τὸν ἥλιον. Ὁ νόμος αὐτὸς ἐκφράζεται μὲ ἀπλᾶ μαθηματικὰ 3-6-12-24-48.. Ὁ Γαλαξίας μας ἔχει σχῆμα συμμετρικόν, φακοειδές, ἐνέχει 200 δισεκατομμύρια περίπου ἡλίου, καί περὶ τὸ κέντρον του δύο σπειροειδῆ συγκροτήματα, ἐλισσόμενα συμμετρικώτατα. Ἐπίσης ἄλλα συγκροτήματα 10-20 χιλιάδων ἀστέρων ἀποτελοῦν ἀκριβεῖς σφαιροειδεῖς διατάξεις ἐν τῷ Γαλαξίᾳ καί κινοῦνται ἐπὶ ἀρμονικῶν τροχιῶν, ὅπως καί ἄλλα πολὺ μικρότερα τοιαῦτα ἐκ 2 ἢ 3 ἀστέρων. Οἱ ἀστέρες τῶν συγκροτημάτων τούτων ἔχουν διάφορα χρώματα (λευκόν, κίτρινον, πράσινον, ἐρυθρὸν κ.ο.κ.), διότι ἐκπέμπουν ἀκτινοβολίαν δονήσεων διαφόρου συχνότητος. Καί τὰ χρώματα εἶναι ἔκφρασις τῆς συχνότητος τῶν κυμάτων τοῦ φωτός. Ἡ χρωματικὴ αὕτη ποικιλία καί ἀρμονία τοῦ Κόσμου τῶν ἀστέρων, ἢ ὁποία προσδίδει εἰς τὸ Σύμπαν καί ὑπέροχον ὀπτικὴν - θεαματικὴν φαντασμαγορίαν, ἐκφράζεται ἐπίσης μὲ μαθηματικὰ καί ὑπέκει εἰς μαθηματικούς νόμους».

τῆς «γενέσεως» καί διαμορφώσεως τοῦ πλανητικοῦ ἡμῶν συστήματος, ἀσχέτως ὅμως τοῦ ὅτι ἀμφότεραι εἶναι κατά βάθος συγγενεῖς, ὡς καί μέ τήν θεωρίαν περί δημιουργίας τοῦ Σύμπαντος, τῆς λεγομένης «μεγάλης ἐκρήξεως» ἢ «bing bang», διά τήν ὁποίαν ὁ Φράνσις Κόλλινς εἰς τῶν μεγαλυτέρων ἐρευνητῶν παρετήρησε: «Τό bing bang κραυγάζει δια μίαν θείαν ἐξήγησι. Ἐπιβάλλει τό συμπέρασμα ὅτι ἡ φύσις εἶχε μία ὀρισμένη ἀρχή. Δέν μπορῶ νά ἴδω πῶς ἡ φύσις θά ἠδύναντο νά δημιουργήσῃ τόν ἑαυτό της. Μόνον μία ὑπερφυσική δύναμις πού εἶναι ἐκτός τοῦ χώρου καί τοῦ χρόνου, ἠμπορεῖ νά τό κάμνη αὐτό». Οὐδεμία ἐξ αὐτῶν ἐξηγεῖ, κατ' ἀρχήν, πόθεν ἀρχικῶς προῆλθεν ἡ συμπαντική ὕλη- ἐνέργεια, ἐξ ἧς, προϊόντος τοῦ χρόνου, ἐσχηματίσθησαν τά νεφελώματα... Καί ἐφόσον, ἐκτός αὐτῆς, οὐδεμία ἄλλη δύναμις ὑπῆρχε διά νά ἐπιδράσῃ ἐπ' αὐτῆς, πῶς καί διά τίνα λόγον ἤρξατο πηγνυομένη καί ἀποβάλλουσα οὕτω μέρος τῆς ἀρχικῆς τῆς θερμότητος. Πῶς δηλαδή ἐτράπη ἐκ τῆς ἀρχικῆς καταστάσεως αὐτῆς, διαγγέλλουσα ἀπ' ἀρχῆς τό «τρεπτόν» αὐτῆς, ὅπερ εἶναι ἀπόλυτος ἄρνησις τῆς αἰδιότητος. Ἡ θεωρία καθ' ἣν ἡ βαθμιαία ἀπόψυξις τῆς συμπαντικῆς ὕλης προῆλθεν ἐκ τῆς διηνεκοῦς ἀκτινοβολίας αὐτῆς εἰς τό «κενόν» οὐδέν ἐπιλύει, δι' ἄλλους τε λόγους, ἀλλά καί διότι προϋποθέτουσα «κενόν» πέραν τῆς ὕλης, δεχόμενον τήν ἀκτινοβολίαν αὐτῆς (χωρίς νά ἐξηγηῇ ἐπίσης καί κατά τίνα τρόπον ἡ εἰς τό κενόν ἐκπεμπομένη ἀκτινοβολία ἐξαφανίζεται ἢ ἐκμηδενίζεται...), ἀναγκαίως ὁμολογεῖ ταύτην πεπερασμένην καί ἐπομένως τήν ὑπαρξιν, πέραν τῶν ὀρίων αὐτῆς, Οὐσίας ἐτέρας μή ὕλης, ἀπείρου, δέ ταύτης, χωρίς τῆς ὁποίας τό πεπερασμένον τῆς συμπαντικῆς ὕλης δέν δύναται νά νοηθῇ. Διότι ὡς «κενόν» πέραν τῆς ὕλης δέν δύναται βεβαίως νά νοηθῇ τό ἀπαισίως χαῖνον μηδέν – 0-.

Ἀλλά, πρός τούτοις, οὐδεμία ἐπίσης ἐκ τῶν θεωριῶν τούτων ἐξηγεῖ πῶς, ἐν συνεχείᾳ (μετά τήν ἔναρξιν δηλαδή τῆς πῆξεως τῆς συμπαντικῆς ὕλης- «ἐνεργείας» - καί τῆς μετατροπῆς αὐτῆς εἰς νεφελώματα), ἐπετεύχθη ὁ τόσον ἀρμονικός διαχωρισμός τῶν νεφελωμάτων καί ἡ ἐν ἀσυλλήπτῳ μαθηματικῇ τάξει καί ἀρμονίᾳ κατάταξις αὐτῶν ἐν τῷ χώρῳ... Πῶς διεμορφώθη, ἀκολουθῶς, ἡ ὑπέροχος ποικιλία τῶν ἀστρικῶν συστημάτων καί συγκροτημάτων, καί πῶς συνεδύασθησαν τόσον πανσόφως οἱ ὄγκοι, αἱ κινήσεις, αἱ ἔλξεις, αἱ ἀπώσεις, αἱ ἀλληλεπιδράσεις καί αἱ ἀποστάσεις αὐτῶν, ὅπως καί τῶν ἐν αὐτοῖς σχηματισθέντων ἀστέρων, εἰς ὑπέροχον πάντοτε ἔκφρασιν πανσόφων μαθηματικῶν νόμων... Ὅχι δέ μόνον ἡ πάνσοφος καί «ἐννομος» διασπορά καί ἀέναος ἀρμονική κίνησις ἐν τῷ χώρῳ τοῦ ὑλικοῦ Σύμπαντος τῶν ἀναριθμῶν ἔτι οὐρανίων σφαιρῶν, ὡς μονάδων, συστημάτων καί συγκροτημάτων, ἀλλά καί αὕτη ἡ περί τόν ἄξονα «ἐννομος» ἐπίσης περιστροφή αὐτῶν, ὅπως καί ἡ περίξ ὠρισμένων πάντοτε κέντρων ὅμοια περιφορά των δέν δύνανται νά ἐξηγηθῇ ποσῶς ὑπό τῶν μνησθειῶν ὑλιστικῶν θεωριῶν. Κατά μείζονα δέ λόγον δέν δύνανται νά ἐξηγηθοῦν καί ὠρισμένοι ὑπερελιγμοὶ καί παραβιάσεις τῶν νόμων τῶν διεπόντων τάς κινήσεις καί τάς ἀλληλεπιδράσεις ἐν γένει τῶν οὐρανίων σωμάτων, αἱ διαπιστωθεῖσαι ὑπό τῆς Ἐπιστήμης καί εἰς πολλοὺς μὲν ἄλλους ἀστερισμούς ἢ ἀστέρας, ἀλλά καί εἰς ἀρκετοὺς πλανήτας τοῦ πλανητικοῦ συστήματος ἡμῶν.

Καί πρός εὐχερῆ κατανόησιν τῆς σημασίας καί τῶν ὑπερελιγμῶν ἢ παραβιάσεων τούτων ἄς δεχθῶμεν, πρός στιγμὴν, ὅτι εἴτε συνεπείᾳ ψύξεως τῆς μάζης τοῦ πρωταρχικοῦ νεφελώματος ἐκ τοῦ ὁποίου ἐγένετο τό ἡμέτερον πλανητικόν σύστημα (καί τῆς διογκώσεως τοῦ κέντρου του ἐκ τῆς περί τόν ἄξονα περιστροφῆς του) ἢ καί

συνεπεία προσκρούσεως ἢ ἐπιδράσεως ἄλλου νεφελώματος ἢ ἡλίου ἐπ' αὐτοῦ, ἀπεσπάρθη ἐξ αὐτοῦ μία μᾶζα ἐπιμήκης πυριφλεγυῶς ὕλης, ἐξ αὐτῆς δέ, ψυγείσης καὶ τεμαχισθείσης, ἐσχηματίσθησαν οἱ διάφοροι πλανῆται. Ἡ μᾶζα λοιπόν ἐκείνη, ἢ ἐκ τοῦ ἡμετέρου ἀρχικοῦ νεφελώματος ἢ ἡλίου ἀποκοπεῖσα δέν θά ἔπρεπε νά συνεχίση τήν αὐτήν κίνησιν μέ τήν μητρικήν μᾶζαν, νά παρακολουθῆ δηλαδή πρὸς τήν αὐτήν κατεύθυνσιν τόν ἥλιον εἰς τήν ἡλιακὴν αὐτοῦ τροχίαν; Ἀναντιρρήτως, ναί... Καί ἐφόσον τεμαχισθεῖσα ἢ μᾶζα αὐτὴ διεμορφώθη ἀκολούθως εἰς πλανήτας καὶ δορυφόρους πλανητῶν, δέν ἔπρεπε καί οἱ πλανῆται, ὅπως καί οἱ δορυφόροι αὐτῶν, νά συνεχίσωσι κινούμενοι ἐπὶ παραλλήλων τροχιῶν, νά κινουῦνται δηλαδή π.χ. ἐξ ἀνατολῶν πρὸς δυσμᾶς;

Τοιαύτη προφανῶς ἔδει νά εἶναι ἡ κατεύθυνσις τῆς κινήσεως τῶν πλανητῶν (καὶ τῶν δορυφόρων των) τοῦ ἡμετέρου πλανητικοῦ συστήματος, τοῦ, κατ' ἀμφοτέρας τὰς προμνησθείσας θεωρίας, προελθόντος ἐκ τῆς αὐτῆς μητρικῆς μάζης, ὁ αὐτός δέ νόμος, ἔδει νά διέπη καὶ τὰς κινήσεις ὅλων τῶν ἐν τῷ Σύμπαντι ἀστέρων ἢ ἀστρικῶν συστημάτων, ἐφόσον πρόκειται περὶ ἐννόμων φυσικῶν συνθηκῶν κρατουσῶν ἐπὶ τῆς αὐτῆς οὐσίας - ὕλης. Παρὰ ταῦτα ὅμως ὄχι μόνον καί εἰς πολλοὺς ἄλλους ἀστερισμοὺς, ἀλλ' ἐν αὐτῷ τῷ ἡμετέρῳ πλανητικῷ συστήματι παρατηρήθησαν καὶ ἐβεβαιώθησαν κινήσεις ὠρισμένων δορυφόρων ἄκρως ἀντίθετοι πρὸς ἀμφοτέρας τὰς ρηθείσας θεωρίας, αἱ ἀντίθετοι δ' αὐταὶ κινήσεις εἶναι αἱ κινήσεις τῶν τριῶν ἐκ τῶν 11 δορυφόρων τοῦ πλανήτου Διός (τοῦ VIII, IX καὶ XI), τοῦ ἑνός ἐκ τῶν 10 δορυφόρων τοῦ Κρόνου (τοῦ IX), τῶν τεσσάρων δορυφόρων τοῦ πλανήτου Οὐρανοῦ καὶ τοῦ δορυφόρου τοῦ Ποσειδῶνος, οἵτινες, κατ' ἀνεξήγητον καὶ παράδοξον τρόπον περιφέρονται πέριξ τῶν ρηθέντων πλανητῶν μέ κατεύθυνσιν ἀκριβῶς ἀντίθετον ἐκείνης, ἣν οἱ πλανῆται οὗτοι διαγράφουν εἰς τήν περὶ τόν ἥλιον τροχίαν αὐτῶν¹²⁹.

Πῶς λοιπόν συνέβη ἡ τοιαύτη παραβίασις τοῦ παγκρατοῦς νόμου τῆς πρὸς τήν αὐτήν κατεύθυνσιν κινήσεως ὅλων τῶν οὐρανίων σωμάτων, τῶν προερχομένων ἐκ τῆς αὐτῆς μητρικῆς μάζης; Οἰανδήποτε ὑπόθεσιν «γενέσεως», προελεύσεως, τῶν μνησθέντων δορυφόρων καὶ ἂν δεχθῶμεν βάσει ἀμφοτέρων τῶν ρηθεισῶν θεωριῶν, ὀφείλομεν νά ὁμολογήσωμεν ὅτι ἡ «ἀνάδρομος» ἢ «ὀπισθοχωρητικὴ» αὐτῶν κινήσις πέριξ τῶν πλανητῶν των ἀποτελεῖ ἀναντιρρήτως σοβαρὰν καὶ οὐσιώδη ἀνατροπὴν καὶ διάψευσιν αὐτῶν. Καί ὑπεστηρίχθη βεβαίως ὑπὸ τίνων ὅτι οἱ «περὶ ὧν δορυφόροι προῆλθον ἐξ ἄλλων πλανητῶν ἢ πλανητικῶν συστημάτων εὕρισκομένων ἐντὸς τοῦ ἡμετέρου Γαλαξία, ἀλλὰ καὶ ἢ... «ὑπόθεσις» αὕτη χωρὶς νά ἐπιλύη, μᾶλλον περιπλέκει περισσότερον τὸ ρηθὲν ἄλυτον ἄχρι τῆς σήμερον ἀστρονομικόν πρόβλημα. Διότι δέον νά εὐρεθοῦν κατ' ἀρχὴν οἱ ἄλλοι οὗτοι πλανῆται, οἱ κινούμενοι ἐν τῷ ἡμετέρῳ Γαλαξία μέ τήν αὐτήν κατεύθυνσιν τῶν περὶ ὧν ὁ λόγος δορυφόρων. Δέον νά ἀναζητηθῆ ὁ λόγος τῆς ἀποσπάσεως αὐτῶν ἐκ τῶν πλανητῶν των. Καί τέλος δέον νά ἐξηγηθῆ ἐπίσης πῶς ἡ ἑλκτικὴ δύναμις τῶν ρηθέντων Πλανητῶν αἰχμαλωτίσασα τοὺς ξένους δορυφόρους δέν ἐπέδρασε καὶ ἐπὶ τῆς «ἀναδρόμου» κινήσεως αὐτῶν.

Οὕτως ἡ «ἀνάδρομος» ἢ «ὀπισθοχωρητικὴ» κινήσις τῶν ἐν λόγῳ δορυφόρων, ἢ

¹²⁹ Ἐνῶ ἡ περὶ τὸν ἥλιον περιφορὰ τῶν εἰρημένων πλανητῶν γίνεται ἐξ ἀνατολῶν πρὸς δυσμᾶς, ἢ περὶ αὐτοὺς κινήσις τῶν ρηθέντων δορυφόρων των εἶναι «ἀνάδρομος». Περιφέρονται πέριξ τῶν πλανητῶν μέ κατεύθυνσιν ἐκ δυσμῶν πρὸς ἀνατολᾶς. Αἱ κινήσεις δηλαδή τῶν δορυφόρων τούτων εἶναι «ὀπισθοχωρητικαί», ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰς κινήσεις τῶν πλανητῶν των αἱ ὁποῖαι εἶναι «προχωρητικαί». Πρὸς τούτοις ὅμως καὶ ὁ πρῶτος δορυφόρος τοῦ Ἄρεως, ὡς καὶ οἱ ἐσωτερικοὶ δακτύλιοι τοῦ Κρόνου κεῖνται πλησιέστερον πρὸς τοὺς πλανήτας τούτους καὶ κινουῦνται ταχύτερον ἀφ' ὅ,τι ἐπιτρέπει ἡ θεωρία τοῦ Λαπλάς.

ἀπόστασις ἀπό τοῦ Ἄρεως τοῦ πρώτου δορυφόρου του, αἱ ἀποστάσεις ἀπό τοῦ Κρόνου τῶν ἐσωτερικῶν δακτυλίων του, ἀλλά καί ἡ ταχύτης τῆς κινήσεως αὐτῶν δέν δύνανται νά ἐξηγηθοῦν ὑπ' ἀμφοτέρων τῶν μνησθεισῶν κοσμογονικῶν θεωριῶν. Ἀλλά μήπως ἐξηγεῖται ὑπ' αὐτῶν ὁ σχηματισμός καί αἱ κινήσεις τῶν διαφόρων «κομητῶν», τῶν ὁποίων ἡ τροχιά εἶναι τόσοσ διάφορος τῶν τροχιῶν τῶν πλανητῶν;

Δέν περιορίζονται ὁμως εἰς ταῦτα μόνον τά ἄλυτα ἄχρι τῆς σήμερον προβλήματα τοῦ Οὐρανοῦ. Ἐκτός πολλῶν ἄλλων, δέν ἠδύνατο νά ἐξηγηθῆ μέχρις ἐσχάτων διατι εἰς τῶν νεωστὶ ἀνακαλυφθέντων μεγάλων ἡλίων (ὑπερνόβα) ἐστερεῖτο κατά περιόδους τοῦ ἡμίσεος ἀκριβῶς τῆς φωτιστικῆς του ἐντάσεως, τό τηλεσκόπιον ὁμως τοῦ ὄρους Παλομάρ ἔδωκε τήν ἐξήγησιν. Ἀνεκαλύφθη δηλαδή ὅτι πρόκειται περὶ δύο ἰσομεγέθων ἡλίων τῶν ὁποίων ὁ εἰς περιφέρεται πέριξ τοῦ ἄλλου, τούτου δ' ἔνεκεν ὅταν ὁ εἰς ἐπισκιάζει τόν ἄλλον διὰ τοῦ ὄγκου του ἐλαττοῦται τό φῶς ἀμφοτέρων κατά τό ἡμισυ. Πῶς οἱ ἰσομεγέθεις οὗτοι ἡλιοι ἔλκονται καί περιφέρονται ὁ εἰς περὶ τόν ἄλλον; Δέν κατέστη δυνατόν νά δοθῆ μέχρι σήμερον ἐξήγησις. Ὅπως ἀνεξήγητα παραμένουν (ἴσως καί θά παραμείνουν μέχρι συντελείας...) ὁ σχηματισμός τοῦ βορείου Σέλαος καί πολλά ἄλλα «μυστήρια» τοῦ Οὐρανοῦ.

Ἡ Ἐπιστήμη, ἡ ὑπό τοῦ Θεοῦ καί πάλιν δοθεῖσα εἰς ἡμᾶς (Σοφ. Σειράχ ΛΗ' 6 κ.ἄ.), δέν θά δυνηθῆ νά ὑπερβῆ τά τεθέντα καί εἰς αὐτήν ὄρια. Πέραν τούτων θά ἐκδηλοῦται ἀμέσως ἢ ἐμμέσως ἡ παντοδυναμία καί ἡ πανσοφία τοῦ Θεοῦ, διακηρύσσοντος ἐν τῇ Γραφῇ, σὺν ἄλλοις...: «Ὅτε ἐγεννήθησαν ἄστρα ἤνεσαν μέ φωνῇ μεγάλη πάντες οἱ ἄγγελοί μου» (Ἰωβ ΛΗ' 7). Αὐτή δέ - καί μόνη - εἶναι ἡ ἀλήθεια περὶ τοῦ τρόπου τῆς γενέσεως καί τῆς διαμορφώσεως τοῦ ὑλικοῦ Σύμπαντος, μετὰ τῶν ἀναριθμητῶν εἰσέτι κόσμων αὐτοῦ¹³⁰.

Καί ἀληθῶς. Τό ὑλικόν Σύμπαν ἀποτελεῖ ἐν τῷ συνόλῳ του, ἐν ὑπέροχον καί ἀσύλληπτον, ἐν πολλοῖς, ὠρολόγιον- χρονόμετρον, δημιουργηθὲν ὄχι διὰ τῆς τυχαίας πυκνώσεως καί τοῦ τυχαίου μετασχηματισμοῦ κ.λπ. τῆς συμπαντικῆς ὕλης - «ἐνεργείας», ἀλλά καθ' ὃν τρόπον ἠθέλησεν ὁ παντοδύναμος καί πάνσοφος Δημιουργός, τάξας ὠρισμένους φυσικούς νόμους ἐννόμους δυνάμεις- ἵνα λειτουργήσῃ ἐφ' ὠρισμένον χρόνον, μέχρις ὀλοκληρώσεως δηλαδή τοῦ δι' ὃν ἐδημιουργήθη σκοποῦ¹³¹. Τούς νόμους δέ τούτους παρεβίασεν ἐνιαχοῦ ὁ Δημιουργός, ἐν τῇ

¹³⁰ Ἡ Ἀστρονομία διεπίστωσεν ἐσχάτως ὅτι οἱ Γαλαξίαι ἀπομακρύνονται ἀλλήλων μέ ταχύτητας συνεχῶς αὐξανόμενας, ἐκ τούτου δέ ὑπεστηρίχθη ὑπό τίνων ἡ ἐκδοχή τῆς συνεχοῦς διαστολῆς τοῦ Σύμπαντος εἴτε συνεπειᾶς ἐκρήξεώς του, κατά τήν θεωρίαν τοῦ Μίλν, ἢ καί διὰ νά ἐκτραγῆ, ἐν τῷ μέλλοντι, κατά τήν γνώμην ἄλλων. Ὅρθως ὁμως παρετηρήθη ὑπό Χριστιανῶν Ἐπιστημόνων (πρβλ. «Σύγχρονος Ἐπιστήμη καί Χριστιανική πίστις», ἐκδ. «ὁ Λόγος», Ἀθῆναι 1960, σελ. 290), ὅτι ἂν τοῦτο συνέβαινε, τό δέ ὑλικόν Σύμπαν ἦτο ἄτερον- «ἄπειρον», οἱ Γαλαξίαι πρό πολλοῦ ἤδη θά εἶχον ἀπομακρυνθῆ τόσοσ, ὥστε θά ἦσαν εἰς ἡμᾶς ἀθέατοι, ἀόρατοι... Ἐναντίον τῆς ὀρθῆς ταύτης παρατηρήσεως ἀντετάχθη ἑτέρα ὑπόθεσις, τῆς περιοδικῆς «συστολῆς» τοῦ Σύμπαντος, ὅταν ἡ διαστολή αὐτοῦ φθάσῃ ὠρισμένα ὄρια, ἡ θεωρία δηλαδή τῆς «ἀνακυκλωτικῆς» - διαδοχικῆς «διαστολῆς» καί «συστολῆς», ἀσχετῶς ὁμως τοῦ ὅτι οἱ εἰδικοί ἀστροφυσικοὶ δέν παρεδέχθησαν τελικῶς τήν θεωρίαν ταύτην (αὐτοθ. σελ. 22 ὑποσ. 14), εἶναι πρόδηλον ὅτι ἐάν καί αὕτη ἠλήθευεν, θά ἀπεδείκνυεν ἐπίσης τήν ὑπαρξίν σχετικοῦ φυσικοῦ Νόμου, τεθέντος πάλιν, ὡς καί οἱ λοιποί, ὑπό τοῦ Δημιουργοῦ, καθά ἐν τοῖς προηγουμένοις εἶπομεν. Καθ' ἡμᾶς ὁμως ἡ φαινομένη ἀπομάκρυνσις τῶν Γαλαξιῶν ἀπ' ἀλλήλων δέν εἶναι εἰμὴ ἡ κυκλική κίνησις καί αὐτῶν (ὅπως δηλαδή ὄλων τῶν οὐρανίων σωμάτων ἢ συστημάτων) πέριξ ὠρισμένων ἐπίσης κέντρων ἐν τῷ χώρῳ τοῦ Σύμπαντος, ἀλλά μέ ἀντίθετον κατεύθυνσιν. Ἐπειδὴ δέ ἡ παρατήρησις τῆς κινήσεως τῶν Γαλαξιῶν γίνεται ὑφ' ἡμῶν ἀπό τεραστίων ἀποστάσεων καί ἐν ἐλαχίστῳ, σχετικῶ, χρόνῳ, ἐθεωρήθη αὕτη ὡς ἀπομάκρυνσις ἀπ' ἀλλήλων καί ὡς διαστολή τοῦ Σύμπαντος, ἐνῶ πρόκειται ἀπλῶς περὶ τῆς κυκλικῆς (ἐλλειψοειδοῦς, ἀσφαλῶς), κινήσεως αὐτῶν ἐπὶ τῶν μεγάλων τροχιῶν τῶν πέριξ ὠρισμένων κέντρων, πρὸς ἀντιθέτους κατευθύνσεις.

¹³¹ Ὡς καί ἀλλαχοῦ γράφομεν «Ἡ αἵρεσις τῆς ἱκανοποιήσεως τῆς Θείας Δικαιοσύνης διὰ τῆς Σταυρικῆς Θυσίας τοῦ Κυρίου» Πειραιᾶς 2012, ὁ κύριος σκοπός τῆς δημιουργίας τοῦ ὑλικοῦ Σύμπαντος εἶναι ἡ συμπλήρωσις ὠρισμένου (προεγνωσμένου) ἀριθμοῦ ἀνθρωπίνων ψυχῶν, αἵτινες πιστεῦσαι εἰς τόν μόνον ἀληθινόν Τρισυπόστατον Θεόν καί τηροῦσαι τὰς ἐντολάς Του θά καταστοῦν ἄξια τῆς αἰωνίας ζωῆς καί μακαριότητος, διὰ νά σχηματίσωμεν, μετὰ τῶν οὐρανίων πνευματικῶν δυνάμεων (Ἀρχαγγέλων, ἀγγέλων, Θρόνων, ἀρχῶν, ἐξουσιῶν, κ.ἄ.- πρὸς Κολασ. Α' 16), τήν βασιλείαν τῶν Οὐρανῶν. Ὅταν ὁ

παντοδυναμία Του, είτε προς έξυπνότητα της δημιουργίας (ὡς ἐν τῇ «διαστολῇ» τοῦ ὕδατος κατὰ τὴν μέχρις ὠρισμένων βαθμῶν ψῦξιν καὶ τῇ «συστολῇ» τῆς ἀργίλου κατὰ τὴν «θέρμανσιν» αὐτῆς μέχρις ὠρισμένων καὶ πάλιν βαθμῶν) ἢ καὶ πρὸς ἀπλὴν ἐκδήλωσιν τῆς παντοδυναμίας καὶ τῆς πανσοφίας Του καὶ μεγαλοπρεπεστέραν παράστασιν αὐτῶν.

Τὴν ὑπέροχον δὲ καὶ ἀπολύτως ὑπερμαθηματικὴν λειτουργίαν τοῦ συμπαντικοῦ τούτου ὠρολογίου – χρονομέτρου δυνάμεθα σήμερον νὰ παρακολουθήσωμεν τόσον εὐχερῶς. Προκειμένου π.χ. περὶ τοῦ πλανητικοῦ ἡμῶν συστήματος, ἐνῶ ἡ γῆ, κατ' ἀρχὴν, ἀενάως περιστρέφεται, κατὰ 24ωρον, περὶ τὸν ἄξονα τῆς, διὰ νὰ ἔχωμεν, εἰς ὠρισμένας ζώνας τῆς, τὸ 24ωρον ἡμερονύκτιον, περιφέρεται ταυτοχρόνως αὐτῇ, μετὰ ταχύτητα 30 χιλ. τὸ 1' καὶ περὶ τὸν ἥλιον. Τὴν περὶ τὸν ἥλιον περιφορὰν αὐτῆς συμπληροῖ εἰς ἓν ἔτος, κατ' αὐτὴν δὲ σύρει περὶ ἑαυτὴν καὶ τὸν δορυφόρον αὐτῆς, τὴν Σελήνην, ἀρμονικῶς ἐπίσης περιφερομένην περὶ αὐτὴν.

Ὁ ἥλιος περιφέρεται εἰς ὠρισμένον χρόνον καὶ μετὰ ὠρισμένην ταχύτητα περὶ τὸ κέντρον τοῦ ἡμετέρου Γαλαξία, σύρων περὶ αὐτόν, ὡς πολυέλαιος, τὴν γῆν καὶ τοὺς λοιποὺς πλανήτας, μετὰ τῶν δορυφόρων αὐτῶν, κινουμένους ἐπίσης ἑναρμονίως εἰς τὰς ἰδίας αὐτῶν τροχιάς. Οἱ λοιποὶ ἀστέρες καὶ ἀστερισμοὶ ἐν τῷ ἡμέτερῳ Γαλαξίᾳ, ἀλλὰ καὶ ὁ Γαλαξίας, ὡς σύνολον, ἐν συνεχείᾳ δὲ οἱ «διπλοὶ» Γαλαξίαι, αἱ «ὀμάδες» καὶ αἱ «συστροφαί» τῶν Γαλαξιῶν¹³² διαγράφουν ἐν τῷ χώρῳ τοῦ Σύμπαντος τὰς ἑναρμονίους αὐτῶν τροχιάς. Ἐκ τῆς κινήσεως τῶν Οὐρανίων σωμάτων διεμορφώθη ἡ ἔννοια τοῦ χρόνου. Τοῦ ἡμερονυκτίου, ἐκ τῆς περιστροφῆς τῆς γῆς περὶ τὸν ἄξονά τῆς. Τοῦ ἔτους, ἐκ τῆς περιφορᾶς τῆς περὶ τὸν ἥλιον. Τοῦ κοσμικοῦ ἔτους, ἐκ τῆς περιφορᾶς τοῦ ἡλιακοῦ μας συστήματος περὶ τὸ κέντρον τοῦ Γαλαξία κατὰ 200 ἑκατομ. ἔτη κ.ο.κ.

Τὰ πάντα ἐν τῷ ὑλικῷ σύμπαντι εἶναι διατεταγμένα καὶ συνδεδυασμένα μετὰ ὑπερμαθηματικὴν ἀκρίβειαν διὰ νὰ ἐξυπηρετῆται ὁ σκοπὸς τῆς Δημιουργίας, ἐκδηλοῦνται καὶ ἡ δόξα τοῦ Θεοῦ. Τονίσαντες καὶ ἐν τοῖς προηγουμένοις ὅτι ἔχουν ὑπολογισθῆ, μετ' ὑπερμαθηματικῆς ἀκρίβειας, αἱ ἀποστάσεις, αἱ ἔλξεις, αἱ ἀπώσεις καὶ αἱ ταχύτητες τῶν οὐρανίων σωμάτων (αἱ συμφυῶς ἔχουσαι μετὰ τὰς πυκνότητάς αὐτῶν), ὥστε παρὰ τοὺς ὄγκους καὶ τὰς ἰλιγγιώδεις ταχύτητας αὐτῶν νὰ μὴ δύναται νὰ γίνῃ οὐδεμία διαταραχὴ, ἐπάναγκες θεωροῦμεν νὰ προσθέσωμεν ἤδη ὅτι ἔχει ἀπολύτως ἐπίσης ὑπολογισθῆ ἡ ἀπόστασις τῆς Γῆς ἀπὸ τοῦ ἡλίου, ἵνα δύναται νὰ ὑπάρξῃ, ἀνάπτυχθῆ καὶ διατηρηθῆ ἡ ἐπ' αὐτῆς ὀργανικὴ ζωὴ. Ἐάν δηλαδὴ ὁ ἥλιος ἦτο ὀλίγον πλησιέστερος πρὸς τὴν Γῆν θὰ κατεκαίετο πᾶσα ἐπ' αὐτῆς ὀργανικὴ ὑπαρξίς. Ἐάν,

σκοπὸς οὗτος ὀλοκληρωθῆ, τότε καὶ τὸ ὑλικὸν Σύμπαν θὰ διαλυθῆ - θὰ ἀποπνευματισθῆ (πρὸς Ρωμ. Η' 21). Καὶ «καινοὶ οὐρανοί» καὶ «καινὴ γῆ» (Β' Πέτρ. Γ' 13 καὶ Ἀποκ. ΚΑ' 1) θὰ δημιουργηθοῦν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, ἐν οἷς θὰ κατοικῆ δικαιοσύνη. (Αὐτόθι).

¹³² Εἰς τὴν Ἀστρονομίαν τὸ Σύμπαν, ἐν τῷ συνόλῳ του θεωρεῖται ἤδη, κατὰ τὰ προεκτεθέντα, ὡς «πρώτης» τάξεως ἐνιαῖον ἀστρικὸν «σύστημα», ὡς «δευτέρας» τάξεως λογίζονται αἱ «συστροφαί» τῶν Γαλαξιῶν, ὡς καὶ ἡ τῆς «Κόμης Παρθένου», ἀριθμοῦσης 2.800 Γαλαξίας. «Τρίτης» τάξεως «σύστημα» εἶναι ἡ «ὀμάς» Γαλαξιῶν. Πολλοὶ ὀμάδες ἀποτελοῦν μίαν «συστροφὴν». «Τετάρτης» τάξεως «σύστημα» εἶναι οἱ Γαλαξίαι, εἴτε ἀποτελοῦντες αὐτοτελεῖ ἀνεξάρτητα ἀστρικά συστήματα, εἴτε ἀνήκοντες εἰς «ζεύγος», εἰς «ὀμάδας» ἢ εἰς «συστροφάς» Γαλαξιῶν. Ὅπως δὲ τὰ ἡλιακὰ συστήματα κινοῦνται ἐν τῷ χώρῳ τοῦ Γαλαξία τῶν εἰς ἑναρμονίους τροχιάς ὡς ἐνιαῖα συγκροτήματα (ἐνῶ οἱ πλανῆται περιφέρονται περὶ τὸν ἥλιον καὶ περὶ τὸν ἄξονά των, οἱ δὲ δορυφόροι περὶ τοὺς πλανῆτας...), οὕτω καὶ οἱ μεμονωμένοι κατ' ἀρχὴν Γαλαξίαι περιφέρονται, ὡς ἐνιαῖα σύνολα, εἰς τὰς ἰδίας τῶν ἐπίσης τροχιάς, ἐνῶ τὰ δισεκατομμύρια τῶν ἀστέρων- ἡλίων ἐξ ὧν ἀποτελοῦνται, εἴτε ὡς μεμονωμένοι ἢ διπλοὶ ἀστέρες ἢ καὶ ὡς ἡλιακὰ συστήματα, κινοῦνται ἑναρμονίως εἰς τὰς τροχιάς των ἐντὸς τοῦ χώρου αὐτῶν. Ἡ αὐτὴ δ' ἀσύλληπτος ἀρμονία καὶ τάξις ἰθύνει τὰς κινήσεις, περὶ ὠρισμένων πάντοτε κέντρων, τῶν «διπλῶν» Γαλαξιῶν, τῶν «ὀμάδων» καὶ τῶν «συστροφῶν» αὐτῶν ὡς ἰδιαιτέρων καὶ ἀνεξαρτήτων ἀστρικῶν συγκροτημάτων. Δικαίως ἡ Γραφή τονίζει ὅτι «οἱ οὐρανοὶ διηγοῦνται δόξαν Θεοῦ, ποίησιν δὲ χειρῶν αὐτοῦ ἀναγγέλλει τὸ στερέωμα» (Ψαλμ. ΙΗ' 2).

ἀντιστρόφως, ἦτο κατά τι περισσότερον μεμακρυσμένος, οὐδεμία μορφή ζωῆς θά ἦτο δυνατόν νά διατηρηθῆ. Ἡ περιλούουσα τήν γῆν ἀκτινοβολία τοῦ ἡλίου, συντελοῦσα προσέτι, διά τῆς ἐξατμίσεως τῶν ὑδάτων τῶν θαλασσῶν, τῶν λιμνῶν καί τῶν ποταμῶν, εἰς τόν σχηματισμόν τῶν νεφῶν, εἶναι ὡσαύτως ἀπολύτως μεμετρημένη, διά νά ἐξατμίζονται τόσαι ἀκριβῶς ποσότητες ὑδάτων, ὅσαι θά ἦτο δυνατόν νά ἀποδοθοῦν εἰς τὰς πηγὰς τῶν διὰ τῶν βροχῶν, τῶν χιόνων καί τῶν χαλαζῶν¹³³.

Ἐνηρμονίσθη ὡσαύτως πρός πάντα τὰ ἀνωτέρω ἢ πυκνότης τῆς περιβαλλούσης τήν Γῆν ἀτμοσφαίρας, ἵνα ἀποκτοῦν αἱ ἡλιακαί ἀκτῖνες τόσον τήν φωτιστικήν ὅσον καί τήν θερμαντικήν αὐτῶν δύναμιν προσκρούουσαι ἐπ' αὐτῆς, ὡς ἐπίσης καί διά νά ἀπορροφῶνται, κατά μέγα μέρος, πρὶν φθάσουν μέχρις ἡμῶν, αἱ ὑπεριώδεις τοιαῦται τόσον τοῦ ἡλίου ὅσον καί ἄλλων ἀστέρων, αἵτινες καί μόναι θά ἦσαν ἱκαναί νά καταστρέψουν τήν ἐπὶ τῆς Γῆς ζωήν. Τέλος συνεδυσάσθη, ἐπίσης πανσόφως, ἡ σύγκρασις τῆς ἀτμοσφαίρας, μέ τὰς ἀδιαταράκτους ἐν αὐτῇ ἀναλογίας τῶν διαφόρων ἀερίων πρός τὰ ἀναπνευστικά ὄργανα ὅλων τῶν ἐνοργάνων ὄντων, ὅπως καί ἡ σύγκρασις καί ἡ πυκνότης τῶν ὑδάτων διά τε τὰ ἐν αὐτοῖς ζῶντα ὡς καί τὰς σχετικὰς ἀνάγκας τῶν λοιπῶν.

Ἀνασκοποῦντες τήν θείαν τάξιν καί ἀρμονίαν τοῦ Συμπαντικοῦ ὠρολογίου - χρονομέτρου καί τήν ἀσύλληπτον σοφίαν καί πρόνοιαν τοῦ Δημιουργοῦ, αἵτινες πολυτρόπως ἐκδηλοῦνται ἐν ταῖς κινήσεσι καί ἀλληλεπιδράσεσι τῶν ἀμετρήτων οὐρανίων σφαιρῶν ὡς μονάδων ἢ ομάδων, μικρῶν καί μεγάλων, καλόν θεωροῦμεν νά προσθέσωμεν ὅτι, εἰς ἐπιδράσεις τῆς Σελήνης ὀφείλονται αἱ ἐπὶ τῆς Γῆς παλίρροιαί καί ἀμπώτιδες, τό δ' ἑτερόφωτον αὐτῆς ἐξυπηρετεῖ τὰ μέγιστα τὰ ἐνόργανα ὄντα - καί δὴ τὰ φυτὰ καί τὰ δένδρα - ὅταν ἡ Γῆ περιφερομένη περὶ τόν ἄξονα τῆς, στερεῖται τῆς ἀκτινοβολίας τοῦ ἡλίου εἰς τό ἥμισυ τῆς εἰς ὠρισμένης ζώνας (καί δὴ εἰς τήν εὐκρατον) ἐπιφανείας αὐτῆς.

Εἶναι ἐπίσης ὅλως πρόδηλον (προκειμένου ἰδιαίτερος περὶ τῆς διαμορφώσεως τοῦ ἡμετέρου πλανήτου), ὅτι ὄχι τυχαίως οὐδέ συμπτωματικῶς διεχωρίσθη ἡ ξηρὰ ἀπὸ τῶν θαλασσῶν καί ὄχι τυχαίως ἐπίσης καί ἄνευ λόγου ἐσχηματίσθησαν οἱ ποταμοί, αἱ λίμναι, αἱ πεδιάδες, αἱ ὄροσειραί... Οὐδεὶς δύναται νά ἀρνηθῆ ὅτι τὰ ὄρη, μέ τὰς ὑπερόχους κλιτύας καί χαράδρας τῶν, ὡς καί τὰς ὑψηλὰς αὐτῶν κορυφὰς ἐξυπηρετοῦν τὰ μέγιστα τόν καθαρισμόν τῆς ἀτμοσφαίρας, διά τοῦ σχηματισμοῦ τῶν νεφῶν, τῶν βροχῶν καί τῶν χιόνων, τῶν πηγῶν τῶν ὑδάτων, τῶν ρευμάτων τοῦ ἀέρος, τῶν καταιγίδων καί τῶν θυελλῶν κ.ἄ. Οἱ ποταμοὶ τῆς τε ἐπιφανείας ὅπως καί τοῦ ἐσωτερικοῦ τῆς Γῆς (διότι ὑπάρχουν πολλοὶ ὑπόγειοι ποταμοὶ ἀλλὰ καί λίμναι) ὀφείλονται, ὡς γνωστόν, εἰς τὰ ὄρη. Καί δέν θά ὑπῆρχον πεδιάδες εὐφοροὶ ἄνευ αὐτῶν, ὅπως ἐπίσης θά ἦτο ἀδύνατος ἡ ἐπὶ μακρόν διατήρησις τῆς ζωῆς ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ πλανήτου ἄνευ τῆς ἀνεκτιμήτου συμβολῆς τοῦ ὕδατος, ὅπερ, ἐκτός τῶν τόσων ἄλλων πολυτιμοτάτων διά τήν ὅλην ἐπὶ τοῦ πλανήτου ζωήν ὑπηρεσιῶν του, ἐξατμιζόμενον, διά τῆς ἡλιακῆς ἀκτινοβολίας (ἢ καί ἐξ ἐπιδράσεων ἄλλων πηγῶν θερμότητος) ἐπανέρχεται ὡς βροχή, ὡς χιόν, καί ὡς χάλαζα εἰς τὰς ἀρχικάς αὐτοῦ πηγὰς. Οἱ αἰώνιοι ὡσαύτως πάγοι εἰς ἀμφοτέρους τοὺς πόλους τοῦ Πλανήτου, ἐν συνδυασμῶ πρός τὰς

¹³³ Εἶναι ἐπίσης προεγνωσμένη καί προὑπολογισμένη ἡ βαθμιαία πύκνωσις τοῦ θαλασσίου ὕδατος ἐκ τῶν ἀξανομένων ἀλάτων, ὥστε ἡ ἐξαφάνισις τῶν ἐν αὐτῇ ζώντων ὀργανισμῶν νά συμπέσῃ μέ τὴν λήξιν τοῦ ὅλου ἔργου τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τῆς Γῆς.

ὄροσειράς τῶν ὑψηλῶν κυρίως ὄρέων συντελοῦν τά μέγιστα, σὺν ἄλλοις-διὰ τοῦ σχηματισμοῦ τῶν διαφόρων ρευμάτων τοῦ ἀέρος - καί εἰς τὰς τόσον ἀναγκαίας καιρικές μεταβολάς.

Ἀλλά καί αἱ κατά περιόδους γενόμεναι γεωλογικαί μεταβολαί ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ πλανήτου δέν εἶναι εἰμὴ προδήλως προμελετημέναι καί σκόπιμοι ἐνέργειαι πρὸς ἐπίτευξιν ὠρισμένων σκοπῶν. Εὐρομεν-καί εὐρίσκομεν συνεχῶς- τεραστίας ἀποθήκας γαιανθράκων καί πετρελαίων ὑπὸ τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ πλανήτου καί ἐνιαχοῦ εἰς μεγάλα βάθη αὐτοῦ. Ἄνευ αὐτῶν θά ἦτο ἀδύνατον νά ἐξυπηρετήσωμεν τὰς ἀνάγκας ἡμῶν, πληθυνθέντες, ἀλλά καί ἐξ αἰτίας τοῦ πολιτισμοῦ...

Ποῖος ὅμως προϋνόησε καί ἐπλήρωσε τὰς ἀποθήκας ταύτας, ἵνα τὰς χρησιμοποιήσωμεν ἡμεῖς διὰ τὰς ἀνάγκας ἡμῶν τόσον ἀγνωμόνως, πολλάκις δέ καί πρὸς ἀλληλεξόντως; Καί ὅμως. Οἱ μὲν γαιάνθρακες δέν εἶναι εἰμὴ ἡ κατακαλυφθεῖσα ὑπὸ τῶν γεωλογικῶν μεταβολῶν πλούσια βλάστησις μεγάλων δασῶν καί φυτῶν ἐν γένει τῆς προϊστορικῆς ἐποχῆς, μετασχηματισθεῖσα διὰ τῆς ἐγγείου θερμότητος, ἀφ' ἑνός, καί τῆς πίεσεως τῶν ἀνωτέρων στρωμάτων τῆς Γῆς ἀφ' ἑτέρου, ἀφοῦ πρότερον συνετέλεσεν εἰς τὴν ἀποκάθαρσιν τῆς ἀτμοσφαιρας ἀπὸ τῆς περισσείας τοῦ ἀνθρακικοῦ ὀξέος, διὰ νά διευκολυνθῇ ἡ ζωὴ τῶν ἐν συνεχείᾳ δημιουργηθέντων ζώων, τό δέ πετρέλαιον κατά μέγα μέρος εἶναι λίπος τῶν ἐξ αἰτίας τῶν αὐτῶν γεωλογικῶν μεταβολῶν καταπλακωθέντων μεγάλων χερσαίων ἢ ἀμφιβίων μεγαθηρίων (δεινοσαύρων, βροντοσαύρων κ.ἄ.), τὰ ὅποια κατά ἀγέλας τότε διέτρεχον τὰς παρθένας τοῦ πλανήτου περιοχάς.

Αἰσθανόμεθα βαθυτάτην κατάνυξιν διερευνῶντες φιλοσοφικῶς τὰ ἔργα τοῦ παντοδυνάμου καί πανσόφου Δημιουργοῦ. Δι' ἐκάστην ἐποχὴν καί διὰ πᾶσαν ἀνάγκην προέγνω καί πανσόφως προώρισε (πρὸς Ρωμ. Η' 29) καί συνεδύασε τὰ πάντα ἐν οὐρανῶ καί ἐπὶ Γῆς, ἵνα μὴ διαταραχθῇ ἡ ἀρμονία τῆς ἐκπάγλου ταύτης δημιουργίας καί ἐξασφαλισθοῦν, μέ ὑπερμαθηματικὴν ἀκρίβειαν καί τάξιν, πᾶσαι αἱ περιπτώσεις, αἵτινες θά προέκυπτον ἐκ τῆς ἀλληλεπιδράσεως τοσοῦτων καί τηλικούτων ὄντων - κτισμάτων καί δυνάμεων, πραγματοποιοῦνται δ' ἐν «καιροῖς ἰδίους», (Λουκ. ΚΑ' 24, πρὸς Ἐφεσ. Α' 10 κ.ἄ.) ὠρισμένοι, προεγνωσμένοι καί προτεταγμένοι ὑπ' Αὐτοῦ σκοποί.

Συνεχῶς ἀνακαλύπτομεν νέας ἐκδηλώσεις προνοίας, πανσοφίας καί παντοδυναμίας καί ὑπερόχους νόμους ἢ δυνάμεις πρὸς ἀρμονικὴν λειτουργίαν καί πολύμορφον ἐξυπηρετήσιν τοῦ ὅλου Ὁρολογίου- Χρονομέτρου τοῦ ὑλικοῦ Σύμπαντος, τοῦ ὁποίου τὸν μοναδικόν ἐνσυνείδητον δείκτην ἀποτελοῦμεν, διὰ τοῦ πνεύματος ἡμῶν, ἡμεῖς. Ποῖος σήμερον δύναται νά ἀμφισβητήσῃ ὅτι πρόκειται ὄντως περὶ συμπαντικοῦ ὠρολογίου-χρονομέτρου, ὑπερόχου ἀρμονίας καί τάξεως, καί ἀπείρου σοφίας καί δυνάμεως, ἢ ἐν τῷ ὁποίῳ κινήσις καί ἀλληλεπιδράσις τεραστίων καί πολυμόρφων ὀργάνων-μερῶν προῦκάλεσεν ἐν τῇ συνειδήσει ἡμῶν καί τὴν ἐννοίαν τοῦ χρόνου;

Τούτων ὅμως δεδομένων προβάλλει ἀφ' ἑαυτοῦ καί πάλιν τό ἐξῆς ἐρώτημα: Κατεσκευάσαμεν καί ἡμεῖς διάφορα ὠρολόγια, τῶν ὁποίων τὰ ποικίλα ὄργανα συλλειτουργοῦντα δεικνύουν τὰς ὥρας ἢ πραγματοποιοῦν ἄλλους συναφεῖς σκοπούς. Εἶναι λοιπόν δυνατόν, λογικῶς σκεπτόμενοι, νά δεχθῶμεν ὅτι οἱ ἄξονες καί τὰ λοιπὰ ὄργανα τῶν ἡμετέρων ὠρολογίων τυχαίως... κάποτε καί αὐτομάτως διαμορφωθέντα, ὑπολογισθέντα καί ταξινομηθέντα συνεκρότησαν καί ἀπετέλεσαν αὐτά; Ἀναντιρρήτως ὄχι. Ἐάν ὅμως εἶναι ἀδύνατον λογικῶς νά δεχθῶμεν, ὅτι αὐτομάτως ἢ κατόπιν

οίασδήποτε εξελίξεως συνεδύασθη καὶ ἐγένετο ὁ μηχανισμός ἐνός ἡμετέρου οἰουδήποτε ὥρολογίου, πῶς δέον νά χαρακτηρισθοῦν ὅλοι ἐκεῖνοι οἵτινες ὑπεστήριξαν - καὶ ὑποστηρίζουν - ὅτι τυχαίως ὅλως διεμορφώθη, ἐταξινομήθη καὶ ἐτέθη εἰς λειτουργίαν τὸ ἀσυλλήπτου τάξεως καὶ ἀρμονίας, τὸ θεῖον ὄντως ὥρολόγιον -χρονόμετρον τοῦ ὑλικοῦ Σύμπαντος, τὸ ὁποῖον ὁ Πυθαγόρας ἀπεκάλεσε «Κόσμον» ἐκ τῆς ὑπερόχου ἀκριβῶς τάξεως καὶ ἀρμονίας του;

Ἀληθῶς. Ὅταν ἀναλογισθῶμεν ὅτι τὸ σύνολον τῆς συμπαντικῆς ὕλης - ἐνεργείας δέν εἶναι ἄλλο τι εἰμὴ πεπερασμένα καὶ σταθεραὶ πλέον μονάδες ἠλεκτρισμοῦ ἄλογοι καὶ μὴ ἔχουσαι μηδὲ συνοχήν, ὅτι ἐκ τῆς μάζης - ὕλης ταύτης σχηματίζεται τὸ τόσον περικαλλές καὶ ἐναρμόνιον Σύμπαν, τοῦ ὁποῖου ἡ διάμετρος ὑπελογίσθη ἤδη ὡς ἔχουσα μῆκος 10 περίπου δισεκατομμυρίων ἐτῶν φωτός· ὅτι ὁ ἀμέτρητος εἰσέτι ἀριθμὸς τῶν οὐρανίων σφαιρῶν τὰς ὁποίας περιέχει τὸ ὑλικόν Σύμπαν, κινοῦνται καὶ διαγράφουν ἐν αὐτῷ τὰς ἑαυτῶν ἐναρμονίους τροχιάς μέ ἰλιγγιώδεις ταχύτητας τόσον ὡς μονάδες, ὅσον καὶ ὡς ομάδες, μικραὶ ἢ μεγάλαι, ὅτι εἶναι ὑπολογισμένα, μετὰ μαθηματικῆς ἀκριβείας, αἱ ἀποστάσεις μεταξὺ τῶν οὐρανίων σωμάτων, ὡς μονάδων καὶ ὡς ομάδων, τὰ βάρη καὶ αἱ πυκνότητες αὐτῶν, αἱ ἔλξεις καὶ ἀπώσεις των κ.ἄ., ὥστε τὸ σύνολον αὐτῶν νά ἀποδίδηται μέ παραστάσεις μαθηματικὰς!!!, εὐλαβῶς ὑποχρεούμεθα νά κάμψωμεν γόνυ σώματος καὶ ψυχῆς καὶ μετὰ τοῦ προφητάνακτος Δαυῖδ νά ἀναφωνήσωμεν: «Οἱ οὐρανοὶ διηγοῦνται δόξαν Θεοῦ ποίησιν δέ χειρῶν Αὐτοῦ ἀναγγέλλει τὸ στερέωμα...» (Ψαλ. ΙΗ' 2). Τὸ ὑλικόν Σύμπαν ἀποτελεῖ ἀναντιρρήτως τὴν μεγαλοπρεπεστέραν ἀπόδειξιν τῆς δημιουργίας τοῦ κόσμου ὑπὸ τοῦ Τρισαγίου Κυρίου τῆς Δόξης Πατρὸς, Υἱοῦ καὶ Ἁγίου Πνεύματος ἀλλὰ καὶ τῆς παντοδυναμίας καὶ πανσοφίας τοῦ ἀπείρου Δημιουργοῦ, τοῦ Τρισυποστάτου καὶ Ἀπείρου Θεοῦ¹³⁴.

¹³⁴ Κατόπιν πασῶν τῶν προαναπτυχθεισῶν ἀποδείξεων καταφαίνεται πόσον μωρὰ εἶναι καὶ ἡ θεωρία τοῦ «ἀγνωστικισμοῦ», καθ' ἣν δέν δυνάμεθα οὔτε νά βεβαιωθῶμεν ἀπολύτως περὶ τῆς ὑπάρξεως τοῦ Θεοῦ, οὔτε μετὰ βεβαιότητος ἐπίσης νά ὑποστηρίζωμεν τὸ ἀντίθετον. Ὡσαύτως πόσον ἀβάσιμος εἶναι καὶ ἡ πολεμικὴ τοῦ Καντίου ἐναντίον τῶν «λογικῶν» ἀποδείξεων περὶ τῆς ὑπάρξεως τοῦ Θεοῦ. Διότι διὰ μὲν τὴν πρώτην θὰ παρατηρήσωμεν: Ἄν ἡ ἐπιστημονικὴ - καὶ λογικὴ - ἐξέτασις τῆς λειτουργίας τοῦ μηχανισμοῦ ἐνός ὥρολογίου ἢ οἰασδήποτε μηχανῆς, ἀπλῆς ἢ συνθέτου, ὄχι μόνον δέν ἐπιτρέπει ἀμφιβολίαν ἀλλ' ἀντιθέτως ἐπιβάλλει τὴν παραδοχὴν τῆς ὑπάρξεως τοῦ ἐκτὸς αὐτῶν κατασκευαστοῦ των ὥρολογιοποιοῦ ἢ τεχνίτου, πόσω μᾶλλον ἡ ἐπιστημονικὴ καὶ φιλοσοφικὴ ἐξέτασις τοῦ ὑπερόχου συμπαντικοῦ ὥρολογίου, ὡς καὶ τῶν καθέκαστα ἐργοστασίων καύσεως καὶ καταλλαγῆς τῆς ὕλης (κινήσεως κ.ἄ.) τῶν ἐπὶ τοῦ πλανήτου τούτου ἐνοργάνων ὄντων δέν ἐπιβάλλουν τὴν παραδοχὴν τῆς ὑπάρξεως τοῦ ἐκτὸς αὐτῶν δημιουργοῦ των; Ὅσον δ' ἀφορᾷ εἰς τὴν δευτέραν, καθ' ἣν «...γνώσις ὑπάρχει ἐκεῖ μόνον ὅπου ὑπάρχει αἰσθητὸς κόσμος» ἀλλὰ καὶ περὶ αὐτοῦ τοῦ αἰσθητοῦ κόσμου ἢ «γνώσις εἶναι ὑποκειμενικὴ», ἡ ἀληθῆς γνώσις-«ιδέα» ἡμῶν περὶ τοῦ Κόσμου καὶ τῶν ἀποτελούντων αὐτὸν «φαινομένων» οὐδόλως εἶναι ὑποκειμενικὴ καὶ ἀποτέλεσμα τῶν 12 κατηγοριῶν, καθ' ἃς- κατὰ Κάντιον, πάντοτε - λειτουργεῖ ἡ νόησις. Ἡ ἰδέα αὕτη ἢ γνώσις ἡμῶν περὶ τοῦ Κόσμου καὶ τῶν ἀποτελούντων αὐτὸν φαινομένων ἐπιβάλλεται εἰς τὴν νόησιν ἡμῶν ὑπ' αὐτῶν, διότι ταῦτα ὑπάρχουν αὐτὰ καθ' ἑαυτά. Καὶ ὅπως ἐκ τῆς θεωρήσεως ἐνός ὥρολογίου σχηματίζομεν ἐν τῇ νοήσει ἡμῶν τὴν ἰδέαν τῆς ὑπάρξεως αὐτοῦ τε καὶ τοῦ ἐκτὸς αὐτοῦ δημιουργοῦ του, οὕτω καὶ ἡ ἐπιστημονικὴ καὶ φιλοσοφικὴ θεωρήσις τοῦ συμπαντικοῦ ὥρολογίου καὶ ὄλων τῶν κτισμάτων τῆς ὑλικῆς δημιουργίας, - ἀναντιρρήτως ὑπαρχόντων - ἐπιβάλλουν εἰς τὴν νόησιν ἡμῶν ὄχι μόνον τὴν ἰδέαν καὶ τὴν βεβαίωσιν τῆς ὑπάρξεώς των, ἀλλὰ καὶ τοῦ ἐκτὸς αὐτῶν ὑπερκοσμοῦ Δημιουργοῦ αὐτῶν.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΑΝΤΙ ΠΡΟΛΟΓΟΥ.....	3
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄	4
Η ΙΔΕΑ ΤΗΣ ΕΞΕΛΙΞΕΩΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΡΟΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟΝ.....	4
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄	7
Η ΙΔΕΑ ΤΗΣ ΕΞΕΛΙΞΕΩΣ ΑΠΟ ΤΗΣ ΔΙΑΔΟΣΕΩΣ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΥ ΜΕΧΡΙ ΤΕΛΟΥΣ ΤΗΣ ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ.....	7
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ΄	16
Η ΙΔΕΑ ΤΗΣ ΕΞΕΛΙΞΕΩΣ ΑΠΟ ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΜΕΣΑΙΩΝΟΣ ΚΑΙ ΜΕΧΡΙ ΤΩΝ ΚΑΘ' ΗΜΑΣ ΧΡΟΝΩΝ.....	16
Β. ΟΙ ΠΟΛΕΜΙΟΙ ΤΗΣ ΘΕΩΡΙΑΣ ΤΗΣ ΕΞΕΛΙΞΕΩΣ	21
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ΄	31
ΑΙ ΔΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΒΙΩΣΙΝ ΤΗΣ ΘΕΩΡΙΑΣ ΤΗΣ ΕΞΕΛΙΞΕΩΣ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΑΙ ΤΩΝ ΣΥΧΡΟΝΩΝ ΕΞΕΛΙΚΤΙΚΩΝ.....	31
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄	39
ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑΙ ΚΑΙ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΑΙ ΑΠΟΔΕΙΞΕΙΣ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΑΣΙΜΟΥ ΤΗΣ ΘΕΩΡΙΑΣ ΤΗΣ ΕΞΕΛΙΞΕΩΣ, ΤΗΣ ΤΥΧΑΙΟΤΗΤΟΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΦΥΣΙΚΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ.....	39
Α. ΤΑ ΑΓΕΦΥΡΩΤΑ ΟΡΓΑΝΙΚΑ ΧΑΣΜΑΤΑ ΜΕΤΑΞΥ ΟΛΩΝ ΤΩΝ ΕΝΟΡΓΑΝΩΝ ΟΝΤΩΝ	41
Β. ΤΟ ΑΓΕΦΥΡΩΤΟΝ ΧΑΣΜΑ ΜΕΤΑΞΥ ΤΟΥ ΦΥΤΙΚΟΥ ΚΟΣΜΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΜΨΥΧΩΝ ΟΝΤΩΝ	48
Γ. ΤΟ ΑΓΕΦΥΡΩΤΟΝ ΧΑΣΜΑ ΜΕΤΑΞΥ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ ΚΑΙ ΟΛΩΝ ΤΩΝ ΕΝΟΡΓΑΝΩΝ ΚΑΙ ΕΜΨΥΧΩΝ ΟΝΤΩΝ	51
Δ. ΤΟ ΠΕΠΕΡΑΣΜΕΝΟΝ ΤΟΥ ΥΛΙΚΟΥ ΣΥΜΠΑΝΤΟΣ	70
Ε. Η ΑΕΝΑΟΣ ΚΙΝΗΣΙΣ ΤΗΣ ΣΥΜΠΑΝΤΙΚΗΣ ΥΛΗΣ-ΜΑΖΗΣ	77
ΣΤ. ΟΙ ΦΥΣΙΚΟΙ ΝΟΜΟΙ	78
Ζ. ΤΟ ΑΓΕΦΥΡΩΤΟΝ ΧΑΣΜΑ ΜΕΤΑΞΥ ΑΝΟΡΓΑΝΟΥ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΙΚΗΣ ΥΛΗΣ....	85
Η. Η ΟΡΓΑΝΙΚΗ ΔΙΑΠΛΑΣΙΣ ΚΑΙ Η ΖΩΗ ΤΩΝ ΕΝΟΡΓΑΝΩΝ ΟΝΤΩΝ.....	88
Θ. ΑΙ ΨΥΧΙΚΑΙ ΙΔΙΟΤΗΤΕΣ ΤΩΝ ΚΑΤΩΤΕΡΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ ΕΜΨΥΧΩΝ ΟΝΤΩΝ ΚΑΙ Η ΑΝΘΡΩΠΙΝΗ ΨΥΧΗ.....	101
Ι. Η ΑΡΜΟΝΙΑ ΤΟΥ ΥΛΙΚΟΥ ΣΥΜΠΑΝΤΟΣ.....	104

www.imdleo.gr